

FAUSKE KOMMUNE

Møteinnkalling for Formannskap

Tid: 30.05.2023 kl.: 10:00 - 18:00

Sted: Kommunestyresalen, administrasjonsbygget

Eventuelle forfall meldes på telefon 901 87 192

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Vi ber om at sakspapirer ikke kastes etter møte, da møteprotokoll fra møtet kun vil inneholde innstilling og vedtak i sakene.

Merknader til møtet:

SAKSLISTE: - MØTE NR 6/2023

Sak nr.	Sakstittel
037/23	Godkjenning av møtebok
038/23	Referatsaker i perioden
039/23	Økonomimelding 1 2023
040/23	Omstillingsprosjektet - underveisrapportering
041/23	Søknad om garanti - Valnesfjord skytterlag og DFS
042/23	Fauske Rådhus - Innhold og videre prosess
043/23	Tilstandsrapport for grunnskolen - 2023
044/23	Opprettelse av egen legevaktsentral for Indre Salten legevakt
045/23	Vurdering av ny brannordning i Fauske kommune
046/23	Eierskapspolitikk for Fauske kommune - oppdatering
047/23	Sjunkhatten folkehøgskole - Bevilgning fra Hjemfallsfondet til ferdigstilling av forprosjekt
048/23	Avklaring vedrørende etablering av fritidsrenovasjon som pilotkommune
049/23	Søknad om erverv del av kommunal grunn gnr. 103, bnr. 849 -- Torggata 21.
050/23	IKT-sikkerhetsplattform i Fauske kommune

Unntatt
offentlighet

Fauske, 19.05.23

Marlen Rendall Berg
Ordfører

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/24193	
	Arkiv sakID.: 23/3824	Saksbehandler: Berit Vestvann Johnsen
Sak nr.		Dato
037/23	Formannskap	30.05.2023

Godkjenning av møtebok

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Møtebok nr. 5/2023 godkjennes.

Vedlegg:

05.05.2023

Protokoll - Formannskap - 04.05.2023

1570415

19.05.2023

Møteprotokoll F5-23_OFF

1577681

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Formannskap

Møtedato: 04.05.2023	Fra kl. 09:00	Til behandling: Sakene
Møte nr: 5/2023	Til kl. 16:25	Møtested: Kommunestyresalen, administrasjonsbygget

TILSTEDE PÅ MØTET:**Medlemmer**

	Parti
Hilde Johanne Dybwad	AP
Kathrine Moan Larsen	AP
Ronny Borge	H
Ingelin Noresjø	KRF
Per-Gunnar Kung Skotåm	R
Karl Gunnar Strøm	SP
Marlen Rendall Berg	SP

Varamedlemmer

	Parti
Trine Nordvik Løkås	AP

Andre:

Ann-Elise Os
Berit Vestvann Johnsen
Ellen Beate Lundberg
Frank Raimond Zahl
Geir Pettersen
Hans Fredrik Sjørdal
Ida Bjørkquist
Ingrid Steen Navjord
Ketil Hugaas
Kristian Amundsen
Mads Sandvik
Martine Eidissen Nymo
May-Britt Pedersen Delbakk
Rune Reisænen
Tom Erik Holteng
Tone Zakariassen

Møtenotater:

8 av 9 representanter.

Det var ingen merknader til innkalling.

Ingen habilitet.

Merknader til sakslista:

- Sak 35/23 behandles før sak 25/23.
- Sakslista ble enstemmig vedtatt.

Orientering fra ordfører:

- 17. mai. Kultursjef har bedt formannskapet bære flaggborg. De eneste som ikke var opptatt var Marlen Rendall Berg og Karl Gunnar Strøm.
- Sak ang. midler til forprosjekt Sjunghatten folkehøgskole kommer i neste formannskapsmøte.
- Det er møte i IKSene i morgen. Ordfører og Trine Nordvik Løkås deltar. Hvis formannskapet har innspill, er innkallingene lagt til som referat.
- Ordfører har fått svar fra Posten. Vi skal nå finne dato for møte i juni.

Sak 25/23 ble lukket med hjemmel i kommuneloven § 11-5.

Orientering - Status fra arbeidsgruppe Innhold Rådhuset v/stabsleder innovasjon og utvikling, kulturkonsulent og kultursjef.

UNDERSKRIFTER:

Vi bekrefter med våre underskrifter at møteboken er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet:

Fauske 05.05.23

Berit Vestvann Johnsen
formannskapsekretær

Marlen Rendall Berg
ordfører

representant

representant

Protokollen er godkjent av formannskapet i møte nr   den

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel	
023/23	Årsregnskap og årsberetning 2022 - Fauna KF	
024/23	Søknad om støtte til etablering av Grønt fra Laks (GFL) på Fauske	
025/23	Næringsprisen 2022 - Fauske kommune	Unntatt offentlighet
026/23	Godkjenning av møtebok	
027/23	Delegerte saker i perioden	
028/23	Referatsaker i perioden	
029/23	Årsregnskap og årsberetning 2022 - Fauske kommune	
030/23	103/1418 - F-B Sjøgata 47 AS - Erverv av kommunal tomt	
031/23	Fauske storbilsenter AS - Søknad om erverv av tilleggstomt fra kommunal eiendom gnr. 103, bnr 44	
032/23	Søknad om kjøp av tilleggsareal fra kommunal eiendom gnr. 103, bnr- 11 - Brannstasjonstomta - Søker Båt og Fritid.	
033/23	57/3 - Kato Kenneth Bringsli og Carina Hæggman - Klage på gebyr ved behandling av byggesak og dispensasjonssøknad	
034/23	Søknad om redusert oppmålingsgebyr - Foreningen Hauan Aktivitetshus	
035/23	Anbud og inngåelse av avtale mellom Fauske kommune og destinasjonsselskap	
036/23	Høringsuttalelse til NOU 2023:4 Tid for handling - Helsepersonellkommissjonens arbeid	

023/23: Årsregnskap og årsberetning 2022 - Fauna KF

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Framlagt årsberetning 2022 for Fauna KF tas til etterretning.
2. Framlagt årsregnskap fastsettes som Fauna KF sitt regnskap for 2022.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Tilleggsforslag fra Sp, H og KrF, foreslått av Ingelin Noresjø, Kristelig Folkeparti

1. Kommunestyret viser til tidligere vedtak om å gå fra leide til eide lokaler. Mer av midlene i Fauna KF bør gå til næringsutvikling og ikke husleie.
2. Samtidig skal kommunen åpne for ny aktivitet og innhold i det gamle rådhuset. Eksempelvis kan det gamle Rådhuset vurderes som egnede lokaler for Fauna KF.

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

SP/H/KRF's tilleggsforslag pkt. 1 ble enstemmig vedtatt.

SP/H/KRF's tilleggsforslag pkt. 2 ble vedtatt med 5 (1H, 1KRF, 1R, 2 SP) mot 3 (3AP) stemmer.

FOR- 023/23 Vedtak:

Innstilling til kommunestyret:

1. Framlagt årsberetning 2022 for Fauna KF tas til etterretning.
2. Framlagt årsregnskap fastsettes som Fauna KF sitt regnskap for 2022.
3. Kommunestyret viser til tidligere vedtak om å gå fra leide til eide lokaler. Mer av midlene i Fauna KF bør gå til næringsutvikling og ikke husleie.
4. Samtidig skal kommunen åpne for ny aktivitet og innhold i det gamle rådhuset. Eksempelvis kan det gamle Rådhuset vurderes som egnede lokaler for Fauna KF.

024/23: Søknad om støtte til etablering av Grønt fra Laks (GFL) på Fauske

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Grønt fra Laks A/S innvilges et økonomisk tilskudd på kr.300 000,- fra næringsfondet til ombygging og investering i leid bygg på Søbbsesva slik at etableringen på Fauske kan realiseres.

Tildelingen gis i henhold til standardvilkår for tildeling fra næringsfondet. Beløpet gis som bagatellmessig støtte i tråd med EØS-avtalen, jf. forskrift av 14. november 2008 nr. 1213, §2. Det kan tildeles en samlet støtte til et foretak på opptil 200 000 euro i en periode på tre regnskapsår. Det er et vilkår for tildelingen at støttemottakeren gir skriftlig tilbakemelding om eventuell annen bagatellmessig støtte foretaket har mottatt i de to foregående budsjettår, samt inneværende budsjettår, og at den samlede bagatellmessige støtten fra ulike støttegivere ikke overstiger 200 000 euro.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 024/23 Vedtak:

Vedtak:

Grønt fra Laks A/S innvilges et økonomisk tilskudd på kr.300 000,- fra næringsfondet til ombygging og investering i leid bygg på Søbbesva slik at etableringen på Fauske kan realiseres.

Tildelingen gis i henhold til standardvilkår for tildeling fra næringsfondet. Beløpet gis som bagatellmessig støtte i tråd med EØS-avtalen, jf. forskrift av 14. november 2008 nr. 1213, §2. Det kan tildeles en samlet støtte til et foretak på opptil 200 000 euro i en periode på tre regnskapsår. Det er et vilkår for tildelingen at støttemottakeren gir skriftlig tilbakemelding om eventuell annen bagatellmessig støtte foretaket har mottatt i de to foregående budsjettår, samt inneværende budsjettår, og at den samlede bagatellmessige støtten fra ulike støttegivere ikke overstiger 200 000 euro.

025/23: Næringsprisen 2022 - Fauske kommune

026/23: Godkjenning av møtebok

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Møtebok nr. 4/2023 godkjennes.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 026/23 Vedtak:

Vedtak:

Møtebok nr. 4/2023 godkjennes.

027/23: Delegerte saker i perioden

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Delegerte saker tas til orientering.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 027/23 Vedtak:

Vedtak:

Delegerte saker tas til orientering.

028/23: Referatsaker i perioden

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Dokumentene tas til orientering.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 028/23 Vedtak:

Vedtak:

Dokumentene tas til orientering.

029/23: Årsregnskap og årsberetning 2022 - Fauske kommune

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Fauske kommunes årsregnskap og årsmelding for 2022 godkjennes.
2. Regnskapsmessig mindreforbruk kr 63 720 202,- er iht. kommunelovens krav ført til reduksjon av tidligere års merforbruk. Dette bidrar positivt når Fauske kommune skal dekke sine forpliktelser i ROBEK.
3. Ubrukt bevilgning for investeringsprosjekter overføres til investeringsbudsjett 2023.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Controller Tone Zakariassen orienterte.

Kommunedirektørens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

FOR- 029/23 Vedtak:**Innstilling til kommunestyret:**

1. Fauske kommunes årsregnskap og årsmelding for 2022 godkjennes.
2. Regnskapsmessig mindreforbruk kr 63 720 202,- er iht. kommunelovens krav ført til reduksjon av tidligere års merforbruk. Dette bidrar positivt når Fauske kommune skal dekke sine forpliktelser i ROBEK.
3. Ubrukt bevilgning for investeringsprosjekter overføres til investeringsbudsjett 2023.

030/23: 103/1418 - F-B Sjøgata 47 AS - Erverv av kommunal tomt**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

F-B Sjøgata 47 AS får erverve ca. 520m² veiareal, som er del av kommunal av eiendom gnr. 103, bnr. 1418.

Arealet selges til takst.

Det skal inngås bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer. Kjøper bærer alle omkostninger i forbindelse med salget.

Formannskap 04.05.2023:**Behandling:**

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 030/23 Vedtak:**Vedtak:**

F-B Sjøgata 47 AS får erverve ca. 520m² veiareal, som er del av kommunal av eiendom gnr. 103, bnr. 1418.

Arealet selges til takst.

Det skal inngås bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer. Kjøper bærer alle omkostninger i forbindelse med salget.

031/23: Fauske storbilsenter AS - Søknad om erverv av tilleggstomt fra kommunal eiendom gnr. 103, bnr 44**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

Fauske Storbilsenter AS får erverve ca 1150 m² av kommunal eiendom gnr. 103, bnr. 44. Før arealet kan selges skal det foreligge ny takst av eiendommen.

Det skal inngås bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer.

Kjøper bærer alle omkostninger i forbindelse med salget.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 031/23 Vedtak:

Vedtak:

Fauske Storbilsenter AS får erverve ca 1150 m² av kommunal eiendom gnr. 103, bnr. 44. Før arealet kan selges skal det foreligge ny takst av eiendommen.

Det skal inngås bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer.

Kjøper bærer alle omkostninger i forbindelse med salget.

032/23: Søknad om kjøp av tilleggsareal fra kommunal eiendom gnr. 103, bnr- 11 - Brannstasjonstomta - Søker Båt og Fritid.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Båt og Fritid v/ Acustus får erverve ca.152 m² av kommunal eiendom gnr. 103, bnr.11
Arealet selges til kr. 400 pr. m²

Det skal inngås en bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer. Kjøper dekker alle omkostninger i forbindelse med salget.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

FOR- 032/23 Vedtak:

Vedtak:

Båt og Fritid v/ Acustus får erverve ca.152 m² av kommunal eiendom gnr. 103, bnr.11
Arealet selges til kr. 400 pr. m²

Det skal inngås en bindende kjøpekontrakt der frister og salgsbestemmelser fremkommer. Kjøper dekker alle omkostninger i forbindelse med salget.

033/23: 57/3 - Kato Kenneth Bringsli og Carina Hæggman - Klage på gebyr ved behandling av byggesak og dispensasjonssøknad

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Kato Kenneth Bringsli og Carina Hæggman sin klage på byggesaksgebyr og gebyr for behandling av dispensasjonssøknad i byggesak Tjeldnesveien 8, Valnesfjord tas ikke til følge.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:**Ordfører foreslo:**

Saken utsettes til neste møte og sendes tilbake til kommunedirektør.

Ordførers utsettelsesforslag ble enstemmig vedtatt.

FOR- 033/23 Vedtak:**Vedtak:**

Saken utsettes til neste møte og sendes tilbake til kommunedirektør.

034/23: Søknad om redusert oppmålingsgebyr - Foreningen Hauan Aktivitetshus**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

Søknad om redusert oppmålingsgebyr fra Foreningen Hauan Aktivitetshus avslås med bakgrunn i at oppmåling drives etter selvkostprinsippet, og det foreligger ikke urimelighet i forhold til det arbeidet som skal gjøres og det gebyret som er forelagt Foreningen Hauan Aktivitetshus.

Formannskap 04.05.2023:**Behandling:****Søknad om redusert oppmålingsgebyr - Foreningen Haugan Aktivitetshus, foreslått av Hilde Johanne Dybwad, Arbeiderpartiet**

Søknaden om fritak for betaling av oppmålingsgebyr innvilges.

Nytt forslag fra H, Sp og KrF, foreslått av Ingelin Noresjø, Kristelig Folkeparti

Med bakgrunn i tidligere vurderinger i formannskapet rundt oppmålingsgebyr for organisasjoner og foreninger reduseres oppmålingsgebyret til Foreningen Hauan Aktivitetssenter til kr 5000,-

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig forkastet.

H/SP/KRF's forslag ble vedtatt med 4 (1H, 1KRF, 2SP) med ordførers dobbeltstemme mot 4 (3AP, 1R) stemmer.

FOR- 034/23 Vedtak:**Vedtak:**

Med bakgrunn i tidligere vurderinger i formannskapet rundt oppmålingsgebyr for organisasjoner og foreninger reduseres oppmålingsgebyret til Foreningen Hauan Aktivitetssenter til kr 5000,-.

035/23: Anbud og inngåelse av avtale mellom Fauske kommune og destinasjonsselskap**Kommunedirektørens forslag til vedtak:**

Det er hensiktsmessig at reiselivssatsingen i Saltenregionen styrker samarbeidet og at det kommer også Fauske kommune til gode når målsettingene innen reiselivssatsing skal nås. Samarbeidet i Salten med et felles destinasjonsselskap videreføres da det

handler om å tilby turistene og andre så gode opplevelser – samlet sett - at de blir i regionen lenger.

Formannskapet ber Fauna KF om at det settes i gang en anbudsprosess for å fortsette arbeidet med Destinasjon Salten. Det inngås avtale med leverandør med varighet 2 år med opsjon på 1+1 år. Tiltaket er finansiert i budsjett/økonomiplanen med tilsvarende kostnad som tidligere avtale – inntil 300.000,- kroner pr år.

Formannskap 04.05.2023:

Behandling:

Tilleggsforslag fra Sp, H og KrF, foreslått av Ingelin Noresjø, Kristelig Folkeparti

Fauske kommune stiller følgende forutsetninger for at kommunen kan inngå en slik avtale:

- Avtalen mellom destinasjonsselskapet og kommunen skal ha en utforming som ivaretar kommunes mål og strategier for utvikling av reiseliv/opplevelsesnæring
- Hovedmålsettingen skal være å selge Salten som region der kommunene er en sentral aktør.
- Det opprettes ei styringsgruppe bestående av kommunene som er med i destinasjon Salten for å ivareta og utvikle kommunene sine interesser

Kommunedirektøren endrer i forslag til vedtak:

"anbudsprosess" endres til "anskaffelsesprosess".

Kommunedirektørens forslag til vedtak med endring ble enstemmig vedtatt.

SP/H/KRF's tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

FOR- 035/23 Vedtak:

Vedtak:

Det er hensiktsmessig at reiselivssatsingen i Saltenregionen styrker samarbeidet og at det kommer også Fauske kommune til gode når målsettingene innen reiselivssatsing skal nås. Samarbeidet i Salten med et felles destinasjonsselskap videreføres da det handler om å tilby turistene og andre så gode opplevelser – samlet sett - at de blir i regionen lenger.

Formannskapet ber Fauna KF om at det settes i gang en anskaffelsesprosess for å fortsette arbeidet med Destinasjon Salten. Det inngås avtale med leverandør med varighet 2 år med opsjon på 1+1 år. Tiltaket er finansiert i budsjett/økonomiplanen med tilsvarende kostnad som tidligere avtale – inntil 300.000,- kroner pr år.

Fauske kommune stiller følgende forutsetninger for at kommunen kan inngå en slik avtale:

- Avtalen mellom destinasjonsselskapet og kommunen skal ha en utforming som ivaretar kommunes mål og strategier for utvikling av reiseliv/opplevelsesnæring
- Hovedmålsettingen skal være å selge Salten som region der kommunene er en sentral aktør.
- Det opprettes ei styringsgruppe bestående av kommunene som er med i destinasjon Salten for å ivareta og utvikle kommunene sine interesser

036/23: Høringsuttalelse til NOU 2023:4 Tid for handling - Helsepersonellkommissjonens arbeid

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Fauske kommune avgir høringsuttalelse til «Helsepersonellkomisjonens NOU 2023:4 Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste» slik den fremkommer av kommunedirektørens forslag; jf.vedlegg.

Formannskap 04.05.2023:**Behandling:**

Kommunalsjef Ann-Elise Os orienterte.

Ordfører ba om at følgende ble innarbeidet etter signal fra formannskapet (+SV):
Styrking av rus- og psykisk helsevern i kapittel 2
Evaluering av samhandlingsreformen.

Kommunedirektørens forslag til vedtak med innspill fra formannskapet ble enstemmig vedtatt.

FOR- 036/23 Vedtak:**Vedtak:**

Fauske kommune avgir høringsuttalelse til «Helsepersonellkomisjonens NOU 2023:4 Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste» slik den fremkommer av kommunedirektørens forslag; jf. vedlegg med følgende tillegg:
Styrking av rus- og psykisk helsevern i kapittel 2
Evaluering av samhandlingsreformen

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/24194	
	Arkiv sakID.: 23/3824	Saksbehandler: Berit Vestvann Johnsen
Sak nr.		Dato
038/23	Formannskap	30.05.2023

Referatsaker i perioden

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Dokumentene tas til orientering.

Underliggende saker:

- 1, Tildeling av prosjektskjønnsmidler 2023
- 2, Erfaringer fra Tidelingskontoret pr 120523

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Fauske kommune
Postboks 93
8201 Fauske

Saksbehandler, innvalgstelefon
Monica Antonsen,

Tildeling av prosjektskjønnsmidler 2023

Viser til vårt brev datert 12.10.2022, Informasjon om skjønnsmidler 2023.

Fylkesrammen for skjønnsmidler 2023 for Nordland er samlet på 70,8 mill. kr og av dette er det satt av inntil 40 mill. kr til prosjektskjønn. Statsforvalteren har nå foretatt tildeling av skjønnsmidler til prosjekter etter søknader fra kommunene.

Det kom inn 67 søknader med en samlet søknadssum på 77,1 mill. kr i søknadsdatabasen ISORD innen fristen 28. februar.

Statsforvalteren har i år prioritert større prosjekter som legger opp til samarbeid mellom kommunene i Nordland. Vi har i denne omgang fordelt 39 975 000 kr til totalt 47 prosjekter

Prosjektskjønnsmidlene skal benyttes i samsvar med prosjektplanen og utarbeidet budsjett. Det skal legges til rette for eget prosjektrekskap som skal godkjennes av revisor. Det vil bli sendt ut eget tildelingsbrev per prosjekt.

For å sikre overføringsverdi mellom kommunene og en bevisst pengebruk, skal resultatene av prosjektene dokumenteres årlig gjennom delrapporter dersom prosjektene er flerårig og sluttrapport når prosjektet avsluttes. Disse rapportene skal leveres gjennom den integrerte søknads- og rapporteringsdatabasen ISORD.

Tildeling av prosjektskjønnsmidler 2023 fremgår av tabellene på neste side. Vi gjør oppmerksom på at utbetaling av prosjektskjønnsmidler til kommuner som er innmeldt i ROBEK, tilbakeholdes inntil kommunene har vedtatt og viser at de overholder tiltaksplanen, jfr. kommunelovens § 28-4.

Statsforvalteren ønsker deltagende kommuner og prosjekteiere lykke til!

Med hilsen

Tom Cato Karlsen (e.f.)
statsforvalterMonica Antonsen
seniorrådgiver*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Kommunenr.	Kommune	Prosjekt	Beløp	Samlet beløp pr. kommune
1871	Andøy	ILAG om bærekraftig tjenestesamarbeid i Vesterålen	1 400 000	1 400 000
1839	Beiarn	Bærekraftige og digitale løsninger for institusjonsskjøkken	1 100 000	
1839	Beiarn	Nettverk for helsestasjoner	800 000	
1839	Beiarn	Samarbeid almenlegetjeneste	400 000	2 300 000
1804	Bodø	Barnehagemyndighet i Salten-kommunene	500 000	
1804	Bodø	"Dyrka i Bodø" - Fra kortreist kunnskap til kortreist mat - Videreføring	660 000	
1804	Bodø	DigiNordland	2 900 000	
1804	Bodø	Kartlag grønstruktur	240 000	
1804	Bodø	Koordinering velferdsteknologi Nordland - videreføring	900 000	
1804	Bodø	eHelse Nord	500 000	
1804	Bodø	Virtuell helseavdeling i Bodø kommune	400 000	6 100 000
1867	Bø	God og riktig rekruttering av leger i Vesterålen	500 000	500 000
1827	Dønna	Fra tradisjonelt landbruk til utviklingskontor	150 000	150 000
1838	Gildeskål	Gildeskålbarna – vårt felles ansvar, tidligere og bedre	300 000	
1838	Gildeskål	Nettverk for HR ledere og prosjektleder felles rekrutteringsstrategier	1 000 000	
1838	Gildeskål	Smittevern i kommunehelsetjenesten	300 000	1 600 000
1825	Grane	Beredskapsplankoordinator for Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn kommune.	650 000	650 000
1866	Hadsele	Tverrfaglig samarbeid - for bedre samarbeid for våre unge	500 000	
1866	Hadsele	Felles velferdsteknologiske løsninger i Vesterålen/Lødingen	965 000	1 465 000
1826	Hattfjelldal	Profesjonell skoleeier	500 000	
1826	Hattfjelldal	NAV-tjenester tilpasset samiske språkforvaltningskommuner	300 000	
1826	Hattfjelldal	Helgelandslegen	1 500 000	
1826	Hattfjelldal	Avanserte og kompliserte tjenester	250 000	2 550 000
1832	Hemnes	Profesjonell barnehagemyndighet og barnehageeier.	400 000	
1832	Hemnes	Fra B2 til B1 - felles rekrutteringsprosjekt	630 000	1 030 000
1818	Herøy	Søknad på skjønnsmidler – prosjektsøknad 2023 Felles beredskapskoordinator for HALD-kommuner	1 000 000	1 000 000
1837	Meløy	Omstillingsprogram Meløy 2025	1 200 000	1 200 000
1806	Narvik	Styrke interkommunalt samarbeid innenfor beredskap	600 000	600 000
1828	Nesna	Felles samarbeidsmodell for barnehagemyndighet på Ytre Helgeland	400 000	400 000
1836	Rødøy	Standrisering av Journalføring	600 000	600 000
1840	Saltdal	UNG Salten	500 000	
1840	Saltdal	Inkluderende læring og praksis mellom skoler, barnehager og PPT	300 000	
1840	Saltdal	Optimalisering av økonomifunksjon	400 000	
1840	Saltdal	Omstilling Saltdal kommune "Økonomisk bærekraft 2030"	400 000	1 600 000
1812	Sømna	Regional landbruksadministrasjon på Sør-Helgeland	800 000	800 000
1845	Sørfold	Lindrende behandling Nettverk i RKK Salten regionen	450 000	450 000
1824	Vefsn	Vurderingsteam/ innsatsteam Indre Helgeland	1 500 000	1 500 000
1860	Vestvågøy	Samorganisering av kommunale tjenester, Vestvågøy og Moskenes kommuner	3 200 000	
1860	Vestvågøy	Samordning av tilbud til mennesker med behov for særlig ressurskrevende tjenester, Moskenes	465 000	
1860	Vestvågøy	Kunnskapsgrunnlag regional arealforvaltning - år 2	800 000	
1860	Vestvågøy	Regionalt klimaarbeid i Lofoten. Lofoten 2030- De grønne øyene	1 500 000	
1860	Vestvågøy	Trygg akuttmedisin i nordre Nordland	450 000	6 415 000
1865	Vågan	Lofoten IKT, felles digitaliserings og IKT-enhet for kommunene i Lofoten	1 800 000	1 800 000
SUM				34 110 000

Tilbakeholdte skjønnsmidler:

Kommunenr.	Kommune	Prosjekt	Beløp	Samlet beløp pr. kommune
1841	Fauske	Omstillingsprosjektet i Fauske kommune	1 300 000	
1841	Fauske	Nettverk i psykisk helse og rus	565 000	1 865 000
1851	Lødingen	Organisering av NAV- tjenester i Vesterålen og Lødingen, forprosjekt	1 000 000	1 000 000
1835	Træna	Øykommuneprosjektet	3 000 000	3 000 000
SUM				5 865 000

Mottakerliste:

Moskenes kommune		8390	Reine
Værøy kommune	Postboks 2523	8063	Værøy
Narvik kommune	Postboks 64	8501	NARVIK
Hadsel kommune	Rådhusgata 5	8450	Stokmarknes
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	Korgen
Lurøy kommune		8766	Lurøy
Sømna kommune		8920	Sømna
Bø kommune	Rådhuset	8475	Straumsjøen
Gildeskål kommune	Postboks 54	8138	Inndyr
Rana kommune	Postboks 173	8601	MO i RANA
Hattfjelldal kommune	O.T. Olsens vei 3 A	8690	Hattfjelldal
Lødingen kommune	Postboks 83	8411	Lødingen
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Træna kommune		8770	Træna
Alstahaug kommune	Postboks 1006	8805	Sandnessjøen
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	Brønnøysund
Fauske kommune	Postboks 93	8201	Fauske
Flakstad kommune		8380	Ramberg
Hamarøy kommune	Marie Hamsuns vei 3	8294	Hamarøy
Herøy kommune	Silvalveien 1	8850	Herøy
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland
Vefsn kommune	Postboks 560	8651	Mosjøen
Beiarn kommune	Kommunehuset, Nedre Beiarveien 906	8110	Moldjord
Bindal kommune	Rådhuset	7980	Terråk
Evenes kommune	Postboks 43	8539	Bogen i Ofoten
Nesna kommune	Moveien 24	8700	Nesna
Rødøy kommune		8185	Vågåholmen
Røst kommune		8064	Røst
Vega kommune	Gladstad	8980	Vega
Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	Ørnes
Steigen kommune	Rådhuset	8281	Leinesfjord
Vestvågøy kommune	Postboks 203	8376	Leknes
Vevelstad kommune		8976	Vevelstad
Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Bodø kommune	Postboks 319	8001	Bodø
Dønna kommune		8820	Dønna
Sørfold kommune	Strandveien 2	8226	Straumen
Vågan kommune	Postboks 802	8305	Svolvær
Grane kommune	Rådhuset	8680	Trofors
Leirfjord kommune		8890	Leirfjord
Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE

Erfaringer fra tildelings- kontoret pr. 12.05.2023

Oversikt overliggerdøgn på Nordlandssykehuset: (Døgnpris, 2023: 5508 kr.)

Mnd.	Overligger døgn		Ant Pasienter		Kostnad	Kostnad
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Januar	39	16 1 PS	13	8 1 PS	214 408	90 063
Februar	73	6	14	3	402 084	31 836
Mars	74	23	13	12	407 592	
April	88	17	12		484 704	
Mai						
Juni		51				
Juli		37				
August						
September		0				
Oktober		5				
November		4				
Desember		10				
Sum		198				1 050 588

*PS- psykiatri.

Øyeblikksbilde: siste dag i mnd.

Plass-situasjon pr:	Jan	Feb	Mar	Apr		Des
Nlsh- på vent Korttidsopphold	6	2	8	0		
Søkere korttidsopphold	5	7	4	8		
Søkere avlastning	11	6	3	3		
Søkere langtidsopphold	13	6	14	10		
Innvilget langtidsplass- venter, hjemme	1	1	1	2		
Innvilget langtidsplass- venter korttidsavd.	2	5	2	5		

Saksopplysning, vedtak om langtidsplass 2023

Måned	Jan.	Febr.	Mar	Apr	Mai	Jun
Langtidsplasser innvilget	3	3	1	4		
Langtidsplasser avslått	0	0	1	2		
Søknad avsluttet	1	0	6	4		

Tildelte timer i hjemmetjenesten:

2022

- 31.01.2022: 1026,50 timer pr. uke
- 28.02.2022: 1002,04 timer pr. uke
- 31.03.2022: 933 timer pr. uke
- 30.4.2022 : mangler statistikk

2023

- 31.01.2023: 1007 timer pr. uke.
- 28.02.2023: 1021 timer pr. uke.
- 31.03.2023: 1029 timer pr. uke
- 31.04.2023: 1193 timer pr. uke

Tildelte timer rus/psykisk helse:

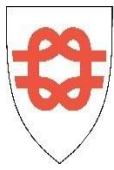
2022

- 31.01.2022: 175,6 timer pr. uke
- 28.02.2022: 173,35 timer pr. uke
- 28.03.2022: 78 timer pr. uke
- 30.4.2022: mangler statistikk

2023

- 31.01.23: 94 timer pr. uke + 7 timer pr. uke mestringssamtaler + 32 timer pr. uke medisiner = 133 t. pr uke totalt
- 28.02.23: 94 timer pr. uke + 11 timer pr. uke mestringssamtaler + 32 timer pr. uke medisiner = 137 t. pr. uke totalt
- 31.03.23: 89 timer pr. uke + 13 timer pr. uke mestringssamtaler + 34 timer pr. uke medisiner = 136 t. pr. uke totalt.
- 30.04.2023: 87 timer pr uke + 48 timer pr. uke mestringssamtaler + 34 timer pr uke medisiner = 169 timer pr. uke totalt

Forklaring av timefordeling innenfor ROP: Tjenesten ROP leverer tjenester tilknyttet brukere med lettere til mer kompliserte lidelser relatert til rus og/eller psykiskhelse. Årsaken til timefordelingen er at brukere som mottar ROP tjenester i hjemmet er vedtaksstyrt og således

har større krav til blant annet saksutredning. Tjenesten som utføres i hjemmet hjemles etter *Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd punkt 5 og punkt 6 bokstav b*. Tjenesten leverer også medisiner for brukergruppen, disse vedtakene er styrt etter *Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd punkt 6 bokstav a*. Der hvor brukere selv oppsøker kontor, dvs. mestringsamtaler, hjemles tjenesten jf. *Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd punkt 5*. Der hvor tjenesten hjemles kun etter *Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd punkt 5* gjelder ikke reglene i forvaltningsloven kapittel IV og V og følger derfor ikke vedtaksplikt dersom medhold i parts sak.

Tildelingskontoret, 12.05.2022

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23972	
	Arkiv sakID.: 23/3829	Saksbehandler: Mads Sandvik
Sak nr.		Dato
003/23	Partssammensatt utvalg	30.05.2023
039/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Økonomimelding 1 2023

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Økonomimelding 1/2023 tas til etterretning.
2. Budsjettreguleringer gjennomføres som følger:

Økte utgifter/reduerte inntekter:	Beløp
NAV Indre Salten - økte kostnader	13 000
Økte forsikringskostnader	1 500
Økt kostnad pensjon	2 958
Kvotekraft - reduksjon	1 400
Konsesjonskraft - reduksjon	2 900
Økt utgift Enhet Familiens hus og integrering	5 663
Økt kostnad - «En pasient – en journal»	900
Økte inntekter/tilskudd:	
Rammetilskudd – økning	-5 380
Inntektsutjevning – økning	-3 420
Skatt - økning	-2 169
NAV Indre Salten - økte inntekter	-7 500
Økt inntekt Enhet Familiens hus og integrering	-745
Økt integreringstilskudd	-7 504
Økt budsjettunderskudd 2023	1 603

Vedlegg:
16.05.2023   Økonomimelding 1 - 2023

1577580

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Økonomimelding 1/2023

Innhold

1	Kommunedirektørens innledning	3
2	Resultatvurdering 2023	5
3	Revidert nasjonalbudsjett 2023 og Kommuneproposisjonen for 2024.....	7
4	Kommunal økonomisk bærekraft (KØB).....	9
4.1	Finansielle måltall	9
4.2	Utvikling resultat.....	10
4.3	Låneportefølje, rente- og avdragsutgifter	11
4.4	Utvikling likviditet	14
4.5	Fond.....	14
4.6	Befolkningsutvikling og demografisk utgiftsbehov	15
4.7	Sykefravær.....	17
5	Vedtatte tiltak i budsjett 2023	20
6	Fellesområder	26
6.1	Kraftinntekter	26
6.2	Eiendomsskatt	27
6.3	Integreringstilskudd.....	27
6.4	Utbytte	27
6.5	Ressurskrevende tjenester	27
6.6	Lønnsoppgjør.....	28
6.7	Pensjon	28
7	Organisering og styring	29
7.1	Administrativ organisering.....	29
7.2	Internkontroll.....	31
8	Status i tjenestekområdene	32
8.1	Politikk	32
8.2	Kommunedirektør	32
8.3	Oppvekst og opplæring	33
8.4	Helse og omsorg.....	36
8.5	Stab- og støttetjenester	39
8.5.1	Økonomi og virksomhetsstyring	39
8.5.2	Innovasjon og utvikling.....	42
8.5.3	Plan og næring.....	44
8.5.4	Tekniske tjenester og eiendom	45
8.5.5	VVA	46

8.5.6 NAV Indre Salten	47
9 Investeringer	49
10 Budsjetreguleringer	51
11 Figurer og tabeller	52

1 Kommunedirektørens innledning

I Økonomimelding 1 2023 redegjøres det for kommunens økonomiske status per 30. april 2023, for de sentrale inntektene, driftsbudsjettet og investeringsprosjektene. Finansrapporteringen inngår også i meldingen. Videre omtales status på oppfølging av resultater, vedtak og ressursbruk fra vedtatt budsjett og økonomiplan 2023-2026. Det gjeldende økonomi- og finansreglementet er førende for rapporteringen.

Økonomimelding 1 er i utgangspunktet en statusrapportering for drift og investeringer med korreksjoner, og ikke en ny budsjettbehandling. I hovedsak er endringer med effekt for hele økonomiplanperioden ikke foreslått i denne meldingen.

Budsjett 2023 ble vedtatt med 31,7 mill. kr i underdekning. Etter 1. tertial tilsier prognosen en forverring av resultatet ved årets slutt på 1,6 mill. kr sammenlignet med opprinnelig budsjett. Dette skyldes i all hovedsak økte pensjons- og forsikringskostnader, samt kostnader knyttet til mottak av flyktninger. Økte inntekter veier imidlertid opp for en stor del av disse kostnadene.

God kostnadskontroll og budsjett disiplin er i fokus og dette bidrar til at budsjettene i hovedsak holdes. Likevel er det noe forhold/tiltak med kostnadsøkninger som er utenfor vår kontroll, herunder forsikrings- og pensjonskostnader.

Ett nytt delmål er nådd, ref. det gode årsregnskapet for 2022 der tjenesteområdene i Fauske kommune viste stor forbedring i driften. Resultatet beror i hovedsak på at Fauske kommune – som alle andre kommuner i Norge – fikk økte inntekter og høy skatteinngang. Disse engangsinntektene hjelper kommunen et godt stykke på vei når akkumulert underskudd skal dekkes inn. Det er imidlertid like viktig å minne om at vi fortsatt har store utfordringer som skal håndteres.

Ettersom Fauske kommune er underlagt reglene for kommuner i ROBEK, må alle ekstra inntekter uavkortet gå til å dekke inn tidligere års merforbruk. Etter årsregnskapsavslutningen 2022 har Fauske kommune et akkumulert merforbruk på 20,7 mill. kr. Kommunestyret har ikke anledning til å øke driftsnivået, for eksempel ved å styrke eller redusere vedtatte innsparingstiltak i budsjett- og økonomiplan, med ekstra inntekter. Ved endringer må i så fall kommunestyret finne tilsvarende tiltak/inndekning for å redusere driften et annet sted. Den kortsiktige gjelda må betjenes før driften igjen kan økes.

Siden høsten 2021 har Norges Bank økt styringsrentene fra 0 % til 3,25 %, og sentralbanken varsler flere renteøkninger fremover. I samme periode har prisene på varer og tjenester steget betydelig, og ligger per i dag på 6,2 %. I tillegg endte mellomoppgjøret i kommunal sektor med en lønnsramme på 5,4 %, noe som er vesentlig høyere enn snittet de siste fem årene på 2,5 %.

Kommunen har høy gjeldsbelastning, et driftsnivå som ligger for høyt i forhold til inntektene, og forpliktelser knyttet til ROBEK og vedtatt plan om å dekke inn tidligere års merforbruk. Kommunen har ingen fond (null reservemidler). Oppbygning av midler i fond forutsetter at Fauske kommune klarer å levere positive netto driftsresultat over år. Derfor er det fortsatt helt nødvendig med nøkterne budsjetter, omstilling og en stram økonomistyring for å klare å holde budsjettene. Omstilling av kommunal drift er krevende og tar tid. Kommunestyret har satt retning og arbeidet med å skape en robust driftsbalanse pågår, og det må fortsette.

Kommunedirektøren vil fremheve de ansatte i Fauske kommune, som på den ene siden over tid har stått i store utviklings- og omstillingsoppgaver, og på den annen side bruker sine erfaringer og kompetanse til å løse utfordringer i det daglige og på lengre sikt. De ansatte viser stort engasjement og utholdenhet og det oppnås gode resultater.

Sammen, i ulike roller, arbeider vi for å skape en bærekraftig utvikling og et fremtidsrettet Fauske – for god velferd, vekst og utvikling.

Fauske, 16.mai 2023

Ellen Beate Lundberg
Kommunedirektør

2 Resultatvurdering 2023

Tabellen nedenfor viser årsprognosen for 2023 etter 1. tertial.

Tabell 1 – Årsprognose 2023- tall i hele 1000

	Budsjett pr. april 2023	Regnskap pr apr.23	Avvik pr. apr.23	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
1 Politikk					
Politikk	2 930	2 512	-418	8 624	8 627
Sum område: 1 Politikk	2 930	2 512	-418	8 624	8 627
2 Kommunedirektøren					
Kommunedirektørens stab	717	647	-70	2 073	2 076
Sum område: 2 Kommunedirektøren	717	647	-70	2 073	2 076
3 Stab og støttefunksjoner					
Økonomi og virksomhetsstyring	8 850	8 793	-57	24 904	25 632
Innovasjon og utvikling	5 464	6 829	1 365	16 892	16 918
Plan og næring	1 867	2 394	527	4 947	4 985
Tekniske tjenester og eiendom	18 091	16 984	-1 107	47 297	48 323
Vei og gatelys	5 672	5 868	197	11 351	11 395
Selvkostområder	-11 777	-18 250	-6 474	-4 943	-4 863
NAV	7 150	12 035	4 885	20 347	25 929
Sum område: 3 Stab og støttefunksjoner	35 317	34 652	-665	120 795	128 319
4 Oppvekst og opplæring					
Oppvekst og opplæring felles	1 662	425	-1 237	4 884	4 884
Skole	38 615	40 724	2 109	106 847	107 597
Barnehage	24 650	23 630	-1 020	71 175	71 427
Familiens hus og integrering	17 112	18 480	1 368	47 292	52 392
Sum område: 4 Oppvekst og opplæring	82 039	83 259	1 220	230 197	236 301

5 Helse og omsorg					
Helse og omsorg felles	2 267	2 348	81	6 800	6 800
Hjemmebaserte tjenester	40 176	36 483	-3 693	113 392	114 046
Forebyggende og koordinerende tjenester	17 620	19 023	1 403	50 076	51 125
Heldøgns omsorg	26 289	26 272	-18	73 645	74 088
Sum område: 5 Helse og omsorg	86 351	84 125	-2 226	243 913	246 058
7 Fellesområder					
Fellesområder	-219 489	-224 910	-5 421	-573 910	-588 083
Sum område: 7 Fellesområder	-219 489	-224 910	-5 421	-573 910	-588 083
TOTALT	-12 134	-19 715	-7 580	31 692	33 298

Årsprognose for 2023 etter 1. tertial: Merforbruk 33,3 mill. kr. Budsjett 2023 ble vedtatt med 31,7 mill. kr i underdekning. Etter 1. tertial tilsier prognosen en forverring av resultatet ved årets slutt på 1,6 mill. kr sammenlignet med opprinnelig budsjett. En nærmere gjennomgang av de ulike områdene presenteres i kapittel 8.

3 Revidert nasjonalbudsjett 2023 og Kommuneproposisjonen for 2024

Tabell 2 - Skatt og rammetilskudd

	Statsbudsjettet	Prognose	Endring
Innbyggertilskudd	270 240	270 240	
Utgiftsutjevning	1 463	1 463	
Overgangsordning INGAR	-395	-395	
Saker med særskilt fordeling	5 985	5 985	
Nord-Norge tilskudd	18 534	18 534	
Stortinget tilleggsnummer/saldering av budsjett		1 142	-1 142
Endring RNB		4 081	-4 081
Koronapandemi - inntektssystemet		156	-156
Sum rammetilskudd uten inntektsutj.	295 827	301 206	-5 379
Netto inntektsutjevning	33 891	37 311	-3 420
Sum rammetilskudd	329 718	338 517	-8 799
Skatt på formue og inntekt	297 699	299 868	-2 169
Sum rammetilskudd og skatt	627 417	638 385	-10 968

(Tall i hele 1000)

Revidert nasjonalbudsjett 2023 og kommuneproposisjonen for 2024 ble offentliggjort den 11.mai 2023.

Prognosemodellen etter revidert nasjonalbudsjett viser økte inntekter sammenlignet med prognosemodellen etter statsbudsjettet, med til sammen 11 mill. kr.

Samlet sett er den økonomiske situasjonen i kommunene god, men det er store variasjoner. Netto driftsresultat (NDR) var i snitt 3,0 (median 2,6). Laveste NDR i en kommune var på -14,6 og det høyeste NDR registrert var på 28,7. Forskjellene øker. Over 20% av kommunene hadde negativt NDR i 2023.

Kommunene står i krevende utfordringer, og for å nevne noen:

- Det har kommet ti ganger flere flyktninger fra Ukraina til Norge enn man først antok, og den høye befolkningsveksten gjør det krevende å finne nok boliger og få gitt norskopplæring
- Kostnadsøkningen er større enn forventet. Vi lever i en dyr tid
- Merskatteøkningen er rekordstor
- Økonomiske ettervirkninger av Covid-19 pandemien.

Revidert nasjonalbudsjett for 2023

Regjeringen foreslår 3,2 milliarder kroner til kommunesektoren i økt rammetilskudd i revidert nasjonalbudsjett for 2023. Av dette er 2,6 mrd. kr. kompensasjon for beregnet netto kostnadsøkning i 2023. Av den økte rammen på 3,2 mrd. kr. får kommunene 2,1 mrd. kr. 1,6 mrd. kr. fordeles etter kostnadsnøkkelen, mens 500 mill. kr. fordeles slik at skattesvake kommuner blir særlig prioritert.

Regjeringa la til grunn en lønns- og prisvekst på 3,7 % for kommunene i budsjettet for 2023. Konsumprisveksten er vesentlig høyere enn anslått i nasjonalbudsjettet. 2023-anslaget er oppjustert til 5,4 %. Pris og lønnsvekst kompenseres.

Våren 2023 la regjeringen frem et forslag om grunnrenteskatt på havbruk. Regjeringen legger opp til at kommunesektoren samlet skal få inntekter tilsvarende halvparten av provenyet fra grunnrenteskatten.

Det kommer mange flyktninger fra Ukraina og bosetting og norskopplæring skal prioriteres. Det varsles om at det kommer tilskudd for å sette i stand, bygge og kjøpe bosted som skal benyttes til utleie.

Investeringsstilskuddet til heldøgns omsorg er en forutsetning for god omsorg og styrkes med 200 mill. kr. Dette tilsvarer 1 000 nye plasser.

Kommuneproposisjonen for 2024

Regjeringen legger opp til en fortsatt styrking av det kommunale tjenestetilbudet og varsler i Kommuneproposisjonen 2024 en realvekst i kommunesektorens frie inntekter i 2024 på mellom 5,6 og 5,9 mrd. kr.

Merkostnader til demografi anslås nå til 3,9 mrd. kr. i 2024, mens merkostnadene til pensjon er anslått til 1,2 mrd. kr. Anslagene er usikre, og det vil foreligge oppdaterte anslag til fremleggelsen av forslag til statsbudsjettet for 2024, blant annet basert på ny informasjon fra Statistisk sentralbyrås oppdaterte befolkningsframskrivninger som legges frem i juni i år. Dersom anslagene på demografi og pensjon skulle bli vesentlig annerledes enn lagt til grunn i Kommuneproposisjonen 2024, kan veksten i frie inntekter ende utenfor det signaliserte intervallet.

Innenfor den signaliserte veksten for kommunene legger regjeringen opp til en satsing på 150 mill. kroner til kommunene til psykisk helse og rus, samt 100 mill. kroner til de kommunene som taper mest på at modellen for gradert basiskriterium. Sistnevnte er en ettårig kompensasjon i påvente av den helhetlige gjennomgangen av inntektssystemet. Fra og med 2025 vil det nye inntektssystemet for kommunene etter planen tre i kraft

4 Kommunal økonomisk bærekraft (KØB)

Kommuneloven § 14-1 lovfester en generalbestemmelse som slår fast at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Kommuneloven markerer kommunestyrets ansvar for at kommunen har en god og langsiktig økonomiforvaltning.

Fauske kommune har per tiden ikke økonomisk handlingsrom og er ikke en økonomisk bærekraftig kommune.

Som vedtatt i årsbudsjettet 2023, økonomiplan for 2023-2026 og finans- og økonomiregelverket, skal KØB være et førende prinsipp i alle saker som direkte eller indirekte kan berøre det økonomiske handlingsrommet. Det mest grunnleggende premisset for KØB er at tjenestetilbudet skal være innenfor visse minimumsstandarder (lover og regler) og det skal kunne opprettholdes over tid uten at man reduserer kvaliteten av tjenesten, reduserer formue eller øker skattetrykket eller gjelden. Enkelt forklart så skal hver generasjon betale for sine egne utgifter, uten at man urettmessig betaler for eller tar fra andre generasjoner.

4.1 Finansielle måltall

I tabellen under fremgår de finansielle måltallene som skal sikre en bærekraftig økonomi. Disse er vedtatt av Fauske kommunestyre.

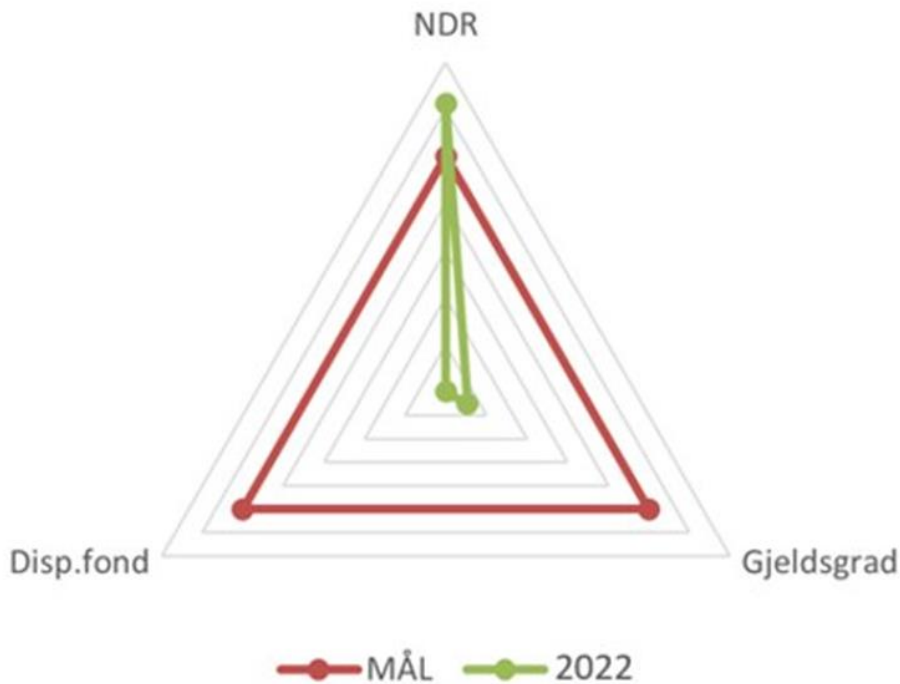
Tabell 3 – Finansielle måltall

Mål	TBU* anbefaling	Kort sikt	Lang sikt
Netto driftresultat	>2%	2 %	5 %
Gjeldsgrad	<75%	<160%	75 %
Disposisjonsfond	>5%	>5%	10 %

*Teknisk beregningsutvalg

For 2022 har kommunen oppnådd et netto driftsresultat på 6 % mot målet på 2 %. For frie fond er målet 10 %, men så lenge kommunen har udekket merforbruk er det ikke anledning til å avsette til frie fond, dette tallet vil derfor være 0 frem til alt merforbruk er inndeckt og kommunen får et overskudd man kan avsette til fond. Gjeldsgraden viser 141,9 % mot måltallet på 75 %. Gjeldsgraden har gått ned de siste to årene. Det er fokus på å begrense lånopptak slik at gjeldsgraden kan fortsette å bevege seg nedover i riktig retning. Det langsiktige målet er at den grønne trekanten i KØB-modellen skal bli lik den røde, se figur 1.

Figur 1 - Kommunal økonomisk bærekraft

4.2 Utvikling resultat

Tabell 4 – Utvikling resultat – tall i hele 1000

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	5 232	-1 985	-27 385	-46 370	-20 644	11 962	63 720
Brutto driftsinntekter	796 972	828 036	855 458	891 655	922 171	957 839	996 340
Netto resultatgrad	0,66 %	-0,24 %	-3,20 %	-5,20 %	-2,24 %	1,25 %	6,40 %

Tabell 5 – Akkumulert mer-/mindreforbruk – tall i hele 1000

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Merforbruk driftsregnskapet		-1 985	-27 634	-75 740	-96 384	-84 422	-20 702
Mindreforbruk driftsregnskapet	5 250						

Resultatet i 2022 har bidratt til raskere inndekning av merforbruket enn det som fremgår av økonomiplanen. Det akkumulerte merforbruket i drift ble redusert fra 84,42 mill. kr. til 20,7 mill. kr.

Utviklingen er positiv, men 2022 var et spesielt år med merinntekter langt utover det man normalt kan forvente. I tillegg hadde kommunen betydelige besparelser som følge av midlertidig ubemannede stillinger. Det betyr at det fortsatt må gjøres grep for å oppnå kommunal økonomisk bærekraft.

4.3 Låneportefølje, rente- og avdragsutgifter

Tabellen under gir oversikt over låneporteføljen ved utgangen av 1. tertial 2023. Låneporteføljen i Husbanken framgår i en samlelinje, men består av mange lån. Snittrente for samlet lånegjeld er beregnet ut fra et vektet snitt.

Tabell 6 - Oversikt låneportefølje

Lånegiver	Opprinnelig lånebeløp	Restgjeld Apr-2023	Snittrente per april 2023	Renteype	Margin inkl. i snittrente	Fastrente utløpsdato	Slutt dato
KommunalBanken	64 457 000	60 159 880	3,9575%	NIBOR3M	0,6000%		22.12.2042
KommunalBanken	62 900 000	60 803 330	3,9575%	NIBOR3M	0,6000%		21.12.2043
KommunalBanken	148 850 000	125 147 750	3,9575%	NIBOR3M	0,6000%		28.02.2056
KLP Kommunekreditt	148 850 000	125 952 992	4,7100%	NIBOR3M	0,7000%		25.02.2056
KLP Kommunekreditt	41 000 000	37 718 750	4,6100%	NIBOR3M	0,6000%		14.12.2061
SUM 3 mnd NIBOR	466 057 000	409 782 702	4,2385%				
KLP - Kommunal landspensjonskasse	86 374 000	81 515 458	1,7700%	Fastrente		27.12.2030	27.12.2060
KommunalBanken	81 882 500	73 072 420	4,0800%	Fastrente		01.03.2028	04.06.2058
SUM Fastrente	168 256 500	154 587 878	2,9250%				
KommunalBanken	72 800 000	43 431 860	4,0500%	Ordinær p.t.			16.07.2040
KommunalBanken	100 000 000	48 233 910	4,0500%	Ordinær p.t.			06.12.2030
KommunalBanken	171 396 000	143 087 550	4,0500%	Ordinær p.t.			24.04.2057
KLP Kommunekreditt	81 882 500	72 756 415	4,2175%	Ordinær p.t.			14.02.2058
KLP - Kommunal landspensjonskasse	45 474 000	31 947 683	4,2175%	Ordinær p.t.			19.09.2056
KLP Kommunekreditt	209 738 000	192 696 781	4,2175%	Ordinær p.t.			02.01.2060
KLP Kommunekreditt	23 900 000	23 661 000	4,1975%	Ordinær p.t.			02.01.2060
KommunalBanken	277 744 635	79 460 460	4,0500%	Ordinær p.t.			03.06.2031
KommunalBanken	47 540 000	38 031 840	4,0500%	Ordinær p.t.			23.02.2055
KommunalBanken	153 300 000	122 639 840	4,0500%	Ordinær p.t.			23.02.2055
KommunalBanken	57 780 000	40 660 000	4,0500%	Ordinær p.t.			03.03.2042
SUM p.t rente	1 241 555 135	836 607 339	4,1091%				
Samlet gjeld investeringer	1 875 868 635	1 400 977 919					
Sum Husbanken	299 199 226	291 375 172	2,5745%	Husbank 1 mnd			

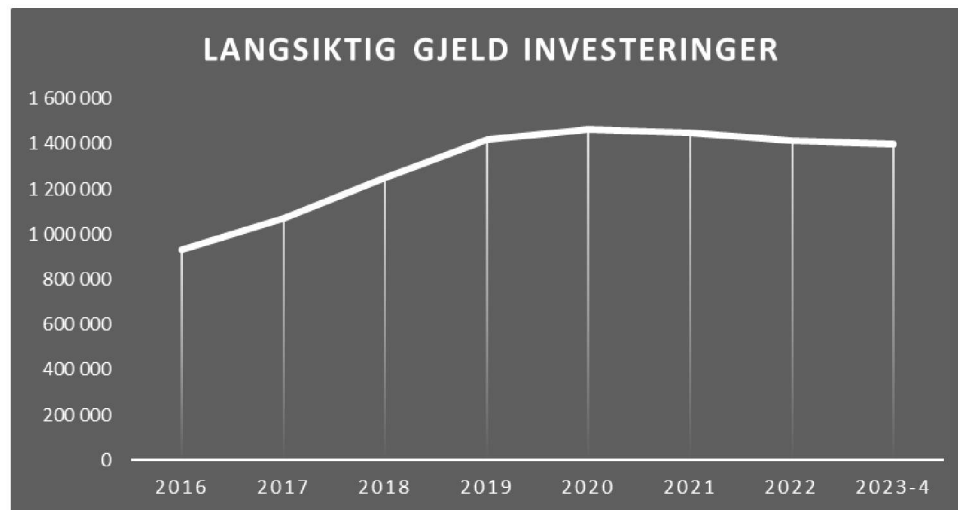
I mars ble renta på ett lån i Kommunalbanken bundet til nominell rente 4,08 %. Dette ble gjort for å sikre økonomisk forutsigbarhet og for å oppfylle kravet i kommunestyrets nylig vedtatte økonomi- og finansreglementet, om at minimum 10 % av netto rentebærende gjeld skal ha fastrenteavtale. Per utgangen av 1. tertial er 11,03 % av netto rentebærende gjeld bundet med fastrente.

Tabell 7 - Gjeldsgrad - tall i hele 1000

Gjeld investeringer	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brutto driftsinntekter	828 036	855 458	891 655	922 170	957 839	996 340
Langsiktig gjeld investeringer	1 070 627	1 250 248	1 416 744	1 464 861	1 447 884	1 413 725
Lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	129,3 %	146,1 %	158,9 %	158,8 %	151,2 %	141,9 %

Siden 2020, da langsiktig gjeld til investeringer var «på topp», er gjelden redusert med 63,8 mill. kr noe som utgjør 4,3%. Ved utgangen av april var gjelden på kr 1 400 978, men godkjent låneopptak for 2023 på 12,3 mill. kr. var da ikke tatt opp. I figur 4 er utviklingen grafisk fremstilt:

Figur 2 - Utvikling langsiktig lånegjeld til investeringer

Norges Bank har signalisert at det kan bli flere renteøkninger i 2023 – noe grafen i figur 3 viser. Snittrenten som er lagt til grunn i budsjettet for 2023 er på 4,39 % og litt avhengig av hvor mange renteøkninger som kommer vil budsjettet treffe ganske bra på faktisk rentekostnad. Det ligger an til en rentetopp i oktober 2023 med en 3M Nibor rente på 4,6 % inklusive margin. Denne renten er ofte tett på den flytende renten.

Figur 3 - NIBOR renteprognose

Rentene for 2023 er en grov prognose basert på nåværende rentebane. I budsjett for 2023 ligger det samlede rentekostnader på 73 mill. kr.

Figur 4 - Rente- og finansutgifter per 1. tertial

Til tross for at det ser ut til å bli flere rentehevinger i 2023 enn Norges Bank forespeilet i starten av året, erfarer man ved utgangen av 1. tertial at budsjettet for 2023 tar høyde for de rentehevingene som på nåværende tidspunkt antas å komme.

Økt rente påfører Fauske kommune store rentekostnader. Med den låneporteføljen Fauske kommune har til investeringslån vil 1 % renteøkning påføre kommunen ca. 14 mill. kr. i økte renteutgifter årlig. Det blir fortløpende vurdert om det kan være hensiktsmessig å binde renten på en større andel av lånene.

4.4 Utvikling likviditet

Figur 5 - Utvikling likviditet

Utvikling i likviditet fra 1. juni 2022 til 10. mai 2023. Figuren viser at kommunen stort sett har vært driftet på kassakreditt siden august 2022.

Kommunen har en ramme på kassakreditten på 240 mill. kr.

4.5 Fond

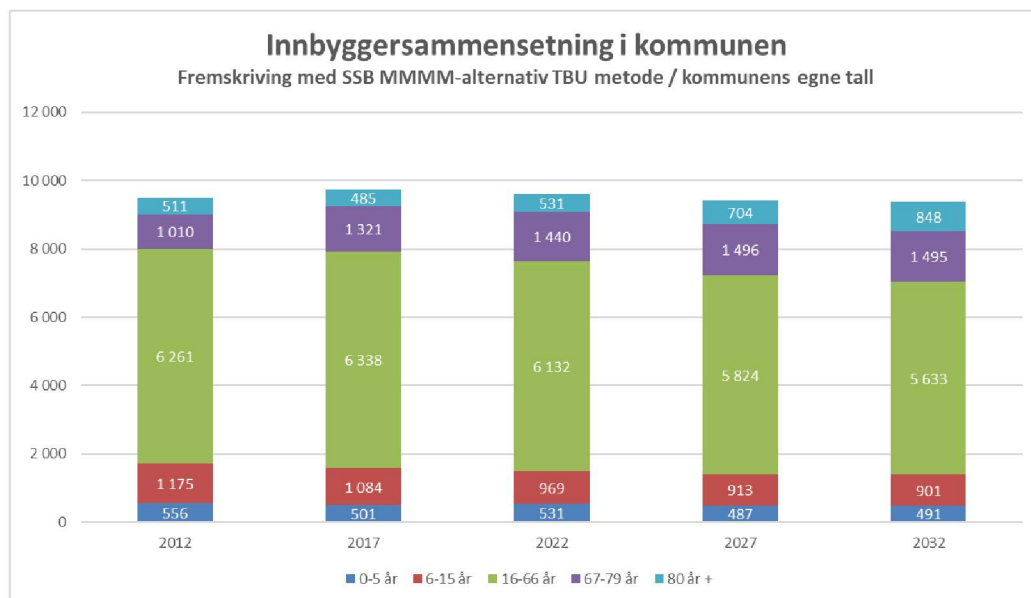
Tabell 8 – Bundne og ubundne fond – tall i hele 1000

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Ubundne investeringsfond	6 932	2 224	2 049	2 637	4 742	3 553
Sum frie egenkapitalfond	6 934	2 226	2 051	2 639	4 744	3 555
Bundne driftsfond	25 166	26 217	22 192	32 199	31 647	27 529
Bundne investeringsfond	25 860	30 096	33 831	41 737	55 133	63 807
Sum bundne egenkapitalfond	51 027	56 313	56 023	73 936	86 780	91 336
TOTALT	57 960	58 539	58 074	76 575	91 524	94 891

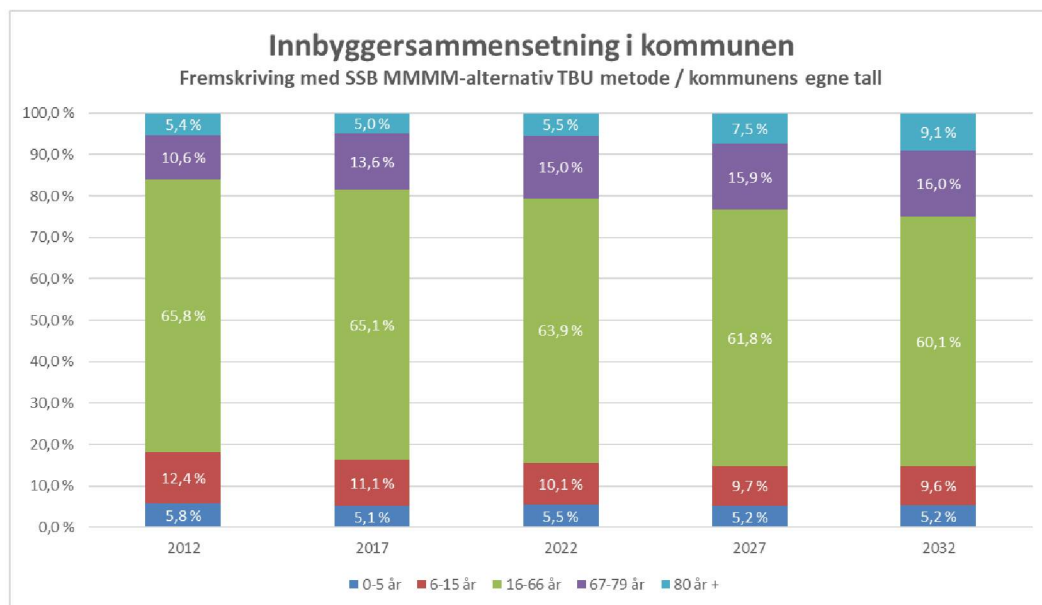
Disposisjonsfondets saldo er 0 mill. kr. noe som betyr at Fauske kommune ikke har reservemidler å tære på dersom det oppstår større uforutsette utgifter.

4.6 Befolkningsutvikling og demografisk utgiftsbehov

Figur 6 – Innbyggersammensetning i antall i Fauske kommune

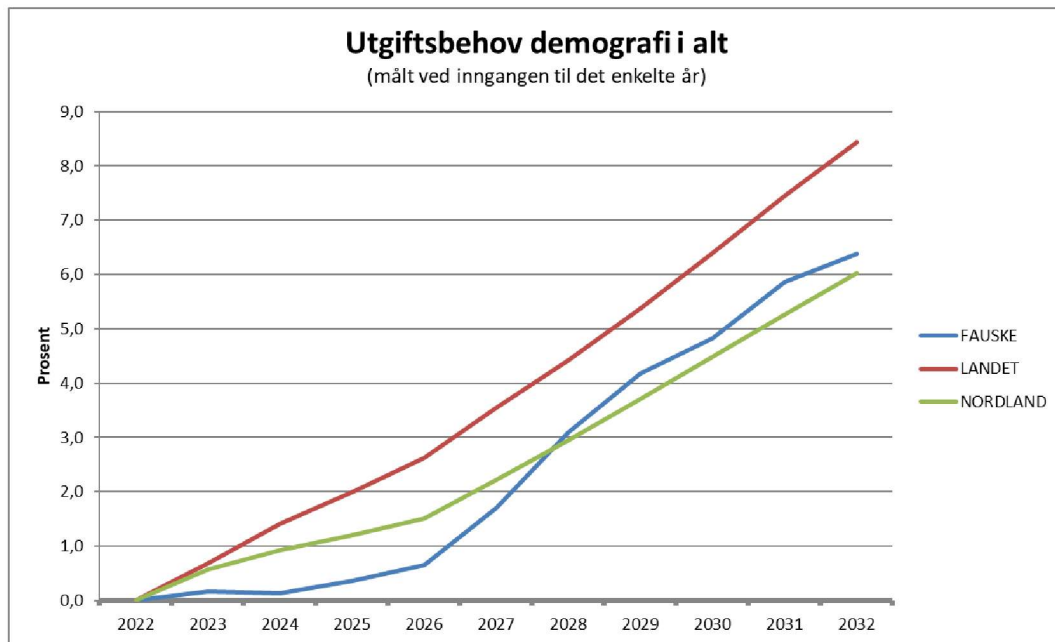

Figur 7 – Innbyggersammensetning i % i Fauske kommune

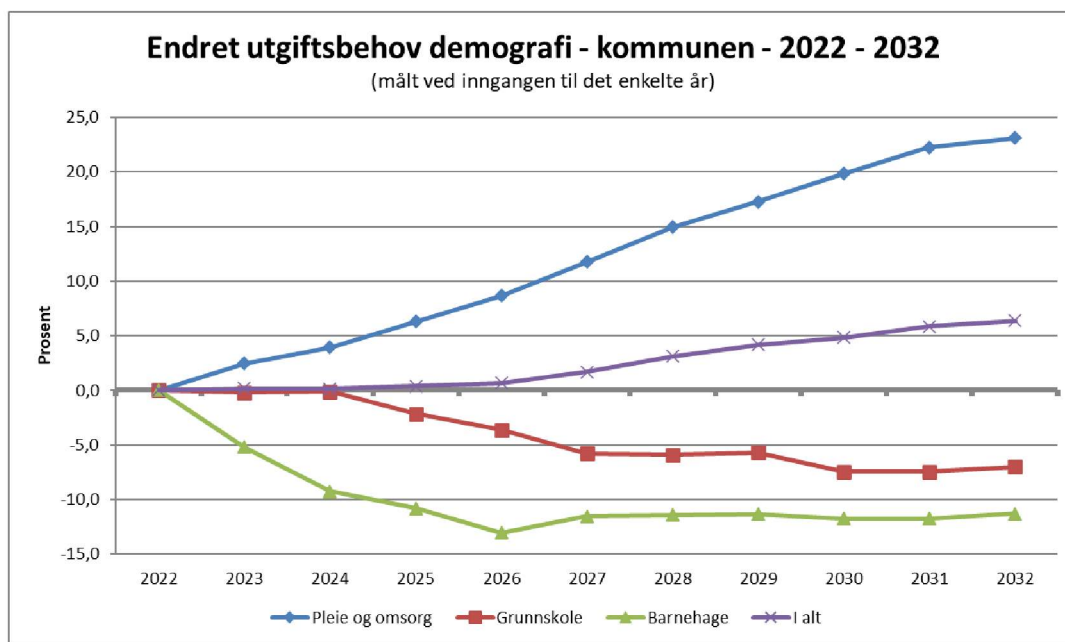

Figur 8 – Utgiftsbehov demografi i alt

Figur 9 – Endret utgiftsbehov demografi – Fauske kommune – 2020–2030

Befolkningsutviklingen i Fauske kommune tilsier et økt utgiftsbehov i årene fremover, som følge av demografiutviklingen, og da spesielt fra 2026 og utover i den kommende 10-årsperioden. Som figuren ovenfor viser, er det innenfor pleie og omsorg utgiftsbehovet øker sterkt i perioden, mens det fra og med 2022 forventes å være fallende innenfor både grunnskole og barnehage. Dersom Fauske kommune skal ha et driftsnivå tilpasset demografien i kommunen, må den langsiktige planleggingen ta høyde for denne forventede utviklingen, med en forskyving av utgiftsbehov fra barn og unge, over mot eldre.

4.7 Sykefravær

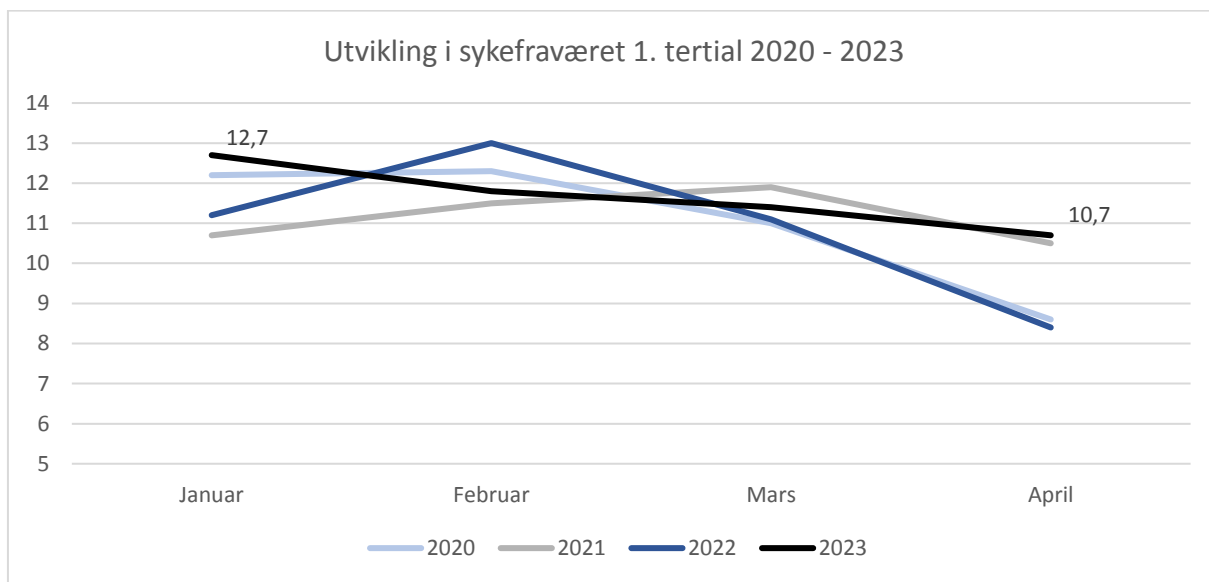
Målsettingen er at sykefraværet totalt skal være under 7 %. Sykefraværet totalt sett er i 1. kvartal på 11,7 %. Arbeidet med å ta ned sykefraværet er intensivert særlig etter at ny ledergruppe kom på plass.

Kommunedirektøren har, og vil fremover i sykefraværsarbeidet prioritere å vektlegge tiltak og strategier som ut fra teori og erfaring gir positiv og varig effekt. Det er blant annet behov for å styrke ledernes kunnskap om hvilket handlingsrom man har i sykefraværsarbeidet, og skape større trygghet i praktiseringen av dette arbeidet. Det har derfor blitt gjennomført flere kurs for ledere i første tertial og det er gjennomført to workshops med fokus på nærvær for ledere innen samhandlingsområdet oppvekst og opplæring. Det er også startet opp et prosjekt i sykehjem som har som formål å ta ned fraværet. Videre rapporteres det månedlig på sykefraværet i kommunedirektørens ledergruppe.

Det er viktig at sykefraværsarbeidet fortsatt prioriteres med langsiktig, kontinuerlig innsats.

Utviklingen i det totale sykefraværet i Fauske kommune i 1. tertial de fire siste årene ser slik ut:

Figur 10 – Utviklingen i sykefraværet 1. tertial i perioden 2020 - 2023

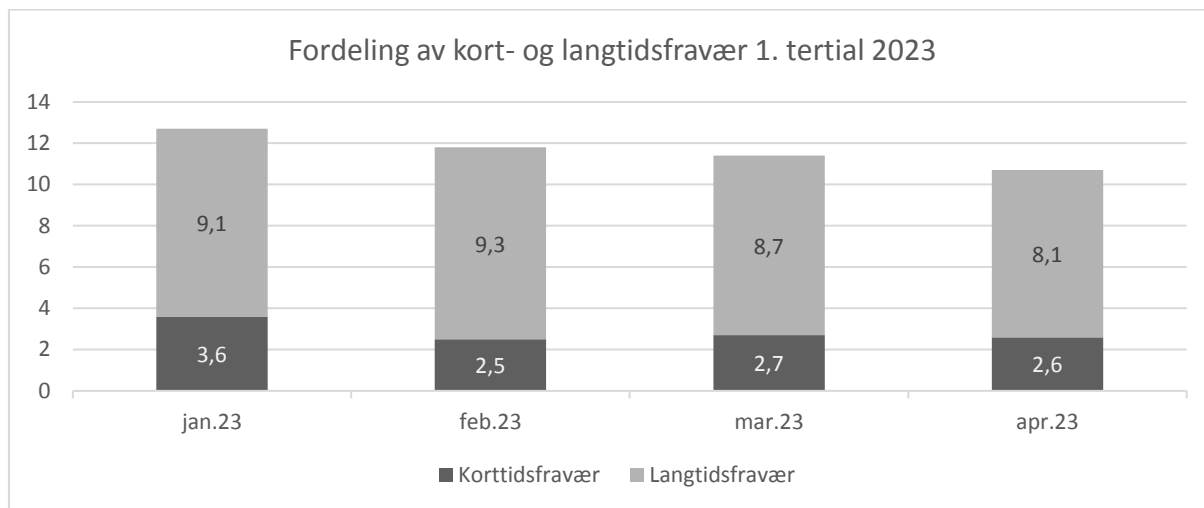
Den sorte linjen i figuren over viser at sykefraværet har hatt en jevn nedgang i år og er redusert fra 12,7 % pr. januar til 10,7 % pr. april. Tallene som ligger til grunn for rapporteringen ligger i tabellen under:

Tabell 9 - Sykefravær 1. tertial

År	Januar	Februar	Mars	April	Gjennomsnitt 1. tertial	Reduksjon jan. – apr.
2020	12,2	12,3	11,0	8,6	11,0	- 3,6
2021	10,7	11,5	11,9	10,5	11,2	- 0,2
2022	11,2	13,0	11,1	8,4	10,9	- 2,8
2023	12,7	11,8	11,4	10,7	11,7	- 2,0

Det er langtidsfraværet som står for majoriteten av fraværet. Til tross for at det er redusert fra 9,1 % pr januar til 8,1 % pr april er det fortsatt for høyt. Korttidsfraværet er redusert tilsvarende i samme periode.

Figur 11 - Fordeling av kort- og langtidsfravær

Av tabellen under fremgår sykefraværet per samhandlingsområde:

Tabell 12 – Sykefravær i 1. tertial i årene 2020 - 2023

Tjenesteområde	2020	2021	2022	2023	Gjennomsnitt de 4 siste år	Endring 2022 vs. 2023
Helse og omsorg	10,3	12,6	10,5	12,7	11,5	+ 2,2
Oppvekst og opplæring	12,4	11,4	12,9	11,3	12,0	- 0,4
Stab og støttefunksjoner	10,3	5,3	7,3	10,5	8,3	+ 3,2

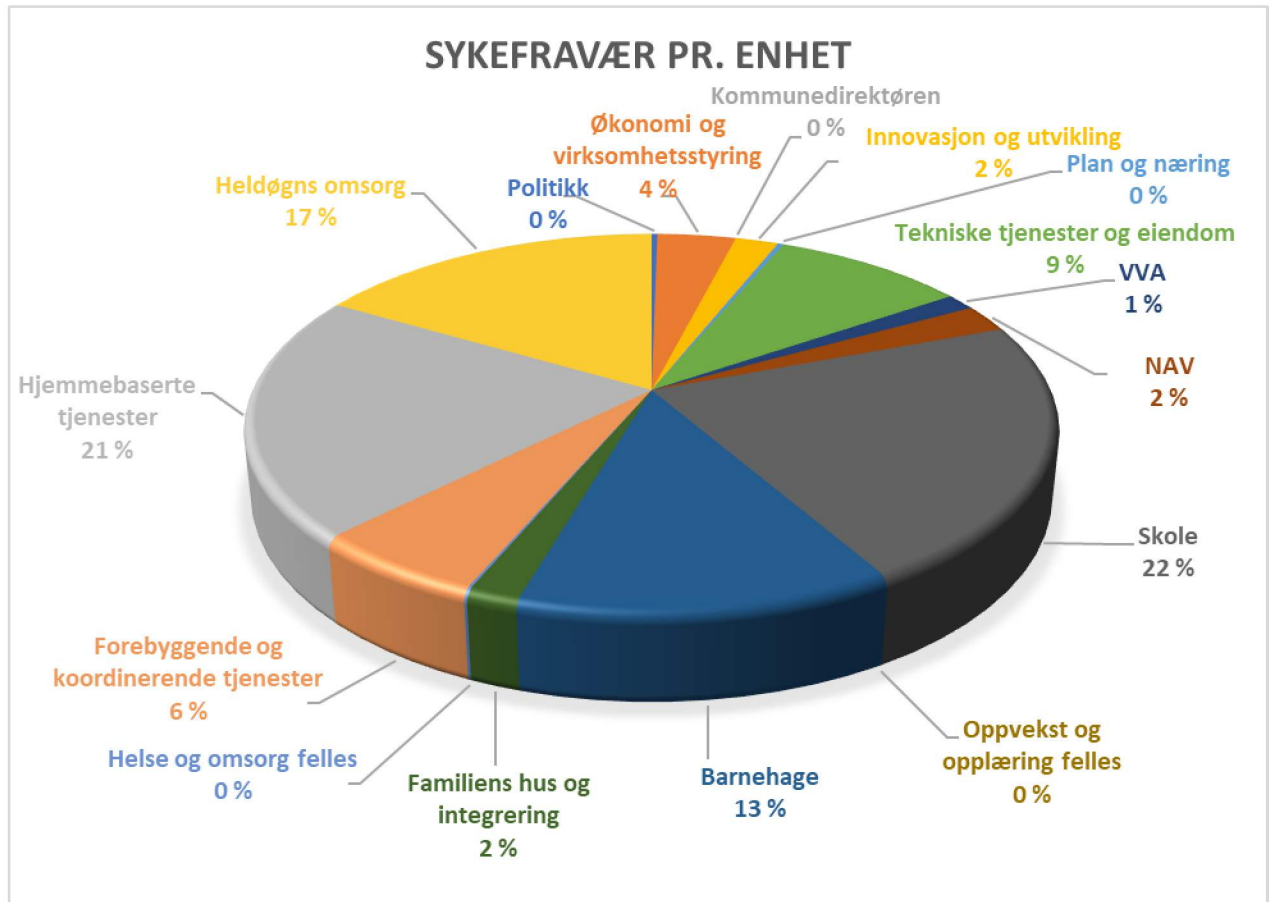
Samhandlingsområdet oppvekst og opplæring har hatt en nedgang om man sammenligner totalt sykefravær i 1. tertial 2023 med det totale sykefraværet i samme tertial i 2022. Til tross for dette ser vi av tabellen at sykefraværet for samtlige samhandlingsområder gjennomgående i 1. tertial de fire siste årene har vært for høyt – med kun ett unntak: stab- og støttefunksjoner har fravær på under 7 % i 1. tertial 2021.

Når man regner sykefraværet i % vil man oppleve at kun en til to sykemeldte i en enhet bestående av et fåtall ansatte, vil gi stort utslag i fraværprosenten. Dersom man ikke vet antallet ansatte i en enhet kan det være misvisende å rapportere på fraværprosent. Med det som utgangspunkt er sykefraværet regnet ut på en alternativ måte der det tas utgangspunkt i x antall dagsverk fravær, sett opp imot x antall mulige dagsverk i tertialet.

Fraværet målt med utgangspunkt i dagsverk fremgår av kakediagrammet under. Fauske kommune har 653 dagsverk tilgjengelig per dag. Skole har fravær på 22 % og det tilsvarer at 18 ansatte er borte fra jobb hver

dag. Hjemmebaserte tjenester har sykefravær på 21 % og det utgjør 17 ansatte som er borte fra jobb. Heldøgns omsorg har sykefravær på 17 % og det tilsvarer 13 personer med daglig fravær. Ca. 60 % av kommunens ansatte jobber innenfor en av disse tre tjensteområdene.

Figur 13 - Sykefravær totalt 1. tertial 2023 – prosentvis fordeling av det totale fraværet i kommunen pr enhet

5 Vedtatte tiltak i budsjett 2023

I tiltakstabellen under er status definert ut ifra tre farger: grønn, gul og rød. Grønn indikerer at tiltaket enten allerede er implementert eller vil bli implementert iht. vedtatt budsjett. Gul indikerer at det enten er noen forsinkelser, mindre innsparingseffekt eller at innsparingseffekten oppfylles gjennom alternative tiltak. Rød indikerer at tiltaket ikke er iht. vedtatt budsjett.

Politikk

Tabell 10 - Vedtatte tiltak politikk

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1979	Frikjøp og godtgjørelser – reduksjon	- 100 000	0	Effekten slår inn fra oktober
1962	Formannskapets disposisjonskonto – midl. Reduksjon	- 100 000	0	Budsjettregulering foretas i 2. tertial.
1895	Forenklet streaming av politiske møter	- 70 000	0	Tiltaket er ikke iverksatt per d.d. Følges opp høsten 2023.
	Sum	- 270 000	0	

Oppvekst og opplæring

Tabell 11- Vedtatte tiltak oppvekst og opplæring

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1854	Oppvekst - Skole - Overgang til Chrome OS Flex operativsystem	-196 000	-65 333	Chromebook er kjøpt inn, og tatt i bruk. I løpet av våren kjøpes det inn flere Chromebook med midler fra investeringsbudsjett.
1855	Familiens hus - Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk	-115 965	-38 655	Gjennomført fra 01.01.23
1864	Oppvekst - Barnehage - Ass. styrer - Reduksjon 0,1 årsverk	-31 971	0	Iverksettes fra 01.08.23 prosess er gjennomført
1882	Oppvekst - Barnehage - Kostnadsreducerende tiltak	-742 575	-247 525	Iverkstatt

1889	Oppvekst - Skole - Leirskole - Redusert antall overnattinger	-78 000	-26 000	Iverksatt
1892	Oppvekst - Skole - Mellomtrinnet - Innkjøp Chromebook	-29 100	0	Pr. i dag ikke midler til innkjøp Chromebook.
1920	Oppvekst - Skole - Effektivisering IT-drift	- 89 000	0	Lightspeed lisenser avsluttet. Kjøpt nye med virkning fra 01.05.23
1936	Familiens hus - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	-599 450	-199 816	Iverksatt
1952	Oppvekst - SFO - Redusere antall stillinger på skolefrie dager	-233 000	0	Iverksettes august 2023 med forbehold om avklaring rundt gratis SFO 2. klasse
1953	Oppvekst - Skole - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	-1 762 000	-587 333	Iverksatt
1956	Oppvekst - Barnehage - Opprydding/kvalitetssikring av budsjettposter	-696 300	-232 100	
1957	Oppvekst - Skole - Redusere antall ansatte	-797 000	0	Dette vil ha virkning fra 01.08.23, prosess er gjennomført
1959	Oppvekst - Barnehage - Kursmidler - Reduksjon i 2023	-74 000	0	Iverksettes fra august
1860	Oppvekst - Barnehage - Spesialpedagogisk tilbud - Ny organisering	0	0	
	Sum	- 5 444 361	-1 396 762	

Tiltak reduksjon utgifter SFO på 422 000 kr lar seg ikke gjennomføre slik utredet, i og med vedtak om fortsatt drift på skolefrie dager, samt kobling opp mot vedtatt tiltak i samhandlingsområdet helse og omsorg. Deler av tiltaket tas inn gjennom vakansestyling i samhandlingsområdet. Resten dekkes på rammen av den vedtatte tiltaksplanen.

Helse og omsorg

Tabell 12 - Vedtatte tiltak helse og omsorg

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1887	Omsorg - Hjemmetjenesten - Effektivisering vikarbruk, IT-drift og transport	-2 800 000	- 933 333	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1901	Helse - Oppfølgingstjenesten - Utfasing av tjenestebil	- 35 000	- 11 667	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1902	Omsorg - Hjemmetjenesten - Ny vurdering av behov for fagutvikler	- 755 369	- 251 790	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1903	Omsorg - Fellestjenester - Ny vurdering av behov for kvalitetsrådgiver	-691 535	-230 512	To ansatte har i all hovedsak overtatt arbeidsoppgavene som lå til stillingen. Vurdering blir foretatt.
1934	Omsorg - Hjemmetjenesten - Avvikle 50% fast stilling dagtid	- 308 531	- 84 145	Tiltaket ble ikke gjennomført i februar, prosess i gang og blir iverksatt 20.03.2023
1935	Omsorg - Hjemmehjelp - Effektivisering av vikarbruk	-166 000	-55 333	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1951	Omsorg - Institusjon vederlag - Endret beregningsgrunnlag ved fradrag for egen bolig	- 240 000	- 80 000	Det er vanskelig å vite effekt på tiltaket før året er omme. Det er per nå 3 stk som gis fradrag. Hittil i år har 8 stk fått langtidsplass uten fradrag. Om fradraget var på ca kr 4500 x 8 stk x 6 mnd, får vi en økt inntekt på kr 216 000.
1958	Helse og omsorg - Opprydding/kvalitetssikri ng av budsjettposter	- 1 900 000	- 633 333	Tiltaket er gjennomført i budsjett 2023
	SUM	- 6 896 435	- 2 280 113	

Tiltak 1951 er vanskelig å se en effekt før året er omme. Da vedtak om å avslutte fradrag ikke har tilbakevirkende kraft, har vi gitt fradrag til 3 pasienter som har fått innvilget langtidsplass i løpet av første tertial.

Økonomi og virksomhetsstyring

Tabell 13- Vedtatte tiltak økonomi og virksomhetsstyring

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1850	Fauske kommune - Biler - Ny ordning for innkjøp og drift	-200 000	0	Prosessen er litt forsinket: igangsatt i april - 23.
1971	Fauske kommune - Sommerjobb for skoleungdom - Midlertidig reduksjon	-50 000	0	Innsparingen skjer i juli.
1924	Fauske kommune - Endring anskaffelser - Gjenbruk, ombruk og brukt på områder det er mulig	0	0	Virkning fra 7/23, ukjent effekt. Økt fokus på tilpasning av innkjøpsrutiner og rutiner for gjenbruk. Innsparingseffekt er ikke anslått.
1890	Fauske kommune - Fjerne fridag og redusert arbeidstid i romjul for dagtidsansatte	0	0	Fridag er fjernet. Effekt er ikke anslått.
	Sum	- 250 000	0	

Innovasjon og utvikling

Tabell 14 - Vedtatte tiltak innovasjon og utvikling

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1967	Fauske kommune - IT - Endret telefonpolicy	-200 000	- 66 667	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1878	Kultur og idrett - Sjønstå gård - Avvikle tilskudd og innlede samarbeid med Nordlandsmuseet	-10 000	- 10 000	Tiltak gjennomført i budsjett 2023
1904	Kultur og idrett - Ungdommens hus - Avklare leieforhold og/eller flytte til egne lokaler	200 000	0	Det er inngått leiekontrakt for Sjøgata 71 med Rognan Eiendom fom. 010123. Årlig leiesum kr 200.000.-. 6 mnd oppsigelsestid. Er under vurdering mht. innhold Rådhus.

1806	Kultur og idrett - FK Sprint - Overgang fra driftstilskudd til betaling for faktisk bruk	0	0	Tiltaket skal ha effekt fra 01/24 på kr 290 000,- Forhandlinger med FK Sprint er ikke innledet, men er under planlegging
	Sum	- 410 000	- 76 667	

Støttefunksjoner

Tabell 15 - Vedtatte tiltak støttefunksjoner

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1911	Plan - Folkehelserådgiver - Avvikle stilling	- 343 690	- 114 563	Stillingen avviklet og folkehelsearbeidet er tatt inn i alle tjenestoområder
1949	Plan - Matrikkel - Etterregistrering av tiltak	- 50 000	- 30 000	Pågår: For plan/næring har man fått inn kr. 30 000 ekstra
1836	Plan - Samfunnsplanlegger - 50% stilling holdes vakant	- 297 818	-99 273	Gjennomført
1838	Eiendom - Valnesfjord - Renhold - Ny ressursfordeling	- 219 750	- 73 250	Innført
1839	Eiendom - Sentrumsparkering - Nye alternativer – Periodekort	- 50 000	- 16 667	Tiltaket er innført, men det er ikke mulig å rapportere på økonomi ennå.
1841	Eiendom - Beplantning – Redusering	- 150 000	- 50 000	Gjennomføres
1975	Eiendom - Sentrumsparkering - Utvidelse Fauske idrettshall	- 30 000	0	Startet prosess med å utarbeide skiltplan for området. Tiltaket innføres når skiltplan og godkjenning foreligger
1984	Eiendom - Drift/vedlikehold - Reduserte driftskostnader ved kjøp av elektrisk varebil	- 15 000	- 1 667	Bil er kjøpt.
1960	Tekniske tjenester - Sivilforsvaret - Oppsigelse av leieforhold	0	0	Besparelsen ifm leieforholdet vil gå med til kostnader i drift for blålysbygget fra juni.
1884	Fauske kommune - Administrative tjenester - Samlokalisering administrasjonsbygget	- 50 000	- 16 667	Tiltak er gjennomført

1939	VVA - Kommunale grusveier - Redusert støvdempende tiltak	- 288 000	- 288 000	Anskaffelsen er fullført i henhold til vedtatt budsjett. Det vil si det er anskaffet 30 tonn kalsiumklorid mot tidligere 90 tonn.
1945	VVA - Kommunale veier - Redusert feiing av strøsand	- 50 000	- 20 000	Rengjøring av kun fortau er igangsatt. Gjenstår fortsatt en del. Dermed får ikke tiltaket full effekt før ved utgangen av mai.
1946	VVA - Kommunale veier - Gatelys - Redusert drift og vedlikehold	- 129 000	- 65 000	Tiltaket er iverksatt. Det er registrert flere mørklagte gatelyspunkter som ikke blir reparert. Tiltaket får ikke full effekt før ved utgangen av 2023
1835	VVA - Lager - Leieavtale sies opp	- 33 000	- 0	Besparelsen av tiltaket får ikke virkning før Blålysbygget tas i bruk 1. juli.
	Sum	- 1 706 258	- 775 087	

NAV Indre Salten

Tabell 16 - Vedtatte tiltak NAV Indre Salten

Tiltak nr.	Tiltak	Innsparingskrav i 2023	Anslått effekt hittil i år	Status
1862	NAV - Vertskommunesamarbeid - Kompensasjon for skjev bemanningsnorm	- 100 000	- 68 640	Tiltaket er iverksatt. Tiltaket ventes å gi en høyere effekt enn innsparingskrav for 2023.
1861	NAV - Vertskommunesamarbeid - Korrigert medfinansiering deltakerkommuner	- 134 000	- 40 580	Tiltaket er iverksatt.
1847	NAV - Siso Vekst - Redusert nivå på medfinansiering	- 240 000	0	Ikke innført. Mulig innføring i 2024.
	Sum	- 470 000	- 109 220	

Enheter med tiltak som ikke kan gjennomføres eller som ikke har full effekt i 2023 kan likevel gå i balanse eller med besparelse i år. Hele organisasjonen har sterkt fokus på økonomi og det jobbes daglig med å holde utgiftene nede. Tiltak som ikke kan gjennomføres som vedtatt rapporteres i denne økonomimeldingen. Budsjettmessig må slike tiltak innarbeides (legges tilbake) i konsekvensjustert budsjett for 2024, slik at enhetene har et realistisk budsjett å styre etter neste år.

6 Fellesområder

Tabellen oppsummerer endringene på fellesområdene.

Tabell 17 – Endringer fellesområdene – tall i hele 1000

	Budsjett	Prognose	Avvik	
Rammetilskudd	295 827	301 207	-5 380	Merinntekt
Inntektsutjevning	33 891	37 311	-3 420	Merinntekt
Skatt	297 699	299 868	-2 169	Merinntekt
Konsesjonskraft	32 723	31 323	1 400	Mindreinntekt
Kvotekraft	5 204	2 304	2 900	Mindreinntekt
Integreringstilskudd	14 233	21 737	-7 504	Merinntekt
SUM	679 577	693 750	-14 173	

Netto merinntekter reguleres mot økte kostnader.

6.1 Kraftinntekter

6.1.1 Konsesjonskraft

Konsesjonskraften for 2023 er solgt til fastpris på årskontrakt. Når budsjettet vedtas er ikke OED-prisen som kommunen må kjøpe konsesjonskraften for kjent, og heller ikke fastledd og energiledd er kjente størrelser på det tidspunktet. Både OED-pris, fastledd og energiledd er høyere i 2023 enn budsjettet, og det gir en forventet mindreinntekt på konsesjonskraft i 2023 på 1,4 mill. kr.

6.1.2 Kvotekraft

Så langt i 2023 er prisen for salg av kvotekraft på nivå med budsjettet pris, men det ligger an til en del lavere produksjon på årsbasis enn budsjettet. Lavere produksjon utgjør en mindreinntekt på 1,1 mill. kr. Kostnadene til produksjon av kvotekraft er også noe høyere enn budsjettet, og utgjør 0,35 mill. kr. I tillegg har budsjettet ikke hensyntatt produksjonskostnader på kommunens eget forbruk, noe som utgjør en netto mindreinntekt på 1,4 mill. kr. Samlet utgjør disse tre elementene en mindreinntekt på 2,9 mill. kr for 2023.

Regnskapstallene for 2023 inneholder også et beløp som tilhører 2022. Det gjelder en nylig mottatt inntekt på 1,7 mill.kr. som gjelder salg av opprinnelsesgarantier for kvotekraften. Tidligere år har denne inntekten vært tilnærmet null, men dette markedet har endret seg, og prognosene fra SKS for denne inntekten er gode de nærmeste årene, og vil kunne gi et bidrag i denne størrelsesordenen.

Fauske kommune (kraftutvalget) har nylig videreført forvaltningsavtalen med SKS om salg av overskudd av kvotekraft. En ny signatur var nødvendig da SKS nylig har hatt en revisjon av sin egen sikringshandel, som Fauske kommune følger gjennom denne avtalen. Den viktigste endringen var at analyseprisen nå

følger NO4¹. Dette var nødvendig fordi NO4 prisen ikke fulgte systemprisen i alle tilfeller. Dermed kunne man risikere å selge på fallende NO4 pris fordi systemprisen var stigende.

Systemprisen er en pris som forutsetter fri flyt av strømmen i enhver situasjon. Slik er det ikke i Nord-Norge, hvor det er manglende kapasitet i strømmettet, og dermed kan prognosene for NO4 avvike fra landet for øvrig og systemprisen.

6.2 Eiendomsskatt

Ut fra regnskapet etter første tertial forventes det en inntekt på eiendomsskatt omtrent lik med budsjettet for 2023, altså ca. 46,7 mill. kr.

Ifølge Eiendomsskatteloven skal det hvert 10. år gjennomføres ny taksering av alle eiendommer i kommunen. Sist gang taksering ble gjennomført i Fauske kommune var i 2015. Dette betyr at innen utgangen av 2024 skal det være gjennomført ny taksering av alle eiendommene i kommunen. Det arbeides derfor for tiden med å få ansatt en prosjektleder for taksering av bolig- og fritidseiendommer, samt innhente tilbud fra leverandør for taksering av næringseiendom.

6.3 Integreringstilskudd

Integreringstilskuddet ble budsjettet til kr 14,23 mill. kr. i 2023. Dette var basert på informasjon om vedtak for 2023 og faktiske bosetninger på det tidspunktet budsjettet ble utformet høsten 2022. I ettertid har Fauske kommune bosatt ytterligere flyktninger i 2022 samt vedtatt bosetting av totalt 40 flyktninger i 2023. Det er bosatt 22 flyktninger pr.1.tertial. Det forventes flere flyktninger fra Ukraina, men hvor mange, og når disse blir bosatt, er uavklart. Dersom kommunen oppnår bosetting i henhold til vedtak er integreringstilskuddet beregnet til 21,7 mill. kr. Det anbefales derfor at det blir foretatt en budsjettregulering som øker tilskuddet. Det vil også være nødvendig å øke utgiftene tilknyttet integreringsavdelingen.

6.4 Utbytte

Det er budsjettet med 4,43 mill. kr i utbytte i 2023. SKS har generalforsamling 31.mai 2023, og etter dette offentligjøres regnskap som viser utbyttet. Per tiden er det altså ukjent.

6.5 Ressurskrevende tjenester

Det er budsjettet med 8,1 mill. kr i refusjon for ressurskrevende tjenester i 2023. Utgifter i forbindelse med nye brukere må overstige innslagspunktet før kommunen kan søke refusjon for overskytende utgifter. Søknadsfristen er etter frist for årsavslutning. I forbindelse med revisors gjennomgang av søknaden ble det avdekket en feil som medførte at det var bokført ca. 1,1 mill. kr for mye i 2022, som må reverseres i regnskap for 2023. Oppdatert informasjon om brukere viser at budsjettet likevel kan være oppnåelig, ny vurdering vil bli foretatt før neste økonomimelding.

---

¹ Norge er delt i fem prisområder for strøm, hvor NO4 gjelder hele Nord-Norge.

6.6 Lønnsoppgjør

Mellomoppgjøret for kommunal sektor endte med en lønnsramme på 5,4 %. Det er 0,2 % høyere enn den anslåtte rammen for frontfagene. Virkningstidspunktet er fra 1. mai 2023.

Det er foretatt et anslag av økte lønnskostnader som følge av lønnsoppgjøret for 2023 og det vurderes at avsatte midler i budsjettet er tilstrekkelig for å dekke dette.

6.7 Pensjon

I mars i år oppdaterte Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Norges Bank på nytt sine anslag for lønns- og prisveksten. De nye anslagene er vesentlig høyere enn anslagene de ga høsten 2022, og gir økning i årets reguleringspremie. Dette gjelder alle fonderte offentlige tjenstepensjonsordninger uavhengig av leverandør. Hva som blir den endelige reguleringspremien er blant annet avhengig av den faktiske utviklingen i lønns- og prisvekst gjennom hele året.

Nye estimat fra KLP på pensjonskostnad for 2023 tilsier at det er behov for å justere budsjettet. Totalt viser ny prognose en økt pensjonskostnad på ca. 3,1 mill. kr. Prognosen for 2023 vil bli oppdatert til høsten og det vil bli vurdert om det bør gjøres ytterligere reguleringer ved økonomimelding 2.

2022 har vært et krevende år i finansmarkedene, dette gir dårligere avkastning på pensjonsmidlene. KLP tar likevel sikte på å tilføre 3,2 milliarder kroner til kundenes premiefond i 2023. Midlene kan kun benyttes til betaling av premie. Fauske kommunes andel er anslått til 5,56 mill. kr. Ved inngangen av 2023 hadde kommunen 82 mill. kr. på premiefond. Forventet avkastning hos KLP og forventede økte reguleringspremier tilsier at det vil være fornuftig å ha en andel av midlene stående på premiefond. En viss buffer er nyttig for å møte svingninger i premien, særlig med usikkerheten vedrørende fremtidig kostnadsutvikling. Fondet bør benyttes slik at bruken er bærekraftig over tid.

I 2023 er det brukt ca. 18,3 mill. kr. av premiefondet som har gått til fratrukk på premiefaktura. Dette vil ikke endre pensjonskostnaden, men gir noe forbedret likviditet for kommunen.

Avkastning på egenkapitaltilskudd hos KLP for 2022 er anslått til ca. 1 mill. kr. Avkastningen vil øke kommunens andel av egenkapitaltilskudd.

7 Organisering og styring

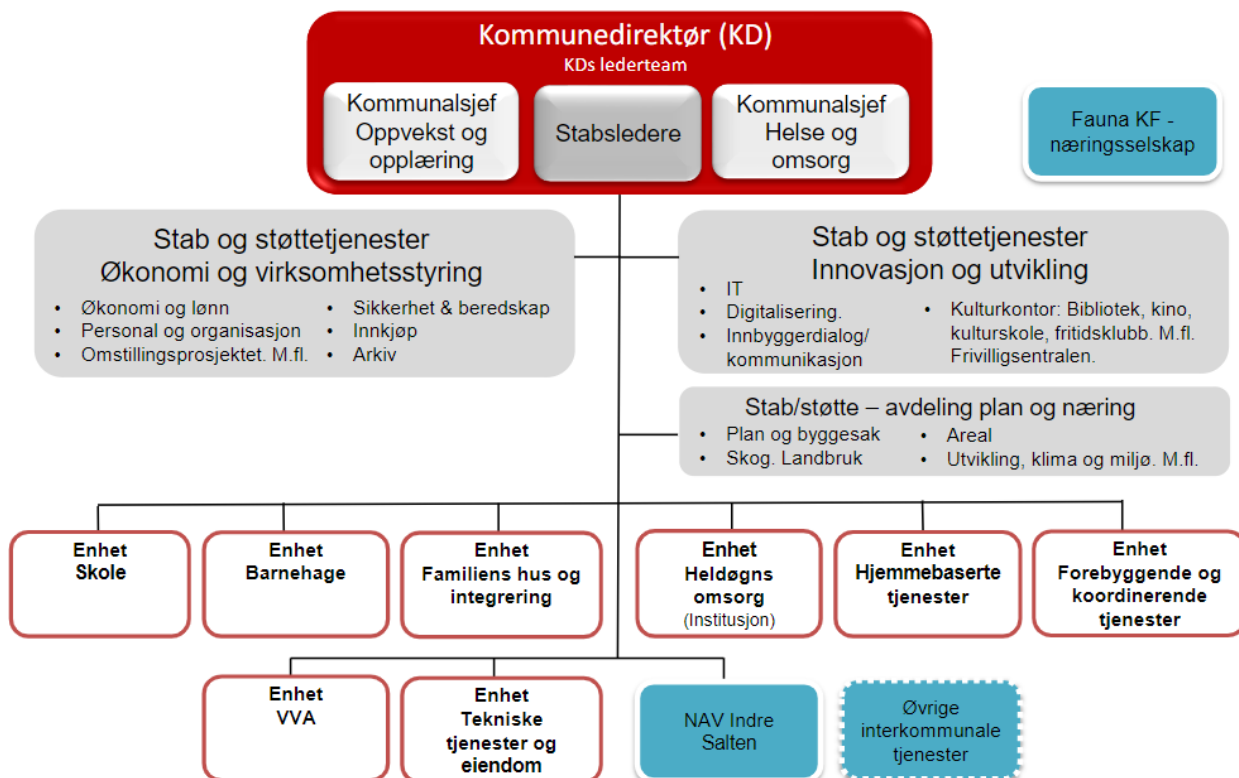
7.1 Administrativ organisering

Ny organisering kom offisielt på plass fra og med 1. januar 2023.

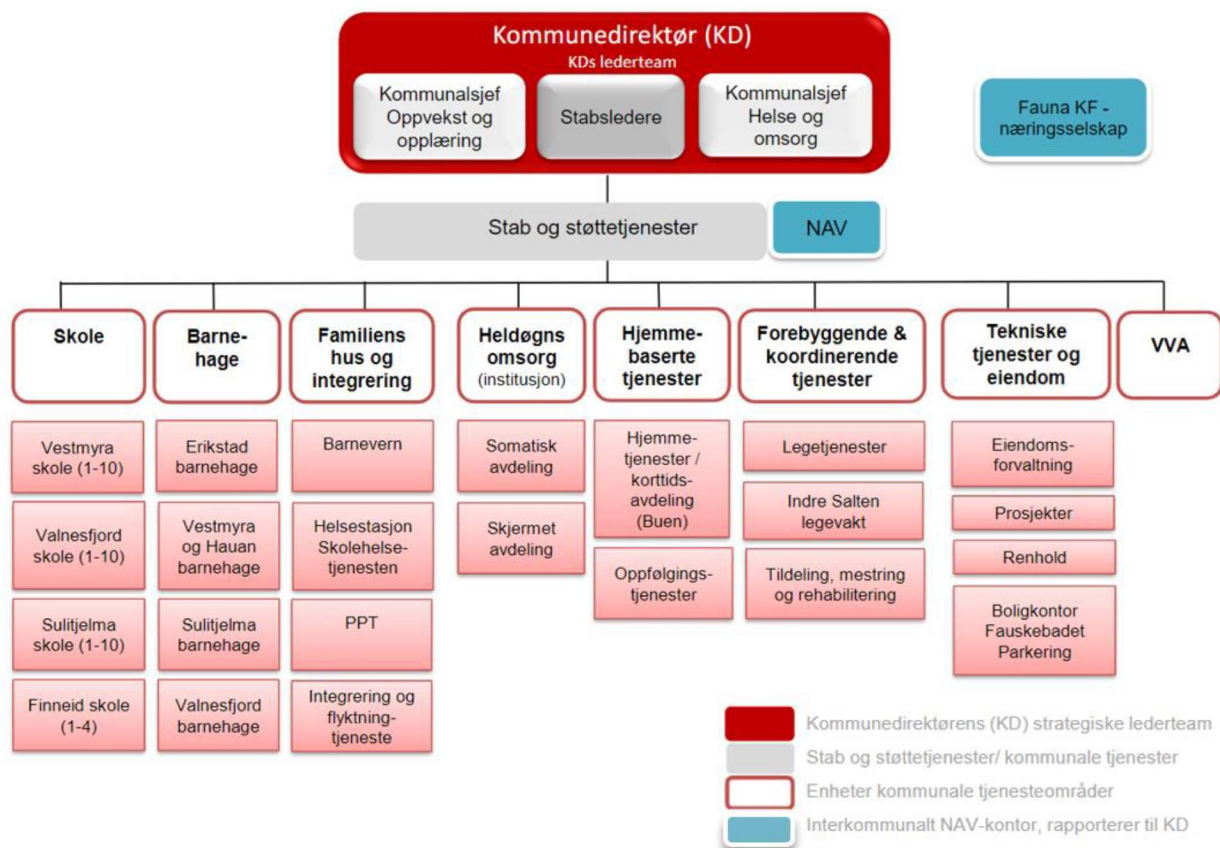
De nye kommunalsjefene og stabslederne startet i sine stillinger 6. januar. Hans Fredrik Sørdal er kommunalsjef for Oppvekst og opplæring og Ann Elise Os er kommunalsjef for Helse og omsorg. Tom-Erik Holteng er stabsleder for Innovasjon og utvikling og May-Britt P. Delbekk er stabsleder for Økonomi og virksomhetsstyring.

Mads Sandvik startet i stillingen som økonomileder i februar. Stillingen er plassert i stab Økonomi og virksomhetsstyring. Kommunikasjonsrådgiver Ida Bjørkquist startet i en 3-årig prosjektstilling i mars. Stillingen er plassert i stab Innovasjon og utvikling og er to-delt: 2/3 av stillingen er tilknyttet arbeidsoppgaver i Fauske kommune og omstillingsprosjektet. 1/3 av stillingen er dedikert til arbeid for Fauna KF.

Figur 14 – Organisasjonskart Fauske kommune

Figur 15 – Organisasjonskart inkludert enheter og avdelinger og prosjekter i tjenesteområdene

7.2 Internkontroll

God internkontroll er en del av kommunens samlede styring og ledelse og skal sikre at lover og forskrifter følges. Internkontroll skal bidra til at vedtatt politikk blir gjennomført, at tjenestene er av god kvalitet og at ressursene brukes effektivt og riktig.

I kommuneloven av 22. juni 2018 stilles det krav til kommunens internkontroll. § 25-1 sier:

«Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll»*

Det er i tillegg flere bestemmelser i kommuneloven og særlover som kan knyttes opp mot internkontroll.

Ledelse og styring i Fauske kommune

Kommunens ledere skal gi retning og skape resultater innenfor de rammer som er vedtatt av kommunestyret. Det er ledernes ansvar å etablere og følge opp rutiner og systemer. Dette skal sikre god virksomhetsstyring, internkontroll og faglig forsvarlige tjenester til innbyggere og brukere av tjenestene. I dette arbeidet inngår ansvaret for å utvikle en kultur som fremmer gode arbeidsprosesser, læring, forbedring og utvikling.

Internkontrollen i Fauske kommune har som mål å sikre at:

- Driften er målrettet og effektiv
- Lover og regler etterleves
- Rapporteringen er pålitelig
- Politiske vedtak iverksettes og følges opp

Systemet består av:

Kvalitetssystemet Risk Manager² der man finner:

- dokumenter, retningslinjer, rutiner
- avvikssystemet
- Budsjettverktøyet arena
- Prosjektverktøyet Induct der forslag til tiltak meldes inn, tiltakskort etableres og følges opp
- Analyseverktøyet Framsikt med plan- og analysemodul
- Regnskapssystemet Visma
- Vedtakslogg i excel

Alle medarbeidere i Fauske kommune skal gjøres og være kjent med kommunens kvalitetssystem og den dokumentasjon som er tilgjengeliggjort i systemet. Toppledelsen, enhetsledere og ansatte i

---

² Implementering av nytt kvalitetssystem Sikri Samsvar pågår.

omstillingsprosjektet skal i tillegg kunne bruke Arena, Induct, Visma og Framsikt – med de moduler som til enhver tid tas i bruk. Etter hvert skal øvrige ledere i større grad kobles på bruk av systemet.

Det er et mål at kommunen skal ha en høy etisk standard og en etisk forsvarlig forvaltning av menneskelige og materielle verdier. Kommunens etiske retningslinjer legger til grunn allmenngyldige etiske verdier og normer. Det hviler et ansvar på både ledere og folkevalgte for at de etiske retningslinjer følges opp, tilpasses og bekjentgjøres i eget ansvarsområde.

8 Status i tjenesteområdene

8.1 Politikk

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 18 – Prognose Politikk – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 1 Politikk					
10 Politikk	2 930	2 512	-418	8 624	8 627
Sum område: 1 Politikk	2 930	2 512	-418	8 624	8 627

Området består i all hovedsak av lønn/godtgjørelse til folkevalgte, samt kostnader knyttet til styring av kommunen. Endring i prognose skyldes økte pensjonskostnader.

8.2 Kommunedirektør

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 19 – Prognose Kommunedirektøren – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 2 Kommunedirektøren					
20 Kommunedirektøren	717	647	-70	2 073	2 076
Sum område: 2 Kommunedirektøren	717	647	-70	2 073	2 076

Regnskapet til kommunedirektørens stab består av kostnader og utgifter tilknyttet kommunedirektøren. Endring i prognose skyldes økte pensjonskostnader.

8.3 Oppvekst og opplæring

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 20 – Prognose Oppvekst og opplæring – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 4 Oppvekst og opplæring					
40 Oppvekst og opplæring felles	1 662	425	-1 237	4 884	4 884
41 Skole	38 615	40 724	2 109	106 847	107 597
42 Barnehage	24 650	23 630	-1 020	71 175	71 427
43 Familiens hus og integrering	17 112	18 480	1 368	47 292	52 392
Sum område: 4 Oppvekst og opplæring	82 039	83 259	1 220	230 197	236 301

Hva har skjedd siden sist?

Tjenesteområdet oppvekst og opplæring er nytt fra 01.01.23.

Det er startet et arbeid med å få på plass følgende planer:

- Forebyggende plan (ny oppvekstreform)
- Handlingsplan mot vold og trusler i skolen
- Virksomhetsplan for enhetene barnehage, skole og familiens hus og integrering.

Enhet skole

Vikarbudsjettet for enhet skole viser for inneværende periode overforbruk noe som må sees i sammenheng med høyt sykefravær.

Fauske kommune har mange elever i fosterhjem eller beredskapshjem i andre kommuner. Det er stipulert at utgiftene i 2023 vil være større enn overføringene kommunen får for elever som er gjesteelever i Fauske kommune. Flere av elevene som er plassert i andre kommuner tildeles timer til spesialundervisning, noe de også ville fått om de fortsatt var bosatt i Fauske.

I perioden er det kjøpt inn 100 stk. ASUS chromebook til ungdomstrinnet, i tillegg til at maskiner kommunen har er konvertert til Chrome OS. Investeringsbudsjettet er belastet i forbindelse med innkjøp. Investeringsbudsjettet tillater innkjøp av ca. 50 nye chromebook. Dette vil bli utført i løpet av våren.

Fauskeskolen fikk etter søknad tildelt kr 100.000 til programmering. Beløpet er i hovedsak benyttet til innkjøp av VR-briller og roboter til programmering.

Ut over budsjettet skolen har til innkjøp av undervisningsmateriell, tildelte kommunestyret kr 300.000 til innkjøp av bøker. Beløpet kommer godt med for å oppdatere bøker etter ny læreplan. Beløpet er fordelt til skolene ut fra elevtall.

En lokal bank har donert 20 PC-skjermer til skolen.

Søknadsprosessen knyttet til videreutdanning av lærere ble avsluttet i februar. Syv ansatte har fått innvilget videreutdanning fra høst 2023.

Fra Statsforvalteren har det vært ført tilsyn med kommunens rutiner i forbindelse med hjemmeundervisning. Tilbakemeldingen fra Statsforvalteren viser at kommunen har alle strukturer på plass, og i tillegg yter service utover det som er lovpålagt.

Enhet barnehage

Tiltaket om redusert ass.styrer på Erikstad blir iverksatt fra 15. august 2023.

Makspris på barnehageplass har gått ned fra kr 3 050,- til kr 3 000,-. Inntektstapet kompenseres via økt rammetilskudd fra staten.

For å få alle rettighetsbarn inn i barnehagen ved hovedopptak 2023 må det økes med 3 årsverk på grunnbemanning fra 15. august 2023. Dette er det ikke tatt høyde for i budsjettet. Samtidig går det barn over til skolen som i dag har styrket barnehagetilbud. Dette frigjør ca. 2 årsverk. Totalt blir økningen ut over budsjett ca. 1 årsverk.

I forbindelse med oppstart av nytt barnehageår er det gjort flere tilsetninger av pedagoger og fagarbeidere. Det skal også tilsettes styrer i Valnesfjord barnehage. Vi ser at det er utfordrende å få tak i og beholde kvalifisert personale. Det er spesielt vanskelig å få tak i pedagoger og pedagogiske ledere.

Enhet familiens hus og integrering

Alle tjenestene i Familiens hus og integrering melder om høyt arbeidspress, samtidig er sykefraværet lavt.

Barneverntjenesten har i perioden hatt et relativt høyt antall nye bekymringsmeldinger. Fra 1. januar og til utgangen av april var det mottatt 51 meldinger. Antall meldinger ligger tilnærmet likt med 2022, men betydelig høyere enn samme periode i 2021. Tendensen viser at flere av meldingene enn tidligere, går til undersøkelse. Dette, sammen med vakanse i stillinger i begynnelsen av året, samt mange alvorlige saker, vil framover gi utslag i fristoverskridelser på slutførte undersøkelser. Det er høyt og økende bruk av overtidsarbeid, både i form av akuttarbeid som går ut over ettermiddag og kveld, vaktordning og tilsyn. Siden barneverntjenesten er tilgjengelig 24 timer i døgnet vil tjenesten periodevis ha en del henvendelser ut over normal arbeidstid.

Konsekvensen av barnevernsreformen begynner nå å gi utslag i form av økte utgifter for kommunen, dette som følge av økte satser for plasseringer utenfor hjemmet. Fokuset på forebygging og hvordan ressursene samlet i Familiens hus skal utnyttes best mulig er et pågående og kontinuerlig arbeid.

Ny vertskommuneavtale om PP-tjenester i et samarbeid med Sørfold kommune, trådte i kraft 01.01.23.

Effektivering av kommunestyrets vedtak om bosetting av 40 flyktninger i 2023 er godt i gang. Ved utgangen av april er det bosatt 22 personer. Størstedelen av de som bosettes er voksne. Dette har medført en betydelig økning av elever på Voksenpedagogisk Senter. Der er det nå 45 elever, mot under 20 på samme tidsrom i fjor. 12 personer står på venteliste for oppstart. Integreringsavdelingens budsjett er ikke dimensjonert for de økte utgiftene som følger av økt bosetting. Det er økte utgifter til bosetting og introduksjonslønn, samtidig får kommunen økte tilskudd til norskopplæring. For å håndtere den økte bosettingen er det gjort midlertidige økninger i stillingsressurser med 400 % stilling, fordelt på programrådgiver, flyktningkonsulent, miljøarbeider og lærer. Det er behov for å øke lærerressursen med ytterligere 100 % fra august for å ivareta de økte oppgavene.

Nord-Norsk Mottakssenter åpner mottak for inntil 30 enslig mindreårige flyktninger i Røvika i mai og forberedende arbeid pågår. Dette vil få konsekvenser for flere tjenesteområder, men spesielt skole og helsetjenesten. Det er behov for økt stillingsressurs på 100% helsesykepleier/sykepleier for å ivareta lovpålagte oppgaver i forbindelse med åpningen av mottaket i Røvika og økt bosetting av flyktninger.

Nye tiltak

Det jobbes kontinuerlig i enhetene med å identifisere potensielle innsparings- og effektiviseringstiltak. Utfordringer knyttet til omstilling fortsetter. Per nå er det ikke kommet fram nye innsparingstiltak.

Utfordringer i perioden

Nedtrekk av stillinger i skolen har ført til frustrasjoner og hos noen en del misnøye. Ansatte rapporterer at dagene er veldig hektiske og at det går ut over tilbudet som de opplever at de klarer å gi elevene. Noen mener at lovkrav brytes.

Enhet skole har i perioden hatt et høyt sykefravær. Årsaksforholdene kan delvis knyttes til ettervirkninger av koronapandemien. Fokus på nedtrekk i organisasjonen har medført frustrasjoner hos ansatte. Høyt sykefravær påfører igjen økt arbeidsbyrde/høyere arbeidspress til de som er friske, noe som i sin tur medfører en økt slitasje og igjen kan være medvirkende årsak til sykemeldinger og egenmeldinger.

Enhet barnehage har i perioden hatt et høyt sykefravær. Konsekvensen av dette er bruk av vikarer ut over budsjett. Men refusjon sykepenger er også høyere enn budsjettet. Arbeidspresset på de som har vært friske har vært stort. Det er et lavt korttidsfravær i barnehagene.

Tjenesteområdet har samlet sett hatt utfordringer med et for lavt nærvær. Det er startet en systematisk jobb med alle lederne i tjenesteområdet. Sentralt står det å skaffe en felles forståelse for den negative effekten et lavt nærvær har for innbyggerne og de ansatte. Det har vært en svak bedring å spore totalt sett på virksomhetsområdet. Det er et fokus som vil vedvare på avdelingsledernivå.

På grunn av det høye sykefraværet i perioden, har dette medført et behov for å leie inn vikarer ut over budsjett. Høyt sykefravær har medført at enkelte klasser og trinn har hatt liten kontinuitet knyttet til lærere og fagarbeidere. Situasjonen kan for noen ha gått ut over faglig utvikling og psykososialt miljø.

Flyktninger fra Ukraina og elever som har kommet til Fauske fra andre land, har ført til behov for ekstra ressurser til norskopplæring og støtte i ordinære timer.

Det har vært nødvendig å sette inn ekstra ressurser i forbindelse med elever som har atferdsvansker. Dette har vært påkrevd for å kunne stabilisere situasjonen rundt den enkelte elev og klassen/gruppa eleven tilhører.

Oppsummert viser status så langt at det er et behov for en styrkning innen virksomhetsområdet:

- For å håndtere den økte bosettingen er det gjort midlertidige økninger i stillingsressurser med 400% stilling, fordelt på programrådgiver, flyktningkonsulent, miljøarbeider og lærer. Det er behov for å øke lærerressursen med ytterligere 100% fra august for å ivareta de økte oppgavene.
- Det er behov for økt stillingsressurs på 100% helsesykepleier/ sykepleier for å ivareta lovpålagte oppgaver i forbindelse med åpningen av mottaket i Røvika og økt bosetting av flyktninger.
- Pedagog barnehage, 100% stilling for å imøtekomme pedagognormen.

8.4 Helse og omsorg

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 21 – Prognose Helse og omsorg – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 5 Helse og omsorg					
50 Helse og omsorg felles	2 267	2 348	81	6 800	6 800
51 Hjemmebaserte tjenester Forebyggende og	40 176	36 483	-3 693	113 392	114 046
52 koordinerende tjenester	17 620	19 023	1 403	50 076	51 125
53 Heldøgns omsorg	26 289	26 272	-18	73 645	74 088
Sum område: 5 Helse og omsorg	86 351	84 125	-2 226	243 913	246 058

Tjenesteområdet helse og omsorg sin prognose viser per 30.04.2023 et merforbruk for inneværende år. Avdelinger med tiltak som ikke kan gjennomføres, eller der det ikke er mulig å oppnå full effekt i 2023, kan likevel gå i balanse eller med besparelse i 2023, da hele tjenesteområdet har et sterkt fokus på økonomi og jobber daglig med å holde budsjettet.

Hva har skjedd siden sist?

Tjenesteområdet Helse og omsorg har hatt krevende driftsmåneder hittil i 2023. Totalsituasjonen har gjort det nødvendig å sette enkelte oppgaver på vent.

Tjenestene vurderer at det er nødvendig for nyetablert lederstruktur å få tid til å stabilisere situasjonen for å kunne ivareta kvaliteten i tjenesteleveransen. Dette fordi man i omstilling av organisasjonen har ivaretatt og gjennomført omfattende prosesser. Særlig er det kritisk å få på plass riktig kompetanse på riktig sted til riktig tid i organisasjonen. Dette krever tilstedeværende lederressurser.

Det har vært et høyt sykefravær i første tertial i hele tjenesteområdet. Avdelingene har fokus på sykefraværsoppfølging og ved en avdeling har man fått bistand fra NAV arbeidslivssenter i arbeidet med å få redusert sykefraværet. Et tilsvarende samarbeid søkes gjennomført med andre avdelinger som har høyt sykefravær. Sykefraværet har en sammenheng med en økning i kostnadene knyttet til innleie av vikarer. Dette har blitt motvirket av kostnadsbesparelser på andre områder, for eksempel ved innkjøp og nyanskaffelser.

Sektoren har i perioden vært i stand til å opprettholde god nok kvalitet på tjenestene som tilbys. Det har vært en økning i antall pasienter og behovet for helse- og omsorgstjenester har økt i første tertial. I tjenesteområdet har man ikke vært i stand til å møte etterspørselen for korttids plass ved Buen korttidsenhet. Det er et stort trykk på institusjonsplasser, der flere pasienter har fått innvilget langtids plass, men ikke fått plass ved institusjonene. Konsekvensen av dette er at korttidsavdelingen har flere plasser fylt opp med personer som venter på å komme inn på institusjon. Man ser på flere muligheter for å øke og

forbedre kapasiteten på ulike områder i sektoren. Det er iverksatt tiltak, deriblant midlertidig dobbeltrom ved en av institusjonene.

Manglende kapasitet til å ta imot utskrivningsklare pasienter fra Nordlandssykehuset HF, til Buen korttidsavdeling, resulterer i høye kostnader for overliggerdøgn fra januar-april.

Helsedirektoratet har pålagt alle kommuner til å bidra økonomisk til deres satsning på "En pasient-en journal". Den økonomiske belastningen som blir tilført Fauske kommune er på ca. **900 000 kr pr år**.

Forskriftsendringene innebærer at kommuner og regionale helseforetak pålegges å betale for forvaltning og drift av kjernejournal, e- resept og helsenorge.no fra 1. januar. Kommunens betaling dekker fastlegene, og regionale helseforetaks betaling dekker avtalespesialistene.

For legetjenesten har det vært nødvendig å få på plass en legevikar fra vikarbyrå i ledig hjemmel ved næringsdrivende legekantor. Dette vil medføre økte kostnader for Fauske kommune fram til man får rekruttert en lege i hjemmelen.

Legetjenesten har i denne perioden hatt en lege som er ute i lovfestet overlegepermisjon og en lege som er i lovfestet spesialisering ved Nordlandssykehuset HF. Begge disse permisjonene genererer utgifter til vikar.

Det har vært vanskelig å skaffe nok vikarer til både hjemmetjenesten og institusjonene. Hjemmetjenesten har også måtte kjøpe tjenester hos byrå. Avtalen ble inngått for en vikar fra 15.03.2023 og vil vare ut sommeren 2023. I skrivende stund har vi en innleid vikar.

Fauske kommune har i 2023 sett seg nødt til å kjøpe tjenester av ekstern aktør innen omsorgstjenester/ ressurskrevende tjenester. Årsaken til dette er at kommunen ikke kan gi denne tjenesten selv. Dette vil frembringe kostnader for kommunen i avtaleperioden man har med ekstern aktør, hvor ca. 80% av lønnsutgiftene etter innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende brukere, vil bli refundert kommunen fra Staten.

Økonomi i denne ordningen:

- Pris pr måned kr 540 000,-, pr april kostnad kr 2 160 000,-.
- Avtalen har 4 måneders oppsigelsestid, så prognosen for ordningen i 2023 blir minimum **5 400 000** under forutsetning at avtalen sies opp i mai måned.
- Refusjon fra Staten regnes ut etter følgende modell:
  - Innslagspunkt, dvs kommunens egenbetaling er ca 1.6 mill. kr. (nye satser hvert år)
  - Videre dekkes 80% av reelle lønnskostnader. Det innebærer at kostnader til husleie, opphold, administrative kostnader etc. ikke er med beregningsgrunnlaget og dekkes i sin helhet av Fauske kommune.

Selv om situasjonen i første tertial har vært ganske stabil, er det viktig å fortsette å overvåke og justere økonomiske og driftsmessige planer i takt med endringer i etterspørsel og nye utfordringer som kan oppstå. Sektoren vil fortsette å jobbe for å forbedre tjenestene som tilbys, samtidig som de opprettholder en sunn økonomisk situasjon.

Storkjøkkenet har hatt store kostnader knyttet til nødvendige reparasjoner på utstyr. Man tilstreber å vente med å investere i nytt utstyr på bakgrunn av vedtak om flytting fra leid til eid. I samarbeid med Salten Consult AS er man i gang med å utrede muligheten for å flytte storkjøkkenet fra nåværende lokasjon til Helsetunet. Ferdig skisse over alternative løsninger forventes levert i løpet av juni.

Implementering av nye trygghetsalarmer og overgang til nytt responscenter har blitt gjennomført første del av 2023. De nye trygghetsalarmene er leaset og vi har per i dag 150 trygghetsalarmer. Man må ha vedtak for å få trygghetsalarm og de som får alarm som et trygghetsskapende tiltak, betaler kr 200 per mnd. Per i dag er det 54 trygghetsalarmer det betales for per måned.

Utfordringer i perioden

Lederressursene i tjenesteområdet har høy arbeidsbelastning i forbindelse med omstilling av tjenestene, og det er store lederspenn i hele tjenesteområdet, herunder blant annet som følge av at kommunedirektøren har av kommunestyret blitt bedt om å redusere antall ledere. Enkelte ledere har over 100 ansatte å følge opp, og med høyt sykefravær har dette vært utfordrende.

Fauske kommune har over tid hatt utfordringer med rekruttering av kvalifisert personell inn i helse og omsorgstjenestene. Med dagens drift vil en ha utfordringer også fremover med å kunne rekruttere tilstrekkelig kvalifisert personell.

Det er for lav kapasitet i hjemmetjenestene.

For Miljø og habiliteringstjenesten har Fauske kommune i dag ikke tilgang til boliger tilknyttet personalbase for nye brukere av miljø og habiliteringstjenesten. Tiltaket bør utredes med tanke på å gi faglig gode og økonomisk bærekraftige tjenester. Ved en sambruksmodell vil man kunne ha potensiale til å gi et godt tilbud til flere brukere og bedre kvalitet på tjenesten

Per tiden har Fauske kommune ingen heldøgns tilbud til pasientgrupper innen psykisk helse og rus som har behov for heldøgns omsorg.

Et trinn i omsorgstrappen er tilbud til innbyggere som har behov for tilsyn og omsorg som kan gis i heldøgns bemannede omsorgsboliger. Et slikt tilbud mangler i Fauske kommune og man ser at det ville vært ressursbesparende for hjemmetjenesten, og det kunne utsatt behovet for langtidsplasser dersom dette tilbudet var på plass.

En stadig større andel av den eldre befolkningen i Fauske kommune får en demensdiagnose. Det er utfordrende å ivareta denne gruppen med hjemmeboende demente, da kommunen mangler tilpassede avlastningsplasser utover dagtilbud. Man ser imidlertid også et behov for å kunne utvide eksisterende dagtilbud.

Helse og omsorgstjenesten vil videre fremover ha behov for å få tilført ressurser i takt med befolkningsutviklingen, for å kunne bygge opp kvalitativt gode Helse og omsorgstjenester i tråd med sentrale føringer og vedtatt planverk. Dette for å kunne håndtere fremtidens demografiske utfordring i Fauske kommune.

8.5 Stab- og støttetjenester

8.5.1 Økonomi og virksomhetsstyring

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 22 – Prognose Økonomi og virksomhetsstyring – tall i hele 1000

		Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område:	3 Stab og støttefunksjoner					
	Økonomi og					
	30 virksomhetsstyring	8 850	8 793	-57	24 904	25 632

Samhandlingsområdets kostnader ligger tett opp til budsjetterte kostnader.

Hva har skjedd siden sist?

Økonomi og virksomhetsstyring som stab- og støttetjeneste ble reorganisert fra og med 1. januar 2023. Samhandlingsområdet leverer fellestjenester på tvers av de øvrige tjenesteområdene og består av økonomi og lønn, personal og organisasjon, sikkerhet og beredskap, innkjøp, arkiv og omstillingsprosjektet.

Omstillingsprosjektet

Omstillingsarbeidet omfatter det kontinuerlige arbeidet med økonomisk bærekraft i kommunen. Her inngår blant annet budsjettarbeid, kommunikasjon og bemanning. Prosjektet er godt forankret i organisasjonen og en naturlig del av den løpende økonomistyringen i kommunen. Fauske kommune er i 2023 innvilget 1,3 mill. kr. i skjønnsmidler for å dekke to prosjektstillinger i prosjektet. Det gis ikke nærmere omtale av prosjektet her, det vises til møte 30.mai 2023 med egen orienteringssak til Partssammensatt utvalg og til Formannskapet.

Økonomi

Det jobbes kontinuerlig med å øke kvaliteten i regnskapet og på regnskapsdokumentasjonen. Videre er det fokus på lederstøtte og bedre økonomioppfølging i alle tjenesteområdene.

Arbeidet med konsekvensjustert budsjett startet allerede i februar i år. Kommunedirektøren arrangerte «budsjett kick-off» der alle ledere i Fauske kommune deltok. I etterkant har økonomi- og virksomhetsstyring gjennomført budsjettmøter i alle tjenesteområder ned til og med avdelingsnivå. Dette har gitt et godt grunnlag i fokuset på å oppnå realisme i budsjettet. Involvering av budsjettansvarlige i gjennomgangen har vært sentralt for å skape eierskap til egne budsjettområder. Per utgangen av april gjensto det budsjettmøter med noen få avdelinger. Gjenstående i budsjettarbeidet etter gjennomgangen med tjenesteområdene er økonomiavdelingens arbeid med poster som ligger inn under fellesområdet. Herunder skatteinntekter, rammetilskudd, renter, kraftinntekter m.v.

Økonomi og virksomhetsstyring har etablert månedlig rapportering til kommunedirektør. Alle virksomhetsområder rapporterer på økonomistatus, status på tiltakskort og sykefraværsoppfølging.

Nytt økonomi- og finansreglement ble vedtatt av Kommunestyret 23.02.2023. Det er igangsatt arbeid for å få på plass rutiner og retningslinjer knyttet til denne, som til enhver tid skal sikre at vi er i henhold til det som er vedtatt i det nevnte reglementet.

Det er påbegynt et arbeid for å få etablert nytt administrativt delegasjonsreglement – videredelegering fra kommunedirektør til ledere. Arbeidet ferdigstilles inneværende år.

Personal

Personalkontoret har igangsatt prosjekt for å få revidert overordnet kompetanseplan for Fauske kommune.

Bruk av hjemmekontor har økt de seneste årene. Regjeringen fastsatte endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem 1. juli 2022 for å tilpasse regelverket mer til et moderne arbeidsliv.

Personalkontoret har derfor utarbeidet retningslinjer for hjemmekontor med tilhørende avtale. Formålet med avtalen er å klargjøre hva som gjelder når arbeidstaker jobber hjemmefra, og på denne måten fremme forutberegnelighet for partene.

På grunn av arbeidets omfang ble stillingsprosenten til hovedverneombudet økt fra 20 % til 30 % samtidig som nytt verneombud tiltrådte i mars.

Arkiv

Arkivverket gjennomførte tilsyn med arkivholdet i Fauske kommune den 12.05.2022. Dette resulterte i fem pålegg. Avvikene ble lukket i 1. tertial ved at følgende arbeid har blitt utført: arkivplanen er oppdatert, det er utarbeidet dokumentasjon for elektronisk behandling av arkivdokumenter, kartlagt og dokumentert aktive og avsluttede elektroniske systemer, utarbeidet en plan for langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale og utarbeidet en plan for å ordne og listeføre bortsatte, eldre og avsluttede papirarkiver. Arkivverket godkjente og avsluttet tilsynet 28.03.2023.

Bemanningen ved arkivet er i henhold til tiltakskort 1637 redusert med 50 % fra og med februar.

I løpet av 1. tertial er det jobbet videre med å legge til rette for at innbyggere i større grad skal ta i bruk selvbetjeningsløsninger. I forbindelse med nedleggingen av servicetorget er det installert en digital kommunevert hvor besøkende til administrasjonsbygget kan melde sin ankomst og booke møter med ansatte.

Innkjøp

Fauske kommune gikk ut av Samordnet innkjøp i Nordland (SIIN) den 31.12.2022. Allerede inngåtte SIIN-avtaler vil fortløpende gå ut de påfølgende 4 år.

Innkjøp til Fauske kommune vil fortsatt primært skje gjennom flerårige rammeavtaler. Av disse er det vurdert å være ressursbesparende, og en kvalitetssikring, å etablere de fleste avtalene gjennom felles avtaler med andre kommuner. Kommunen har et behov for 80-100 løpende rammeavtaler.

Fauske kommune har sammen med Saltdal, Sørfold, Steigen og Gildeskål kommune etablert et innkjøpsamarbeid for å sammen dekke behovet for rammeavtaler framover.

Samarbeidet administreres av innkjøpsansvarlig i Fauske og er i stor grad basert på kjøp av innkjøpsfaglige tjenester hos ekstern leverandør. Kostnadene fordeles mellom de kommuner som deltar i den enkelte anskaffelsen.

Samarbeidet er under utvikling, og omfang og form vil tilpasses erfaringene som gjøres inneværende år. På grunn av mange utgåtte rammeavtaler og behov for å få etablert nye, er det derfor noe usikkerhet knyttet til kostnadene inneværende år.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Som en viktig del av landets totalforsvar utfordres Fauske kommune på sin beredskapsplikt innenfor områder som i liten grad har vært berørt tidligere. Kommunens beredskapsplikt er omfattende, og de siste års hendelser med pandemi og sikkerhetspolitiske utfordringer har gitt stadig økende behov for kompetanse, ressurser og planverk.

Kommunens Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) skal ligge til grunn for kommunens overordnede beredskapsplan. Revisjon av eksisterende ROS er igangsatt og forventes å være ferdig før 1. juli 2023. De områder som omfattes i eksisterende ROS vurderes på nytt, og eventuelt nye områder tas inn.

Nye tiltak

Det pågår et kontinuerlig arbeid med å forenkle og effektivisere økonomirutiner og prosesser gjennom blant annet å ta i bruk nye og oppdaterte digitale løsninger.

Utfordringer i perioden

Samhandlingsområdet har fått på plass nye ledere det siste halve året. Det har vært en krevende periode der on-boardingsprosessen med kunnskapsoverføring har pågått parallelt med at etterslepet av arbeidsoppgaver og oppgaver tilknyttet daglig drift skulle håndteres. Det må brukes noe lenger tid på å ta igjen etterslepet som er akkumulert, særlig som følge av at flere ledere og nøkkelpersoner med kompetanse sluttet i kommunen i 2022.

Kommunens kvalitetssystem (Risk Manager) ble høsten 2022 besluttet erstattet med ny løsning. Av hensyn til begrenset kapasitet, har arbeidet blitt forsinket, men løsningen vil etter planen bli tatt i bruk i løpet av 2. og 3. kvartal 2023.

8.5.2 Innovasjon og utvikling

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 23 - Prognose Innovasjon og utvikling – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 3 Stab og støttefunksjoner					
31 Innovasjon og utvikling	5 464	6 829	1 365	16 892	16 918

Hva har skjedd siden sist?

Innovasjon og utvikling er en nyetablert stab- og støttetjeneste som omfatter IT-avdeling, kulturkontor, kommunikasjon og innbyggerdialog. Kommunikasjonsrådgiver og kulturkonsulent tiltrådte sine stillinger i tertialet. På grunn av stabsområdets egenart vil det ta noe tid før vi ser de konkrete effektene av arbeidet som gjøres. Innovasjon og utvikling bidrar i både de ordinære tjenestene, men også i innovative utviklingsprosesser sammen med eksterne aktører.

Enhet kultur

Kulturkontoret med sine tilbud gjennom bibliotek, kulturskole, kino, fritidsklubber osv. har vært igjennom en større omstilling de siste årene. Nivået på tjenestene er redusert, og det er behov for at driften gis noe tid til å stabilisere seg på dette nivået.

Kulturskolen holder nå til i Maskinhuset på Teletunet. Det er i dag ingen lærere i full stilling; noe som er utfordrende for å kunne ivareta stabil og oversiktlig drift. Likevel undervises det i de mest sentrale instrumenter.

Ungdommens Hus er nå etablert i tidl. Hansen & Dysvik-butikken i Sjøgata. Samarbeidet mellom Ungdommens Hus og Frivilligsentralen, som holder til i etasjen over, er fruktbart og skaper gode synergieffekter. Frivilligsentralens daglige leder har i budsjett 2023 fått økt stillingen til 100%.

Ungdomskubbene i Valnesfjord og Sulitjelma driftes som planlagt, og har jevnt over godt oppmøte med forskjellige aktiviteter. Tiltakene er også aldersdifferensiert mellom barn og ungdom.

Fauske kino har stabil drift, men har samtidig ambisjoner om økt antall konserter og evenementer. Kinoen har blitt Fauskes storstue og gjennom enkle investeringer og driftsgrep har den befestet seg positivt som et sted mange oppsøker for å oppleve både kino og annen kultur. Det jobbes videre med finansiering av nye kino-stoler.

Fauske biblioteks hovedbibliotek er nå på et minimumsnivå i forhold til dagens åpningstider og aktivitetsnivå. Selv om vi lever i ei digital tid, er biblioteket fortsatt en arena for opplevelser, kultur og lærdom for våre innbyggere. Bibliotekets avdelinger i Valnesfjord og Sulitjelma er ikke bemannet med bibliotekpersonale. Valnesfjord har imidlertid en ordning der frivilligheten, gjennom nærmiljøutvalget, vedlikeholder boksamling og andre medier én gang i uka. Det jobbes med en lignende ordning for Sulitjelma, også der i samarbeid med stedets nærmiljøutvalg. Men arbeidet har så langt ikke lyktes. Administrasjonen er i god kommunikasjon med utvalget og håper at en ordning snart er etablert.

IT

IT er en støttefunksjon med drift og support av både standardløsninger og virksomhetskritiske systemer. IT utgjør også grunnmuren i digitaliseringsarbeidet. Evaluering og omlegging av driftsform og tjenestenivå videreføres derfor i 2023. Parallelt pågår det også et arbeid med teknisk og organisatorisk utvikling av informasjonssikkerheten i kommunen.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsrådgiver startet i stillingen i mars 2023. Det er allerede utarbeidet revidert kommunikasjonsstrategi og ny kanalstrategi. Kommunikasjonsrådgiver har en aktiv rolle i eksternt kommunikasjon ved hjemmeside, den offisielle Facebook-siden til kommunen og med pressemeldinger. Planen er at 2023 brukes til å bygge rammeverk for kommunikasjon internt og eksternt i kommunen. Deretter vil det gradvis gå over til mer innholdsproduksjon og oppdateringer av hjemmesiden. Kommunikasjonsrådgiver skal jobbe i samarbeid med ordfører, Fauna KF og kommunen for øvrig.

Utfordringer i perioden

Informasjonssikkerhet er et krevende område både faglig og kapasitetsmessig. Det er jobbet grundig og systematisk med grunnmurstest, modenhetsanalyse og forvaltningsrevisjon gjennom 2022 og 2023. Dette arbeidet avdekker behov på både kort og lang sikt. Våren 2023 legges det frem egen sak til politisk behandling som beskriver status på området, forslag til tiltak, samt økonomiske konsekvenser.

8.5.3 Plan og næring

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 24 - Prognose Plan og næring – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område:					
3 Stab og støttefunksjoner					
32 Plan og næring	1 867	2 394	527	4 947	4 985

Hva har skjedd siden sist?

Så langt i 2023 har selvkostområdene plan, byggesak og oppmåling hatt noe mindre inntekter en i 2022. På denne tiden av året er det veldig varierende hva som kommer inn av saker, og da spesielt på byggesak og oppmåling. Det er lite oppmåling i vintermånedene, men det tar seg opp fra april og utover. Innen plan har det siden sist vært noe høyere aktivitet enn det som har vært de siste årene, og da spesielt nye planer for boligområder. Det kan slå ut på høyere aktivitet på byggenæringen i de nærmeste årene, og dermed vil det bli flere byggesaker som gir høyere inntekter på byggesak.

Både byggekostnadene og rentene har økt betraktelig det siste året. Det slår inn på aktiviteten i byggenæringen, som igjen slår ut på antall byggesaker som skal behandles i kommunen. Dermed blir det også reduksjon i gebyrinntektene. Det kan føre til underskudd på selvkostområdet. Pr. april er det vanskelig å si noe om resultatet, men Plan og næring forventer økte inntekter utover året, slik trenden har vært tidligere år. Det betyr at Plan og næring styrer mot et årsresultat i balanse for 2023.

Utfordringer i perioden

Den største utfordringen vil være på plansiden ettersom en stilling er vakant inntil videre (samfunnsplanleggerstillingen) og det merkes særlig nå som arbeidet med del-revisjon av kommuneplans arealdel skal starte. Det er også større pågang generelt på planarbeid i kommunen enn det har vært tidligere. Det er veldig positivt, men kan også medføre forvaltningsmessige og administrative utfordringer i forbindelse med behandling/veiledning av disse planene. Vi ser også at kartverket stiller strengere krav til de som jobber med oppmåling. Det betyr at det kan gå utover antall saker som blir oppmålt pr år, noe som igjen betyr tapte inntekter.

8.5.4 Tekniske tjenester og eiendom

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 25 - Prognose Tekniske tjenester og eiendom – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 3 Stab og støttefunksjoner					
Tekniske tjenester og					
33 eiendom	18 091	16 984	-1 107	47 297	48 323

Hva har skjedd siden sist?

Enhet Tekniske tjenester og eiendom går i hovedsak med mindreforbruk på grunn av vakante stillinger, høyere inntekt på parkering og folkebad. Ekstra vedlikeholdsmidler vil bli tatt i bruk fra mai og ut året, og pr. i dag viser det mindreforbruk. Bedre oppfølging av energikostnader - forbruk energi - medfører besparelser. Enheten fortsetter arbeidet med energieffektivisering og fokus på styring av energikrevende bygg. Tekniske tjenester og eiendom vil utarbeide forslag på investeringstiltak for 2024 for å få energikostnader enda lavere på flere bygg.

Sent i november 2022 ble det fremforhandlet ny forsikringsavtale med KLP. Tekniske tjenester og eiendom har budsjett for forsikring av alle formålsbygg, og det viser seg at den nye avtalen medfører ca. **kr 800 000 i merutgifter**. Dette er ikke budsjettet for i 2023.

Tekniske tjenester og eiendom betaler også kommunale avgifter for alle formålsbygg og eide boliger. Kommunale avgifter steg med ca. 25% (ca. 300 000) i januar 2023. Enheten har ikke budsjettet med dette for 2023.

Ellers er det god kostnadskontroll ut på avdelingene i hele enheten.

Innføring av nye parkeringsområder i sentrum er under utarbeidelse. Det er et pågående arbeid med utarbeidelse av skiltplan.

Prognosen for året viser et resultat i tråd med budsjett. Prognosen fordrer at Tekniske tjenester og eiendom får normal drift ut året og ingen uforutsette hendelser. Prognosen fordrer også at energikostnadene holder seg på et normalt nivå.

Utfordringer i perioden

Utfordringer i driften er at ansatte ved vedlikehold/drift har sagt opp sine stillinger. Dette medfører at gjenværende personell har mange ekstra oppgaver, frem til at nytilsatte er opplært og selvstendig.

Avdeling drift og vedlikehold har utfordringer med å få tilsatt medarbeidere med riktig kompetanse, etter at flere med erfaring og kompetanse har sluttet og startet i annet arbeid hos konkurrerende bedrifter. Fauske kommune er blitt kjent med at disse kan tilby høyere lønn og bedre betingelser i tilsvarende stillinger enn det Fauske kommune har mulighet til. Avdelingen ser at det er vanskelig å konkurrere med privat sektor og interkommunale selskap. Det begynner imidlertid å komme på plass nye tilsatte, og det krever litt tid med opplæring før de kan fungere fullt ut i stillingene.

Tekniske tjenester og eiendom har hatt høyt sykefravær som også har resultert i at merkantile oppgaver og saksbehandling er noe på etterskudd. Det jobbes nå for å hente inn dette etterslepet.

Tekniske tjenester og eiendom har fått flere nye oppgaver og budsjettansvar fra årsskiftet, herunder blant annet Folkebadet, og enheten har ennå ikke noe erfaringstall å basere seg på. Det er utfordrende å gi gode prognoser før man får et driftsår bak seg.

8.5.5 VVA

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 26 – Prognose VVA – tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 3 Stab og støttefunksjoner					
34 Vei og gatelys	5 672	5 868	197	11 351	11 395
35 Selvkostområder	-11 777	-18 250	-6 474	-4 943	-4 863
Sum område: 3 Stab og støttefunksjoner	-6 105	-12 382	-6 277	6 408	6 532

Avviket på selvkostområdet skyldes at budsjettet baserer seg på et tidligere grunnlag, slik at justeringene fra september som danner grunnlaget for gebyrene for 2023 ikke var hensyntatt. Resultatet av gjennomgangen i september viste at vanngebyret økt med 33,8%, avløp økte med 37,1%, og slam ble redusert med 28,1% Økningen kommer som følge av høyere renter som bidro sterkt til negativt resultat på fondene slik at gebyrene måtte reguleres opp for å dekke inn underskuddene på fondene vann og avløp.

Hva har skjedd siden sist?

Veier

Kostnadene til vei og gatelysområdet er i stor grad knyttet til hvordan resultatet for vinterhalvåret forløper seg i forhold til værforhold.

Første del av vinteren 2023 har vært noe mer krevende enn normalt. På grunn av vekslende vær og føreforhold har det medgått mere strøsand enn normalt. Som en konsekvens av krevende værforhold og en aldrende bil og maskinpark samt økte drivstoffpriser har dette resultert i noe større vedlikeholdskostnader enn normal.

For å sikre seg mot å levere sluttregnskap i balanse vil det bli innført harde sparetiltak av sommervedlikeholdet. Noen av tiltakene kan være å ikke oppfriske av veimerking til fotgjengeroverganger. Innleid årlig inspeksjon av kommunale bruer vurderes redusert. For å ivareta sikkerhet og framkommelighet av kommunale veier vil det under sommerhalvåret kun bli utført nød reparasjoner.

Gatelys

I løpet av vinteren har det spesielt i Sulitjelma vært unormalt mye bortfall av gatelys. Ofte er det hele strekninger som har vært mørklagt. Bortfallene skyldes ofte feil på luftstrek som oppstår etter uværsperioder med mye vind. For å utbedre feilene har det vært nødvendig med ekstra innleie av kommunens elektroleverandør.

Mange av gatelysstolpene inkludert strømtilførselen er av eldre årgang og i dårlig forfatning. Gammelt gatelysnett utgjør ca. 30 – 40 % av totalt ca. 2000 gatelys. Disse bør på sikt skiftes ut.

Utfordringer i perioden

Fauske kommune har driftsansvaret for ca. 140 km. vei. For å nå målet med å levere regnskapet i balanse, må det ofte iverksettes harde sparetiltak gjennom sommerhalvåret. Gjennom flere år har driftsbudsjettet vært for lavt i forhold til hva som kreves for å opprettholde en god veistandard. Dette medfører at etterslepet økes fra år til år. På grunn av manglende veivedlikehold over tid kan man tydelig se at den negative utviklingen eskalerer raskt fra en normal standard til veldig dårlig standard. Forringelsen gjelder både for grus og asfalterte veier.

De siste 10-15 år har kommunen investert betydelige midler til opprusting av spesielt grusveier og ny-asfaltering. Driftsbudsjettet tillater ikke å ivareta verdien tilstrekkelig av tidligere investeringer. Det vil si at veier som tidligere er oppgradert til god kommunal standard ikke har fått nødvendig etterfyll av toppdekke samt oppfrisking av grøfter. Mange asfalterte veier er i stor grad preget av stor slitasje. Sjøgata vestre del, Hegreveien og Furnesveien er gode eksempler hvor en kan se stor asfaltslitasje. Spesielt veier som ikke har blitt opprustet krever ofte nød reparasjoner.

Enhet VVA har på sikt mål om at alle kommunale veier skal ha fast dekke. Det er derfor viktig å videreføre tidligere investeringer for oppgradering av kommunale veier. Av politisk vedtatt veiplan gjeldene for 2018 – 2021 er kun planen for 2018 utført. På grunn av kommunens økonomisk vanskelige situasjon har det ikke vært rom til å videreføre veiplanen.

Fauske kommune bruker mindre ressurser til veivedlikehold enn mange andre kommuner. KOSTRA-tallene for 2022 viser at Fauske kommune har netto driftsutgift per km. vei på kr. 119 902. Kostnadene i KOSTRA-gruppe 2 er kr. 149 887, mens Bodø kommune bruker kr. 309 490. Landet ellers ligger på 188 885 kr.

8.5.6 NAV Indre Salten

Prognose ved årets slutt 2023

Tabell 27 - Prognose NAV Indre Salten - tall i hele 1000

	Budsjett pr april 2023	Regnskap pr april 2023	Avvik pr april 2023	Budsjett totalt 2023	Prognose 2023
Område: 3 Stab og støttefunksjoner					
36 NAV	7 150	12 035	4 885	20 347	25 929

Hva har skjedd siden sist?

I siste del av 2022 økte enhetens utgifter, spesielt knyttet til bosetting av flyktninger. I første tertial har enhetens utgifter fortsatt å øke. I hovedsak forklares utgiftsøkningen med bosetting av flyktninger og flere deltakere i kvalifiseringsprogrammet (KVP). Utbetaling av øvrig sosialhjelp er forholdsvis stabil og nært opp mot budsjett. Det må likevel forventes en økning på dette området sett i sammenheng med økte levekostnader. Personer med lønnsinntekt tar nå i økende grad kontakt med NAV for bistand.

Nye flyktninger mottar som oftest sosialhjelp fra de blir bosatt og frem til oppstart i introduksjonsprogrammet. Etter oppstart i programmet avtar behovet for sosialhjelp, men mange vil fremdeles ha behov for supplerende sosialhjelp. NAV registrere at bosetting av flyktninger presser prisene i leiemarkedet opp, som igjen påvirker behovet for sosialhjelp. Fauske er vertskommune for Hamarøy, Sørfold, Saltdal og Beiarn. Også i disse kommunene ser vi at utbetalingene av sosialhjelp øker kraftig. Ekstra innbetaling av driftsutgifter for medlemskommuner med stort overforbruk må vurderes før planlagt årsoppgjør i januar 2024.

Bosetting av flyktninger berører mange enheter i kommunen. Sosialhjelpsutgifter i de fem første årene etter bosetting må sees i sammenheng med det ansvar som kommunen påtar seg og det tilskuddet som kommunen mottar for dette arbeidet. **Sammenlignet med budsjett forventes et overforbruk i størrelsesorden 5,5 mill. kr.** Forhold som kan påvirke overforbruket er rask igangsetting av introduksjonsprogrammet og overgang til arbeid for mottakere av sosialhjelp.

Kvalifiseringsprogrammet er et arbeidsrettet tiltak for personer som ellers ville mottatt passiv sosialhjelp. Tiltaket er en rett som bruker har, gitt at visse kriterier oppfylles. Det må sees som positivt at det er flere deltakere i programmet som et alternativ til passiv sosialhjelp og utenforskap, selv om dette fører til overforbruk.

Utfordringer i perioden

Vedtak om bosetting av flyktninger, medfører behov for økt tjenestevolum innen helse og omsorgstjenester generelt og lege / ROP –tjenesten og NAV spesielt. Dette er tjenester som allerede melder at de er presset på ressurser. Bemanningsbehovet må sees i sammenheng med at Fauske kommune er vertskommune i NAV-sammenheng for Hamarøy, Sørfold, Saltdal og Beiarn. Enhet NAV anslår et ressursbehov på **tre årsverk** for hele samarbeidet.

Samlet antall mottakere av sosialhjelp i Indre Salten har økt fra ca. 190 i juli 2022 til 307 i april 2023. Videre bruk av ressurser på arbeidsrettet oppfølging er nødvendig og vil bidra til økt overgang til arbeid. Det er mangel på arbeidskraft innenfor de fleste yrker. Tett oppfølging kan bidra til at arbeidsgivernes rekrutteringsbehov løses samtidig som behovet for sosialhjelp reduseres.

9 Investeringer

Status for pågående investeringsprosjekter følger nedenfor.

VVA

- **Ny vei Skyssevik:** Veien ble åpnet høsten 2022. Gjenstår å anlegge ett lag asfalt, montering av gatelys og planering av skråninger inkludert tilsåing. Prosjektet forventes ferdigstilt i løpet av sommer/høst 2023. Egen finansiering.
- **Trafikksikkerhetstiltak 2023 - Nytt fortau Erikstadveien:** Prosjektet har fått tildelt kr. 2,4 mill. kr. i trafikksikkerhetsmidler av Nordland fylkeskommune til å videreføre fortauet fra Solvollveien og mot Badestrandveien. Kommunal egenandel er 0,6 mill. kr. For å videreføre fortauet fra Solvollveien mot Badestrandveien må det erverves grunn av private grunneiere. Prosessen er i slutfasen. Geoteknisk rapport er utarbeidet. Så snart grunnervervsavtalene er signert av grunneierne vil arbeide starte.

Tekniske tjenester og eiendom

- **Gjenoppbygging kommunal bolig Linerleveien:** Forsikringssak på grunn av brann. Prosjektet er fullført, og boligen er tatt i bruk.
- **Teknisk driftsbygg og blålysbygg:** Under utførelse, noe forsinket, forventet innflytting i løpet av juni/juli 2023. Prosjektet er i avslutningsfase og forventet at alle 3 kontrakter er fullt ut overtatt i midten av juni. Arbeid med ferdigbefaringer, inventarinnkjøp og opplæring er i fokus.
- **Utredning kommunale helsebygg og flytting av storkjøkken:** Prosjektleder er anskaffet og styringsdokument er straks ferdigstilt. Fremover er det anskaffelse av rådgivergruppe for skisseprosjekt og forprosjekt.
- **Etablering av garasje i Sulitjelma:** Blir ikke gjennomført i år på grunn av ressursmangel.
- **Renhold - Kjøp av elektrisk varebil:** Bilen er kjøpt inn.
- **Tjenestebil parkering:** Bil er kjøpt inn.
- **Kjøp av elektrisk varebil vaktmester:** Bil er anskaffet. Foreløpig erfaring er at det fungerer utmerket med el-bil.

Plan og næring

- **Grunnundersøkelser Fauske med omegn:** I forbindelse med 3 ulike prosjekter (Stranda; Åsmyra og Gml. Brannstasjon) bevilget kommunestyret kr. 970 000,- for å få gjennomført grunnundersøkelser på disse 3 lokasjonene. Det ble utlyst anbud på disse 3 lokasjonene. Siste rapport ble oversendt fra entreprenør i starten på 2023. Grunnundersøkelse på Stranda er i forbindelse med regulering evt. etablering av ungdomshjem i og med at Røvika muligens blir nedlagt. Grunnundersøkelser Brannstasjon er i forbindelse med salget av denne og Åsmyra er i forbindelse med regulering av arealet til fremtidig tomt for industri evt hydrogenproduksjon.
- **Sanering og sikring av industribygg i Sulitjelma:** Det er ikke bevilget penger til dette arbeidet. Det er gjort noen mindre tilstandsanalyser av enkelte bygg.

Prosjekter selvkost 2023

- **Erikstad rensanlegg:** Prosjektet går som planlagt. Forventet start av prøvedrift er desember 2023. Egen finansiering
- **Ny vannledning Holstad:** Prosjektet startet høsten 2022 og pågår fortsatt. Hovedledningen er framført som planlagt. Gjenstår å koble til abonnentene til ny vannledning. Årlig låneopptak.
- **Utskifting vann/avløpskummer:** Ikke påbegynt. Årlig låneopptak.
- **Utskifting hovedvannledning Sjøgata og utskifting hovedavløp Sjøgata:** Det er vedtatt å anlegge nytt VA-nett fra COOP Mega til Brannstasjonen. På grunn av utfordrende geotekniske grunnforhold med kvikkleire må prosjektet prosjekteres. Prosjektering pågår. Forventet oppstart august 2023.
- **Ny vannledning Leitebakken:** Forventet oppstart mai 2023. Årlig låneopptak.
- **Ny vannledning Møllnveien – Farvikveien:** Forventet oppstart høsten 2023. Årlig låneopptak
- **Nytt avløp Farvikbekken:** I forbindelse med rassikring av Farvikbekken var det nødvendig å erstatte den gamle hovedavløpsledningen med nytt ledningsnett. Arbeidet startet samtidig med rassikringen og er ferdigstilt. Finansiert med årlig og eget låneopptak.
- **Rassikring Farvikbekken (ikke selvkost):** Sikringen av Farvikbekken er i hovedsak fullført. Gjenstår å tilføre beskyttelseslag i bekkeløpet samt tildekke steinfyllingene med vekstjord på begge sider av bekken. På grunn av mye barfrost høsten 2022 medførte det at jordmassene som skal benyttes til vekstjord frøs og gjorde det vanskelig å utføre solling av jord. Av den grunn ble det besluttet å utsette ferdigstilling av prosjektet til våren 2023. Arbeidet er med å ferdigstille prosjektet startet 2. mai. Overtakelse av prosjektet planlegges å skje den 16. juni 2023. Prosjektet forventes ferdigstilt innenfor tildelt ramme. Egen finansiering.

Helse og omsorg

- **Velferdsteknologi:** I 2023 har vi fått på plass digitaliseringsrådgiver som nå er i gang med kartlegging av status på velferdsteknologiske innretninger. Dette arbeidet pågår parallelt med arbeidet med ny helse- og omsorgsplan.
- **Riv og sanering av gammel bygningsmasse på Helsetunet:** Avventes til utredningsprosjekt «gjennomgang bygningsmasse hos Helse og omsorg» er ferdigstilt.
- **Legevakt Blålysbygg - Kjøp av inventar:** Dette gjelder inventar som ikke er en del av prosjektet Teknisk driftsbygg og blålysbygg. Det kommer til å bli kjøpt en del brukt inventar og bestillinger foretas i siste halvdel av mai.

Oppvekst og opplæring

- **Innkjøp av Chromebook:** Det er kjøpt inn Chromebook for kr 406.250,-. Det gjenstår kr 323.750,- inkl mva. Forventes nytt innkjøp i løpet av våren 2023.
- **Tilrettelegging skole:** Gjelder fysiske tilpasninger ved Finneid skole. Stipulert beløp kr 400.000,- forventes gjennomført sommeren 2023.

Innovasjon og utvikling

- **IT:** Med bakgrunn i trusselbilde, er hovedfokus for disponering av investeringsbudsjett rettet mot økt sikkerhet. Investering i ny brannmur er i prosess, og vil bli anskaffet i løpet av sommer/høst 2023. Avsatte investeringsmidler skal også sikre forsvarlig drift og kunne brukes ved uforutsette hendelser i de mest kritiske systemene som nettverk og serverpark.

10 Budsjettreguleringer

Pr. 1. tertial foreslås følgende nye budsjettreguleringer:

Tabell 28 - Foreslåtte budsjettreguleringer – tall i hele 1000

Økte utgifter/reduuerte inntekter:	Beløp
NAV Indre Salten - økte kostnader	13 000
Økte forsikringskostnader	1 500
Økt kostnad pensjon	2 958
Kvotekraft - reduksjon	1 400
Konsesjonskraft - reduksjon	2 900
Økt utgift Enhet Familiens hus og integrering	5 663
Økt kostnad - «En pasient – en journal»	900
Økte inntekter/tilskudd:	
Rammetilskudd – økning	-5 380
Innteksutjevning – økning	-3 420
Skatt - økning	-2 169
NAV Indre Salten - økte inntekter	-7 500
Økt inntekt Enhet Familiens hus og integrering	-745
Økt integreringstilskudd	-7 504
Økt budsjettunderskudd 2023	1 603

Netto økte kostnader 1 603 mill. kr medfører at budsjettunderskuddet i 2023 økes tilsvarende.

11 Figurer og tabeller

Figurliste:

FIGUR 1 - KOMMUNAL ØKONOMISK BÆREKRAFT	10
FIGUR 2 - UTVIKLING LANGSIKTIG LÅNEGJELD TIL INVESTERINGER	12
FIGUR 3 - NIBOR RENTEPROGNOSE.....	13
FIGUR 4 - RENTE- OG FINANSUTGIFTER PER 1. TERTIAL	13
FIGUR 5 - UTVIKLING LIKVIDITET	14
FIGUR 6 – INNBYGGERSAMMENSETNING I ANTALL I FAUSKE KOMMUNE	15
FIGUR 7 – INNBYGGERSAMMENSETNING I % I FAUSKE KOMMUNE.....	15
FIGUR 8 – UTGIFTSBEHOV DEMOGRAFI I ALT	16
FIGUR 9 – ENDRET UTGIFTSBEHOV DEMOGRAFI – FAUSKE KOMMUNE – 2020–2030	16
FIGUR 10 – UTVIKLINGEN I SYKEFRAVÆRET 1. TERTIAL I PERIODEN 2020 - 2023	17
FIGUR 11 - FORDELING AV KORT- OG LANGTIDSFRAVÆR.....	18
TABELL 12 – SYKEFRAVÆR I 1. TERTIAL I ÅRENE 2020 - 2023.....	18
FIGUR 13 - SYKEFRAVÆR TOTALT 1. TERTIAL 2023 – PROSENTVIS FORDELING AV DET TOTALE FRAVÆRET I KOMMUNEN PR ENHET.....	19
FIGUR 14 – ORGANISASJONSKART FAUSKE KOMMUNE	29
FIGUR 15 – ORGANISASJONSKART INKLUDERT ENHETER OG AVDELINGER OG PROSJEKTER I TJENESTEOMRÅDENE	30

Tabell-liste:

TABELL 1 – ÅRSPROGNOSE 2023- TALL I HELE 1000	5
TABELL 2 - SKATT OG RAMMETILSKUDD	7
TABELL 3 – FINANSIELLE MÅLTALL	9
TABELL 4 – UTVIKLING RESULTAT – TALL I HELE 1000	10
TABELL 5 – AKKUMULERT MER-/MINDREFORBRUK – TALL I HELE 1000	10
TABELL 6 - OVERSIKT LÅNEPORTEFØLJE	11
TABELL 7 - GJELDSGRAD - TALL I HELE 1000.....	12
TABELL 8 – BUNDNE OG UBUNDNE FOND – TALL I HELE 1000	14
TABELL 9 - SYKEFRAVÆR 1. TERTIAL	17
TABELL 10 - VEDTATTE TILTAK POLITIKK	20
TABELL 11- VEDTATTE TILTAK OPPVEKST OG OPPLÆRING	20
TABELL 12 - VEDTATTE TILTAK HELSE OG OMSORG	22
TABELL 13- VEDTATTE TILTAK ØKONOMI OG VIRKSOMHETSSTYRING.....	23
TABELL 14 - VEDTATTE TILTAK INNOVASJON OG UTVIKLING	23
TABELL 15 - VEDTATTE TILTAK STØTTEFUNKSJONER.....	24
TABELL 16 - VEDTATTE TILTAK NAV INDRE SALTEN	25
TABELL 17 – ENDRINGER FELLESOMRÅDENE – TALL I HELE 1000	26
TABELL 18 – PROGNOSE POLITIKK – TALL I HELE 1000	32
TABELL 19 – PROGNOSE KOMMUNEDIREKTØREN – TALL I HELE 1000.....	32
TABELL 20 – PROGNOSE OPPVEKST OG OPPLÆRING – TALL I HELE 1000	33
TABELL 21 – PROGNOSE HELSE OG OMSORG – TALL I HELE 1000	36
TABELL 22 – PROGNOSE ØKONOMI OG VIRKSOMHETSSTYRING – TALL I HELE 1000.....	39
TABELL 23 - PROGNOSE INNOVASJON OG UTVIKLING – TALL I HELE 1000	42
TABELL 24 - PROGNOSE PLAN OG NÆRING – TALL I HELE 1000	44
TABELL 25 - PROGNOSE TEKNISKE TJENESTER OG EIENDOM – TALL I HELE 1000	45
TABELL 26 – PROGNOSE VVA – TALL I HELE 1000.....	46
TABELL 27 - PROGNOSE NAV INDRE SALTEN - TALL I HELE 1000.....	47
TABELL 28 - FORESLÅTTE BUDSJETTREGULERINGER – TALL I HELE 1000.....	51

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23825	
	Arkiv sakID.: 23/3805	Saksbehandler: Ingrid Steen Navjord
Sak nr.		Dato
004/23	Partssammensatt utvalg	30.05.2023
040/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Omstillingsprosjektet - underveisrapportering

Fra april 2022 til april 2023

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Saken med vedlagte statusrapport tas til orientering.

Vedlegg:

19.05.2023

2023-05-15 - Underveisrapportering omstillingsprosjektet

1577334

Saksopplysninger:

Kommunedirektøren legger fram underveisrapportering i omstillingsarbeidet.

Det vises til tidligere rapportering til Partssammensatt utvalg og til Formannskapet den 24.03.2022, hhv i sak 3/22 og 30/22.

Fauske kommune har siden 2020, da kommunen ble oppført i ROBEK, søkt Statsforvalteren i Nordland om prosjektskjønnsmidler til gjennomføring av et omstillingsprosjekt for å gjenvinne økonomisk kontroll og handlefrihet i kommunen. Fauske kommune har på denne bakgrunn fått innvilget prosjektskjønnsmidler også for 2023. Midlene kommer ikke til utbetaling før mot slutten av regnskapsåret. Midlene holdes tilbake da forutsetningen for utbetaling er at Fauske kommune oppfyller kriteriene og følger vedtatt tiltaksplan i ROBEK.

I 2023 er omstillingsarbeidet inne i en ny fase. Prosjektet er godt forankret i organisasjonen, og gjennomføringen av tiltak er iverksatt. Dette har åpnet for et taktskifte i hvordan arbeidet er innrettet. Fokuset er flyttet fra etablering og utarbeidelse av porteføljer/prosesser, til analyser av samfunnsøkonomiske gevinster og konsekvenser. Med dette er omstillingsarbeidet styrket i evnen til å arbeide strategisk med budsjett og økonomiplaner. Koblingen mellom kommuneplanens samfunnsdel, som kommunestyret vedtok i 2022, og handlingsdelen i denne overordnede planen er dermed styrket.

I vedlagte rapport beskrives status i arbeidet så langt og veien videre i omstillingen.

Saksbehandlers vurdering:

De neste årene av omstillingsprosjektet kan bli – om mulig – enda mer utfordrende. Det er særlig gjeldsbyrden som utfordrer, fordi kommunen har særskilt høy gjeldsgrad, i tillegg til det akkumulerte underskuddet som må dekkes inn. Utfordringene knyttet til kommunens gjeldsgrad er særlig nå forsterket, hvor særlig økte renter rammer kommunen. Fauske kommune har ingen reserver som kan brukes ved økonomiske svingninger. I tillegg har kommunen allerede høstet de mest "lavhengende fruktene" når det kommer til innsparings- og effektiviseringstiltak, og den videre fasen av omstillingsprosjektet antas derfor å bli mer krevende når nye tiltak skal identifiseres, kartlegges og

realiseres. Kommunen går i så måte inn i en fase i omstillingen der fokus endres, ved at man går **fra tradisjon til innovasjon**, med mål om å skape mer for mindre. Med dette vil omstillingsprosjektet i 2023-2024 blant annet ha følgende fokusområder:

- Arbeid med kunnskapsgrunnlag - Perspektivanalyse (i et 40 års-perspektiv)
- Planlegge og tilrettelegge for digital transformasjon og digitale løsninger
- Kommunikasjon og «merkevarebygging»
- Kommunal økonomisk bærekraft (KØB), med dreining mot kvalitetsarbeid og fokus på hvem vi er til for. Da ser det slik ut: KØB + KVALITET + OPPDRAGSFOKUS

Listen er på ingen måte uttømmende, det er kun et utvalg av fokusområder. Se vedlagte rapport. I kapittel 3 i tabell 7 presenteres flere fokusområder.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

RAPPORT

Underveisrapportering i omstillingsprosjektet

Dato:

15.05.2023

1. Beskrivelse av prosjektgjennomføring 2022-2023

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Ved inngangen av 2020 ble Fauske kommune oppført i ROBEK fordi kriteriet i kommuneloven § 28-1c ikke var oppfylt. Senere er det også ført på flere kriterier, da Fauske kommune i dag oppfylder kriteriene a, c og d i kommuneloven § 28-1. Fauske kommune hadde, og har fortsatt store økonomiske utfordringer og behovet for omstilling er påkrevd. På bakgrunn av dette har kommunen siden 2020 blitt tildelt prosjektskjønnsmidler til et omstillingsprosjekt, med formål om å gjenvinne økonomisk kontroll, samt oppnå økonomisk bærekraft og handlefrihet i kommunen.

Hovedmålet i omstillingsprosjektet er å skaffe samsvar mellom inntekter og aktivitetstilbudet i kommunen. Dette for å unngå den høye alternativkostnaden ved at kommunen akkumulerer mer underskudd og dermed fortsetter å belaste fremtidige regnskapsår for å dekke nåværende drift. For Fauske kommune krever derfor omstillingsprosjektet økte inntekter og/eller reduserte driftsutgifter. På kort sikt er det hovedsakelig eiendomsskatteinntektene og brukerbetalingene som kan kontrolleres av kommunen selv. Andre former for inntektsøkning tar lenger tid å få operasjonalisert og kan dermed ikke være en bærebjelke i omstillingen av Fauske kommune. Derfor har hovedfokuset i omstillingsprosjektets første fase vært på utgiftssiden.

Omstillingsprosjektet har fokus på utredning, analyse og gjennomføring av tre typer tiltak:

- Effektivisering
- Strukturelle endringer
- Rasjonalisering og endring av tjenestenivå og tjenestetype.

1.2 Strategi og metode

I 2023 er omstillingsarbeidet inne i en ny fase. Prosjektet er godt forankret i organisasjonen, og gjennomføringen av tiltak er iverksatt. Dette har åpnet for et taktskifte i hvordan arbeidet er innrettet. I stedet for en prosjektleder som skulle være hoveddriver av prosjektet, har en nå en prosjektleder med samfunnsøkonomisk kompetanse. Fokuset er derfor flyttet fra etablering og utarbeidelse av porteføljer/prosesser, til analyser av samfunnsøkonomiske gevinster og konsekvenser. Med dette er omstillingsarbeidet styrket i evnen til å arbeide strategisk med budsjett og økonomiplaner. Koblingen mellom kommuneplanens samfunnsdel, som kommunestyret vedtok i 2022, og handlingsdelen i denne

overordnede planen er styrket. I denne koblingen ligger utarbeidelse av gode transparente budsjetttiltak, med grundige utredninger av deres gevinster og konsekvenser. Arbeidsmetoden i omstillingsprosjektet har utviklet seg fra typisk prosjektstyring til at omstillingsarbeidet er en integrert del i organisasjonen. Omstillingsprosjektet inngår i budsjettprosessen og er en naturlig del av den løpende økonomistyringen i kommunen. Det legges stor vekt på å sikre eierskap og god kontroll med budsjetter i enheter og avdelinger. Hvert budsjetttiltak er utredet. Utredningen av tiltak skjer gjennom tre faser:

- Del 1: Analyse
- Del 2: Tiltakskort
- Del 3: Budsjettintegrering

I den første delen foretas det en analyse av tiltak som er foreslått av kommunens ansatte, folkevalgte og eventuelle andre. Utredninger skjer gjennom analyse av fastsatte punkter som skal avdekke tiltakets potensielle gevinster og konsekvenser. Denne metoden bidrar særlig til å avdekke om tiltak i et tjenesteområde berører andre tjenesteområder. Dersom dette viser seg å være tilfelle kobles relevante tjenesteområder på utredninger, slik at en oppnår en helhetlig analyse av tiltaket på kommunenivå. Gjennom samarbeid mellom ansatte i tjenesteområder, kontrollere og samfunnsøkonom oppnår en derfor et helhetlig kunnskapsgrunnlag.

Kunnskapsgrunnlaget fra analysen fører til en beslutning om tiltaket er gjennomførbart og skal innarbeides i kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan. Arbeidet med tiltaket går dermed videre til «Del 2: Tiltakskort». Her utarbeides det et tiltakskort for hvert tiltak, som vedlegges kommunedirektørens budsjettforslag. I forslaget fremkommer det blant annet en beskrivelse av tiltaket, konsekvenser av tiltaket, gevinster og forutsetninger for tiltaket. Dette bidrar til å danne en felles forståelse og et helhetlig kunnskapsgrunnlag for kommunens folkevalgte og ledere.

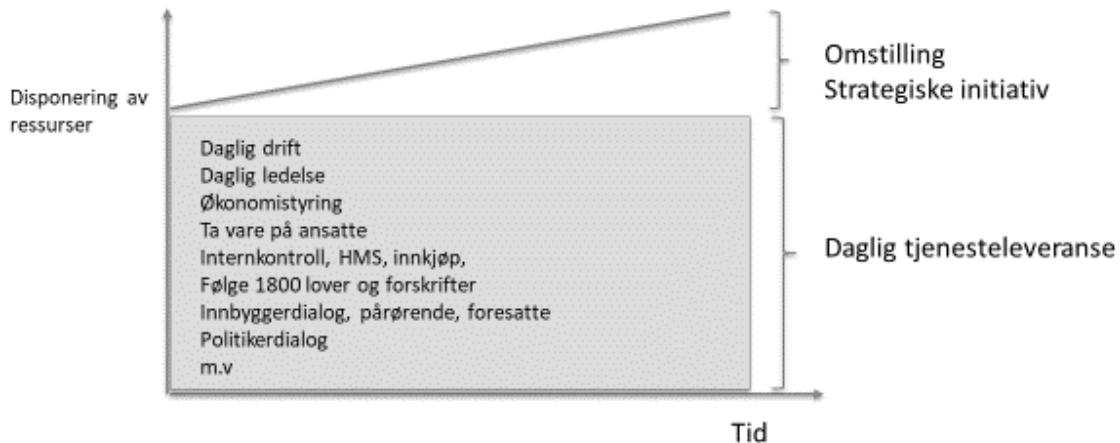
Dersom tiltaket vedtas i den politiske behandlingen av budsjettet, benyttes tredje del av metoden. «Del 3: Budsjettintegrering», som sørger for at både positive og negative økonomiske konsekvenser av tiltak integreres i budsjettet.

Arbeidsmetodene i omstillingsprosjektet er godt etablerte, men samtidig stadig under utvikling. Kommunens ledere trekker særlig frem involvering i budsjettprosessene som en suksessfaktor. I arbeidet med konsekvensjustert budsjett er det etablert gode samarbeid mellom ansatte i tjenesteområdene og ansatte på Økonomi og virksomhetsstyring. Det gjennomføres arbeidsmøter hvor tjenesteområdene er godt representert med sin kompetanse. Dette resulterer i gjennomarbeidede budsjetter og planer, som tjenesteområdene selv har eierskap til. Sammenlignet med andre kommuner starter budsjettprosessene i Fauske tidlig. Dette har vært en avgjørende suksessfaktor i omstillingsarbeidet.

Resultatene av omstillingsprosjektet i den første fasen er tydelige. Ved regnskapsavslutning for 2019 og 2020 hadde Fauske kommune et akkumulert merforbruk på henholdsvis 75,7 og 96,4 millioner kroner. Siden den gang har fokuset på omstilling og endring vært stor. Kommunen har innført en rekke tiltak og fått bedre kontroll over egen økonomi. Regnskapsresultatene for 2022 viser svært gode resultater for Fauske kommune, noe som både skyldes økte inntekter og redusert aktivitetsnivå i kommunens tjenesteområder, hvor sistnevnte tydelig vitner om at omstillingsprosjektet har gitt resultater. I henhold til vedtatt budsjett for 2023 vil det akkumulerte underskuddet være redusert til 52,4 mill. kr. ved utgangen av året. Selv om Fauske kommune gradvis skal dekke inn det akkumulerte underskuddet, betyr ikke dette at økonomien er «friskmeldt». Gjeldsgraden er høy, og kommunen er særlig utsatt for endringer i rentenivå.

1.3 Organisasjonen i omstillingen

Omstilling er mer regelen enn unntaket – også i offentlig sektor – for å møte nye krav, forventninger og endrede rammebetingelser. Organisasjonskultur og ledelse påvirkes av fokuset organisasjonen må ha for å opprettholde daglig drift og samtidig håndtere omstilling. Med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon må omstilling prioriteres i økende grad for å dekke inn kommunens forpliktelser. Til dette kreves ledelse og personalressurser. Figuren under illustrer situasjonen som organisasjonen står i.

Figur 1: Fordeling av ressursbruk og tid når daglig drift og omstilling skal utføres i hverdagen.

1.3.1 Nedbemanning – en påfølgende del av omstillingsarbeidet

Nedbemanning er en prosess der en tilpasser antall ansatte til en kostnadsramme og/eller en omlegging av virksomheten. Det er ikke til å unngå at de igangsatte innsparings- og omstillingsprosjektene ikke har konsekvenser for medarbeidere i kommunen. Det rettslige grunnlaget er at det skal foreligge en formell, saklig begrunnet beslutning som kan føre til nedbemanning og/eller reduksjon av ansatte. Saklig grunnlag for nedbemanning kan være:

- Økonomisk situasjon
- Bortfall arbeidsoppgaver (rasjonalisering)
- Omorganisering
- Virksomhetsoverdragelse
- Endring i eksterne rammefaktorer som påvirker kommunal tjenesteproduksjon.

Lover og avtaleverk som berører nedbemanning og som danne grunnlaget for det Fauske kommune foretar seg, er:

Arbeidsmiljøloven (AML). Den har en rekke bestemmelser som kommer til anvendelse. De bestemmelsene som står sentralt i arbeidet med omstillingsprosesser er om medbestemmelse, om krav til tilrettelegging, medvirkning og utvikling, og bestemmelsene som behandler reglene om tilsetningsforhold og opphør av tilsetningsforhold.

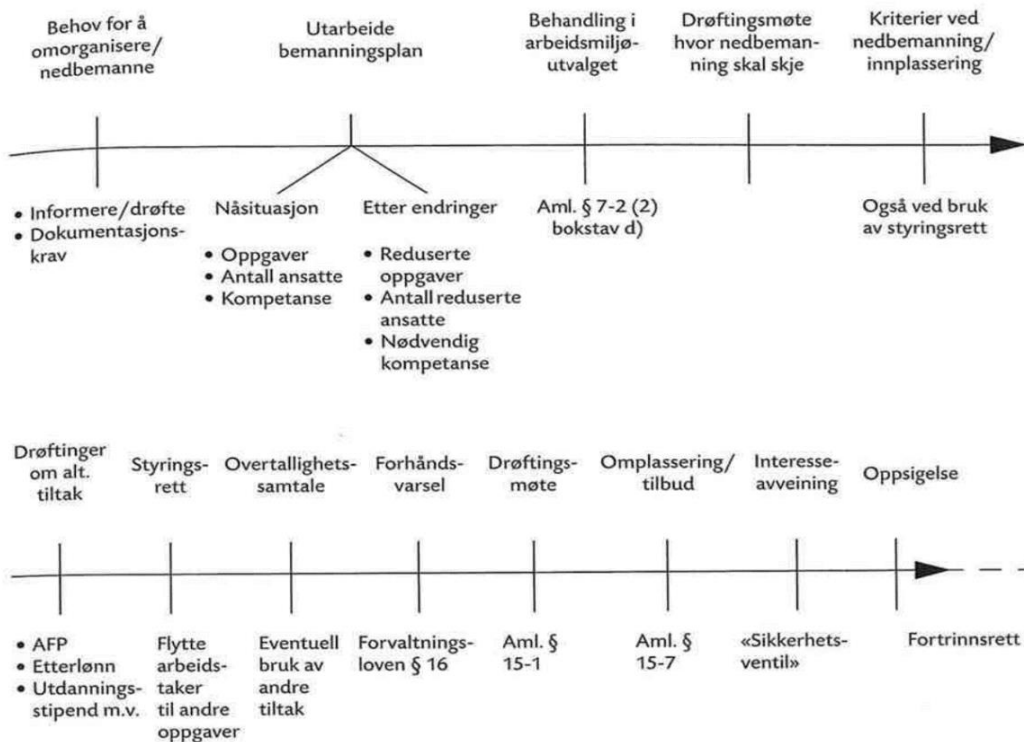
Hovedavtalen (HA) har bestemmelser om arbeidsgiver og tillitsvalgtes gjensidige plikter og rettigheter. I § 3-1 gis bestemmelser om arbeidsgivers plikt til drøfting ved endringer og omstillinger

som vil få betydning for arbeidstakerne og at arbeidsgiver "på et tidligst mulig tidspunkt informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd".

Både AML og HA fastslår at medvirkning skal skje på en måte som muliggjør reell påvirkning og innflytelse på beslutningene. Forvaltningsloven (FVL) angir regler for saksbehandling.

Arbeidstakere som er i en omstillingsprosess ivaretas i henhold til lov og avtaleverk. Arbeidsgiver har sammen med tillitsvalgte i arbeidstakerorganisasjonene drøftet retningslinjer for omstillingen i Fauske kommune. Dette bidrar til forutsigbarhet og tiltro til at utvelgelsen ved en nedbemanning ikke er tilfeldig. I tillegg til det formelle, gjennomføres det jevnlig samarbeidsmøter der partene sammen finner løsninger på utfordringene underveis – ut fra våre ulike roller.

Samtlige omstillingsprosesser følger retningslinjer for omstilling og nedbemanning. Skissen under viser hvordan kommunen må gjennomføre prosessen etter AML og HA. Dette er prosessløpet for hver enkelt ansatt i kommunen som er berørt av omstilling og nedbemanning.

Figur 2: Prosessløp for hver enkelt ansatt som er berørt av innsparings- og omstillingsprosess

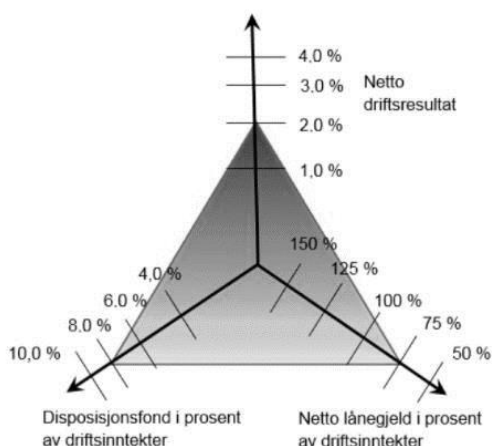
2. Økonomiske resultater

2.1 Økonomisk bærekraft og tiltak

I henhold til kommuneloven skal kommuner forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I et samarbeidsprosjekt mellom NORD Universitet, Statsforvalteren i Nordland og Rana kommune ble KØB-modellen utviklet. Den skal med sine økonomiske handlingsregler bidra til god langsiktig styring, bærekraft og forutsigbare kommunale tjenester. Hensikten er at ved å overholde måltallene under skal en sikre økonomisk bærekraft over tid

- Netto driftsresultat i prosent (2%)
- Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter (75%)
- Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter (5-10%)

I KØB-sammenheng vil kommunen gjennom positivt driftsresultat bygge inn sikkerhet for uforutsette hendelser. Gjennom å gjøre avsetninger til disposisjonsfond vil en kunne håndtere uforutsette økonomiske utfordringer, uten å måtte gjøre endringer i driften i økonomiplanperioden. På samme måte vil en balansert gjeldsgrad opprettholde kommunes handlingsrom for drift i et langsiktig perspektiv (20-40 år).

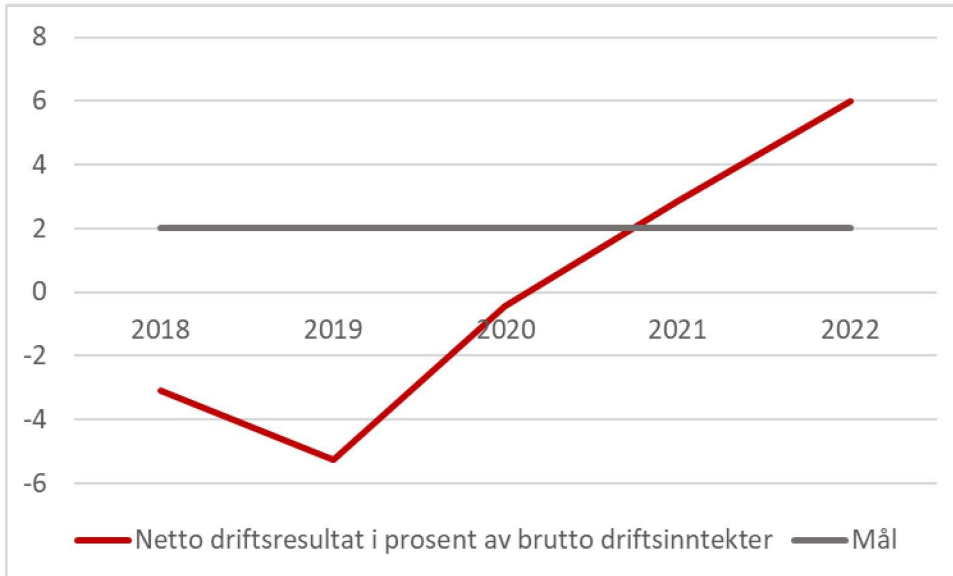
Figur 3: Økonomiske indikatorer i henhold til KØB-modellen

Tabellen under viser den økonomiske utviklingen i Fauske kommune. Dette viser tydelige resultater av omstillingsprosjektet, i tillegg til de organisatoriske resultatene beskrevet i kapittel 1.2.

Tabell 1: Økonomiske resultater i Fauske kommune

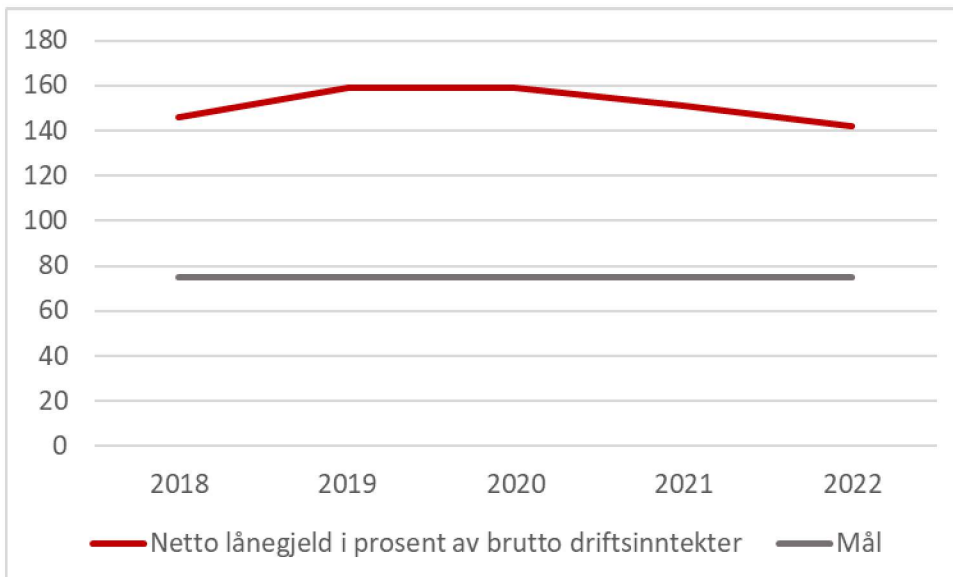
	2018	2019	2020	2021	2022	Mål*
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	-3,08	-5,24	-0,45	2,86	6,01	2
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	146	159	159	151	142	75
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	0	0	0	0	0	10

*Vedtatte måltall i Fauske kommune

Figur 4: Netto driftsresultat

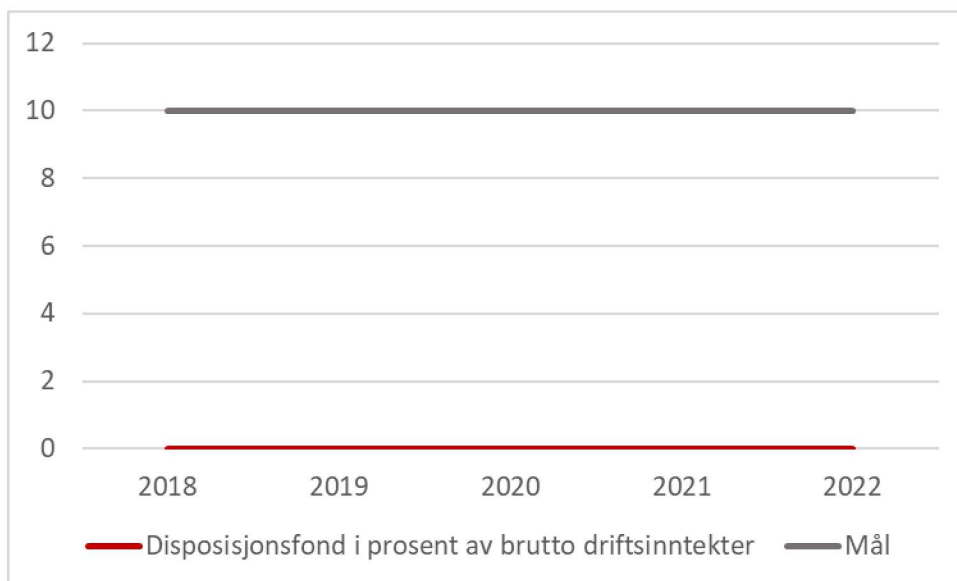
Netto driftsresultat (korrigert for premieavvik) viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. Netto driftsresultat er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Kommunal- og distriktsdepartementet (KMD) mener at netto driftsresultat i prosent av brutt driftsinntekter bør ligge på 2% for at økonomien skal betegnes som sunn. Dette nøkkeltallet har for Fauske kommune vært negativt siden 2010, men har i 2021 og 2022 oppfylt måltallet satt av KMD.

Figur 5: Netto lånegjeld

Investeringsnivået og låneopptak må ikke være større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes av løpende frie inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. En av de største kildene til midlertidige svingninger som ikke automatisk kompenseres gjennom inntektssystemet er rentekostnader på gjeld. Uten avsetninger til disposisjonsfond gjør dette Fauske kommune svært sårbar for renteøkninger. Økte rentekostnader vil kunne medføre at det vil være mindre inntekter igjen til å finansiere ordinær drift. De senere år har rentenivået vært lavt, men har i 2022 beveget seg oppover mot 4 % og fortsetter å øke i 2023. Lånegjelden til Fauske kommune er

svært høy i forhold til 75 % som er anbefalt bærekraftig nivå i KØB-modellen. I det langsiktige omstillingsarbeidet er det nødvendig å fokusere på dette måltallet.

Figur 6: Status disposisjonsfond

Fauske kommune har kr. 0 i disposisjonsfond. Selv om kommunen har driftet med overskudd i 2021 og i 2022 så har dette overskuddet gått til å dekke tidligere års merforbruk. Disposisjonsfond er avgjørende for å kunne håndtere uforutsette hendelser som påvirker økonomien. I det videre omstillingsarbeidet, når det akkumulerte underskuddet er dekket inn, vil dette være i fokus i omstillingsarbeidet.

Som et resultat av omstillingsprosjektet, i tillegg til de store ekstraordinære inntektene, har kommunen gått fra underskudd i 2018-2020 til overskudd i 2021-2022. Dermed har kommunen dekket inn deler av det akkumulerte underskuddet. Samtidig er gjeldsgraden høy, og kommunen har ingen reserver på disposisjonsfond. Omstillingsprosjektet har bidratt til at den økonomiske utviklingen går riktig vei, men må fortsette for at Fauske kommune på sikt skal oppnå en bærekraftig økonomi.

Økonomien er ikke målet i seg selv, men en forutsetning for å kunne levere gode tjenester til kommunens innbyggere, også på lang sikt.

2.1.1 Fokusområder og tiltak

Oppsummert viser utviklingen at arbeid med omstillingen har bidratt til å øke kommunens inntekter og redusere årlige driftsutgifter blant annet som følge av det som fremstilles i tabellen under. Listen er ikke uttømmende men viser noe av det som følges opp.

Tabell 2: Oversikt over fokusområder og tiltak i arbeidet med omstillingen i kommunen

Fokusområde	Beskrivelse
Fokus på å øke kommunens inntekter	Selvkostområder: Kommunen har oppmerksomhet på selvkost og de kostnadene som direkte og indirekte gjelder produksjonen av tjenesten som det skal betales gebyr for, og som omfatter både faste og variable drifts- og kapitalkostnader.
	Plan og næring:

	<p>Det er tilrettelagt for næringsarealer som egner seg godt for industri- og næringsetableringer. Attraktive næringsarealer er regulert og ferdigstilt. Flere er under regulering. Noen av disse er allerede under opsjon.</p> <p>Det er klargjort for salg.</p>
	<p>Salg av næringsareal: Det er så langt solgt næringsarealer for over 40 mill. kr. Disse midlene er i hovedsak gått til å delfinansiere vedtatte investeringer. Flere eiendommer står for tur og skal selges.</p>
Salg av kommunale eiendommer/boliger	Salg av kommunale boliger for å kunne fornye boligmassen har over tid vært i fokus. Det er ferdigstilt nye moderne og mer tilpassede kommunale boliger. Ved å selge noen av de eldste boligene med stort vedlikeholds-etterslep, og som var lite brukervennlige, har gitt kommunen inntekter og handlingsrom. Dette handlingsrommet er brukt til å modernisere den kommunale bygningsmassen, godt hjulpet av tilskudd fra Husbanken.
Omdisponering	Redusere årlige driftskostnader for kommunen ved å samlokalisere tjenester/aktiviteter. Når lokalene er fylt opp så gir det såkalte stordriftsfordeler.
Eierforhold	Salg av kommunal bygningsmasse og kommunale tomter som ikke er i bruk av kommunen selv
	Oppfølging av kommunestyrets vedtak <i>prosjekt fra leid til eid</i> for å redusere årlige leiekostnader til andre, noe som viser seg å være høyere enn ved å eie selv, slik det er i dag, jf. utarbeidet ekstern rapport med beregningsgrunnlag.
Effektivisering	Det arbeides på andre måter ved at praksis er endret og nye metoder er tatt i bruk
Endring av arbeidsmetoder	Forenkling ved å ta i bruk nye teknologiske verktøy/programmer
Endring av tjenestenivå og tjenestetype	Tjenestevolum og oppgaver/aktivitetsnivå er redusert innen alle tjenesteområder i organisasjonen
	Ikke-lovpålagte oppgaver er betydelig redusert
	I nye tildelinger av tjenester har det vært en dreining. Ofte enn før starter man først med å tildele tjenester på et riktig nivå/tjenestevolum ut fra behov i dag. Erfaringer viser at det tidligere ble tildelt tjenester ut fra et antatt framtidig behov. Tildeling kan skje i flere omganger ut fra brukernes forløp.
Strukturelle endringer	Adm.organisasjonsstruktur er endret innen flere tjenesteområder og i fellestjenester. Sist innen helse og omsorg, samt at det var en gjennomgang av lederstrukturen/ledernivå og antall ledere
Styrking av økonomi og virksomhetsstyringen	Utarbeidelse av delprosjekter og porteføljestyling. Innledende fase i omstillingsarbeidet var prosjektorganisert.
	Eierskap og budsjettkontroll: Årlig budsjett- og økonomiplanprosess starter i februar og det legges fram et konsekvensjustert budsjett til kommunestyret i juni hvert år. Det første året var i 2022 (budsjett 2023). Det arbeides parallelt med tiltak som legges fram på høsten. Fokus på transparente budsjettprosesser Utarbeidelse av tiltakskort som er vedlegg i årlige fremlagte budsjett
	Etablering av interne rapporteringsrutiner for status og oppfølging
Styrking av internkontrollen	Kommunen har ansvar for mange tjenester av stor betydning for folks liv. Vi forvalter store ressurser og er avhengige av tillit fra innbyggerne.

	Internkontrollen er en del av kommunens styring og ledelse. Den hjelper oss å skaffe og holde orden i eget hus.
Rekruttering og riktig kompetanse i fokus	Oppmerksomhet på strategisk kompetanseledelse, som bl.a. innebærer målrettet rekruttering ut fra kommunens behov for å øke organisasjonens måloppnåelse og verdiskapning på kort sikt, og videre jobbe med helhetlig satsing på kompetanse i organisasjonen.
	Kompetanseplanlegging: Kommunen trenger rett kompetanse på rett sted – og til rett tid – for å levere gode tjenester til innbyggerne. Refleksjon over kommunens utfordringer og muligheter er nødvendig for å kunne ha en strategisk tilnærming til kompetanseutvikling. Hva er innbyggernes nåværende og framtidige forventninger? Hva er de ansattes forventninger? Hva er kommunens egne forventninger til seg selv som tjenesteyter og myndighetsutøver i årene framover?
Organisasjon og ledelse	Det jobbes etter en rettventd organisasjon med rettventde ledere. Det betyr at organisasjonskartet er snudd opp ned. Vi er til for befolkningen, og de som gir tjenester til innbyggerne våre er medarbeidere som assistenten, læreren, vernepleieren osv. Deres ledere er igjen nærmest der tjenestene gis, og derfor løses oppdraget vårt på lavest mulig nivå. Og slik det det fortsette – nivå for nivå. Kommunedirektøren er lengst unna der tjenestene gis, men som likevel har hovedansvaret, er derfor helt avhengig av ledere som løser kommunens oppdrag gjennom sine medarbeidere.
Rettventd organisasjon med rettventde ledere som løser vårt OPPDRAG	Lederutvikling og ledertrening
	Kommunedirektørens videredelegering av myndighet til ledere

2.2 Nedbemanning – inngår som et resultat av omstillingsarbeidet

Med bakgrunn i budsjettvedtak for 2023 og kommunens behov for omorganisering og effektivisering av driften, ble det i januar avholdt drøftingsmøte etter hovedavtalen del B § 1-4-1 – Omorganisering med hovedtillitsvalgte. Prosessen er gjennomført i henhold til denne planen:

Gjennomgang av nedtrekk i de enkelte tjenesteområdene, kriterier for utvelgelse, prosess ved endring og opphør av arbeidsforhold og prosessplan for nedbemanning er gjennomgått i drøftingsmøter og statusmøter. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har fått orientering om prosessen underveis.

Utvalgskrets ble besluttet og har som i tidligere nedbemanningsprosess vært i det enkelte tjenesteområdet

- Oppvekst og opplæring
- Helse og omsorg
- Stab og støttefunksjoner.

Vedtatte nedtrekk fordelt på virksomhetsområder ref. budsjett for 2023:

Oppvekst og opplæring

Tabell 3: Tiltak i 2023 knyttet til lønnskostnader

Tiltakskort	Årsverk	Besparelse	Kommentar
1855	0,2	115 965,-	Familiens hus – Redusere aktivitetsnivå med 0,2 årsverk
1864	0,1	31 971,-	Oppvekst – Barnehage – Assisterende styrer – Reduksjon på 0,1 årsverk
1952	1,1	233 000,-	Oppvekst – SFO – Redusere antall stillinger på skolefrie dager. Begrunnet i at det er færre elever på skolefrie dager i SFO
1957	2,8	797 000,-	Oppvekst – Skole – Redusere antall ansatte
Totalt	4,2	1 177 936,-	

Tiltakskort 1855:

Reduksjon med 0,2 årsverk ved er knyttet til en barnevernkonsulent. Stillingen står vakant. Stillingen er knyttet til avspasering etter vakt i barneverntjenesten.

Tiltakskort 1864:

Reduksjon 0,1 årsverk er i prosess.

Tiltakskort 1952:

Reduksjon med 1,1 årsverk knyttet til stenging på skolefrie dager.

Tiltakskort 1957:

Reduksjon med 2,8 årsverk er knyttet til lærerverdi. Det betyr at det ikke nødvendigvis må være en lærerressurs. Slik det ser ut nå løses dette med naturlig avgang, og det er ikke nødvendig å starte prosess med nedbemanning.

Oppsummert:

Det er en viss utskiftning av personell i alle tjenesteområder i løpet av et år. Når ansatte søker på andre stillinger i og utenfor kommunen, da vil det samtidig forventes noe naturlig avgang. Samlet sett og overordnet betyr det at nedtrekkene i skole ikke vil bli effektuert. Det vil høyst sannsynlig være behov for å rekruttere flere nye lærere.

Det kom ikke en avklaring på om det blir gratis SFO også for 2. klassinger i revidert nasjonalbudsjett som ble fremlagt 11.mai 2023, men det er registrert en økning i antall barn som har søkt om plass i SFO i 2023 i Fauske kommune, og en økning i antall barn i barnehagen i Sulitjelma. Det lar seg derfor ikke gjøre å kombinere SFO og barnehagedrift i Sulitjelma som tidligere. Samlet sett vil det derfor ikke være mulig å gjennomføre nedtrekket på 1,1 årsverk i SFO. Planlagte nedtrekk i tjenesteområdet blir dermed ikke effektuert.

Helse og omsorg

Tabell 4: Tiltak i 2023 knyttet til lønnskostnader

Tiltakskort	Årsverk	Besparelse	Kommentar
1902	1,0	755 369	Omsorg – Hjemmetjenesten – Ny vurdering av behov for fagutvikler. Holdes pr i dag vakant
1903	1,0	691 535	Omsorg – Fellestjenester – Ny vurdering av behov for kvalitetsrådgiver Vakant stilling
1904	0,5	308 531	Hjemmetjenesten, Avvikle 0,5 årsverk dagtid
Totalt	2,5	1 755 435	

Tiltakskort 1902: Sto vakant i 2022, og blir holdt vakant i nåværende økonomiperiode.

Tiltakskort 1903: Elementer fra denne stillingen er tatt inn i rådgiverstilling for helse og omsorg.

Tiltakskort 1934: Stillingens står vakant, medarbeider har fått ny stilling.

Oppsummert:

Det er ingen nedbemanning i tjenesteområdet. Besparelsene ansees som effektivt.

Stab- og støttefunksjoner

Tabell 5: Tiltak i 2023 knyttet til lønnskostnader

Tiltakskort	Årsverk	Besparelse	Kommentar
1838	0,5	219 750	Eiendom – Valnesfjord – Renhold – Ny ressursfordeling
1836	0,5	297 818	Plan – Samfunnsplanlegger – 0,5 årsverk holdes vakant, pr i dag ubesatt
1911	1,0	343 690	Plan – Folkehelserådgiver – Avvikle 0,5 årsverk, holder resterende 0,5 årsverk vakant
Totalt	2,0	861 258	

Tiltakskort 1838:

Nedtrekk er effektivt med naturlig avgang. Stillingen ble trukket og det ble investert i bil slik at renholdere kommer seg mer effektivt mellom byggene. Nedtrekk på 0,5 årsverk ansees som effektivt.

Tiltakskort 1836:

Samfunnsplanleggerstillingen holdes vakant, eventuelle behov for tjenester kjøpes eksternt.

Tiltakskort 1911:

Folkehelsestillingen er avviklet.

Oppsummert: Total besparelse på 2 årsverk er som effektivt.

Konklusjon

Innsparingene innenfor samtlige tjenesteområder er å anse som effektivt.

Det er gjort et solid arbeid i organisasjonen for å følge opp vedtak, innfri pålagte driftstilpasninger og gjennomføre tiltak i omstillingen. Alle målene er ikke nådd, men forbedringene er betydelig.

3. Veien videre

3.1 Prosjektskjønnsmidler

For 2023 ble det søkt til Statsforvalteren i Nordland om 1,625 mill. kr. i prosjektskjønnsmidler. Fauske kommune er tildelt 1,3 mill. kr., noe som tilsvarer bevilgning i tidligere år. Midlene dekker lønnskostnader til prosjektstillingene knyttet til omstillingsprosjektet.

3.2 Status tiltaksplan i ROBEK – prognose etter årsregnskap 2022

Tabell 6: Netto driftsresultat og akkumulert merforbruk/disposisjonsfond

	Over-/underskudd	Akkumulert merforbruk/dispos.fond
2021	11 961 728	-84 422 337
2022	63 720 202	-20 702 135
2023	-31 711 035	-52 413 170
2024	1 518 000	-50 895 170
2025	20 000 000	-30 895 170
2026	40 000 000	9 104 830
2027	40 000 000	49 104 830
2028	40 000 000	89 104 830
	NDR*	
2029	40 000 000	95 000 000
2030	40 000 000	95 000 000
2031	20 000 000	95 000 000
2032	20 000 000	95 000 000
2033	20 000 000	95 000 000
2034	20 000 000	95 000 000
2035	20 000 000	95 000 000
2036	20 000 000	95 000 000
2037	20 000 000	95 000 000
2038	20 000 000	95 000 000
2039	20 000 000	95 000 000
2040	20 000 000	95 000 000

Tabell 6 viser vedtatt tiltaksplan, oppdatert med faktiske regnskapstall for 2021-2022 og budsjett 2023. Dersom regnskapsresultatene fremover er i henhold til tiltaksplanen vil det akkumulerte underskuddet være dekket inn som en del av regnskap 2026.

3.3 Videre aktivitet i omstillingsprosessen

De neste årene av omstillingsprosjektet kan bli – om mulig – enda mer utfordrende. Det er særlig gjeldsbyrden som utfordrer, fordi kommunen har særskilt høy gjeldsgrad, i tillegg til det akkumulerte underskuddet som må dekkes inn. Utfordringene knyttet til kommunens gjeldsgrad er særlig nå forsterket, hvor særlig økte renter rammer kommunen. Fauske kommune har ingen reserver som kan

brukes ved økonomiske svingninger. I tillegg har kommunen allerede høstet de mest «lavhengende fruktene» når det kommer til innsparings- og effektiviseringstiltak, og den videre fasen av omstillingsprosjektet antas derfor å bli mer krevende når nye tiltak skal identifiseres, kartlegges og realiseres. Kommunen går i så måte inn i en fase i omstillingen der fokus endres. Ettersom kommunen begynner å få kontroll over kostnadene er tiden inne for særlig å ha oppmerksomhet på utvikling ved å gå **fra tradisjon til innovasjon**, med mål om å skape mer for mindre.

Med dette vil omstillingsprosjektet i 2023-2024 ha følgende fokusområder. Heller ikke her er listen uttømmende, men viser det som har hovedfokus.

Tabell 7: Hovedfokusområder i omstillingsarbeidet i 2023-2024

Fokusområde	Beskrivelse
Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag	Arbeid Perspektivanalyse for Fauske kommune (i et 40 års-perspektiv). Kunnskapsgrunnlaget gir bedre forutsetninger for å kunne planlegge og styre kommunen i framtiden.
Styrket innbyggerdialog og tilrettelegging for næringsutvikling	Tilrettelegge for demografiutvikling og for å skape innbyggerarenaer for samhandling, dialog og framtidig utvikling av Fauskesamfunnet. Rådhuset er foreslått som en slik arena. Kommunikasjon, informasjon og dokumentasjon: For å skape bidra til å oppnå økonomisk bærekraft i kommunen, er god kommunikasjon en nøkkel til å oppnå en felles forståelse blant kommunens ansatte, folkevalgte og innbyggere. God dialog er en forutsetning for å oppnå og opprettholde et godt forhold mellom kommunen og våre innbyggerne og næringsliv.
Tilrettelegge for grønn infrastruktur for å oppnå økt sysselsetting, øke vårt klimabidrag og bidra til å øke innbyggertallet	- Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel - Revidering av kommuneplanens arealdel - Etablering av samarbeidsprosjekt med fylkeskommune og sentrale private aktører - Etablere prosjektstilling som en forlengelse av «prosjekt fra bru til bru» og nå med endret innretning for å møte morgendagens behov
Kommunekompasset som verktøy for styrke oppmerksomheten på kvalitets- og utviklingsarbeid	Kommunekompasset beskriver den ideelle forvaltningspraksisen i en kommune. Kommunene måles så opp mot dette idealet og man får en beskrivelse gjennom poeng og tekst hvor nære eller langt unna man står idealet. Rapporten gir et veldig godt blikk på hva som er kommunens strategiske utfordringer som organisasjon, og et godt grunnlag for en refleksjon rundt hva kommunen bør prioritere av utviklingsarbeid fremover. Idealkommune er en kommune som: - jobber systematisk og planmessig - helhetlig og integrert - vektlegger resultater og effektivitet - er åpen og brukerorientert - kontinuerlig evaluerer sine tiltak og resultater - evner å lære av denne evalueringspraksisen. Det skal utarbeides en utviklingsstrategi/plan etter gjennomføring av evalueringen i mai 2023.
Digital transformasjon	Planlegge og tilrettelegge for digitaliserte løsninger gjennom digital transformasjon, selvhjulpne medarbeidere og innbyggere.

	Arbeid med modenhet/modenhetsanalyser ifm digital omstilling.
Organisasjon og ledelse	Det skal fortsatt jobbes etter en rettvendt organisasjon med rettvendte ledere. Det betyr at organisasjonskartet er snudd opp ned. Vi er til for befolkningen, og de som gir tjenester til innbyggerne våre er medarbeidere som assistenten, læreren, vernepleieren osv. Deres ledere er igjen nærmest der tjenestene gis, og derfor løses oppdraget vårt på lavest mulig nivå. Og slik det fortsette – nivå for nivå. Kommunedirektøren er lengst unna der tjenestene gis, men som likevel har hovedansvaret, er derfor helt avhengig av ledere som løser kommunens oppdrag gjennom sine medarbeidere.
Rettvendt organisasjon med rettvendte ledere som løser vårt OPPDRAG	Lederutvikling og ledertrening
	Kommunedirektørens videredelegering av myndighet til ledere. Utarbeidelse av nye lederavtaler.
KØB + KVALITET + OPPDRAGSFOKUS	Kommunal økonomisk bærekraft (KØB), med dreining mot kvalitetsarbeid og fokus på hvem kommunen er til for. Da ser det slik ut: KØB + KVALITET + OPPDRAGSFOKUS

Nærmere om pådrivere, ressurspersoner og støtte i det videre omstillingsarbeidet

Det primære i omstillingen er at arbeidet skal være gjennomgripende for hele virksomhetens struktur, organisering, styring, ledelse og kompetanseutvikling.

I omstillingsprosjektet er det ansatt to medarbeidere, og det er avsatte midler til arbeid med digitalisering, som finansieres av prosjektskjønnsmidler fra Statsforvalteren. Siden prosjektet er blitt så godt integrert i organisasjonen, jobber også flere av kommunens ledere og medarbeidere med oppgaver som er beslektet med prosjektoppfølgningen.

Prosjektet har en rådgiver i samfunnsøkonomi, strategi og analyse. Denne ressursen hjelper organisasjonen med å lage gode utredninger og analyser for å vise effektene av de ulike potensielle tiltak og beslutninger i kommunen. Kunnskap om analyse, sammenstilling, utredninger og formidling er helt nødvendig for å oppnå økonomisk balanse i kommunen. Samfunnsøkonomen skal utarbeide et helhetlig kunnskapsgrunnlag - en perspektivanalyse - som peker på fremtidens utfordringer og hvordan vi planlegger å møte den i vår kommune. Perspektivanalysen skal bidra til en mer helhetlig, kunnskapsbasert og effektiv planlegging.

Omstillingsprosjektet berører kommunens medarbeidere, politikere, innbyggere og næringsliv. For å bidra til å oppnå økonomisk bærekraft i kommunen, er god kommunikasjon en nøkkel til å oppnå en felles forståelse blant kommunens ansatte, folkevalgte og innbyggere. God dialog er en forutsetning for å oppnå og opprettholde et godt forhold mellom kommunen og innbyggerne. Dette er særlig viktig i Fauske kommunes økonomiske situasjon, og kommunedirektøren ser derfor på dette som helt sentralt i den videre fasen av omstillingsprosjektet, fordi en felles forståelse og samme budskap kan være det som gjør at kommunen kan komme videre, til neste nivå, i omstillingsarbeidet. Dette er et nødvendig virkemiddel for at omstillingen ikke bare skal virke nå, men også over tid. Det er ansatt en egen kommunikasjonsrådgiver i et 3-årig prosjekt som skal hjelpe kommunen til å nå mål.

Digitalisering er en nøkkel til omstilling gjennom både effektivisering og rasjonalisering av tjenester. Fauske kommune har gjennom både samfunnsplan og budsjettvedtak satt seg høye ambisjoner om en digital omstilling. Med bakgrunn i fremtidens krav, har kommunen mål om bedre innbyggertjenester og mer effektiv drift. Det er et stort og krevende arbeid som skal realiseres parallelt med ordinær drift

og innføring i vår nye organisasjonsmodell. Skal kommunen lykkes med omstillingsarbeidet er det avgjørende at vi har oversikt og kontroll på nå-situasjonen innen dette området. Gjennom tydelige prioriteringer skal det styres en portefølje av prosjekt som til sammen tar kommunen mot et fremtidsbilde med gode velferdstjenester. Samtidig ser vi at gjeldende trusselbilde krever at vi kontinuerlig jobber med sikkerhetsarbeidet på den teknologiske plattform, og at vi utarbeider rutiner og opplæringstiltak for alle ansatte. I denne sammenheng må det gjøres viktige grep for å utvikle vår digitale plattform med en teknologisk arkitektur som er robust og tilrettelagt for fremtidsrettede velferdstjenester.

Dette prosjektteamet vil sammen med ledere og øvrige medarbeidere i kommunens tjenesteområder være pådrivere, ressurspersoner og støtte i det videre omstillingsarbeidet for kommunens folkevalgte og kommunedirektøren. Vi ser at omstillingsarbeidet virker og gir resultater, og det er helt nødvendig å videreføre og styrke det pågående effektiviserings-, utviklings- og omstillingsarbeidet også i tiden som kommer.

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23854	
	Arkiv sakID.: 23/264	Saksbehandler: Tom Erik Holteng
Sak nr.		Dato
041/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Søknad om garanti - Valnesfjord skytterlag og DFS

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

- Fauske kommune innvilger Valnesfjord skytterlag en selvskyldnergaranti stor kroner 990.000,- som sikkerhet for lån.
- Garantien gjelder for lånets hovedstol maks kroner 900.000,- med tillegg av 10 % av til enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Kommunens maksimale garantiansvar kan ikke overstige kr 900.000 + 10 %, totalt kr 990.000,-.
- Garantien er gyldig fra utbetalingsdato og begrenses til det antall år nedbetalingsplanen fra långiver viser. Men likevel ikke lenger enn levetiden på anlegget.
- Garantiansvaret reduseres i takt med nedbetalingen av lånet og begrenses til det antall år nedbetalingsplanen fra långiver viser. Men likevel ikke lenger enn levetiden på anlegget. Garantiansvaret opphører når lånet er innfridd, og lånet skal innfris uten ugrunnet opphold når Valnesfjord Skytterlag har mottatt midler fra Samfunnsløftet for anlegget.
- Garantien er ugyldig hvis mottakeren av garantien forsto eller burde ha forstått at den er i strid med kommuneloven §14-19 første ledd første punktum.

Vedlegg:

12.05.2023	Søknad garanti Valnesfjord skytterlag og DFS for Samfunnsløftet	1577153
12.05.2023	Budsjett innendørsbane	1577154
12.05.2023	Samfunnsløftet - innvilgelse av søknad	1577155

Saksopplysninger:

På vegne av Valnesfjord skytterlag har Det frivillige skyttervesen (DFS) fremmet en revidert søknad om garanti for mellomfinansiering i Sparebank1.

Valnesfjord skytterlags nye anlegg i Nordvika i Valnesfjord er under etablering. Fauske kommune har tidligere bevilget kr 800.000,- som erstatning for at tidligere skyteanlegg ble sanert i forbindelse med rivingen av Vestmyra Ungdomsskole. Beløpet utbetales i engangsstøtte til Valnesfjord skytterlag sitt prosjekt så fremt Valnesfjord skytterlag har inngått forpliktende avtale med entreprenør om bygging, innen utgangen av 31.12.23.

Som det fremgår av søknaden er ikke søknaden om spillemidler godkjent, på grunn av manglende dokumentasjon. Skytterlagt har i denne omgang behov for å mellomfinansiere tilsagnet fra Samfunnsløftet som ikke utbetales før etter at anlegget er oppført.

Det fremgår av søknaden at det søkes om garanti på kr 900 000,- som sikkerhet for mellomfinansiering

gjennom lån i bank.

Beløpet det søkes garanti for er under grensen for godkjenning hos Statsforvalteren.

Saksbehandlers vurdering:

Som forrige gang skytterlaget søkte om garanti, er det saksbehandlers vurdering at skytterlagets prosjekt er av stor betydning for aktiviteten i skytterlaget. Det er viktig at kommunen kan legge til rette for og bidra til den aktivitet som det skytterlaget og DFS fremmer.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Fauske kommune

Oslo, den

SØKNAD OM MELLOM KOMMUNAL GARANTI FOR MELLOM FINANSIERINGSLÅN

Jeg viser til samtale. På vegne av Valnesfjord skytterlag fremmes med dette revidert søknad om garanti for mellomfinansiering i Sparebank 1.

Som kjent er dette et prosjekt som kombineres med bygging av ny miljøstandplass, som finansieres over forsvarsdepartements budsjett. Ved å bygge 200 m standplass sammen med innendørsbanen oppnås betydelige besparelser.

Innendørsbanen vil bli bygget i to etapper. Selve bygget med grunnarbeider og elektroarbeider vil bli utført som en kombinert entrepris sammen med standplassbyggene. Ferdigstillelse vil bli avtalefestet til 15.12.2023. Vi er nå i sluttforhandlinger med entreprenør.

Ventilasjon og anskaffelser og montering av elektroniske skiver og monitører blir et eget prosjekt som for en stor del vil foregå på dugnad. Ferdigstillelse er planlagt i løpet av 2024.

Vedlagte budsjett viser en total kostnad på kr 3.755.000. Av dette gjelder kr 875.000 ventilasjon, skiver og monitører

Finansieringen blir slik:

Støtte SNN-stiftelsen	900 000
Egenkapital - dugnad	508 000
Tippemidler, ordinær	900 000
Tippemidler, Nordland	180 000
Egenkapital - erstatning (fra Fauske kommune)	800 000
Egenkapital/momskomp.	467 000
SUM	3 755 000

Skytterlaget har i denne omgang behov for å mellomfinansiere spillemiddelandelen samt bevilgningen fra Samfunnsløftet med til sammen kr 1.980.000. Spillemiddelsøknaden kunne ikke godkjennes fordi det manglet tilbud fra entreprenør som kunne gi et grunnlag for grensesnitt mellom miljøpakkestandplass og innendørsbane.

I vår kommunikasjon med entreprenør har vi fått klare signaler om at kontraktssummen relatert til det som skal utføres av entreprenøren vil ligge innenfor budsjett. Tilbudet vil bli ettersendt i løpet av få dager.

Vi er innforstått med at i mangel av godkjent spillemiddelsøknad, kan kommunen ikke garantere for denne delen av kostnadene. Derimot har Samfunnsløftet bevilget kr 900.000 til prosjektet, se vedlegg. Følgelig søker vi om kommunal garanti for denne delen av beløpet. Sikkerhet for de resterende kr 1.080.000 av mellomfinansieringen vil skytterlaget ordne på annen måte.

Med vennlig hilsen

Det frivillige Skyttervesen

Vedlegg

Budsjett

Tilsagn fra Samfunnsløftet

Innendørsbane - invest				
Kostnadstype	Beskrivelse	Kostnad inkl. moms	Kostnad eks. moms	Søkeberettiget
Grunnarbeid	Inklusive støp gulvplate 35%	705 000	564 000	705 000
Bygningskostnader	Kostnader i tillegg til 200-m	1 179 500	943 600	1 179 500
Bygningskostnader	Dugnad innenfor dampspærren, 150 t	45 000	45 000	45 000
Elektroarbeider		250 000	200 000	250 000
Ventilasjon	Ventilasjon og materiell	500 000	400 000	500 000
Ventilasjon	Dugnad 250 timer	75 000	75 000	75 000
Bygningskostnader	Innvendige stålplater	125 000	100 000	125 000
Bygningskostnader	Montering av stålplater, 40 timer	12 000	12 000	12 000
Elektroinnstallasjoner	Skiver og monitorer, 6 stk.	300 000	240 000	300 000
Administrasjon, 5 %		5,01 %	188 000	188 000
Uforutsett, 5%		5,01 %	188 000	188 000
Uforutsett, 5 %		5,01 %	188 000	150 400
Sum investering		3 755 500	3 106 000	3 755 500

Fase 2 ventilasjon, skiver og monitorer
Selve bygget som omfattes av entreprisen

-875000
2 880 500

Fra: [Lars Fossum](#)
Til: [Sven Knagenhjelm](#); [Ståle Indregård](#)
Emne: Vs: Søknad om støtte fra Samfunnsløftet
Dato: tirsdag 15. november 2022 17:22:41

Ja, det gikk vel ikke så verst...?

----- Opprinnelig melding -----

Fra: snn@sponsorportal.no
Dato: tir. 15. nov. 2022, 16:02
Til: lars@larsfossum.no
Emne: Søknad om støtte fra Samfunnsløftet

Heia Lars Fossum!

Gratulerer – etter søknad S014666 har dere fått kr. 900 000 fra Samfunnsløftet til Ny kombinert innendørsbane og standplassbygg 200 m i Valnesfjord.

Fordi det nordnorske samfunnet er vår største eier, tilbakeføres den største delen av utbyttet fra overskuddet i konsernet til landsdelen. Samfunnsutbytte tildeles små og store aktiviteter og prosjekter som bidrar til verdiskaping og utvikling i og for Nord-Norge. På denne måten skal samfunnsutbyttet løfte Nord-Norge videre. Nettopp deres aktivitet er plukket ut, og dere er viktige i forvaltningen av de verdier som er skapt i og for Nord-Norge.

Når får dere pengene?

Pengene kan utbetales i inntil to år fra i dag, under følgende forutsetninger:

- **Prosjektet gjennomføres** slik dere beskriver i søknaden. Som hovedregel betaler vi ut pengene etter at prosjektet er gjennomført og kostnadene kan bekreftes. Alle endringer i prosjektet og i budsjettet skal avklares før det igangsettes. Epost sendes til: samfunnsutbytte@snn.no
Gjøres det endringer i prosjektet eller budsjett uten avklaring, kan dette få konsekvenser for tildelingen.
- **Utbetalingsskjema** fylles i og sendes når dere er ferdig med prosjektet, sammen med dokumentasjon på kostnadene slik dere har satt opp i søknaden.
- Gyldig dokumentasjon er regnskap (i skjema) og bilag (for tildelinger under 400.000,-) og revisorgodkjent regnskap for tildelinger over 400.000,- Skjemaet finner du her:
https://snn.sponsorportal.no/samfunnsloftet/minsoknad/SXH1G__r6TkXeskuKvrEbw.

Når utbetalingsskjema er godkjent, overfører vi pengene til kontonummeret som du oppga i søknaden.

Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at tildelingen kan falle bort eller kreves tilbakebetalt dersom prosjektet ikke gjennomføres etter søknaden, eller vi ikke mottar utbetalings skjema innen to år fra tildelingen.

Fortell historien!

Der det er naturlig ønsker vi at dere forteller om tildelingen, og dermed sprer budskapet om Samfunnsløftet. [På *snn.no* kan du lese mer og laste ned denne signaturen til Samfunnsløftet.](#) Vi håper dere både i lokalmedia og i sosiale medier har lyst til å vise hvordan dere bidrar til å løfte landsdelen, og at vi får ting til å skje i lag her i Nord-Norge. Bruk #samfunnsløftet i sosiale medier, og legg gjerne bilder ved i utbetalings skjemaet. [Husk å følge regler for deling av bilder og filmer](#), blant annet ved at folk som er avbildet har samtykket til bruken.

Lykke til videre!

Med vennlig hilsen

SPAREBANK 1 NORD-NORGE

Vi gjør oppmerksom på at støtten fra Samfunnsløftet kommer fra utbyttet fra den samfunnseide delen av SpareBank 1 Nord-Norge. Prosjektet er vurdert opp mot sin samfunnsnytte, og tildelingen stiller derfor ingen krav om kommersielle gjenytelser for SpareBank 1 Nord-Norge

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23560	
	Arkiv sakID.: 23/470	Saksbehandler: Tom Erik Holteng
Sak nr.		Dato
042/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Fauske Rådhus - Innhold og videre prosess

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Kommunedirektøren bes jobbe med mål om å realisere Fase 1 fortløpende fra nå av og innen utgangen av året. Parallelt skal det jobbes med bred involvering for å utforske hvilket mulighetsrom Fauske rådhus åpner for i fremtiden jf. Fase 2 og 3. Det legges fram ny sak til politisk behandling innen utgangen av året.

Fortløpende fra vedtaket bes kommunedirektøren legge til rette for å fylle Fauske rådhus med aktivitet i form av arrangement/eventer med kultur- og innbyggerfokus.

Saksopplysninger:

I forbindelse med kommunestyrets behandling av budsjett 2023 for Fauske kommune, ble det vedtatt et budsjettinnsparingstiltak som innbefatter midlertidig stenging av rådhus og samlokalisering av medarbeidere til administrasjonsbygget. I tiltaket inngår også at det gjennomføres et arbeid i 2023 med vurdering og forslag til ny bruk av rådhuset.

Fauske rådhus er et monumentalt bygg som har stort potensial til å fylles med flere aktiviteter, dersom man vurderer alternativ løsning.

Rådhuset inneholder kontor, møterom, en stor foaje med mesanin og kino i underetasjen. Det er tilstrekkelig parkering i umiddelbar nærhet.

I budsjetttiltaket vises det videre til både en økonomisk besparelse og at arbeidsmiljøforholdet var påvirket av at administrasjonen var fordelt på to halvfulle bygg. Videre blir sikkerhetsaspektet belyst ved at politisk og øverste administrative ledelse satt på rådhuset, og at bygget ikke har ivaretatt sikkerhetsaspektet på en tilfredsstillende måte.

I tiden fra januar 2023 og frem til at denne saken legges fram til politisk behandling, er det satt opp en prosjektorganisasjon med Formannskapet som styringsgruppe, to arbeidsgrupper og en referansegruppe. Årsaken til at det har vært to arbeidsgrupper, er at man har ønsket en kreativ gruppe med bred representasjon fra innbyggerne, og en gruppe som har vurdert «praktisk gjennomførbarhet» ved de forslagene førstnevnte gruppe har kommet med. Arbeidsgruppen for «praktisk gjennomførbarhet» har bestått av representanter fra kommunens eiendomsavdeling og IT-avdeling.

Arbeidet med å foreslå innhold i rådhuset har vært gjennom en bred involvering og forankring. Følgende møter har vært avholdt i perioden:

09.02   Orientering for Formannskapet om organisering av prosjektet/arbeidet

13.03	Oppstartsmøte for arbeidsgruppe innhold
30.03	Orientering for Formannskapet om status og videre planer
12.04	Befaring og «skattejakt» på Rådhuset ved arbeidsgruppen for innhold
21.04	Møte med arbeidsgruppen for praktisk gjennomføring
27.04	Møte(r) med referansegruppen
04.05	Orientering for Formannskapet med ideskisse til innhold og innspill til videre arbeid

Forankring i kommunalt planverk:

Arbeidet med innhold i Fauske Rådhus er forankret i Kommuneplanens samfunnsdel og dens tre innsatsområder som svarer på hvert sitt bærekraftselement;

- Å leve i Fauske
- Å skape og handle i Fauske
- Å møte framtiden i Fauske

Saksbehandlers vurdering:

I arbeidet med denne saken, har det vært et mål at prosessen skulle være åpen og oppleves som involverende og medvirkende for en bredde av Fauskes befolkning. Vi har registrert både stor entusiasme og engasjement fra ulike interessenter. Både i gruppen for innhold og referansegruppen har en rekke brukergrupper vært representert som; eldreråd, ungdomsråd, Fauna, Fauske næringsforum, Frivilligsentralen, Ungdommens hus, skoleelever, kulturkontoret, samtlige nærmiljøutvalg, lag og foreninger, handelsstanden osv. Tilbakemeldingene har vært positive til innhold og prosess.

Tabellen under viser bare noe av mangfoldet av ideer som har kommet fram i løpet av prosessen:

Møteplass	Lag og foreninger
Politikk: representasjonsrom	Stillerom // ammerom
Ordfører representasjon	Filmklubb
Seremonirom	Blackbox
Bibliotek	Gründerkontor
Frivilligsentral	Tilgang for skolene / utvidet klasserom
Utstyrssentral	Showroom
Ungdomsklubb	Tilgang for lokalt næringsliv
Fritidstilbud	Fauna
Kino	Digital infoskjerm
Kafé	Hobby
Gjestekontor	RKK
Drivhus	Næringsforum
Kulturskole	Lekeplass (ute)
Musikkbinge / kunstbinge (ute)	Atelier til f.eks. Artist-in-residence
E-sport // Gaming	
Møterom	Konferansearena
Turistinformasjon	Graffitirom
Tilflytterteam	Verksteder

Det har også kommet forslag om å se Fauske rådhus som en del av sentrumsutviklingen, og at en må se helheten med både innhold og uteområdene.

En gjennomgangstone fra flere hold, er at bygget bør bli en arena for kultur og næring, et hus for innbyggere og i tillegg at rådhuset har funksjonen som folkevalgt-arena ved ordførers representasjonskontor og møtearena, men utenom de formelle politiske møtene som fremdeles holdes i kommunestyresalen som i dag.

Fauske rådhus har gjennom mange år vært ordførerens kontor og kommunens representasjonsbygg. Det kan fortsatt ivaretas ved en todelt funksjon der ordfører har sitt representasjons- og folkevalgt kontor på rådhuset, og samtidig har et kontor i administrasjonsbygget der ordfører utfører sitt administrative virke.

Arbeidsgruppen for praktisk gjennomførbarhet har kommet med innspill sett fra deres perspektiv. Avhengig av hvem eller hva bygget skal inneholde, må plankrav, bruksområde og universell utforming ivaretas. Dersom det blir flere aktører som skal benytte bygget, må det være klart definert hvem som drifter bygget. Herunder må det sees på om bygget må deles inn i flere soner, og om det innebærer endringer i brannkonsept og tilpasninger ift. varme og ventilasjon. Dette kan medføre kostnader. Det som er på plass i dag, er infrastruktur for internett.

Basert på den prosess som er gjennomført til nå, legges det her frem en ideskisse som viser hvordan rådhuset kan fylles med innhold i flere faser.

Skissen tar utgangspunkt i innsatsområdene i kommuneplanens samfunnsdel.

<i>Sammen om et fremtidsrettet Fauske – for god velferd, vekst og utvikling</i>	FASE 1	FASE 2	FASE 3
	2023-2024	2024-2025	2025
Å leve i Fauske	Ordførers representasjonskontor Folkevalgtarbeid folkevalgtarena Seremonirom Møterom Kulturadministrasjon Kino Arena for ungdomsråd, eldreråd og råd for personer med funksjonsnedsettelse Frivilligsentral Utstyrssentral	Kan f.eks utvides ved: Gaming og e-sport /Musikkbinge (utendørs) Lag og foreninger	Kan f.eks utvides ved: · Bibliotek · Kafe · Showroom og kunstutstillinger
Å skape og handle i Fauske	Kontorer for Fauna Møterom Innovasjonskontor	Fauske Næringsforum inviteres Gjestekontor	
Å møte fremtiden i	Fauske som grønt knutepunkt	Innovasjon og grønn utvikling	Turisme i nord (prosjektkontor) Kraft som

Fauske	(prosjekt-kontor)		https://kraftnord.no/ Klimapartnere Gründerkontor
Økonomiske konsekvenser	LAV Kan realiseres innenfor dagens økonomiske og bygningstekniske rammer	MODERAT Vil kreve enkelte bygningstekniske tilpasninger, men fortsatt innenfor moderate rammer	MODERAT / HØY Vil kreve tilpasninger, men dette må utredes nærmere før konsekvensene kan anslås

Det ligger i sakens natur at det vil være ulike syn på hvilket formål rådhuset skal ha, og hva det skal representere i fremtiden. Noen ideer har vært ganske så kreative og spenstige, mens andre har lagt vekt på Fauske Rådhus som et hus med historie og verdighet.

Formannskapet har fungert som styringsgruppe gjennom prosessen. Også her har ulike syn kommet til uttrykk. Det er derfor saksbehandlers vurdering at det bør jobbes videre med saken. Det har vært, og er fortsatt, behov for en åpen prosess som inviterer til omforente løsninger på kort og lang sikt.

Det er samtidig viktig å løfte frem og ivareta det positive engasjementet som vi allerede har erfart i arbeidet med denne saken. Huset står i dag tomt, og innsparingen i budsjettet ved blant annet reduserte utgifter til strøm og renhold følger planen i tiltaket.

I tiden som kommer, foreslås det at Rådhuset kan benyttes som arena for ulike kulturelle eventer og andre arrangement av midlertidig karakter, som vil planlegges fortløpende.

I tillegg skal det jobbes for at Fase 1 (se i tabellen) realiseres fortløpende og innen utgangen av året. Dersom kommunestyret slutter seg til at fase 1 kan iverksettes, vil administrasjonen jobbe videre med å legge til rette for det. Samtidig kan det jobbes videre med Fase 2 og 3 gjennom året.

Samtidig må man være oppmerksom på at effektivering av planen er avhengig av nødvendige involverings- og medvirkningsprosesser. I fase 1 er det flere aktører som er i leide lokaler i dag. Disse har ulik oppsigelsestid. I tillegg er aktivitetene underlagt sine respektive styrever

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/15533	
	Arkiv sakID.: 23/3175	Saksbehandler: Erik Alvestad
Sak nr.		Dato
043/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Tilstandsrapport for grunnskolen - 2023

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Tilstandsrapport for grunnskolen 2023 tas til orientering.

Vedlegg:

19.05.2023

Tilstandsrapport for grunnskolen - 2023

1576564

Sammendrag:

Det er fastsatt i kommuneloven og opplæringsloven at skoleeier plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen. I St.meld. nr. 31 (2007-2008) fremgår det at det er viktig at styringsorganene i kommuner og fylkeskommuner, det vil si kommunestyret og fagutvalg, har et bevisst og kunnskapsbasert forhold til kvaliteten på grunnopplæringen. Dette er nødvendig for å følge opp utviklingen av sektoren på en god måte.

Fra 1.januar 2021 ble ansvaret for internkontroll i grunnskolen flyttet til kommuneloven, og er en del av fellesbestemmelsen som gjelder for de ulike sektorene i kommunen og fylkeskommunen.

Den nye bestemmelsen i kommuneloven skal bidra til å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Kommunedirektøren har ansvaret for at kommunen etterlever regelverket, og det er fastsatt minstekrav til hvordan internkontrollen skal gjennomføres.

Den årlige tilstandsrapporten har som mål å bidra til større oppmerksomhet på kvaliteten på opplæringa. Rapporten er ment å være et utgangspunkt for dialog, drøfting og planlegging av arbeidet med kvalitetsutvikling i kommunene.

Statistikk og tallmateriale for tilstandsrapporten er hentet fra analysebrettet og GSI (Grunnkolenes informasjonssystem)

Saksopplysninger:

Den årlige tilstandsrapporten som legges frem for juridisk skoleeier skal gi kunnskap om tilstanden og utviklingen i skolen. For å kunne sette konkrete mål og utforme en strategi for hvordan målene kan nås, er det viktig å ha kunnskap om elevenes læring og utvikling.

Daglig gjennomføres utviklingsarbeid i skolene, hvor lærere og øvrige ansatte gjør selvstendige vurderinger og gir tilbakemeldinger for å bidra til elevenes utvikling og trivsel. Gjennom kartlegginger og i undervisningssituasjon skaffer lærerne kunnskap om elevenes faglige ståsted og utvikling, og ut fra det legges rammen for videre opplæring.

Et helhetlig system for kvalitetsvurdering legger vekt på åpenhet om resultatene og skal også bidra til å synliggjøre de ulike aktørers ansvar, for å sikre at elevenes rettigheter blir oppfylt. Et kvalitetsvurderingssystem skal bidra til prosesser for å forbedre opplæringen. Gjennom informasjon og kunnskapsgrunnlag kan man i fellesskap identifisere utfordringer, sette mål og prioritere tiltak for hva man ønsker å oppnå. Skal man lykkes er det viktig å skape en kultur som setter elevenes læring og ikke minst sosiale utvikling på dagsorden på alle nivå i utdanningssystemet.

Videreutdanning av lærere:

Over flere år har et betydelig antall lærere tatt videreutdanning for å oppfylle kompetansekravene i skolen fra 2025. Skoleeier vurderer i samråd med rektorene hvem som ut fra søknad skal anbefales videreutdanning. Endelig godkjenning av videreutdanning gjøres av Udir. Fauske kommune prioriterer ansatte til videreutdanning ut fra skolens behov.

Dekomp

Lærere fra Fauske deltar sammen med kollegaer fra samarbeidskommunene Steigen, Hamarøy, Beiarn, Sørfold, Steigen, Meløy, Gildeskål, Rødøy og Bodø i nettverk knyttet til desentralisert kompetanseutvikling. RKK organiserer nettverksdager og holder kontakt med Nord Universitet.

Elevundersøkelsen:

Fauske kommune har valgt å gjennomføre elevundersøkelsen for alle trinn fra 5.-10. trinn. Det er bare data fra 7. og 10. trinn som offentliggjøres for alle grunnskolene i Norge. Resultatene fra elevundersøkelsen tas opp og drøftes innad i den enkelte skole, med skoleeier, i skolens rådsorganer, foresatte og elever. I samråd utpekes områder det bør jobbes med for å bedre elevenes skolesituasjon.

Mobbing:

Ved gjennomføring av elevundersøkelsen kartlegges prosentvis antall elever som opplever seg mobbet i skolen. 12,4 prosent av elevene i 7. klasse har rapportert at de har opplevd mobbing, noe som er en økning på 0,6 prosent fra foregående år. Resultatet viser at det er viktig å jobbe systematisk og godt for å redusere antall elever som opplever seg mobbet. For 10. trinn rapporterer 7,5 prosent av elevene at de har opplevd mobbing. De to foregående årene var resultatet for 10. trinn skjult på grunn av prikkeregler som skal forhindre at elever identifiseres.

Både nasjon og fylke rapporterer om økt grad av mobbing sammenlignet med fjoråret.

Målsettingen for Fauske kommune er at alle elever skal ha et trygt og godt skolemiljø fritt for mobbing og krenkelser

Faglige resultater:

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt i nasjonale prøver. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år. Det er av denne årsak lite å kommentere rundt den lokale utviklingen i nasjonale prøver.

Prøvene for 5. trinn viser at elevene i Fauske presterer best i lesing, selv om engelsk har en prosentandel færre elever på nivå 1. Fauske har flest elever på nivå 3 i lesing. Regning kommer svakest ut med 41,6 prosent på nivå 1.

Prøvene for 8. trinn viser at regning har prosentvis færrest elever på nivå 1 og 2 med 32,3 prosent. Lesing har 5,9 prosent flere elever på nivå 1 og 2 og 7,2 prosent flere enn regning på nivå 4 og 5.

Engelsk kommer svakest ut med 40,2 prosent av elevene på nivå 1 og 2. Andel elever på nivå 4 og 5 er marginalt svakere enn regning.

9. trinn har ikke nasjonal prøve i engelsk. Prøvene i lesing og regning er de samme som for 8. trinn. I regning er prosentandel elever som presterer på nivå 1 og 2 redusert med 7 prosent, mens reduksjonen i lesing er på 8,9 prosent. For nivå 4 og 5 er prosentøkningen fra 8. til 9. trinn i regning 5,1 prosent og 7 prosent i lesing.

Fagfornyelsen:

Implementering av nye planer beregnes ofte å ha en tidsramme på 3-5 år. Også i 2022-23 har skolene jobbet med fagfornyelsen. Høyt sykefravær har komplisert den kollektive jobbingen med fagfornyelsen. Jobbing med fagfornyelsen vil være et viktig tema også i årene som kommer.

Klassegjennomgang:

Intensjonen med klassegjennomgang er at skolens ledelse skal ha god oversikt over den enkelte elev både faglig og sosialt. Skolens ledelse skal ha 2 møter med klassenes kontaktlærere i året. I møtene drøftes elevenes utvikling og det settes mål for det videre arbeidet med elever og klasse. I løpet av fjoråret ble klassegjennomgang implementert på de laveste årstrinnene i skolene. Ungdomstrinnene har fulgt opp satsingen inneværende år.

Laget rundt barnet:

Fauske kommune er opptatt av tidlig innsats og målrettet samhandling mellom ulike instanser. Faglige støttetjenester som PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste) deltar regelmessig på tverrfaglige møter i skolene sammen med helsesykepleier. PPT har utarbeidet gode rutiner for tverrfaglig samhandling med skolen. Rutinene sikrer tidlig innsats og forsvarlig saksgang når det er behov for sakkyndig vurdering. Det legges vekt på å veilede ansatte og bidra med utvikling av den ordinære opplæringen.

TIMS teamet er fortsatt aktiv, men kapasiteten er redusert. Bakgrunnen for dette er at deltagerne i teamet ikke har den samme fleksibiliteten som før og kan i liten grad jobbe utover tirsdager som er fast TIMS dag.

Lærertetthet:

Normen for lærertetthet er 15 elever pr lærer for 1.-4.trinn og 20 elever pr lærer for 5.-7. og 8.-10. trinn.

Tallene for skoleåret 2022-23 viser en betydelig økning av antall elever pr lærere sammenlignet med fjoråret, noe varierende fra skole til skole. Lærertettheten påvirkes av antall elever og lærere i klassene. Spesialundervisning og særskilt norskundervisning trekkes ut når beregningen gjøres. Desto flere ansatte som må ivareta spesialundervisning jo flere elever blir det pr lærer i ordinær undervisning.

Forankring i kommunalt planverk:

Kommuneloven og opplæringsloven fastsetter at skoleeier er pålagt å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i skolen.

Saksbehandlers vurdering:

Tilstandsrapporten belyser ulike områder og resultater i skolen som gir et øyeblikksbilde av tilstanden. Resultater fra kartlegginger og undersøkelser må alltid vurderes opp mot kunnskapen lærerne har om den enkelte elev og elevgruppen. Det er derfor viktig å bruke den lokale kunnskapen i sammenheng med fremstillingen av resultatene. Elevenes faglige og sosiale læring består i tillegg av mange elementer som ikke fremkommer i tilstandsrapporten.

Skoleledelse og ansatte i Fauskeskolen jobber målrettet og systematisk for å legge til rette for at elevene skal utvikle seg både faglig og sosialt. Dette innebærer også å analysere resultater fra elevundersøkelsen og nasjonale prøver for å identifisere styrker og svakheter på organisasjonsnivå og helt ned til den enkelte elev. Denne analysen er viktig for å avklare hvor det bør settes inn ekstra innsats.

God relasjon mellom ansatte og elever er avgjørende for å etablere et trygt og godt skolemiljø, det samme gjelder forholdet elev-elev. Relasjoner og klasseledelse er et tema som videreføres i ny strategiplan for Fauskeskolen 2022-2026 (plan ikke vedtatt). Det er saksbehandlers klare oppfatning at det jobbes godt på dette området til tross for at skolene opplever at elever, ansatte og foresatte varsler om at ikke alle har et trygt og godt skolemiljø.

Godt samarbeid mellom skole og hjem, samt elevmedvirkning er avgjørende faktorer for å hente ut den enkel elev sitt potensiale både faglig og sosialt.

Kommunens økonomiske situasjon har medført noe uro i organisasjonen, særlig knyttet til nedtrekk av stillinger. Det er rimelig å anta at høyt sykefravær i alle fall delvis kan forklares med færre ansatte i skolen og at dette har gått ut over kontinuiteten i elevarbeidet og fokuset på skoleutvikling.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

Mandag 3. april 2023

Tilstandsrapport for grunnskolen 2023

Den årlige tilstandsrapporten inngår som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeier og har kvalitetsutvikling som siktemål.

Disse har ansvar for å utarbeide den årlige tilstandsrapporten:

- Kommuner
- Fylkeskommuner
- Private grunnskoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12
- Private skoler med rett til statstilskudd

Les om lovkravet: [§ 13-3e. Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å arbeide med kvalitetsutvikling \(https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§13-3e\)](https://lovdata.no/lov/1998-07-17-61/§13-3e)

Personvern

Tall som lastes inn kan for små enheter inneholde indirekte identifiserbare opplysninger. Dette kan være taushetsbelagte opplysninger. Tilsvarende kan også gjelde for lokale indikatorer. Disse opplysningene må behandles i tråd med bestemmelser i forvaltningsloven og/eller personopplysningsloven.

Innhold

1 Elever og lærere

1.1 Antall elever	s 3
1.2 Lærertetthet	s 4
1.3 Undervisningspersonale	s 8

2 Læringsmiljø

2.1 Elevundersøkelsen	s 11
2.2 Mobbing på skolen	s 14

3 Nasjonale prøver 5. trinn

3.1 Regning	s 17
3.2 Lesing	s 18
3.3 Engelsk	s 20

4 Nasjonale prøver ungdomstrinn

3.4 Regning	s 22
3.5 Lesing	s 24
3.6 Engelsk	s 27

5 Karakterer og grunnskolepoeng

5.1 Norsk	s 29
5.2 Engelsk	s 31
5.3 Matematikk	s 34
5.4 Grunnskolepoeng	s 37

6 Skolebidrag .....

.....	s 39
-------	------

7 Fravær og gjennomføring

7.1 Fravær	s 43
7.2 Overganger	s 44

1. Elever og lærere

1.1. Antall elever

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Stabilisere og helst øke elevtallet i Fauske kommune.

Fauske kommune (EIER) | Antall elever | Egne tall

Skoleår	Antall elever
2022-23	940
2021-22	944
2020-21	979

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Antall elever, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Fauske kommune (EIER) | Antall elever | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fuosko kommune

Skoleår	Skole	Antall elever
2022-23	Fauske kommune (EIER)	940
2022-23	Finneid skole	112
2022-23	Sulitjelma skole	37
2022-23	Valnesfjord skole	165
2022-23	Vestmyra skole	626
2021-22	Fauske kommune (EIER)	944
2021-22	Finneid skole	109
2021-22	Sulitjelma skole	38
2021-22	Valnesfjord skole	170
2021-22	Vestmyra skole	627
2020-21	Fauske kommune (EIER)	979
2020-21	Finneid skole	111
2020-21	Sulitjelma skole	43
2020-21	Valnesfjord skole	179
2020-21	Vestmyra skole	646

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Antall elever, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Skoleeiers egenvurdering

Elevtallet har gått ned ved alle skolene i Fauske kommune de siste 3 årene. Nedgang i elevtall er forvetet ut fra kalkyler i SSB. Prognosene sier at elevtallet i Fauske kommune vil stabilisere seg på ca 900 elever.

13600: Framskrevet folkemengde Fauske 1. januar Hovedalternativet

	Alder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Menn	6-15	491	499	482	471	467	457	460	450	447	449
Kvinner	6-15	476	469	466	463	446	455	454	447	450	452
	Sum	967	968	948	934	913	912	914	897	897	901

1.2. Lærertetthet

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

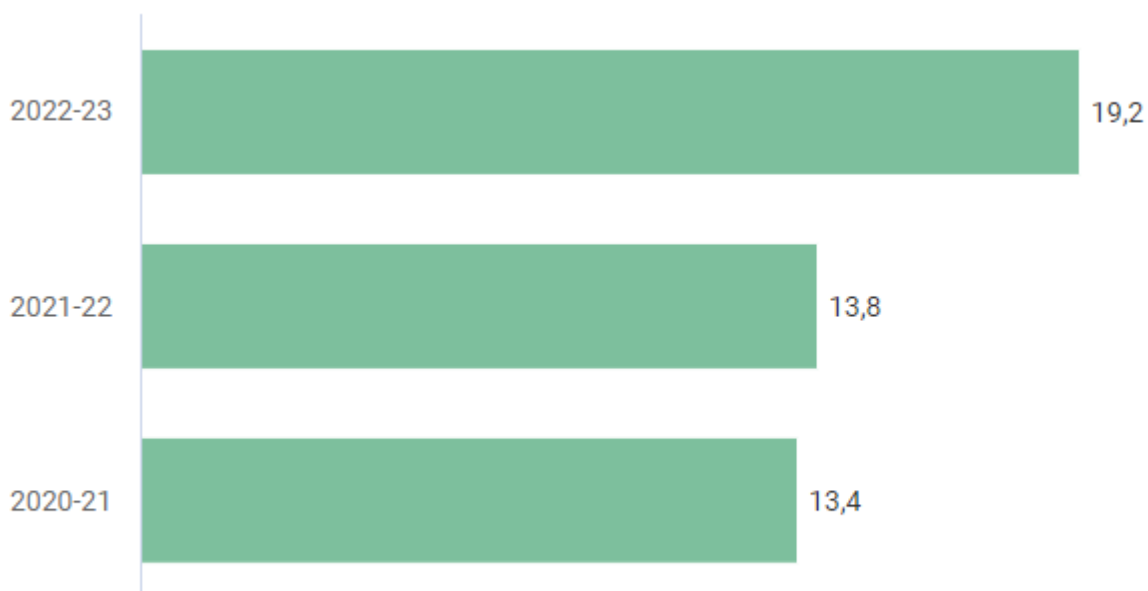
Opprette en lærertetthet i Fauske kommune som gir den enkelte elev gode forutsetninger for å lykkes både faglig og sosialt. Det er viktig å jobbe for at skolene har ansatte som oppfyller kompetansekravene for tilsetting. I vårt område er det kamp om å tilsette kvalifiserte lærere, en situasjon som med stor grad av sikkerhet vil fortsette i årene som kommer. Det er viktig at Fauske kommune oppleves som en attraktiv kommune å komme til. Det bør sees på hvilke intensiver Fauske kan etablere for å tiltrekke seg lærere.

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn, 1.-4. trinn

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 5.-7. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn, 5.-7.trinn

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 8.-10. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn, 8.-10. trinn

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 1.-4. trinn | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fuosko kommune

Skoleår	Skole	Lærertetthet
2022-23	Fauske kommune (EIER)	13,9
2022-23	Finneid skole	15,0
2022-23	Sulitjelma skole	10,1
2022-23	Valnesfjord skole	14,7
2022-23	Vestmyra skole	13,3
2021-22	Fauske kommune (EIER)	11,6
2021-22	Finneid skole	12,8
2021-22	Sulitjelma skole	6,7
2021-22	Valnesfjord skole	10,9
2021-22	Vestmyra skole	11,9
2020-21	Fauske kommune (EIER)	11,9
2020-21	Finneid skole	13,9
2020-21	Sulitjelma skole	8,1
2020-21	Valnesfjord skole	11,3
2020-21	Vestmyra skole	11,6

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 5.-7. trinn | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fusko kommune

Skoleår	Skole	Lærertetthet
2022-23	Fauske kommune (EIER)	19,2
2022-23	Sulitjelma skole	8,4
2022-23	Valnesfjord skole	13,5
2022-23	Vestmyra skole	23,9
2021-22	Fauske kommune (EIER)	13,8
2021-22	Sulitjelma skole	6,8
2021-22	Valnesfjord skole	14,6
2021-22	Vestmyra skole	14,5
2020-21	Fauske kommune (EIER)	13,4
2020-21	Sulitjelma skole	7,0
2020-21	Valnesfjord skole	17,0
2020-21	Vestmyra skole	13,3

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Lærertetthet i ordinær undervisning 8.-10. trinn | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fusko kommune

Skoleår	Skole	Lærertetthet
2022-23	Fauske kommune (EIER)	17,5
2022-23	Sulitjelma skole	6,8
2022-23	Valnesfjord skole	14,3
2022-23	Vestmyra skole	19,0
2021-22	Fauske kommune (EIER)	15,2
2021-22	Sulitjelma skole	7,3
2021-22	Valnesfjord skole	16,4
2021-22	Vestmyra skole	15,6
2020-21	Fauske kommune (EIER)	17,0
2020-21	Sulitjelma skole	8,4
2020-21	Valnesfjord skole	17,3
2020-21	Vestmyra skole	17,9

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Lærertetthet, Kommunal, Begge kjønn

Skoleeiers egen vurdering

Norm for lærertetthet er 15 elever pr lærer for 1.-4.trinn og 20 elever pr lærer for 5. -7. trinn og 8.- 9 trinn.

De siste året har lærertettheten i Fauskeskolen blitt lavere (flere elever pr lærer). Dette er et resultat av reduksjon av stillinger i tråd med politiske føringer og forholdet mellom ordinær undervisning og spesialundervisning og særskilt språkopplæring.

Lærertettheten varierer en del fra skole til skole og mellom ulike trinn. Lærertettheten vil blant annet påvirkes av antall elever i klassene, det samme gjelder ressurstildelingen til skolene. Spesialundervisning og særskilt norskundervisning inngår ikke når lærertetthet beregnes. Økende antall elever som får spesialundervisning vil dermed redusere lærertettheten. I Fauskeskolen har behov for spesialundervisning og oppfølging av elever med atferdsvansker medført en forskyving av ressurser slik at det har blitt færre lærere og fagarbeidere tilgjengelig i ordinær undervisning.

Økende gjennomsnittlig gruppestørrelse gir mindre rom for tidlig innsats og tilpasset undervisning.

1.3. Undervisningspersonale

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Skolene i Fauske skal ha et tilstrekkelig antall lærere slik at elevene får tatt ut sitt faglige og sosiale potensiale. Det er et lokalt mål at all undervisning skal gjennomføres av undervisningspersonale med godkjent utdanning.

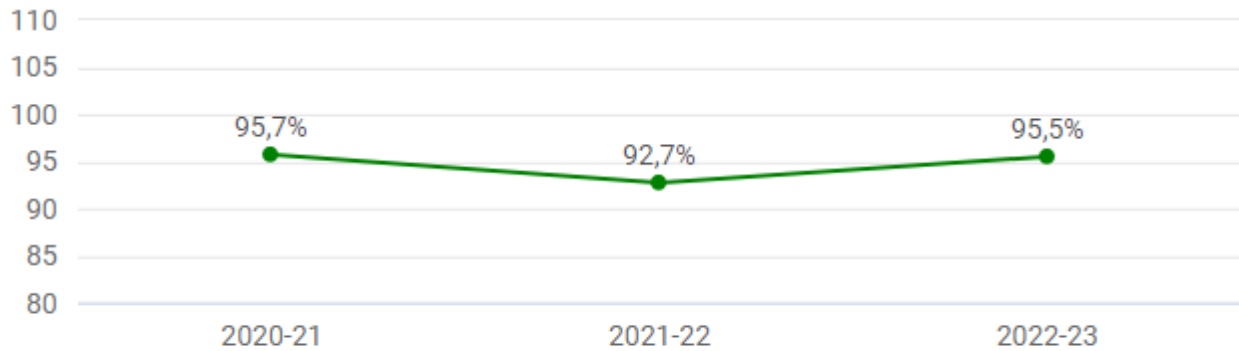
Fauske kommune (EIER) | Årsverk for undervisningspersonale som går til undervisning | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Årsverk for undervisningspersonale, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Fauske kommune (EIER) | Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning | Egne tall

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Fauske kommune (EIER) | Årsverk for undervisningspersonale som går til undervisning | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fuosko kommune

Skoleår	Skole	Årsverk for undervisningspersonale
2022-23	Fauske kommune (EIER)	100,2
2022-23	Finneid skole	10,1
2022-23	Sulitjelma skole	6,1
2022-23	Valnesfjord skole	16,1
2022-23	Vestmyra skole	67,9
2021-22	Fauske kommune (EIER)	101,1
2021-22	Finneid skole	9,3
2021-22	Sulitjelma skole	6,7
2021-22	Valnesfjord skole	17,2
2021-22	Vestmyra skole	67,8
2020-21	Fauske kommune (EIER)	104,4
2020-21	Finneid skole	8,5
2020-21	Sulitjelma skole	6,9
2020-21	Valnesfjord skole	18,8
2020-21	Vestmyra skole	70,2

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Årsverk for undervisningspersonale, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

Fauske kommune (EIER) | Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning | Sammenlignet med skoler i Fauske - Fuosko kommune

Skoleår	Skole	Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning
2022-23	Fauske kommune (EIER)	95,5%
2022-23	Finneid skole	100,0%

2022-23	Sulitjelma skole	93,5%
2022-23	Valnesfjord skole	98,9%
2022-23	Vestmyra skole	94,1%
2021-22	Fauske kommune (EIER)	92,7%
2021-22	Finneid skole	97,9%
2021-22	Sulitjelma skole	77,6%
2021-22	Valnesfjord skole	98,8%
2021-22	Vestmyra skole	91,9%
2020-21	Fauske kommune (EIER)	95,7%
2020-21	Finneid skole	100,0%
2020-21	Sulitjelma skole	94,8%
2020-21	Valnesfjord skole	98,9%
2020-21	Vestmyra skole	94,4%

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning, Kommunal, Begge kjønn, Alle trinn

---

Skoleeiers egenvurdering

Årsverk som går til undervisning har hatt en svak nedgang de siste tre årene. Ut fra skolenes andel av nedtrekk kan reduksjonen synes lav. Nedtrekk i skolen er utført også for fagarbeidere, assistenter, merkantile og ledere. Skolen har i så måte prøvd å skjerme lærerressurser i skolene.

Prosent årstimer gitt av personale med godkjent utdanning har økt fra fjoråret, og er relativt likt skoleåret 2020-21. Målet om at all undervisning skal gjennomføres av personale med godkjent utdanning vil være krevende. I vår region utdannes det få pedagoger. Kommunen har flere lærere som nærmer seg pensjonsalder. I tillegg er det lærere som søker seg til andre yrker eller steder.

2. Læringsmiljø

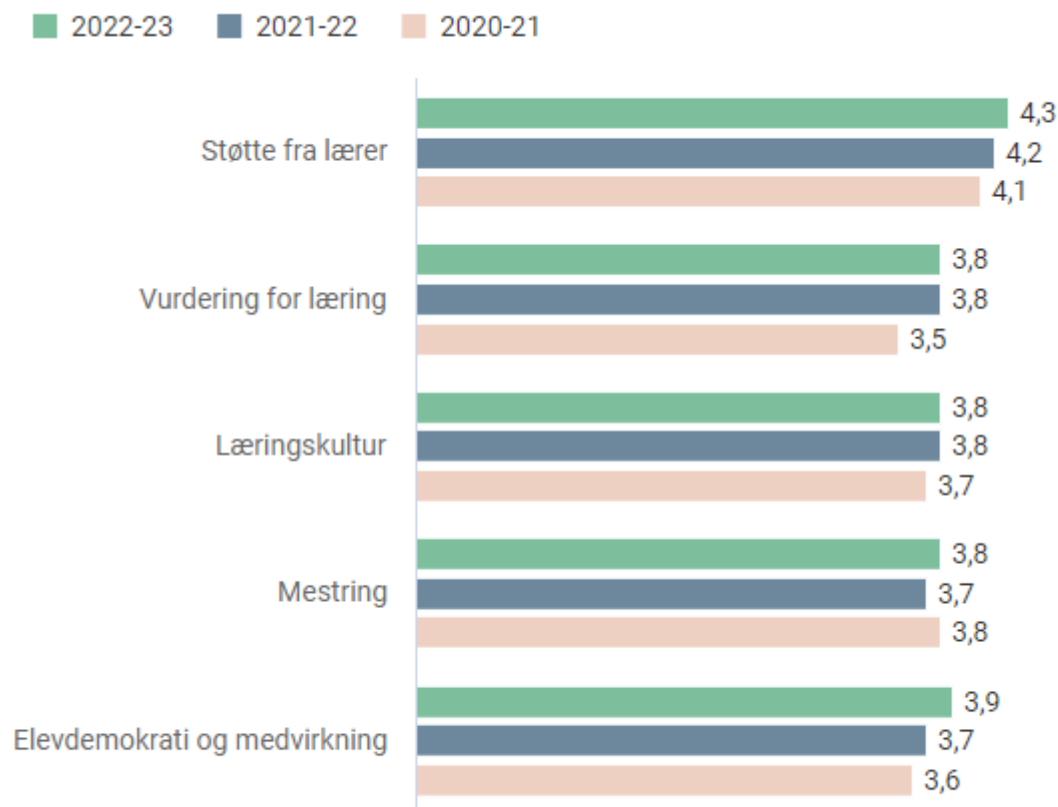
2.1. Elevundersøkelsen

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Læringsmiljøet i Fauskskolen skal gi den enkelte elev gode muligheter for å lykkes både faglig og sosialt. Skolen skal være en arena hvor elevene opplever tilhørighet.

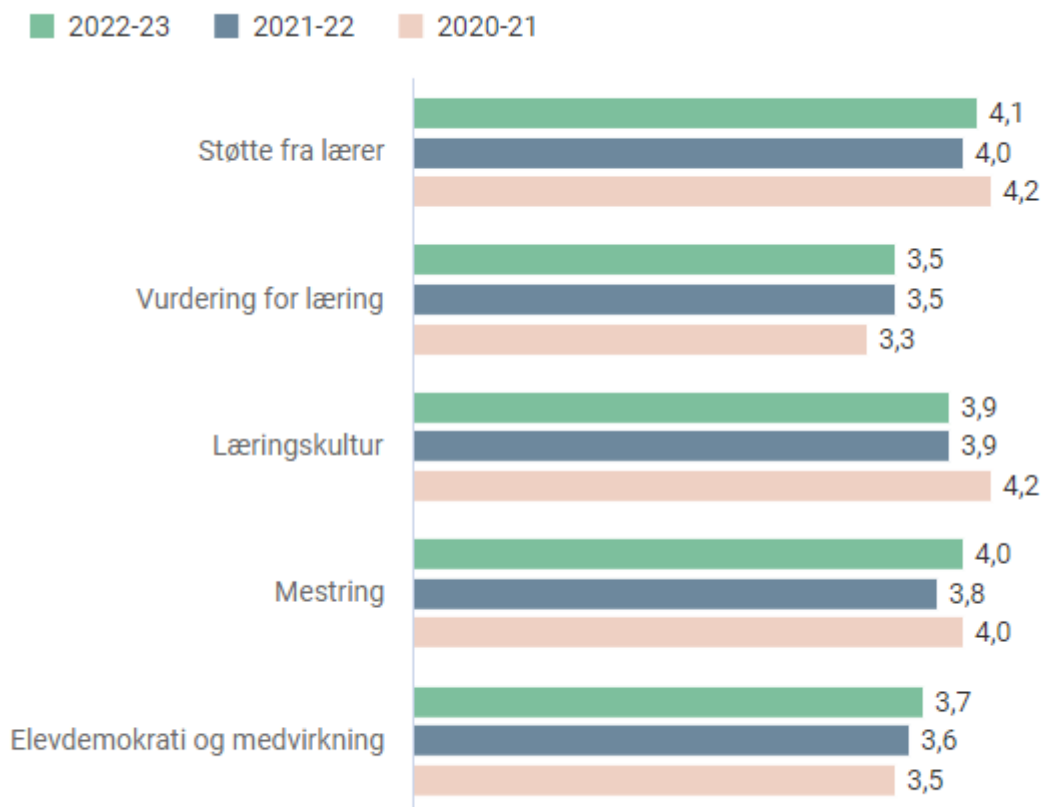
Fauske kommune (EIER) | Elevundersøkelsen 7. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig skole, Begge kjønn, 7. trinn

Fauske kommune (EIER) | Elevundersøkelsen 10. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig skole, Begge kjønn, 10. trinn

Fauske kommune (EIER) | Elevundersøkelsen 7. trinn | Geografisk sammenligning

Årgang	Indikator	Fauske kommune (EIER)	Nordland	Nasjonalt
2022-23	Støtte fra lærer	4,3	4,3	4,3
2022-23	Vurdering for læring	3,8	3,7	3,7
2022-23	Læringskultur	3,8	3,8	3,8
2022-23	Mestring	3,8	3,9	3,9
2022-23	Elevdemokrati og medvirkning	3,9	3,6	3,6
2021-22	Støtte fra lærer	4,2	4,3	4,3
2021-22	Vurdering for læring	3,8	3,7	3,8
2021-22	Læringskultur	3,8	3,8	3,9
2021-22	Mestring	3,7	3,9	4,0
2021-22	Elevdemokrati og medvirkning	3,7	3,6	3,7
2020-21	Støtte fra lærer	4,1	4,3	4,4
2020-21	Vurdering for læring	3,5	3,8	3,8
2020-21	Læringskultur	3,7	3,8	4,0
2020-21	Mestring	3,8	3,9	4,0

2020-21	Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,7	3,7
---------	------------------------------	-----	-----	-----

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Elevundersøkelsen 10. trinn | Geografisk sammenligning

Årgang	Indikator	Fauske kommune (EIER)	Nordland	Nasjonalt
2022-23	Støtte fra lærer	4,1	4,0	4,0
2022-23	Vurdering for læring	3,5	3,3	3,3
2022-23	Læringskultur	3,9	3,7	3,7
2022-23	Mestring	4,0	3,8	3,9
2022-23	Elevdemokrati og medvirkning	3,7	3,3	3,3
2021-22	Støtte fra lærer	4,0	4,1	4,0
2021-22	Vurdering for læring	3,5	3,4	3,3
2021-22	Læringskultur	3,9	3,8	3,8
2021-22	Mestring	3,8	3,9	3,9
2021-22	Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,4	3,4
2020-21	Støtte fra lærer	4,2	4,1	4,1
2020-21	Vurdering for læring	3,3	3,3	3,3
2020-21	Læringskultur	4,2	3,8	3,9
2020-21	Mestring	4,0	3,9	3,9
2020-21	Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,4	3,4

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig skole, Begge kjønn

Skoleeiers egenvurdering

Resultater for læringsmiljø for 7. trinn viser økt tilfredshet for områdene elevmedvirkning, vurdering for læring og støtte fra lærer. Mestring og læringskultur har hatt lite endring de siste tre årene. Geografisk sammenligning for 2022-23 viser at elevene i Fauske kommune er fullt på høyde med fylket og nasjon. Fauske kommune skårer betydelig bedre på elevdemokrati.

Læringsmiljø for 10. trinn viser at Fauske kommune skårer bedre enn fylket og nasjon på alle parameter skoleåret 2022-23. Også for 10.trinn utmerker elevdemokrati seg positivt.

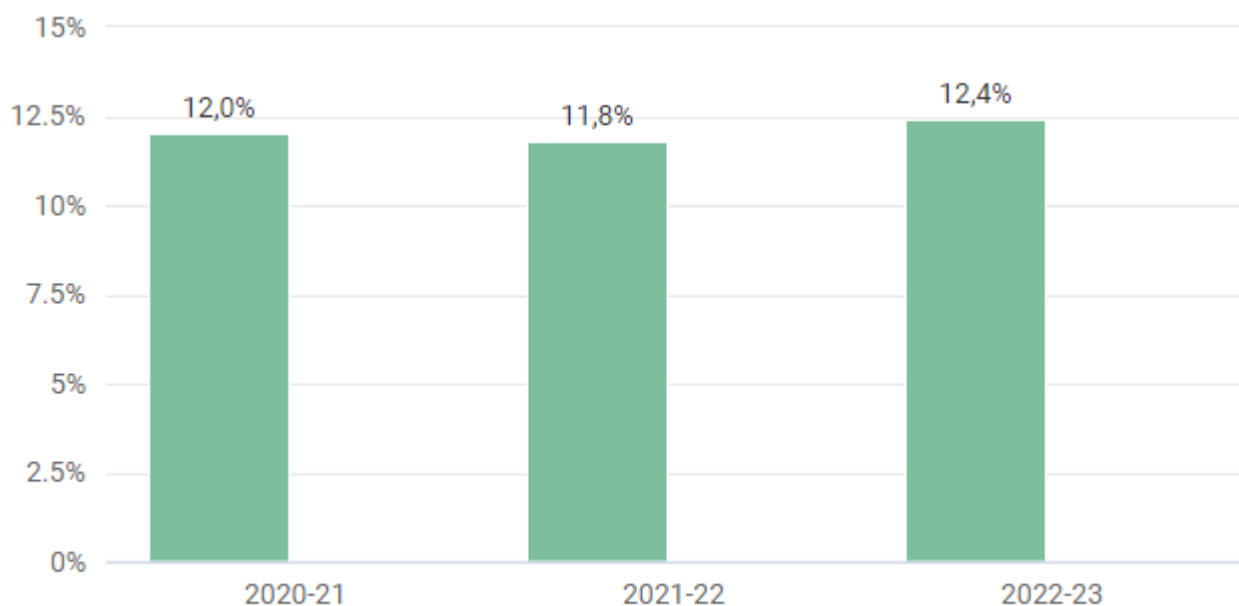
2.2. Mobbing på skolen

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Ingen elever i Fauskeskolen skal oppleve å bli mobbet. Nulltoleranse for mobbing skal være godt forankret i den enkelte skole.

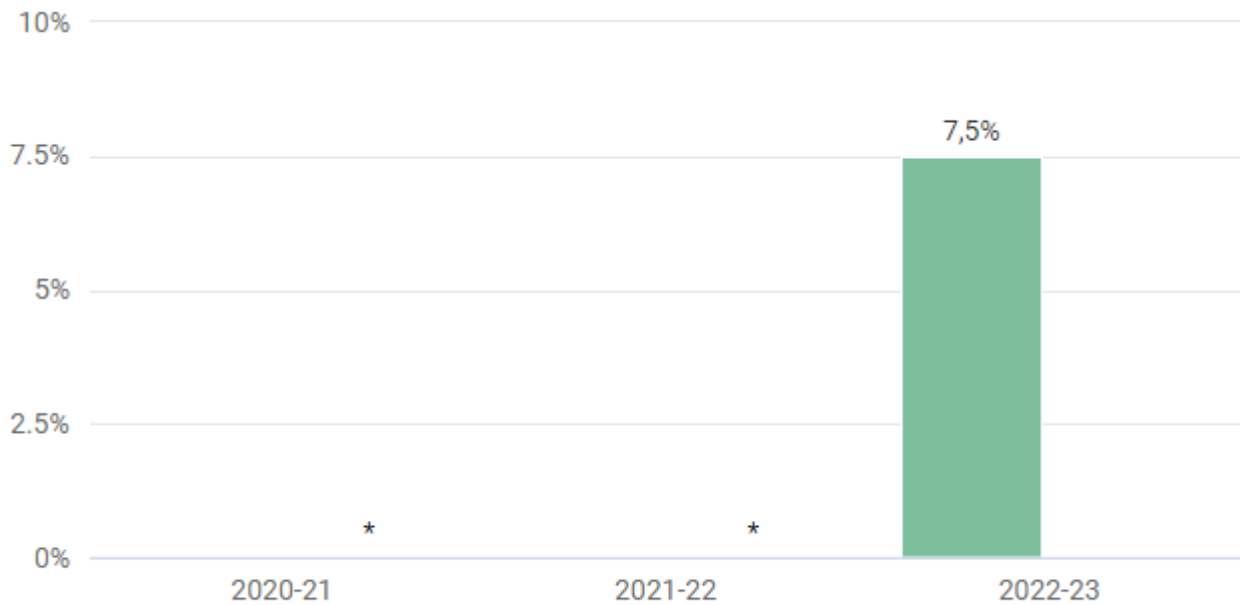
Fauske kommune (EIER) | Mobbing på skolen 7. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Mobbing på skolen, Offentlig skole, Begge kjønn, 7. trinn

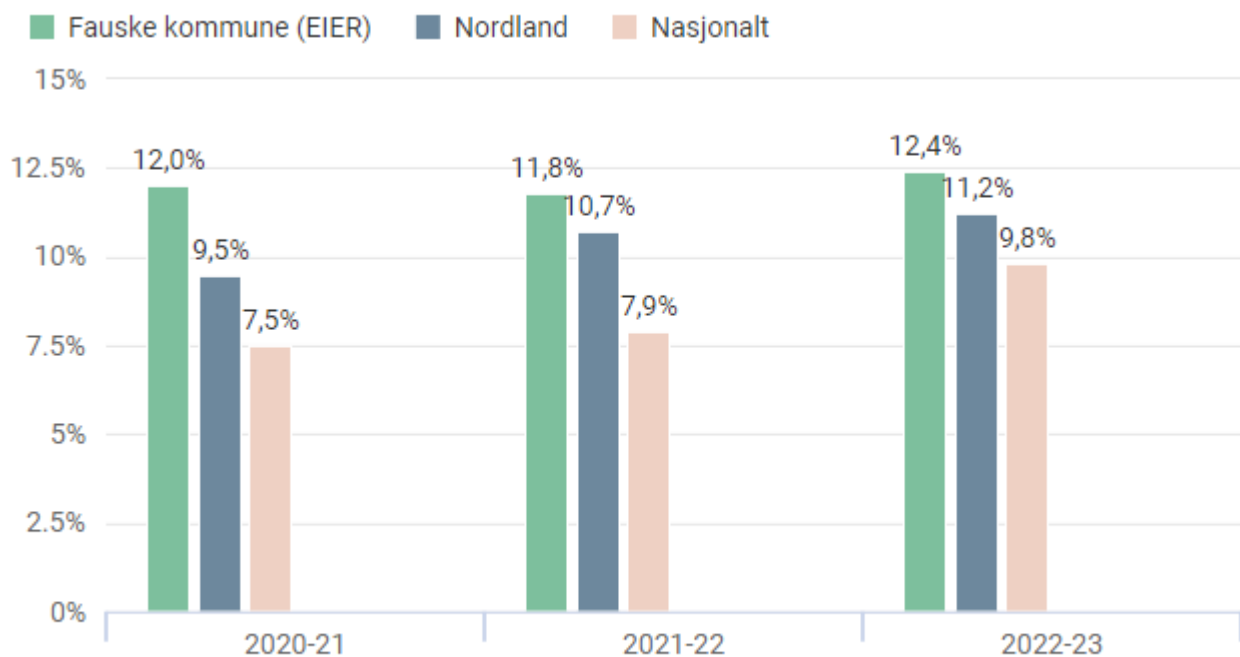
Fauske kommune (EIER) | Mobbing på skolen 10. trinn | Egne tall

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

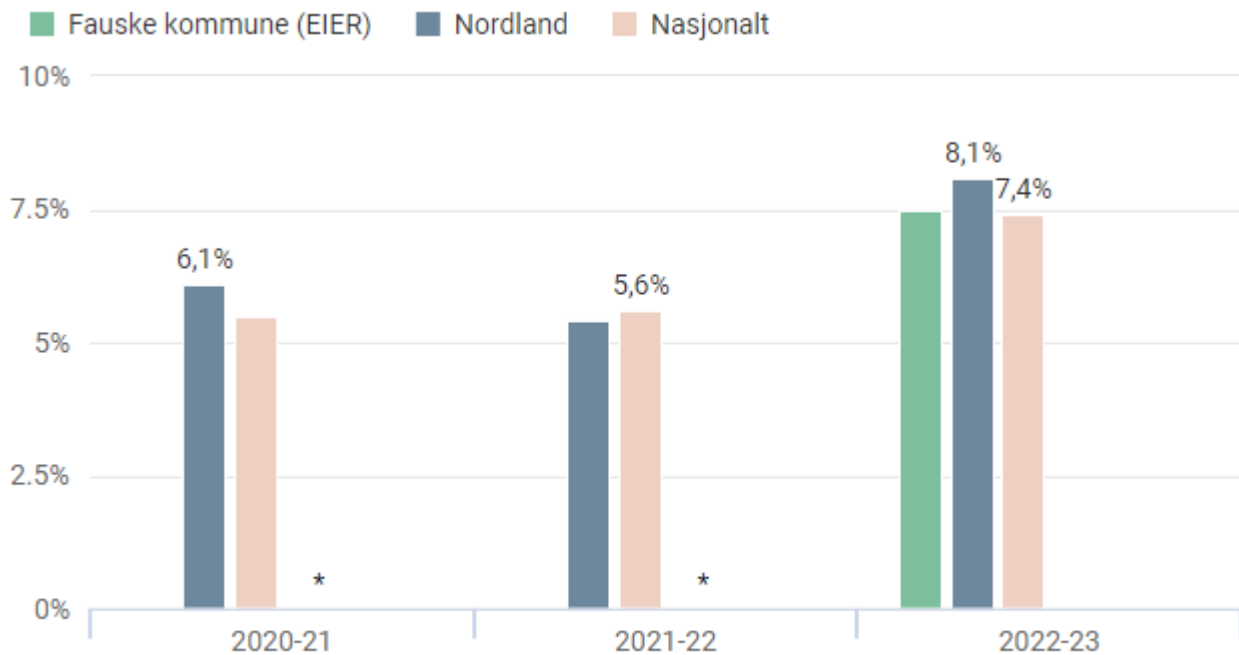
Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Mobbing på skolen, Offentlig skole, Begge kjønn, 10. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mobbing på skolen 7. trinn | Geografisk sammenligning

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Mobbing på skolen, Offentlig skole, Begge kjønn, 7. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mobbing på skolen 10. trinn | Geografisk sammenligning

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Mobbing på skolen, Offentlig skole, Begge kjønn, 10. trinn

Skoleeiers egenvurdering

Mobbing på 7. trinn har økt de tre siste årene både for Fauske kommune, fylket og nasjon. I Fauske kommune har økningen i prosentandel elever som har opplevd seg mobbet hatt relativt liten endring, men har det høyeste nivået inneværende skoleår. Selv om avstanden mellom resultatene for Fauske kommune, fylket og nasjon har blitt mindre er det ingen tvil om at kommunen har en jobb å gjøre for å redusere mobbing. En elev som blir mobbet er en for mye. Prosentandel elever som blir mobbet sier ikke noe om frekvensen av mobbing.

10. trinn har for skoleåret 2022-23 bedre resultat enn fylket, og er på linje med nasjon når det gjelder mobbing. Prikkregler som skal forhindre at elever blir identifisert har medført at det ikke er offentliggjort resultater for Fauske kommune de to foregående år.

Skolene jobber med trygt og godt skolemiljø som er en kompetansepakke fra Udir.

3. Nasjonale prøver 5. trinn

⚡ Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

3.1. Regning

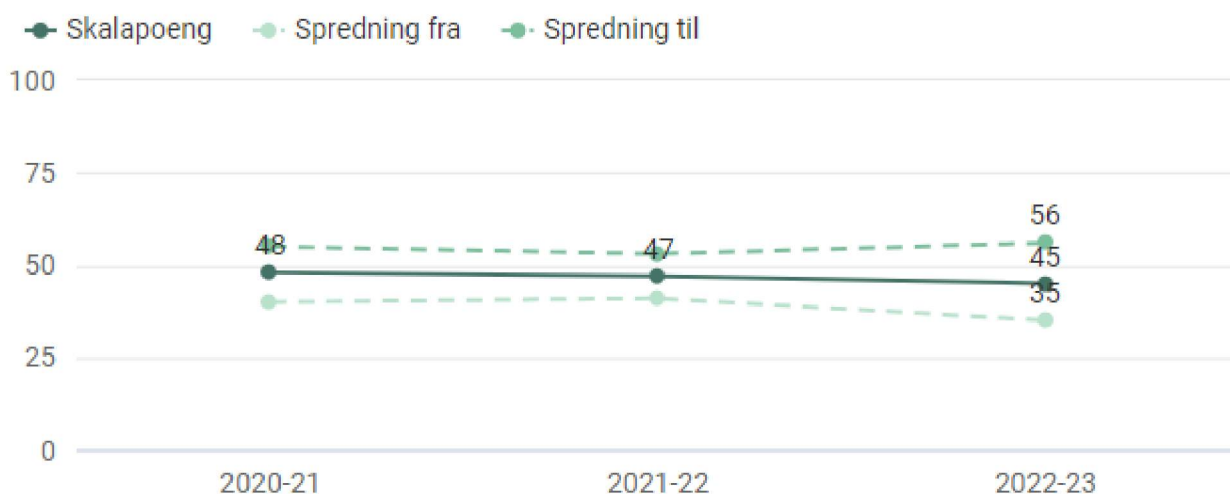
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 i nasjonale prøver i regning.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 5. trinn - regning | Egne tall

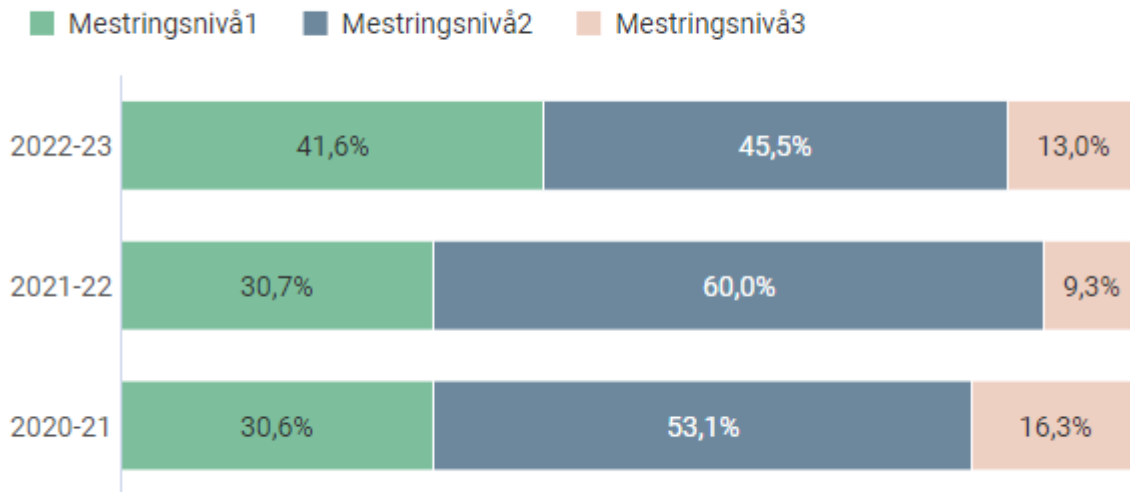
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 5. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 5. trinn - regning | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 5. trinn

Skoleeiers egen vurdering

Regning er det området Fauske kommune har flest elever på nivå 1. Resultatene tilsier at det er viktig å jobbe aktivt for å finne årsaksforhold som gjør at såpass mange elever er på nivå 1, og sette inn tiltak slik at elevene utvikler sin grunnleggende ferdigheter i regning.

3.2. Lesing

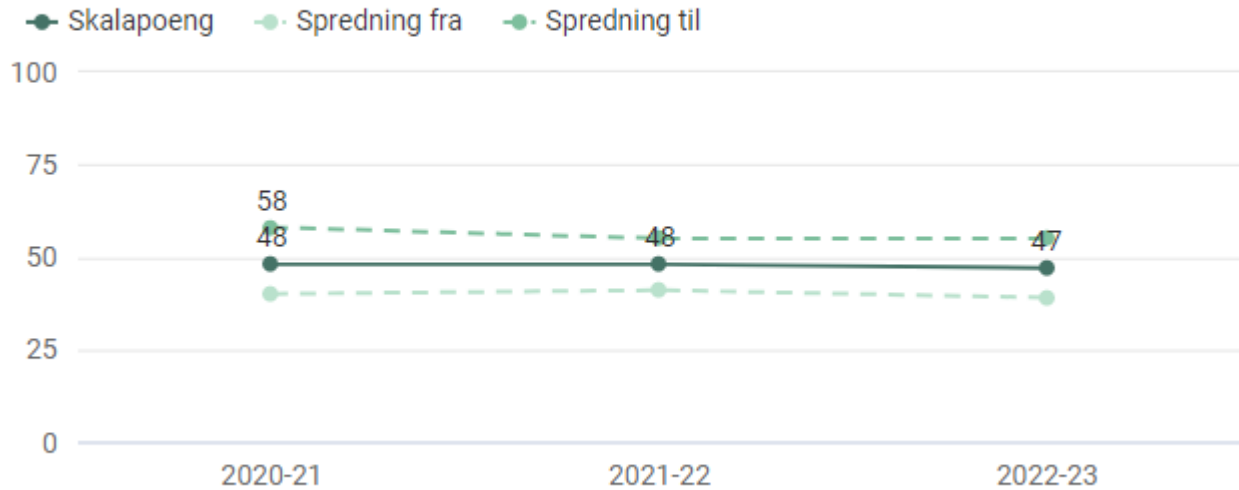
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 i nasjonale prøver i lesing.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 5. trinn - lesing | Egne tall

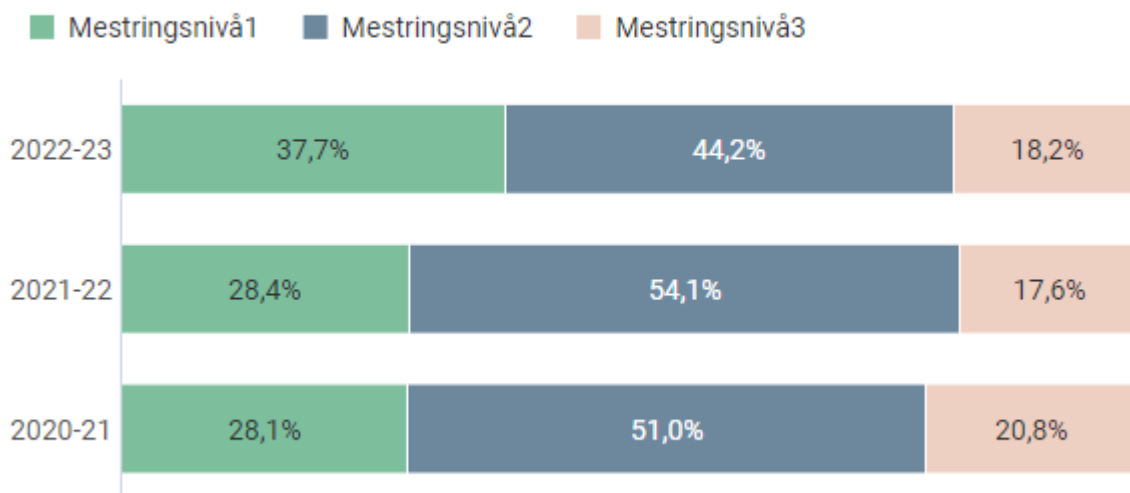
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 5. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 5. trinn - lesing | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 5. trinn

Skoleeiers egenvurdering

Lesing omtales ofte som alle fags mor. Faget er viktig for elevenes faglige utvikling. Samarbeid mellom skole- hjem er særlig viktig i elevenes første skoleår for å utvikle gode leseferdigheter.

Forskning viser at sannsynligheten for ikke å gjennomføre videregående skole er større for elever som presterer på mestringsnivå 1 i 5. trinn. Det er derfor viktig at disse elevene følges godt opp både i skole og hjem slik at de kan forbedre sine grunnleggende ferdigheter.

3.3. Engelsk

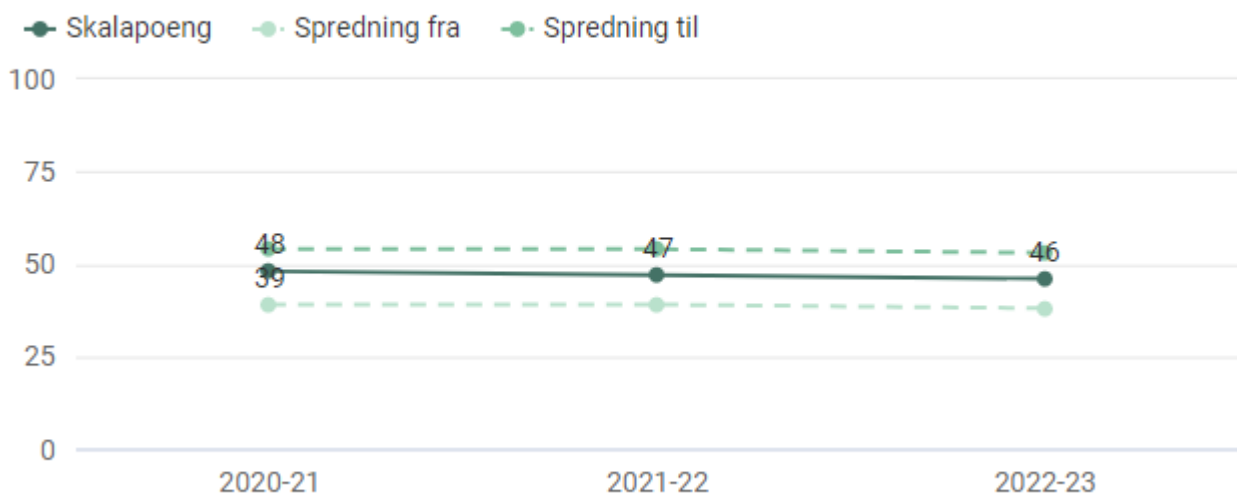
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 i nasjonale prøver i engelsk.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 5. trinn - engelsk | Egne tall

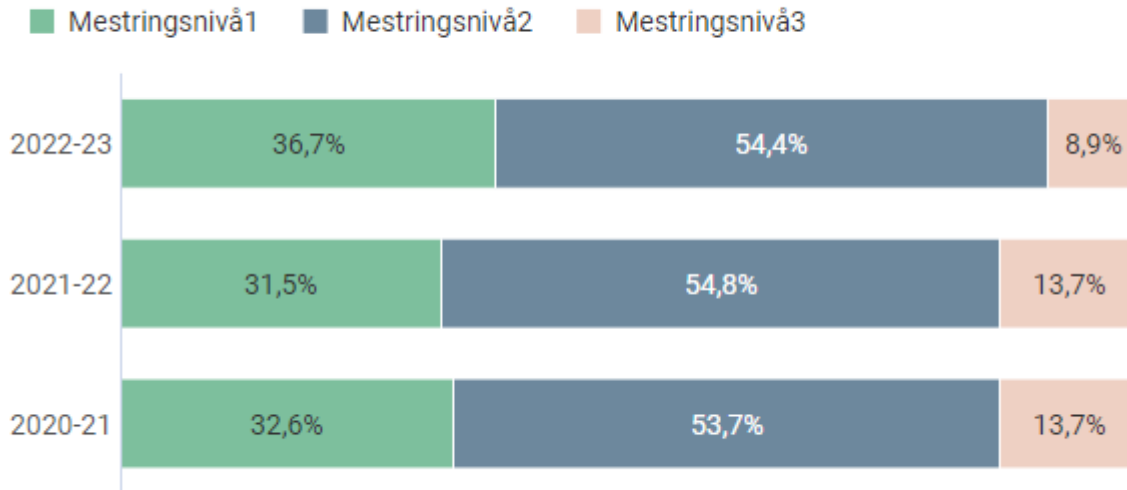
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 5. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 5. trinn - engelsk | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 5. trinn

Skoleeiers egen vurdering

Med knapp margin er engelsk det faget i Fauske kommune som har færrest elever på nivå1. Også i dette faget er fokus på grunnleggende ferdigheter viktig for å heve kompetansenivået.

4. Nasjonale prøver ungdomstrinn

⚡ Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

4.1. Regning

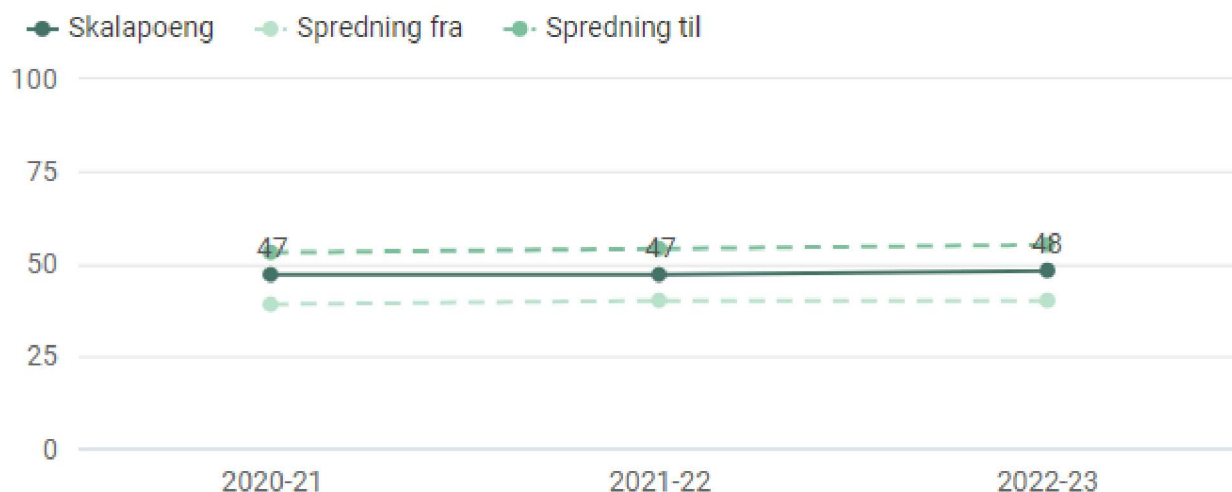
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 og 2 i nasjonale prøver i regning.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 8. trinn - regning | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

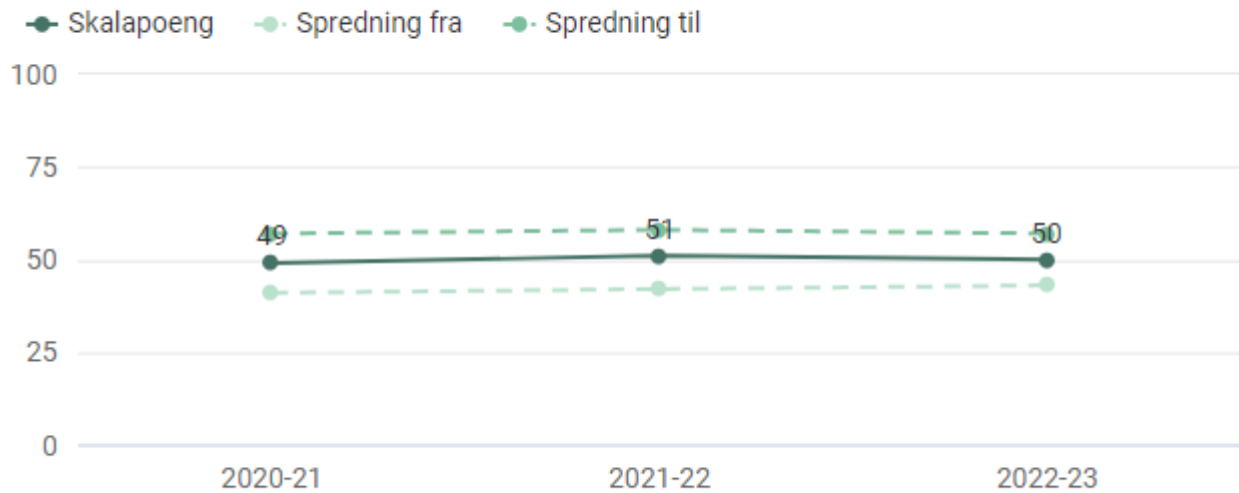

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 8. trinn

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 9. trinn - regning | Egne tall

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

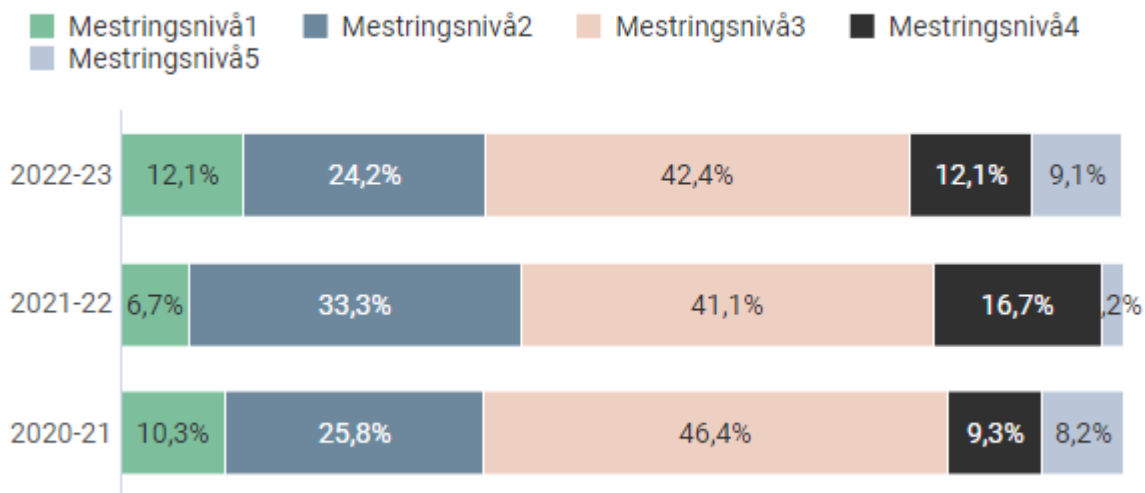
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 9. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 8. trinn - regning | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

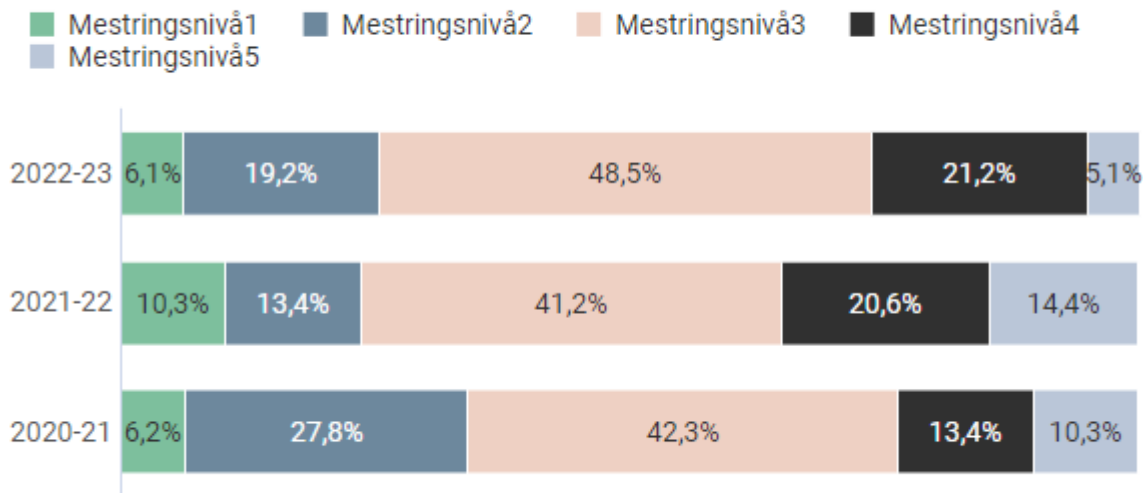

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 8. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 9. trinn - regning | Egne tall

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Regning, 9. trinn

Skoleeiers egenvurdering

Resultatene i regning viser at elevene utvikler seg positivt fra 8. til 9.trinn. Dette vises særlig på prosentandel elever som presterer på nivå 1 og 2.

4.2. Lesing

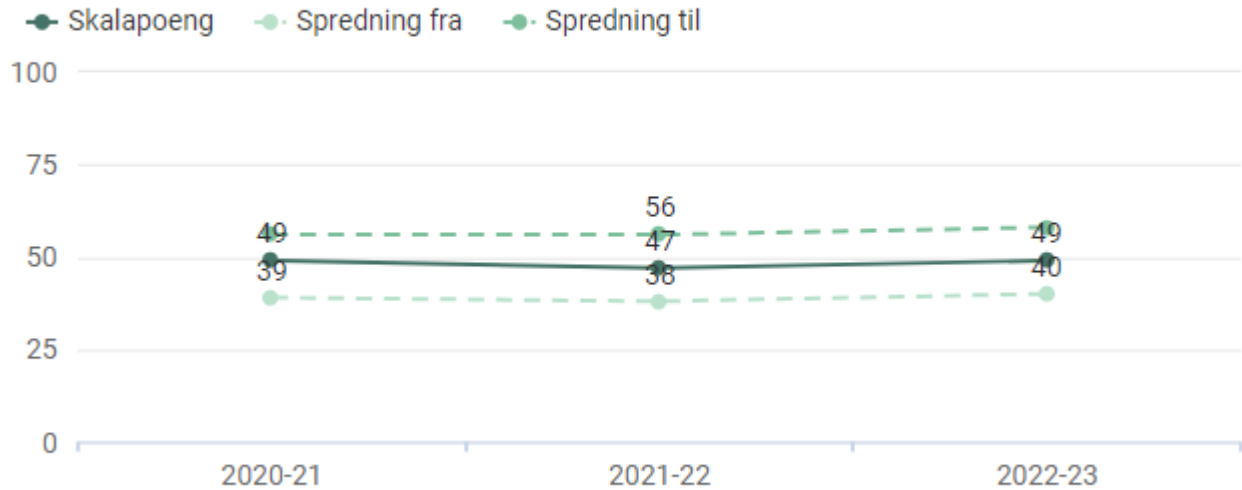
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 og 2 i nasjonale prøver i lesing.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 8. trinn - lesing | Egne tall

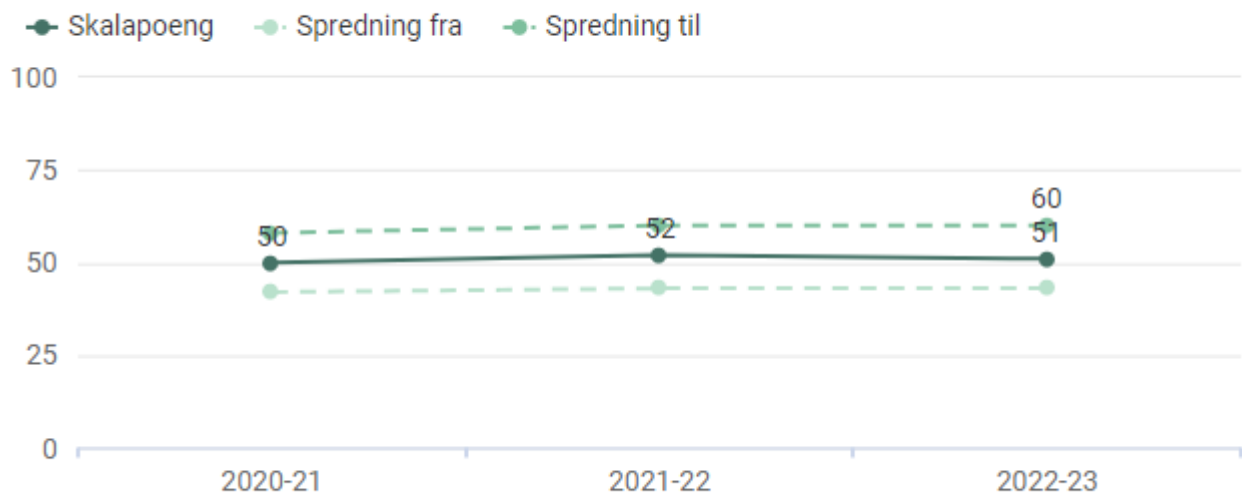
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 8. trinn

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 9. trinn - lesing | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

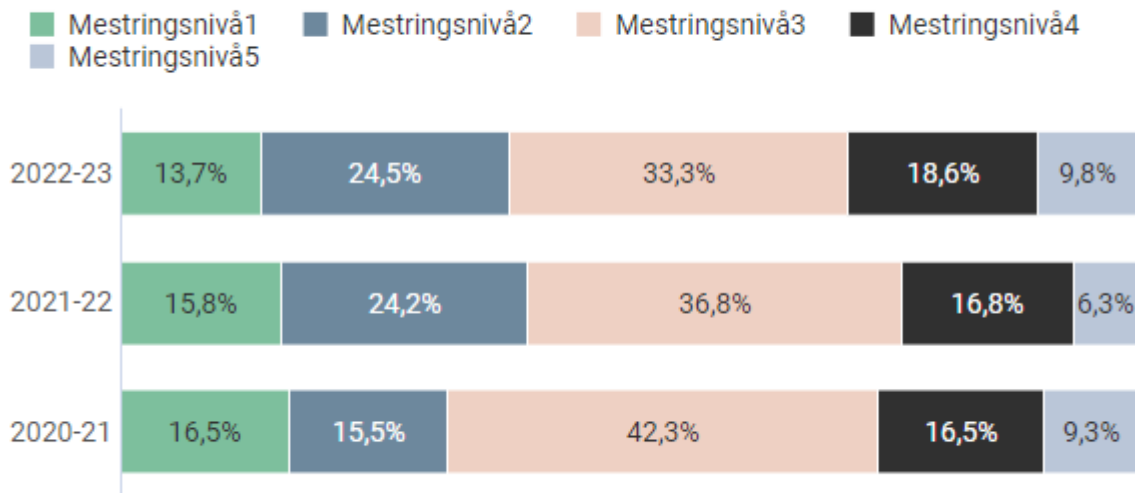

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 9. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 8. trinn - lesing | Egne tall

Kan inneholde data under publiseringsgrensen

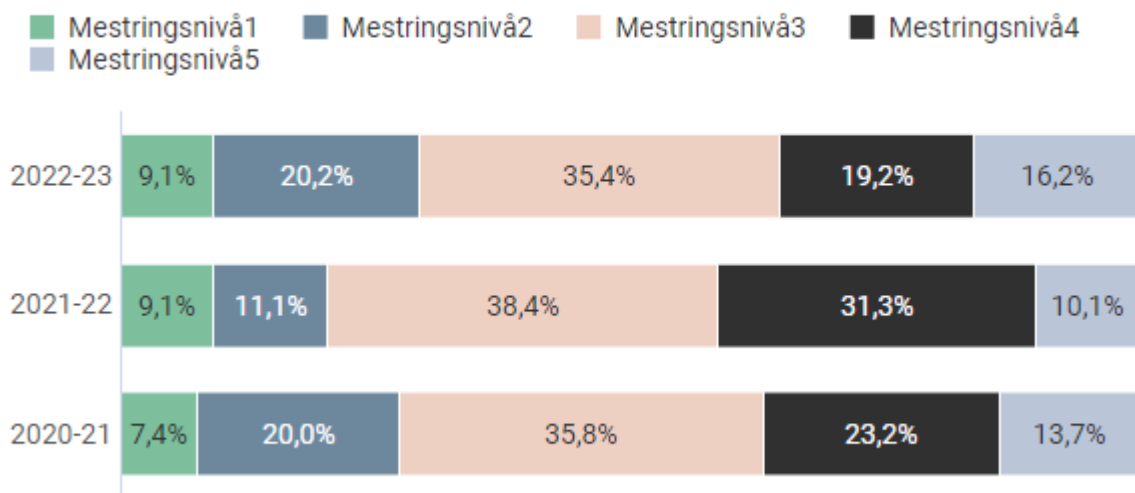
Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 8. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 9. trinn - lesing | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Lesing, 9. trinn

Skoleeiers egenvurdering

For lesing viser resultatene at elevene i Fauske har en betydelig fremgang fra 8. til 9. trinn. Det er langt færre som presterer på nivå 1 og 2 i 9. trinn og flere som presterer på de to øverste nivåene. Det er fortsatt viktig å ha fokus på å heve prestasjonene slik at færrest mulig er på nivå 1 og 2.

4.3. Engelsk

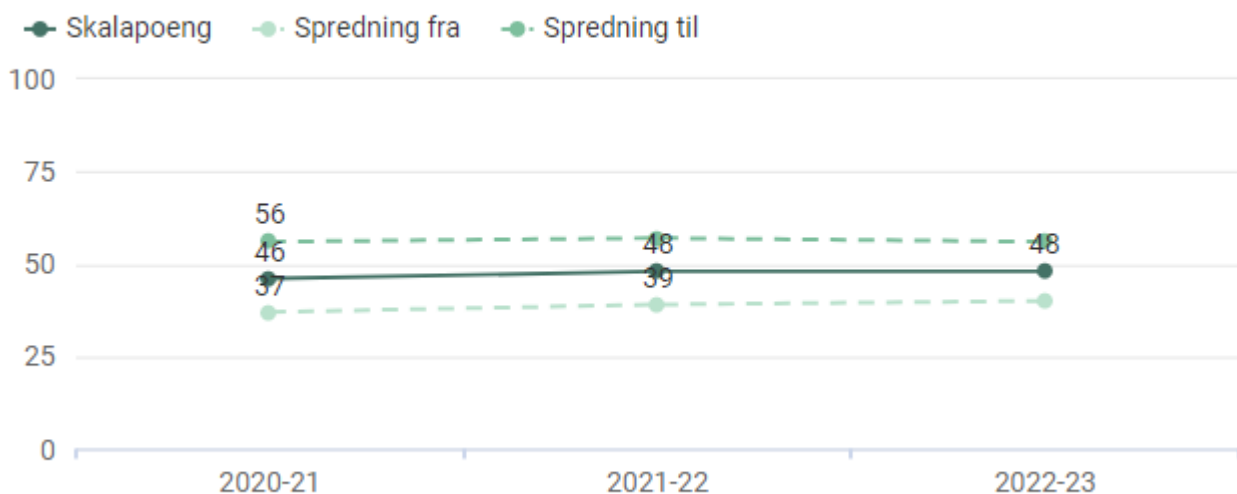
[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Fauske kommune har som målsetting at færrest mulig elever skal ligge på mestringsnivå 1 og 2 i nasjonale prøver i engelsk.

Fauske kommune (EIER) | Skalapoeng 8. trinn - engelsk | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

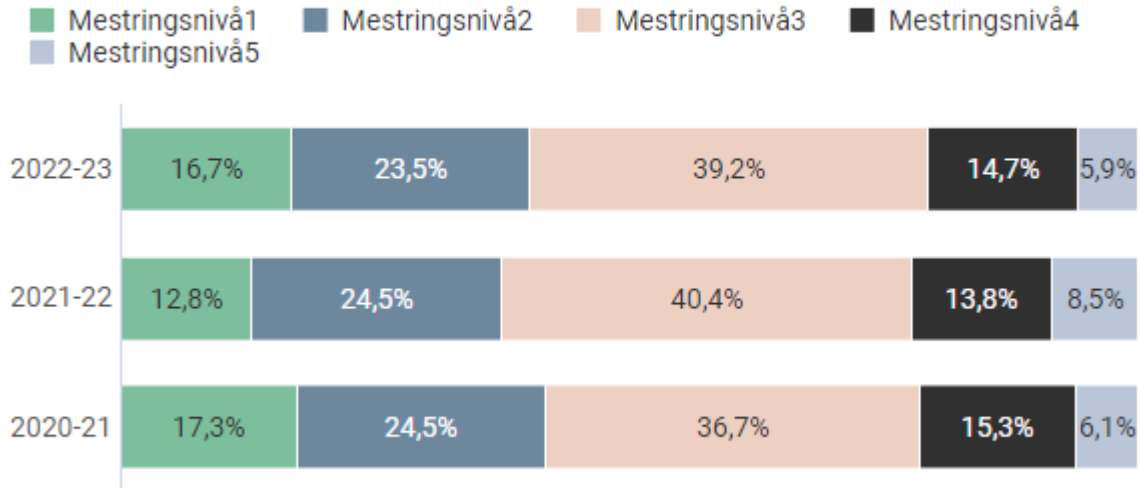

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, skalapoeng, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 8. trinn

Fauske kommune (EIER) | Mestringsnivåer 8. trinn - engelsk | Egne tall

Fra 2022 starter måling av utvikling over tid på nytt. Resultatene fra 2022-23 kan derfor ikke direkte sammenlignes med tidligere år.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Nasjonale prøver, mestringsnivåer, Begge kjønn, Offentlig skole, Engelsk, 8. trinn

Skoleeiers egen vurdering

Til tross for at resultater fra tidligere nasjonale prøver ikke kan sammenlignes med årets prøver er engelsk det faget som over tid har hatt de mest stabile resultatene. Også i engelsk er det viktig å jobbe aktivt for å redusere antall elever på nivå 1 og 2.

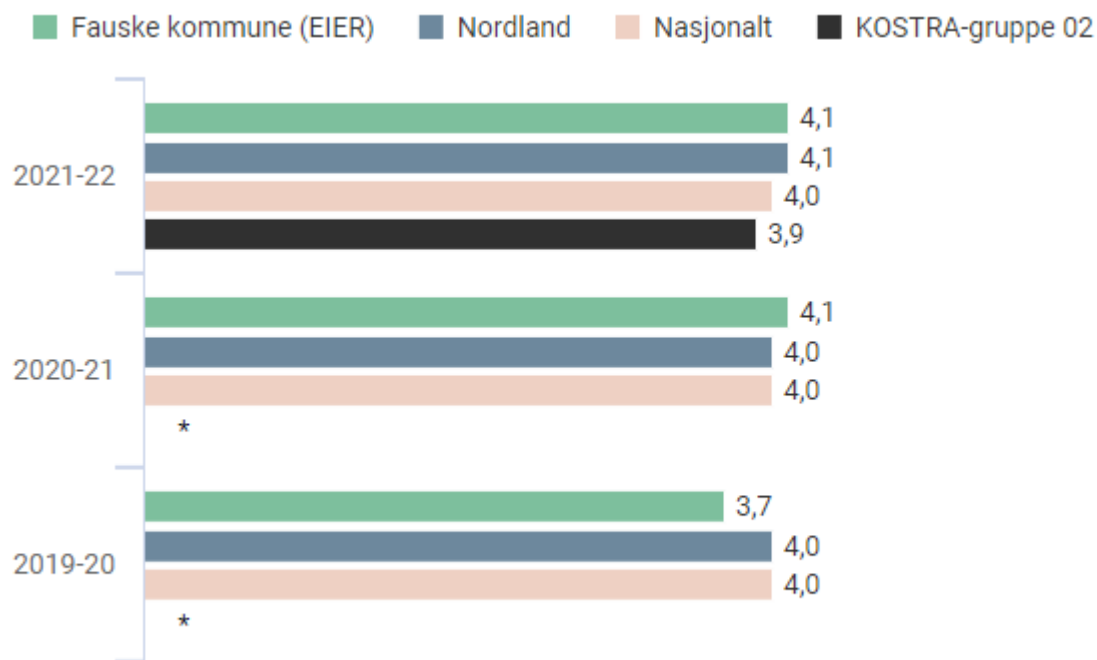
5. Karakterer og grunnskolepoeng

5.1. Norsk

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Prestere på nivå med nasjon/fylke

Fauske kommune (EIER) | Norsk hovedmål standpunkt | Geografisk sammenligning

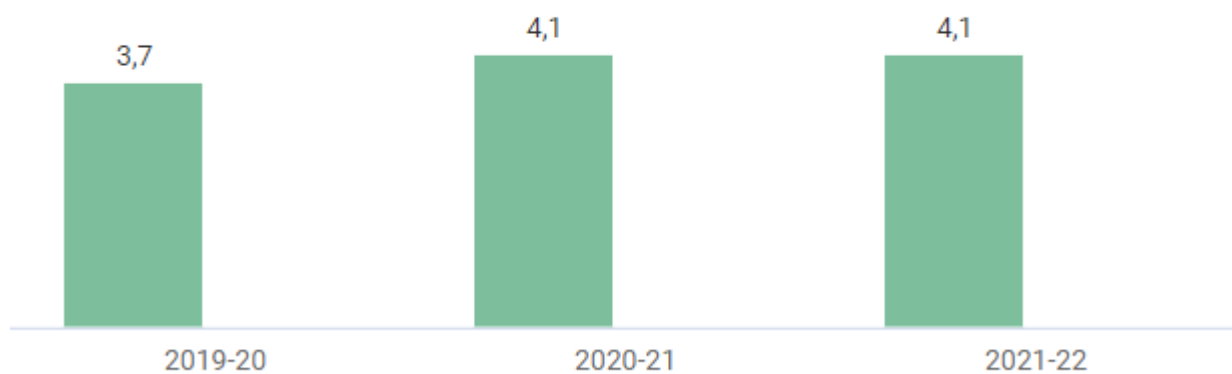
Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Norsk hovedmål standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Norsk hovedmål skriftlig eksamen | Geografisk sammenligning

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Norsk hovedmål skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Norsk hovedmål standpunkt | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Norsk hovedmål standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Norsk hovedmål skriftlig eksamen | Egne tall

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Norsk hovedmål skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

Skoleeiers egenvurdering

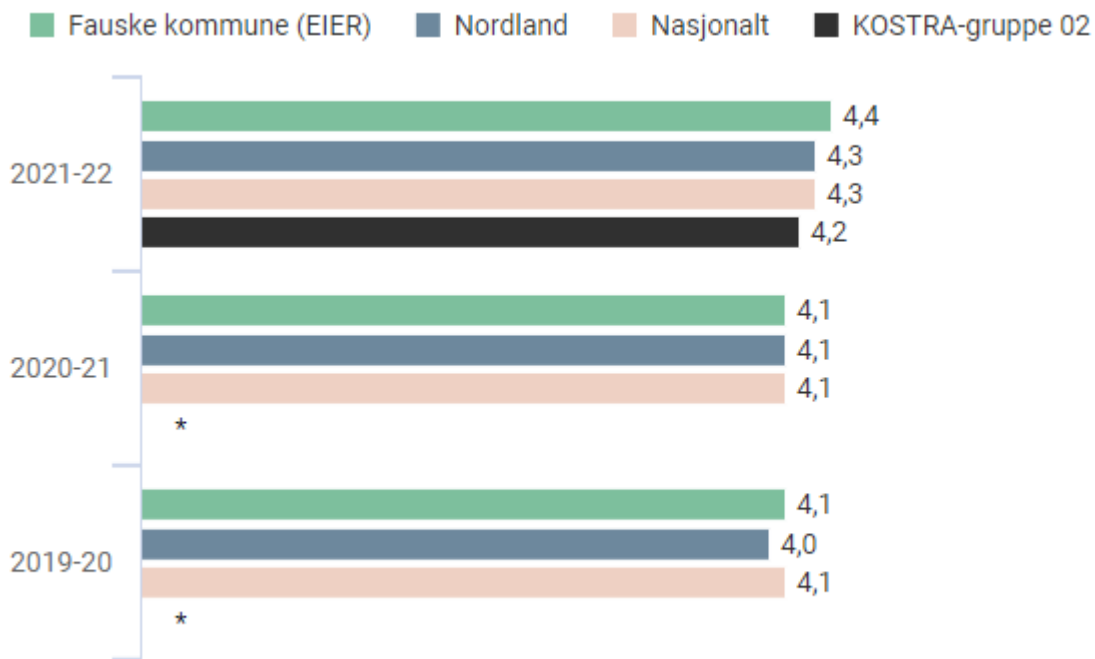
Resultatene for elevene i Fauske kommune har vært stabil de to foregående år. Det er positivt at kommunens elever presterer på nasjonalt nivå.

5.2. Engelsk

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Prestere på nasjonalt nivå.

Fauske kommune (EIER) | Engelsk standpunkt | Geografisk sammenligning

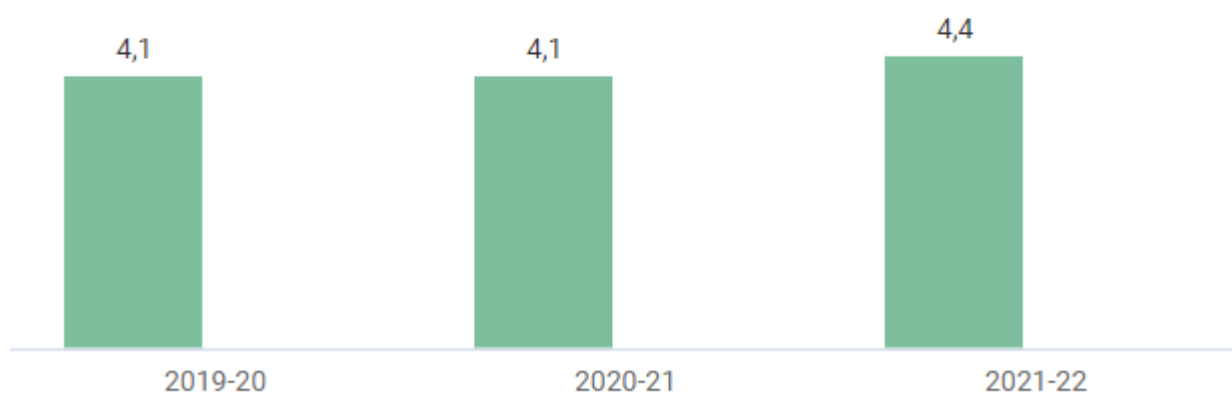
Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Engelsk standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Engelsk skriftlig eksamen | Geografisk sammenligning

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Engelsk skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Engelsk standpunkt | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Engelsk standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Engelsk skriftlig eksamen | Egne tall

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Engelsk skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

---

Skoleeiers egenvurdering

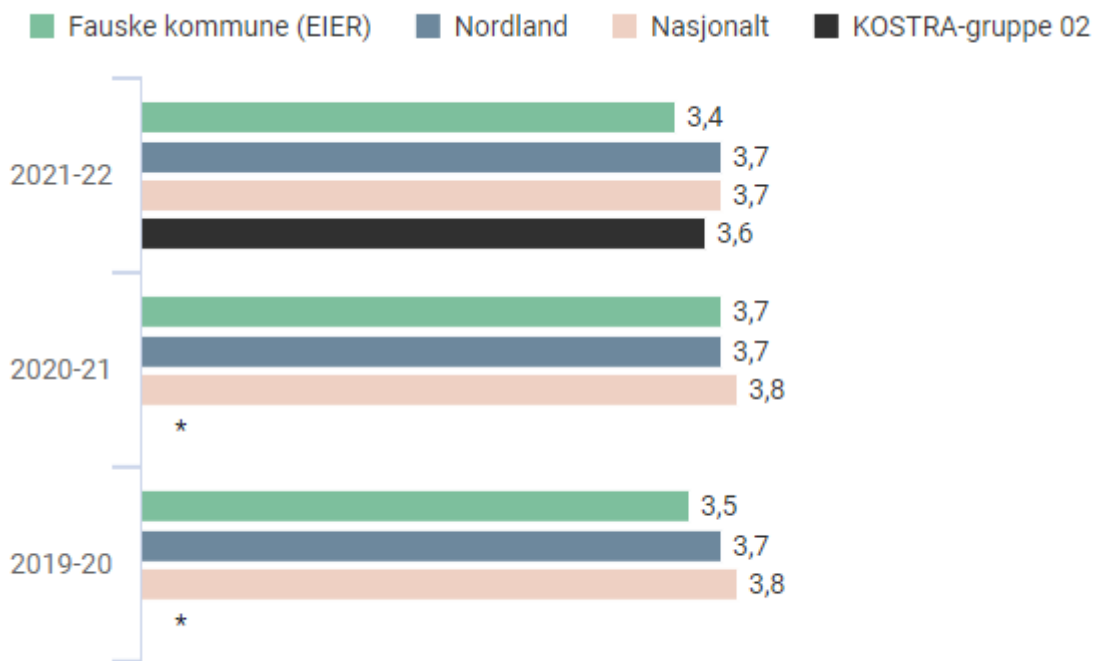
Det er positivt at standpunktkarakteren i engelsk har økt og at Fauske kommune ligger på nivå med nasjon og fylket.

5.3. Matematikk

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Prestere på nivå med nasjon/fylke.

Fauske kommune (EIER) | Matematikk standpunkt | Geografisk sammenligning

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Matematikk standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

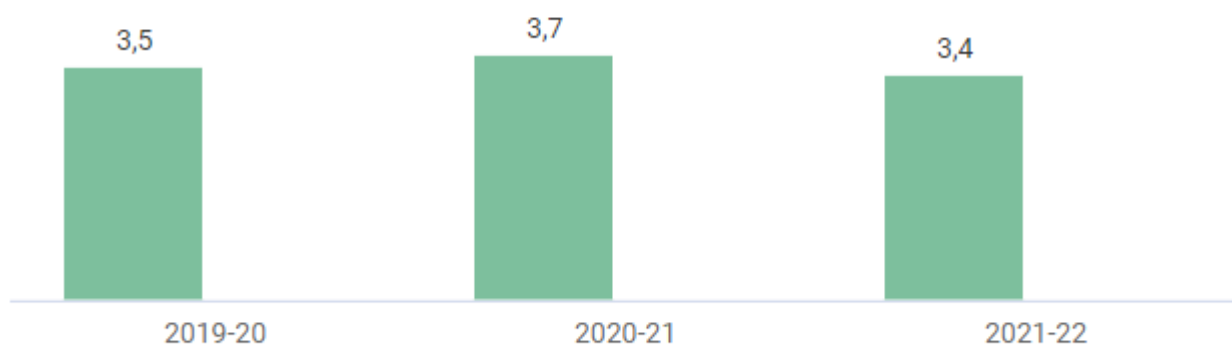
Fauske kommune (EIER) | Matematikk skriftlig eksamen | Geografisk sammenligning

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Matematikk skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Matematikk standpunkt | Geografisk sammenligning

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Matematikk standpunkt, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Matematikk skriftlig eksamen | Geografisk sammenligning

Det ble ikke avholdt eksamen skoleåret 2019-20, 2020-21 og 2021-22

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Matematikk skriftlig eksamen, Offentlig skole, Begge kjønn

---

Skoleeiers egenvurdering

Standpunktkarakteren i matematikk har variert en del de siste tre årene. Lavest karakter har kommunen for skoleåret 2021-22. Kommunen har med unntak av 202-21 hatt standpunktkarakterer som er litt lavere enn nasjon og fylket i regning.

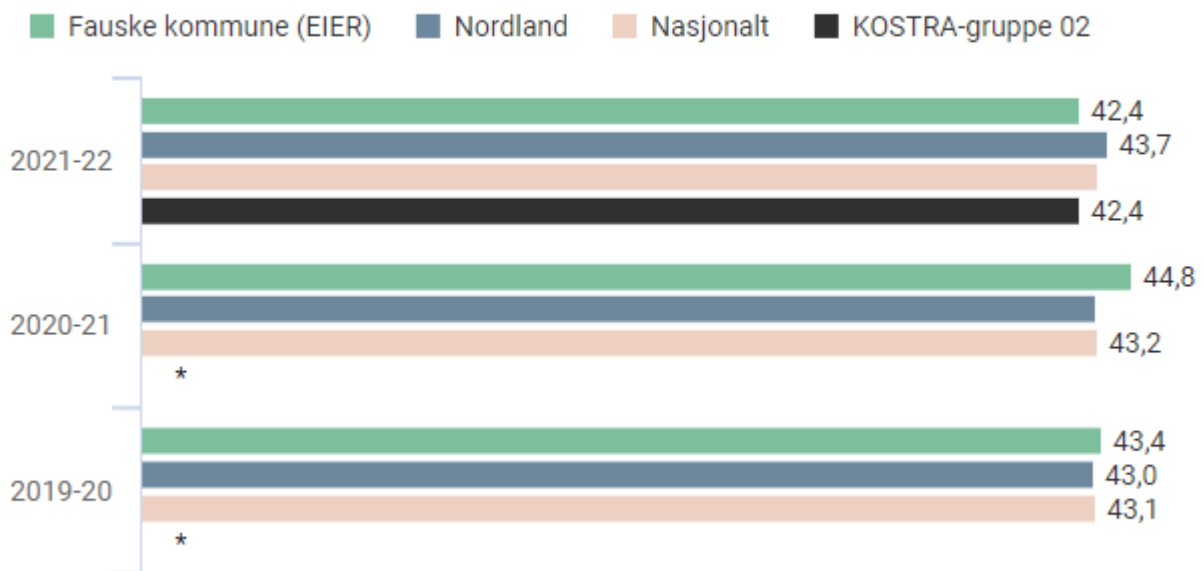
5.4. Grunnskolepoeng

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Prestere på nivå med nasjon/fylke

Fauske kommune (EIER) | Grunnskolepoeng | Geografisk sammenligning

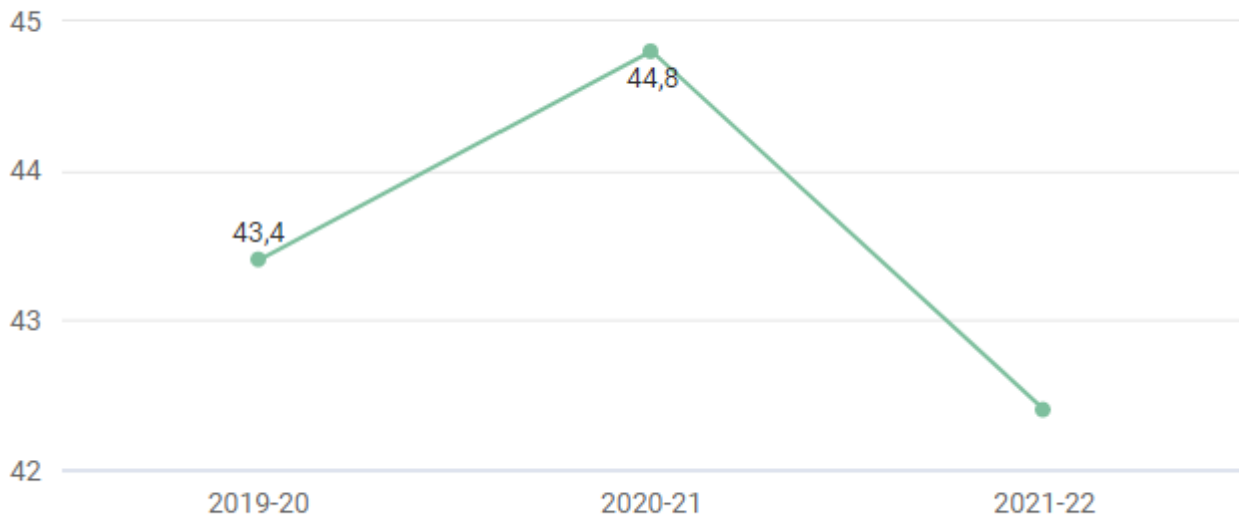
For skoleårene 2019-20, 2020-21 og 2021-22 er grunnskolepoengene kun basert på standpunktkarakterer, som følge av at alle eksamener for elever i grunnskolen ble avlyst.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Grunnskolepoeng, Offentlig skole, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Grunnskolepoeng | Egne tall

For skoleårene 2019-20, 2020-21 og 2021-22 er grunnskolepoengene kun basert på standpunktkarakterer, som følge av at alle eksamener for elever i grunnskolen ble avlyst. NB: Y-aksen starter ikke på null.

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Grunnskolepoeng, Offentlig skole, Begge kjønn

---

Skoleeiers egenvurdering

Standpunktkarakterer og eksamenskarakterer er sluttvurderinger og har betydning for elevenes videre skolegang og arbeidsliv. Gjennom skoleårene skal undervisvurdering bidra til at elevene øker sin kompetanse i skolefagene, og lede fram til at kompetansemålene i læreplanene nås.

Standpunktkarakterer settes lokalt ut fra elevenes sluttkompetanse i de ulike fagene. Her vil elevprestasjoner og lærernes skjønn spille en avgjørende rolle. I eksamensfagene vil det være relevant å se om det er samsvar mellom standpunktkarakterer og eksamenskarakterer. I og med at det ikke har vært avholdt eksamen de to foregående år faller dette sammenligningsgrunnlaget bort.

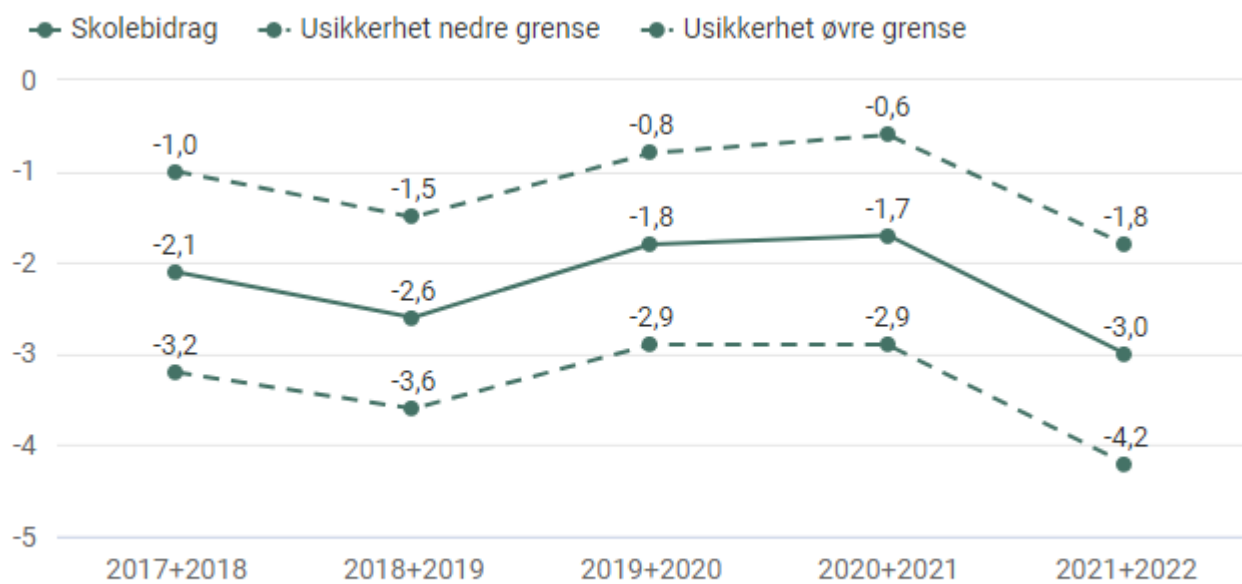
Grunnskolepoengene for Fauske kommune har falt med 2,4 poeng sammenlignet med skoleåret 2020-21. Trinnvariasjoner må forventes. Avstanden til fylket og nasjon må betegnes som liten.

6. Skolebidrag

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

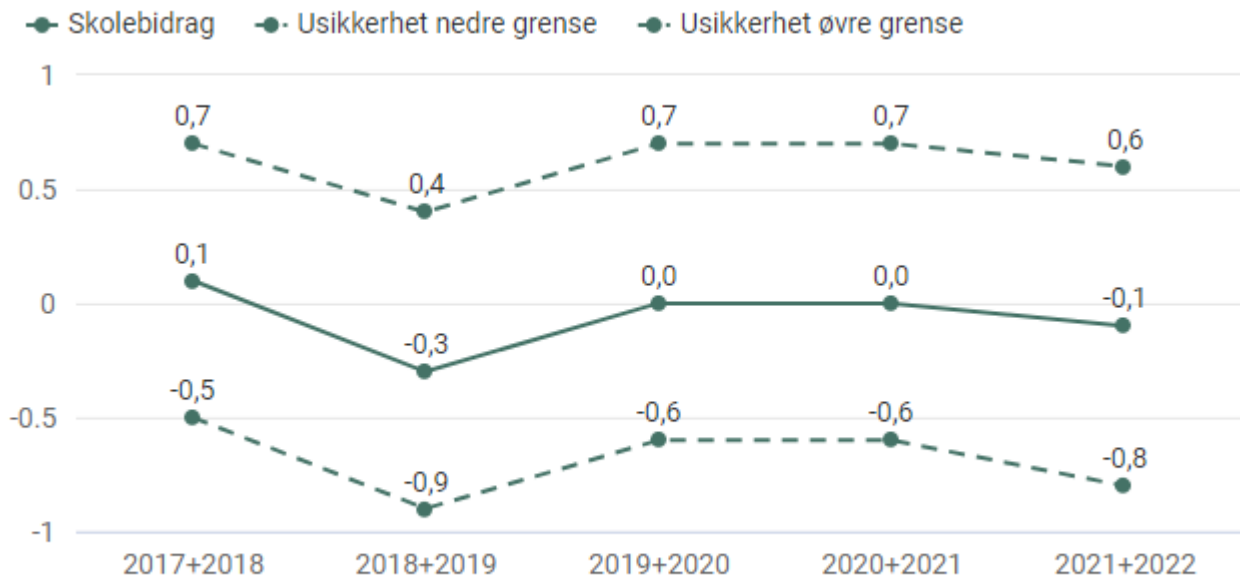
Lokale mål
Som et minimum prestere på forventet nivå.

Fauske kommune (EIER) | Skolebidrag 1.-4. trinn | Egne tall

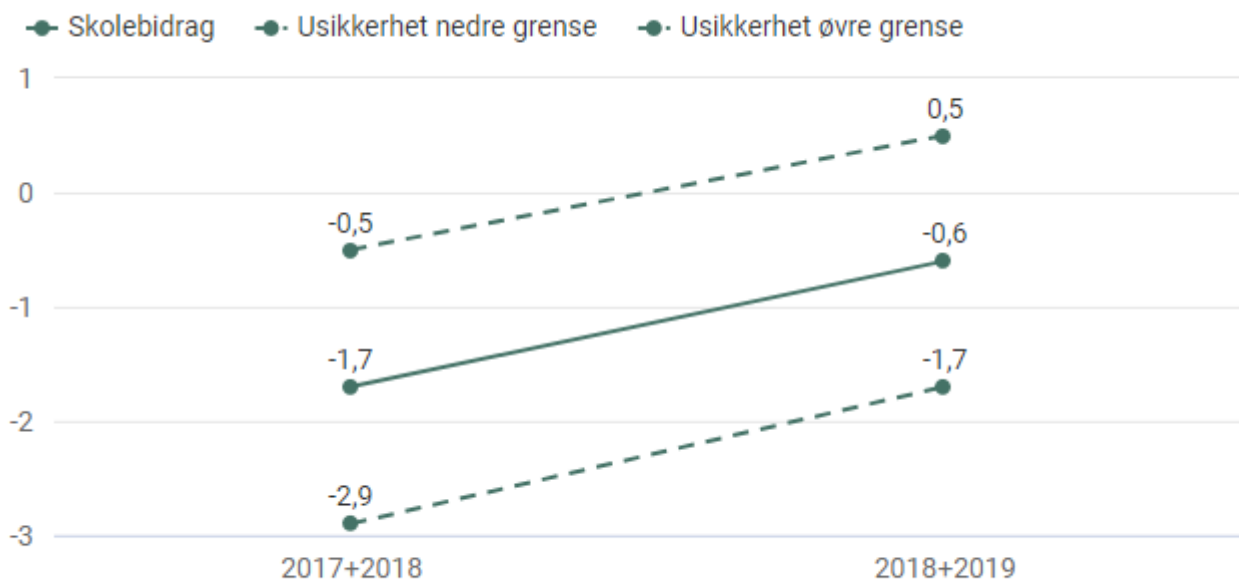
Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Skolebidrag, Offentlig skole, 1.-4. trinn

Fauske kommune (EIER) | Skolebidrag 5.-7. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Skolebidrag, Offentlig skole, 5.-7. trinn

Fauske kommune (EIER) | Skolebidrag 8.-10. trinn | Egne tall

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Skolebidrag, Offentlig skole, 8.-10. trinn

Skoleeiers egenvurdering

Skolebidrag indikerer hvor mye skolen har bidratt til elevenes læring i de grunnleggende ferdigheter/fag som testes på nasjonale prøver sammenlignet med bidraget til elever med tilsvarende elevbakgrunn på landsnivå.

Skolebidragsindikatoren er en statistisk beregnet verdi hvor det kontrolleres for forskjellene i skolenes gjennomsnittlige skalapoeng som skyldes forskjeller i elevenes familiebakgrunn. En negativ verdi på skolebidraget betyr ikke at elevene ikke har noen progresjon i løpet av skoleåret, eller at skolen ikke har bidratt positivt til elevenes læring. En negativ verdi indikerer kun at elevene på skolen har hatt lavere progresjon enn andre elever i landet med tilsvarende forutsetninger.

Skolebidrag for 1.-4. trinn har hatt et betydelig fall fra 2020-21 og til 2021-22. Det er viktig å reflektere over årsaker til denne utviklingen.

Skolebidrag for 5-7. trinn har de tre siste årene vært stabile og ligger på forventet nivå. Forventet nivå er 0 i diagrammet.

Skolebidrag for 8.10 trinn vises kun for skoleårene 2017-18 og 2018-19. Årsaken ligger i at det ikke har vært avholdt eksamen etter skoleåret 2018-19. Grafen viser god utvikling fra 2017-18 til 2018-19.

7. Fravær og gjennomføring

7.1. Fravær

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål
Holde fravær på nasjonalt nivå eller lavere.

Fauske kommune (EIER) | Fravær 10. trinn | Egne tall

Skoleår	Median dager fravær	Median timer fravær
2021-22	3,0	0,0
2020-21	1,0	2,0
2019-20	3,5	1,0
2018-19	5,0	4,0
2017-18	5,0	3,0

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Fravær, 10.trinn, Begge kjønn

Fauske kommune (EIER) | Fravær 10. trinn | Geografisk sammenligning

Skoleår	Fauske kommune (EIER) - Median dager fravær	Fauske kommune (EIER) - Median timer fravær	Nordland - Median dager fravær	Nordland - Median timer fravær	Nasjonalt - Median dager fravær	Nasjonalt - Median timer fravær
2021-22	3,0	0,0	6,0	3,0	2,0	3,0
2020-21	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0
2019-20	3,5	1,0	5,0	3,0	4,0	3,0
2018-19	5,0	4,0	6,0	3,0	6,0	5,0
2017-18	5,0	3,0	7,0	3,0	6,0	5,0

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Fravær, 10.trinn, Begge kjønn

---

Skoleeiers egenvurdering

Oversikten viser at elevfraværet på 10. trinn i 2021-22 var relativt lavt sammenlignet med tidligere år. Sammenligning med nasjon og fylket viser at elevene i Fauske har mindre dagsfravær enn fylket og litt mer enn nasjon. Median timefravær viser 0 for Fauske, og er det beste resultatet i måleperioden.

7.2. Overganger

[Les mer om statistikken på udir.no \(lenke\)](#)

Lokale mål

Alle elevene som går ut av grunnskolen i Fauske skal fullføre og bestå videregående opplæring.

Fauske kommune (EIER) | Overganger fra grunnskole til VGO | Egne tall

År	Andel overganger
2022	98,0
2021	96,0
2020	97,4
2019	96,6
2018	99,0

Fauske kommune (EIER), Grunnskole, Overganger, Begge kjønn

Skoleeiers egenvurdering

Prosentandel elever som gikk over til videregående skole i 2022 er det høyeste siden 2018, det er positivt. Det må forventes at prosentandelen svinger noe, og at videregående skole ikke nødvendigvis passer for absolutt alle elever.

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/4898	
	Arkiv sakID.: 23/535	Saksbehandler: Hilde Christine Sørensen
Sak nr.		Dato
044/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Opprettelse av egen legevaktsentral for Indre Salten legevakt

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Fauske kommunestyre slutter seg til anbefalingen om å avslutte kjøp av tjenesten om legevaktsformidling fra Bodø kommune til Indre Salten Legevakt (ISLV). Avtalen med Bodø kommune sies opp.
2. For å styrke kvalitets- og brukerperspektivet i tjenesten om legevaktsformidling, godkjenner Fauske kommunestyre at det etableres en egen legevaktssentral i ISLV etter oppsigelsestidens utløp i Bodø kommune.
3. Overtagelse av legevaktsentralen skal føre til en kvalitetsmessig forbedring for pasientene og til økt pasientsikkerhet, uten at det blir et mer kostbart alternativ sammenlignet med dagens ordning. Ny organisering skal også bidra til å styrke det eksisterende interkommunale samarbeidet mellom Fauske, Saltdal og Sørfold, samt at det skal bidra til et større fagmiljø med lokale arbeidsplasser.
4. Bemanning og finansieringsbehovet som er presentert i saken vedtas
5. Fauske kommunestyre godkjenner engangsutgiften som etableringen koster og som er presentert i saken
6. Fauske kommunestyre godkjenner budsjettoppstillingen slik det er presentert i saken. Ved endringer skal samarbeidskommunene varsles og godta evt endringer før de foretas.

Vedlegg:

14.03.2023	Budsjett LVS	1539446
14.03.2023	Samarbeidsavtale	1539447
19.05.2023	ROS analyse ny legevaktssentral	1577092

Sammendrag:

Indre Salten legevakt (heretter kalt ISLV) kjøper i dag tjenesten legevaktsformidling av Bodø kommune. Dette innebærer at når innbyggere i Indre Salten ringer legevakten (telefonnummer 116117), er det Bodø legevaktssentral (heretter kalt BLS) som besvarer telefonen.

Deretter videreformidles informasjonen om pasientene til sykepleier på ISLV.

I samarbeidsavtalen for Interkommunalt legevaktsamarbeid heter det at organiseringen av legevaktformidlingen skal vurderes fortløpende.

På bakgrunn av flere tilfeller av forsinket helsehjelp til innbyggerne, på grunn av flere unødige ledd som innringer må gjennom, er det etablert en administrativ arbeidsgruppe som har utredet organiseringen av legevaktsformidlingen. Dette har resultert i en anbefaling om at ISLV ønsker å overta denne funksjonen selv, slik at ISLV vil bli en egen legevaktssentral for Indre Salten.

ISLV som egen legevaktssentral vil sørge for opprettholdelse av kvalitet og pasientsikkerhet uten at det blir et dyrere alternativ enn dagens ordning. Mål og hensikt er også at den nye organiseringen vil styrke det interkommunale samarbeidet mellom Fauske, Sørfold og Saltdal, samt bidra til å utvikle lokale arbeidsplasser og et bredere fagmiljø.

Saksopplysninger:

Fauske kommune kontaktet Bodø kommune høsten 2013 med spørsmål om samarbeid vedrørende legevaktsformidling og nødnett. Bakgrunnen for dette var et brev fra Helsedirektoratet til landets kommuner av 18. juli 2012:

“Helsedirektoratet ber kommunene om å gå gjennom sine løsninger knyttet til legevaktssentral/formidling og hvordan publikum når denne gjennom lokale løsninger”
 Dette er en forberedelse fram mot innfasing og etablering av nasjonalt legevaktnummer, (116117).

Kommunene skulle da selv ha ansvaret for:

- A) Etablering og drift av et fast legevaktnummer som er betjent hele døgnet
- B) Etablering og drift av LV-sentral

Bodø legevakt hadde både kompetanse, tilgang på lokaler og en organisering som kunne møte utfordringene som krevdes. Denne løsningen skulle være god med tanke på mulige legevaktsamarbeid mellom Sørfold, Saltdal og Fauske. Dette fordi kommunene da ville være knyttet til samme legevaktformidling. Saltdal kommune var den gang ikke en del av dagens Indre Salten Legevakt.

Kommunedirektørens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt:

“Fauske kommune slutter seg til fremlagte avtale om legevaktformidling og drift av nødnett med Bodø Kommune som vertskommune etter Kommunelovens § 28-1b. Avtalen gjelder fra 1.5.2015.”

Bodø kommune skulle ifølge akutforskriften § 10 (som er endret etter det til akuttmedisinforskriften § 13):

- A) Motta og håndtere henvendelser via et fast legevakts nummer (116117) innenfor et fastsatt

geografisk område, herunder prioritere, iverksette og følge opp henvendelser til lege i vaktberedskap, hjemmesykepleier, jordmor, kriseteam og andre relevante instanser

B) Skal kunne kommunisere direkte og videreformidle henvendelser om akuttmedisinsk hjelp til AMK-sentral

C) Må ha et forsvarlig system for dokumentasjon av kommunikasjon, og bør ha utstyr for logging av viktig trafikk

Sørfold og Fauske hadde på dette tidspunktet allerede et årelangt samarbeid, der Fauske var vertskommunen.

I mai 2019 ble "Fauske/Sørfold legevakt" omdøpt til "Indre Salten Legevakt", da Saltdal kommune inngikk i en interkommunal legevakts-avtale med Fauske og Sørfold. Fauske ble vertskommunen for samarbeidet, hvor legevakten fremdeles skulle driftes. Vertskommunen fikk ansvar for alle administrative oppgaver, budsjett, sikring av nødvendig fagkompetanse og å løse alle oppgavene i henhold til enhver tid gjeldende lovgiving. Bodø kommune skulle fortsette å ivareta legevaktsformidlingen som beskrevet ovenfor. Organiseringen av legevaktsformidlingen skulle også vurderes løpende.

Med organisering av ny legevakt på Fauske, fulgte nye utfordringer:

ISLV ble en sterkere og mer robust legevakt. Dette særlig fordi legevakten fikk sykepleier på plass døgnet rundt og at det ble etablert bakvaksordning på ettermiddag og helg i møte med et betydelig større distrikt. I dag er ISLV Nordlands nest største legevakt, målt geografisk.

ISLV vurderes som en svært travel legevakt som skal ivareta ca. 16.000-20.000 innbyggere avhengig av årstid. ISLV er både stor, men samtidig liten med tanke på at det kun er 1 lege og 1 sykepleier på vakt. Kravene til faglighet og profesjonalitet i legevaktstjenesten øker, lov- og avtaleverk endres og en må fortløpende finne gode løsninger for å sikre en forsvarlig legetjeneste.

Saksbehandlers vurdering:

ISLV kjøper i dag tjeneste om legevaktsformidling av Bodø kommune.

Dette innebærer at når innbyggere i Indre Salten ringer legevakten (telefonnummer 116117), er det BLS som besvarer telefonen. Deretter videreformidles informasjonen om pasientene til sykepleier på ISLV.

Pasientsikkerhet

En av utfordringene ved dagens organisering er når pasienten ringer til legevakten, må informasjonen innom flere ledd før den når de ansatte på ISLV. Dette fører i mange tilfeller til at informasjon fra pasienten går tapt eller feiltolkes, fordi den ansatte ved BLS som har snakket med pasienten ikke nødvendigvis er den samme personen som videreformidler pasienten til ISLV. Her oppstår dermed en risiko for at alvorlighetsgraden ikke oppfattes, informasjonen endres, samt forsinket helsehjelp for pasientene.

Helsepersonellet ved ISLV opplever at BLS melder pasienter med mangelfull datainnsamling og kartlegging av pasientens helsetilstand og hjelpebehov. Sykepleier ved ISLV må gjennomføre nye, fullstendige intervju for å kartlegge problemene, og vurdere behovet for øyeblikkelig hjelp og tilsyn av lege, ettersom dette ikke er avklart av sykepleierne ved BLS på en tilfredsstillende, eller adekvat måte. Dette fører til en unødvendig forsinkelse i behandlingen pasienten har krav på. I tillegg medfører det mange ganger til fortvilelse hos den syke/pårørende.

I en brukerundersøkelse fra 2020 kommer det frem at våre innbyggere synes det kronglete vei å gå. Tid

går tapt og viktig informasjon forsvinner underveis.

Ressursbruk

Flere av pasientene som blir meldt videre til ISLV har ikke behov for legetime (iht. alvorlighetsgrad), hvor sykepleier kan gi råd eller henvise til fastlegen. I utgangspunktet skal BLS gi slike telefonråd. Mangelfull informasjon angående pasientenes situasjon/problemstilling, og behov, går igjen blant flertallet av henvisningene, og sykepleier ved ISLV må regelmessig stille oppklarings spørsmål til situasjonsforklaringene fra BLS da disse tenderer til å ikke representere en alvorlighetsgrad og sykdom som er aktuell for undersøkelse og behandling på legevakta. Ressursbruken av sykepleier ved ISLV er ikke hensiktsmessig da hun/han må utføre arbeidet som BLS skal gjøre. Jfr. Akuttmedisinforskriften § 13, som er BLS sitt mandat.

BLS har ofte lang svartid på telefon, både når pasienter og ansatte i helseinstitusjoner ringer. På grunn av flere avvik som omhandler lang svartid ved BLS og forsinket helsehjelp fra ulike helse- og omsorgstjenester i legevaktdistriktet, så har helse- og omsorgstjenestene fått et direktenummer til sykepleiers helsestudio ved ISLV. Konsekvensen av lang svartid kan bli en forverret situasjon hos pasienten og en videre forsinkelse inn mot ISLV som skal håndtere pasienten.

Fauske kommunes ansvar

Dagens organisering oppfyller ikke krav fra Helse- og omsorgsdepartementet om at 80 % av telefoner til legevakten skal besvares innen 2 minutter. Flere innbyggere ringer 113 (AMK) når de ikke får svar ved BLS og på den måten blokkerer en nød linje. De ansatte ved ISLV har også bedre kjennskap til lokale og geografiske forhold, og vil dermed ha god vurderingsevne for bruk av ressurser knyttet til transport og transporttid basert på pasientens sykdomsbilde og lokasjon i forhold til legevakten.

Fauske kommune har som oppdragsgiver for BLS det helhetlige ansvaret for helsehjelpen som blir gitt, implisitt også de vurderingene som gjøres ved legevaktsentralen. Fauske kommune har ved noen tilfeller brutt forsvarlighetskravet i helse og omsorgstjenesteloven § 4-1, helsetilsynsloven § 5 og forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring innen helse- og omsorgstjenesten. Risikoen for slike brudd reduseres dersom ISLV selv overtar funksjonen om legevaktformidling.

Arbeidsgruppens anbefaling

I samarbeidsavtalen for Interkommunalt legevaktsamarbeid heter det at organiseringen av legevaktformidlingen skal vurderes fortløpende. Med hensyn til kvalitet i tjenesten, og beskrivelsen om forsinket helsehjelp til innbyggerne, er det etablert en arbeidsgruppe som nå er ferdig med sin utredning av organiseringen av legevaktsformidlingen. Arbeidsgruppen kommer med en anbefaling om at ISLV skal overta denne funksjonen selv. Dette innebærer at ISLV vil bli en egen legevaktsentral for Indre Salten.

Overtagelse av legevaktsentralen vil føre til en kvalitetsmessig forbedring for pasientene og til økt pasientsikkerhet, uten at det blir et mer kostbart alternativ. Det vil øke pasientsikkerhet og redusere risiko for avvik fordi pasienten snakker direkte til ansatte ved ISLV. Det blir ett ledd mellom pasient og helsepersonell på ISLV, mot to til tre ledd ved dagens organisering. Videre vil en ny organisering også styrke det eksisterende interkommunale samarbeidet mellom Fauske, Saltdal og Sørfold. I tillegg vil det skapes et større fagmiljø med lokale arbeidsplasser.

Dialog med samarbeidskommunene

Medisinskfaglig råd, med alle tre kommuneoverleger, stiller seg svært positiv til å få egen

legevaktsentral på Fauske for Indre Salten.

Saken vedrørende ny legevaktsentral er tatt opp i Overordnet samarbeidsorgan ISLV desember 2022. Bakgrunn for behovet med en egen legevaktssentral ble gått igjennom og referat fra møtet er sendt til begge samarbeidskommuner.

Det er oversendt sakspapirer og budsjett med beskrivelse av dagens situasjon og ønsket organisering av ny legevaktsentral til samarbeidskommunene.

Ressursbehov og finansiering

Behovet for ekstra bemanning av sykepleiere er beregnet til 2,65 årsverk. ISLV vil kunne ansette 2,65 nye sykepleierårsverk som skal drifte sentralen på dag og ettermiddag/helg. Dette vil skape et godt fagmiljø og styrket beredskap. Man ser at en egen legevaktsentral kan styrke rekruttering av sykepleiere til ISLV. Hovedgevinsten er styrket pasientsikkerhet og innbyggere som blir raskere ivaretatt.

	Kostnader ved dagens ordning for Fauske, Sørfold og Saltdal	
	2023	Prognose 2024
Avgift til Bodø kommune	2 853 500	2 939 105
	Kostnader ved ny ordning for Fauske, Sørfold og Saltdal	
	Prognose 2023	Prognose 2024
Etableringskostnader	307 000	
Lønn og sosiale kostnader		2 312 682
Faste driftskostnader		670 780
Totalt	307 000	2 983 462

For 2023 betaler Fauske, Sørfold og Saltdal til sammen ca. 2,85 mill. for tjenesten som utføres av Bodø kommune. Beløpet fordeles mellom kommunene basert på innbyggertall. Ved etablering av egen legevaktssentral vil denne utgiften utgå og erstattes med kostnader til økt bemanning, samt andre driftskostnader knyttet til legevaktsformidling. Det er gjort beregninger som viser at dette ikke vil være en mer kostbar løsning for kommunene i legevaktsamarbeidet.

Avtalen med Bodø kommune kan sies opp ved at vi overtar legevaktsformidlingen. Avtalen har et års oppsigelsestid.

I beregningene er det tatt utgangspunkt i helårseffekten av det dyreste alternativet, noe som blant annet innebærer lønnsnivå basert på full ansiennitet og videreutdanning. Alle lønnstillegg, inkludert prognoser for lønns- og prisvekst er inkludert i beregningene.

Det vil imidlertid påløpe noen etableringskostnader ved forberedelse til ny organisering, beregnet til ca. 300 000 kr. Fortrinnsvis skal denne kostnaden fordeles etter innbyggertall mellom samarbeidskommunene. Dette skal opp til politisk behandling i de respektive kommunene.

Da Statsforvalteren i Nordland har fokus på interkommunale samarbeid i årets tildeling av prosjektskjønnsmidler, er det søkt om midler til etableringskostnader her.

Budsjett i et 5 års perspektiv

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lønn	-	1 941 816	2 021 430	2 104 309	2 190 586	2 280 400
Lønnsvekst (4,1%)	-	79 614	82 879	86 277	89 814	93 496
Sosiale kostnader	-	291 252	291 252	291 252	291 252	291 252
Etableringskostnader	307 000	-	-	-	-	-
Faste kostnader	-	651 243	670 780	690 904	711 631	732 980
Kommunal deflator (3%)	-	19 537	20 123	20 727	21 349	21 989
Totalt	307 000	2 963 925	3 066 341	3 172 741	3 283 282	3 398 127
Andel Fauske	180 209	1 739 819	1 799 937	1 862 394	1 927 281	1 994 695
Andel Saltdal	86 446	834 594	863 433	893 393	924 520	956 858
Andel Sørfold	40 345	389 512	402 971	416 954	431 481	446 574

I oppstartsåret 2023 vil det være en etableringskostnad.

Kommune	Med prosjektskjønnsmidler	Uten prosjektskjønnsmidler
Fauske	90 104 kr	180 209 kr
Saltdal	43 223 kr	86 446 kr
Sørfold	20 172 kr	40 345 kr

Hvis ISLV ikke får prosjektskjønnsmidler fra Statsforvalter for førstegangs etableringskostnad, er det et alternativ at samarbeidskommunene dekker utgiften som vist i tabell over.

For Fauske kommune vil man dekke inn engangskostnaden ved å benytte midler som er avsatt på bundet fond 25150215. Vilkår for bruk av midlene vurderes som oppfylt.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

1. Lønn og sosiale kostnader (målt i 2022)

Lønnstillegg sykepleier fra 01.01.23

Kveld (kl. 17-21)	56 kr. per time
Natt (kl. 21-06)	25% timelønn, min 70 kr. per time
Helg (48 timer)	22% timelønn, min. 70 kr. per time
Helligdag	133% timelønn

Spesialsykepleier med full ansinitet

Årslønn	565 900
Årstimer turnus	1846
Timelønn	306,55
Tillegg kveld	56
Tillegg natt	76,64
Tillegg helg	70
Tillegg helligdag	407,72

Sykepleier med full ansinitet

Årslønn	537 900
Årstimer turnus	1846
Timelønn	291,39
Tillegg kveld	56
Tillegg natt	72,85
Tillegg helg	70
Tillegg helligdag	387,54

Sosiale kostnader

Pensjon

Sats endres hvert år. I 2022 er det 10,09% på KLP sykepleier.

Faste tillegg er inkludert i beregningsgrunnlag, ikke helligdagstillegg og tillegg utenfor turnus.

Arbeidsgiveravgift

5,1% i vår sone, alt inkludert i beregningsgrunnlag.

Forsikring

Fast sats per ansatt

Ekstra bemanning

En person ekstra kl. 08-22

Årsbudsjett lønn

Lønn	Antall	Sum
Grunnlønn	2,65	1 499 635,00
Tillegg kveld	1460,00	81 760,00
Tillegg natt	0,00	-
Tillegg helg	1456,00	101 920,00
Tillegg helligdag	168,00	68 496,59
		1 751 811,59
Feriepenger		190 004,18
		1 941 815,76

Sosiale kostnader	Sats	Sum
Pensjon	10,09 %	189 017,91
Arbeidsgiveravgift	5,10 %	99 032,60
Forsikring	1067,00	3201
		291 251,51

Totalt 2 233 067,27

Årsverk	2,65
Kveld	4 timer * 365 dager
Natt	0
Helg	14 timer * 104 dager
Helligdag	14 timer * ca. 12 dager

2. Andre driftskostnader

Etableringskostnad 1 operatørplass/radioterminal

Ny operatørplass	200 000
Sentralisert lydlogg	15 000
Skjerm	
TETRA	60 000
Kurs	16 000
Reise til kurs	16 000
Evt. tilskudd (inntekt)	

Spørre IT om kommunen har

Sum etableringskostnader 307 000

Faste kostnader 1 operatørplass/radioterminal

Sentralisert lydlogg	4 570
Videoløsning 1	3 000
TETRA	58 296
Vikar	
Drifts -og forvaltningskostnader (avgift hdo)	585 377
Beslutningsverktøy	
Refusjon helfo (inntekt)	

Sum faste kostnader 651 243

3. Budsjett 5-årsperspektiv

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Lønn	-	1 941 816	2 021 430	2 104 309	2 190 586	2 280 400
Lønnsvekst (4,1%)	-	79 614	82 879	86 277	89 814	93 496
Sosiale kostnader	-	291 252	291 252	291 252	291 252	291 252
Etableringskostnader	307 000	-	-	-	-	-
Faste kostnader	-	651 243	670 780	690 904	711 631	732 980
Kommunal deflator (3%)	-	19 537	20 123	20 727	21 349	21 989
Totalt	307 000	2 963 925	3 066 341	3 172 741	3 283 282	3 398 127
Andel Fauske	180 209	1 739 819	1 799 937	1 862 394	1 927 281	1 994 695
Andel Saltdal	86 446	834 594	863 433	893 393	924 520	956 858
Andel Sørfold	40 345	389 512	402 971	416 954	431 481	446 574

Kostnader ved dagens ordning	2023 Andel	
Fauske	1 675 000	0,5870
Saltdal	803 500	0,2816
Sørfold	375 000	0,1314
Totalt	2 853 500	1,0000

4. Tabell til sakspapir

Kostnader ved dagens ordning for Fauske, Sørfold og Saltdal		
	2023	Prognose 2024
Avgift til Bodø kommune	2 853 500	2 939 105

Kostnader ved ny ordning for Fauske, Sørfold og Saltdal		
	Prognose 2023	Prognose 2024
Etableringskostnader	307 000	
Lønn og sosiale kostnader		2 312 682
Faste driftskostnader		670 780
Totalt	307 000	2 983 462

Samarbeidsavtale for interkommunalt legevaktsamarbeid – Indre Salten Legevakt (ISLV)

1. Parter

Med Fauske kommune som *vertskommune* og Sørfold og Saltdal kommuner som *samarbeidskommuner* skal Indre Salten legevakt (ISLV) drives etter prinsippene i kommunelovens § 28-1b.

ISLV lokaliseres til Fauske.

2. Formål

Formålet med samarbeidet er å etablere, utvikle og drive en felles legevakttjeneste for Fauske, Sørfold og Saltdal.

3. Samarbeidsorganer og avgjørelsesmyndighet

- a) *Overordnet samarbeidsorgan (SO)*. Det etableres et overordnet samarbeidsorgan. Formålet er god dialog og god informasjonsflyt vedrørende økonomi, driftssituasjon og utvikling av tjenesten.
  - i. *Sammensetning*: SO er sammensatt av rådmannen i hver av samarbeidskommunene eller de personer som den enkelte rådmann oppnevner. Enhetsleder for helse i vertskommunen er sekretær for SO.
  - ii. *Oppgaver*: SO skal behandle årlig virksomhetsplan (avtalens pkt. 4. h) og budsjett (avtalens pkt. 5.a), som vertskommunen har utarbeidet.
- b) *Medisinskfaglig råd (MR)*: Det etableres et faglig råd
  - i. *Sammensetning*: MR er sammensatt av medisinsk faglig ansvarlig lege, sykepleieansvarlig sykepleier og én representant fra hver av samarbeidskommunene. Denne skal være kommuneoverlegen eller en lege oppnevnt av denne. Enhetsleder for helse i vertskommunen er sekretær for MR.
  - ii. *Oppgaver*: MR skal ha sin oppmerksomhet rettet mot alle sider ved den faglige delen av virksomheten, herunder ha et system for å håndtere avvik.
  - iii. *Samarbeid*. MR skal utarbeide avtale som omhandler samarbeid mellom fastleger og ISLV.
  - iv. *Kvalitet*: MR kan utarbeide krav til kvalitet og kompetanse.

4. Avgjørelsesmyndighet

Samarbeidskommunene delegerer vedtakskompetansen knyttet til dette ansvarsområdet til vertskommunen i og med at de vedtar denne avtalen. Driften av ISLV vil bli en integrert del av enhet Helse i Fauske kommune.

Vertskommunen har ansvaret for å løse oppgavene i henhold til denne avtalen og den til enhver tid gjeldende lovgiving.

Enhetsleder for Helse i Fauske kommune vil ha det overordnede ansvaret for tjenesten.

5. Vertskommunens plikter

Indre Salten Legevakt inngår som en ordinær del av vertskommunens virksomhet.

- a) *Administrative oppgaver:* Vertskommunen har ansvar for alle administrative oppgaver, herunder regnskapsføring, revisjon, ansettelsesavtaler, pensjonsordninger etc.
- b) *Arbeidsgiveransvar:* Vertskommunen har arbeidsgiveransvar for arbeidstakerne i Indre Salten Legevakt, som har de samme rettigheter og plikter som andre arbeidstakere i vertskommunen. Som arbeidsgiver skal vertskommunen ivareta de ansattes rettigheter og plikter i henhold til arbeidsmiljøloven og avtaleverk. Lønns- og arbeidsvilkår følger vertskommunens regler. Vertskommunen behandler søknader om fritak fra legevakt etter Fastlegeforskriftens § 13 og SFS 2305 pkt. 7.2.
- c) *Kompetanse:* Vertskommunen skal sikre nødvendig fagkompetanse for å utføre tjenestene.
- d) *Innsyn:* Vertskommunen skal gi samarbeidskommunene innsynsrett i vertskommunens virksomhet knyttet til oppfyllelse av avtalen. Slike henvendelser rettes gjennom rådmannsnivået.
- e) *Fullmakt:* Vertskommunen skal ha anledning til å leie inn personell eller gjøre andre personaldisponeringer innen de økonomiske rammer som er avtalt.
- f) *Salg av tjenester* Vertskommunen har rett til å selge tjenester til fylkeskommunen og øvrige kommuner.
- g) *Virksomhetsplan og årsrapport:* Vertskommunen skal utarbeide årlig virksomhetsplan og årsrapporter til deltakerkommunene.
- h) *Informasjon til eksterne parter:* Vertskommunen skal orientere Fylkesmannen i Nordland og Nordlandssykehuset Helseforetak om innholdet i samarbeidsavtalen når samarbeidet er etablert.

6. Fastsettelse av budsjett og regnskap

- a) *Budsjett:* Vertskommunen skal utarbeide budsjett. Vertskommunen er ansvarlig for å utarbeide budsjett som legges fram for drøfting med rådmennene i samarbeidskommunene god tid før budsjettbehandlingen ferdigstilles i kommunene. Endelig budsjett for Indre Salten Legevakt foreligger når dette er vedtatt i samtlige samarbeidskommuner.

Budsjettet skal være basert på at vertskommunens drift skal gå i økonomisk balanse, dvs. at vertskommunen skal ha dekket alle sine utgifter til driften (med fradrag av egen andel basert på innbyggertall), herunder andel av generelle kostnader til støttetjenester for kommunen som knytter seg til samarbeidet, uten at driften skal gi fortjeneste.

Budsjettet fastsettes ut fra ordinære og påregnelige driftsutgifter, og inntekter. Eventuell økning i utgifter eller reduksjon i inntekter i løpet av året som ikke er budsjettet, fordeles mellom deltakerkommunene gjennom neste års budsjett i henhold til avtalt fordeling. Vertskommunen skal avregne regnskapsresultatet (overskudd/underskudd).

- b) *Regnskap*: Vertskommunen fører regnskap for drift av tjenesten. Regnskapet følger bestemmelsene som gjelder for interkommunalt samarbeid, og føres som eget regnskap i kommunens driftsregnskap.

7. Samarbeidskommunes plikter

Samarbeidskommunene har ansvar for å bevilge tilstrekkelige ressurser for å ivareta sin del av avtalen.

Samarbeidskommunene skal også i likhet med vertskommunen gi informasjon til innbyggerne i kommunen om vertskommunesamarbeidet og den kompetanse som er delegert til vertskommunen.

8. Beregning og fordeling av utgifter

Vertskommunen skal beregne utgiftene mellom kommunene hvert år.

Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene etter innbyggertall pr. 1. januar året før budsjettåret.

Kommunene betaler sine andeler av driftsutgiftene med én halvpart 1. april og den andre halvparten 1. oktober hvert år.

9. Legevaktformidling

Legevaktformidling i henhold til Akuttmedisinforskriften § 12 ivaretas gjennom samarbeidsavtale mellom den enkelte av samarbeidskommunene og Bodø kommune som vertskommune. Organisering av legevaktformidling vurderes løpende.

10. KAD (kommunale akutte døgnplasser)/øyeblikkelig hjelp døgnopphold

Den enkelte samarbeidskommune driver KAD-senger i sine respektive kommuner. Lege ved ISLV kan legge inn pasienter på KAD-plass i alle 3

samarbeidskommuner. Ved behov for øyeblikkelig hjelp-tilsyn av pasient på KAD-plass, ivaretas dette av ISLV i legevaktens tjenestetid.

Felles rutiner for KAD-plasser ivaretas ved bruk av programmet Digipro Helse.

11. Spesielt om samarbeidskommunenes ansvar for legedeltakelse

Hver av samarbeidskommunene har ansvar for å stille med tilstrekkelig antall leger til å dekke sin forholdsvis andel av legevaktene i en periode. Til grunn for fordelingen legges samarbeidskommunenes innbyggertall.

12. Rapportering

Vertskommunen plikter å holde deltagerne orientert om driften av legevakttjenesten hvert halvår.

Rapporteringen skal danne grunnlag for årsmelding til administrativt og politisk nivå i alle de deltakende kommunene.

Rapportering fra vertskommunen skal som et minimum inneholde:

- a) Faglige innsatsområder inkluderte avvikshåndtering
- b) Tiltak og innsatsområder i personalarbeid
- c) Produksjonstall
- d) Regnskap

Vertskommunen utarbeider rapporteringsmal.

13. Søksmål/krav

Dersom tidligere eller nåværende brukere/pasienter reiser søksmål med krav om erstatning er det hjemkommunen som er rett saksøkt/adressat for krav. Brukere eller pasienter kan ikke rette krav/regresskrav mot vertskommunen, selv om ISLV har opptrådt uaktsom/grovt uaktsomt.

14. Endringer og oppløsning av samarbeidet

- a) *Endring av avtalen*: Forslag om endringer i denne avtalen kan tas opp til drøfting dersom det reises krav om dette fra en av deltakerkommunene. Eventuelle endringer krever vedtak i deltakerkommunene. Mindre endringer og presiseringer av avtalen kan gjøres av SO.
- b) *Utvidelse av samarbeidet*: Vertskommunen forestår forhandlingene med eventuelle nye deltakere om betingelsene for inntreden i samarbeidet. Utvidelse av samarbeidet med flere deltakere krever godkjenning i deltakerkommunenes kommunestyre.
- c) *Uttreden og avvikling av samarbeidet*: Den enkelte kommune kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold i samarbeidet. Uttreden skjer med virkning fra 1. januar etter at oppsigelsen er utløpt.

- d) *Oppløsning av samarbeidet*: Dersom deltakerkommunene er enige om det, kan samarbeidet oppløses med øyeblikkelig virkning. Ved uttreden/avvikling av samarbeidet har vertskommunen ansvar for ivaretagelse av arbeidsrettslige rettigheter ved omstilling, jf. Arbeidsmiljølovens bestemmelser. Samarbeidskommunene forplikter seg til å bistå vertskommunen når det gjelder tilrettelegging av framtidig arbeidsplass for overtallig bemanning. Den eller de utredende deltagerne vil likevel ved uttreden være økonomisk ansvarlig for arbeidstakernes opparbeidede pensjonsforpliktelser, herunder utgifter knyttet til AFP eller andre løpende og opptjente pensjonsforpliktelser som uttas før uttreden eller avvikling av samarbeidet. Arbeidstakeren(e) kan ikke kreve seg virksomhetsoverdratt til en deltagerkommune ved uttreden og avvikling av samarbeidet. Arbeidstakeren(e) har heller ikke fortrinnsrett til stilling i deltagerkommunene. Vertskommunen sørger for at eventuelle oppsigelser av arbeidsavtale(r) ved uttreden og avvikling av samarbeidet.
- e) *Twisteløsning*: Uenighet om forståelsen av denne avtalen forsøkes løst ved forhandlinger. Dersom det ikke oppnås enighet, skal tvisten avgjøres ved mekling i Salten tingrett, jf. Tvistelovens kap. 7.

15. Arkiv

Fauske kommune har arkivansvar for samarbeidet etter arkivloven. Ved uttreden blir arkivmaterieell som ikke oppfyller krav til arkivdepot, tilbakeført til den uttredende kommunen.

Eldre arkiv skal overføres til arkivdepot.

Fauske kommune må sørge for at arkivet for ISLV ikke blandes sammen med eget arkiv. Dette gjelder både papirbaserte arkiv og elektroniske arkivsystem. Alle forhold rundt arkivtjenesten må beskrives i alle de deltakende kommunens arkivplaner.

16. Ikrafttredelse

Avtalen trer i kraft når samtlige kommunestyre har vedtatt avtalen og senest [dato] .

Fauske, den

xxxxxxxxx, den

Fauske kommune

---

xxxxxx kommune

ROS ANALYSE INDRE SALTEN LEGEVAKT 2023

Til stede: Ellen Vollan, Hege Nyquist, Marte Stien

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT		1
Risikoområde/uønsket hendelse:	Fravær sykepleier (e) ved sentral	

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak
Sykdom	God helse –og trivsel på arbeidsplass
Barn sykdom	
Ferie	3-delt ferie, tilgang på vikarer. Byrå? Ferieplanlegging i god tid.
Permisjon	Rettighetspermisjon ok. Ellers vurdere nøye ift. drift.

Konsekvens	
Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal	
Mulige konsekvenser	Skadereduserende tiltak
Personellmangel i avdelingen	Beordringsliste fast ansatte (og de med arbeidsavtale?)
Lege blir alene	Bruk av bakvakt
Høy arbeidsbelastning, stress. Sykepleier i sentral vil kompensere? Forsinket helsehjelp til pasient	

RISIKO				
Svært sannsynlig 4				
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2			x	
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

Prioritering av risikoreduserende tiltak - forebyggende og skadereuserende tiltak	
1	Beordringsliste fast ansatte sykepleiere / arbeidsavtale
2	Bakvakt
3	

Alene spl. Dagtid, stor pågang telefon høytid

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT		2
Risikoområde/uønsket hendelse:	Sykepleier alene på vakt på dagtid (i sentralen)	

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	
2	
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak
Ikke mulighet for å drøfte telefonhenvendelser med lege	Sykepleier skal kunne gi sykepleierråd.
Det kommer personer på døra, som er svært syk.	God opplysning til befolkningen om at vi ikke er daglegevakt
Mulighet til pauser / avløsning / andre oppgaver	Ta i bruk mobilløsningen på ICCS slik at man kan forlate sentralbordet.

Konsekvens	
Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal	
3	
Mulige konsekvenser	Skadereuserende tiltak
Skal i utgangspunktet videreformidles til fastlege eller den som har daglegevakt (blålysvakt). VIKTIG: Hvem skal til fastlege og hva skal til blålysvakta??	Legene skal svare ut på hvem som skal videreformidles og hvor. God informasjon fra samarbeidskommunene.
Sykepleier må forlate sentralen for å ivareta syk pasient som møter på døra	Få raskt henvise pasienten dit den skal! Ambulanse eller taxi.

RISIKO				
Svært sannsynlig 4	x			
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2				
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

Prioritering av risikoreducerende tiltak - forebyggende og skadereduserende tiltak	
1	Hvor skal pasienten?
2	Viderekoble ICCS
3	Raskt henvise pasienter som kommer på døren

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT		3
Risikoområde/uønsket hendelse:	Stor pågang på telefonen i høytider og helligdager	

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	
	4
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak
Påskan er den høytiden som gir størst økning av befolkning i kommunene	Øke beredskap. Bruke bakvakt Sykepleier i bakvakt?
Legekontorene er stengt i lengere perioder i høytidene og helligdager	

Konsekvens

Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal		2
Mulige konsekvenser	Skadereduserende tiltak	
Økt pågang på telefonen til legevaktsentralen	Øke beredskap. Bruke bakvakt Sykepleier i bakvakt?	
Økt pågang av pasienter til legevakten		
Økt pågang av uanmeldte pasienter på døren		

RISIKO				
Svært sannsynlig 4		x		
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2				
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

Prioritering av risikoreduserende tiltak - forebyggende og skadereduserende tiltak	
1	Bakvakt lege
2	Ekstra sykepleier
3	

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT	4
Risikoområde/uønsket hendelse	Utagerende pasienter møter på døra uanmeldt

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	2
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak
De ønsker helsehjelp	Henvise de til rett instans
	Ikke slipp de inn
	Egen sikkerhet kommer først

Konsekvens	
Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal	3
Mulige konsekvenser	Skadereduserende tiltak

Utagering, kjefting	Være rolig og be personen oppsøke rette instans Ringe politi Voldsalarm ved feilvurdering

RISIKO				
Svært sannsynlig 4				
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2			x	
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

Prioritering av risikoreducerende tiltak - forebyggende og skadereduserende tiltak	
1	Egen sikkerhet først
2	Politi
3	Voldsalarm

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT

Risikoområde/uønsket hendelse:

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak

Konsekvens	
Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal	
Mulige konsekvenser	Skadereduserende tiltak

RISIKO				
Svært sannsynlig 4				
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2				
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

Prioritering av risikoreduserende tiltak - forebyggende og skadereduserende tiltak	
1	
2	
3	

RISIKO OG SÅRBARHETSANALYSE FOR INDRE SALTEN LEGEVAKT	
Risikoområde/uønsket hendelse	

Sannsynlighet	
Sannsynligheten er: Skala som benyttes her er 1 – lite sannsynlig til 4-svært sannsynlig	
Mulige årsaker	Forebyggende tiltak

Konsekvens	
Konsekvensen er: Skala som benyttes her er 1 – liten til 4-katastrofal	
Mulige konsekvenser ifht pasient, ansatt, miljø og ressursbruk	Skadereduserende tiltak

RISIKO				
Svært sannsynlig 4				
Sannsynlighet 3				
Mindre Sannsynlig 2				
Lite sannsynlig 1				
	Ufarlig 1	Farlig 2	Kritisk 3	Katastrofal 4

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/24155	
	Arkiv sakID.: 23/3789	Saksbehandler: Per Håkon Hanssen
Sak nr.		Dato
045/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Vurdering av ny brannordning i Fauske kommune

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Tidligere rapport fra Salten Brann om fremtidig brannordning samt ROS-analysen tas med videre som grunnlag i brannordningen i Fauske. Kommunestyret tar Fauske kommunes interne rapport til orientering.
2. Etter ny gjennomgang av den nye brannordningen i fauske kommune, ber kommunestyret kommunedirektøren om å gå i dialog med Salten Brann IKS om følgende punkter, under, i den hensikt å komme fram til omforent dimensjonering i Sulitjelma når særtrekk og lokale forhold er tatt med i vurderingen:
  - a. Vurdere størrelsen på styrken i Sulitjelma på nytt (med mål fra 8 til 10 mannskaper)
  - b. Vurdere innsatstiden fra Fauske brannstasjon til Sulitjelma på nytt (henger sammen med punkt a og c)
  - c. Fauske kommune fremmer innspill (til materiellplanen) om mannskapsbil med vanntank som kjøretøy i Sulitjelma.
3. Det henstilles til at lokale mannskaper tas med i løpet av denne og nye prosesser for å sikre innspill om erfaringer og involvering.
4. Kommunedirektøren bes melde tilbake til kommunestyret om status i løpet av høsten og senest innen utgangen av 2023.

Vedlegg:

19.05.2023	Rapport_Fauske kommunes vurdering av brannordning	1577584
19.05.2023	Vedlegg-Spesielt om røykdykkertjenesten	1577585
16.05.2023	Rapport - Salten Brann IKS_Fremtidig brannordning_Orginal	1577586
16.05.2023	Brann ROS_Orginal versjon	1577588

Sammendrag:

Brannordningen i Fauske og Sulitjelma særlig, er omfattet av stort engasjement blant befolkning og

folkevalgte. Brannordningen har vært oppe til politisk behandling flere ganger de senere årene. Salten Brann IKS har også flere ganger møtt formannskap og kommunestyre. De har orientert om de brannfaglige vurderingene som ligger til grunn for den ordningen de mener passer Fauske kommune, gitt de rammebetingelsene Salten Brann IKS vurderer som gjeldende.

Sentrale dokumenter er Brann ROS 2020 og Ny felles brannordning Salten Brann IKS (fremtidig organisering og dimensjonering av brann- og redningstjenesten i Fauske kommune). Disse er vedlagt i saken. Dette grunnlaget førte til at Fauske kommune vedtok en brannordning i 2021.

I arbeidet med ROS-analyser og annet forberedende arbeid fra Salten Brann IKS kunne involvering og dialog mellom Salten Brann IKS og lokal innsatsstyrke vært bedre. Med bakgrunn i dårlig kommunikasjon og involvering, samt de forestående endringene som lokale mannskaper mente gikk på faglig forsvarlighet og integritet, eksalterte situasjonen slik at hele brannstyrken i Sulitjelma sa opp sine stillinger i oktober/november 2021.

Det har i ettertid av kommunestyrets vedtak blitt stilt spørsmål om alle sider i saken om ny brannordning var godt nok belyst, slik at kommunestyret kunne treffe beslutning. Ulike argumenter er i tiden siden vedtaket trukket fram og kommunestyret ba kommunedirektøren i sak 124/21 om ny vurdering av den nye brannordningen.

For å få vurdert særtrekk og lokale forhold i Sulitjelma, ut over de mer generelle og det statistiske grunnlaget for å dimensjonere en brannordning, er det formålstjenlig at Fauske kommune møter Salten Brann for å drøfte dette på nytt. En eventuell endring i brannordningen i Sulitjelma innbefatter god og konstruktiv dialog med Salten Brann IKS. Kommunedirektøren foreslår dialog med Salten Brann IKS om særlig dette: a) vurdere størrelsen på styrken i Sulitjelma på nytt (fra 8 til 10 mannskaper), b) vurdere innsatstiden fra Fauske brannstasjon til Sulitjelma på nytt (henger sammen med punkt a og c), og c) fremme innspill (til materiellbehov/planen) der mannskapsbil med vanntank spilles inn som type kjøretøy til Sulitjelma.

Saksopplysninger:

Brannberedskapen i Fauske består av to stasjoner, Fauske og Sulitjelma. Sulitjelma stasjonen er en mindre stasjon som skal støttes med innsats fra Fauskestasjonen ved hendelser. Salten Brann har lagt til grunn Brann ROS 2020, statistikk over hendelser og dimensjoneringsforskriften når de har foreslått overfor Fauske kommune hvordan sammensetning av utstyr og bemanning på disse to stasjonene burde være. Salten Brann foreslo ingen endringer for stasjonen på Fauske, men foreslo en endring av stasjonen i Sulitjelma. Kommunestyret vedtok en ny ordning for Sulitjelma basert på de brannfaglige rådene fra Salten Brann, og vedlagt er *Rapport om ny felles brannordning* fra Salten Brann IKS.

For å følge opp kommunestyrets vedtak om å fremlegge en oppdatert sak etter gjennomgang av brannordningen, har kommunedirektøren satt ned en liten arbeidsgruppe med ressurser fra enhet Tekniske tjenester og eiendom, økonomiressurs og en konsulent. I tillegg har kommunedirektøren selv delvis deltatt i prosessen. Det har vært kontakt med Salten Brann i løpet av arbeidsprosessen. Arbeidsgruppen har laget en egen vurdering av brannordningen med vekt på stasjonen og de lokale forholdene i Sulitjelma. Arbeidsgruppens vurdering framkommer i den interne rapporten som er vedlagt denne saken.

Saksbehandlers vurdering

Arbeidsgruppens vurderinger:

Risiko og sårbarheter kan håndteres gjennom forebyggende tiltak som både skal redusere

sannsynligheten for at hendelser skal inntreffe, og gjennom forhåndsiltak redusere konsekvensen av hendelsen hvis den likevel skulle oppstå. For å håndtere de konsekvensene av hendelser som forebyggende tiltak ikke forhindrer, må beredskap som har til hensikt å redde liv og helse, miljø og materielle verdier være på plass.

Det fremgår av arbeidsgruppens vurderinger at Salten Brann i større grad burde ha vurdert særtrekk og lokale forhold i Sulitjelma, sett opp mot det mer generelle og statistiske grunnlaget for å dimensjonere en brannordning. To av de sentrale punktene, der det er ulik oppfatning mellom Salten Brann og Fauske kommune, er vurderingen av størrelsen på styrken i Sulitjelma og innsatstiden fra Fauske brannstasjon, fordi antall fremmøtte mannskaper ved Sulitjelma stasjonen ved varslet hendelse har betydning. Det er også ulik vurdering av hva slags type kjøretøy som først skal komme til stedet ved en hendelse i Sulitjelma.

Kjøretøy:

Salten Brann har tidligere gitt uttrykk for at mannskapsbil med vanntank skal byttes ut med en mindre bil, såkalt fremskutt enhet. Flere brannstasjoner har svært gode erfaringer med disse mindre kjøretøyene. Erfaringene er i stor grad knyttet til bruk i byer og nær hovedveier. Kommunedirektøren er usikker på om disse erfaringene er overførbare eller relevante for brannberedskapen i Sulitjelma. Trafikkbildet i Sulitjelma tilsier ikke at det er samme behov for et mindre og smidigere kjøretøy for rask fremkommelighet til brannstedet, som i en sterkere trafikkert by eller tettsted. Derimot synes det som svært viktig å kunne starte slukking med en gang, evt sikring av omkringliggende bygninger for å hindre spredning. Det tilsier at første bil på stedet har med slukke vann og kan starte slukking umiddelbart. Nærmere om kjøretøy, se i vedlagte rapport etter arbeidsgruppens vurderinger.

På den annen side så har det er stor økonomisk kostnad å sikre at tilstrekkelig av manskapene har førerkort klasse C. De økonomiske estimater er at det koster ca. 90 000 kroner å ta førerkort klasse C (herunder kostnader for førerkortet og tapt arbeidstid hos primær arbeidsgiver). Videre koster det ca. 490 000 kroner per år å ha en sjåfør i vaktordning kontra 20 000 kroner å ha en sjåfør som ikke er i en vaktordning. Blant annet med dette bakteppet er forslaget om fremskutte enheter initiert fra Salten Brann. Nærmere om brannstasjoner, dekningsgrad, innsatstid og fremskutt enhet i Salten Brann sin rapport fra s.84-89, se vedlegg.

For øvrig er det fra tidligere gitt til kjenne at materiellbehov i Salten Brann IKS skal komme som en egen sak til kommunene. Det er dermed ikke besluttet hvilket materiell som blir vedtatt hvor.

Dimensjonering:

Brannstasjonen på Fauske er etter arbeidsgruppens vurdering tilstrekkelig dimensjonert til å ivareta de oppgavene og hendelsene som kan oppstå. Fauske stasjon vil derfor ikke tas med i videre beskrivelser. Stasjonen i Sulitjelma mener arbeidsgruppen imidlertid er noe underdimensjonert.

Stasjonen i Sulitjelma bør økes fra 8 til 10 brannkonstabler. Ettersom Salten Brann legger opp til å ha en dreiende vakt (der en konstabel til enhver tid er på vakt) i ny brannordning, kan dette bli utfordret da mange års erfaring viser at det ved hendelser er oppmøte på ca. 40% av deltidsmannskapene. Av 8 konstabler vil altså 3 personer (s 3,2) møte på stasjonen ved en hendelse som det skal rykkes ut til. Med en styrke på 10 konstabler vil 4 møte på stasjonen. Med dreiende vakt og av gjenværende mannskaper er det forventet at 2,8 mannskaper møter. Det innebærer at utrykningen vil skje med 1+2 konstabler i mange tilfeller, men noen ganger også med 1+3. Dersom man legger dette til grunn vil Sulitjelma være under Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin anbefaling for første innsats. Salten Branns plan for dreiende vakt er for tiden ikke operativ på grunn av ikke avsluttet gjennomføring av opplæring og sertifikater til kjøretøy kl C. Dette er i prosess, som tidligere opplyst om til

kommunestyret fra Salten Brann.

Med 10 brannkonstabler vil det være mulig å opprettholde en mannskapsbil med slukkevann, når den dreierende vakten har førerkort kl C. Dernest kan det igjen, forutsatt at rammevilkårene er tilstede, være mulig å ha røykdykkertjeneste i Sulitjelma. Det er dog ikke ut fra lov- eller forskriftskrav.

Røykdykkertjeneste i Sulitjelma:

Sulitjelma stasjon har hatt røykdykkertjeneste nivå 1, men i henhold til lovverket stilles det ikke krav om at denne stasjonen skal ha røykdykkertjeneste. I hovedsak etableres røykdykkertjeneste der det er sykehjem eller omsorgsboliger. Det er hverken sykehjem eller omsorgsboliger i Sulitjelma per tiden. Se vedlegg, Salten Brann sin rapport s.106 vist i tabell 26. Det er estimert 1 boligbrann i Sulitjelma hvert 4. år. Salten Brann har tidligere orientert om at det, sett til erfaringer, har vært utfordrende å ha en operativ røykdykkertjeneste i Sulitjelma. Årsakene til dette er ikke entydige.

Brannmannskapene i Sulitjelma kan i dag utføre innsats uten røykdykking, men som likevel innebærer at de kan utføre arbeid i røykfylt atmosfære når de har personlig verneutrustning, inkludert åndedrettsvern, som beskyttelse mot å bli eksponert for brannrøyk. Innsats på nivå 0 er forbundet med liten fare for innsatsmannskapene dersom generelle rutiner og instruksjoner for innsats følges av alle involverte.

Se vedlegg i saken, både Fauske kommunes egen rapport samt vedlegg spesielt om røykdykkertjeneste, for nærmere detaljer.

Selv om dette ikke er kommunens hovedansvar, kan det for Fauskesamfunnet oppleves som tryggere å ha røykdykkertjeneste både i Fauske og i Sulitjelma da brann i tunell kan angripes fra begge sider. Tuneller er skjønt nok ikke kommunens ansvar, men vi erfarer at summen av kompetanse og innsats er det som utgjør best samfunnssikkerhet og beredskap.

Innsatstid:

Salten brann oppgir at kjøretiden fra Fauske sentrum til Sulitjelma er 46 minutter (45,5 km Sulitjelma Fjellandsby). Kjøretiden er oppgitt likt for hele året.

Arbeidsgruppen har stilt spørsmål om det, ved en brannhendelse i Sulitjelma, vil være riktig å vurdere når styrken fra Fauske er fremme ved brannstedet, ikke kun at kjøretiden oppgis. Hele innsatstiden er ikke medregnet i tabell 23 s. 100 i Salten Brann sin rapport. Kjøretiden starter når mannskapene sitter i bilen. Kjøretiden er et av de tre elementene i innsatstiden.

I dimensjoneringsforskriften brukes begrepet *innsatstid* og det er:

Forspenningstid = tiden fra brannvesenet har mottatt brannmeldingen til det rykker ut fra brannstasjonen.

Kjøretiden = den tid det tar å kjøre fra brannstasjonen til brannstedet.

Angrepstiden = tiden fra brannvesenet når brannstedet til det er i angrep med redskap.

Erfaringer fra utrykninger på ikke kasernert mannskaper (som i Fauske) er forspenningstiden i ca. 8-9 minutter og angrepstiden ca. 4 minutter. Dette betyr at innsatstid fra Fauske til Sulitjelma fjellandsby er ca. 60 minutter.

Arbeidsgruppen mener at vurderinger om plassering av mannskap og materiell bør beregnes ut fra innsatstid og ikke oppgitt kjøretid. I så måte er

Innsatstiden fra Fauske til Sulitjelma er så vidt lang at brannstasjonen i Sulitjelma bør dimensjoneres for en effektiv første innsats. En økt dimensjonering (fra 8 til 10 konstabler) i Sulitjelma vil også veie opp for lengre innsatstid fra Fauske brannstasjon ved hendelser i Sulitjelma.

Selv om det ikke kan dimensjoneres ut fra fremtidige industrietableringer i Sulitjelma, så er det verdt å ha større oppmerksomhet på dette nå - da man siden vurderingene ble gjort - er nærmere operasjonalisering av planer om industrietablering. En økt dimensjonering vil bedre ivareta sikkerhet og beredskap knyttet til de pågående industrietableringene i Sulitjelma.

Erfaringer etter brannhendelse i Sulitjelma

En to-mannsbolig brenner i løpet av påsken 2023. Arbeidsgruppen mener at det som faktisk skjedde av branninnsats, målte innsatstider og utstyr i bruk ved denne hendelsen. Erfaringene fra den tragiske hendelsen styrker arbeidsgruppens vurderinger av hvordan brannordningen bør dimensjoneres i Sulitjelma. Hendelsesforløpet viser at styrken fra Sulitjelma var på stedet 22 minutter etter utalarmering og brannbekjempelsen var i gang 3 minutter etter det. Styrken fra Fauske var på stedet 38 minutter etter utalarmering. Brannbekjempelse starter umiddelbart etter dette. Styrken fra Sulitjelma hadde på dette tidspunkt etablert slukkevannforsyning fra kum.

Vaktordning i Sulitjelma er for tiden ikke etablert/fungerende. Dersom det hadde vært etablert vaktordning med dreiende vakt, ville det møtt 3 mannskaper ved alarmering. Dette ville ført til at styrken fra Sulitjelma ville vært på brannstedet tidligere enn det som faktisk skjedde. I den aktuelle hendelsen var en del tilfeldigheter medvirkende til at styrken allikevel kom raskt på stedet og fikk etablert fast slukkevannforsyning.

Felles brannordning i Salten:

Brannordningen som hver kommune har vedtatt er en del av en felles brannordning for hele brannverregionen. I ordningen er alle beredskapsressurser innenfor regionen sett i sammenheng - i den hensikt å skape en mest mulig effektiv brann- og redningsberedskap - med ressursene som er tilgjengelig. En prosess som har til hensikt å endre brannordningen, initieres i representantskapet i Salten Brann IKS, behandles av selskapet i samarbeid med den enkelte kommune, og fullføres med budsjettbehandlingen. Arbeidsgruppen er kjent med at representantskapet ønsker fremgang og at Salten Brann kan komme videre i deres arbeid på vegne av kommunene, herunder bl.a. med materiellplan og organisasjonsgjennomgang. Det forutsetter at alle kommuner slutter seg til de faglige vurderingene i ny brannordning.

Alle økonomiske forpliktelser i selskapet besluttes gjennom representantskapets behandling av årsbudsjett og økonomiplan. Utgiftene for den enkelte kommune består av to deler; brannordningen der kommunen finansierer hele kostnaden, og felleskostnader der kommunens andel beregnes etter en fordelingsnøkkel vedtatt av representantskapet. Kommunens mulighet til å påvirke egne kostnader følger samme inndeling; gjennom vedtak om brannordning, som kommunen selv beslutter, og gjennom påvirkning av budsjettbehandlingen i representantskapet.

Salten brann IKS har fått delegert kommunenes myndighet i spørsmål som berører brann- og eksplosjonsvernloven. For å sikre nødvendig legitimitet og faglig forankring, og dessuten motvirke uoverensstemmelser og misforståelser, er det sentralt at Salten brann deltar på arenaene der brann- og redningsberedskap og øvrig brannvern behandles.

Konklusjon og anbefaling:

Brannordningen i Fauske bør samlet sett dimensjoneres bedre for å møte de utfordringene som arbeidsgruppen har beskrevet. Brannstasjonen på Fauske er etter arbeidsgruppens vurdering riktig

dimensjonert til å ivareta de oppgavene og hendelsene som kan oppstå. For stasjonen i Sulitjelma mener arbeidsgruppen at den er noe underdimensjonert.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre brannordningen ved Fauske brannstasjon, men foreslår en endring av grunnlaget i brannordningen i Sulitjelma. Dersom kommunestyret kommer til at brannordningen i Sulitjelma skal dimensjoneres opp i tråd med arbeidsgruppens anbefaling, må kommunen drøfte endringen med Salten Brann IKS både ut fra spørsmål i de ulike vurderingene som er gjort og i henhold til selskapsavtalen.

For å få vurdert særtrekk og lokale forhold i Sulitjelma, ut over de mer generelle og det statistiske grunnlaget for å dimensjonere en brannordning, er det formålstjenlig at Fauske kommune møter Salten Brann for å drøfte dette på nytt. En eventuell endring i brannordningen i Sulitjelma innbefatter god og konstruktiv dialog med Salten Brann IKS.

Kommunedirektøren foreslår dialog med Salten Brann IKS om særlig følgende punkter:

- a. Vurdere størrelsen på styrken i Sulitjelma på nytt (fra 8 til 10 mannskaper)
- b. Vurdere innsatstiden fra Fauske brannstasjon til Sulitjelma på nytt (henger sammen med punkt a og c)
- c. Fremme innspill (til materiellbehov/planen) der mannskapsbil med vanntank spilles inn som type kjøretøy til Sulitjelma.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Rapport med vurdering av ny brannordning i Fauske-Sulitjelma

Dato:

15.05.2023

Mandat:

Vedtak i Fauske kommunestyre 10.12.2021, sak 124/21 med bestilling til kommunedirektøren om ny gjennomgang av den nye brannordningen.

Utført av:

Rapporten er utarbeidet av administrasjonen der en intern arbeidsgruppe har gjennomgått og vurdert ny brannordning i Fauske og Sulitjelma.

1. Innledning og bakgrunn

Brann- og redningstjenesten har samlet sett i Norge endret innretning. Hendelsestypene har endret seg og er i stadig endring. For mange kommuner utgjør ikke branner lenger størstedelen av de hendelser som brann- og redningstjenesten håndterer som bl.a. trafikkulykker, naturhendelser, søk og redning, ulykker med farlig stoff og akutt helsehjelp. Dette tilhørte ikke til brannvesen å skulle håndtere tidligere. I tillegg er flere av hendelsene også mer omfattende og kompliserte enn tidligere. Dette krever oftest andre typer materiell, utstyr og kompetanse for å håndtere hendelsene.

Oppdraget fra representantskapet i Salten Brann IKS var å revidere eksisterende kommunale brannordninger og fremme forslag til nye brannordninger ut i fra et faglig ståsted. Utformingene av brannordningen skulle gjøres i et tett samarbeid med den enkelte kommune.

Sentrale dokumenter er Brann ROS 2020 og Ny felles brannordning Salten Brann IKS (fremtidig organisering og dimensjonering av brann- og redningstjenesten i Fauske kommune).

Dette grunnlaget førte til at Fauske kommunestyre vedtok en ny brannordning i 2021. Som følge av ny brannordning ble innsatsstyrken i Sulitjelma redusert med to konstabler og røykdykkertjenesten nivå 1 skulle avvikles ved Sulitjelma brannstasjon.

I arbeidet med ROS-analyser og annet forberedende arbeid fra Salten Brann IKS var det begrenset involvering og dialog mellom Salten Brann IKS og lokal innsatsstyrke. Kommunikasjonen opplevdes ikke god. Med bakgrunn i dette, samt de forestående endringene eksalterte situasjonen slik at brannstyrken i Sulitjelma sa opp sine stillinger i oktober/november 2021. Kommunestyret i Fauske ga uttrykk for at de var utilfredse med hvordan Salten brann håndterte situasjonen med personellet i Sulitjelma.

Etter dette var brannordningen i Fauske og Sulitjelma særlig omfattet av stort engasjement blant lokalbefolkningen i Sulitjelma og folkevalgte. Brannordningen har vært oppe til politisk behandling flere ganger de senere årene. Salten Brann IKS har også flere ganger møtt formannskap og kommunestyre. De har orientert om de brannfaglige vurderingene som ligger til grunn for den ordningen de mener passer Fauske kommune, gitt de rammebetingelsen Salten Brann IKS vurderer som gjeldende.

Behandlinger i kommunestyret:

- 25.02.21. Saken ble utsatt
- 11.03.21. Saken ble behandlet (sak 72/21)
- 15.04.21. Gjaldt tankvogn til Sulitjelma, men førte til debatt om selve brannordningen og tilgang på slokkevann.
- 10.12.21. Brannordningen behandlet på nytt i kommunestyret. Vedtak om ny gjennomgang (sak 124/21)

Fauske kommunestyre vedtok i sak 72/21 ny brannordning for Fauske kommune der innsatsstyrken skulle reduseres med to konstabler og at røykdykkertjenesten nivå 1 skulle avvikles ved Sulitjelma brannstasjon. Det har i ettertid kommet frem flere sider ved saken som er vurdert på nytt/stilt spørsmål ved, og som ikke syntes å være godt nok belyst. Kommunestyret ba derfor kommunedirektøren om å fremlegge ny oppdatert sak for kommunestyret før en eventuell endring av brannordningen. Dagens brannordning bør videreføres ut 2023. Risikoområdene ved en endringen bør gjennomgås på nytt. Ny brannordning bør også vurderes opp mot ny planlagt industri i Sulitjelma. Lokal innsatsstyrke bør involveres i utredningen.

1.1 Brannfaglige vurderinger fra Salten Brann IKS

Salten Brann IKS leverte i 2021 en rapport med anbefaling om brannordningen i Fauske kommune.

Salten Brann skriver at det er et generelt behov for å effektivisere kommunal sektor og at dette påvirker Salten Brann IKS. Bedre offentlig ressursbruk er en viktig del av strategien for å møte utfordringen med begrenset økonomisk handlingsrom i fremtiden. Budsjetttrammene blir strammere fremover, og for å kunne ivareta prioriterte oppgaver i Salten Brann IKS, er det nødvendig å effektivisere og prioritere ressursbruken. Ut ifra dagens krav om budsjett må Salten Brann ha en mer effektiv ressursbruk og nye måter å løse oppgavene på. Det er nødvendig å vurdere hvordan brann- og redningsvesenet kan utnytte eksisterende rammer på en mer hensiktsmessig måte enn i dag, slik at effektiviseringsgevinster hentes ut ved revidering av brannordningene i de ulike kommunene. Målet er at de samlede ressursene skal kunne utnyttes så effektivt som mulig.

Det er viktig at Salten Brann og eierkommunene har dialog og samarbeider om brannordningen, og at kommunen og Salten Brann har et gjensidig ansvar for å følge opp brannordningen. Begge parter er forpliktet til å etterleve brannordningen.

I vurderingen av en god og hensiktsmessig brann- og redningstjeneste som imøtekommer behovene avdekket i risiko- og sårbarhetsanalysen, er det vektlagt en helhetlig og optimal løsning for Fauske kommune. Dimensjonering av brann- og redningstjenesten er regulert i dimensjoneringsforskriften. Dimensjoneringsforskriften setter krav til enhver kommune om å ha et brann- og redningsvesen som

er organisert, utrustet og bemannet slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Dette skal sikres gjennom et systematisk beredskapsoppsett basert på prosedyrer, forebygging og operativ ledelse som muliggjør optimalt samspill mellom innsatslag og støttestyrker. Salten Brann presiserer at brannordningen for Fauske kommune må sees i sammenheng med at Salten Brann IKS er definert som en brannvernregion.

Med utgangspunkt i faglige analyser, ulike ROS-analyser og innspill fra Fauske kommune ble det foreslått følgende brannordning for Fauske kommune:

Fauske brannstasjon:

Fauske brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	20	20	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Vaktlag med dreiende vakt	Vaktlag med dreiende vakt	
Røykdykkere	15	15	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste Overflateredning Tungbilredning	Til vurdering: Overflateredning Tungbilredning
Kjøretøy	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	

Tabell 1: Utdrag fra Salten Brann sin rapport om ny fremtidig brannordning Fauske stasjon

Sulitjelma brannstasjon:

Sulitjelma brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	10	8	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Dreiende vakt (1 på vakt)	Dreiende vakt (1 på vakt)	
Røykdykkere	2	0	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser	Brannhendelser Akutt helsehjelp	

Kjøretøy	Mannskapsbil	Fremskutt enhet	Mannskapsbilen erstattes av fremskutt enhet. Dette vil øke fleksibiliteten til styrken. Fremskutt enhet er rustet til førsteinnsats til brannhendelser og akutt helsehjelp. Fauske brannstasjon er støttestyrke.
----------	--------------	-----------------	--

Tabell 2: Utdrag fra Salten Brann sin rapport om ny fremtidig brannordning Sulitjelma stasjon

I denne ordningen er det stasjonen på Fauske som skal stå for tjenesteleveransen på brannhendelser, trafikkhendelser, røykdykkertjeneste, overflateredning og tungbilredning. Stasjonen i Sulitjelma skal i hovedsak ha tjenesteleveranse på brannhendelser og øvrige tjenester som leveres fra Fauske stasjonen. Stasjonene dimensjoneres med tanke på dette og forslaget innebærer en reduksjon i antall mannskaper og i utstyr for stasjonen i Sulitjelma, mens det for Fauskestasjonen ikke er noen endringer.

Forslaget fra Salten Brann IKS som ligger til grunn for kommunestyrets vedtak, bygger på Salten ROS fra 2020. Fauske kommune har bedt Salten Brann om en vurdering av og kvalitetssikring av Salten ROS for å sikre at den fortsatt kan legges til grunn uten endringer i det videre arbeidet med å vurdere brannordningen i Fauske-Sulitjelma.

1.2 Fauske kommunes egne brannfaglige vurderinger

Med bakgrunn i Salten ROS og den tjenesteleveransen som er planlagt for Fauskestasjonen synes denne riktig organisert og dimensjonert. Kommunedirektøren deler derfor Salten Branns faglige vurderinger knyttet til Fauske stasjonen.

Når det gjelder stasjonen i Sulitjelma har Fauske kommune andre/bredere perspektiv enn Salten Brann har vurdert i sin rapport. I det følgende gjøres det drøfting av flere relevante forhold som inngår i tjenestene til brann og redning – i et forsøk på å belyse fra flere sider.

1.2.1 Innsatsstyrken i Sulitjelma

Styrken har vært på 10 konstabler og er nå redusert til 8. Styrken er en deltidsstyrke der mannskapene ikke er på stasjonen, men utfører sine egne jobb- eller private oppgaver når alarmen går. Mange års erfaring viser at det ved hendelser er oppmøte ca. 40%. Av 8 konstabler vil altså 3 personer (s 3,2) møte på stasjonen ved en hendelse som det skal rykkes ut til. Med en styrke på 10 konstabler vil 4 møte på stasjonen og rykke ut på hendelsen.

Den vedtatte ordningen med 8 mannskaper inneholder også en endring i kjøretøy, der det nye kjøretøyet er en mindre bil som kan kjøres med førerkort B. Dette betyr at alle de 3 (4) som møter

kan kjøre denne bilen. Dersom kjøretøyet er et førerkort C kjøretøy, må alle som skal inngå i den dreierende vaktordning ha førerkort kl C og man vil da alltid ha sjåfør ved hendelser. Kjøretøy drøftes i avsnittet nedenfor.

Den nye ordningen innebærer at det rykker ut 3 konstabler på en hendelse, mot 4 tidligere. På hendelsesstedet vil 4 konstabler arbeide mer effektivt, håndtere mer utstyr og legge bedre til rette for mottak av styrken fra Fauske, når den etter hvert kommer. En viktig del av det første arbeidet på hendelsesstedet er å sikre vannforsyning. Nærmeste påkoblingspunkt kan være litt unna og det vil kreve mannskapsressurs for å legge ut brannslanger og koble på punktet for vannforsyning.

Ved brannhendelser i Sulitjelma har man erfaring med at det ganske fort kommer også andre mennesker til hendelsen. Ofte er dette folk som har vært med i brannstyrken tidligere og andre som bare vil hjelpe til. Men en brannordning kan ikke basere seg på en forventning om at dette skal være tilfelle.

Ved brann i bolig vil livredning være en prioritert oppgave. Muligheten for å kunne gå inn i en brennende bolig med røykdykkere for å hente ut mennesker som er der, er svekket i den nye brannordningen. Røykdykking skal leveres fra Fauske stasjonen etter den kjøretiden som er oppgitt på 45 minutter (se drøfting av innsatstid nedenfor). Røykdykking på nivå 1 i dagens ordning kan sannsynligvis starte innen 45-60 minutter etter at alarmen har gått. Sulitjelma mannskapene har da vært på brannstedet i 40-45 minutter og kunne ha startet røykdykking på et vesentlig tidligere tidspunkt dersom stasjonen hadde oppsett med røykdykkere – forutsatt at det var mannskaper med røykdykkerkompetansen som møtte til brannhendelsen. Det vil alltid være en risiko ved oppmøte og tilstedeværende kompetanse i en deltidsbrannordning.

Salten Brann legger opp til at styrken på 8 mannskaper skal ha en dreierende vakt, der en mann til enhver tid er på vakt. Denne ressursen vil alltid rykke ut ved alarm. I tillegg vil deltidsmannskaper som er tilgjengelig møte på stasjonen. Erfaringene er som nevnt at 40% møter. Med 7 gjenværende mannskaper er det forventet at 2,8 mannskaper møter. Det innebærer at utrykningen vil skje med 1+2 konstabler i mange tilfeller, men noen ganger også med 1+3 mann. Dette medfører at man vil være under Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sin anbefaling for første innsats, og at det ikke vil være mulig å gjennomføre en røykdykkerinnsats. Salten Branns plan for dreierende vakt er for tiden ikke operativ på grunn av ikke avsluttet gjennomføring av opplæring og sertifikater til kjøretøy kl C. Dette er i prosess, som tidligere opplyst om til kommunestyret fra Salten Brann.

Med en styrke på 10 konstabler er det mulig å ha en røykdykkertjeneste også i Sulitjelma, hvis man som nevnt over har et oppmøte ved hendelser på 40%. Det stilles tilleggskrav til røykdykkertjeneste, se punkt 1.2.4 om røykdykking.

Det er DSBs anbefaling i dimensjoneringsforskriften at første innsatsen skal startes av 4 mannskaper. Det står følgende:

Et firemannslag, eventuelt med tillegg av støttestyrke, er erfaringsmessig det minimum av personell som er nødvendig for å iverksette effektiv og sikker førsteinnsats, se under "forventninger til innsatsstyrken etter standard dimensjonering" og "forutsetninger for innsatsen" i vedlegg 1. I brannvesen som er organisert med deltidspersonell uten vakt, bør førsteinnsatsen også organiseres med lagstruktur for å oppnå mest mulig slagkraft og sikker innsats.

En mannskapsstyrke på 10 i Sulitjelma vil gjøre det mulig å få frem flere konstabler til brannstedet i første fase.

Det vil øke kostnadene å gå fra 8 til 10 brannkonstabler. Kostnader er knyttet til lønn, opplæring, trening samt personlig utstyr. Denne kostnaden må vurderes opp mot lov og forskriftskrav og hva en bedre dimensjonert tjenesteleveranse vil bety for Sulitjelmasamfunnet.

Forskjellen på 8 og 10 konstabler i Salten Branns ordning er at det skal gis flere treningstimer til de 8 konstablene som skal inngå i deltidsstyrken. Ordning med 10 konstabler hadde færre treningstimer pr. år, men etter hva vi forstår kostet det samme. Spørsmålet er om høyere kompetanse i form av flere treningstimer vil komme til nytte hvis det ikke møter mange nok konstabler til å organisere første innsatsen ved hendelser. Da kan dermed være mer hensiktsmessig å ha flere i styrken og tilstrekkelig mannskap for å gjøre innsats ved hendelser.

En annen erfaringsmessige ulempe med å ta ned antall konstabler ved stasjonen, vil være i ferietider, og spesielt i julen og påsken, da det vil det være vesentlig flere «innbyggere» i Sulitjelma på grunn av at hyttene og fritidsboliger fylles med folk. Det er også større sannsynlighet at det er enda færre tilgjengelige konstabler som kan møte ved hendelser, siden deltidsmannskap kan være bortreist. I dimensjoneringsforskriften skrives følgende om vaktberedskap, jf. § 5-3:

I spredt bebyggelse og i tettsteder med inntil 3.000 innbyggere kan beredskapen organiseres av deltidspersonell uten fast vaktordning. Til tider hvor det ikke kan forventes tilstrekkelig oppmøte ved alarmering skal det opprettes lag med dreiende vakt.

1.2.2 Kjøretøy i Sulitjelma

Salten Brann har tidligere gitt uttrykk for at mannskapsbil med vanntank skal byttes ut med en mindre bil, såkalt fremskutt enhet. Flere brannstasjoner har svært gode erfaringer med disse mindre kjøretøyene. Erfaringene er i stor grad knyttet til bruk i byer og nær hovedveier. Kommunedirektøren er usikker på om disse erfaringene er overførbare eller relevante for brannberedskapen i Sulitjelma. Trafikkbildet i Sulitjelma tilsier ikke at det er samme behov for et mindre og smidigere kjøretøy for rask fremkommelighet til brannstedet, som i en sterkere trafikkert by eller tettsted. Derimot synes det som svært viktig å kunne starte slukking med en gang, evt sikring av omkringliggende bygninger for å hindre spredning. Det tilsier at første bil på stedet har med slukkevann og kan starte slukking umiddelbart.

Mannskapsbiler med vanntank har typisk 2000-3000 liter med slukkevann for de første 6-10 minuttene. Arbeidet med å sikre kontinuerlig slukkevannforsyning må samtidig gjøres. Dette antas å være lettere å få gjort med en mannskapsstyrke bestående av 10 mann fremfor 8 (drøfting av mannskapsstyrke i eget punkt over). En fremskutt enhet er en lett enhet som rykker ut i tillegg til hovedstyrken, men om man ikke har en ordinær mannskapsbil ved stasjonen vil man ikke ha nødvendige ressurser nært nok til å gjennomføre første innsats med tanke på DSB sine anbefalinger i dimensjoneringsforskriften.

Mannskapsbil er et tyngre kjøretøy som krever førerkort kl C. For å sikre at det alltid møter en som kan være sjåfør på mannskapsbilen, må alle som inngår i den dreiende vaktordningen ha førerkort kl C (4 stk). Med samme vaktordning vil det ved 10 konstabler fortsatt være tilstrekkelig med 4 som har førerkort kl C.

Salten Brann har uttalt at de ved utskifting vil søke å velge kjøretøy som er best mulig tilpasset tjenesteleveranse og lokale forhold ved den enkelte stasjon. Fauske kommune har notert innspillene som er kommet fra Sulitjelma, og har blant annet med bakgrunn i disse valgt å beholde dagens løsning inntil videre. Mannskapsbilen ved stasjonen er imidlertid et av selskapets eldste kjøretøy, og utskifting vil bli nødvendig i løpet de kommende årene. For Fauske kommune vil det være hensiktsmessig å arbeide for at det ved utskifting av mannskapsbilen anskaffes en ny mannskapsbil med slukkevann. Materiellbehov/materiellplan i Salten Brann IKS skal komme som en egen sak til kommunene. Det er ikke besluttet hvilket materiell som blir vedtatt hvor.

1.2.3 Responstid fra Fauske til Sulitjelma

Salten brann oppgir at kjøretiden fra Fauske sentrum til Sulitjelma er 46 minutter (45,5 km Sulitjelma Fjellandsby). Ved en brannhendelse i Sulitjelma vil det være riktig å vurdere når styrken fra Fauske er fremme ved brannstedet. Kjøretiden er oppgitt likt for hele året. Kjøretiden starter når mannskapene sitter i bilen. Kjøretiden utgjør et av de tre elementene i innsatstiden.

I dimensjoneringsforskriften brukes begrepet innsatstid og det er:

Forspenningstid = tiden fra brannvesenet har mottatt brannmeldingen til det rykker ut fra brannstasjonen.

Kjøretiden = den tid det tar å kjøre fra brannstasjonen til brannstedet.

Angrepstiden = tiden fra brannvesenet når brannstedet til det er i angrep med redskap.

Erfaringer fra utrykninger på ikke kasernert mannskaper (som i Fauske) er forspenningstiden i beste fall ca. 8 minutter og angrepstiden ca. 4 minutter. Dette betyr at innsatstid fra Fauske til Sulitjelma fjellandsby i er ca. 50-60 minutter.

Alle vurderinger om plassering av mannskap og materiell må beregnes ut fra innsatstid og ikke oppgitt kjøretid. Innsatstiden fra Fauske til Sulitjelma er så vidt lang at brannstasjonen i Sulitjelma må dimensjoneres for en effektiv første innsats. Erfaringer fra Sulitjelma brannstasjon tilsier innsatstiden vil være 15-25 minutter avhengig av hvor i Sulitjelma brannhendelsen er.

1.2.4 Røykdykkere

En røykdykker går inn i røykfylte og varme områder for å søke etter og redde mennesker, og slukke branner i tidlig fase før det får utviklet seg. Det kan være vesentlig faktor for å få tatt ut en brann i områder hvor det er tett trehusbebyggelse og ikke brannskille begrensinger, eller 8 meter avstand mellom husene. Det stilles krav til fysisk og psykisk skikkethet hos en røykdykker med årlig gjennomføring av fysisk test. Det kan være med på å heve fysisk kompetanse hos mannskapene også ved øvrige hendelser.

Røykdykking deles inn i ulike nivåer (se under og i vedlegg). Nivåene har forskjellige krav til utstyr, trening og antall konstabler som skal operere sammen.

Nivå	Innsatsbeskrivelse	Materiell og personellkrav	Årlig kostnad
Nivå 0	Innsats uten røykdykking, men arbeid i røykfylt atmosfære hvor personlig verneutrustning inkludert åndedrettsvern er beskyttelse mot å bli eksponert for brannrøyk. Innsats på nivå 0 er forbundet med liten fare for innsatsmannskapene dersom generelle rutiner og instruksjoner for innsats følges av alle involverte.	Totalt 10 mannskaper Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler	Etableringskostnad 88 000,- Årlig vedlikeholdskostnad 15 000,- Estimerte kostnader: 14 599,- kr per konstabel (x8=116.780 summen for 8 konstabler), med dagens 8 konstabler og en økning på 2 konstabler er nytt estimat slik (14.599x2=29.198) Samlet sum: 146 000,-
Nivå 1	Innsats med ett røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på fire innsatsmannskaper; to røykdykkere, en utrykningsleder og en pumpekjører. Utrykningsleder vil i de aller fleste tilfelle lede, og være sikringsmann for røykdykkerne, mens pumpekjøring ofte utføres av sjåføren. Det er imidlertid det enkelte brannvesen som selv bestemmer hvordan innsatsen på et brannsted skal organiseres.	8 med røykdykker-sertifisering av totalt 10 mannskaper. Forutsetning: Mannskapsbil med vanntank. Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler. I tillegg kommer øvingskrav og fysisk årlig test.	Etableringskostnad 88 000,- Årlig vedlikeholdskostnad 15 000,- Estimerte kostnader: 14 599,- kr per konstabel (x8=116.780 summen for 8 konstabler), med dagens 8 konstabler og en økning på 2 konstabler er nytt estimat slik (14.599x2=29.198) Samlet sum: 146 000,- Øvingskrav minimum: 4 øvelser á 12 timer tilsammen (3 kald og 1 med temp.) Estimert kostnad pr øvelse pr konstabel ca kr 1000x4øvelser =4000 4000x8konstabler=32.000 Det kan være mulig å gjennomføre øvelsene samtidig som øvrige øvelser. Det vil i så fall kunne redusere kostnadene noe.
Nivå 2	Innsats med to røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på seks innsatsmannskaper; fire røykdykkere (to par), en utrykningsleder og en pumpekjører. Dersom innsats utføres fra to basepunkter, økes minimumsbehovet for mannskap til sju, i det hvert basepunkt må bemannes med en sikringsmann. Innsats etter dette nivået betinger utvendig ledelse fra brannsjef eller overordnet vakt på det aktuelle brannstedet. Røykdykkerinnsats fra to basepunkter bør ha egen røykdykkerledelse.	16 med røykdykker-sertifisering av totalt 20 mannskaper 2 mannskapsbiler Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler. I tillegg kommer øvingskrav og fysisk årlig test.	Ikke realiserbart i Sulitjelma på grunn av omfang og antall ansatte.

Tabell 3: Utdrag fra røykdykkerveiledning

Røykdykking skjer ved bruk av røykdykkerlag bestående av tre konstabler, røykdykker1, røykdykker2 og røykdykkerleder. For å få en fungerende røykdykkertjeneste i Sulitjelma må tre av de som møter ved hendelser være røykdykkere. I Sulitjelma har man erfaring for at 40% av styrken møter. For å sikre at minst 3 av de som møter er røykdykkere, må minst 8 av konstablene være røykdykker sertifisert.

Det kan også oppstå ulykke med røykutvikling i en av tunnelene. I tunnelene er det ikke mulighet for å styre røyken i ønsket retning. Det kan være en stor fordel å angripe hendelsen også fra Sulitjelmasiden, ikke bare fra Fauskesiden. Her kunne røykdykkerinnsats fra Sulitjelma bistått ved tunellbrann. Tuneller er skjønt nok ikke kommunens ansvar, men vi erfarer at summen av kompetanse og innsats er det som utgjør best samfunnsikkerhet og beredskap.

1.2.5 Industrien i Sulitjelma

Salten Brann skriver i sin rapport at i Sulitjelma er det ingen store næringsvirksomheter, men det er en del mindre virksomheter som er knyttet til turisme. Dette er i ferd med å endre seg da det er pågående industrietableringer i Sulitjelma. En av disse skal blant annet operere med smelteovner. Brannordningen i Sulitjelma må sannsynligvis håndtere dette. Enten må kommunens ordning dimensjoneres for situasjonen, eller man kan som i andre kommuner etablere eget industribrannvern i samarbeide med industrien. Industribedriftene som er under etablering, styrker argumentene for å øke mannskapsstyrken fra 8 til 10 konstabler samt etablere en mannskapsbil med slokkevann.

Basert på det som er offentlig kjent om etablering av ny industri i Sulitjelma, vil det ta noe tid før denne er så stor at det utløser krav om egen brannordning/industrivern. Inntil virksomheten har nådd 40 ansatte er det Fauske kommunes ansvar å etablere og drifte en brannordning. Etter at virksomheten har nådd førti ansatte kan virksomheten selv etablere brannordning eller kjøpe en slik utvidet tjeneste fra Fauske kommune. Innslagspunktet på 40 ansatte gjelder også når flere virksomheter på samme område til sammen har >40 ansatte. Virksomhetene må da etablere et felles samarbeid med industrivern.

På det nåværende tidspunkt vil Fauske kommune være ansvarlig for brannordningen i Sulitjelma, mens det pågår etablering av ny industri. Situasjonen forutsetter et godt samarbeid med etablererne og selskapene, slik at man forbereder brannordning og samarbeid frem til det tidspunkt der ett selskap eller flere selskap sammen når innslagspunktet for krav om å etablere industribrannvern.

1.2.6 Erfaring fra brannhendelse i påsken 2023 i Sulitjelma

I påsken 2023 brant en vertikaldelt tomannsbolig ca 1 kilometer mot Fauskesiden fra brannstasjonen i Sulitjelma. Brannhendelsen skjedde i tett trehusbebyggelse med mindre enn 8 meter mellom husene og ingen brannskillebegrensende vegger.

Salten brann IKS presenterte følgende tidsforløp på hendelsen til kommunestyret 27. april 2023:

- Kl. 21.10 Mottak av telefonhenvendelse med melding om brann i bygning.
- Kl. 21.11 Mannskaper alarmeres på Sulitjelma og Fauske brannstasjon.
- Kl. 21.17 Mannskapsbil fra Fauske forlater stasjonen.
- Kl. 21.32 Mannskaper fra Sulitjelma fremme på brannstedet.
- Kl. 21.35 Brannbekjempelse iverksatt.

- Kl. 21.40 Vannforsyning etablert fra kum i bakken.
- Kl. 21.49 Mannskapsbil fra Fauske fremme. Tankbil fra Fauske ankommer rett i etterkant av mannskapsbilen.

Hendelsesforløpet viser at styrken fra Sulitjelma var på stedet 22 minutter etter utalarmering og brannbekjempelsen var i gang 3 minutter etter det. Styrken fra Fauske var på stedet 38 minutter etter utalarmering. Brannbekjempelse starter umiddelbart etter dette. Styrken fra Sulitjelma hadde på dette tidspunkt etablert slukkevannforsyning fra kum.

Ved alarmering møtte to mannskaper på stasjonen i Sulitjelma, ingen av disse hadde førerkort klasse C for å kunne kjøre mannskapsbilen og måtte vente til det kom en som kunne kjøre bilen. Mannskapet som kom var en brannkonstabel som kom fra hytta i fjellet og responderte på fullalarm. Da styrken kom til brannstedet møtte ytterligere 1-2 personer, tidligere ansatte brannkonstabler. Da Fauskestyrken ankom, bestod den av ytterligere 6 brannkonstabler. Innsatsleder ankom fra Bodø kl. 22.10.

Spesielt om vaktordningen i Sulitjelma knyttet til hendelsen i påsken

Vaktordning i Sulitjelma er for tiden ikke etablert/fungerende. Dersom det hadde vært etablert vaktordning med dreiende vakt, ville det møtt 3 mannskaper ved alarmering. Dette ville ført til at styrken fra Sulitjelma ville vært på brannstedet tidligere enn det som faktisk skjedde. I den aktuelle hendelsen var en del tilfeldigheter medvirkende til at styrken allikevel kom raskt på stedet og fikk etablert fast slukkevannforsyning.

1.2.7 Slukkevann

Sentrale sentrumsområder i Sulitjelma har generelt god slukkevannkapasitet. Det er områder i Fjellandsbyen og rundt Daja Camping der situasjonen ikke er tilstrekkelig. Slukkevannkapasiteten er Fauske kommunes ansvar. Tilgangen på slukkevann kan løses ved fast vannforsyning, utplassert tankkapasitet eller utrykningskjøretøy med tank (tankbil, mannskapsbil med vanntank). Slukkevannkapasiteten i de delene med svak dekning, kan løses med mannskapsbil (med vanntank) og med tankbil.

1.2.8 Økonomi

Ved å øke bemanningen fra 8 til 10 mannskaper vil lønnskostnaden øke estimert med 14 599,- kr per konstabel, totalt 29 198,- kr per år.

Ved å etablere røykdykkertjeneste er det beregnet at det vil påløpe en etableringskostnad på ca 88 000,- (8 masker, 2 meiser og 4 flasker). Årlig vedlikeholdskostnad er beregnet til kr. 6 200 (service og vedlikeholdskostnader materiell). Helsesjekk røykdykker ca kr 8 800. Øvrige kostnader, se punkt 1.2.4 i tabell 3.

1.3 Konklusjon

Brannordningen i Fauske samlet sett bør dimensjoneres bedre for å møte de utfordringene arbeidsgruppen har beskrevet og mener eksisterer. Brannstasjonen på Fauske er etter arbeidsgruppens vurdering tilstrekkelig dimensjonert til å ivareta de oppgavene og hendelsene som kan oppstå. Stasjonen i Sulitjelma mener arbeidsgruppen er noe underdimensjonert.

Stasjonen i Sulitjelma bør økes fra 8 til 10 brannkonstabler. Etableringen av dreiende vakt må operasjonaliseres. Med 10 brannkonstabler vil det være mulig å opprettholde en mannskapsbil med slukkevann, når den dreiende vakten har førerkort kl C. Derneft kan det igjen, forutsatt at rammevilkårene er tilstede, være mulig å ha røykdykkertjeneste i Sulitjelma. Det er dog ikke ut fra lov- eller forskriftskrav.

Kommunedirektøren foreslår å videreføre brannordningen ved Fauske brannstasjon, men foreslår en endring av grunnlaget i brannordningen i Sulitjelma. Dersom kommunestyret kommer til at brannordningen i Sulitjelma skal dimensjoneres opp i tråd med arbeidsgruppens anbefaling, må kommunen drøfte endringen med Salten Brann IKS både ut fra spørsmål i de ulike vurderingene som er gjort og i henhold til selskapsavtalen.

For å få vurdert særtrekk og lokale forhold i Sulitjelma, ut over de mer generelle og det statistiske grunnlaget for å dimensjonere en brannordning, er det formålstjenlig at Fauske kommune møter Salten Brann for å drøfte dette på nytt. En endring i brannordningen i Sulitjelma innbefatter god og konstruktiv dialog med Salten Brann IKS.

Kommunedirektøren foreslår dialog med Salten Brann IKS om særlig følgende punkter:

- a) Vurdere størrelsen på styrken i Sulitjelma på nytt (fra 8 til 10 mannskaper)
- b) Vurdere innsatstiden fra Fauske brannstasjon til Sulitjelma på nytt (henger sammen med punkt a og c)
- c) Fremme innspill (til materiellbehov/planen) der mannskapsbil med vanntank spilles inn som type kjøretøy til Sulitjelma.

Spesielt om røykdykkertjenesten

Utdrag fra Røykdykkerveiledning

Risikoen ved røykdykking skal alltid vurderes, og den risiko røykdykkerne utsetter seg for skal alltid stå i forhold til forventet utbytte av innsatsen. Med risiko menes muligheten for at noe uønsket skal skje og hvilke følger dette kan få. Røykdykking er risikofylt innsats i tett brannrøyk. Arbeidsoperasjoner som ikke er innsats i tett brannrøyk er ikke røykdykking. Verneutrustning, inklusiv åndedrettsvern skal benyttes der det er fare for eksponering av røyk eller potensiell røykspredning.

Se side 108 i Rapport brannordning fra Salten Brann IKS, tabell 27: Oversikt over anbefalte tjenester med timeantall til trening og øvelser, og Tabell 28: Oversikt over kostnadene for røykdykkertjeneste

Nivå	Innsatsbeskrivelse	Materiell og personellkrav	Årlig kostnad
Nivå 0	Innsats uten røykdykking, men arbeid i røykfyllt atmosfære hvor personlig verneutrustning inkludert åndedrettsvern er beskyttelse mot å bli eksponert for brannrøyk. Innsats på nivå 0 er forbundet med liten fare for innsatsmannskapene dersom generelle rutiner og instruksjoner for innsats følges av alle involverte.	<p>Totalt 10 mannskaper</p> <p>Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler</p>	<p>Etableringskostnad 88 000,-</p> <p>Årlig vedlikeholdskostnad 15 000,-</p> <p>Estimerte kostnader: 14 599,- kr per konstabel (x8=116.780 summen for 8 konstabler), med dagens 8 konstabler og en økning på 2 konstabler er nytt estimat slik (14.599x2=29.198)</p> <p>Samlet sum: 146 000,-</p>
Nivå 1	Innsats med ett røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på fire innsatsmannskaper; to røykdykkere, en utrykningsleder og en pumpekjører. Utrykningsleder vil i de aller fleste tilfelle lede, og være sikringsmann for røykdykkerne, mens pumpekjøring ofte utføres av sjåføren. Det er imidlertid det enkelte brannvesen som selv bestemmer hvordan innsatsen på et brannsted skal organiseres.	<p>8 med røykdykker-sertifisering av totalt 10 mannskaper.</p> <p>Mannskapsbil med vanntank.</p> <p>Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler.</p> <p>I tillegg kommer øvingskrav og fysisk årlig test.</p>	<p>Etableringskostnad 88 000,-</p> <p>Årlig vedlikeholdskostnad 15 000,-</p> <p>Estimerte kostnader: 14 599,- kr per konstabel (x8=116.780 summen for 8 konstabler), med dagens 8 konstabler og en økning på 2 konstabler er nytt estimat slik (14.599x2=29.198)</p> <p>Samlet sum: 146 000,-</p> <p>Øvingskrav minimum: 4 øvelser á 12 timer tilsammen (3 kald og 1 med temp.)</p> <p>Estimert kostnad pr øvelse pr konstabel ca kr 1000x4øvelser =4000 4000x8konstabler=32.000</p> <p>Det kan være mulig å gjennomføre øvelsene samtidig som øvrige øvelser. Det vil i så fall kunne redusere kostnadene noe.</p>
Nivå 2	Innsats med to røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på seks innsatsmannskaper; fire røykdykkere (to par), en utrykningsleder og en pumpekjører. Dersom innsats utføres fra to basepunkter, økes minimumsbehovet for mannskap til sju, i det hvert basepunkt må bemannes med en sikringsmann. Innsats etter dette nivået betinger utvendig ledelse fra brannsjef eller overordnet vakt på det aktuelle brannstedet. Røykdykkerinnsats fra to basepunkter bør ha egen røykdykkerledelse.	<p>16 med røykdykker-sertifisering av totalt 20 mannskaper</p> <p>2 mannskapsbiler</p> <p>Sertifisering skjer under utdanning av brannkonstabler.</p> <p>I tillegg kommer øvingskrav og fysisk årlig test.</p>	<p>Ikke realiserbart i Sulitjelma på grunn av omfang og antall ansatte.</p>

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

- *Framtidig organisering og dimensjonering av brann- og redningstjenesten i Fauske kommune*

Sammendrag

Oppdraget fra representantskapet er å revidere eksisterende kommunale brannordninger og fremme forslag til nye brannordninger ut i fra et faglig ståsted. Utformingene av brannordningen gjøres i et tett samarbeid med den enkelte kommune.

Bakgrunnen for oppdraget er at dagens brannordning ikke har vært evaluert siden 2006, og dagens brannordning som ble etablert i 2006 samsvarer ikke med dagens og fremtidens risiko- og sårbarhetsbilde. Parallelt med dette skal kravene om et framtidig økonomisk bærekraftig brann- og redningsvesen belyses.

Denne rapporten omhandler brannordningen for Fauske kommune. Rapporten er todelt. Del 1 gir en generell innføring i prosessen og overordnede faktorer som påvirker og har relevans for brannordningen. Del 2 er i sin helhet viet brannordningen for Fauske kommune. Denne inndelingen er gjort på grunn av at det blir en logisk og oversiktlig framstilling.

Rapporten skal gi et beslutningsgrunnlag til styremøtet i januar 2021 og representantskapsmøtet i februar 2021.

I vurderingen av en god og hensiktsmessig brann- og redningstjeneste som imøtekommer behovene avdekket i risiko- og sårbarhetsanalysen, er det vektlagt en helhetlig og optimal løsning for Fauske kommune. Dimensjonering av brann- og redningstjenesten er regulert i dimensjoneringsforskriften. Dimensjoneringsforskriften setter krav til enhver kommune om å ha et brann- og redningsvesen som er organisert, utrustet og bemannet slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Dette skal sikres gjennom et systematisk beredskapsoppsett basert på prosedyrer, forebygging og operativ ledelse som muliggjør optimal samspill mellom innsatslag og støttestyrker. Det er viktig å presisere at brannordningen for Fauske kommune må sees i sammenheng med at Salten Brann IKS er definert som en brannvernregion.

Med utgangspunkt i faglige analyser, ulike ROS-analyser og innspill fra Fauske kommune foreslåes følgende brannordning for Fauske kommune:

Fauske brannstasjon:

Fauske brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	20	20	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Vaktlag med dreierende vakt	Vaktlag med dreierende vakt	
Røykdykkere	15	15	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste Overflateredning Tunghilredning	Til vurdering: Overflateredning Tunghilredning
Kjøretøy	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	

Sulitjelma brannstasjon

Sulitjelma brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	10	8	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Dreierende vakt (1 på vakt)	Dreierende vakt (1 på vakt)	
Røykdykkere	2	0	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser	Brannhendelser Akutt helsehjelp	
Kjøretøy	Mannskapsbil	Fremskutt enhet	Mannskapsbilen erstattes av fremskutt enhet. Dette vil øke fleksibiliteten til styrken. Fremskutt enhet er rustet til førsteinnsats til brannhendelser og akutt helsehjelp. Fauske brannstasjon er støttestyrke.

Innholdsfortegnelse

Del 1: Brann- og redningstjenesten i et overordnet perspektiv	1
1. Innledning.....	1
1.1 Tema	1
1.2 Oppdraget og formålet med denne rapporten	2
1.3 Omfang og avgrensninger	5
1.4 Selskapet Salten Brann IKS.....	5
1.5 Særtrekk ved Saltenregionen	7
1.6 Generelt om samfunnssikkerhet og beredskap	9
2. Lover, forskrifter og dokumentasjon.....	10
2.1 Lovverk og dokumentasjon	10
2.2 Kommunal beredskapsplikt	12
2.3 Relevante lover og forskrifter for kommunal sektor og brann- og redningstjenesten.....	13
2.4 Organisasjonsformen interkommunalt selskap (IKS).....	20
3. Metode og prosjektgjennomføring	24
3.1 Dokumentanalyse	24
3.2 Arbeidsprosessen med Multiconsult.....	24
3.3 Gjennomføring av arbeidsmøter	25
4. Forebyggende- og beredskapsanalyse	30
4.1 Forebyggendeanalyse og forebyggende avdeling.....	30
4.2 Beredskapsanalyse og beredskapsavdelingen	36
5. Risikobilde og oppdragsstatistikk	40
5.1 Risikoområder	40
5.2 Brann- og oppdragsstatistikk	41
5.3 Naturhendelser	44
5.4 Brannhendelser	50
5.5 Kjemikalie- og eksplosive hendelser	56
5.6 Transporthendelser	58
6. Beredskapstjenester og kompetanse	66
6.1 Beredskapstjenester	66
6.2 Kompetanse	80
6.3 Oppsummering	82
7. Innspill fra eierkommunene.....	84

7.1	Diskusjon	84
Del 2: Brannordning Fauske kommune		99
8.	Brann- og redningsberedskap i Fauske kommune	99
8.1	Fauske kommune og antall oppdrag	100
8.2	Beredskapsmessige utfordringer - risikoområder	103
8.3	Forslag til brannordning ut i fra et brann- og redningsperspektiv	107
9.	Fremtidig arbeid	114
9.1	Hovedtrekkene i brannordning Fauske kommune	115
9.2	Veien videre	116
10.	Referanser	118

Del 1

Brann- og redningstjenesten i et overordnet perspektiv

1. Innledning

1.1 Tema

Sikkerhet og beredskap er blitt et mer og mer prioritert satsningsområde for kommunene, og brann- og redningsvesen spiller en sentral rolle i dette arbeidet. Brann- og redningsvesen er en ressurs for å ivareta samfunnets og enkeltmenneskers behov ved ulike uforutsette hendelser. Utviklingen i risiko- og sårbarhetsbildet påvirker brann- og redningstjenestens oppgaver. Hendelsestypene Salten Brann IKS deltar i har endret seg og er i stadig endring. For mange kommuner utgjør ikke branner lenger størstedelen av de hendelser som brann- og redningstjenesten håndterer.

Brann- og redningsvesen deltar i dag i langt større grad enn før i hendelser som man ikke gjorde tidligere. Dette er blant annet trafikkulykker, naturhendelser, søk og redning, ulykker med farlig stoff og akutt helsehjelp. Videre er mange av hendelsene også mer omfattende og kompliserte enn tidligere, noe som innebærer andre typer materiell, utstyr og kompetanse for å håndtere hendelsene. Dagens brann- og redningsvesen er preget av en raus oppgaveforståelse og profesjonell tilnærming til å løse de ulike hendelsene, samt de er kanskje den mest effektive beredskapsressursen i distrikts-Norge (Almkov et.al, 2016).

DIFIs innbyggerundersøkelse (2019) viser at befolkningen i Norge har høy tillit til brann- og redningstjenesten. Undersøkelsen viser at brannvesenet er den tjenesten som innbyggerne er mest fornøyd med av kommunale tjenester. Det at brann- og redningsvesen har høy tilgjengelighet og tilstedeværelse, kan være en av årsakene til at brann- og redningstjenesten har høy tillit i befolkningen (DIFI, 2019).

Salten Brann er avhengig av tillit fra befolkningen for å kunne gjennomføre samfunnsoppdraget på en god måte, og innbyggerne skal forvente at Salten Brann er tilstede og tilgjengelig med

kvalitet og kompetanse. Derfor er det viktig at Salten Brann fortsatt har fokus på tilstedeværelse i kommunene.

I de siste årene har Salten Brann arbeidet målrettet for å styrke Salten Branns evne til å håndtere ulike typer hendelser. Skal befolkningens tillit og trygghet opprettholdes, må Salten Brann være i stand til å håndtere ulike former for hendelser på en profesjonell, troverdig og effektiv måte. Dette krever også en annen type organisering av brann- og redningstjenestens arbeid. Det er derfor nødvendig å gjennomgå oppgavene og ressursene for brannstasjonene for å skape en mer effektiv og fleksibel organisering i hendelser. Et tettere samspill mellom ulike ressurser lokalt og regionalt er noe som bør etterstrebes. Videre kreves det ofte også andre former for kompetanse hos brannkonstablene enn vi vanligvis tenker på.

En stor utfordring er imidlertid å ha et brann- og redningsvesen som har høy tilstedeværelse og nærhet til innbyggerne, samtidig som det skal være et kvalitativt og effektivt brann- og redningsvesen. Denne balansegangen er krevende å håndtere for Salten Brann IKS.

1.2 Oppdraget og formålet med denne rapporten

I 2017 vedtok eierkommunene strategidokumentet «Trygghet nær deg: Virksomhetsstrategi 2018-2022», og virksomhetsstrategien danner grunnlaget for selskapets økonomiske planlegging fra 2018-2022. I dokumentet er det definert sju hovedmål med tilhørende delstrategier. Hovedmål 7 er definert som et kvalitets- og forbedringsprogram for effektiv drift «Brann 2020», og ett av delmålene er at det skal utarbeides en komplett ROS-analyse for Salten Brann IKS. I forlengelse av dette besluttet styret i Salten Brann IKS, den 6. juni 2018, at det skal utarbeides en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) med påfølgende ressurs- og beredskapsplan for Salten Brann IKS. En av grunnene til at styret ønsker å utarbeide en ROS-analyse med ressurs- og beredskapsplan er at det ikke er gjort siden Salten Brann IKS ble etablert 1. januar 2007.

Hovedprosjektet «Brann ROS-2020» er delt inn i to delprosjekter: I delprosjekt 1 ble det utarbeidet en ROS-analyse. Hensikten med ROS-analysen er at den skal danne grunnlaget for planleggingsarbeidet som gjennomføres i delprosjekt 2. I delprosjekt 2 er fokuset å revidere dagens kommunale brannordninger, og gjennomføre en forebyggende- og beredskapsanalyse.

Representantskapet besluttet i 2019 at Salten Brann IKS skal revidere dagens kommunale brannordninger. For å sikre et bedre rustet, organisert og dimensjonert, samt et økonomisk bærekraftig brann- og redningsvesen har det vært bred enighet, både politisk og administrativt, at det har vært behov for å revidere brannordningene i den enkelte kommune. Bakgrunnen for dette er at dagens brannordning ikke har vært evaluert siden 2006, og dagens brannordning ikke samsvarer med dagens og fremtidens risiko- og sårbarhetsbilde. Parallelt med dette skal kravene om et framtidig økonomisk bærekraftig brann- og redningsvesen belyses.

Oppdraget fra representantskapet er å evaluere dagens brannordning og komme med forslag til alternative løsninger, slik at kommunene blir utfordret til refleksjon og tenkning rundt organisering, oppgaver, dimensjonering og finansiering av Salten Brann IKS. Ut i fra oppdragets karakter har vi utledet følgende overordnede problemstilling:

«Salten Brann IKS skal være et økonomisk bærekraftig brann- og redningstjeneste som er operativ og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge og håndtere uønskede hendelser, samt sikre innbyggernes trygghet ved å ha et brann- og redningsvesen der befolkningen bor».

I årene fremover vil det handle om hvordan Salten Brann IKS best mulig bruker ressursene (økonomi og personell) for å forebygge og drive beredskap. Denne rapporten inviterer derfor kommunene, styret og representantskapet til en debatt om veien videre og hvordan Salten Brann IKS best kan møte dagens og fremtidens hendelser og hvordan Salten Brann IKS bør utvikle seg i årene som kommer for å sikre et kvalitativt og effektivt brann- og redningsvesen. Med andre ord; hvordan forme morgendagens Salten Brann, med morgendagens løsninger.

Rapporten beskriver utviklingen og endringer på et kommunalt- og regionalt nivå, og hvordan det påvirker Salten Brann IKS. Den gir også en oversikt over dagens brannordninger og hvordan brannordningene kan organiseres i framtiden. Samfunnet og risikoområdene endrer seg. Dette

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

må Salten Brann IKS, representantskapet, styret og den enkelte kommune ta inn over seg når man utformer og beslutter ny brannordning.

Det er et generelt behov for å effektivisere kommunal sektor, og dette påvirker Salten Brann IKS. Bedre offentlig ressursbruk er en viktig del av strategien for å møte utfordringen med begrenset økonomisk handlingsrom i fremtiden. Budsjettrammene blir strammere fremover, og for å kunne ivareta prioriterte oppgaver i Salten Brann IKS, er det nødvendig å effektivisere og prioritere ressursbruken.

Ut i fra dagens krav om budsjett må Salten Brann ha en mer effektiv ressursbruk og nye måter å løse oppgavene på. Det er nødvendig å vurdere hvordan brann- og redningsvesenet kan utnytte eksisterende rammer på en mer hensiktsmessig måte enn i dag, slik at effektiviseringsgevinster hentes ut ved revidering av brannordningene i de ulike kommunene. Målet er at de samlede ressursene skal kunne utnyttes så effektivt som mulig.

Det er viktig at Salten Brann og eierkommunene har dialog og samarbeider om brannordningen, og at kommunen og Salten Brann har et gjensidig ansvar for å følge opp brannordningen. Begge parter er forpliktet til å etterleve brannordningen.

Et grunnleggende formål med evaluerings- og analysearbeidet av brannordningen er å se på den helhetlige dimensjoneringen og organiseringen av Salten Brann IKS. Salten Brann IKS skal fremstå som et brann- og redningsvesen, med smarte og robuste beredskapsløsninger på tvers av kommunegrensene. Med robuste beredskapsløsninger legger vi til grunn at Salten Brann IKS skal kunne håndtere krevende hendelser på en god måte. Analysen omfatter også en vurdering av kost-nytte forhold. Dette blir en kvalitativ vurdering. I dette ligger det at vi ikke beregner kostnader for tiltak og tallmessig reduksjon i risiko, men gjør en grov vurdering av tiltakenes nytte- og kostnadseffekter (SSØ, 2006).

I denne rapporten defineres brannordningen som en beskrivelse av hvordan Salten Brann IKS er organisert og dimensjonert i tråd med oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven §11, første og andre ledd. Videre skal brannordningen sikre at brann- og redningsvesenet er organisert og dimensjonert på bakgrunn av den risiko og sårbarhet som foreligger i kommunen. I utgangspunktet er det opp til den enkelte kommune å fastsette hvilke ressurser brann- og redningsvesenet skal disponere på bakgrunn av kartlagt risiko og sårbarhet. Brannordningen er et overordnet og styrende dokument for Salten Brann IKS og angir formelle, faglige og økonomiske rammebetingelser.

Rapporten skal gi et beslutningsgrunnlag til styremøtet i januar 2021 og representantskapsmøtet i februar 2021. Da skal styret og representantskapet ta stilling til brannordningene. Den endelige beslutningen fattes i den enkelte kommune i april 2021.

1.3 Omfang og avgrensninger

Salten Brann IKS har i samarbeid med kommunene utarbeidet brannordningene for hvordan brann- og redningstjenesten kan organiseres og dimensjoneres i fremtiden. Ambisjonene har vært å utarbeide brannordningene ut i fra et kommunalt- og faglig perspektiv, som gjør Salten Brann IKS til et økonomisk bærekraftig, kvalitativt godt og effektivt brann- og redningsvesen. Denne analysen tar sikte på å:

- Beskrive bakgrunn, formål og metode som ligger til grunn for brannordningene
- Beskrive særtrekk og risikoområder ved Salten Brann IKS sitt ansvars- og virkeområde som kan ha betydning for den fremtidige brannordningen
- Utarbeide et beslutningsgrunnlag til styret, representantskapet og den enkelte kommune
- Utredningen er utført innenfor en begrenset tidsperiode (desember 2019-oktober 2020)
- Frist er januar 2021

1.4 Selskapet Salten Brann IKS

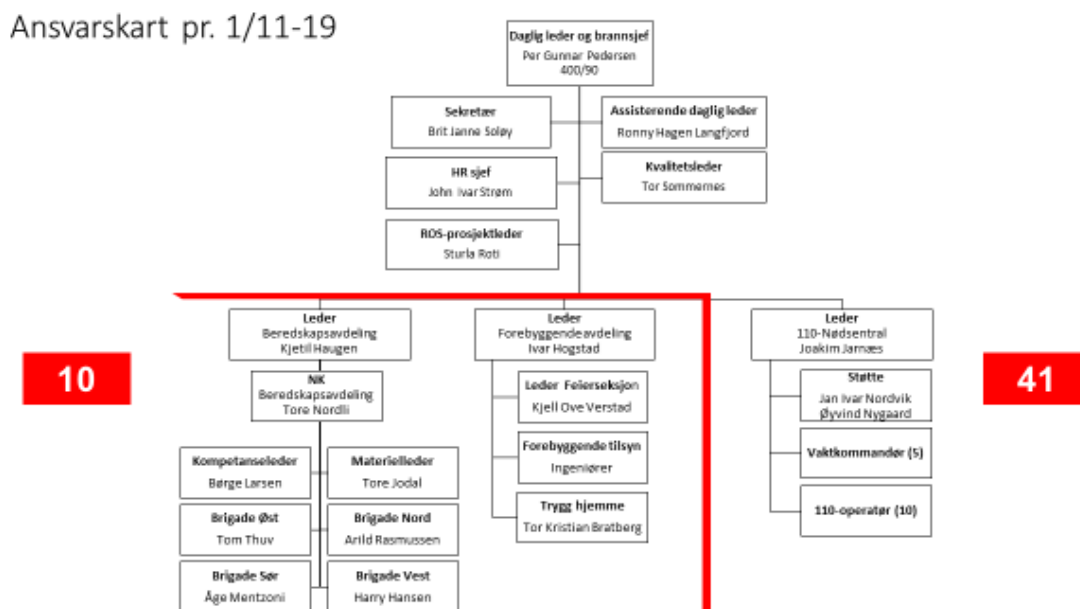
I dette kapitlet trekker vi fram relevant informasjon om Saltenregionen og Salten Brann IKS som er relevant for rapportens problemstilling.

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

Salten Brann IKS ble etablert som et interkommunalt selskap 1. januar 2007 og består av eierkommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy¹, Meløy, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy. Salten Brann IKS grenser til Ofoten brann- og redningsvesen i nord, Rana brann- og redningsvesen i sør og til Nordbottens lan (Sverige) i øst.

Hovedkontoret ligger i Bodø, og selskapet er organisert i avdelingene; administrasjon, forebygging og beredskap. Det er totalt 380 medarbeidere fordelt på 87 årsverk og selskapet har 25 brannstasjoner. Nedenfor er organisasjonskartet til Salten Brann IKS.

Figur 1: Ansvarskart Salten Brann IKS

Ansvar og rettigheter er regulert i egen selskapsavtale og lov om interkommunale selskap (Lov om interkommunale selskaper 1999), og er et selvstendig rettssubjekt. Dette innebærer at eierkommunene delegerer myndighet til selskapet. Selskapet er organisert med representantskapet som øverste organ, selskapets styre som driftsansvarlig, styreleder og daglig leder som er brannsjef. Salten Brann IKS er et interkommunalt brannvesen som utøver

¹. Fra 1. januar 2020 ble deler av Tysfjord kommune innlemmet i Hamarøy kommune.

beredskap og forebyggende arbeid på tvers av kommunegrensene. Antall innbyggere i eierkommunene legger føring for hvor stor eierandel hver kommune skal ha og hvor mange stemmer de skal ha under bestemmelser.

Tabell 1: Oversikt over eierkommunenes eierandel per 2018.

Kommune	Eierandel i prosent
Bodø	62,53
Fauske	11,85
Meløy	7,70
Saltdal	5,69
Steigen	3,07
Gildeskål	2,42
Sørfold	2,40
Hamarøy	2,18
Beiarn	1,25
Værøy	0,90

1.5 Særtrekk ved Saltenregionen

Salten er Nordlands største region, både når det gjelder innbyggertall og landareal. Regionen har 83 000 innbyggere og et landareal på ca. 11 000 kvadratkilometer. I tillegg har regionen 200 kilometer lang kystlinje med fjorder, flatmark og fjell, samt at det er mange beboede og ubebodde øyer. Hovedsakelig består bosetningsstrukturen i kommunene av mange bygder og mindre tettsteder med spredt bolighusbebyggelse. 60 prosent av innbyggerne i regionen bor i Bodø, mens 75 prosent av innbyggerne i Salten bor i Bodø og Fauske. Når det gjelder utviklingen i aldersfordeling i regionen, er tendensen at aldersgruppen over 70 år vil øke i kommunene, samtidig forventes det at utviklingen i folketallet er negativ i alle kommunene, unntatt Bodø og Hamarøy som forventer en befolkningsøkning de neste årene (SSB 2020).

Salten er samlet sett den største «næringslivsmotoren» i fylket og næringslivet i regionen er mangfoldig og variert innen primær-, sekundær og servicenæringen. I stor grad er næringene konsentrert til forholdsvis få steder. Halvparten av industrien er lokalisert i Bodø, men det er store industribedrifter i andre deler av regionen, som blant annet Nexans Norway (Rognan), Elkem Salten (Sørfold), YARA (Glomfjord), Sundsfjord Smolt (Gildeskål) og TQC (Hamarøy).

I tillegg er det mindre industribedrifter i regionen som blant annet ulike detaljhandelsbutikker, trelast- og trevareindustri, steinbrudd (marmor og dolomitt), steinsliperi, mekanisk verksteddrift, mekanisk industri, turisme, transport, kraftproduksjon, jordbruk, husdyrhold, fiske, oppdrettsnæring og maritime virksomheter.

Bodø er Nordlands viktigste kommunikasjons-senter, og utgjør sammen med Fauske knutepunkter på nasjonale transportlinjer når det gjelder gods- og persontransport med båt, jernbane, vei- og lufttrafikk. Hovedveinettet i regionen er E6 som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy, FV17 (Kystriksveien) som går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy og RV80 som går mellom Fauske og Bodø.

Hurtigbåter står for en god del av kysttransporten, både når det gjelder passasjer- og godstrafikk, samt hurtigbåtene knytter kystområdene sammen. I tillegg anløper Hurtigruta Bodø og Ørnes to ganger i døgnet, Skipstrafikken består i stor grad av fiskefartøy, passasjerskip og stykkgodsskip, samt skip som frakter farlig gods (stoff). Videre forventes det at dagens cruisetrafikk vil øke betraktelig i årene som kommer.² Bodø havn er en av de viktigste havneanleggene i Nord-Norge, og er et viktig transportknutepunkt i regionen for innskipning av gods- og passasjertrafikk. I Salten er det 14 havneanlegg som er definert som ISPS-terminaler³ og samtlige terminaler har et stort antall anløp hvert år.

Nordlandsbanen går gjennom kommunene Saltdal, Fauske og Bodø, og har endepunkt i Bodø. Jernbanen er viktig for gods- og passasjertrafikken i regionen, og Fauske er knutepunktet for busstrafikken og godstrafikken videre nordover langs E6. Den eneste flyplassen i regionen ligger i Bodø, og er dermed et naturlig knutepunkt. I 2018 var Bodø Lufthavn den 6. største flyplassen i Norge med omlag 1,8 millioner passasjerer som reiste til og fra flyplassen.

---

² Dette anslaget var gjort før COVID-19 rammet Norge og resten av verden

³ International Ship and Port Facility Security (ISPS). Dette er det internasjonale regelverket for sikring av skip og havneanlegg mot tilsiktede uønskede handlinger. Regelverket ble vedtatt av FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) i 2002. Regelverket trådte i kraft 1. juli 2004 (kystverket.no, 2019).

1.6 Generelt om samfunnssikkerhet og beredskap

Et helt sentralt utviklingstrekk de siste årene er at kommunen, herunder brann- og redningsvesenet, spiller en mer sentral rolle i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet. Noen av årsakene til dette kan være at de andre nødetatene har en mindre tilstedeværelse og bemanning lokalt enn tidligere, hendelsestypene (klimaendring, trafikkulykker etc.) har endret seg de siste 20 årene, og brann- og redningsvesenet er en sentral etat i samfunnets beskyttelse mot hendelser som kan ramme samfunnets funksjoner (Almklov et.al, 2016).

Samfunnssikkerhet og beredskap i Norge bygger på fire sentrale prinsipper (Fimreite et.-al, 2014):

- 1) Ansvarsprinsippet: Ansvarsprinsippet innebærer at den organisatoriske enheten som har ansvaret for et fagområde i en normalsituasjon, også har ansvaret for å håndtere ekstraordinære hendelser på området.
- 2) Likhetsprinsippet: Likhetsprinsippet innebærer at den organisasjonen som opererer med under kriser, bør ligne mest mulig på den organisasjonen man har til daglig.
- 3) Nærhetsprinsippet: Nærhetsprinsippet betyr at kriser skal håndteres på et lavest mulig organisatorisk nivå.
- 4) Samvirkeprinsippet: Samvirkeprinsippet stiller krav til at ulike organisatoriske enheter har et selvstendig ansvar for å sikre best mulig samvirke med andre relevante aktører, organisatoriske enheter og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Det å ha et effektivt samvirke med andre relevante aktører er et pågående arbeid for Salten Brann IKS. Det å være klar over hvilke ressurser som befinner seg i de ulike kommunene og kunne benytte og utnytte disse ressursene, er veldig viktig for å kunne styrke beredskapen i regionen i større grad. Videre vil dette kunne bidra til økt kunnskaps- og informasjonsutveksling, samt effektivisere bruken av tilgjengelige ressurser i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Et godt samarbeid mellom Salten Brann IKS og eierkommunene vurderes som svært viktig, ettersom det er to ekstremt viktige aktører for den kommunale og regionale beredskaps- og samfunnssikkerheten.

2. Lover, forskrifter og dokumentasjon

I dette kapitlet skal vi gjøre rede for lovverk og forskrifter som er relevant for rapportens formål. Sett i lys av problemstillingen er det viktig å se kommunens beredskapsplikt og brann- og redningsvesenets rolle i et beredskaps- og samfunnsikkerhetsperspektiv.

2.1 Lovverk og dokumentasjon

Vi deler inn oppgavene som Salten Brann IKS må gjøre i lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver primær- og sekundæroppgaver. Lovpålagte oppgaver er regulert og fastsatt i brann- og eksplosjonsvernloven (2012) §11:

Brann- og redningsvesenet skal:

- a) Gjennomføre informasjons- og motivasjonstiltak i kommunen om fare for brann, farer ved brann, brannverntiltak og opptreden i tilfelle av brann og andre akutte ulykker
- b) Gjennomføre brannforebyggende tilsyn
- c) Gjennomføre ulykkesforebyggende oppgaver i forbindelse med håndtering av farlig stoff og ved transport av farlig gods på veg og jernbane
- d) Utføre nærmere bestemte forebyggende og beredskapsmessige oppgaver i krigs- og krisesituasjoner
- e) Være innsatsstyrke ved brann
- f) Være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse
- g) Etter anmodning yte innsats ved brann og ulykker i sjøområder innenfor eller utenfor den norske territorialgrensen
- h) Sørge for feiing og tilsyn med fyringsanlegg

Primæroppgavene kan også pålegges gjennom statlige, fylkeskommunale eller kommunale beredskapsplikter, eller gjennom andre lover. Tilleggsoppgaver kan for eksempel være kommunale oppgaver som ikke har tilknytning til primæroppgavene. Dette kan være oppgaver

som er basert på kommunale ROS-analyser (definert i punkt f), noe som medfører at det ikke er et klart skille mellom primær- og sekundæroppgaver.

Det er ikke bare kommunale ROS-analyser og Brann ROS som legger føringer på hvilke arbeidsoppgaver Salten Brann IKS skal gjøre, men også nasjonale rammer og føringer som blant annet Stortingsmeldinger, DSB, Redningshåndboka og politireformen. Ettersom Salten Brann IKS er at av landets største brann- og redningsvesen blir selskapet tillagt ulike arbeidsoppgaver og oppdrag som vanligvis ikke legges til mindre brann- og redningsvesen.

I de siste årene har det vært stilt forventninger om at brann- og redningsvesenet må delta i hendelser som ikke har vært innenfor det tradisjonelle beredskapsområdet. Som tidligere nevnt, vil Salten Brann IKS i fremtiden bli mer og mer involvert i hendelser som ikke er tradisjonelle hendelser som brann- og redningsvesenet har håndtert. Dette krever god og ny kompetanse på enkelte områder.

Andre viktige områder som Salten Brann IKS deltar på, og som kan defineres som ikke-lovpålagte arbeidsoppgaver er:

- Trafikkulykker
- Skipsbranner (RITS)
- Håndtering av farlig gods
- Naturhendelser: Ekstremvær, flom, skred, ras, storm etc.
- Tilsiktede hendelser (PLIVO)
- Arbeidsulykker
- Redningsdykking (vanndykking)
- Snøskred
- Tau- og høyderedning

Den økende mengden oppgaver og en videre forståelse av oppgaveportefølje, samt økende kompleksitet i oppgavene brann- og redningsvesenet forventes å håndtere vil ha betydning for hvordan Salten Brann IKS må organiseres i fremtiden. Når Salten Brann IKS får en utvidet oppgaveportefølje og mer avansert utstyr vil det stille nye kompetansekrav til brann- og redningsvesenet. Samtidig er det viktig å påpeke at brann- og redningsvesenet først og fremst skal prioritere og ivareta de primære lovpålagte oppgaver som slokkeinnsats, innsats ved

ulykkestilfeller, brannforebygging, risikokartlegging og beredskapsplanlegging (Salten Brann IKS, 2019).

2.2 Kommunal beredskapsplikt

Kommunene har det grunnleggende ansvaret for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet innenfor sitt geografiske område, og kommunene har ansvaret for å identifisere risikoer innenfor kommunens grenser. Kommunen skal utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, det vil si en sektorovergripende ROS-analyse. Basert på denne ROS-analysen skal hver sektor utarbeide sin egen ROS-analyse (sektoranalyse). Kommunal beredskapsplikt betyr at kommunene må gjennomføre sektorovergripende risiko- og sårbarhetsanalyse for lokalsamfunnet og utarbeide en generell beredskapsplan som angir tiltak for håndtering av ulike typer kriser for å ivareta sikkerheten i lokalsamfunnet (DSB, 2014).

I kommunal beredskapsplikt, som trådte i kraft 1.1.2011, står det at: «Kommunen plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstille i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse». Videre i kommunal beredskapsplikt står det i §1 at kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv og helse, miljø og materielle verdier, og i §2 står det at kommunen ikke skal ha en helhetlig ROS-analyse som er eldre enn fire år. Kommunen er til enhver tid pliktig til å ha en beredskap som setter den i stand til å ivareta sitt ansvar ved kriser og ulykker. I 2014 utarbeidet DSB «Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen», for hvordan kommunene skal utarbeide helhetlige ROS-analyser. Denne veilederen har eierkommunene til Salten Brann brukt når de har utarbeidet helhetlige kommunale ROS-analyser.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er sentral tilsynsmyndighet på brannområdet og nasjonal brannmyndighet. Brann- og redningsvesenet er et kommunalt ansvar. Ansvarsprinsippet innebærer at det er kommunene som har et ansvar for å yte brann- og

redningstjenester for innbyggerne. Kommunene kan sette bort deler av oppgavene til et IKS, men fortsatt ligger myndighetsansvaret hos kommunene.

Ut i fra regelverket går det et skille mellom hva brann- og redningstjenesten skal gjøre, og hva det forventes at de skal gjøre. De skal slukke brann, men det står ikke at de skal frigjøre fastklemte personer i en trafikkulykke, bidra i snøskredulykke eller vandedykkeroppdrag.

Brannstudien (DSB, 2013) har sett på hvordan fremtidens brannvesen bør se ut. Som en del av arbeidet er det sett på hvilke forventninger samfunnet har til brannvesenet, og det er identifisert et sett med oppgaver som må kunne dekkes av førsteinnsats:

- Søk, livreddende innsats og evakuering av mennesker
- Redde dyr
- Slukke brann
- Bruk av verneutstyr inkludert åndedrettsvern for beskyttelse mot røyk-ikke røykdykking
- Røykdykking som livreddende innsats
- Begrense skader på materiell
- Berge kulturhistoriske verdier
- Sikre skadested/klarere områder
- Faglig ledelse av hendelsen fra brann- og redningsvesenet
- Skadesteds- og innsatsledelse og ordensmyndighet til politiet overtar

Ser vi på statistikken som blir presentert i kapittel 5, er en av trendene at Salten Brann IKS rykker ut på færre bygningsbranner og rykker ut på flere trafikkulykker. Dette er også et uttrykk på at brannvesenet er tilpasningsdyktig som en følge av endringene i samfunnet og at Salten Brann IKS har en helhetlig tilnærming til beredskap i Saltenregionen (Almklov et.al, 2016). Ifølge (NOU, 2012) forventes det at brannvesenet skal få en større rolle i kommunens generelle samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeid.

2.3 Relevante lover og forskrifter for kommunal sektor og brann- og redningstjenesten

Relevante lover og forskrifter for kommunal sektor:

Sivilbeskyttelsesloven (2011):

I §14 stilles det krav om at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS-analyse.

Brann- og eksplosjonsvernloven (2012):

I §10 stilles det krav til kommunens plikt til å dokumentere brannvesenet.

Forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011):

Stilles det krav til at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS-analyse og i §1 står det at forskriftens formål er å sikre at kommunen ivaretar befolkningens sikkerhet og trygghet. Kommunen skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv og skadde, miljø og materielle verdier.

Relevante lover og forskrifter for brann- og redningsvesen:

Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (2002):

I denne loven, også kalt Brann og eksplosjonsvernloven, er brannvesenets oppgaver knyttet til brannforebyggende virksomhet og beredskap mot branner og akutte ulykker beskrevet. Denne loven regulerer brannvesenets virke.

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (2002):

Denne forskriften, også kalt dimensjoneringsforskriften, er en forskrift som ligger under Brann og eksplosjonsvernloven (2010). Dimensjoneringsforskriften skal sikre at enhver kommune har et brannvesen som er organisert, utrustet og bemannet, slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Videre skal forskriften sikre at brann- og redningsvesenet er organisert og dimensjonert på i forhold til den risiko og sårbarhet som foreligger. Forskriften beskriver krav til administrative forhold, dokumentasjon, organisering og dimensjonering av forebyggende oppgaver, samt organisering, dimensjonering og utrustning av beredskap og innsats. I tillegg beskriver den også krav til kompetanse for oppgaver som skal utføres både innen forebygging og beredskap.

Nedenfor trekker vi ut essensen fra Dimensjoneringsforskriften som har relevans for oppgavens tema:

Dimensjonerende for beredskapen:

§1-4 gjøres da lov og forskriften gjeldende for regionen, og ikke den enkelte kommune. Det største tettstedet i brannvernregionen er dimensjonerende for beredskapen, hvilket medfører mer fleksibilitet knyttet til hvordan beredskapen dimensjoneres i regionen for øvrig. Så lenge beredskapen er dimensjonert i henhold til krav for det største tettstedet står brannvesenet relativt fritt til å organisere beredskapen på en hensiktsmessig måte i forhold til risikobildet (ROS-analysen)

ROS-analyse:

§2-4 andre ledd, står det at brannvesenets ROS-analyse skal samordnes med andre kommunale ROS-analysere.

Organisering av beredskapen og innsats:

§4-8: «Til tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning, sykehus/sykehjem mv., strøk med konsentrert og omfattende næringsdrift o.l., skal innsatstiden ikke overstige 10 minutter. Innsatstider kan i særskilte tilfeller være lengre dersom det er gjennomført tiltak som kompenserer den økte risiko. Kommunen skal dokumentere hvordan dette er gjennomført. Innsatstid i tettsteder for øvrig skal ikke overstige 20 minutter. Innsats utenfor tettsteder fordeles mellom styrkene i regionen, slik at fullstendig dekning sikres. Innsatstiden i slike tilfeller bør ikke overstige 30 minutter».

§5-1: Som utgangspunkt skal alle kommunene ha en samlet innsatsstyrke på minst 16 personer. Minst 4 av disse skal være kvalifisert som utrykningsledere. I brannvernregioner skal ressursene i hver kommune ses i sammenheng, og det største tettstedet blir dimensjonerende for beredskapen. Et tettsted kan dekkes av beredskap fra annet tettsted innenfor krav til innsatstider.

§5-2: Et vaktlag skal minst bestå av 1 utrykningsleder og 3 brannkonstabler/røykdykkere, eventuelt støttestyrke er fører for tankbil og fører for snorkel-/stigebil.

Dimensjonering av beredskap:

§5-3 Vaktberedskap:

«I spredt bebyggelse og i tettsteder med inntil 3000 innbyggere kan beredskapen organiseres av deltidspersonell uten fast vaktordning. Til tider hvor det ikke kan forventes tilstrekkelig oppmøte ved alarmering skal det opprettes lag med dreiende vakt» og

«I tettsteder fra 3000 til 8000 innbyggere skal beredskapen være organisert i lag bestående av deltidspersonell med dreiende vakt»,

§5-4 Antall vaktlag:

«I tettsted fra 3000 til 50 000 innbyggere skal det være minst ett vaktlag og nødvendig støttestyrke etter §5-2 og §5-3»

§5-5 Beredskap for høyderedskap eller tankbil:

«I kommuner der brannvesenets snorkel- eller stigebil er forutsatt å fungere som påbudt rømningsvei etter bygningslovgivningen, skal vognfører ha samme beredskap som vaktlaget for øvrig», og

«I boligstrøk o.l. hvor kommunen har vedtatt at tankbil kan erstatte annen tilrettelagt sløkkevannsforsyning jf. §5-4 i forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn, skal tankbilen kjøres ut samtidig med førsteutrykningen, dersom det er nødvendig for å sikre brannvesenets tilstrekkelig sløkkevann»

§5-6 Overordnet vakt:

«I kommuner eller brannvernregioner med tettsteder med mer enn 2000 innbyggere skal det være dreiende overordnet vakt. Brannsjefen og stedfortreder skal inngå i vaktordningen. Overordnet vakt skal kunne lede samtidig innsats på flere skadesteder. Flere kommuner kan ha felles overordnet vakt»

Utrustning av beredskapen:

§6-3 Alarmerings- og sambandsutstyr:

«Nødalarmeringssentral skal disponere utstyr for mottak av meldinger om brann- og andre ulykker og utstyr for direktealarmering av innsatspersonell i brannvesenet i hele regionen. Alle kommuner skal ha utstyr for formidling av alarmmeldinger fra nødalarmeringssentralen og direkte til innsatspersonellet. Brannvesenet skal disponere utstyr for det samband som er nødvendig for effektiv innsats, herunder også samband med øvrige nødetater på skadested».

§6-4 Særskilt utrustning til bruk ved ulykker med personskaide:

«Brannvesenet skal disponere eget utstyr til redningsinnsats ved ulykker, herunder førstehjelps- og frigjøringsutstyr. Alternativt kan kommunen inngå avtale med annet brannvesen eller annen beredskapsenhet om slik redningsinnsats innenfor kommunens geografiske ansvarsområde».

§6-5 Materiell til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker:

«Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan gi pålegg om anskaffelse av nødvendig utstyr til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker».

Opplæring og kompetanse:

§7-1 Kommunens plikter:

«Kommunen skal sørge for at personell i brannvesenet tilfredsstillter de krav til kvalifikasjoner som denne forskriften stiller», og

«Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellens kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor».

Brann- og eksplosjonsvernloven (2012):

I denne loven §9 stilles det krav til at det skal utføres ROS-analyser i brannvesenet. Dimensjonering av kommunens brannvesen skal baseres på kartlagt risiko og sårbarhet, og de standardkrav forskriften setter for forebyggende- og beredskapsmessige oppgaver. Dette innebærer at brannvesen er lovpålagt å utføre risiko- og sårbarhetsanalyser. Videre står det i §1 at loven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser.

Forskrift om brannforebygging (2015):

Denne forskriften ligger under Brann og eksplosjonsvernloven (2010). I forskriftens § 14 står det at kommunen skal kartlegge sannsynligheten for brann og konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier i kommunen. Videre står det i § 20 at kommunen skal iverksette rutiner som sikrer at kunnskap og erfaringer fra hendelser kommer til nytte ved kartleggingen av risiko og sårbarhet for brann, og ved planleggingen og gjennomføringen av forebyggende tiltak. Forskriften skal bidra til å redusere sannsynligheten for brann, og begrense konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier.

Veiledning til forskrift om brannforebygging (2016):

Denne forskriften har fokus på det forebyggende arbeidet som brann- og redningsvesen må forholde seg til.

Brann- og redningsforskriften (2017):

I 2017 ble det framlagt et forslag til ny forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldingsetater. Denne forskriften er også kalt «Brann- og redningsvesenforskriften» og denne forskriften skal erstatte dagens dimensjoneringsforskrift fra 2002. De sentrale endringene i denne forskriften blir kort gjort rede for i dette avsnittet.

Formålet med brann- og redningsvesenforskriften er å påse et godt rustet brannvesen som er i stand til å møte fremtidige utfordringer. Behovet for den nye forskriften har blitt mer fremtredende de siste årene ettersom brannvesenet opererer med et annet risiko- og trusselbilde i dag enn de gjorde i 2002.

Brann- og redningsforskriften legger større vekt på viktigheten med risiko- og sårbarhetsanalyser, forebyggende- og beredskapsanalyser enn dimensjoneringsforskriften fra 2002. Forskriften foreslår derfor tydeligere og delvis nye krav for slike analyser, og hensikten er at gode analyser skal tilby brann- og redningsvesen økt fleksibilitet da de i større grad kan tilpasse seg lokale og regionale risikobilder. De nevnte analysene skal være førende for

organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen. Forskriften har stort fokus på å gi brann- og redningsvesen tilstrekkelig fleksibilitet for å kunne løse sine samfunnsoppdrag på en mest mulig effektiv måte. For eksempel kan det være mulig å fravike antall vaktlag i tettsteder med mer enn 170 000 innbyggere hvis dette kan dokumenteres som hensiktsmessig med bakgrunn i de overnevnte analysene (Multiconsult, 2019a, DSB, 2017).

Videre åpner den nye forskriften for mer effektiv bruk av fremskutte enheter. For mindre branner med lav sannsynlighet for spredning vil det være mulig at første innsatsstyrke består av et mannskap på mindre enn tre personer og en utrykningsleder. Dette innebærer at Salten Brann IKS kan plassere fremskutte enheter på steder hvor risikobildet tilsier det, samt der risikobildet er mer dynamisk sammenlignet med andre steder.

En annen sentral endring fra dagens forskrift er krav om ledelse av brann- og redningsvesen. Den nye forskriften fremmer krav om at brann- og redningsvesen skal ledes av minimum tre kvalifiserte personer i heltidsstillinger. Det skal være en leder for brann- og redningsvesenet, en leder for forebyggendearbeid og en leder for beredskapsarbeidet. Dette ivaretas av Salten Brann IKS i dag. Det er viktig å trekke fram i denne sammenhengen at DSB oppfordrer brann- og redningsvesen i Norge om søke samarbeid for å etablere større brann- og redningsvesen, og en trend de siste 10-15 årene er at det har blitt etablert flere IKS. Fordelen med et IKS er blant annet at det er lettere å opprette spesialiserte stillinger, anskaffe personell med spesialisert kompetanse og økt fleksibilitet på plassering av beredskapsressurser. Videre er en fordel at kommunegrenser i mye mindre grad vil være førende for hvor beredskapsressurser skal plasseres.

I hovedsak vurderes den nye brann- og redningsvesenforskriften å gi norske brann- og redningsvesen større mulighets- og handlingsrom gjennom økt fokus på hvilke samfunnsikkerhetsspørsmål som skal innfris fremfor hvordan disse målene skal innfris. En viktig forutsetning for å utnytte det nye mulighets- og handlingsrommet er at det utvikles kunnskap om risikobasert styring.

2.4 Organisasjonsformen interkommunalt selskap (IKS)

I dette kapitlet redegjøres det for hovedelementene i organisasjonsformen interkommunalt samarbeid (IKS).

Samarbeid mellom flere kommuner og fylkeskommuner kan organiseres som IKS etter lov av 29. januar 1999. IKS er egne rettssubjekter som rettslig og økonomisk er skilt fra eierkommunene. IKS har egen formue og inntekter og svarer selv for sine forpliktelser. Likevel har eierne et ubegrenset ansvar for sin andel av IKS-ets samlede forpliktelser (KS, 2002).

En av de vanligste måtene å klassifisere interkommunalt samarbeid på er etter hva slags lovgrunnlag de har for sin virksomhet. Lovgrunnlaget er essensielt fordi det i stor grad definerer hvor mye myndighet som skal delegeres fra kommunene til det enkelte samarbeid (Jakobsen, 2012).

Det inngås en selskapsavtale mellom eierne, og det er klare krav om både finansiering, organisering, vedtekter og prosedyrer. Hovedmålene i et IKS kan fremgå i selskapsavtalen, og avtalen er grunnlaget for IKS-ets virksomhet og gir rammene for driften. Det kan blant annet være hva en tjeneste skal inneholde, hvordan den skal utføres og når den skal utføres.

Representantskapet er IKS-ets øverste organ. Den enkelte eier må derfor utøve sitt eierskap indirekte gjennom sine medlemmer i representantskapet. En kommune som eier kan ikke utøve myndighet direkte overfor IKS-et. Hver eier skal ha minst et medlem og minst like mange varamedlemmer som faste medlemmer. Fullmakt kan ikke gis fra et medlem til et annet medlem til å delta i representantskapet. Følgende oppgaver tillegges representantskapet:

- Fastsettelse av regnskapet
- Vedtak av budsjett og økonomiplan
- Valg av revisor
- Vedtak av pantsettelse av fast eiendom
- Vedtak av større investeringer

I selskapsavtalen kan det bestemmes at visse saker som ellers hører under styrets myndighet må godkjennes av representantskapet. Representantskapet må imidlertid vedta budsjett og økonomiplan innenfor de rammer for tilskudd som eierne har vedtatt.

Styret representerer IKS utad og har tilsynet med daglig leder og den løpende driften, og er underlagt representantskapet og følger de instruksjoner som representantskapet gir. Styrets myndighet er også begrenset av selskapets formål, selskapsavtalen og selskapets årsbudsjett. De har også arbeidsgiveransvaret for selskapet og styret skal ha minst tre medlemmer som velges av representantskapet.

Daglig leder står for den daglige driften av selskapet. Styret ansetter daglig leder med mindre selskapsavtalen legger dette til representantskapet. Som øverste leder for administrasjonen i IKS-et står daglig leder til ansvar overfor styret. Utad representerer daglig leder og styret IKS (Jakobsen, 2014).

Kommunikasjonslinjene: Den eiermessige og politiske styring skjer fra kommunestyret og formannskapet via representantskapet til styret. Den administrative kontakt går fra rådmann til daglig leder, men rådmannen har ingen instruksjonsmyndighet overfor daglig leder. Direkte kontakt mellom politikere og styret eller administrasjon skal ikke forekomme.

Demokratisk påvirkning skjer gjennom representantskapet til styret. Styret forholder seg til selskapsavtalen som er vedtatt av kommunestyrene. Deltakerne i representantskapet har møter og har mandat fra den respektive kommune, og mandatet er forankret i kommunens beslutningsorganer som er formannskap eller kommunestyre.

En utfordring kan være at den demokratiske kontroll for kommunen er fraværende. Styrets rolle er å føre tilsyn med den daglige driften. Representantskapsmedlemmene skal ivareta eierens interesser, men i de aller fleste tilfeller overlates disse til seg selv uten at formannskap eller kommunestyre gir signaler om hva kommunen som eier ønsker (Jakobsen, 2014). Et IKS kan by på noen utfordringer (Kittilsen, 2017):

1. Kommunene kan ha ulike interesser, meninger og kunnskaper om IKS-et
2. Kommunene har ulik kompetanse og kapasitet til saksbehandlingen
3. Kommunene etter hvert mister kunnskaper om hva å drive et IKS

En utfordring med IKS er at alle eierne må være enige i de beslutningene som tas. Det kan hende at eierkommunene har ulike syn i noen saker og dette betyr at prosessen med å komme frem til et felles standpunkt kan være krevende (Jacobsen, 2014). En annen utfordring kan være at koordinering mellom eierkommunene kan være mangelfull (Kittilsen, 2017).

Økonomistyring dreier seg om å skaffe oversikt over den økonomiske situasjonen, kartlegge økonomiske konsekvenser av ulike handlinger og legge planer for virksomheten (Bjørnenak, 2003). Ansvar for økonomistyring og kontroll av IKS ligger hos styret. For IKS pålegger IKS-loven i §20 at det skal utarbeides økonomiplaner som rulleres hvert år og i §18 at det er representantskapet som skal vedta årsbudsjettet (IKS-loven, 1999). IKS-loven §13 gjelder styrets forvaltnings- og tilsynskrav. Dette går ut på at styret har ansvaret for forvaltningen av selskapet og en tilfredsstillende organisering av virksomheten. Det skal også påse at selskapet drives i samsvar med selskapsformål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og andre vedtak og bestemmelser fastsatt av representantskapet. Styret skal også påse at regnskap og formuesforvaltning er betryggende kontrollert. Det er også styrets ansvar å føre tilsyn med daglig leder og den måten vedkommende utfører sin lederrolle på (IKS-loven, 1999).

På et helt generelt nivå er det klart at jo mer formalisert et interkommunalt samarbeid er, og jo mer det fremstår som selvstendig rettssubjekt, desto mindre er den politiske og administrative ledelsens direkte styringsmuligheter. Styringen må skje gjennom det man kan kalle «eierstyring», altså gjennom utforming av vedtekter og avtaler, styremedlemmer og representantskap (Jacobsen, 2012).

Ut i fra et teoretisk utgangspunkt er hensikten med å etablere IKS at dette er en type samarbeid der en forventer effekt av å utnytte stordriftsfordeler, skape robuste fagmiljøer og tiltrekke seg kompetent arbeidskraft. Videre står kommunene overfor å løse komplekse oppgaver som de ikke klarer å håndtere selv, og må derfor søke samarbeid med andre kommuner for å løse oppgaven på en kvalitativ og effektiv måte. Det kan også være høyt spesialiserte tjenester som kommunene ikke har råd til å gjøre alene, og må derfor søke samarbeid (Jacobsen, 2012).

En begrunnelse for å opprette interkommunale samarbeid er effektivisering av organisasjonen. Effektivitet inneholder elementer knyttet til kostnader ved produksjon, kvalitet og innovasjon og utvikling. Små kommuner vil generelt ha problemer med å utnytte den kapasitet de har på en effektiv måte. Dette taler for at små kommuner bør etablere samarbeid på aktuelle områder (Jakobsen, 2012, 2014).

En gevinst som trekkes frem med IKS er kvalitet. Kvalitet går på robusthet og kompetanse i produksjonen. En større enhet antas normalt å være bedre stilt enn en mindre enhet. Kvalitetsutfordringer oppstår særlig for mindre kommuner, når det kreves store investeringer i utstyr, materiell, kjøretøy og kompetanse (Jakobsen, 2012, 2014).

Interkommunalt samarbeid skaper høyere kvalitet ved at man får et bredere sammensatt fagmiljø, at man klarer å få rekruttert sterke fagpersoner ved å kunne tilby fulle stillingsbrøker, eller at man kan spleise på å kjøpe inn bedre og dyrere utstyr. Et område som det er nærliggende å anta at det foreligger en gevinst i å etablere et IKS, er i brann- og redningstjenesten (Jakobsen, 2012, 2014). Flere brann- og redningsvesen i Norge er organisert som IKS.

Samtidig pekes det på den robustheten ulike fagmiljøer oppnår, og hvor mye mindre sårbar man blir for mer eller mindre tilfeldige svingninger, som for eksempel sykdomsfravær eller hendelser (Jakobsen, 2012).

3. Metode og prosjektgjennomføring

I dette kapittelet gjør vi rede for metode og prosjektgjennomføringen i utarbeidelse av brannordningene.

3.1 Dokumentanalyse

Vi har brukt dokumentanalyse for å skaffe opplysninger og informasjon om temaet. Formålet med å bruke denne tilnærmingen er å få inn relevant data som kan belyse problemstillingen. Dokumentanalyse omfatter systematisk gjennomgang av skriftlige kilder som blant annet rammeverk (forskrifter, lover og regler), Stortingsmeldinger, kommunale planverk, fagartikler og rapporter, årsmeldinger, nyhetsartikler og ulike ROS-analyser. Hensikten med dokumentanalysen er å samle inn data for å analysere og identifisere mulighetsrommet for Salten Brann IKS, når det gjelder blant annet brannordningene.

Vi har også hentet ut data og statistikk fra BRIS (Brann- og redningstjenestens innrapportering og statistikk) som er rapporteringssystemet til Brann- og redningsvesenet i Norge. Formålet med BRIS er å tilby norske brannvesen et datagrunnlag hvorpå de kan effektivisere det forebyggende arbeidet og utvikle beredskap, samt øke datakvaliteten på hendelser som håndteres. BRIS utgjør også et viktig styringsverktøy for lokale og nasjonale beslutningstakere.

3.2 Arbeidsprosessen med Multiconsult

I tidsperioden mai 2019 til desember 2019, ble Multiconsult som ekstern aktør, engasjert av Salten Brann IKS for å gjennomføre to arbeidsprosesser som er en del av prosjektet «Brann ROS-2020». Arbeidsprosessene omhandlet:

- 1) «Kartlegge og rapportere relevant rammeverk (lover, forskrifter, utredninger/forskrifter mm.), samt identifisere og prioritere selskapets mulighetsrom innen brannforebygging og brannberedskap»

- 2) «Kartlegge og kategorisere ståsted og status (standard/kvalitet) for selskapets egen brannberedskap i Salten med tanke på kvalitet vedrørende bemanning, kompetanse, biler, materiell og bygningsmasse»

Dette arbeidet har resultert i rapportene «Mulighetsstudie for Salten Brann IKS» (Multiconsult, 2019a) og «Kartlegging av Salten Brann IKS-MultiMap» (Multiconsult, 2019b), og rapportene danner grunnlaget for kunnskap, refleksjon og diskusjon når vi blant annet reviderer brannordningene.

Rapporten «Mulighetsstudie for Salten Brann IKS» (Multiconsult, 2019a) har som formål å identifisere potensielle mulighetsrom for Salten Brann IKS. Med mulighetsrom menes alternative måter å operere innen de fastsatte rammene, gjeldende for eksempelvis organisering av ledelse, plassering av brannstasjoner, samhandling med andre myndigheter eller relevante aktører for Salten Brann IKS sitt arbeid, og strukturering av interne beredskapsressurser.

Rapporten «Kartlegging av Salten Brann IKS-MultiMap» (Multiconsult, 2019b) har som hovedformål å gi et bilde av nåsituasjonen til Salten Brann IKS på et overordnet nivå som underlag for strategiske valg og prioriteringer. MultiMap er et kartleggingsverktøy benyttet for å kartlegge teknisk tilstand og egnethet for samtlige av Salten Brann IKS sine 24 brannstasjoner.

Formålet med kartleggingen har vært å gi et bilde av nåsituasjonen til Salten Brann IKS på et strategisk overordnet nivå som underlag for strategisk valg og prioriteringer. Viser til rapportene for detaljert informasjon.

3.3 Gjennomføring av arbeidsmøter

I perioden desember 2019 til februar 2020 arrangerte prosjektgruppa dialogmøter med alle eierkommunene. Dialogmøtene ble arrangert på rådhuset eller hotell i den enkelte kommune. På dialogmøtene deltok brann- og redningssjef, avdelingsleder forebygging, prosjektleder for «Brann ROS-2020», koordinator beredskapsavdelingen, brigadefledere (fra brigade sør og vest)

og branningeniører/utrykningsledere fra Salten Brann IKS⁴. Fra kommunene deltok ordfører, rådmann m/ledergruppe, beredskapskoordinator og formannskapet.⁵

Dialogmøte varte i omtrent 7 timer og de besto av to deler. Del en var en presentasjon av ståsted og utfordringer for Salten Brann IKS. Dette innlegget ble holdt av brann- og redningssjef og fungerte som et bakteppe til del to som var workshop.

For å ta stilling til eller vurdere hvordan den fremtidige organiseringen og dimensjoneringen til Salten Brann IKS skal være, ble det utarbeidet fire spørsmål som eierkommunene måtte ta stilling til under workshopen. Spørsmålene er utformet på bakgrunn av blant annet dimensjoneringsforskriften, lover og regler, Stortingsmeldinger og innspill fra styret og representantskapet.

1. Hva skal brannvesenet gjøre (samfunnsrolle og tjenestespekter)?
2. Hvilke sårbarheter har kommunen identifisert som brannvesenet bør håndtere/ikke håndtere?
3. Hvilke forebyggende prioriteringer bør iverksettes for å redusere sårbarhet?
4. Hvilke økonomiske rammer må/skal ligge til grunn for å skape bærekraftig beredskap?

I enkelte kommuner ble spørsmålene først diskutert i mindre grupper før spørsmålene ble diskutert i plenum, mens i andre kommuner ble spørsmålene kun diskutert i plenum. En slik metodikk er vel egnet til å få fram mangfold i synspunkter, og er en nyttig realitetsorientering for Salten Brann IKS. Hensikten med innlegget til brann- og redningssjef før workshop, var et forsøk på å legge opp til en bred diskusjon om ulike forventninger til hva Salten Brann IKS skal gjøre i fremtiden. Tilrettelagte workshoper er en anerkjent metodikk for å involvere aktuelle

---

⁴ I tillegg deltok en rådgiver fra Bedriftskompetanse i Bodø som hadde som oppgave å skrive referat og sammenstille data fra plenumsdiskusjonen fra workshopen

⁵ Se vedlegg 1 for komplett deltakerliste

aktører, slik at man får ulike tilnærminger til problemstillingen (Levin og Klev, 2009, Øverland, 2003).

I perioden juni 2020 til oktober 2020 arrangerte prosjektgruppa dialogmøter med alle eierkommunene. Dialogmøtene var en oppfølging av dialogmøtene fra desember 2019-februar 2020, og formålet med møtene var å ha dialog med kommunene om den fremtidige kommunale brannordningen. En uke før dialogmøtene fikk kommunene tilsendt et arbeidsdokument som blant annet omhandlet dagens brannordning og forslag til ny brannordning. Arbeidsdokumentet var ment som en forberedelse til diskusjon og refleksjon på dialogmøtene. Grunnet koronaviruset (COVID-19) ble møtene arrangert digitalt (Teams)⁶. På dialogmøtene deltok brann- og redningssjef, avdelingsleder beredskap, NK-beredskap, avdelingsleder forebygging, prosjektleder «Brann ROS-2020» og brigadefledere. Fra kommunene deltok ordfører, kommunalsjef m/ledergruppe, beredskapskoordinator og formannskapet. Dialogmøtene varte i omtrent 5 timer. Innledningsvis holdt brann- og redningssjef en presentasjon om ulike tema som er relevante for brannordningen. Dette fungerte som et rammeverk for den videre dialogen med kommunene om den fremtidige brannordningen.

Det har vært et stort engasjement ute i kommunene når vi har hatt dialogmøtene, og kommunene har vært en ressurs i arbeidet med å stake ut kursen Salten Brann IKS skal ha for å møte framtidige utfordringer. En annen grunn for å ha dialogmøter er at når kommunene organiserer brann- og redningsvesenet som et IKS, innebærer dette at de gir fra seg en del av kontrollen over sine viktigste beredskapsressurser. Den reduserte graden av direkte kontroll hver eierkommune har over Salten Brann IKS, krever at Salten Brann IKS involverer kommunene i sine relevante prosesser og at kommunene involverer Salten Brann IKS i sine prosesser (planprosesser). Dette vil være nødvendig for at både eierkommunene og Salten Brann IKS skal kunne ha en helhetlig forståelse av hverandres behov og muligheter som igjen vil effektivisere deres felles arbeid for å styrke den kommunale og interkommunale beredskap- og samfunnssikkerhet.

---

⁶ Dialogmøtet med Sørfold kommune var på rådhuset i Sørfold. Dialogmøtet med Steigen kommune var på rådhuset i Steigen. Dialogmøtet med Saltdal kommune var på rådhuset i Saltdal. Dialogmøtet med Meløy kommune var på rådhuset i Meløy.

Tabell 2: Oversikt over sentrale møtetidspunkter i arbeidsprosessen.

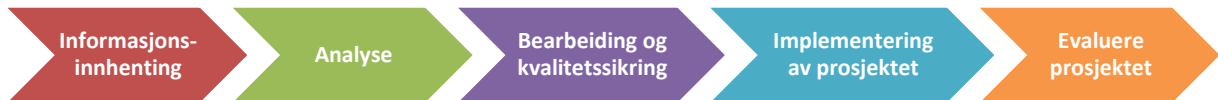
Deltakere	Tid	Formål
Eierkommunene	Desember 2019-februar 2020	Dialogmøter med kommunene
Rådmannsutvalget	12. februar 2020	Statusorientering
Styremøte	2. april 2020	Statusorientering
Styremøte	22. april 2020	Drøfting og avklaring om den videre prosessen
Representantskapet	11. mai 2020	Statusorientering
Eierkommunene	2. juni - 15. oktober 2020	Dialogmøter med eierkommunene
Rådmannsutvalget	3. juni 2020	Statusorientering og arbeidsmøte. Rådmannsutvalget kommer med innspill til det videre arbeidet.
Styremøte	8. september 2020	Orienterer og drøfte prosessen
Styremøte	15. oktober 2020	Orienterer og drøfte prosessen
Representantskapet	6. november 2020	Orienterer om prosjektet
Styremøte	11. desember 2020	Til behandling 1 (kommunale brannordninger)
Styremøte	21. januar 2021	Til behandling 2 (kommunale brannordninger)
Representantskapet	25. februar 2021	Til behandling
Eierkommunene	30. april 2021	Kommunale vedtak brannordning/selskapsavtale
Eierkommunene	6. november 2021	Implementering budsjett 2022

Andre relevante interne møter som har vært gjennomført i arbeidsprosessen er:

- Personalmøte Salten Brann IKS: 31. januar 2020
- Brigadeledermøte Salten Brann IKS: 25. februar 2020
- Utvidet ledersamling Salten Brann IKS: 28. februar 2020
- Arbeidsmøter i forbindelse med utarbeidelse av brannordningene (juni 2020-oktober 2020)
- I tillegg har prosjektleder hatt formelle og uformelle samtaler med blant annet brannkonstabler, seksjonsledere og brigadeledere i Salten Brann IKS. De er viktig å inkludere de, ettersom de har mange års operativ erfaring og besitter derfor god og nyttig kompetanse som er viktig å ta med i denne prosessen, samt de har god innsikt om hvordan Salten Brann IKS kan driftes operativt på en kvalitativ god måte.

Felles for møtene og samlingene er at vi har fått inn mange gode og nyttige innspill fra ulike tilnærminger for å belyse problemstillingen. Det at man får synspunkter fra ulike profesjoner gjør at man får belyst problemstillingen fra ulike perspektiver, som igjen gjør at man får et utfyllende bilde.

Figuren nedenfor er en enkel oversikt over fasene i arbeidsprosessen med å utarbeide brannordningene:

1. Informasjonsinnhenting: Innhenting av relevant kunnskap og data om hendelsene som skal analyseres. Kilder er offentlige dokumenter og rapporter, forskning og møter med eierkommunene, rådmannsutvalget, representantskapet, styret og fagmiljøer.
2. Analyse: Her utformes brannordningene (framtidig organisering og dimensjonering av Salten Brann IKS). Brannordningene er utarbeidet på dokumentasjonen som er framskaffet under forarbeidet. Brannordningene legges fram til styret og representantskapet.
3. Bearbeiding og kvalitetssikring: Utarbeide brannordningene og ha dialog med eierkommune.
4. Implementering av prosjektet: Her presenteres de endelige brannordningene som legges fram til styret og representantskapet
5. Evaluere prosjektet

4. Forebyggende- og beredskapsanalyse

I dette kapitlet skal vi presentere prinsippene i forebyggende- og beredskapsanalyse. Forebyggende- og beredskapsanalyse må sees i sammenheng siden beredskapsanalysen skal utarbeides på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen og forebyggendeanalysen.

4.1 Forebyggendeanalyse og forebyggende avdeling

Tradisjonelt har det forebyggende arbeidet kommet i andre rekke når det gjelder diskusjoner om organisering og ressurser. Fra og med 2016 kom en ny forskrift: «Veiledning til forskrift om brannforebygging». Essensen i denne forskriften er at det skal gjennomføres mer målrettet og proaktiv ulykkesforebyggende aktivitet hvor brann- og redningsvesenet i større grad driver oppsøkende forebyggende virksomhet. En forståelse for det forebyggende arbeidet innhold og utfordringer er viktig når brannordningene evalueres. Videre står det i §1: «Forskriften skal bidra til å redusere sannsynligheten for brann, og begrense konsekvensene brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier». Stortingsmelding 29 (2011-12) legger vekt på at forebyggende brannvernarbeid er avgjørende for hvordan brannsikkerheten utvikler seg i årene framover.

Salten Brann IKS robusthet avhenger både av forebyggende arbeid og beredskapsarbeid. Brannforebyggende tiltak og branntekniske tiltak er en grunnleggende forutsetning for effektiv beredskapsinnsats. Forebyggendeanalyse i forbindelse med kompenserende tiltak knyttet til særskilte brannobjekter påvirker direkte hvordan Salten Brann IKS skal dimensjonere beredskapen. Eksempel her er hvordan særskilte brannobjekter implementerer kompenserende tiltak der Salten Brann IKS ikke tilfredsstillende 10 minutters innsatstid.

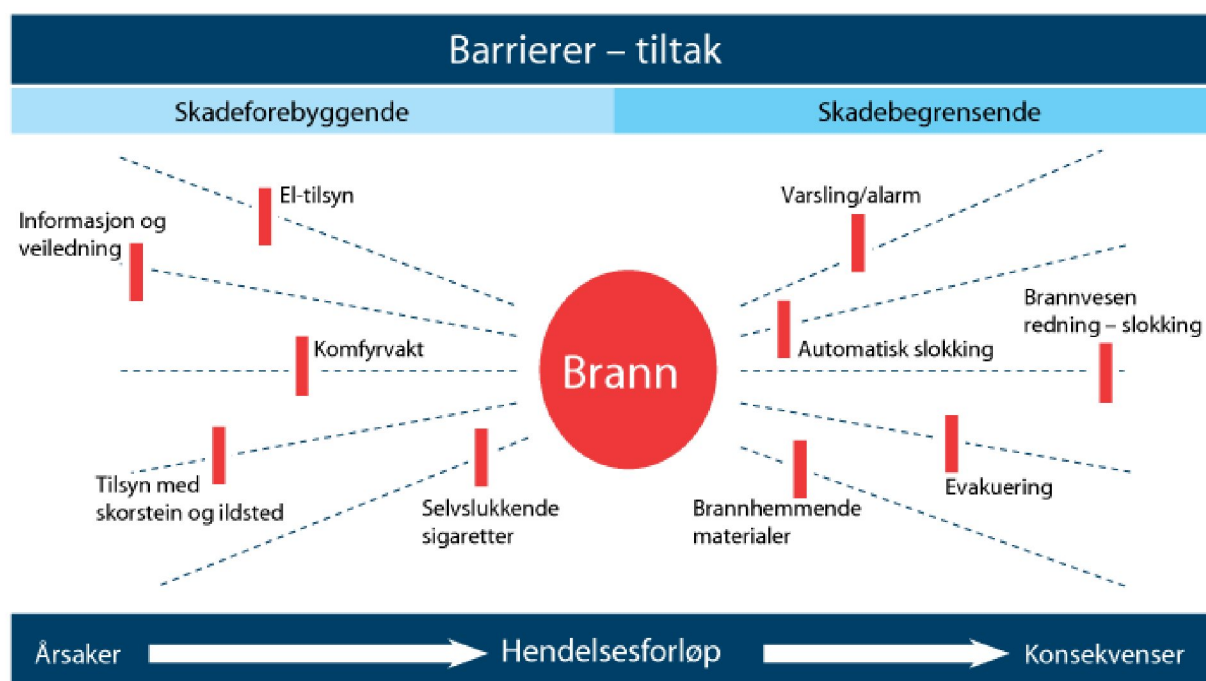
Figuren nedenfor er hentet fra NOU (2012:4) og illustrerer det forebyggende arbeidet og beredskapsarbeidet.

Sannsynlighetsreduserende (skadeforebyggende) tiltak: Til venstre i figuren vises mulige årsaker som kan føre til at den uønskede hendelsen inntreffer. Her iverksetter man tiltak

(barrierer) for å hindre at den uønskede hendelsen inntreffer. Dette kaller vi sannsynlighetsreducerende tiltak.

Konsekvensreducerende (skadebegrensende) tiltak: Til høyre i figuren vises mulige konsekvenser for ulike verdier som liv og helse, stabilitet, miljø og materielle verdier. Her iverksetter man tiltak for å redusere konsekvensene. Dette kaller vi konsekvensreducerende tiltak.

Figur 2: Illustrerer forebyggende- og beredskapsarbeidet (NOU, 2012).

Forebyggende avdeling i Salten Brann IKS har en risikobasert tilnærming til sine arbeidsoppgaver. Etersom risikobildet som Salten Brann IKS jobber ut ifra også beskrives av andre hendelser enn konvensjonelle brannhendelser anses det som hensiktsmessig å vurdere i hvilken grad forebyggende avdeling kan jobbe for å redusere risiko knyttet til slike hendelser. Dette kan eksempelvis innebære målrettet forebyggende arbeid for å redusere risiko knyttet til trafikkulykker, drukningsulykker, snøskredulykker eller flomsikringstiltak av bygg. Skal forebyggende avdeling påta seg slike nye arbeidsoppgaver vurderes det som hensiktsmessig å søke samarbeid med andre aktører som i dag jobber opp mot disse hendelsene. For eksempel kan forebyggende arbeid rettet mot trafikkulykker koordineres sammen med Statens vegvesen og kjøreskoler, og snøskredulykker sammen med Røde kors og Meteorologisk institutt.

Forebyggende avdeling driver blant annet med tilsyn. Tilsyn er i hovedsak knyttet opp mot særskilte brannobjekter som hotell, institusjoner, sykehus, industri, kritisk infrastruktur og større forsamlingslokaler.

Forebyggende avdeling jobber per dags dato med flere aktører for å redusere ulike risikoer. Et eksempel er at forebyggende avdeling deltar på tverrfaglige tilsyn rettet mot bedrifter innenfor industri- og avfallshåndtering. Slike tilsyn vil skape en forståelse mellom tilsynsetatene for hva som er deres fokusområder og arbeidsmetodikk. I tillegg til at forebyggende avdeling gjennomfører ulike brannforebyggende tilsyn deltar de også i ulike informasjons- og motivasjonstiltak som blant annet årlige nasjonale kampanjer som aksjon boligbrann, påskekampanjen (hytte), studentkampanje, brannvernuken, åpen brannstasjon, røykvarslerens dag og julekampanjen.

Dagens brannforebyggende forskrift gir brann- og redningsvesenet større frihet til å utøve forebyggende arbeid basert på lokal risikoanalyse. Dette gir større ansvar og setter krav til utarbeidelse av risikoanalyser og planer for iverksetting av målrettede tiltak der den samlede risikoen er størst. For å imøtekomme forskriftskravene er det utarbeidet forebyggende analyse som blir fortløpende oppdatert.

I Salten er det registrert cirka 600 særskilte brannobjekter «hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier», som følges opp med ulike tilsynstiltak. Frekvensen av brannforebyggende tiltak opp mot disse objektene, som for eksempel tilsyn, varierer etter grad av risiko. Selv om det Salten Brann IKS sin oppgave å utføre tilsyn, vil det alltid være byggeier og bruker som har ansvaret for å etterleve lovverket.

4.1.1 Risikoobjekter

Særskilte brannobjekter er byggverk, tunneler og virksomheter hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier. Slike objekter kan blant annet være hoteller, sykehus, sykehjem, skoler, barnehager, varehus, industribedrifter, restauranter og fredete bygg. Kommunen plikter å føre tilsyn med de særskilte brannobjektene,

hvor frekvens og fokus vil variere ut i fra risiko. Per 31. desember 2019 er det totalt 546 særskilte brannobjekter i Salten. Cirka 70 prosent av disse objektene representerer økt risiko knyttet til liv og helse, 25 prosent representerer økt risiko av tap av materielle verdier og store miljøkonsekvenser, mens 5 prosent klassifiseres som særskilte brannobjekter grunnet deres kulturhistoriske verdi (DSB, 2020). I 2018 hadde Salten Brann IKS 87 tilsyn knyttet til disse objektene, og det ble gjennomført 11 tverrfaglige tilsynsaksjoner sammen med andre tilsynsmyndigheter som var rettet mot industri og avfallshåndtering. I 2019 gjennomførte Salten Brann IKS 72 tilsyn og 65 andre tiltak⁷ knyttet til disse objektene.

Brannobjekt som omfattes av brann- og eksplosjonsvernloven §13:

- Kategori A: Bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv
- Kategori B: Bygninger, anlegg, opplag, tunneler og lignende som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet som foregår i dem, antas å medføre særlig brannfare eller fare for stor brann, eller hvor brann kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser, tap av økonomiske verdier, samfunnsviktige funksjoner etc.
- Kategori C: Viktige kulturhistoriske bygninger og anlegg

Salten Brann IKS deltar også som fagetat i andre etater og organisasjoners utarbeidelse av ROS-analyser. Salten Brann IKS bistår blant annet Statens vegvesen og Bane NOR.

Særskilte brannobjekter er blant annet virksomheter, områder, bygg og tunneler hvor det vurderes at en brann kan medføre alvorlige konsekvenser. Dette kan være tap av mange liv, store skader på helse og miljø, eller tap av store materielle verdier. I henhold til brann- og eksplosjonsvernloven skal det føres tilsyn med særskilte brannobjekter for å påse at disse er tilstrekkelig sikret mot brann (Brann- og eksplosjonsloven §13, andre ledd).

---

⁷ Andre tiltak er blant annet aksjon boligbrann, planbehandling, «trygg hjemme» prosjektet og åpen brannstasjon.

4.1.2 Midlertidige tiltak på E6 i Sørfold

I 2007 trådte tunnelsikkerhetsforskriften som er basert på et EU-direktiv i kraft for tunneler på riksveier. Fra 2015 gjaldt forskriften også fylkesveier. En av de viktigste transportårene i Saltenregionen er E6 som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy. Det er totalt 23 tunneler på E6; 16 i Sørfold, 2 i Hamarøy, 1 i Fauske og 4 i Rognan. Totalt er det 20 kilometer vei som er i tunnelene i Sørfold og Hamarøy, og lengden på tunnelene varierer fra 39 meter til 4457 meter. Det er viktig å påpeke at mange av disse tunnelene ikke oppfyller dagens krav i tunnelsikkerhetsforskriften. Årsdøgntrafikken (ÅDT) er estimert til 1500 kjøretøy (Salten Brann IKS, 2019). Gods- og passasjertrafikk foregår på denne strekningen, og ifølge rapporten «Nærings- og godsanalyse-Nordland» (2018) som er utarbeidet av Nordland Fylkeskommune estimeres det en betraktelig økning av tungtransport på E6 framover. Det fraktes også farlig gods som blant annet eksplosive stoffer, gasser og brannfarlige væsker langs E6 og tunnelene representerer en viss risiko for trafikkulykker i forhold til transport av farlig gods. Data fra BRIS og Statens vegvesen (SVV) viser at det har vært en del ulykker både på vei og i tunnelene på denne strekningen de siste årene. Både Sørfold kommune og Salten Brann IKS har gjennom sine representative ROS-analyser definert denne veistrekningen som et risikoområde.

SVV har oppgradert og er i ferd med å oppgradere tunnelene på denne veistrekningen for at den skal tilfredsstillere nye EU-krav som har til formål å bedre trafikksikkerheten. Dette arbeidet forventes å være slutført innen 2022 (Statens vegvesen, 2018)⁸. Statens vegvesen klarer ikke å fullføre dette arbeidet innen tidsfristen (2022), og har i den forbindelse utarbeidet midlertidige forebyggende- og beredskapstiltak på E6 i Sørfold og Hamarøy inntil dette arbeidet er slutført. Dette gjelder blant annet strekningen Megården-Mørsvikbotn som har til sammen 16 tunneler. I dette pågående arbeidet har Salten Brann IKS kommet med innspill til både forebyggende- og

---

⁸ I Nasjonal transportplan 2018-2029 ligger det inne midler til en fremtidig trase som legges utenom dagens trase. Denne traseen vil tidligst være ferdig i 2027.

beredskapsmessige tiltak. Eksempler på tiltak som er spilt inn er: tankbil, mobile røykvifter, UTV med henger og SPURV. Det er usikkert når de ulike tiltakene blir implementert.

4.1.3 «Trygg hjemme» prosjektet

NOU-rapporten 2012:4 omhandler «Trygg hjemme» som har fokus på brannsikkerhet for utsatte risikogrupper, og i 2014 fikk DSB i oppdrag å undersøke muligheten for tverretattlig kommunalt samarbeid for å bedre brannsikkerheten for sårbare grupper. I forlengelse av dette ble prosjektet «Trygg hjemme Salten» etablert i 2017, der det overordnede målet er: «Å etablere en formell prosess hvor kommunene i Salten, gjennom tverrsektorielt samarbeid med Salten Brann IKS bedrer brannsikkerheten varig for sårbare hjemmeboende grupper. Dette manifesteres gjennom en politisk eller administrativt forankret samarbeidsavtale mellom Salten Brann IKS og hver enkelt eierkommune» (Salten Brann IKS, 2018). Samtlige av eierkommunene har forpliktet seg gjennom samarbeidsavtalen «Brannsikkerhet-Trygg hjemme».

«Trygg hjemme» peker på følgende befolkningsgrupper har størst risiko for å bli utsatt for brann:

- Eldre og pleietrengende
- Beboere på asylmottak
- Innvandrere og arbeidsinnvandrere
- Personer med dårlige boforhold
- Rusmisbrukere
- Personer med nedsatt fysisk og kognitiv funksjonsevne
- Personer i psykisk ubalanse

«Trygg hjemme Salten» trekker frem den demografiske utviklingen i Salten som en fremtidig utfordring, ettersom eldre hjemmeboende innbyggere utgjør en større brannrisiko enn den generelle befolkningen. Eldre defineres i denne sammenhengen som personer over 70 år. Frem mot 2040 vil Salten oppleve en 50 prosent vekst av innbyggere i aldersgruppen over 64 år. Denne aldersgruppen er trukket frem siden det er en sterk korrelasjon mellom økende alder og risikoen for at personer er involvert i brann i bolig. Det vurderes også å involvere brannkonstabler og feiere i det forebyggende arbeidet rettet mot risikoutsatte personer og grupper. Den kommende eldrebølgen vil skjerpe kravene til Salten Brann IKS sitt brannforebyggende arbeid og etablering av nødvendig beredskap. I dag arbeider forebyggende

avdeling målrettet mot risikoutsatte grupper. Dette arbeidet vil bli viktigere i fremtiden da antall personer som defineres som risikoutsatt vil øke jevnt fremover.

4.2 Beredskapsanalyse og beredskapsavdelingen

Utgangspunktet for beredskapsanalysen er ROS-analysen fordi den gir føringer for hvilke scenarier Salten Brann IKS skal dimensjoneres for. Den er bindeleddet mellom de forhold som blir identifisert i risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS), og den beredskapen som utvikles i form av planverk med tilhørende ressurser som materiell, personell og kompetanse.

Beredskapsanalysen har som mål å håndtere restrisikoen når de forebyggende kravene er oppfylte. Beredskapsanalysen er en systematisk fremgangsmåte som har til hensikt å sikre brann- og redningsvesenet skal håndtere utvalgte uønskede hendelser og trusler ved å stille konkrete krav til beredskapen (Lunde, 2014).

Hensikten med beredskapsanalysen er å identifisere beredskapsbehov (personell, materiell, utstyr og kompetanse), beredskapstiltak og dimensjonering som krever for å håndtere hendelsene. En beredskapsanalyse kan forstås og defineres som «en analyse som omfatter etablering av definerte fare- og ulykkessituasjoner, herunder dimensjonerende ulykkessituasjoner, etableringa av funksjonskrav til beredskap og identifisering av tiltak for å dimensjonere beredskapen» (Lunde, 2014).

Dimensjonering betyr å identifisere de nødvendige ressurser for å håndtere hendelsene. Dette gjør vi ved å sette operative mål og identifisere hva som skal til for å nå målene. Samfunnets forventninger om å kunne håndtere enhver uønsket hendelse, betyr ikke at Salten Brann IKS egen beredskap må være dimensjonert for alt som kan inntreffe i Salten. Enkelte sjeldne hendelser med stor konsekvens (storulykker) må håndteres i samarbeid med samfunnets øvrige beredskap. I praksis betyr dette et samarbeid med andre nødetater, regionale og statlige beredskapsressurser samt bistand fra andre organisasjoner.

Beredskapen skal stå i et rimelig forhold til kartlagt risiko. Det å konkretisere dette rimelighetsprinsippet er en viktig oppgave for Salten Brann IKS i arbeidet med beredskapsanalysen. Dette gjør vi ved å identifisere et representativt utvalg dimensjonerende hendelser basert på et utvalg kriterier (vi har definert de i ROS-analysen).

Lunde (2014) opererer med ytelsesrammer og ytelseskrav. Ytelsesrammer er en samlebetegnelse for uønskede hendelser eller dimensjonerende hendelser, fordi de setter rammene for beredskapen (Lunde, 2014). I Salten Brann IKS sitt tilfelle er det scenarioene som er definert i «Brann ROS-2020» og i kommunale ROS-analyser. Hvis Salten Brann IKS etablerer beredskap for disse uønskede hendelsene er Salten Brann IKS også beredt for andre, mindre uønskede hendelser.

I «Brann ROS-2020» har vi identifisert hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i Salten og følgelig hvilke uønskede hendelser vi må etablere beredskap for. Av de uønskede hendelsene vi har identifisert, må vi velge ut de hendelsene som er mest alvorlige og som derfor skal styre vår beredskapsetablering. De hendelsene vi velger kan være knyttet til at det er stor sannsynlighet for at de inntreffer, at konsekvensene kan være store, at de kan gi spesielle utfordringer, eller fordi krav og retningslinjer (lover og forskrifter) sier at vi skal etablere beredskap for disse (Lunde, 2014). Vi kan også omtale dette som dimensjonerende hendelser.

Dimensjonerende krav som oppfyller håndteringsevnen i hendelser:

Finne ut hva som er nødvendig av personer og utstyr (ressurser), herunder lokalisering av ressursene (responstid), ytelsen til utstyret (kvalitet) og kunnskap og ferdigheter til personene (kompetanse), for å kunne innfri kravene og behovene i hver av beredskapsfasene.

Det er tre forhold som har betydning for dimensjonering: kompetanse, personell og utstyr/materiell.

Tabell 3: Oversikt over dimensjoneringsforhold.

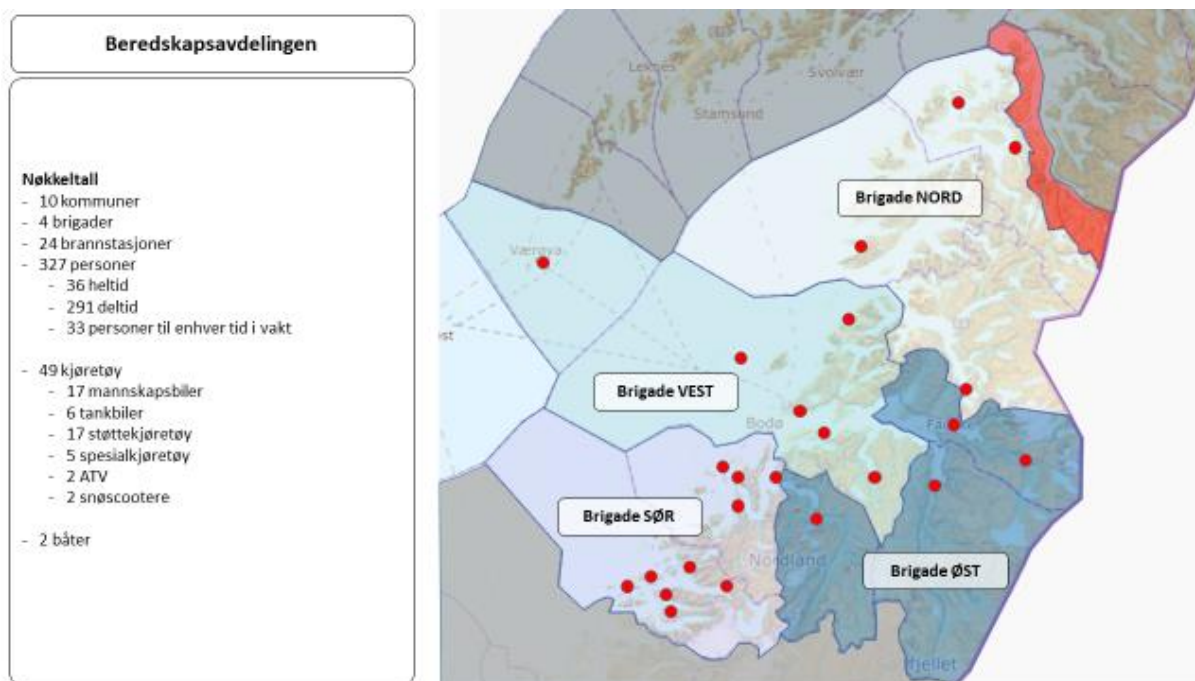
Dimensjoneringsforhold	Krav
Kompetanse	Ansatte må ha kompetanse om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe. De må ha opplæring og gjennomført øvelser Kurs etc
Personell	Kjennskap til beredskapsplaner Kompetanse innen f.eks. frigjøring Hvor mange må være tilgjengelig?
Utstyr og materiell	Har vi det rette utstyret?

4.2.1 Beredskapsavdelingen

Beredskapsavdelingen utgjør førsteinnsatsen ved enhver brann- og ulykkessituasjon, og innsatspersonell har kompetanse og utstyr til blant annet røyk- og kjemikaliedykking, redningsdykking, snøskred, RITS, livreddende førstehjelp, trafikkulykker og brannslukking.

Beredskapsavdelingen har ca. 330 ansatte; 36 heltidsansatte og 291 deltidsansatte. En desentralisert beredskapsstruktur effektiviserer innsatstiden og sørger for en hensiktsmessig førsteinnsats. Beredskapsavdelingen ledes av leder beredskap og NK-beredskap, og avdelingen er delt inn i fire brigader og ledes av hver sin brigadeleder. Overordnet operativ ledelse ivaretas av funksjonen vakthavende brannsjef og er rullerende mellom fem personer. Vakthavende brannsjef er øverste leder i hendelser og opptrer på vegne av brann- og redningssjefen. Det er totalt 25 brannstasjoner og vaktordningen varierer fra brannstasjon til brannstasjon.

Figur 3: Oversikt over brigader og brannstasjoner

5. Risikobilde og oppdragsstatistikk

I dette kapittelet presenterer vi risikoområder og oppdragsstatistikk i Saltenregionen.

5.1 Risikoområder

Risikobildet som Salten Brann IKS må forholde seg til er beskrevet i «Brann ROS-2020: Risiko og sårbarhetsanalyse for Salten Brann IKS» (Salten Brann IKS, 2019). Formålet med ROS-analysen er å utarbeide en sektoranalyse i Salten Brann IKS for å få mer kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Med andre ord; å kartlegge fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer.

Stadig endringer i samfunnet medfører at Salten Brann IKS må jobbe helhetlig og systematisk med forebygging- og beredskapsarbeidet for å være best mulig forberedt på å håndtere uønskede hendelser på en best mulig måte. Brann- og redningsvesenet utgjør den viktigste beredskapstjenesten i kommunene. I ROS-analysen er det presentert 18 ulike scenarier (ekstraordinære uønskede hendelser) som har en risiko for å inntreffe i virke- og ansvarsområdet til Salten Brann IKS. Følgende faktorer må være oppfylt for å bli betegnet som en ekstraordinær uønsket hendelse:

- Uønskede hendelser som involverer to eller flere brannstasjoner
- Uønskede hendelser som pågår over et lengre tidspunkt
- Uønskede hendelser som krever at Salten Brann IKS setter stab
- Forutsetningene skal være at den kan skje i morgen

Scenariene er blant annet basert på eierkommunenes ROS-analyser, ROS Salten (2017), FylkesROS Nordland (2015, 2019), Analyser av krisescenarier (DSB, 2019) og fagkompetanse i Salten Brann IKS.

Tabell 4: Oversikt over scenarier delt inn i risikoområder

Naturhendelser	Brannhendelser	Kjemikalie- og eksplosivhendelser	Transporthendelser
Ekstremvær	Skog- og utmarksbrann	Brann i tankanlegg	Trafikkulykke med farlig gods
Skred	Brann i avfallsanlegg		Brann i vogntog i tunnel
Snøskred	Brann i driftsbygning		Bussulykke
	Brann i lagerbyggområde		Togulykke
	Brann på sykehjem		Skipsulykke med passasjerskip
	Brann i kirke		Flyhavari
	Brann i hotell		
	Områdebrann		

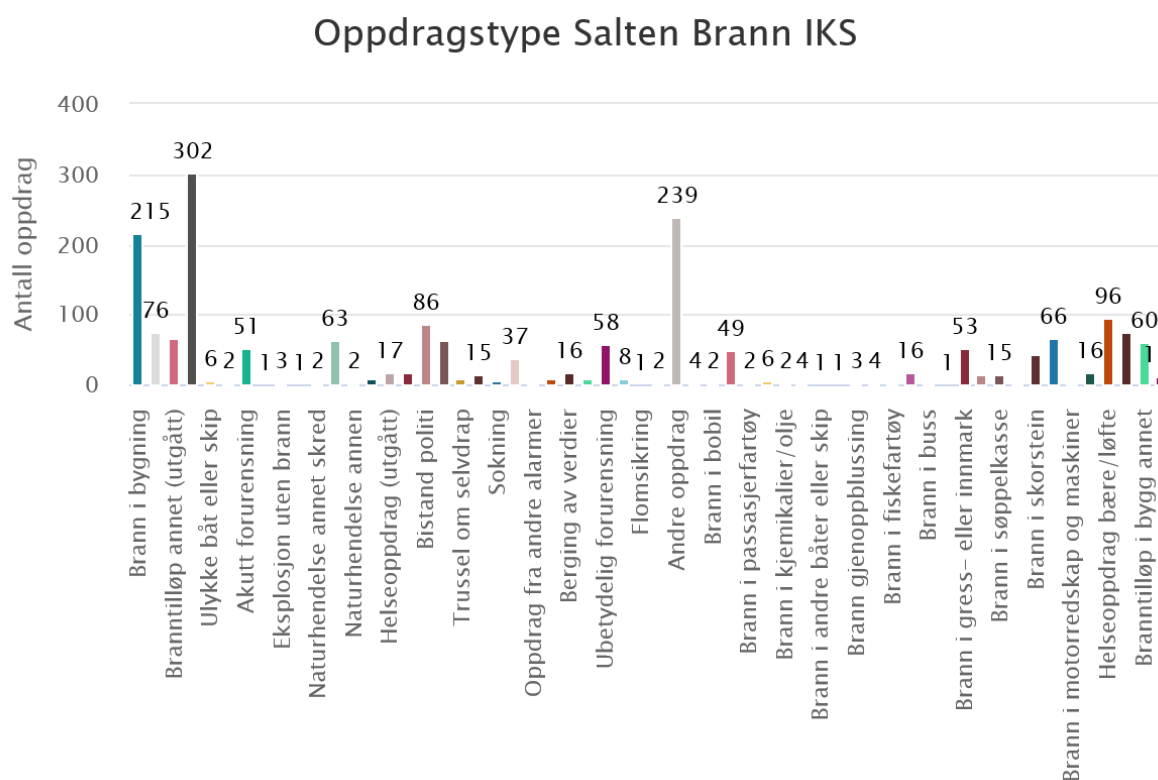
Dette er en overordnet ROS-analyse som har fokus på ekstraordinære hendelser som kan skje i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Det er viktig å påpeke at risikobildet og særtrekkene til den enkelte eierkommune til en viss grad er ulike, og i forlengelse av dette kan kommunene legge føringer på hvilke arbeidsoppgaver Salten Brann IKS skal håndtere i den enkelte kommune. Dette er definert i Brann- og eksplosjonsloven §11 (f): «Brannvesenet skal være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko og sårbarhetsanalyse». Det er viktig å fremheve at denne paragrafen ikke diskvalifiserer andre ROS-analyser som blant annet Fylkesmannens ROS, ROS Salten og Brann ROS-2020, men vil fungere som et substitutt til hvilke hendelser Salten Brann IKS skal håndtere.

5.2 Brann- og oppdragsstatistikk

DSBs rapport «Brannstatistikk 2019» som er basert på data fra BRIS, gir en nasjonal oversikt over hvilke typer oppdrag brann- og redningsvesenet rykker ut på. Rapporten viser at brann- og redningsvesenet rykket ut på totalt 39 580 hendelser, og hendelsene fordeler seg på 6464 (16%) trafikkulykker, 4291 (11%) helseoppdrag, 3612 (9%) andre oppdrag, 3146 (8%) brann i bygning og 1892 (5%) branntilløp komfyr (DSB,2020).

Tall fra BRIS i tidsperioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 viser at oppgavehåndteringen som Salten Brann IKS utfører samsvarer med de nasjonale utviklingstrekkene. Data fra BRIS viser at Salten Brann IKS hadde totalt 1947 reelle hendelser som de rykket ut på i den nevnte tidsperioden. Figurene nedenfor viser oppdragstypene som inntraff hyppigst i denne tidsperioden. Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør trafikkulykker 16 prosent, brann i bygning 11 prosent, helseoppdrag 10 prosent og bistand politi 4 prosent.

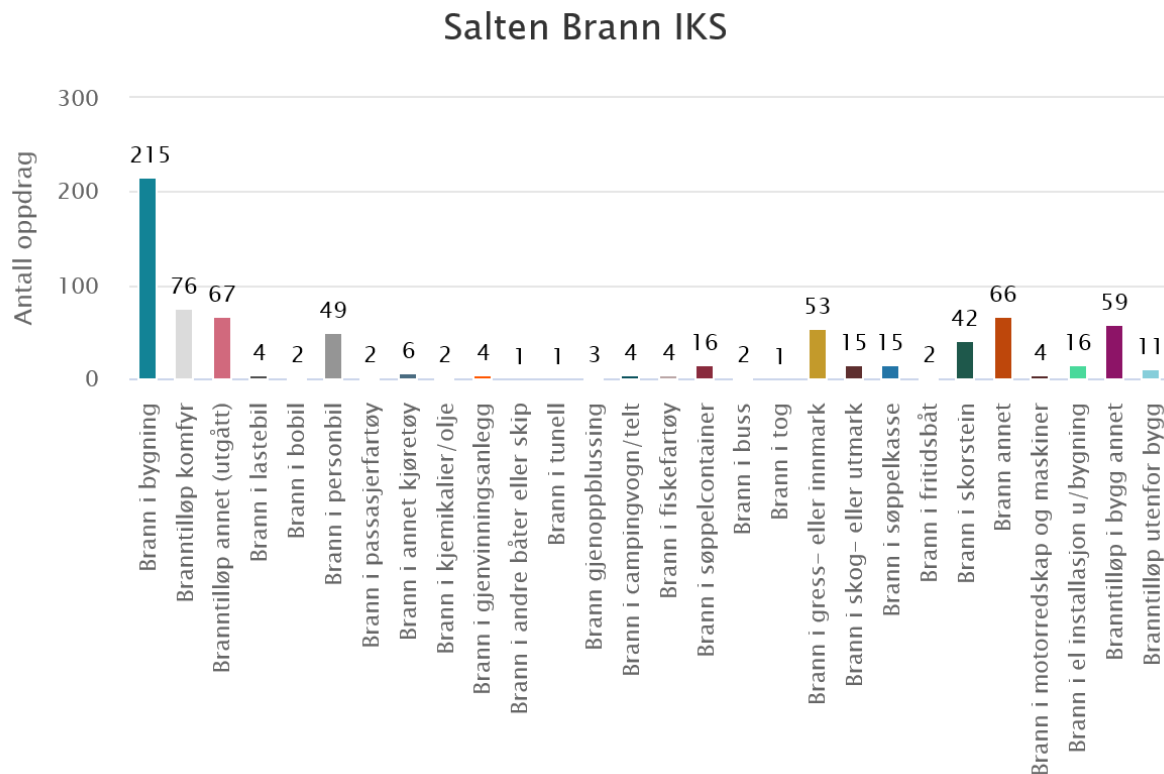
Figur 4: Oversikt over antall oppdrag i Salten Brann IKS i tidsperioden 01.05.2016-04.10. 2020 (DSB, 2020).

Bryter vi ned antall oppdrag i Saltenregionen til hendelsestypen «brannhendelser» viser figur 5 at brann- og redningsvesenet hadde 744 oppdrag av totalt 1947 oppdrag i perioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 som er knyttet til hendelsestypene «brannhendelser». Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør dette 38 prosent av alle oppdragene. Hendelsene brann i bygning

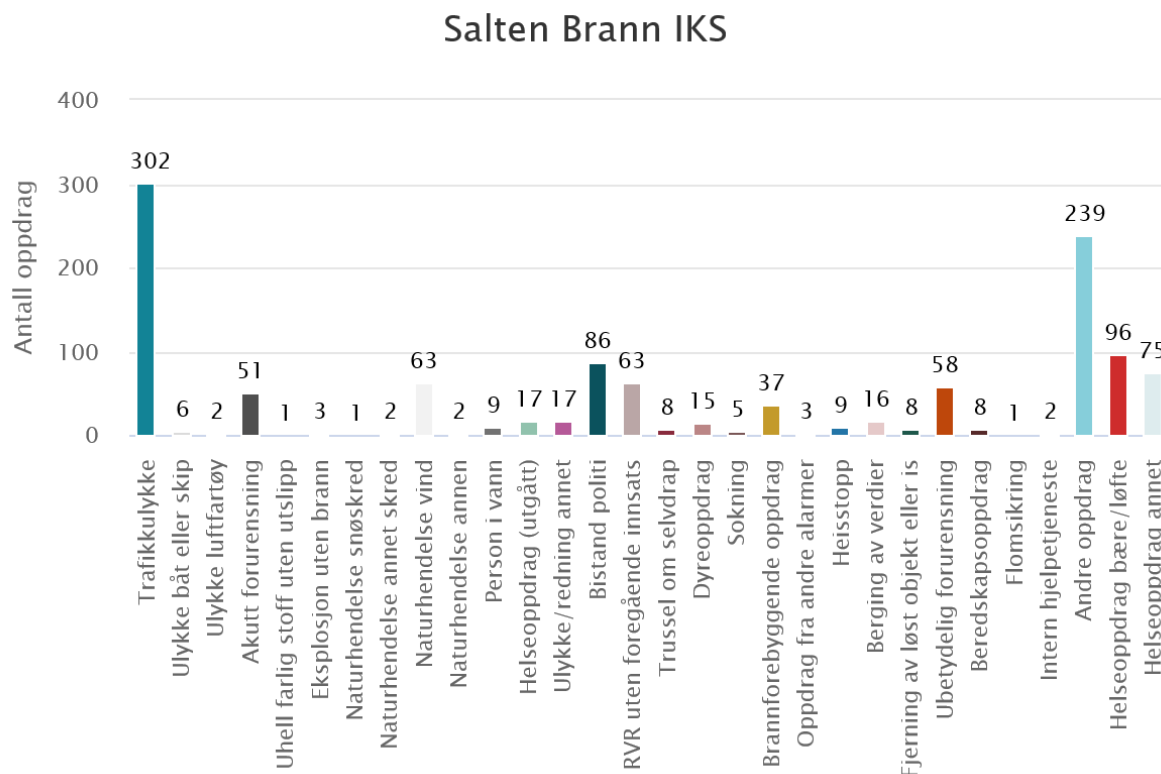
utgjør 11 prosent, brann komfyr 4 prosent, brann annet 3 prosent, branntilløp i bygg annet 3 prosent, brann i gress- eller innmark 3 prosent og brann i personbil 2,5 prosent. Videre ser vi at det mindre variasjon mellom de øvrige oppdragene.

Figur 5: Oversikt over antall oppdrag i kategorien «branner» og «andre brannhendelser i Salten Brann IKS i tidsperioden 01.05.2016-04.10.2020 (DSB, 2020).

Ser vi på antall hendelser knyttet til «ulykker og «andre typer oppdrag» viser figur 6 at brann- og redningsvesenet hadde 1205 oppdrag av totalt 1947 oppdrag i perioden 1 mai 2016 til 4. oktober 2020 som er knyttet til «ulykker og «andre typer oppdrag». Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør dette 62 prosent av alle oppdragene. Hendelsen trafikkulykke utgjør 25 prosent, andre oppdrag 20 prosent, helseoppdrag 14 prosent, bistand politi 7 prosent, naturhendelser vind 5 prosent, RVR-oppdrag 5 prosent og akutt forurensning 4 prosent. Videre ser vi at det er mindre variasjoner mellom de øvrige hendelsestypene.

Figur 6: Oversikt over antall oppdrag i kategorien «ulykker» og «andre typer oppdrag i Salten Brann IKS i tidsperioden 01.05.2016-04.10.2020 (DSB, 2020).

Risikobildet som den enkelte kommune må forholde seg til preges av demografiske forhold, samferdsel, industri, geografiske forhold og landskap, klima og klimatiske endringer. Dette medfører at risikobildet for den enkelte eierkommune til en viss grad er ulikt. Dette vil bli belyst i den enkelte kommunale brannordning.

Vi skal nå gjøre rede for ulike risikoområder i Saltenregionen.

5.3 Naturhendelser

Naturhendelser er hendelser som utløses i naturen, vanligvis av naturkrefter eller naturlige fenomener (DSB, 2018). Eksempler på naturhendelser er værhendelser som storm, flom, stormflo, jordskred, fjellskred og snøskred. Naturhendelser kan forårsake alvorlige hendelser

med konsekvenser for samfunnet i form av tapte menneskeliv, skader på bygninger og bortfall av kritisk infrastruktur. Ekstremvær kan omfatte sterk vind, mye regn, høy vannstand (eventuelt med høye bølger), tørke, kraftig snøfall eller en kombinasjon av værelementer som til sammen utgjør en fare, men som hver for seg ikke oppfyller kriteriene for ekstremvær (DSB, 2018).

Ekstremvær i Saltenregionen

Ekstremvær er en hendelse som inntreffer med jevne mellomrom i Nordland og som normalt håndteres uten store problemer. I tidsperioden 2003 til 2018 ble det sendt ut 11 ekstremvarsler om minimum sterk storm i Nordland, samt to varsler om full storm og store nedbørsmengder. Klimaforskningen gir ingen entydige konklusjoner om det blir flere tilfeller av sterk vind, men studier viser økt stormaktivitet i noen områder, blant annet langs kysten fra Vestlandet og opp mot Lofoten. Generelt er det ventet hyppigere ekstremvær relatert til vind på grunn av et varmere klima i Norskehavet. I Bodø sentrum vil vi kunne forvente sterk storm med opp mot full storm i kastene, med maksimalt opp mot 45 meter per sekund. Risikoen som følge av sterk vind varierer ut fra vindretning, vindstyrke, beliggenhet og en rekke andre lokale forhold. Kombinasjoner av sterk vind og store nedbørsmengder utgjør de største utfordringene for kommunen. Sterk vind fra sydvest kan presse vann fra Norskehavet inn Vestfjorden og generere stormflo i Bodø havn (ROS Bodø, 2018). Det er forventet at klimautviklingen vil gi et varmere og våtere klima som igjen vil føre til kraftig nedbør, regnflom, jord-, flom-, og sørpeskred og stormflo.

Det forventes at klimabaserte hendelser vil øke, både i hyppighet og omfang. Det vil kunne oppstå akutte situasjoner som følge av sterk vind og nedbør, samt økt havnivåstigning. Klimaendringer og ekstremvær kan være årsak til en rekke uønskede hendelser som kan ha konsekvenser for liv og helse, natur og miljø og materielle verdier

Tidligere hendelser i regionen viser at de fleste uønskede naturhendelsene er ekstremvær. Ekstremvær er situasjoner der været utgjør en fare for liv, sikkerhet, miljø og materielle verdier. Begrepet «ekstremvær» defineres hvis vinden, nedbøren og vannstanden er så stor at liv og verdier kan gå tapt. I tillegg må det være sannsynlig at været berører et større geografisk område.

I Sulitjelma kan store nedbørmengder og sterk snøsmelting kunne gi stor vannføring i Sulitjelmavassdraget. Andre kommuner som er utsatt for stor vannføring er Beiarn og Saltdal.

Flom og nedbør i Saltenregionen

Klimaendringer og konsekvensene av ekstremvær utfordrer samfunnssikkerheten og beredskapen til Salten Brann IKS på flere områder. Ekstreme værhendelser inntreffer hyppigere og med større kraft, og dette er en utvikling Salten Brann må forvente vil fortsette. Endringene i klima bidrar også til større uforutsigbarhet ved at det er vanskeligere enn før å si hvor hendelsen inntreffer.

NVE har kartlagt fire områder i regionen som er spesielt utsatt for flomfare. Det er Misvær, Rognan, Røklund og Moldjord (ROS Salten, 2017). Flom er direkte forårsaket av værhendelser. Det er få dødsulykker forbundet med flom, men flom kan føre til store materielle ødeleggelser. Fremtidige klimaendringer vil forsterke risikoen for flom, og det forventes at mer nedbør, høyere temperaturer og intense og hyppigere nedbørsperioder vil føre til flere flommer fram mot år 2100. Det forventes også flere elver i regionen, særlig langs kysten, vil bli dominert av regnflommer. I mange vassdrag kan flomvannføringen ved dagens 200-årsflom øke med mer enn 20 prosent i løpet av de neste 100 år (NVE, 2016).

Den mest umiddelbare utfordringen i Norge er økt nedbør og nedbørintensitet med tilhørende økt fare for flom og skred. Mange lokalsamfunn har de senere årene blitt påført betydelige skader på grunn av plutselig flom i mindre vassdrag. I et lokalt perspektiv ser vi at dette har Rognan vært rammet av.

Klimaforskningen indikerer at Saltenregionen må tilpasse seg et klima i endring (Klimaprofil Nordland, 2017). Det forventes høyere temperaturer, havnivåstigning, mer og hyppigere ekstremvær, samt kraftige nedbørmengder. Klimaendringene vil medføre et varmere og våtere klima i Salten fram mot år 2100 (Norsk klimaservicesenter, 2017). I regionen som helhet er det forventet at den gjennomsnittlige årstemperaturen vil øke med mellom 2-5 grader, og den

største økningen forventes i innlandet. Det forventes at nedbøren per døgn vil øke med 20 prosent og nedbøren per år vil øke med 5-25 prosent fram mot år 2100. Videre vil økt temperaturer medføre at vannet utvider seg som med den konsekvens at havnivået stiger, og det er forventet at havnivået i Saltenregionen vil stige med mellom 40-63 cm frem mot 2100 (Klimaprofil Nordland, 2017). Økt havnivå vil føre til stormflo og bølger strekker seg lenger inn på land og vil berøre områder som tidligere ikke har vært utsatt. Disse endringene vil ha direkte konsekvenser for Saltenregionen ved økt sannsynlighet for ekstremvær, kraftig nedbør, regnflom, jordskred, sørpeskred, flom og stormflo.

Det forventes også at kraftig nedbør vil øke betraktelig både i intensitet og hyppighet året rundt, men økningen vil være størst om sommeren (30 %) og høsten (25 %). Basert på klimaframskrivninger vil det bli betydelig reduksjon i snømengdene, men enkelte år kan det bli betydelig snøfall både i lavtliggende strøk og i høyereliggende fjellområder.

Avslutningsvis kan vi oppsummere med at klimaendringene fører til økt sannsynlighet for ekstremvær som er kraftig nedbør, regnflom, jord- og sørpeskred og flom i Saltenregionen som helhet. Samtlige av eierkommunene har påpekt i ROS-analysen at de antar at klimaendringene vil føre til flere uønskede hendelser som er relatert til naturhendelser. Som følge av klimaendringene er det ventet at Saltenregionen vil oppleve flere og mer krevende klimahendelser med blant annet stormer, flom og skred. I de siste årene har brann- og redningstjenesten fått en stadig større og viktigere rolle i slike hendelser, og det er derfor viktig at kapasitet i Salten Brann IKS blir videreutviklet for å håndtere fremtidige uønskede hendelser som oppstår på grunn av klimaendringene.

Skred i Saltenregionen:

Ulike typer skred skille fra hverandre ut fra hva slags masse som er i bevegelse; stein, jord eller snø. Skred er en del av de naturlige geologiske prosessene som pågår når fjell og løsmasser brytes ned. Siden 1900 har mer enn 1100 omkommet i skredulykker i Norge. Rundt 500 av de omkomne har blitt tatt av snøskred. Skred kan få alvorlige konsekvenser for bosetning og infrastruktur, og er den naturhendelsen som tar flest menneskeliv i Norge (DSB, 2018). Naturskadestatistikken viser at naturskader har medført skader i Nordland for 852 millioner kroner i perioden 2008-2017. I årene framover er det forventet en økning i jordskred, flomskred og sørpeskred i Salten (ROS Salten, 2017).

Kvikkleireskred:

Samtlige kommuner i Salten har områder med maritim avsetning, noe som kan indikere fare for kvikkleire. Kvikkleire kan være uproblematisk så lenge den ligger uforstyrret i grunnen, men flyter som væske hvis den blir overbelastet. Fauske og Sørfold har kartlagt hvor det er kvikkleire. Kartleggingen viser at store deler av Fauskeidet har kvikkleire i grunnen (ROS Fauske, 2018). Dette i kombinasjon med at det tidligere har gått flere kvikkleirerelaterte skred i Fauske kommune indikerer at kvikkleireskred er en relevant naturrisiko. Store deler av Fauske kommune er av NVE definert som risikoområde for kvikkleireskred.

Fjell- og jordskred:

Det er ikke gjennomført kartlegging av fjellskred i Nordland, men ut ifra erfaringene og historiske data er det noen fjell i regionen som er mer utsatt for fjellskred enn andre. Det kan nevnes Kvenflåget. Fjellskred representerer en av de mest alvorlige naturhendelsene i Norge (DSB, 2018), og fjellskred mot vannmasse kan skape flodbølger med store konsekvenser for liv og helse, materielle verdier og samfunnsstabilitet.

Generelt anses risikoen for steinskred, jordskred og steinsprang som liten i Saltenregionen, men i lokalt utsatte områder kan helning, snømengde og ikke registrerte enkeltblokker alltid kunne utgjøre en risiko. Klimaforskningen viser at en generell økning i antall ekstreme nedbørsituasjoner vil gi økt skredfare.

NVE sine karttjeneste viser at enkelte områder i Hamarøy og Meløy er sårbare for snøskred, jordskred og flomskred. Det er mange høye fjell i Hamarøy og da vil det alltid være en risiko for at skred kan forekomme, men det er ingen områder med skred eller rasutsatt bebyggelse. I Meløy er det registrert skredfare mot bebyggelsen på strekningen Stia-Ørnes-Neverdalen og strekningen Vassdalsvik-Engavågen-Bjæringen. Enkelte områder er i perioder utsatt for snøskred, og da særlig Kilvik og Bjæringen. Bebyggelsen i områdene Oldra, Kjeldal og Slettnes kan være utsatt for snøskred. Fylkesvei 17 i Setvikdalen, Kilvik og Holandsvika, samt fylkesvei 452 i Bjæringfjorden er de mest skredutsatte veistrekningene. I Bodø kommune er det

registrert flest skredulykker langs Misvær fjorden. I 2010 ble rapporten «Kartlegging av skredutsatte områder i Sulitjelma» utarbeidet. Hovedkonklusjonen i rapporten er at deler av bebyggelsen i Sulitjelma generelt har høy risiko for skred og steinsprang.

Snøskred:

Snøskred er et naturlig fenomen som oppstår hver vinter i alle områder der det er nok snø og terrenget ligger til rette for snø- eller sørpeskred. I Norge betyr dette cirka 7 prosent av hele landet. Snøskred blir utløst av et komplekst samspill mellom snø, vær og terreng. I tillegg kan skred utløses av menneskelige aktiviteter som scooterkjøring, skigåing eller skikjøring. For at et skred skal utløses, trengs det tre komponenter:

1. Bratt terreng
2. Snø av en viss kvalitet med forskjellig lagdelinger
3. En utløsende faktor: været, snø og vind, eller mennesker

Hver vinter stenges sentrale veg- og jernbanestrekninger på grunn av snøskred, og skred og skredfare fører til at mange personer må evakueres fra sine hjem. Statistikken viser at tre til fem personer omkommer per år i snøskred i Norge. På verdensbasis omkommer det gjennomsnittlig mellom 150 til 200 mennesker i snøskred hver vinter. Mens det tidligere var personer som oppholdt seg i hus, er det i dag en økende tendens til at dødsulykkene skjer i forbindelse med friluftaktiviteter.

Snødekte fjellsider frister mange toppturentusiaster, men faren som lurder kan ofte være dødelig. Bli man tatt av et snøskred, står det om minutter. Siden 2008 har 71 personer omkommet av snøskred i Norge (NGI, 2019). Ni av ti som omkommer i snøskred, har vært med på å utløse skredet. 24 prosent av de som dør i snøskred, dør av mekaniske årsaker, som for eksempel at de blir knust mot stein mens skredet er i bevegelse. De resterende 76 prosent av de som mister livet i snøskred, dør av kvelning. Bli man tatt av snøskred, er man som regel død etter 15 minutter. «Kamerat redning» er den viktigste hjelpen for å berge livet. Halvparten av de som er totalt begravd av snøskred mister livet. Data fra NGI (2019) viser at det i perioden fra 2008 til 2018 var det flest skikjørere og folk som ferdes i bratt terreng som omkommer i snøskred. 61 har omkommet i denne perioden.

Det er mange områder i Salten som det er fare for at det skal gå snøskred. Når vi legger til grunn den økende skiaktiviteten i Salten og vi ser at denne aktiviteten nasjonalt har ført til økt hyppighet av snøskred, er det sannsynlig at det vil forekomme i Salten. Det har gått mange

snøskred i Saltenregionen, men til dags dato har ingen omkommet. I regionen er det en del fjellpartier som er spesielt utsatt for snøskred. De fleste som omkommer i ras i Norge omkommer i snøskredulykker utløst under friluftaktiviteter. Når det gjelder snøskred forventer man en generell økning i hyppigheten blant annet i Nord-Norge. Riktignok omkom 2 personer i Sørfold kommune mens de utførte vedlikeholdsarbeid på anleggsvei i 2018.

Nærmere 80 prosent av snøskredulykkene er utløst av menneskelig aktivitet i hovedsakelig som konsekvens av ferdsel i naturen i fritids- og jobbsammenheng. Vi har observert at i de siste årene har aktiviteten i Salten økt med hensyn til skiaktiviteter som er relatert til toppturer. Skikjørere går for eksempel med hodelykt og sesongen er derfor blitt lengre.

5.4 Brannhendelser

Skog- og utmarksbrann i Saltenregionen

Det er knyttet betydelige miljømessige, økonomiske og livskvalitetsmessige verdier til skog og utmark. Skogsområdene spesielt har stor betydning for klima og biologisk mangfold. Skog gir grunnlag for næringsutøvelse og verdiskapning ved produksjon og foredling av skogvirke, samt skog og utmarksarealene utgjør områder for opplevelse og rekreasjon. Branner setter mange av disse verdiene i fare. De fleste branner i utmark i Norge er relativt små, men under spesielle forhold kan mindre branner raskt utvikle seg til storbranner der flere tusen dekar skog brenner ned, eller store utmarksområder rammes (DSB, 2018). Når skogbranner og andre utmarksbranner oppstår, er det ikke lenger kun skogen og de verdier knyttet til den som står i fare, men også bygninger, infrastrukturer og i verste fall menneskeliv.

Det er flere områder i Salten som er utsatt for skogbrannfare. Det er særlig Saltdal som har vært og er utsatt for skog og utmarksbrann. Det forventes at kraftig nedbør vil øke betraktelig både i intensitet og hyppighet året rundt, men økningen vil være størst om sommeren (30 %) og høsten (25 %). Til tross for forventet økning i sommernedbøren er det mulig økt sannsynlighet for tørke på grunn av høyere temperaturer og økt fordampning. Dette vil igjen føre til økt risiko

for skog-, gress-, og lyngbrann i deler av regionen. I tidsperioden 2013-2018 er det i Salten registrert 67 branner i skog eller utmark (BRIS, 2019).

Brann i driftsbygning

I de siste årene har det vært flere store branner i driftsbygninger, men tall fra Landbrukets brannvernkomite (2018) viser at antall branner i driftsbygninger er redusert siden 2016. I 2017 var det registrert 137 branner i driftsbygninger, mens det i 2018 var registrert 134 branner i driftsbygninger. En årsak til at brannene har gått ned er at Landbrukets brannvernkomite påviste i 2014 at 2 av 3 branntilløp i landbruket var relatert til elektriske mangler. Derfor har det vært satset på å forsterket el-kontroll med blant annet varmesøkende kamera fra 2014, med spesielt fokus på husdyrbygninger og veksthus. Mattilsynet stiller krav til FG brannvarsling hvis det er over 30 dyr i bygningen. Ni av brannene i 2017 og åtte av brannene i 2018 medførte at dyreliv gikk tapt. En av grunnene til det går tap av liv er at det er vanskelig og krevende å evakuere dyr. Dyreliv er sidestilt som menneskeliv i hendelser (DSB, 2018). I 2017 døde det 7799 dyr i brann i næringsproduksjon. Det døde 6712 fjørfe, 250 svin og 609 storfe. Et fellestrekk for driftsbygningene er at de ofte ligger i områder med dårlig vannforsyning.

I Salten er det flere store gårder og de to siste årene har det vært fire tilfeller av brann i forholdsvis store driftsbygninger der dyreliv har gått tapt. I Salten er landbruket spredt og det drives med svin, fjærkre og storfe.

Brann i sykehjem og omsorgsboliger i Saltenregionen

I følge SINTEF (2010) var det registrert 756 branner på sykehjem i perioden 1993-2009. Flere av disse har vært svær alvorlige og det er svært sannsynlig at en brann kan oppstå brann ved en institusjon (SINTEF). Det eksisterer lite dokumentasjon på dette området, men vi velger allikevel å ha dette med som et risikoområde. Valget er gjort på grunn av at mange eierkommuner har definert dette som et risikoområde og det har vært tilfeller av brann ved sykehjem, både nasjonalt og lokalt. Det er sykehjem (omsorgshjem) i samtlige eierkommuner. De er av variable størrelser, bygningskvalitet og en del oppfyller ikke dagens teknisk standard til brannsikkerhet.. Hvis det skulle inntreffe en uønsket hendelse som brann på et sykehjem, vil det stille store krav til Salten Brann IKS på mange områder.

Brann i hotell i Saltenregionen

Når det gjelder brann i hotell i Salten, har det vært tilløp til brann i noen objekter, men disse har blitt slokt før de har eskalert. Det bygges flere hoteller i Bodø og omegn. Økt turisme og konferanser har resultert i at hotellene i Bodø har et av de beste hotellbeleggene i landet.⁹ Hotellene blir større og høyere. Det planlegges også flere større og høyere hoteller i Bodø og i Fauske enn det er i dag. Det er hoteller i Meløy (3), Hamarøy (1), Bodø (11), Fauske (2), Rognan (1) og Værøy (1). Det er mange hoteller i Salten og hotellene er av ulik størrelse, bygningskvalitet og noen oppfyller ikke kravene til dagens teknisk standard om brannsikkerhet.

Brann i avfallsanlegg i Saltenregionen

Det som kjennetegner avfallsanlegg eller gjenvinningsanlegg er at de behandler mye brennbar materiale. De fleste avfallsanleggene mottar og lagrer alt fra «husholdningsavfall» til farlig stoff. Avfallsanlegg blir kategorisert som et særskilt brannobjekt med bakgrunn i de samfunnsmessige konsekvensene. I de siste årene har dette blitt en stor industri, og anleggene er store, både i areal og mottak av ulike avfallstyper. Norsk Gjenvinning er Norges største leverandør for avfallshåndtering. De har 70 avfallsanlegg spredt i landet og mottar nærmere 2 millioner tonn avfall per år. De mest hyppige årsakene til at det oppstår brann i gjenvinningsanlegg er selvantennning, glødende eller varmt materiale i avfallet, gnister fra kvernings-, flisnings- eller knusingsprosess, fragmentering av jern eller gnister fra arbeidskjøretøy på grunn av friksjon. Sannsynligheten for brann på ubemannede anlegg kan antas å være større enn bemannede anlegg. Samtidig er konsekvensene ofte lavere, ettersom mengden avfall er mindre. Erfaringene med brannene i avfallsanlegg er at de er langvarige og organiseringen av slukningsarbeidet byr på flere utfordringer. En utfordring er at avfallsanlegg er stort med mange ulike brannbare kilder, samt det kan være vanskelig å lokalisere åstedet umiddelbart.

I Salten har Norsk Gjenvinning avdelinger i Bodø og i Meløy. IRIS som er et interkommunalt renovasjonsselskap behandler både husholdnings- og bedriftsavfall. IRIS har Miljøtorget i

---

⁹ Dette var før COVI-19 rammet Norge

samtlig kommuner i Salten. En annen stor aktør i Salten er Østbø, som har avdelinger på ulike steder i Salten. I perioden 2017-2018 er det i BRIS registrert ett tilfelle av brann i gjenvinningsanlegg. Det må påpekes at flere brannmannskaper i Salten Brann IKS har uttalt at de har deltatt i flere hendelser som har vært tilknyttet «mindre branner» i avfallsanlegg.

Brann i lagerbyggområde i Saltenregionen

I dette tilfellet defineres industribygg (næringsbygg, lager etc.) som oppbevarer farlig stoff (varer) etter: forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff, samt utstyr og anlegg som benyttes til håndteringen.

Brann i industribygg (næringsbygg, lager etc.) som oppbevarer farlig vare: Kriteriet for denne type hendelser er at det oppbevares meldepliktige mengder med farlig vare i objektene, de vanligste stoffene som oppbevares i regionen er LPG, LNG, oksygen, bensin, diesel, ammoniakk, mineral gjødsel og acetylen. Typiske anlegg som kommer inn under kategorien kan være industri som bruker brannfarlig-reaksjonsfarlig gass i tilvirkningen/utvinningen, salg av propan til private, bensinstasjoner etc.

I Salten Brann er det også virksomheter som har eget industribrannvern. Dette er virksomheter med mange ansatte og der brann/ulykker kan få store konsekvenser. Enkelte virksomheter bedriver næring som på nasjonalt nivå har en høy brannfrekvens og der branntilløp er forventet. Industrien omfatter alt fra fiskeforedling, forproduksjon, mekaniske verksted etc. Næringsbygg, lager etc. er spredt over hele Salten Brann og er av variable størrelser.

Områdebrann i Saltenregionen

I et historisk perspektiv har det vært flere bybranner eller områdebranner i Norge, og senest i 2014 var det i norsk målestokk to store områdebranner. Det var i Lærdal og Flatanger. Felles for disse og andre områdebranner er at de er store i betydningen av at de er komplekse og at de krever å ta i bruk flere ressurser enn det som er lokalt, samt krever god kompetanse, planlegging, ledelse og organisering for å håndtere hendelsen. I de to nevnte brannene gikk det ikke menneskeliv tapt, men det fikk store samfunnsmessige konsekvenser.

DSB definerer områdebrann (storbrann) som en brann der mer enn 20 hus kan gå tapt i tett trehusbebyggelse (DSB, 2014). Begrepet storbrann omtales i dimensjoneringsforskriften

(2003) som tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning. Etter brannene i Lærdal og Flatanger oppfordret DSB landets brann- og redningstjeneste om å kartlegge hvor det kan oppstå områdebranner.

Det som kjennetegner denne type brann, er at faren for spredning fra et bygg til et annet bygg, anses som stort. Det som starter som en «ordinær» husbrann sprer seg lett videre når for eksempel brennende bygningsrester flyr med vinden. Faren for slik brannsmitterisiko er ikke isolert til steder som er fredet av Riksantikvaren, men kan skje på steder med tett trehusbebyggelse. Riktignok er nyere bygningsmasse oppført med nye og strengere byggeforskrifter som skal hindre brann, men det er områder i Salten der områdebrann kan forekomme.

I eldre tett trehusbebyggelse er risikoen for brannspredning høyere enn for andre typer bebyggelse. En brann kan spre seg mellom bygninger ved flere mekanismer eller ulike tennkilder; enten kan de opptre alene eller i kombinasjon med hverandre. Nedenfor beskrives de mest typiske årsakene til brannspredning:

Flyvebrann: Flyvebrann er at varme partikler som transporteres i luften og faller ned og antenner brennbare materialer. Antennelse av brann på annet sted enn primærbrannområdet, som følge av at et varmt nok materiale med tilstrekkelig energi forflytter seg fra primærbrannen. Flyvebranner starter nye branner utenfor det området der hovedbrannen er i stand til å antenne brennbart materiale. Det er mange eksempler i historien på områdebranner der tilfeldige punktbranner har hoppet over grenser der man har forventet å stoppe brannspredningen, slik som over branngater, elver og andre hindringer (Woycheese et al., 2010). Sterk vind er den mest kritiske faktoren for spredning av flyvebranner over store avstander.

Antennelse ved varmestråling: Antennelse ved varmestråling kan skje ved betydelig større avstander enn rekkevidden til flammer ut av vinduene i en bygning i en brann. Antatt varmestråling fra en bygningsbrann vil som regel være bestemmende for nødvendig avstand

mellom bygninger i tettbygde områder. Jo kortere avstand det er mellom byggene, desto større er sannsynligheten for brannspredning via strålevarme. Dersom det er vinduer uten brannmotstand i ytterveggene vil varmestråling være en mulig årsak til brannspredning. Videre kan arker, balkonger og store takutstikk øke risikoen for brannspredning.

Antennelse ved direkte flammekontakt: Spredning ved direkte flammekontakt skjer enten via flammekontakt fra bygning i brann (brannen sprer seg ved at flammene kommer i direkte kontakt med nabohuset) eller flammekontakt via vegetasjon (brann i bebygde områder kan spre seg via gress, busker og trær mellom brannbygningen og nabobygningen). Spredning via vegetasjon er også aktuelt ved skog- og lyngbrann som truer bebyggelse.

Hulrom: Hulrom er for eksempel krypkjeller og sjakter. Det kan også være hulrom i forbindelse med tilbygg, ombygg av eksisterende byggverk og bak bordkledning. Slike hulrom kan være vanskelig å oppdage for brannmannskaper og utgjør derfor en risiko for at brannen får mulighet til å utvikle seg.

Kalde loft: Brannspredning til og fra kalde loft er en stor risiko. Det er ofte mye brennbart materiale og samtidig god tilgang på oksygen. Brann på kaldt loft er ofte vanskelig å lokalisere og adkomst kan i noen tilfeller være krevende. I de tilfeller kalde loft er sammenhengende over flere eiendommer, er det ofte svakheter i de brannbegrensende bygningsdeler mellom byggene. I noen tilfeller er det ingen branntekniske skiller på loftene. Dette vil være årsak til rask brannspredning mellom de ulike eiendommer.

Topografi: Et skrånende terreng vil kunne bidra til rask brannspredning oppover. Varme og brennende materialer stiger oppover og sannsynligheten for brannspredning er derfor større i de områder der bygninger er plassert i bratte skråninger.

Klima: Vind- og værforhold påvirker faren for brannspredning. I områder med varmt og tørt klima vil faren for brannspredning være større enn i områder med fuktig og kaldt klima, samt risikoen for brannspredning vil være større i perioder med lite nedbør. Kraftig vind og luftfuktighet på det tidspunktet brannen pågår, vil også øke risikoen for brannspredning.

Antennelse på grunn av varmestråling blir ansett som den mest vanlige og mest forekommende mekanismen for brannspredning mellom fysisk adskilte hus (Carlsson, 1999). Videre er vind

en av de faktorene som har størst betydning i en områdebrann, og påvirker både forbrenningen og brannspredningshastigheten (SPFR, 2014).

I tidsperioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 var det 215 hendelser knyttet til kategorien «brann i bygning» i Saltenregionen.

5.5 Kjemikalie- og eksplosive hendelser

Kjemikalie- og eksplosive hendelser i Saltenregionen

En rekke kjemikalier og eksplosiver med potensielt skadelig effekt inngår i produksjonsprosessene i industrien og i andre deler av næringslivet. Stoffene kan være giftige og brann- og eksplosjonsfarlige og utgjøre en fare for liv og helse, miljøet og materielle verdier. Hendelser kan utløses ved bruk, produksjon, lagring eller transport og vil ha sammenheng med svikt i sikkerhetssystemene. Tilsiktede handlinger som terror eller sabotasje kan heller ikke utelukkes. Hendelser som involverer kjemikalier eller eksplosiver kan utvikle seg uforutsigbart. De kjennetegnes derfor ofte av stor usikkerhet.

Både klimaendringer og den generelle samfunnsutviklingen øker sannsynligheten for storulykker og terrorhendelser. Det er viktig at brann- og redningstjenesten er dimensjonert og har riktig utstyr og riktig kompetanse for å håndtere slike hendelser. Nærmere 10 000 virksomheter i Norge håndterer farlige stoffer og cirka 340 av virksomhetene er omfattet av storulykkeforskriften. Virksomheter som håndterer farlige stoffer er spredt over hele landet (DSB, 2018).

Virksomheter som håndterer eller transporterer farlige stoffer er underlagt strenge krav til sikkerhet gjennom ulike regelverk (veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter, DSB, 2016). Virksomheter som faller inn under bestemte næringskoder og som sysselsetter mer enn 40 personer er pålagt å ha industrivern. Industrivernet er industriens egen beredskap som på kort varsel skal kunne håndtere branntilløp, personskader og lekkasjer av gass og farlige

kjemikalier før nødetatene kommer, samt virksomheten er pliktig å ha en risikovurdering og en beredskapsplan.

I Salten oppbevarer og benytter et stort antall virksomheter farlige stoffer. Dette er primært innen industri, næringsliv, transportsektor og landbruk. Farlige stoffer er kjemikalier, stoffer, stoffblandinger, produkter, artikler og gjenstander som har slike egenskaper at de representerer en fare for mennesker, materielle verdier og miljøet ved et akutt uhell (DSB, 2014).

Hendelser som er relatert til farlige stoffer kan enten oppstå på stasjonære virksomheter som håndterer farlige stoffer eller ved transport av farlig gods. I Salten er det 10 virksomheter som håndterer så store mengder farlige stoffer at de omfattes av storulykkeforskriften. Det er to typer virksomheter som faller inn under denne forskriften og det er 1) virksomheter som oppbevarer de største mengdene farlige stoffer (§9) og 2) virksomheter som er meldepliktige (§6). Virksomhetene som er berørt av denne forskriften har strenge krav til sikkerhet og må forholde seg til brann og eksplosjonsloven, forskrift om farlige stoffer og forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff. Dette er virksomheter som kan føre til ukontrollerte hendelse av større omfang, det vil si brann, eksplosjon eller utslipp.

I Saltdal kommune oppbevares det gasser og kjemikalier som kan utgjøre en risiko. Blant annet oksygen som brukes i medisinsk øyemed og i bruk i industrien. Dette kan utgjøre en risiko for brann og eksplosjonsfare. I tillegg oppbevares det sprengstoff på et lager som kommer inn under storulykkeforskriften som Maxam Norge AS på Setså.

I Fauske oppbevarer og benytter et stort antall virksomheter innen industri, næringsliv, transportsektor og landbruk farlige stoffer. Dette gjelder kjemikalier, stoffer, stoffblandinger, produkter, artikler og gjenstander som har slike egenskaper at de representerer en fare for mennesker, materielle verdier og miljøet. Hendelser relatert til farlige stoffer kan enten oppstå på de stasjonære anleggene eller ved transport, og de fleste ulykker relatert til farlige stoffer skjer i forbindelse med transport på vei. Siden Fauske er et knutepunkt langs E6, transporteres det daglig store mengder farlige stoffer.

Hamarøy har tre store næringsområder fordelt på tettstedene Skutvik, Innhavet og Drag. På innhavet ligger Nordlaks Smolt AS som er et av verdens største smoltanlegg. The Quartz Corp (TQC) på Drag ligger under storulykkeforskriften.

Glomfjord industripark som ligger i Meløy kommune er det største industriområdet i Salten regionen, og bidrar til at Nordland er Norges nest største industrifylke. Industriparken har cirka 20 virksomheter, der Yara er den største virksomheten med omtrent 180 ansatte i gjødselproduksjonen. Yara omfatter storulykkeforskriften.

Bodø oppbevarer en rekke virksomheter farlige stoffer, og seks virksomheter faller inn under storulykkeforskriften.

I en rekke industrianlegg, virksomheter og i landbrukssektoren i Salten benyttes en rekke kjemikalier, eksplosiver og radioaktive farlige stoffer. Flere av disse stoffene er giftige eller brann- og eksplosjonsfarlige, og uønskede hendelser relatert til disse stoffene kan få store konsekvenser for liv og helse, miljø og materielle verdier.

5.6 Transporthendelser

Sikkerhetsnivået innen jernbanetransport, sjøtransport og flytransport er i utgangspunktet veldig høyt i Norge, og antall alvorlige uønskede hendelser innen disse sektorene er lavt. Veitrafikkulykker er den største utfordringen innen transportsikkerhet med hensyn til antall drepte og hardt skadde. I flere år har Norge vært blant de mest trafikksikre landene i verden med færrest drepte per innbygger. Nullvisjonen-en visjon om at det ikke skal forekomme ulykker med drepte eller hardt skadde i transportsektoren (Statens vegvesen, 2019). Samferdselsdepartementet har det overordnede ansvaret for transportområdene luftfart, sjøfart, vegtrafikk og jernbane.

Store ulykker i forhold til større transportulykker og utslipp av farlige stoffer, preger også risikobildet i Saltenregionen. Saltenregionen har en relativt lang kystlinje med høy aktivitet, og det forventes at aktiviteten vil økes langs kysten. I tillegg er det høy aktivitet i Saltenregionen med skipsfart, tog og landtransport av farlig gods som samlet sett utgjør en betydelig risiko for akutt forurensning. Større transportulykker representerer en trussel mot natur og miljøverdier, og liv og helse.

Veitransportnettet og veitunneler i Saltenregionen

De viktigste transportårene i Saltenregionen er E6 som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy, Rv80 (Fauske-Bodø) og Fylkesvei 17 (Kystriksveien) som går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy.

I Salten er det totalt 51 tunneler med en samlet lengde på 64 kilometer. Enkelte tunneler har gammel standarden som ikke oppfyller kravene i tunnelforskriften. Statens vegvesen har oppgradert og er i ferd med å oppgradere tunnelene i regionen for at de skal tilfredsstille nye EØS-krav som har til formål å bedre trafikksikkerheten. Dette arbeidet forventes å være slutført innen 2022 (Statens vegvesen, 2018).

E6 er den lengste veistrekningen i Salten med en totallengde på 245 kilometer og 23,4 kilometer vei er i tunneler. Det er totalt 23 tunneler på E6; 16 i Sørfold, 2 i Hamarøy, 1 i Fauske og 4 i Rognan kommune. Totalt er det 20 kilometer vei som er i tunnelene i Sørfold og Hamarøy, og lengden på tunnelene varierer fra 39 meter til 4457 meter. Det er viktig å påpeke at mange av disse tunnelene ikke oppfyller dagens krav i tunnelsikkerhetsforskriften. Årsdøgntrafikken (ÅDT) på denne strekningen er estimert til 1500 kjøretøy i 2019 (Statens vegvesen, 2019). FV17 i Meløy har tre tunneler som det er relativt høy døgntrafikk i. Den lengste tunnelen er Svartistunnelen som er på 7,6 kilometer. Alle veitunnelene i (unntatt Bodøtunnelen som åpner i 2019) har ett-løp, noe som øker risikoen for møteulykker.

Gods- og passasjertrafikk foregår primært på E6, Rv80 og Fv17, men hovedtyngden av trafikken foregår på E6. Dette gjelder både tyngre og lette kjøretøy. I følge rapporten «Nærings- og godsanalyse-Nordland» (2018) som er utarbeidet av Nordland Fylkeskommune estimeres det en betraktelig økning av tungtransport på E6 framover.

Transport av farlig gods på vei har fått økt oppmerksomhet blant annet fra DSB de siste årene. Bakgrunnen for det er at de fleste transportulykkene av farlig gods skjer på vei (DSB, 2018). I Salten fraktes det daglig farlig gods og stoff på E6, men det finnes ingen data på hvor mye farlig gods og stoff det transporteres langs E6. Hendelser innen transport av farlig stoff kan medføre svært store konsekvenser for liv og helse, miljø og materielle verdier.

Trafikkbildet øker i sommerhalvåret på veistrekningene E6, RV80 og Fylkesvei 17. Den veistrekningen der trafikkhyppigheten øker mest er E6. En årsak til økningen er antall turistbusser, bobiler og øvrige personbiler som skal for eksempel til Lofoten og Vesterålen og Nordkapp. FV17 får også økt trafikkhyppighet i sommerhalvåret. En grunn til økningen kan være at turister ønsker å kjøre langs kysten til Helgeland og Trøndelag.

Trafikken av turistbusser er økende i sommerhalvåret langs E6, men det er også høy aktivitet av regionale og lokale busser som ferdes langs E6. NorWay ekspressen går to ganger daglig fra Bodø til Narvik, Nordlandsbuss har flere daglige ruter i Salten, samt at det er flere kommuner som har skolebuss. Det foregår også en del bussaktiviteter langs FV17 og RV80.

Kjernfjelltunnelen ligger på RV77 som er en sidevei fra E6, og veien går fra Saltdal kommune til riksgrensen i Sverige. Tunnelen går gjennom Kjernfjellet i Junkerdalen og ble åpnet 17. oktober 2019. Før tunnelen åpnet måtte tyngre kjøretøy kjøre ned en smal og bratt nedstigning i Junkerdalen til E6.. Etter at tunnelen åpnet, og man slipper å kjøre ned Junkerdalen, er det registrert (estimert) en økning av tyngre kjøretøy på 30 prosent.

De fleste transportulykker i Salten er relatert til veitrafikken, og statistikk fra Statens vegvesen (2020) viser at det er på E6-aksen fra Saltdal til Hamarøy at de fleste ulykker og dødsulykker skjer i Saltenregionen.

I perioden 2015 til juni 2020 var det totalt 76 ulykker på strekningen Fauske-Bognes. I disse ulykkene omkom 6 personer, 16 alvorlige skadde og 83 lettere skadde. I perioden 2015 til 2019

var det totalt 39 ulykker på strekningen Saltfjellet-Fauske. I disse ulykkene omkom 4 personer, 11 alvorlige skadde og 34 lettere skadde.

På strekningen fra Saltfjellet til Bognes er årstdøgnetrafikken (ÅDT) ca. 2200 i 2017 (Statens vegvesen, 2017).

Tabell 5: Oversikt over antall omkomne og skadde på strekningen Saltfjellet til Fauske (E6) i perioden 2015-j2019 (Statens vegvesen, 2020).

År	Antall ulykker	Antall omkomne/skadde	Antall omkomne	Antall meget alvorlige skadde	Antall alvorlige skadde	Antall lettere skadde
2015	7	9	0	0	1	8
2016	11	14	1	0	3	10
2017	9	10	1	0	1	8
2018	7	11	0	1	4	6
2019	5	5	2	0	1	2
Totalt	39	49	4	1	10	34

Tabell 6: Oversikt over antall omkomne og skadde på strekningen Fauske til Bognes (E6) i perioden 2015-juni 2020 (Statens vegvesen, 2020).

År	Antall ulykker	Antall omkomne/skadde	Antall omkomne	Antall meget alvorlige skadde	Antall alvorlige skadde	Antall lettere skadde
2015	16	29	1	0	1	27
2016	14	14	3	0	1	10
2017	14	15	0	0	3	12
2018	12	16	0	0	1	15
2019	18	26	0	1	9	16
2020	2	5	2	0	0	3
Totalt	76	105	6	1	15	83

Det må også nevnes at flere veistrekninger i regionen har stor skredfare med forholdsvis høy skredfaktor. Skredfaren er knyttet til sørpe, stein, flom, snø og is (ROS Salten 2017). Det er blant annet skredfare på Fv17 ved Setvikdalen, FV571 ved Flågan, FV495 i Beiardalen og FV17 ved Tårnvik. I tillegg er riksvegene E6 ved Setshøgda i Saltdal og Rv80 ved ytre Kistrand i Fauske skredutsatt.

I de senere år har det vært mange branner i veitunneler. DSB (2018) slår fast at vi med dagens risikobilde må regne det som nesten sikkert at det vil skje en alvorlig tunnelbrann i Norge i løpet av de neste tiår. Norge har svært mange veitunneler, og få av dem er bygd med dagens krav til sikkerhet. Bygger vi videre på dette resonnetet og ser dette i et lokalt perspektiv, er det sannsynlig at dette kan forekomme i Saltenregionen, når det er 51 veitunneler med forholdsvis hyppig biltrafikk med både personbiler, tungtrafikk og busstrafikk. Det er naturlig at vi trekker fram E6 med 23 tunneler som går fra Saltdal til Hamarøy som et risikoområde.

Videre representerer tunneler en viss risiko for trafikkulykker i forhold til transport av farlig gods.. I hovedsak er det på E6 det transporteres farlig gods som blant annet eksplosive stoffer, gasser og brannfarlige væsker. Data viser at det har vært en del ulykker i tunnelene på denne strekningen de siste årene, noe som innebærer at særlig de tunnelene som er på E6 utgjør en risiko.

Jernbanelinjen i Saltenregionen

Nordlandsbanen går gjennom kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Jernbanen er svært viktig for gods- og passasjertrafikken i regionen, og et viktig bindeledd og kommunikasjonsmåte for regionen. Passasjertrafikk foregår med to daglige avganger fra Bodø til Trondheim, og pendlertogene har tre avganger daglig. Det fraktes mye stykk gods på jernbanen til Fauske, for deretter å bli omlastet til godstrafikk langs E6. Det fraktes også farlig gods og stoffer langs jernbanen. Riktignok avtar denne transporten, siden mer av farlig stoff og gass fraktes langs landeveien og sjøveien.

Jernbanestrekningen i Salten går flere steder langs sjø og ras- og skredutsatte områder (ROS Salten 2017), og jernbanen går gjennom flere områder der det er krevende å få inn redningsmannskaper og materiell. Nordlandsbanen har enkeltspor og moderat trafikk, og jernbanestrekningen i Salten har hverken fullstendig hastighetsovervåking (FATC) eller delvis hastighetsovervåking (DATC). Disse systemene er Bane NOR sine systemer for hastighetsovervåking og at tog ikke passerer stoppsignaler (Bane NOR, 2018).

Jernbanestrekningen i Salten har seks lange tunneler som er over 1000 meter og to tunneler som er definert som særskilte objekter. Det er Hopstunnelen og Naurstadhøgda. Uønskede hendelser knyttet til jernbaneulykker er avsporing, ulike former for skred, møteulykker (tog mot tog), sammenstøt tog og objekt, passasjerer skadet på plattform og planovergang, personer skadet i og ved jernbanesporet og brann i tog. Brann i tog er av Bane NOR vurdert som verstefallsscenario. Bane NOR har selv vurdert sannsynlighet for brann om bord på tog som «svært lav» på grunn av lite brennbar materiell i tunneler og svært brannsikkert togmateriell. Riktignok oppfyller ikke de eldste togsettene som går på Nordlandsbanen dagens krav til brannsikkerhet.

Bane NOR vurderer at enhver alvorlig hendelse i tunneler vil være en betydelig utfordring med tanke på redning og bekjempelse, fordi tilgjengeligheten og adkomsten til ulykkesstedet er krevende og utfordrende med hensyn til å få inn redningsmannskaper og materiell (Bane NOR, 2018).

Sjøfartstrafikken i Saltenregionen

Statistikk fra Sjøfartsdirektoratet viser at ulykker med alvorlig skade på fartøy har gått ned med 56 prosent siden 2004. Ulykker med alvorlig skade på fartøy omfatter ofte skade på personer, tap av menneskeliv eller akutt forurensning. Antall grunnstøtinger har gått opp 62 prosent siden 2004, antall kontaktulykker er mer en doblet, mens antallet kollisjonsulykker har gått ned med 43 prosent.

Det har vært store maritime skipsulykker de siste 30 årene som har krevd menneskeliv, eller gjort store skader. Eksempler på slike hendelser er Scandinavia Star, Hurtigruteskipet Nordlys, Grandeur of the seas og Le Boreal.

I de siste årene har antall cruiseskip til Arktiske farvann har økt. En av årsakene til den markante økningen i cruisetrafikken, er at mange turister ønsker å dra til Arktisk for å oppleve dyrelivet, lyset og det mektige landskapet. Når det gjelder den økte veksten av cruiseskiptrafikken i Arktisk, kan det føre til at det blir en større risiko for ulykker. Dette innebærer blant annet at Norge må tenke nytt innen Arktisk beredskap, og rette sikkerhet- og beredskapsperspektivet til disse områdene.

Skipstrafikken i Saltenregionen består primært av lasteskip til og fra ulike næringsvirksomheter i Saltenregionen, fiskefartøy og ulike passasjerskip som Cruiseskip, Hurtigruten og lokale hurtigbåter. Det forventes en økning i skipstrafikken langs kysten i Salten de neste tiårene (Bodø Havn, 2018). Salten har 200 kilometer lang kystlinje, med betydelig skipstrafikk som i stor grad domineres av fiskefartøy, passasjerskip, stykkgodsskip og ferger. Frem mot 2040 er det forventet en økning i utseilt distanse på 45 prosent for Nordland og den største økningen er tilknyttet fartøystypene gasstankere, containerskip, kjemikalietankere, råoljetankere og produkt-tankere.

Bodø Havn har en viktig funksjon som nødhavn og er en av ti nasjonalhavner i Norge, Havnen er et viktig transportknutepunkt for trafikk av gods- og passasjertrafikk til sjøs, og daglig er det mange passasjerer som reiser til og fra Bodø med ferger, hurtigbåt og hurtigruten. Det er også hurtigbåtanløp i Gildeskål, Steigen, Hamarøy og Meløy. Noen steder er det daglige anløp, mens andre steder er det to- tre ganger i uka. Hurtigruta anløper Ørnes og Bodø to ganger i døgnet.

I Salten er det 14 ISPS terminaler (International Ship and Port Facility Security. Dette er det internasjonale regelverket for sikring av skip og havneanlegg mot tilsiktede uønskede handlinger. Regelverket ble vedtatt av FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) i 2002). (Kystverket). Det er 8 terminaler i Bodø kommune, 2 i Sørfold kommune, 1 i Gildeskål kommune og 3 i Meløy kommune (Salten ROS 2017).

Bodø Havn KF er ett av de viktigste havneanleggene i Nord-Norge, med innskipning av store mengder drivstoff til hele Saltenregionen, eksempelvis flydrivstoff til Bodø lufthavn. Havnen er landsdelens viktigste knutepunkt for trafikk av gods- og passasjertrafikk til sjøs, og det omlastes av gods og passasjerer mellom bil, båt og tog. Årlig fraktes det over 1 million tonn gods, over 345 000 passasjerer og ca. 7800 skipsanløp over Bodø havn. Havnen har en viktig funksjon som nødhavn og er også base for Bodøs marine og maritime virksomheter. Frem mot 2040 er det forventet en økning i utseilt distanse på 45% for Nordland og den største økningen er tilknyttet fartøystypene gasstankere, containerskip, kjemikalietankere, råoljetankere og

produkt-tankere. Bodø Havn har definert grunnstøting som den største risikoen for skipsulykker (Bodø Havn, 2018).

Det forventes at cruisetrafikken i Bodø vil øke betraktelig i de neste årene. I 2018 var det 18 cruiseskipsanløp. Antall anløp som forventes er 20 i 2019 og 33 i 2020. Målsettingen er at innen 2024 skal det årlig være 40 cruiseskipsanløp (Bodø Havn, 2018). Det er forventet at cruiseskipene kan ha opptil 1500 personer om bord. Et annet aspekt som vi kan trekke fram er at det forventes at opptil 4 cruiseskip kan ligge til kai samtidig i Bodø. Det er forventet at flere cruiseskip anløper Bodø havn på vinteren, for å oppleve ulike vinterfenomener og vinteraktiviteter. Det at det blir flere og større skip langs kysten og flere anløp til Bodø innebærer økt risiko for at ulike typer hendelser kan skje. I Meløy registrerer man en økning i cruisetrafikken på sommeren. Det er særlig cruisetrafikken i Holandsfjorden, innseiling til Svartisen/Engenbreen som er økende, og trenden i cruisetrafikken i regionen er at det blir flere og flere «vintercruise». Hurtigruten seiler også inn i Holandsfjorden.

Når det gjelder skipstrafikk til «industriområder» kan vi trekke fram Yara Glomfjord, Cargill Ewos Halså, Elkem Sørfold, Nordlaks Smolt AS og TQC i Hamarøy og industriområdet i Saltdal.

Luffartstrafikken i Saltenregionen

I 2017 var det 19 registrerte ulykker med norske fly eller helikoptre, hvorav fire var dødsulykker. Gjennomsnittlig antall ulykker per år i norsk luffart i perioden 2009-2017 har vært 18, hvorav 2 per år har vært dødsulykker.

I Salten var det en helikopterulykke i 2018 der to personer omkom. Det er rimelig høy aktivitet i Salten med helikopter i forbindelse med transport, tilsyn og oppsyn.

Bodø lufthavn er den eneste flyplassen i Salten og har dermed en sentral funksjon for regionen. Bodø lufthavn er Norges nest største luftfartsknutepunkt etter Gardermoen Oslo Lufthavn. I 2018 var det ca. 44 000 sivile flygninger og rundt 2 millioner passasjerer som reiste til eller fra Bodø Lufthavn. I tillegg kommer militære aktiviteter.

6. Beredskapstjenester og kompetanse

I forrige kapittel redegjorde vi for risikoområdene i Salten Brann IKS sitt ansvars- og virkeområde. Risiko- og sårbarhetsanalysen er et dokument som er styrende for hvilke typer hendelser beredskapen til Salten Brann IKS skal være dimensjonert for. Brann ROS-2020 påpeker behovet for beredskap på stadig flere og nye områder. En beredskap som utelukkende er dimensjonert for tradisjonell brannslukking vil ikke imøtekomme forventningen til dagens brann- og redningsvesen.

DSB legger føringer på at brann- og redningsvesen ikke bare skal være rustet for å håndtere de dagligdagse hendelser, men også være forberedt på å håndtere ekstraordinære uønskede hendelser som utfordrer brann- og redningsvesenet (DSB, 2018). Dette gjenspeiler seg også i de tjenestene som Salten Brann IKS har i dag. Der den lokale brann- og redningstjenesten i kommunen skal kunne håndtere de dagligdagse hendelsene på en effektiv og kvalitativ god måte. Blir det derimot en ekstraordinære hendelser som krever mer ressurser (personell, materiell og utstyr), skal andreinnsatsen i organisasjonen kunne mobiliseres på kort varsel for å bistå førsteinnsatsen. Det er også viktig at Salten Brann IKS sammen med andre beredskapsaktører har en beredskap som kan håndtere ekstraordinære hendelser, jamfør samvirkeprinsippet (Filmreite et al., 2014).

I dette kapitlet beskriver vi hvilke beredskapstjenester og kompetanse Salten Brann IKS har.

6.1 Beredskapstjenester

6.1.1 Brannbekjempelse

Ved alle meldinger om branner i Salten skal mannskaper fra nærmeste brannstasjon rykke ut til hendelsen. For å sikre tilstrekkelige personellressurser ved langvarige eller komplekse innsatser er det viktig å ha gode rutiner for støttestyrke. Brannslukking er en kompetanse samtlige innsatspersonell skal ha.

I begrepet brannbekjempelse ligger håndtering av alle typer branner. Ulike typer branner krever også ulik kompetanse. Eksempelvis vil håndtering av brann i et 17 etasjers hotell kreve en annen kompetanse enn håndtering av brann i en frittliggende bolig, og brann i en tank som inneholder brannfarlig gass kreve annen kompetanse enn gress- og lynnbrann.

I utgangspunktet er opplæringen (grunnkurset ved NBSK) lik for alle former for brannbekjempelse. Derfor må innsatstyrken i den enkelte kommune utvikle sin evne til brannbekjempelse med utgangspunkt i risiko- og sårbarhetsbildet. I de fleste tilfeller vil helseinstitusjoner være førende på opplæringen, men også brann i tunnel og omfattende næringsvirksomhet krever tilpasset opplæring.

6.1.2 Røykdykking og kjemikalie- og gassdykking

Røykdykking:

Røykdykking er inntrenging i tett brannrøyk. Dette er brann- og redningsvesenets prioriterte taktikk ved de fleste branner. Gjennom røykdykking skal brann- og redningsvesenets komme personer som er innestengt av brannen til unnsetning og bringe dem i sikkerhet. I tillegg vil man ved effektiv innvendig røykdykkerinnsats kunne hindre branner å utvikle seg til utvendig brann, og dermed kunne spre seg til nabobygninger.

Styrken til Salten Brann IKS er at man kan ha en helhetlig beredskapstankegang i regionen, noe som effektiviserer beredskapsarbeidet i henhold til risiko- og trusselbildet i regionen. Flere av brannstasjonene har spesialkompetanse som røykdykking. Hvilke brannstasjoner som besitter spesialkompetanse er til en viss grad kulturelt betinget, ettersom dette henger igjen fra før Salten Brann IKS ble etablert i 2007. En gjennomgående observasjon fra dialogmøtene er at det relevant å vurdere på nytt hvilke brannstasjoner som bør ha slik kompetanse

Innsats i veitunneler kan være utfordrende og medføre helserisiko for mannskapene. I Salten er det 51 tunneler av ulik lengde, standard og profil. I slike hendelser er røykdykkere en viktig beredskapsressurs. Veileder for røyk- og kjemikaliedykking setter relativt store begrensninger på innrykking mot tunnelbranner. Det er for eksempel en forutsetning at det ikke rykkes inn mot ventilasjonsretningen og tankbil benyttes i innrykking der det ikke finnes fast vannuttak (hydranter o.l.) i tunnelen (DSB, 2003).

I noen tilfeller er det forsvarlig at mannskaper uten røykdykkerberedskap kan rykke inn i tunnelbranner med ånderettutstyr. Dette forutsetter at skadeomfanget er kjent og situasjonen er relativt avklart og at mannskapene rykker inn i røykfrie omgivelser. Dette kan være aktuelt i de korte tunnelene, men vil være krevende i de lengre tunnelene (forutsetningene for å gjøre en god innsats avhenger av scenarioet). Det er viktig at innsatsplanene for brann i tunnel er oppdatert til enhver tid, og i innsatsplanen må det gjøres en vurdering av hvilke kriterier som skal ligge til grunn for å kunne rykke inn i tunnelen, og eventuelt hva som skal legges til grunn for å ikke rykke inn. Dette kan spille inn om brannstasjonen skal ha røykdykking eller ikke.

Røyk- og kjemikaliedykking er ikke en direkte lovpålagt oppgave, men kan være en naturlig del og konsekvens av risikobildet i kommunen. Behovet for og bruken av brannvesenets røyk- og kjemikaliedykkere skal inngå i kommunens dokumentasjon av brannvernet (DSB, 2003). Røykdykking er forbundet med helsemessig risiko for involverte personell. På bakgrunn av dette stilles det strenge krav til personellens grunnleggende fysiske og psykiske helsetilstand, kompetanse, ferdigheter og det utstyret som skal benyttes. Dersom et brannvesen beslutter å etablere røykdykkerberedskap skal det i tillegg alltid vurderes om forventet utbytte av innsats står i forhold til risikoen ved røykdykking (DSB, 2003). Det er kostbart å ha røykdykkertjeneste. Kompetansen skal vedlikeholdes med blant annet fysiske tester, øvelser, utstyr og materiell. En viktig begrunnelse for ikke å etablere røykdykkerberedskap høyere enn nivå 0, har vært utfordringen med å vedlikeholde kompetansen for røykdykkere på et sted med svært få hendelser. Risikoforståelsen til mannskapene kan dermed være begrenset og de kan sette seg selv i fare ved å ta på seg oppgaver de egentlig ikke er kvalifisert for. Røykdykkertjeneste på nivå 1 og nivå 2 er en kostbar tjeneste ettersom dette krever mange ressurser:

- Nivå 0: «Innsats uten røykdykking, men arbeid i røykfylt atmosfære hvor personlig verneutrustning inkludert åndedrettsvern er beskyttelse mot å bli eksponert for brannrøyk. Innsats på nivå 0 er forbundet med liten fare for innsatsmannskapene dersom generelle rutiner og instruksjoner for innsats følges av alle involverte».
- Nivå 1: «Innsats med ett røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på fire innsatsmannskaper, to røykdykkere, en utrykningsleder og en

pumpekjører. Utrykningsleder vil i de aller fleste tilfeller lede, og være sikringsmann for røykdykkerne, mens pumpekjøring ofte utføres av sjåføren».

- Nivå 2: «Innsats med to røykdykkerpar. Dette krever at innsatsen er planlagt ut fra et minimum på seks innsatsmannskaper, fire røykdykkere (to par), en utrykningsleder og en pumpekjører. Dersom innsats utføres fra to basepunkter, økes minimumsbehovet for mannskap til sju, i det hvert basepunkt må bemannes med en sikringsmann. Innsats etter dette nivået betinger utvendig ledelse fra brannsjef eller overordnet vakt på det aktuelle brannstedet. Røykdykkerinnsats fra to basepunkter bør ha egen røykdykkerledelse».

Det er viktig å fremheve at brannkonstabler kan gå inn i røykfylte hus med åndedrettsvern på nivå 0 hvis gitte forhold er oppfylt. I de fleste tilfeller vil det være tilstrekkelig for de fleste brannstasjonene å ha nivå 0 som førsteinnsats. Basert på ROS-analyser og hendelsesfrekvens er det ikke hensiktsmessig eller formålstjenlig at samtlige brannstasjoner har røykdykkere på nivå 1 og 2.

Tunnelbranner er ofte svært krevende i forhold til evakuering, slukkeinnsats og innsatsledelse. Bodø brannstasjon skal bistå andre stasjoner med røykdykkere ved ulykker i veitunneler, samt kunne bistå med brannsløkking og redningsinnsats i jernbanetunneler. Det er viktig å ha gode beredskapsplaner og prosedyrer for denne type hendelser.

Gass- og kjemikaliedykking:

I forbindelse med gasslekkasjer skal brann- og redningsvesen kunne redde og evakuere personer fra fareområder. Samtidig skal området sikres og konsekvensene av gasslekkasjen minimeres. Deteksjon av gasser og rådgivning til blant andre politiet og kommunal kriseledelse er også oppgaver som brann- og redningsvesenet skal kunne utføre.

Ved uhell og ulykker som inkluderer lekkasje av kjemikalier, må brann- og redningsvesen etablere sikkerhetssoner, redde personer ut fra fareområder og vurdere behovet for evakuering av tilstøtende områder. Brann- og redningsvesen skal også kunne utføre tetting, pumping og saneringsoppdrag i forbindelse med uønskede hendelser med kjemikalier.

Det er to brannstasjoner som har denne tjenesten. Det er Bodø brannstasjon og Yara Glomfjord.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 7: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for røykdykking

Nivå	Beskrivelse	Trenings- og øvingsbehov
Nivå 0	Trening i på- og avkledning av maske og flasker med pusteluft. Opptreden på brannsted	Minimum 3 timer årlig. Kan integreres som del av annen øvingsvirksomhet
Nivå 1	Trening i på- og avkledning av maske og flasker med pusteluft. Minimum 3 antall kalde røykdykkerøvelser á 2 timer Minimum 1 varm røykdykkerøvelse á 2 timer	Minimum 12 timer årlig. Kan gjennomføres både som separate øvelser og som del av annen øvingsvirksomhet. Obligatorisk fysisk test og helsesjekk er inkludert i det årlige timetallet. Tid for transport til og fra øvingsfasiliteter kommer i tillegg
Nivå 2	Trening i på- og avkledning av maske og flasker med pusteluft. Minimum 3 antall kalde røykdykkerøvelser á 3 timer Minimum 1 varm røykdykkerøvelse á 3 timer	Min 12 timer årlig. Kan gjennomføres både som separate øvelser og som del av annen øvingsvirksomhet. Obligatorisk fysisk test og helsesjekk er inkludert i det årlige timetallet. Tid for transport til og fra øvingsfasiliteter kommer i tillegg

Tabell 8: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for kjemikaliedykking (uhell med farlig gods)

Tema	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Kjemikaliedykking	Grunnleggende opplæring inngår i grunnkurs ved NBSK for heltidspersonell	Trening i på- og avkledning av maske og flasker med pusteluft, samt vernedrakter. Minimum 1 praktisk innsatsøvelse Minimum 1 skarp kjemikaliedykkerøvelse Dette minimumsnivået av øvelser forutsetter at kravene som røykdykker er ivaretatt

Røyk- og kjemikaliedykking er ikke lovpålagte oppgaver, men må vurderes ut ifra risikobildet. Behovet for røyk- og kjemikaliedykking skal dokumenteres i kommunens brannordning.

6.1.3 Trafikkhendelser

Ved melding om trafikkulykker på vei eller i tunnel skal nødmeldingssentralene (AMK-Bodø, 112-Nordland og 110-Nordland) foreta trippelvarsling. Trippelvarsling betyr at nødetatene brann, politi og helse varsles samtidig med samme informasjon relatert til hendelsen. Brann- og redningsvesen skal kunne sikre skadestedet, hindre antenner av drivstoff ved lekkasje, frigjøre personer som er fastklemt og gi nødvending førstehjelp til de skadde. Brann- og redningsvesenet må kunne vurdere risiko forbundet med kjøretøy med alternative energikilder som er involvert i ulykken.

Trafikkulykker er den hendelsestypen som Salten Brann IKS rykker ut på flest ganger. Spennvidden innenfor kategorien trafikkulykker er stor. Det er alt fra hendelser uten personskader til ulykker med vogntog lastet med farlig gods, eller bussulykker med mange skadde og omkomne. Håndtering av trafikkulykker krever mange ferdigheter. I tillegg til grunnleggende kompetanse som livreddende innsats og håndtering av øvrig trafikk, bør man ha disse ferdighetene:

- Hurtigfrigjøringsteknikk
- Bruk av frigjøringsverktøy, løfteputer etc.
- Kunnskap om klassifisering og håndtering av farlig gods

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

- Håndtering av lekkasjer
- Tiltak mot akutt forurensing
- Kunnskap om elektrisk kjøretøy

Grunnleggende opplæring i håndtering av trafikkhendelser inngår i grunnkurset ved NBSK. I tillegg kreves trening og øving på de nevnte ferdigheter. Tungebilredning er også klassifisert som eget fagområde og har egne kurs for håndtering av trafikkhendelser med tunge kjøretøy.

Nordlandsbanen:

Salten Brann IKS må samarbeide med Bane NOR når det gjelder beredskapen på Nordlandsbanen, ettersom Salten Brann IKS har ikke spesialkompetanse på dette området.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 9: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for trafikkhendelser

Nivå	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Trafikkhendelser generelt	Grunnleggende opplæring inngår i grunnkurs ved NBSK	3 timer per år for deltidsmannskap
Spesifikke ferdigheter	Hurtigfrigjøringsteknikk, bruk av frigjøringsverktøy, løfteputer etc. Kunnskap om klassifisering og håndtering av farlig gods Håndtering av lekkasjer Tiltak mot akutt forurensing Kunnskap om elektriske kjøretøy	3 timer per år i kommuner med lav risiko for trafikkulykker, og ytterligere 6 timer i kommuner med høy risiko
Tungebilredning	Kurs (1 uke) for 1 person hvert 5. år Internopplæring	4 timer per år for utvalgt personell

Tabell 10: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for brann i tunnel

Tema	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Tunnelulykker generelt	Grunnleggende opplæring inngår i grunnkurs ved NBSK	3 timer per år
Tunnelspesifikk trening	Trening på innsats i henhold til innsatsplan for den enkelte tunnel	3 timer per tunnel hvert 5. år
Tunnelkurs	Utvalgt lederpersonell	1 kursplass hvert 2. år

6.1.4 Redningsdykker

Redningsdykkere i Salten Brann IKS skal rykke ut ved meldinger om drukningsulykker og andre ulykker på sjø, i vann og elv i Salten regionen, samt de kan rykke ut til andre kommuner i Nordland. I tillegg til redningsdykkerbilen, kan redningsdykkerne kunne rykke ut med egen båt og helikopter (Sea King) i områder der det er formålstjenlig.

Salten Brann IKS er ett av 19 brann- og redningsvesen som har redningsdykkertjeneste, og tjenesten ble etablert i 2009. Tjenesten er sentralisert i Bodø og består av 17 dykkere og 3 båter. Tjenesten er i hovedsak å redde druknede personer med mål om å redde liv og søk etter antatt omkomne personer.

I de siste 10 årene har det i gjennomsnitt omkommet 90 personer per år. Dette er omtrent 80 prosent flere dødsfall sammenlignet med omkomne som følge av brann (DSB, 2016). I hvilken grad etablert beredskap medfører en reduksjon i antall omkomne er ikke avdekket, men i perioden 2006 til 2014 var 40 prosent av de som ble hentet opp av vannet av redningsdykkere i live, mens 60 prosent var omkomne (DSB, 2016). De nærmeste redningsdykkerne er Tromsø brann- og redningstjeneste og Trøndelag brann- og redningstjeneste (Trondheim).

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 11: Oversikt over kompetansekrav og pris for redningsdykking

Aktør	Opptakskrav	Varighet	Pris (kr)	Kapasitet opplæring av redningsdykkere	Kvalifikasjoner etter endt opplæring
Høgskolen i Bergen	<ul style="list-style-type: none"> • 18 år • Svømmedyktig • Fullført grunnskole* • Godkjent helseerklæring for yrkesdykkere 	45 skoledager (7 uker redningsdykker grunnkurs + 2 uker fagopplæring redningsdykker)	37 500	12 studieplasser 3-4 kurs per år	Dykkerbevis klasse A + fagopplæring redningsdykker klasse R
Norsk yrkesdykkerskole	<ul style="list-style-type: none"> • 18 år • Fullført grunnskole 	9 uker	35 000	God 2 klasser (totalt 24 plasser)	Sertifikat kl. R
Norsk yrkesdykkerskole	<ul style="list-style-type: none"> • 18 år • Fullført grunnskole • Inneha sertifikat for yrkesdykking klasse 1 • God helse (godkjent legesjekk utført av dykkerlege) 	12 dager inkludert en helg	25 000	God 2 klasser (totalt 24 plasser)	Sertifikat kl. R

*Bestått matematikk og norsk

6.1.5 Overflateredning og elveredning

Overflateredning er å sikre personer i vannoverflaten for å unngå at personene går under vann. Personene som utfører overflateredning trenger nødvendigvis ikke å være utdannet vanndykkere. Vanligvis rykker det ut et lag bestående av fire mannskaper. Utstyr for overflateredning er blant annet redningsmannsdrakt, svømmeutstyr, redningsstige og sikringstau, samt båt eller «Hansabrett». Overflateredning kan deles inn i tre kategorier:

- Vinterredning: Livreddende operasjon i kaldt vann (kaldere enn 5 grader) og/eller gjennom is
- Sommerredning: Livreddende operasjon i varmt vann (varmere enn 5 grader)
- Elveredning: Livreddende operasjon i rennende vann med ikke svømbar motstrøm

Overflateredning er ikke lovregulert og omfattes ikke av forskrift om utførelse av arbeid, siden innsatsen primært er over og ikke under vann. Grunnleggende opplæring i overflateredning inngår i NBSK sitt grunnkurs for brannkonstabler. Kostnader for å etablere og opprettholde beredskap for overflateredning er betydelig lavere enn for redningsdykkerberedskap.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 12: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for overflateredning og redningsdykking

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Redningsdykking	9 uker kurs ved opplæringsinstitusjon	Minimum 12 dykk per år
Overflateredning	Grunnleggende opplæring inngår i grunnkurs ved NBSK (heltid) 2-dagers spesialiseringskurs (deltid)	3 timer per år

6.1.6 Skog, gress- og lyngbrann

Bekjempelse av skogbrann skal i første rekke håndteres av det lokale brannvesenet. Skogbrann av større karakter enn hva den alminnelige lokale beredskapen klarer å håndtere, skal omkringliggende brannstasjoner bistå. I tillegg kan Salten Brann IKS kalle inn forsterkninger fra blant annet Sivilforsvaret.

Skogbrann, eller gress- og lyngbrann er sjelden en trussel mot liv og helse. De kan imidlertid være krevende å håndtere og kan få store samfunnsmessige konsekvenser. I Salten har det i de siste årene vært flere tilfeller av gress- og lyngbrann. Hvordan mannskapene skal håndtere slike hendelser inngår i NBSK sitt grunnkurs for brannkonstabler. Kompetanseutvikling foregår primært gjennom tilrettelagt trening og øving i regi av Salten Brann IKS. Salten Brann IKS samarbeider med Bane NOR når det gjelder materiell (spesialtilpasset) for bruk langs jernbanelinja. Salten Brann disponerer terrenggående kjøretøy til bruk ved hendelser utenfor bilvei. For å etablere og opprettholde tilstrekkelig kompetanse på håndtering av brann i skog og vegetasjon bør innsatstyrkene i utsatte områder ha kompetanse på dette området.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 13: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for skogbrann og lyng- og gressbrann

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Skogbrann generelt	Grunnleggende opplæring inngår i grunnkurs ved NBSK	Variierende fra 1 time per år i områder med lav risiko til 3 timer per år i områder med høy risiko

6.1.7 Snøskred

Salten Brann IKS etablerte beredskap for snøskred i 2018, og tjenesten er etablert i Bodø. Det er 20 brannkonstabler som er godkjent for å delta i hendelser som er relatert til snøskred. Skredulykker håndteres i samarbeid med 330-skvadronen. Oppdragene løses ikke bare av en organisasjon, men er avhengig av samvirke mellom organisasjonene for å kunne yte bistand. Salten Brann IKS skal ved slike ulykker utgjøre førsteinnsatsen ved søkearbeidet. Opplæring, øvelser og trening på snøskredhendelser utføres i form av internopplæring og i samarbeid med 330 skvadronen.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 14: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for skred

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Snøskred	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnopplæring • Helikoptertrening • Sesongvis trening/øving	1 time per år for deltidsmannskap
Stein,- jord- og leirskred	Grunnleggende opplæring Innsatsledelse	1 time per år for deltidsmannskap

6.1.8 Akutt helsehjelp

Salten Brann IKS har de siste årene i økende grad rykket ut på helseoppdrag. Slike oppdrag kan være hjertestans, slag og bære- og løfteoppdrag. Meløy kommune har definert dette som en del av oppdraget til brann- og redningstjenesten gjennom konseptet «Mens du venter på ambulansen». Det er Stiftelsen Norsk Luftambulans eier konseptet som går ut på å gi

brannmannskaper opplæring i akutt helsehjelp. I de andre kommunene benyttes brannmannskaper som førstehjelpere ved helseoppdrag uten at denne oppgaven er definert som et oppdrag for brann- og redningsvesenet. Behovet for å bruke brann- og redningstjenesten til slike oppdrag er ofte begrunnet i at i distriktene er det lang ventetid på helseressurser og da kan brann- og redningstjenesten utgjøre en førsteinnsats til helseressursene er på hendelsesstedet.

Tradisjonelt har brann- og redningsvesenet gitt opplæring i førstehjelp til egne mannskaper for at de skal ha evne til å ivareta egen og andres behov for behandling av personskader som kan oppstå under oppdragshåndteringen. Med tiden har brann- og redningsvesenet blitt en helseressurs som benyttes til håndtering av en rekke hendelsestyper som tradisjonelt har vært ivaretatt av helsepersonell. En grunn til denne utviklingen er at hjertestartere er enkle å bruke og de er mer tilgjengelige enn tidligere. At hjertestartere potensielt kan redde liv er utvilsomt, men en av utfordringene til Salten Brann IKS er at praksisen har medført betydelige kostnader til utrykning, drift og vedlikehold av materiellet.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 15: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for helsefunksjoner

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Akutt helsehjelp	Opplæring hjertestarter	2 timer på hjertestarter
	Opplæring generell førstehjelp	3 timer generell førstehjelp

6.1.9 PLIVO

I forbindelse med terrorhendelsen 22. juli 2011 ble det i 2016 innført en felles prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO). Prosedyren beskriver hvordan innsatspersonell fra brann, helse og politi sammen kan redde og begrense skade i situasjoner der det utøves livstruende vold mot flere personer. I en PLIVO-hendelse hvor politiet ikke er først på hendelsesstedet, kan det være aktuelt for innsatspersonell fra brann og helse å vurdere tiltak for å nøytralisere en eller flere gjerningspersoner for å hindre ytterligere vold og skade på publikum. Videre kan brann- og redningstjenesten gjennomføre evakuering og behandling av skadde.

Tabellen nedenfor viser hvor mange timer en konstabel trenger til øvelse for å opprettholde kompetansen.

Tabell 16: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for PLIVO

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Pågående livstruende vold (PLIVO)	Grunnkurs i PLIVO Diverse e-læringsprogram	3-5 timer per år for alle heltidspersonell 3-5 timer per år for utrykningsledere deltid

6.1.10 Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning

Salten IUA omfatter 10 kommuner¹⁰. Formålet med utvalget er å ivareta deltakerkommunenes lovfestede plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. Bodø kommune er vertskommune for samarbeidet og vertskommuneansvaret skal utøves av Salten Brann IKS som har ansvaret for den daglige driften av Salten IUA.

Det følger av forurensningsloven at kommunen skal sørge for nødvendig beredskap for innsats mot akutt forurensning og denne oppgaven er tillagt brann- og redningsvesenet. Denne tjenesten er organisert som et interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (Salten IUA). Salten IUA skal ivareta beredskapen i tilfeller av akutt forurensning hvor forurensere og hendelseskommunens beredskap og ressurser ikke strekker til. Salten IUA er også en rådgivende aktør i mindre tilfeller av forurensning.

Tabell 17: Estimert antall timer årlig til trening/øvelser for IUA

Tjeneste	Opplæringsbehov	Trenings- og øvingsbehov
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning	Grunnopplæring som brannkonstabel fra NBSK	3 timer per år for deltidsmannskap. For medarbeidere i innsatsstyrkens heltidsstyrke legges disse aktivitetene i stillingen til den enkelte

---

¹⁰ Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Meløy, Bodø, Værøy, Rødøy og Røst. Hamarøy kommune er knyttet til Ofoten IUA.

6.1.11 Redningsinnsats til sjøs

Redningsinnsats til sjøs (RITS) er en nasjonal oppgave som er lagt til syv brann- og redningsvesen i Norge. Etter ulykken på Scandinavian Star i 1990 ble det ved lov innført bistandsplikt for alle landets brann- og redningstjeneste til å bistå ved branner og andre ulykkessituasjoner til sjøs, jf. «Redningsinnsats til sjøs» (2018).. Salten Brann IKS er et av brann- og redningsvesen som har denne rollen og den ble etablert i Bodø i 2010. Det er 20 brannkonstabler som er godkjent for å delta i RITS-hendelser. RITS-beredskapen består av innsatsgrupper som skal ha kompetanse og kapasitet til å bistå med slokkeinnsats om bord i skip. Innsatspersonell skal kunne entre havarister via helikopter eller fra et annet fartøy. Salten Brann IKS har avtale med DSB om å ha minimum ett RITS-lag bestående av fem personer på vakt døgnet rundt. RITS-beredskapen er regulert gjennom formelle avtaler med staten, og derfor er Salten Brann IKS forpliktet til å yte bistand ved branner og andre ulykkessituasjoner i sjøområder innenfor eller utenfor den norske territorialgrensen (JD, 2015).

Den nærmeste RITS-beredskapen er Tromsø brann- og redningstjeneste og Ålesund brannvesen KF. Dette innebærer at det er flere hundre kilometer med kystlinje som anses som Salten brann sitt ansvarsområde.

6.1.12 Restverdiredning

Restverdiredning (RVR) er et samarbeid mellom brann- og redningsvesen og forsikringsnæringen for å redde mest mulig av verdier etter branner, vannlekkasjer og lignende. Tjenesten organiseres gjennom Finansorganisasjonens Hovedorganisasjon som finansierer bil, utstyr og drift. Salten Brann IKS er vertsbrannvesenet for RVR-tjenesten og denne tjenesten er lokalisert på Bodø brannstasjon.

6.1.13 Tau- og høyderedning

Brann- og redningsvesen må kunne benytte teknisk redning ved bruk av tausikring for å komme personer som sitter fast eller er falt ned på utilgjengelige steder i terrenget til unnsetning. I tillegg kan tilsvarende teknikk kunne ta seg inn eller ned i sjakter og lignende der personer sitter fast.

6.2 Kompetanse

Med hele det spekteret av oppgaver som Salten Brann IKS har og alle de hendelsene som kan oppstå, må innsatspersonell ha et bredt repertoar av kunnskap og ferdigheter. Den store bredden i oppgaver krever ansatte med ulik kompetanse.

Når det gjelder skolering må alle brannkonstabler gjennomføre grunnkurs på Norges brannskole i Tjeldsund. I tillegg må utrykningslederne og befal ta egen utdanning ved Norges brannskole for å gå i funksjonene. Det er viktig at brannmannskapene og utrykningsledere har nødvendig kompetanse og er godt trent. Kartleggingen indikerer at kompetansen er ujevn og i noen tilfeller er kompetansen ikke godt nok ivaretatt på brannstasjonene for å håndtere fremtidige oppgaver og utfordringer (Multiconsult 2019b). Innholdet i dagens utdanning er i hovedsak begrenset til brannvesenets primæroppgaver, men brannmannskapene bør kunne håndtere en utvidet og mer sentral rolle i beredskap og forebyggende arbeid i kommunen. Rollen og kompetansen til brannvesen bør derfor være mer omfattende og bredere enn det dagens utdanning gir. En sentralisering og spesialisering av arbeidsoppgavene gjør det lettere å gjennomføre en målrettet kompetanseheving. Et annet alternativ for å øke kompetansen og profesjonalisere rollen som brannkonstabel, er å øke stillingsbrøken til deltidsansatte. I dag har de fleste brannkonstabler en stillingsbrøk på 0,95 prosent. Det vil si at de har 20 timer i året til trening og øvelser. Et gjennomgående inntrykk fra dialogmøtene er at det muligens vil være mer formålstjenlig å redusere antall deltidspersonell og heller øke stillingsandelen på de gjenværende. Dette gjør at deltidspersonell kan øve mer og få opparbeidet kompetanse på fagområdet. Brigadeledere påpeker også at for små stillingsandeler på deltidsmannskaper er en utfordring for å få tilstrekkelig med trening og øvelser, samt kompetansebygging.

Det bør vurderes større kompetansemiljøer, der det må legges opp til at Salten Brann kan løse oppgaver for hele regionen når det gir bedre og mer effektive tjenester (vanndykking og RITS). Salten Brann må fordele oppgaver og ansvar i spesialistmiljøene på en slik måte at Salten Brann IKS samlede kapasitet og kompetanse optimaliseres, og ressursene utnyttes best mulig.

Dublering av kompetansemiljø ut over det som er nødvendig for å få til god styring og oppfølging må unngås.

Salten Brann er avhengig av kvalifiserte og motiverte medarbeidere for å kunne yte tjenester med høy kvalitet. Den enkelte medarbeider må selv ta ansvar for egen kompetanse er relevant og oppdatert. Samtidig må det legges til rette for kompetanse for medarbeiderne. Ledere og medarbeidere har et felles ansvar for å sikre arenaer og møteplasser for kompetanseoverføring og dialog og skape kultur der kunnskapsdeling oppmuntres og belønnes.

Hvilke tjenester en innsatsstyrke i brann- og redningstjenesten skal ha er regulert i brann- og eksplosjonsvernloven og kommunale risiko- og sårbarhetsanalyser. En vurdering av risiko og sårbarhet i den enkelte kommune skal ligge til grunn for hvilke beredskapstjenester kommunen har behov for å dekke. Tjenestene kan enten ivaretas lokalt i den enkelte kommune, eller de kan være felles for flere kommuner. Flere faktorer påvirker vurderingen av hvordan tjenestebehovet kan organiseres på en best mulig måte. Kravene til innsatstid, oppgavens kompleksitet og kompetansekrav er noen av faktorene som påvirker behovet for hvilke tjenester den enkelte brannstasjon (kommune) skal ha. Ut i fra en helhetsvurdering vil det være hensiktsmessig at heltidsstyrken i Bodø ivaretar de mest komplekse og kompetansekrevede tjenestene. Slike tjenester kan være redningsdykking, uhell med farlig gods og togulykker. Mindre komplekse og hyppigere hendelser, slik som for eksempel bygningsbranner og trafikkulykker, må alle kommuner ha en beredskap for å håndtere.

Krav til kompetanse og nødvendig tid og ressurser for å erverve og vedlikeholde kompetansen, kan både være regulert gjennom lov, forskrift og veiledning, samt gjennom skjønsmessige vurderinger. Utgangspunktet for den grunnleggende kompetansen alle innsatspersonell skal ha er:

- Nettbasert kurs ved Norges brannskole (NBSK)
- Intern fagopplæring i eget brannvesen («opplæringsboka»)
- Grunnkurs ved NBSK for henholdsvis del- og heltidspersonell

For noen tjenester, som røyk- og redningsdykking og håndtering av pågående livstruende vold (PLIVO) foreligger det konkrete krav til sertifisering og regelmessig trening/øving. For andre

tjenester som skogbrann og håndtering av ulykker i tunnel er behovet for opplæring og øving basert på en skjønnsmessig vurdering.

Tabell 18: Oversikt over dagens kompetansekrav:

Funksjon	Utdanning
Vakthavende brannsjef (0.9)	
Utrykningsleder	Yrkesutdanning for brannkonstabler og beredskapsutdanning trinn I og II (Norges brannskole)
Utrykningsleder deltid	Utdanning konstabel i deltidsbrannvesen og beredskapsutdanning trinn I (Norges brannskole)
Røykdykker	Yrkesutdanning som brannkonstabel og kurs i røykdykking
Brannkonstabel	Grunnkurs for brannkonstabel og 2-års systematisk internopplæring i brannvesen
Brannkonstabel deltid	Grunnkurs for deltidspersonell
Sjåfør mannskapsbil	Fører kort klasse 2 og utrykningsbevis (kode 160)

6.3 Oppsummering

I dette kapittelet har vi redegjort for hvilke oppgaver og kompetanse innsatspersonell må og bør ha for å håndtere oppgavene på en effektiv og kvalitativ god måte.

Tabell 19: Oversikt over nasjonale, regionale og lokale oppgaver (tjenester)

Nasjonal	Regional	Lokal
RITS	Vanndykking	Brannhendelser
	Snøskred	Trafikkulykker
	Kjemikaliedykking	Akutt helsehjelp
	RVR	Naturhendelser (vind, flom o.l.)
	PLIVO	Røykdykking
	Tau- og høyderedning	Overflateredning
	IUA	

Tabell 20: Oversikt over lovpålagte og ikke lovpålagte oppgaver

Tjeneste	Lovpålagt	Ikke lovpålagt
RITS	x	
Vanndykking		x
Snøskred		x
Kjemikaliedykking		x
RVR		x
PLIVO	x	
Tau- og høyderedning		x

IUA	x	
Brannhendelser	x	
Trafikkulykker		x
Akutt helsehjelp		x
Naturhendelser (vind, flom o.l.)		x
Røykdykking		x
Overflateredning		x

7. Innspill fra eierkommunene

Dette kapittelet er i sin helhet viet til å beskrive og analysere hovedfunnene fra dialogmøtene. I dette kapittelet diskuteres innspillene fra dialogmøtene, rådmannsutvalget, utvidet ledersamling og rapportene fra Multiconsult som er relevante for å belyse problemstillingen.

7.1 Diskusjon

Brannstasjoner, dekningsgrad, innsatstid og fremskutt enhet

Som nevnt i kapittel 2 er terskelverdiene 10 minutter og 20 minutter «må krav», mens 30 minutter er «bør krav». Det er viktig å påpeke at «må kravene» kan fravikes hvis det implementeres kompensierende forebyggende tiltak. Eksempler på slike tiltak: utarbeide ROS-analyser og beredskapsplaner, føre tilsyn, institusjoner har egenberedskap, samarbeid med eksterne aktører, sprinkelanlegg, direktekobling til 110-sentralen ol. Et annet tiltak er fremskutt enhet

I de fleste ulykker er tidsaspektet helt sentralt. For å kunne gjøre en effektiv og livreddende innsats er det avgjørende å komme til skadestedet så tidlig som mulig. En felles forståelse blant norske brannvesen er at «en fremskutt enhet er en enhet som kan komme tidligere frem på skadestedet enn et helt vaktlag med mannskapsbil» (Storesund et.al, 2017). Hovedpoenget er at enheten er mindre enn en vanlig brannbil, og dermed raskere og mer fleksibel i trafikken. Kjøretøyet bemannes med 2-5 mannskaper og er utstyrt med det mest nødvendige utstyret for å håndtere en tidligfase i et bredt utvalg ulykkeshendelser som blant annet er definert i «Brann ROS-2020». Hvordan brann- og redningsvesen velger å organisere innsatsen med fremskutt enhet kan variere ut ifra risikobildet og hvilken vaktordning (kasernert vakt, dreiende vakt og uten vakt) brannstasjonen har.

Tilbakemelding fra dialogmøtene er at eierkommunene synes det er interessant at Salten Brann IKS ser på muligheten til å bruke fremskutt enhet som førsteinnsats inntil en støttestyrke

kommer til hendelsen. En fremskutt enhet er en lett enhet som rykker ut i tillegg til en hovedstyrke, men grunnet sin plassering og mobilitet vil være den første til ulykkesstedet. Den fremskutte enhetens formål er å begrense konsekvenser av ulykker ved å ankomme ulykkesstedet på et tidligere tidspunkt enn hva eksempelvis en mannskapsbil. Tidligere ankomst gjør at brannvesen kan iverksette redningsarbeidet tidligere. Ved utrykning med fremskutt enhet er det normalt at støttestyrke også rykker ut (Hveem et.al, 2018).

Nøkkelen til å lykkes er at innsatsen utføres med bakgrunn i en grundig risikovurdering. Det er på forhånd bestemt hvilke oppgaver den fremskutte enheten skal utføre i ulike ulykkessituasjoner. Situasjonsbestemt innsats står sentralt, der den fremskutte enheten enten håndterer en begrenset hendelse selv, eller klargjør for en større innsats sammen med støttemannskaper. Det er også viktig at mannskapene på en fremskutt enhet har god kompetanse.

Fagbladet Brannmannen har publisert flere artikler (2009, 2012, 2014 og 2017) om fremskutte enheter, og det generelle inntrykket er at samtlige brann- og redningsvesen som har fremskutte enheter er positive til dens formål. Sveio brannvesen trekker fram muligheten for raskere innsats og at bilen kun krever førerkort for klasse B. Utrykningsleder i Østfold brann trekker fram fordelene med fremskutt enhet med at han kommer raskere fram og kan gi støttestyrken en OBBO før de ankommer skadestedet, samt at de kan klargjøre for innsats og gjennomføre tiltak før støttestyrken kommer. Gaular brann- og redningsvesen (Vestlandet) har fremskutt enhet knyttet til trafikkulykker og hevder de oppnår stor gevinst både i forhold til livreddende innsats og skadebegrensning.

Det å benytte fremskutt enhet er et tiltak for å redusere innsatstiden i kommuner med spredte avstander og er derfor potensielt en god måte å øke brannvesenets evne til å respondere ulykker i tide. Det er sannsynlig at fremskutte enheter har potensial å redusere innsatstiden i desentraliserte strøk.

Avhengig av ulykken, er det sannsynlig at en fremskutt enhet kan påvirke alle de fire komponentene i brannvesenets innsats:

- **Forspenningstid:** Forspenningstiden kan reduseres ved bruk av fremskutt enhet i de tilfellene der mannskapsbil tidligere ville blitt brukt

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

- Kjøretid: Kjøretid kan påvirkes både gjennom muligheten for å tilbakelegge en gitt distanse raskere og strategisk plassering av den fremskutte enheten
- Riggetid: Riggetid for hovedstyrken kan reduseres ved at den tidligere ankomne fremskutte enheten har forberedt redningsarbeidet på ulykkesstedet
- Redningsarbeid: Konsekvent raskere innsatstid kan muliggjøre endrede rutiner for redningsarbeid, og vil derfor kunne påvirke redningsarbeidet brannvesenet utfører

Som nevnt er formålet med fremskutt enhet å redusere konsekvensene av ulykker. Det mest interessante effektmålet, sett fra et samfunnsperspektiv, er derfor effekten de fremskutte enhetene har på utfallet av ulykker i form av redusert tap av helse, liv og materiell.

Hendelsene som Salten Brann IKS kan benytte fremskutt enhet i førsteinnsats er:

- Førstehjelp og assistanse til helse
- Trafikkhendelser
- Bilbranner og andre mindre branner
- Utvendig slokking/brannbegrensning
- Forberede normalutlegg på større hendelser

Utstyr som Salten Brann IKS definerer som viktig å ha på en fremskutt enhet:

- Førstehjelpsutstyr (hjertestarter og oksygen)
- Slokkeutstyr med kapasitet på 2-5 min, skjærsløkker og CAFS
- Pulverapparat
- Slangemateriell (arbeidsslanger, grenrør, stender, kumkobling, spett og strålerør)
- Frigjøringsverktøy for trafikkulykker
- Overtrykksvifte
- Røykdykkersett og/eller ånderettsutstyr
- Lyskastere/arbeidslamper
- Utstyr for å sikre skadested (varseltrekant, markeringslys, sperrebånd etc.)
- Kart
- IR-kamera

Hveem gjennomførte en spørreundersøkelse i 20 brann- og redningsvesen i landet som hadde innført fremskutt enhet (Hveem et.al, 2018). Analysen av effektene av den fremskutte enheten peker i tydelig retning av at den har en positiv effekt i de brannvesen som har tatt den i bruk. Spørreundersøkelsen viser at 80 prosent av de spurte mener responstiden har gått ned som en følge av bruk av fremskutt enhet og halvparten mener redningsarbeidet og sikkerheten for mannskapene har blitt bedre. Videre sier 94 prosent av de spurte at fremskutt enhet bidrar til redusert responstid som igjen reduserer materielle skadeomfang og redusert personskader. Samlet viser analysen god effekt og særlig er responstiden påvirket, noe som igjen påvirker utfallet.

Det å ta i bruk fremskutt enhet versus mannskapsbil kan også bidra til å endre vaktordningen. Dette innebærer at det er mulig å redusere antall innsatspersonell med å ha færre mannskaper på vakt. Dette kan for eksempel være der brannstasjoner har store utfordringer til å opprettholde beredskapen i tråd med normale retningslinjer, som bygger på en førsteinnsats på minimum 4 personer og at 12-14 innsatspersonell er i arbeid på skadestedet 10-15 minutter etter førsteinnsats er igangsatt. En fremskutt enhet har primært 2-5 personer som rykker ut i førsteinnsatsen og som begynner oppgavehåndteringen til støttestyrken kommer.

E6 er den lengste veistrekningen i Salten med totallengde på 245 kilometer og 23,4 kilometer vei er i tunneler. Det er totalt 23 tunneler på E6; 16 i Sørfold, 2 i Hamarøy, 1 i Fauske og 4 i Rognan kommune. Det er viktig å påpeke at enkelte av tunnelene ikke oppfyller dagens krav til tunnelsikkerhetsforskriften. Potensialet for trafikkulykker i Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy er stor. Trafikkulykker med fastklemte personer krever rask utrykning, egnet frigjøringsutstyr (redningsutstyr), spesialkompetanse og kunnskap om livreddende innsats. Salten Brann IKS er ofte første beredskapsressurs på ulykkesstedet og får derfor en sentral rolle i tidlig livreddende innsats. Den viktigste egenskapen til en fremskutt enhet, sammenlignet med en tradisjonell brannbil, er at den er hurtigere ute på skadestedet. Erfaringer fra Danmark er at den fremskutte enheten er framme på skadestedet 60-90 sekunder før brannbiler i sentrale strøk, og opp til fem minutter i distriktet (Simonsen et.al, 2001).

Sjåførkompetanse er en sentral del av Salten Brann IKS sin beredskap. Mange av brannbilene til Salten Brann IKS har en totalvekt på over 7,5 tonn og krever derfor førerkort klasse C. På

brannstasjonene som ikke har sjåfør i vaktordning, kan man derfor risikere at det ikke møter opp mannskap i hendelser som har førerkort klasse C. For å garantere at det kommer minst en sjåfør i forbindelse med utrykning, kan det være tre alternativer:

1. Det ene alternativet er å opprettholde ordningen med sjåfører på dreiende vakt.
2. Det andre alternativet er å sikre at tilstrekkelig av mannskapene har førerkort klasse C. Et økonomisk estimat er at det koster ca. 90 000 kroner å ta førerkort klasse C (kostnader for førerkortet og tapt arbeidstid hos primær arbeidsgiver). Videre koster det ca. 490 000 kroner per år å ha en sjåfør i vaktordning kontra 20 000 kroner å ha en sjåfør som ikke er i en vaktordning.
3. Det tredje alternativet er å implementere fremskutte enheter.

En utfordring med å ha mange sjåfører er at sjåførene får lite praktisk trening i å kjøre tung bil. Videre er det en utfordring å vedlikeholde den formelle kompetansen og det er en kostbar vaktordning. Det kan være hensiktsmessig og et rimeligere alternativ å implementere fremskutt enhet der det er naturlig. I et lengre tidsperspektiv vil dette lønne seg økonomisk for Salten Brann IKS.

Det kan også trekkes fram at mange i et vaktlag ikke har førerkort klasse C (stor mannskapsbil) og utgiftene til førerkort klasse C er ganske høye. Da er en fremskutt enhet mer anvendbar siden den krever førerkort klasse B. Et annet argument som er viktig å trekke fram er at alle med førerkort klasse B kan kjøre fremskutt enhet og dette innebærer større fleksibilitet, ettersom man ikke er avhengig av at sjåfører med førerkort klasse C må komme. Dette øker også indirekte beredskapen. Det har vært tilfeller der mannskaper har møtt opp på brannstasjonen i hendelser uten at en sjåfør med klasse C har møtt opp, og på enkelte brannstasjoner er det usikkert om man klarer å mobilisere sjåfører med førerkort klasse C på dagtid. Mange brann- og redningsvesen mener at en fremskutt enhet passer godt på stasjoner der få mannskaper har førerkort klasse C (Brannmannen, 2014, 2016). Det er viktig å påpeke at mannskapene må ha godkjent 160-kode (kompetansebevis utrykningskjøretøy) for å kjøre utrykning med blålys, og dette gjelder også fremskutt enhet.

Brann- og redningsvesen trekker også fram at den fremskutte enheten har andre positive virkninger, særlig på effektiviteten i brann- og redningsvesenet ressursbruk. Spesielt trekkes det fram at i stedet for å slå «full alarm» og rykke ut med mannskapsbil på automatiske brannalarmer (ABA), trafikkuhell (ikke ulykke), mindre naturhendelser, bistand politi og ulike typer helseoppdrag, er det mer effektivt å rykke ut med en fremskutt enhet.

Et annet moment som er viktig å trekke fram er at vaktkostnadene for den enkelte kommune utgjør en stor prosentandel av totale kostnader for den kommunale brannordningen. Det ble i dialogmøtene diskutert hvorvidt dagens vaktordning er nødvendig sett ut i fra et samfunnsikkerhets- og beredskapsperspektiv opp mot innsatstid, dekningsgrad og utkalling av ressurser. Det ble besluttet å evaluere vaktordningene.

Utfordringer med rekruttering og turnover kan være en utfordring som rammer utkantkommuner, samt arbeidsmarkedet er begrenset og enkelte tettsteder består gjerne av pendlere (Bøhm, 2011). Videre trekker Bøhm (2011) fram at brannvesen har størst problem med tilgang på mannskaper på dagtid på hverdagene, mens kvelds- og nattestid på hverdagene er det enkelt å få bemanning. I Salten Brann IKS er blant annet Sulitjelma, Helligvær og Værøy slike tettsteder der store deler av brannkonstablene arbeider utenfor bostedet.

Det er også noen ulemper ved konseptet fremskutt enhet. Kommer kun to brannkonstabler alene fram til en husbrann eller alvorlig trafikkulykke med minimum med utstyr, vil presset på de to brannkonstablene være høy. Flere brann- og redningsvesen fremhever at fremskutt enhet er et hjelpemiddel for den allerede eksisterende beredskapen og ikke en erstatning (Brannmannen, 2014). Det er viktig å ha en støttestyrke som skal bistå førsteinnsatsen som fremskutt enhet gjør.

Forebyggende arbeid og demografisk utvikling

I dialogmøtene kom det fram at kommunene ønsker at forebyggende avdeling og beredskapsavdelingen i større grad utnytter hverandres ressurser og kompetanse. Et godt samarbeid mellom forebyggende avdeling og beredskapsavdelingen anses som viktig for å kunne jobbe helhetlig mot forebygging og håndtering av hendelser, samt økt samarbeid mellom avdelingene vil kunne øke effektiviteten for både forebyggende arbeidet og hendeshåndteringen (Winge, 2018). Et forsterket samarbeid mellom de to avdelingene vil

medføre større innsyn i hverandres informasjonsbehov. Økt informasjonsutveksling mellom de to avdelingene vil bidra til at det skapes et felles risikobilde for de to avdelingene som jevnlig oppdateres, eksempelvis etter tilsyn eller hendelser, og det å bruke BRIS på en effektiv måte. BRIS anses til å være et nyttig verktøy for å øke informasjonsutvekslingen mellom forebyggende- og beredskapsavdelingen.

Tilbakemeldingen fra dialogmøtene med eierkommunene var at Salten Brann IKS må se nærmere på problemstillingen om hvordan ressursene mellom disse to avdelingene kan utnyttes bedre. Formålet med et sterkt samarbeid mellom avdelingene er å skape et felles risikobilde for avdelingene som jevnlig oppdateres, eksempelvis etter tilsyn eller håndtering av reelle hendelser. Økt felles forståelse og prioriteringer mellom avdelingene bidrar til å kunne skape en felles forståelse av Salten Brann IKS sin helhetlige rolle i samfunnet. For å oppnå dette kreves det at alle ansatte jobber ut ifra et sett felles verdier og jobber opp mot samme visjoner og mål, fordi hvis de har ulike verdier, mål og visjoner kan det oppstå to sub-kulturer. Oppstår det to sub-kulturer vil det bli utfordrende for avdelingene å dra i samme retning for å nå fastsatte felles overordnede strategiske og tekniske målsetninger (Multiconsult, 2019a).

Som tidligere nevnt ønsket samtlige av eierkommunene at kommunene og Salten Brann IKS må ha økt fokus på samarbeid om forebyggende arbeid. Dette påvirker også hvordan Salten Brann IKS skal organisere og dimensjonere beredskapen. Det vil være viktig å finne en god balanse mellom det forebyggende arbeidet og det risikoreduserende arbeidet. Dette med hensyn til effektiv risikoredusering, samt hensiktsmessig bruk av ressurser. Dette innebærer at en overdreven fokus på etablering av beredskap medfører svekkelse i det forebyggende arbeidet. I dialogmøtene med eierkommunene fikk vi tydelig tilbakemelding på at Salten Brann IKS må investere mer i det forebyggende arbeidet enn i dag. Som en deltaker sa: «Den beste beredskapen er å gjøre et godt forebyggende arbeid». De ønsker at Salten Brann IKS i dialog med eierkommunene har fokus på det forebyggende arbeidet. Tilbakemelding fra dialogmøtene er at det er en utfordring å finne en god balanse mellom det proaktive forebyggende arbeidet og det reaktive beredskapsarbeidet.

Salten Brann IKS har til en viss grad mulighet å påvirke sannsynligheten for at hendelser skjer. Noen av de viktigste tiltakene er blant annet tilsyn av særskilte brannobjekter og boliger, samt ulike former for samarbeidsmøter med andre organisasjoner som blant annet Statens vegvesen, Bane NOR, Torghatten og Norges bondelag. Erfaringer viser at informasjon og kommunikasjon med ulike instanser, virksomheter, organisasjoner og personer er veldig viktig i forebygging av brann (Winge, 2018). Det å starte tidlig med ulike informasjonskampanjer er viktig og i dag gjennomfører Salten Brann IKS blant annet holdningsskapende informasjon på skolen, arrangerer julekalender på skolen, tar imot besøk av barnehager og skoler på brannstasjonene og har åpen brannstasjon en gang i året der publikum kan besøke brannstasjonen. Andre tiltak er den årlige nasjonale kampanjen «Aksjon boligbrann», påskekampanjen, studentkampanjen, brannvernuke og røykvarslerens dag. Det å øke bevisstheten om brannsikkerhet blant innbyggerne og være synlig i samfunnet er av stor preventiv betydning.

Et annet moment som kan trekkes fram, er at det er knyttet stor usikkerhet til hvilken type arbeid som vil medføre størst risikoreducerende effekt. Noen forebyggende tiltak som ble trukket fram av majoriteten av eierkommunene er å bruke hjemmehjelpen i det forebyggende arbeidet. De kan blant annet sjekke røykvarsleren, vedovn og panelovner. Videre var samtlige av kommunene positive til «Trygg hjemme» prosjektet og at de måtte implementere det omgående. Et utvalg av tiltak som ble lansert i workshopene:

- Målrettede tiltak mot risikogrupper
- Bruk hjemmehjelp i det forebyggende arbeidet
- Automatisk brannanlegg
- Automatisk slokkeanlegg
- Passiv brannbeskyttelse (overflatebehandling, kledning, gipsplater o.l.)
- Direktekobling av §13 bygg til 110-sentralen

En viktig faktor å ta hensyn til når Salten Brann IKS skal organisere fremtidig beredskap, er å vurdere den demografiske utviklingen. Som tidligere nevnt utgjør eldre hjemmeboende innbyggere en større brannrisiko enn den generelle befolkningen. Frem mot 2040 vil Salten oppleve en 50% vekst av innbyggere i aldersgruppen over 64 år. Denne aldersgruppen er trukket frem ettersom det er en sterk korrelasjon mellom økende alder og risikoen for at personen er involvert i eksempelvis brannhendelse eller trafikkulykke. Den kommende eldrebølgen vil

skjerpe kravene til Salten Brann IKS sitt brannforebyggende arbeid og etablering av nødvendig beredskap. Det jobbes i dag målrettet mot risikoutsatte grupper og dette arbeidet blir viktig i fremtiden da antall personer som defineres som risikoutsatt vil øke jevnt fremover. Inntrykket fra dialogmøtene er at kommunene har fokus på den demografiske utviklingen og de utfordringene dette medfører.

Samordne planverk

En tilbakemelding fra eierkommunene er at kommunene og Salten Brann IKS må ha et tettere samarbeid når det gjelder utarbeidelse av planverk som blant annet ROS-analyser og beredskapsplaner. Et forslag er at alle kommuner og Salten Brann IKS reviderer og oppdaterer ROS-analysen samtidig hvert 4. år. Det å samarbeide om felles planverk er med på å skape en felles forståelse for risikoområder, forebyggende arbeid og beredskapsarbeid.

Spesialisering, større lokasjoner og oppgavehåndtering

En gjennomgående observasjon fra dialogmøtene er at eierkommunene ønsker at Salten Brann IKS undersøker om det er mulig å endre dagens brannstasjonsstruktur, vaktordning og spesialisere arbeidsoppgavene. I de siste årene har vi sett at brannvesenet i Norge har beveget seg fra å være det tradisjonelle brannvesenet til å bli et brann- og redningsvesen. Vi observerer at i de siste årene har Salten Brann IKS sin oppdragsportefølje vokst, og omhandler i dag mange flere hendelsestyper enn konvensjonelle brannhendelser. Når man forventer en større variasjon av hendelser vil det naturligvis medføre at kompetansekravene til brannkonstablene blir høyere. Det stilles da spørsmål ved om det er rimelig å forvente at alle brannkonstablene, inkludert deltidskonstabler, skal kunne håndtere hendelser som inkluderer helsebistand, røykdykking, trafikkulykker, tunnelbranner, skogbrann, snøskred, vanndykking, tungbilberging etc.

Et alternativ kan være at personell med spesialkompetanse for å løse en spesifikk type hendelse sentraliseres ved en eller flere brannstasjoner. Dette vil generelt øke utrykningstiden til disse type hendelser, men vil redusere krav til kompetanse og øvelser for deltidsansatte. Videre vil dette også redusere kostnadene til kjøretøy, materiell og utstyr. En slik løsning har vi allerede

implementert i Salten Brann IKS, der personell med kompetanse innen kjemikaliedykking, redningsdykking, snøskred og RITS er sentralisert ved Bodø brannstasjon.

I kapittel 2 skisserte vi de lovpålagte og ikke-lovpålagte arbeidsoppgavene som Salten Brann IKS skal håndtere. En tilbakemelding vi fikk fra eierkommunene er at Salten Brann IKS ikke skal påta seg flere statlige oppgaver hvis det ikke følger med finansiering. Dette er primært oppdrag som er relatert til helse og politi. Tendensen de siste årene er at ambulanse og politi blir mer og mer sentralisert og dermed distansert fra distriktene. Eierkommunene påpeker at Salten Brann IKS ikke skal håndtere arbeidsoppgaver som egentlig helse eller politi skal håndtere, men som de ikke gjør på grunn av manglende tilstedeværelse.

Som nevnt i kapittel 6 utfører Salten Brann IKS noen tjenester som ikke er lovpålagt utenfor sitt ansvarsområde, og dermed følger det ikke med ekstra finansiering fra staten. De tre oppdragstypene redningsdykkertjenesten, snøskred og RITS er tjenester som det ikke er avklart med tanke på hvordan slike oppdrag skal finansieres. Riktignok får Salten Brann IKS en årlig sum fra staten for å ha RITS-tjenesten. Når det gjelder snøskred er det riktignok mange frivillige organisasjoner som har god kompetanse og gjør en formidabel jobb i forbindelse med snøskred. Fordelen med Salten Brann IKS er at de drar sammen med 330-skvadronen til ulykkesstedet og skal gjøre førsteinnsats til lokale redningsaktører som blant annet Røde Kors og Norske Redningshunder kommer til hendelsesstedet.

Legger vi til grunn at flere av eierkommunene har definert drukningsulykker (drukning i sjø, vann og elver) som risikoområder, samt at vi forventer at antall drukningsulykker øker i framtiden (Salten Brann IKS, 2019), kan det være fornuftig å opprettholde denne tjenesten. Den nærmeste vanndykkertjenesten er i Tromsø og innsatstiden vil være relativ lang. Tromsø har heller ikke 330-skvadronen som vanndykkertjenesten i Bodø kan benytte seg av.

Et annet argument er at staten har ytret et ønske om at Salten Brann IKS som er et av landets største brann- og redningsvesen tar et ansvar når det gjelder å påta seg ulike tjenester. Riktignok innebærer det økonomiske besparelser for Salten Brann IKS å avskaffer disse tjenestene, men Salten Brann IKS anbefaler heller å vurdere hvilken finansieringsmodell som kan innføres for å dekke kostnadene ved hendelsene. Tilbakemelding fra dialogmøtene er at dette må undersøkes nærmere.

Tilbakemelding fra eierkommunene er at Salten Brann IKS er en sentral samfunnsinstitusjon som har stor betydning for befolkningens trygghetsfølelse og høy tilstedeværelse er et viktig signal til lokalbefolkningen. Dette henger trolig sammen med at det i enkelte kommuner har politi og helse blitt mer fraværende i de siste årene. Salten Brann IKS har en sterk posisjon i lokalmiljøet og eierkommunene påpeker at det er viktig å beholde dette fremover og ikke rive det ned det som er bygd opp over flere år. Den høye tilstedeværelsen trekkes frem som positivt fra eierkommunene fordi Salten Brann IKS ofte er først på skadestedet og ofte må ivareta skadeledelse ut over eget ansvarsområde.

Eksterne ressurser

Eierkommunene ga uttrykk for at det må være mulig å bruke eksterne ressurser på en annen måte enn det gjøres i dag. Slike ressurser som ble trukket fram var båter som oppdrettsnæringen bruker, utstyr som landbruksnæringen har og industrivern. Ut i fra kartleggingen er det mye som tyder på at det er svært ulikt samarbeidsmønster mellom industrivern og Salten Brann IKS, og det er i liten grad et formalisert samarbeid i form av avtaler, ROS-analyser og beredskapsplaner. Det er viktig at Salten Brann IKS har et godt samarbeid og oversikt over industrivern, siden Salten Brann IKS kan med hjemmel i lov rekvirere utstyr og personell fra industrivern ved behov (Forskrift om industrivern §13). Et resultat av et tettere samarbeid mellom industrivern og Salten Brann IKS er at ressursene blir bedre utnyttet og at kostnadene blir flyttet over på bedriften.

Det at Salten Brann IKS søker samarbeid med andre beredskaps- og samfunnsaktører er både ønskelig og viktig da dette reduserer Salten Brann IKS behov for spesialisert utstyr og mannskap ved større hendelser, samt det styrker Saltenregionens samlede beredskap. Viktigheten for å ha et tverrsektorielt samfunnssikkerhetsarbeid og etterleve samvirkeprinsippet beskrives godt i Stortingsmeldingen «Risiko i et trygt samfunn-samfunnssikkerhet» (Stortingsmelding nr. 10 (2016-2017)).

Økonomistyring-Salten Brann IKS

I 2019 og 2020 fikk Salten Brann IKS krav fra eierkommunene om nedtrekk av driftskostnadene på 5 prosent. For 2020 var ikke det økonomiske nedtrekket kommunisert på forhånd, noe som medførte en viss grad av uforutsigbarhet og utfordringer vedrørende kostnadsreducerende tiltak som Salten Brann IKS må iverksette. I denne forbindelsen ønsker Salten Brann IKS å diskutere med den enkelte kommune hvilket ambisjonsnivå og behov den enkelte kommune fremover har til brann- og redningsvesenet lokalt og sett i en helhetlig sammenheng. Videre hvilke eventuelle konsekvenser fremtidig nedtrekk og krav om kostnadsreduksjoner vil få for Salten Brann IKS. I dialogmøtene understreket kommunene generelt at kostnader og tjenestenivå i Salten Brann IKS må følge kommunens økonomiske rammer. Det forventes at Salten Brann IKS driver effektivt og økonomisk bærekraftig når det gjelder blant annet organisering, prosjekter, oppgavehåndtering, ledelse og administrasjon.

Flere av eierkommunene uttalte i dialogmøtene at det er en kontinuerlig utfordring med stadig synkende antall innbyggere og en aldrende befolkning kombinert med reduserte statlige rammeoverføringer. Kommunale kostnader og tjenester er dermed under stort press, og derfor ønsker kommunene økt kunnskap om hvilke konsekvenser eventuelle reduksjoner av dagens struktur (brannstasjoner, personell og materiell) får for Salten Brann IKS. Dette gjelder blant annet hvilke muligheter som fremkommer ved å se på samarbeid ut over kommunegrensene, noe som flere av kommunene ønsket å få belyst. Samtidig påpekte enkelte kommuner at dette ikke må gå på bekostning av lokal beredskap, samt at ressurser, kapasitet og kompetanse må reflektere ulike nivå og minimumsbehov.

Vaktkostnadene utgjør en stor del av totale kommunale kostnader for brannordningen. Det ble i dialogmøtene diskutert hvorvidt dagens vaktordning er nødvendig sett ut i fra et samfunnssikkerhets- og beredskapsperspektiv opp mot innsatstid og antall personer. Et gjennomgående inntrykk er at eierkommunene ønsket å få belyst om det er mulig og hva blir konsekvensene hvis man endrer vaktordningene. Dette gjelder også vaktordningen «vaktstående brannsjef», der man ønsker å få belyst og definert hvilke hendelser de skal rykke ut på. Salten Brann IKS må avdekke årsakssammenhenger for hvorfor de har et overforbruk.

Salten Brann IKS – organisasjonsformen IKS

Dimensjoneringsforskriften skisserer ulike former for samarbeid med ulike dokumentasjonskrav: «Samarbeidsformen kan være alt fra felles interkommunale selskaper til løse koplinger kjennetegnet ved mellommenneskelig kontakt og utveksling av informasjon om hverandres ressurser» (DSB, 2002). Brannstudien (DSB, 2013) anbefaler kommunene å søke å opprette så mange heltidsstillinger eller store stillingsandeler som mulig, enten i eget brannvesen, samarbeid med andre kommuner eller gjennom samarbeid i en brannregion. Saltenkommunene (og Værøy) valgte i 2006 å etablere Salten Brann IKS.

En gjennomgående observasjon fra dialogmøtene er at eierkommunene er fornøyd med arbeidet som Salten Brann IKS gjør og at de helt klart ser fordeler med å være organisert i et IKS. Kommunene er også tydelige på at de ønsker å bygge videre på og videreutvikle denne organisasjonsformen (IKS), samt ingen av kommuner ga signaler om at de ønsker å trekke seg fra samarbeidet, men tvert imot ga de uttrykk for å styrke samarbeidet. Videre mener mange kommuner at Salten Brann oppfattes som svært dyktige og mange kommuner trekker fram at det er viktig at man framover ikke river ned det som er bygd opp over flere års innsats.

Mange av kommunene som vi har snakket med ser for seg at framtidige beredskapshendelser kommer til å bli flere, mer komplekse og til dels langvarige oppgaver. Dette vil kreve spesialisering av utstyr, materiell og personell. Da mener mange kommuner at dagens organisering (IKS) er den modellen som vil kunne bidra til å løse slike utfordringer på en god måte. I forlengelse av dette er det et inntrykk fra dialogmøtene at kommunene ser en av fordelene med et IKS, er at man kan investere i materiell og utstyr som kommunene ikke kunne ha gjort alene. Allikevel trekker flere kommuner fram spørsmålet; Er det mulig å få større synergieffekter ut av å være et IKS? En rådmann peker på at Salten Brann IKS ikke får effekten ut av stordriftsfordelene og uttaler: «*Salten Brann er en fabelaktig konstruksjon, men vi ser ikke stordriftsfordelene. Dette burde alle kommunene ha fokus på*».

En generell tilbakemelding fra kommunene er at de ønsker å få vurdert og se på hvilke muligheter som framkommer ved å se på samarbeid blant annet mellom brannstasjonene ut over kommunegrensene. Med andre ord; se på Salten Brann som en enhet når det gjelder organisering og dimensjonering.

Alle kommunene ga uttrykk for at Salten Brann er en sentral samfunnsinstitusjon som har stor betydning for befolkningens trygghetsfølelse. Publikum, nærings- og samfunnsliv har tiltro og forventninger til at brannvesenet er til stede ved akutte hendelser.

De fleste kommunene vi pratet med mener at Salten Brann må vurdere lokale behov for beredskap og kapasitet ut i fra geografi, demografi og spesielle kommunale særtrekk, samt Salten Brann må ha løpende risikovurdering på samfunnsutviklingen og mulige konsekvenser dette medfører i tjenester, ressursbehov, kompetanse, materiell og utstyr. Videre er det noen kommuner som gir uttrykk for at det kan være en utfordring at kommunene har ulike tilnærminger til beredskap ut i fra kommunens ståsted.

Eierkommunene ga uttrykk for å se på Salten Brann som en helhet. Det er stort sprang mellom kommunene med hensyn til størrelse, befolkning, bosetningsmønster, næringsliv og industri. Det er dermed stor variasjon i ulike hendelser og scenario som kan inntreffe i kommunene, og derigjennom både fellestrekk og ulikheter i hvilke behov kommunene har til sitt brann- og redningsvesen.

Samtlige av eierkommunene uttalte at de synes det hadde vært en lærerik og innholdsrik dag (dialogmøte) og de hadde fått økt kunnskap, innsikt og forståelse om organisasjonen Salten Brann. «Dette burde Salten Brann gjøre oftere» var et utsagn som gikk igjen i dialogmøtene. Ut i fra responsen på dialogmøtene, er at informasjonen fra Salten Brann til kommunene bør bli bedre. Det å ha fokus på å ha god dialog med kommunene og komme ut til kommunene for å informere om Salten Brann, er av flere kommuner trukket fram som en viktig faktor for et godt samarbeid.

Flere av kommunene peker på den økonomiske situasjonen som er i kommunen, og uttaler at dette er en stor utfordring. Flere ordførere og rådmenn uttalte at de må prioritere innen mange områder som blant annet skole-, helse og sosialetaten, og det er naturlig at brann- og redningstjenesten også blir vurdert. Et generelt inntrykk fra dialogmøtene er at kommunene

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

ønsker å opprettholde dagens beredskap, men kommunene ønsker ikke å finansiere for andre kommuner. Som en deltaker uttalte og gir et representativt bilde: «Vi ønsker fortsatt å bidra til Salten Brann, men ikke å dekke opp for andre kommuner».

Del 2

Brannordning Fauske kommune

8. Brann- og redningsberedskap i Fauske kommune

Som tidligere nevnt ble det utarbeidet en sektoranalyse i Salten Brann IKS i 2019 for å få mer kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Risiko- og sårbarhetsanalysen er et dokument som er styrende for hvilke typer hendelser beredskapen til Salten Brann IKS skal være dimensjonert for. ROS-analysen skal også bidra til å danne et beslutningsgrunnlag for at ledelsen kan fatte gode kvalitative- og rasjonelle beslutninger for god planlegging og organisering av forebyggende- og beredskapsarbeidet (Salten Brann IKS, 2019).

Risiko og sårbarheter kan håndteres gjennom forebyggende tiltak som både skal redusere sannsynligheten for at hendelser skal inntreffe, og gjennom forhåndstiltak redusere konsekvensen av hendelsen hvis den likevel skulle oppstå. For å håndtere de konsekvensene av hendelser som forebyggende tiltak ikke forhindrer, skal det etableres en beredskap som har til hensikt å redde liv og helse, miljø og materielle verdier.

Som nevnt i kapittel 2 kan brann- og redningstjenesten inngå i kommunens innsatstyrke ved hendelser der dette er identifisert gjennom den kommunale ROS-analysen (Brann- og eksplosjonsvernloven §11-f). Den enkelte kommune står altså fritt til å pålegge brannvesenets andre oppgaver enn de som er nevnt i brann- og eksplosjonsvernloven. Forutsetningen er –som det påpekes i lovteksten- at dette ikke svekker brannvesenets gjennomføring av oppgavene i brann- og eksplosjonsvernloven §11. Et beredskapsoppsett vil medføre konsekvenser for hvilke oppgaver (tjenester) som kan ivaretas og inngå i brann- og redningsvesenets oppgaveportefølje. Det er viktig å kunne levere tjenester som samsvarer med lovpålagte oppgaver og definerte risikoområder. Brannordningen for Fauske kommune skal vurderes ut ifra lov og forskriftsmessige krav, Brann ROS-2020 og Fauske ROS (2013).

I denne delen av rapporten som omhandler brannordningen i Fauske kommune gis det en vurdering av hvilke beredskapstjenester, antall innsatspersonell, vaktordning, materiell, utstyr og kjøretøy Fauske kommune har behov for. Grunnlaget for å fremme forslag til brannordning er basert på analyse, faglige innspill fra Salten Brann IKS og innspill fra Fauske kommune.

8.1 Fauske kommune og antall oppdrag

Tabellene nedenfor beskriver innbyggertall, tettsteder og kjøretid fra Fauske brannstasjon til ulike tettsteder.

Tabell 21: Dekningsområde og dimensjonerende befolkningsgrunnlag (SSB, 1. kvartal 2020)

Kommune	Areal (km ²)	Innbyggere	Innbyggere per 2030/2040	Eneboliger	Hytter
Fauske	1210	9 715	9 847/9 784	3 283	322

Tabell 22: Tettsted i Fauske kommune (SSB, 2019).

Kommune	Tettsteder	Innbyggere
Fauske	Fauske	6 314
Fauske	Sulitjelma	395
Fauske	Strømsnes	488

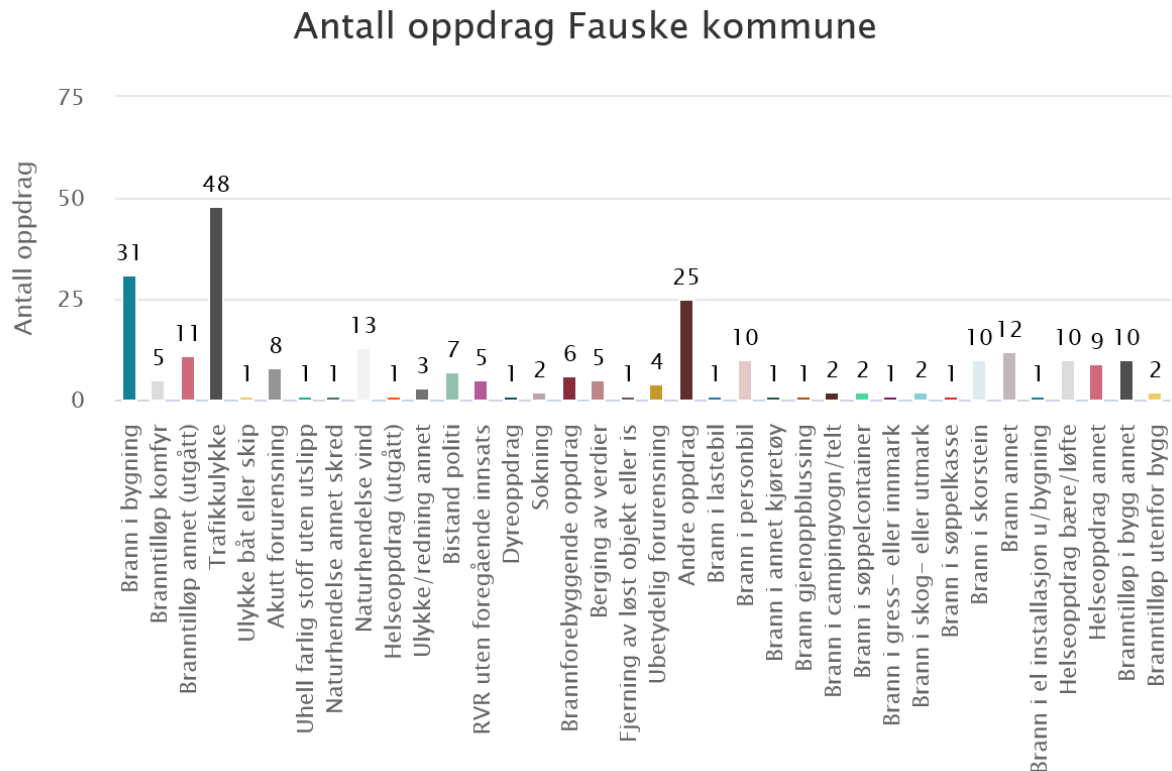
Det er totalt 7 197 innbyggere i tettstedene Fauske, Sulitjelma og Strømsnes og 2518 innbyggere i spredtbygde strøk som Valnesfjord, Finneid, Kvitblik, Røvik og Nordvika.

Tabell 23: Estimert kjøretid fra Fauske til tettsteder (SSB, NAF, 2020).

Fra brannstasjon	Til tettsteder	Antall minutter	Antall kilometer
Fauske	Sulitjelma Fjellandsby	46	45,5 kilometer
Fauske	Strømsnes	12	11,5 kilometer
Fauske	Rognan	30	30,3 kilometer
Fauske	Sørfold	14	15,5 kilometer
Fauske	Bodø	49	51,7 kilometer

Data fra BRIS viser at brann- og redningstjenesten i Fauske kommune hadde totalt 254 antall oppdrag som de rykket ut på i perioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020¹¹. Oppdragene er fordelt på 35 ulike hendelsestyper

Figur 6: Oversikt over antall oppdrag i Fauske kommune fra 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 (DSB, 2020).

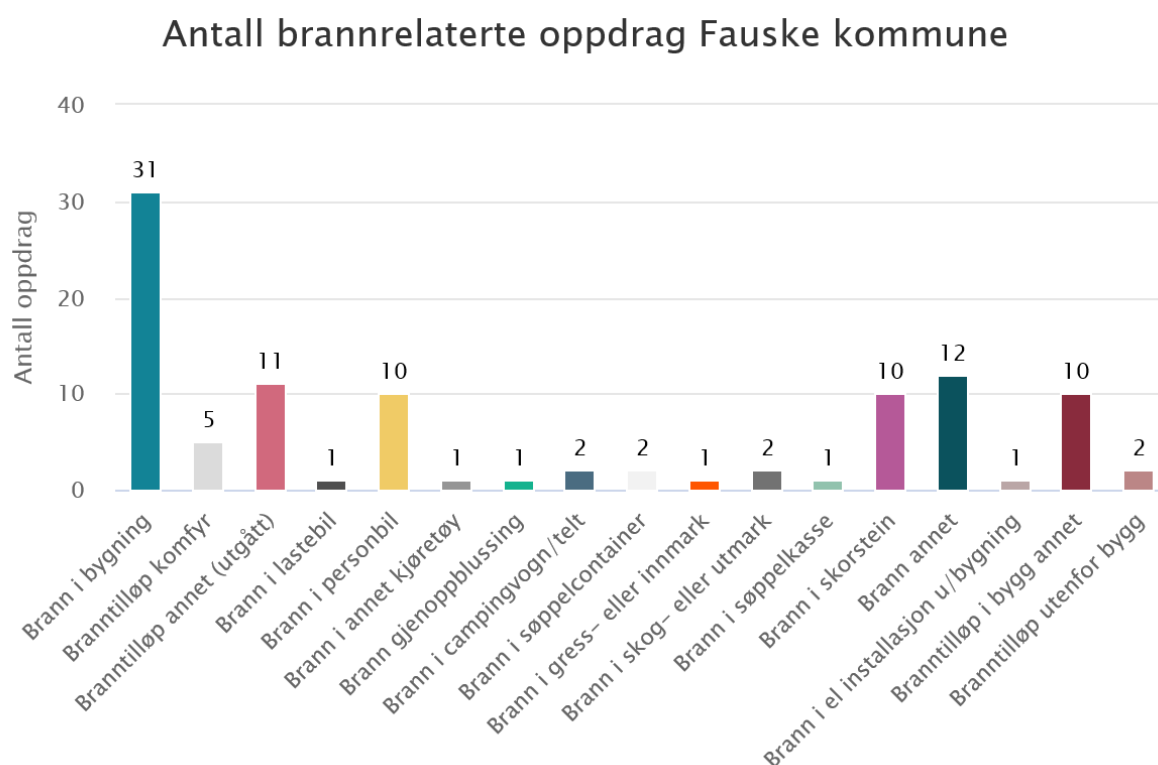

Figur 6 viser at det er flest trafikkulykker som brann- og redningsvesenet rykker ut på i Fauske kommune. Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør trafikkulykker 19 prosent av oppdragene. Dernext følger brannhendelser i bygning (12 prosent), andre oppdrag (10 prosent) og naturhendelser vind (5 prosent). Videre ser vi at det er mindre variasjoner mellom de andre hendelsestypene.

¹¹ Se vedlegg 2 for en nærmere beskrivelse av hendelsestypene.

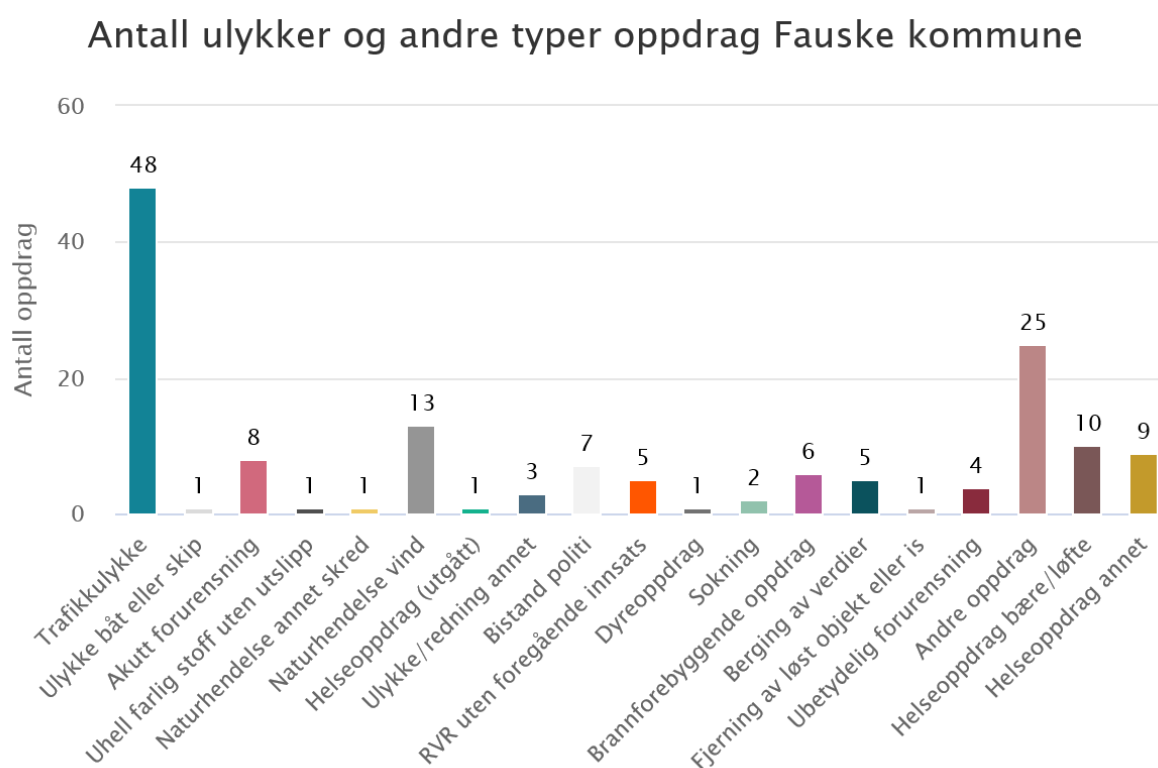
Bryter vi ned antall oppdrag i Fauske kommune til hendelsestypene «brannhendelser» viser figur 2 at brann- og redningsvesen hadde 103 oppdrag av totalt 254 oppdrag i perioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 som er knyttet til hendelsestypene brannhendelser. Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør dette 41 prosent av alle oppdragene. Hendelsene brann i bygning utgjør 30 prosent, brann annet 12 prosent, brann i personbil 10 prosent, brann i skorstein 10 prosent og branntilløp bygg annet 10 prosent av alle oppdrag knyttet til brannhendelser. Videre ser vi at det er mindre variasjoner mellom de øvrige oppdragene.

Figur 7: Oversikt over antall oppdrag relatert til brann i Fauske kommune fra 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 (DSB, 2020).

Ser vi på antall hendelser knyttet til «ulykker og «andre typer oppdrag» viser figur 8 at brann- og redningsvesen hadde 151 oppdrag av totalt 254 oppdrag i perioden 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 som er knyttet til denne kategorien. Ser vi på den prosentvise fordelingen utgjør dette 59 prosent av alle oppdragene. Hendelsen trafikkulykke utgjør 32 prosent, andre oppdrag 10 prosent, helseoppdrag 13 prosent, naturhendelse vind 5 prosent og bistand politi 3 prosent av alle oppdrag knyttet til «ulykker» og «andre typer oppdrag». Videre ser vi at det er mindre variasjoner mellom de øvrige hendelsestypene.

Figur 8: Oversikt over antall oppdrag som ikke er brannrelaterte i Fauske kommune fra 1. mai 2016 til 4. oktober 2020 (DSB, 2020).

8.2 Beredskapsmessige utfordringer - risikoområder

De største beredskapsmessige utfordringene i Fauske kommune er knyttet til brannhendelser og trafikkulykker. Når det gjelder brannhendelser er det særlig knyttet til Fauske helsetun (sykehjem), konsentrert tettbebyggelse i Fauske sentrum med butikklokaler og hotell, samt utbredt næringsvirksomhet på Søbbesva/Vestmyra.

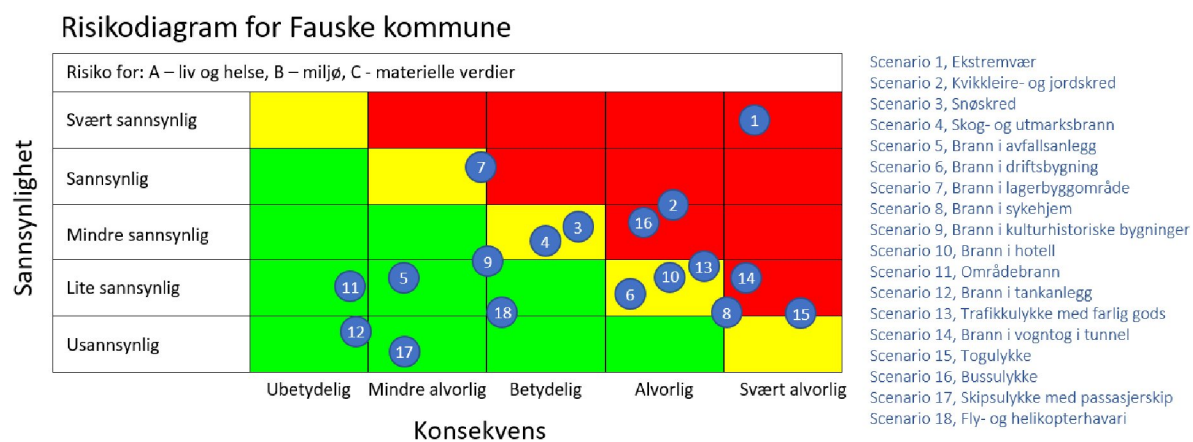

Tabell 24: Oversikt over helsebygg i Fauske kommune

Navn	Antall sengeplasser	Antall boenheter	Brannanlegg	Sprinkelanlegg	Direktevarsling 110-sentral	Etablert vaktordning
Moveien sykehjem	11	10	Ja	Nei	Ja	Ja
Helsetunet 1	30	30	Ja	Nei	Ja	Ja
Helsetunet 2	40	40	Ja	Nei	Ja	Ja
Helsetunet borettslag		33	Ja	Nei	Ja	Nei

I risikodiagrammet nedenfor er risiko forbundet med hvert av scenarioene som er beskrevet i Brann ROS-2020 vurdert for Fauske kommune.

Figur 9: Risikodiagram for Fauske kommune

Ekstremvær er hendelser som har størst risiko for å inntreffe i Fauske kommune. Brann i tett bebyggelse, områder med konsentrert næringsvirksomhet, overnattingssteder og sykehjem er risikoområder som beredskapen må være dimensjonert for å håndtere. Andre risikoområder som må hensynstas og bør vektlegges særskilt ved dimensjonering og organisering av brann- og redningstjenesten er ulike typer transportulykker knyttet til vei og jernbane, veitunnelene mellom Finneid og Sulitjelma og E6.

Den viktigste transportåren i Fauske kommune er E6 og Nordlandsbanen. Trafikkulykker langs E6 er definert som et risikoområde; dette gjelder personbil, tungtrafikk, transport av farlig gods (stoff), busstrafikk (turistbusser i sommerhalvåret) ol. Som figur 1 viser er det forholdsvis mange trafikkulykker i kommunen. Det er RV80, FV830 og E6 som det hovedsakelig skjer trafikkulykker på, men det er særlig E6 som er risikoområdet. Det har skjedd 48 trafikkulykker i kommunen siden 1. mai 2016, men det er viktig å påpeke at statistikken fra BRIS ikke viser alvorlighetsgraden i hendelsene. Imidlertid viser tall fra Statens vegvesen at på E6-strekningen Saltfjellet-Fauske var det 39 ulykker med totalt 4 omkomne, 11 alvorlige skadde og 34 lettere skadde i tidsperioden 2015-2019 (Statens vegvesen, 2020). På E6-strekningen Fauske-Bognes var det 76 ulykker med totalt 6 omkomne, 16 alvorlige skadde og 83 lettere skade i tidsperioden 2015 til juni 2020 (Statens vegvesen, 2020).

Kjernfjelltunnelen ligger på RV77 som er en sidevei fra E6, og veien går fra Saltdal kommune til riksgrensen i Sverige. Tunnelen går gjennom Kjernfjellet i Junkerdalen og ble åpnet 17. oktober 2019. Før tunnelen åpnet måtte tyngre kjøretøy kjøre ned en smal og bratt nedstigning i Junkerdalen. Etter at tunnelen åpnet, er det registrert (estimert) en økning av tyngre kjøretøy på 30 prosent.

I Fauske oppbevarer og benytter et stort antall virksomheter innen industri, næringsliv, transportsektor og landbruk farlige stoffer. Dette gjelder kjemikalier, stoffer, stoffblandinger, produkter, artikler og gjenstander som har slike egenskaper at de representerer en fare for mennesker, materielle verdier og miljøet. Hendelser relatert til farlige stoffer kan enten oppstå på de stasjonære anleggene eller ved transport, og de fleste ulykker relatert til farlige stoffer skjer i forbindelse med transport på vei. Siden Fauske er et knutepunkt langs E6, transporteres det daglig store mengder farlige stoffer.

Tabell 25: Oversikt over tunneler i Fauske kommune

Navn	Veg nr.	Lengde (m)	Byggeår	Kommune	Særskilt objekt
Grønnlifjelltunnelen	Fv830	2811	1956/ 1975	Fauske	
Hårskoltunnelen	Fv830	2425	1956/ 1975	Fauske	
Kvænflågtunnelen	E6	1747	1970	Fauske	
Røvikunnelen	Rv80	2000	2011	Fauske	
Sjønståfjelltunnelen	Fv830	2827	1956/ 1972	Fauske	
Stokkviknakken tunnel	Fv830	568	1956/ 1975	Fauske	

Nordlansbanen går gjennom Fauske kommune. Jernbanestrekningen i Fauske kommune går flere steder langs sjø og ras- og skredutsatte områder (ROS Salten 2017), og jernbanen går gjennom flere områder i Fauske kommune der det er krevende å få inn redningsmannskaper og materiell. Det fraktes mye stykk gods på jernbanen til Fauske, for deretter å bli omlastet til godstrafikk langs E6. Det fraktes også farlig gods og stoffer langs jernbanen. Riktignok avtar denne transporten, siden mer av farlig stoff og gass fraktes langs landeveien og sjøveien.

Spesielt for Fauske er risiko for jord- og leirskred i utsatte områder. Innsatsstyrken bør ha tilstrekkelig kompetanse til å kunne vurdere risiko og iverksette umiddelbare konsekvens-reducerende tiltak i initialfasen av en rashendelse.

Det er 3 bedrifter som er definert som storulykkebedrift i Fauske kommune og det er Boreal sjødrift AS, Hammerfall Dolomitt AS og Orica Norway AS.

Øvrige bedrifter av større karakter: SKS, Wenberg fiskeoppdrett og ulike bedrifter tilknyttet marmorforekomst og dolomittutvinning.

Estimert boligbrann i Fauske kommune

Tallmaterialet som er hentet fra SSB og bearbeidet av forebyggende avdeling, viser at det er sannsynlig at det skal oppstå 4 boligbranner i Fauske kommune per år, og 7 branner per år i annen bygning (garasje, lager, driftsbygning etc.). Naturligvis er det store variasjoner i kommunen. I Fauske er det predikert at det vil være 3,5 boligbranner per år, mens i Sulitjelma er det predikert 1 boligbrann hvert fjerde år.

Tabell 26: Oversikt over estimert bygningsbrann og boligbrann per år (SSB, 2020)

Geografisk område	Bygningsbrann	Boligbrann
Fauske m/omegn	1 brann hver 2. måned	1 brann hver 3. måned
Valnesfjord m/omegn	1 brann hvert år	1 brann hvert 2. år
Sjønstådal-Fagerli (Sulis)	1 brann hvert 3. år	1 brann hvert 4. år

I Sulitjelma er det ingen store næringsvirksomheter, men det er en del mindre virksomheter som er knyttet til turisme. Av offentlig tjenestetilbud er det primært Sulitjelma barne- og

ungdomsskole og Sulitjelma barnehage. Det er ikke sykehjem eller omsorgsboliger i Sulitjelma. I Sulitjelma er det stort antall fritidsboliger. Fritidsboligene ligger spredt, men i hovedsak er de sentrert rundt området i Daja. I Daja ligger også Sulitjelma Fjellandsby som er et forholdsvis stort hyttefelt som består av private hytter og utleiehytter.

Det er 5 kraftverk i Sulis: Sjønstå, Lomi, Fagerli og Daja.

Slokkevann:

Slokkevannforsyningen vurderes som mangelfull og ikke dekkende for brannsituasjoner som kan inntreffe i store deler av kommunen (Fauske med omegn og i Sulitjelma). Innsatstiden er for lang til sentrale bygg i kommunen. For å kompensere for innsatstiden bør det implementeres forebyggende tiltak. Det anbefales at det gjøres en nærmere vurdering vedrørende nødvendige risikoreduserende forebyggende tiltak. Innsatstiden oppfyller ikke forskriftens krav til innsatstid på 30 minutter for områdene.

8.3 Forslag til brannordning ut i fra et brann- og redningsperspektiv

I vurderingen av en god og hensiktsmessig brann- og redningstjeneste som imøtekommer behovene avdekket i risiko- og sårbarhetsanalysen, er det vektlagt en helhetlig og optimal løsning for hele kommunen. Dimensjonering av brann- og redningstjenesten er regulert i dimensjoneringsforskriften. Dimensjoneringsforskriften setter krav til enhver kommune om å ha et brannvesen som er organisert, utrustet og bemannet slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Dette skal sikres gjennom et systematisk beredskapsoppsett basert på prosedyrer, forebygging og operativ ledelse som muliggjør optimal samspill mellom førsteinnsats og andreinnsats. Det er viktig å presisere at brannordningen for Fauske kommune må sees i sammenheng med at Salten Brann IKS er definert som en brannvernregion.

Ut i fra en totalvurdering anbefales det at innsatsstyrken i Fauske kommune skal levere følgende brann- og redningsrelaterte tjenester.

Tabell 27: Oversikt over anbefalte tjenester med timeantall til trening og øvelser.

Tjeneste	Årlig behov for trening og øvelser	Årlig ledertrening for utrykningsledere
Brann- og redningstjeneste generelt	10	+1
Brannbekjempelse	8	+1
Røykdykking	12	+1 (+3 når utrykningsleder ikke er røykdykker)
Brann i vegetasjon	1	+1
Trafikkhendelser generelt	3	+1
Tungbilredning	3 for brigade øst	+1 (for brigade øst)
Tunnelulykker	3+0,5	+2
Overflateredning	3	+1
Klimarelaterte hendelser	3	+2
Nasjonale instruksjoner, PLIVO	1	+2
Møteaktivitet	2	+2
Akutt forurensning	2	+1
AK/ NLA	0	0
Totalt antall timer	51	16/18

Tabellene nedenfor viser kostnadene ved å ha de ulike tjenestene i Fauske kommune.

Tabell 28: Oversikt over kostnadene for røykdykkertjeneste

Tjeneste	Etableringskostnad/ engangssum	Årlig kostnad for å ivareta materiellet mv.
Røykdykkertjeneste: To komplette sett ut over de to som er på stasjonen per d.d., samt personlig maske. Videre vil behovet for ekstra luftflaske øke. Grunnopplæringen gjennomføres i yrkesutdanningen for konstabler.	Røykdykkermeiser x 2 + masker og flasker. (16500x2) + (4500x8) + (4900x4) = 33000+36000+19600=88 600 kr	Vedlikeholdskostnader, service og kontroll ca. 6200 kr. Helsesjekk for røykdykker. Testene utføres i hyppighet i h.h.t medarbeidernes alder. Det estimeres 0,5 helsesjekk per år. (2200x8)/2= 8800 kr.

Tabell 29: Oversikt over kostnadene for overflateredning

Tjeneste	Etableringskostnad/ engangssum	Årlig kostnad for å ivareta materiellet mv.
Overflateredning: Tørdrakter med egnet underbekledning, vester, tauutstyr og lysutstyr. Det regnes utstyr til tre medarbeidere og egnet «båt» for håndtering av oppdrag. Grunnopplæringen gjennomføres ikke i yrkesutdanningen for konstabler og må tilføres.	Utstyrspakke i tråd med «brannløftets» vurderinger. Pris ca. 80 000 kr. Opplæring i gruppe. 6-15 medarbeidere. Kostnader ca. 20 000 kr.	Vedlikeholdskostnad, service og kontroll ca. 5600 kr.

Tabell 30: Oversikt over kostnadene for tungbilberging

Tjenesten dekkes av brigade øst	Etableringskostnad/ engangssum	Årlig kostnad for å ivareta materiellet mv.
Tungbilberging: Tjenesten dekkes av brigade øst. Noen av de største utfordringene ved trafikkulykker med store/tunge kjøretøy er den energien/kraften som må benyttes for frigjøring av passasjerer/sjåfør. Dette krever materiell og utstyr som er beregnet på disse oppgavene hva angår trekraft, mothold og stabilisering.	Her tenker vi en kapasitet per brigade som dekker opp behovet i h.h.t kompleksitet og tiden som beregnes til nødstilte får hjelp. Ut over det generelle tenkes det at heltidsstyrken fra Bodø kan være en støtteressurs for hele området hvor det skulle være behov. Brigade øst og Bodø ca. 150000 kr. De tre andre brigadene ca. 75 000x3= 225 000 kr.	Vedlikeholdskostnad, service og kontroll ca. 3,5% av engangssum. Brigade nord, øst og sør ca. 2700 kr. Brigade vest og Bodø ca. 5400 kr. Sertifiseringskrav vil være ulikt ut fra om materiellet er tiltenkt løfting, eller om det har vært benyttet til det.

Fauske brannstasjon:

Ut i fra en totalvurdering anbefales det at Fauske brannstasjon viderefører dagens ordning. I henhold til dimensjoneringsforskriften §5-3 er det krav til vaktordning-vaktlag i dreiende vakt i Fauske kommune, siden Fauske er definert som et tettsted med 3000-8000 innbyggere. Et vaktlag består av fire personer og en støttestyrke som består av en person. Totalt er det fem personer i vaktlaget på Fauske brannstasjon.

Brannstyrkene i kommunen må ha en betydelig evne til å håndtere både bygningsbranner og trafikkhendelser. Med tanke på typen bygninger i Fauske sentrum er røykdykkertjeneste ansett som påkrevd. Videre kan det vurderes hvor stor prosentandel av innsatspersonellet som kan/må inngå i røykdykkertjenesten. Normalt vil antall røykdykkere utgjøre 50 prosent av medarbeiderne når den totale styrken i kommunen utgjør 15-20 brannkonstabler/utrykningsledere. Per dags dato er 17 personer av totalt 30 personer i innsatsstyrken utdannet røykdykkere.

Ny felles brannordning Salten Brann IKS

Ut i fra risikobildet bør brann- og redningstjenesten på Fauske bygge opp god kompetanse på trafikkulykker. Beredskapen i forhold til hendelser i tunneler på vei og ulykker vurderes som mangelfull, både når det gjelder kompetanse og materiell/utstyr. Videre bør Fauske kommune vurdere å etablere tungbilberging.

Det forslås også at stillingsbrøken økes fra 0,96 % slik at mannskapene får flere timer årlig til kompetanseheving gjennom øvelser.

Beredskapen i forhold til ulykker på Nordlandsbanen bør styrkes, både når det gjelder kompetanse og materiell/utstyr.

Med bakgrunn i faglig analyse, ROS-analyse og innspill fra Fauske kommune foreslås følgende brannordning for Fauske brannstasjon:

Tabell 31: Oppsummering av eksisterende brannordning og forslag til ny brannordning for Fauske brannstasjon

Fauske brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	20	20	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Vaktlag med dreierende vakt	Vaktlag med dreierende vakt	
Røykdykkere	15	15	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste Overflateredning Tungbilredning	Til vurdering: Overflateredning Tungbilredning
Kjøretøy	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	

Sulitjelma brannstasjon:

I henhold til dimensjoneringsforskriften §5-3 er det kun tettsteder med mer enn 3000 innbyggere at det er krav om at beredskapen skal være organisert i vaktlag av deltidspersonell med dreiende vakt. I spredt bebyggelse og i tettsteder med inntil 3000 innbyggere kan beredskapen organiseres av deltidspersonell uten fast vaktordning. Videre står det i dimensjoneringsforskriften §5-3 at der det er tvil om at brannvesenet til enhver tid får tilstrekkelig oppmøte uten fast vaktordning, kan det opprettes dreiende vakt slik at «vaktordningen skal sikre at tilstrekkelig mannskaper møter opp». Ut i fra en risikovurdering vil det være fornuftig å videreføre dagens vaktordning. Dette må også sees i sammenheng med forslaget om å etablere fremskutt enhet i Sulitjelma.

Når det gjelder innsatspersonell på 8 personer er dette tilstrekkelig for å håndtere en førsteinnsats, og dette er innenfor dimensjoneringsforskriften §5-1 som omhandler dimensjonering. Dette må sees i sammenheng med at innsatsstyrken i Sulitjelma skal være førsteinnsatsen til andreinnsatsen fra Fauske brannstasjon kommer til hendelsen.

I dag har Sulitjelma røykdykkertjeneste, men i henhold til lovverket stilles det ikke krav om at Sulitjelma skal ha røykdykkertjeneste. En vanlig praksis har vært å etablere røykdykkertjeneste der det er sykehjem eller omsorgsboliger. Det er hverken sykehjem eller omsorgsboliger i Sulitjelma, samt som vist i tabell 26 er det estimert 1 boligbrann i Sulitjelma hvert 4. år. Historisk sett har det også vært utfordrende å ha en operativ røykdykkertjeneste i Sulitjelma. Årsakene til dette er ikke entydige, men noen årsaker er utfordringen knyttet til rekrutteringen og den demografiske utviklingen. Basert på en totalvurdering er det ikke rasjonelt å videreføre røykdykkertjenesten i Sulitjelma.

Fauske brannstasjon kan ivareta røykdykkertjenesten på en tilfredsstillende måte. Det foreslås heller å styrke kompetansen på innsatspersonell i Sulitjelma når det gjelder røykdykkernivå 0.

Når det gjelder kjøretøy i Sulitjelma vil det være mer hensiktsmessig å ha et mindre kjøretøy, ala fremskutt enhet, framfor dagens mannskapsbil. Grunnen til dette er at en fremskutt enhet kommer tidligere på skadestedet for å iverksette førsteinnsats. Hovedpoenget er at enheten er mindre enn mannskapsbilen, og dermed raskere og mer fleksibel i trafikken. En fremskutt enhet i Sulitjelma skal ha tilstrekkelig og riktig utstyr til å håndtere en førsteinnsats i brannhendelser

og akutt førstehjelp. Videre kan flere kjøre fremskutt enhet enn mannskapsbilen, siden det kreves førerkort klasse B å kjøre fremskutt enhet kontra førerkort klasse C for å kjøre dagens mannskapsbil. Se kapittel 7.1 for nærmere informasjon.

Det forslås også at stillingsbrøken økes fra 0,96 % slik at mannskapene får flere timer årlig til kompetanseheving gjennom øvelser.

Ut ifra det totale risikobildet er det tilfredsstillende å ha den foreslåtte brannordningen, der innsatsstyrken i Sulitjelma er førsteinnsatsen og Fauske brannstasjon er andreinnsatsen (støttestyrken). Denne løsningen for Sulitjelma imøtekommer de oppgaver og beredskapsmessige utfordringer som er påkrevd i henhold til lovverket og definerte risikoområder. Innsatsstyrken skal være robust nok til å håndtere oppgavene som en førsteinnsats. Bistand fra Fauske brannstasjon vil i hovedsak være en mannskapsbil med totalt 4-5 personer som kan bidra med brannslukking, trafikkulykker og øvrige redningsarbeid. Støttestyrken fra Fauske brannstasjon vil kunne være i Sulitjelma innen cirka 40 minutter.

Med hensyn til oppdragene som mannskapene kalles ut på i tilknytning til fritidsbebyggelsen og skiheisanlegget i Sulitjelma bør det vurderes å formalisere og øke fokuset på helsetjenester betydelig i dette området.

Med bakgrunn i faglig analyse, ROS-analyse og innspill fra Fauske kommune foreslåes følgende brannordning for Sulitjelma brannstasjon:

Tabell 32: Oppsummering av eksisterende brannordning og forslag til ny brannordning for Sulitjelma brannstasjon

Sulitjelma brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	10	8	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Dreiende vakt (1 på vakt)	Dreiende vakt (1 på vakt)	
Røykdykkere	2	0	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser	Brannhendelser Akutt helsehjelp	
Kjøretøy	Mannskapsbil	Fremskutt enhet	Mannskapsbilen erstattes av fremskutt enhet. Dette vil øke fleksibiliteten til styrken. FE er rustet til førsteinnsats til brannhendelser og akutt helsehjelp. Fauske brannstasjon er støttestyrke.

8.3.1 Estimerte effekter av tiltakene

Effekter er de tiltakene som forventes å bli realisert i forbindelse med den nye brannordningen. Forventete gevinster (økonomiske og kvalitative) av de ulike tiltakene forventes ikke å bli realisert før om 3-5 år. Formålet med å revidere brannordningen er å:

- Analysere og identifisere optimal beredskapsstruktur, slik at brann- og redningstjenesten i Fauske og Salten Brann blir mer kostnadseffektiv og leverer gode kvalitative tjenester til innbyggerne (2023)
- Bedre utnyttelse av materiell og utstyr (2023)
- Riktigere prioriteringer av materiell og utstyr, og riktigere valg av ressurstype og mer effektiv bruk av ressursene enn dagens praksis (2023)
- Raskere responstid med nærmeste rette ressurs til hendelsen enn dagens praksis (2023)

9. Fremtidig arbeid

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra representantskapet og styret til Salten Brann IKS. Bestillingen fra eierkommunene og styret er å evaluere eksisterende kommunale brannordninger. Bakgrunnen er at dagens brannordning ikke har vært evaluert siden 2006, og dagens brannordning ikke samsvarer med dagens og fremtidens risiko- og sårbarhetsbilde. Parallelt med dette skal kravene om et framtidig økonomisk bærekraftig brann- og redningsvesen belyses. Rapporten har som formål å utforme en ny brannordning for Fauske kommune.

Ut i fra oppdragets karakter har vi utledet følgende overordnede problemstilling:

«Salten Brann IKS skal være et økonomisk bærekraftig brann- og redningstjeneste som er operativ og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge å håndtere uønskede hendelser, samt sikre innbyggernes trygghet ved å ha et brann- og redningsvesen der befolkningen bor».

Når vi diskuterer ny brannordning må den sees i sammenheng med ROS-analyser. Eksisterende brannordning er historisk betinget. Det vil si at brannordningen som eksisterte i den enkelte kommune ble videreført da Salten Brann IKS ble etablert i 2007. Derfor er det nødvendig å oppdatere og revidere eksisterende brannordning ettersom blant annet risiko- og trusselbildet, demografien og økonomiske forutsetninger har endret seg siden 2007.

Dimensjonering av brann- og redningstjenesten er regulert i dimensjoneringsforskriften. Dimensjoneringsforskriften setter krav til enhver kommune om å ha et brannvesen som er organisert, utrustet og bemannet slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Videre stiller forskriften krav til at brannvesenet er organisert og dimensjonert på bakgrunn av den risiko og sårbarhet som foreligger.

En stor utfordring er imidlertid å ha et brann- og redningsvesen som har høy tilstedeværelse og nærhet til innbyggerne, samtidig som det skal være et kvalitativt og effektivt brann- og redningsvesen. Denne balansegangen er krevende å håndtere for Salten Brann IKS.

9.1 Hovedtrekkene i brannordning Fauske kommune

I vurderingen av en god og hensiktsmessig brann- og redningstjeneste som imøtekommer behovene avdekket i risiko- og sårbarhetsanalysen, er det vektlagt en helhetlig og optimal løsning for hele kommunen. Dimensjonering av brann- og redningstjenesten er regulert i dimensjoneringsforskriften. Dimensjoneringsforskriften setter krav til enhver kommune om å ha et brannvesen som er organisert, utrustet og bemannet slik at oppgaver pålagt i lov og forskrifter blir utført tilfredsstillende. Dette skal sikres gjennom et systematisk beredskapsoppsett basert på prosedyrer, forebygging og operativ ledelse som muliggjør optimalt samspill mellom innsatslag og støttestyrker. Det er viktig å presisere at brannordningen for Fauske kommune må sees i sammenheng med at Salten Brann IKS er definert som en brannvernregion. Ut ifra det faktagrunnlaget vi har, kan vi foreslå følgende brannordning for Fauske kommune.

Fauske brannstasjon

Tabell 33: Fauske brannstasjon

Fauske brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	20	20	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Vaktlag med dreierende vakt	Vaktlag med dreierende vakt	
Røykdykkere	15	15	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste	Brannhendelser Trafikkhendelser Røykdykkertjeneste Overflateredning Tungbilredning	Til vurdering: Overflateredning Tungbilredning
Kjøretøy	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	Støttebil 1 Støttebil 2 Mannskapsbil Tankbil Båt	

Sulitjelma brannstasjon

Tabell 34: Sulitjelma brannstasjon

Sulitjelma brannstasjon	Dagens brannordning	Forslag ny brannordning	Kommentar
Innsatsstyrke (personer)	10	8	Økt stillingsbrøk til kompetanseheving
Vaktordning	Dreiende vakt (1 på vakt)	Dreiende vakt (1 på vakt)	
Røykdykkere	2	0	
Tjenesteleveranse	Brannhendelser	Brannhendelser Akutt helsehjelp	
Kjøretøy	Mannskapsbil	Fremskutt enhet	Mannskapsbilen erstattes av fremskutt enhet. Dette vil øke fleksibiliteten til styrken. FE er rustet til førsteinnsats til brannhendelser og akutt helsehjelp. Fauske brannstasjon er støttestyrke.

9.2 Veien videre

I denne rapporten har vi belyst brannordningen for Fauske kommune. Rapporten skal gi et beslutningsgrunnlag til styremøtet i desember 2021 og representantskapsmøtet i februar 2021. Den endelige modellen skal legges fram for kommunestyrene april 2021. Det er den enkelte kommune som skal beslutte den kommunale brannordningen.

Større strukturelle endringer eller omorganiseringer utgjør tunge og omfattende endringsprosesser, og derfor er det helt nødvendig at Salten Brann IKS har en god plan for hvordan dette skal gjennomføres.

10. Referanser

- Brannmannen (2009): Fremskutt enhet i Ålesund
- Brannmannen (2012): Fremskutt enhet i Bergen brannvesen
- Brannmannen (2014): Fremskutte enheter i skuddet
- Brannmannen (2017): Erfaringer med fremskutte enheter
- Bøhm, M (2011): Deltidsberedskabet i en brydningstid: Foreningen af Kommunale Beredskapschefer og Falck
- Direktoratet for forvaltning og ikt (2019) Innbyggerundersøkelsen 2019. Hva mener innbyggerne? (DIFI, 2019:8).
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2003): Veileder for røyk- og kjemikaliedykking, Tønsberg: DSB
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2017): Brann- og redningsforskriften, Tønsberg: DSB
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2017): Veiledning til forskrift om brannforebygging, Tønsberg: DSB
- ECON (2006): Rapport 2006-057. Interkommunalt samarbeid i Norge-omfang og politisk styring
- Forskrift om industrivern (2011): Lovdata
- Hveem, E.B., Grimsby G., Helseth A.M., Kjelsaas, I., og Wang, C. (2018): Følgeevaluering av det store brannløftet (2018-2021). Menon Economics
- Jacobsen, D.I. (2012): Interkommunalt samarbeid-viktig og uoversiktlig. IDUNN, 2:2012
- Jacobsen, D.I. (2014): Interkommunalt samarbeid i Norge. Bergen. Fagbokforlaget
- Kittilsen, T.K. (2017): Hva er ulemper og fordeler med organisering av kommunale oppgaver i egenregi og i interkommunalt samarbeid (IKS)?
- Kommunenes sentralforbund (2002): Kommunal selskapsorganisering - økonomiske og juridiske vurderinger
- Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven): 31.01.1999

- NOU (2012:4): Trygg hjemme-Brannsikkerhet for utsatte grupper. Norges offentlige utredninger.
- Røvik, K.A. (1998): Moderne organisasjoner - trender i organisasjonstenkningen ved tusenårsskiftet. Bergen. Fagbokforlaget
- Salten Brann IKS (2019): Brann ROS-2020 - Risiko- og sårbarhetsanalyse for Salten Brann IKS
- Salten Brann IKS (2018): Trygg hjemme - Om tverrsektorielt samarbeid mellom Salten Brann IKS og eierkommunene, om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper 2017-2018.
- Selskapsavtale for Salten Brann IKS (2005:): Salten Regionråd. Bodø
- Simonsen, E., Møller, K.B., Hansen, H.B., og Schreiber, H. (2001): Evaluering af hurtig sluktningsenhet HSE Hillerød. Hillerød: Hillerød kommune, Hjørring kommune og Falcks Redningskorps
- Storesund, K., Hox, K., Steen- Hansen, A., Sesseng, C., og Ishol, H.M. (2017): Utredning i forbindelse med brannvesenets dimensjonering. Trondheim: RISE
- Sylta, E.M., Larsen, J.M., og Hope, E (2025): Fremtidens utdanning av deltidsbrannkonstabler. Haugesund: Høgskolen Stord/Haugesund
- Winge, S. (2018): Samarbeid i norsk brannvesen – hvordan samarbeides det mellom forebyggende og beredskap? Høgskolen på Vestlandet.

BRANN ROS-2020

Overordnede risiko- og sårbarhetsvurderinger
for Salten Brann IKS

Innhold

Sammendrag	4
Innledning	6
Risikoanalytisk tilnærming.	11
Risikoområder	19
Naturhendelser	20
Scenario 1, Eksremvær	21
Scenario 2, Kvikkleire- og jordskred	23
Scenario 3, Snøskred	25
Brannhendelser	27
Scenario 4, Skog- og utmarksbrann	28
Scenario 5, Brann i avfallsanlegg	30
Scenario 6, Brann i driftsbygning	33
Scenario 7, Brann i lagerbyggområde	35
Scenario 8, Brann i sykehjem	37
Scenario 9, Brann i kulturhistoriske bygninger	40
Scenario 10, Brann i hotell	43
Scenario 11, Områdebrann	46
Kjemikalie- og eksplosive hendelser	49
Scenario 12, Brann i tankanlegg	50
Transporthendelser	52
Scenario 13, Trafikkulykke med farlig gods.	53
Scenario 14, Brann i vogntog i tunnel	56
Scenario 15, Togulykke	59
Scenario 16, Bussulykke	62
Scenario 17, Skipsulykke med passasjerskip	64
Scenario 18, Fly- og helikopterhavari.	67
Veien videre	70
Referanser	73

Sammendrag

Formålet med ROS-analysen er å utarbeide en sektoranalyse i Salten Brann IKS for å få mer kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Med andre ord; å kartlegge fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer.

Stadig endringer i samfunnet medfører at Salten Brann IKS må jobbe helhetlig og systematisk med forebygging- og beredskapsarbeidet for å være best mulig forberedt på å håndtere uønskede hendelser på en best mulig måte. Brann- og redningsvesenet utgjør den viktigste beredskapstjenesten i kommunene.

I denne ROS-analysen er det presentert 18 ulike scenarioer (ekstraordinære uønskede hendelser) som har en risiko for å inntreffe i virke- og

ansvarsområdet til Salten Brann IKS. Følgende faktorer må være oppfylt for å bli betegnet som en ekstraordinær uønsket hendelse:

- Uønskede hendelser som involverer to eller flere brannstasjoner
- Uønskede hendelser som pågår over et lengre tidspunkt
- Uønskede hendelser som krever at Salten Brann IKS setter stab
- Forutsetningene skal være at den kan skje i morgen

Scenarioene er blant annet basert på eierkommunenes ROS-analyser, ROS Salten 2017, FylkesROS Nordland 2015, Analyser av krisescenarioer 2019 og fagkompetanse i Salten Brann IKS.

Tabell 1: Scenarioene er delt inn i risikoområdene:

Naturhendelser	Brannhendelser	Kjemikalie- og eksplosivhendelser	Transporthendelser
Ekstremvær	Skog- og utmarksbrann	Brann i tankanlegg	Trafikkulykke med farlig gods
Kvikkleire- og jordskred	Brann i avfallsanlegg		Brann i vogntog i tunnel
Snøskred	Brann i driftsbygning		Bussulykke
	Brann i lagerbygg-område		Togulykke
	Brann i sykehjem		Skipsulykke med passasjerskip
	Brann i kirke		Flyhavari
	Brann i hotell		
	Områdebrann		

Nedenfor presenteres de ulike scenarioene i en risikomatrix. Det å bruke en risikomatrix gir et forenklet bilde av risiko knyttet til de ulike scenarioene. Den gir et bilde over hvilke risiko hver enkelt hendelse har, samt hvilke scenarioer som har høyest risiko i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS.

Tabell 2: Risikomatrix med 18 uønskede hendelser (scenario)

Sannsynlighet	Svært høy					
	Høy			Ekstremvær Kvikkleire- og jordskred		
	Middels		Brann i tankanlegg Trafikkulykke farlig gods	Skog- og utmarksbrann Brann i avfallsanlegg Brann på sykehjem Brann i hotell Brann i vogntog i tunnel Områdebrann	Snøskred Brann i driftsbygning Brann i lagerbygg Bussulykke Skipsulykke passasjerskip	Brann i kirke
	Lav					Togulykke
	Svært lav					Flyhavari
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store
		Konsekvens				

Denne rapporten er en kortversjon av hovedrapporten, "Brann ROS-2020. En overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse for Salten Brann IKS". Viser til hovedrapporten for mer informasjon.

1.

Innledning

1.1 Bakgrunn for ROS-analyse i Salten Brann IKS

I de siste 20 årene har det vært en rekke store nasjonale hendelser, som har ført til at myndighetene må tenke nytt i forbindelse med krisehåndtering, samfunnsikkerhet og beredskap. Hendelsene kan både være naturskapt eller menneskeskapt. Det kan være små og store hendelser, samt at hendelsene kan både være kompliserte og utfordrende. Dette innebærer at ulike aktører må samarbeide for å håndtere større hendelser på en effektiv og kvalitativ god måte.

Brann- og redningsvesenet utgjør en stadig viktigere beredskapsressurs. Det stilles krav til at kommunene må bruke ressursene mer målrettet og effektivt. Av nødetatene er det brann- og redningsvesenet som har størst lokal tilstedeværelse og således gjennomgående lavest responstid (DSB, 2018). Brann- og redningstjenesten er i endring og dette gjenspeiler seg også i oppgaveporteføljen. DSB samler inn data i BRIS over alle hendelsesoppdrag som brann- og redningstjenesten utfører. Tall fra 2016-2018 viser at de to viktigste oppdragene er trafikkulykker ca. 6000 utrykninger i året, og ulike former for helsebi-

stand utgjør ca. 5700 hendelser i året. Slukkeinnsats ved brann i bygning utgjør ca. 2700 hendelser i året. Videre observerer vi også at brann- og redningsvesenet deltar i hendelser som er relatert til klimaendringer, som for eksempel ekstremvær, flom og skred. Når brann- og redningstjenesten må ivareta nye arbeidsoppgaver, stiller det også krav til kompetanse og utstyr, samt den framtidige organiseringen av brann- og redningstjenesten må være dimensjonert for framtidige hendelser.

Styret og eierkommunene i Salten Brann IKS besluttet juni 2018, at det skal utarbeides en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) med påfølgende forebyggende- og beredskapsanalyse for Salten Brann IKS. Bakgrunnen for at styret i Salten Brann IKS ønsker å gjennomføre en ROS-analyse, er at det ikke har vært utarbeidet en ROS-analyse i Salten Brann IKS siden 2012, samt at de stadige endringene i samfunnet medfører at Salten Brann IKS må jobbe helhetlig og systematisk med forebygging- og beredskapsarbeidet for å være best mulig forberedt på å håndtere uønskede hendelser på en best mulig måte. Brann- og redningsvesenet utgjør den viktigste beredskapstjenesten i kommunene.

1.2 Formål med ROS-analyse i Salten Brann IKS

Formålet med ROS-analysen er å utarbeide en sektoranalyse i Salten Brann IKS for å få mer kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. Med andre ord; å kartlegge fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer. Risiko- og sårbarhetsanalysen vil være et dokument som vil være styrende for hvilke typer hendelser beredskapen til Salten Brann IKS skal være dimensjonert for (Dimensjoneringsforskriften 2002,2017; DSB, 2017; Sivilbeskyttelsesloven, 2010; Brann- og eksplosjonsvernloven, 2002).

ROS-analysen skal også bidra til å danne et beslutningsgrunnlag for at ledelsen kan fatte gode kvalitative- og rasjonelle beslutninger for god planlegging og organisering av forebyggende- og beredskapsarbeidet. Hensikten med ROS-analysen er å identifisere og predikere hvor det er størst risiko for at uønskede ekstraordinære hendelser kan inntreffe. ROS-analysen bidrar til økt kunnskap og bevissthet rundt beredskapshensyn som Salten Brann IKS må ivareta i fremtiden. For å kunne redusere omfang og skader av uønskede hendelser, er det en forutsetning at man først kartlegger risiko og sårbarhet (Lunde, 2016).

DSB legger føringer på at brann- og redningsvesen ikke bare skal være rustet for å håndtere de dagligdagse hendelser, men også være forberedt på å håndtere ekstraordinære uønskede hendelser som utfordrer brannvesenet (DSB, 2018). Dette innebærer at Salten Brann IKS ikke bare må ta høyde for de dagligdagse uønskede hendelser, men må også være forberedt på å takle ekstraordinære uønskede hendelser som stiller store krav til organisasjonen. Denne ROS-analysen har fokus på 18 ekstraordinære uønskede hendelser. Det er viktig at Salten Brann IKS sammen med andre beredskapsaktører har en beredskap som kan håndtere ekstraordinære hendelser, jamfør samvirkeprinsippet (Filmreite et al., 2014).

Et aspekt med å utarbeide en ROS-analyse for Salten Brann IKS er at den også kan være nyttig for andre organisasjoner som Salten Brann IKS må samvirke med i hendelser. Dette bidrar til at andre organisasjoner får innsyn og forståelse for hvordan Salten Brann IKS reflekterer rundt hvilke framtidige uønskede hendelser som kan inntreffe i Saltenregionen. ROS-prosessen kan også føre til utveksling av informasjon og kunnskap innad i organisasjonen og mellom ulike beredskapsorganisasjoner, om hvordan fremtidige potensielle uønskede hendelser kan påvirke de ulike beredskapsorganisasjonene.

Et annet aspekt som gjør at det er viktig å gjennomføre ROS-analyse minimum hvert fjerde år, er at risikobildet og samfunnsutviklingen nasjonalt, regionalt og lokalt er i kontinuerlig endring. Det er viktig å kartlegge «nye» risiko-områder, som igjen danner et godt beslutningsgrunnlag for ledelsen, slik at de kan planlegge og organisere Salten Brann IKS mest mulig formålstjenlig.

I ROS-analysen presenteres 18 risikoområder som har det til felles at de inneholder farer eller trusler som kan utløse alvorlige hendelser som Salten Brann IKS må håndtere i samarbeid med andre aktører. Dette er hendelser som Salten Brann IKS bør kjenne til for å vurdere risiko-reducerende tiltak mot. Ikke nødvendigvis at de inntreffer akkurat slik de beskrives i ROS-analysen, men fordi de representerer utfordringer som Salten Brann IKS må være forberedt på å håndtere. ROS-analysen forsøker å vise kompleksiteten i hendelsesforløpet av alvorlige uønskede hendelser og inkluderer følgehendelser og mange typer konsekvenser.

Ved å kartlegge sannsynlighet og konsekvenser av uønskede hendelser som kan inntreffe i virke- og ansvarsområdet til Salten Brann IKS, kan man prioritere risikoområder og planlegge tiltak for å

forhindre eller redusere konsekvensene av dem, dersom de skulle inntreffe. I litteraturen benyttes ofte begrepet risikoanalyse for å framskaffe grunnlag for beslutninger som angår sikkerhet og beredskap (Aarset, 2010). I en ordinær risikoanalyse gjøres en nærmere betraktning av årsaker, sannsynligheter, konsekvenser, samt forutsetninger og antagelser av uønskede hendelser. Sårbarhetsanalyse går ett skritt videre enn den ordinære risikoanalysen. Sårbarhet knyttes til tiltak (barrierer) som har til hensikt å begrense konsekvensene når en hendelse har inntruffet. ROS-analyser består av kartlegging av farekilder, identifisering av uønskede hendelser, en vurdering av risiko og sårbarhet tilknyttet de uønskede

hendelsene, og en framstilling av risiko og sårbarhetsbildet (Lunde, 2016).

Det å veie ulike oppfatninger av risiko opp mot hverandre kan være krevende. Konklusjonen må likevel være at vi arbeider i størst mulig grad for å bruke ressurser der risikoen ut fra våre beste anslag er størst. Det kan diskuteres om de rette scenarioene er tatt med, og om vi burde ha tatt med flere eller færre.

1.3 Sektoranalyse

Salten Brann IKS er ett brann- og redningsvesen, der flere kommuner har gått sammen for å danne et felles brann- og redningsvesen som skal løse oppdrag på tvers av kommunale grenser, uavhengig hvor de uønskede hendelsene inntreffer i Salten Brann IKS sitt ansvars- og virkeområde. Det er viktig å påpeke at eierkommunene utarbeider en kommunal sektorovergripende ROS-analyse, mens Salten Brann IKS sin ROS-analyse har en sektorbasert tilnærming ut i fra et brann- og redningsperspektiv. Hensikten med denne ROS-analysen er å gi en oversikt over risiko og sårbarhet i Salten Brann IKS sitt virke og ansvarsområde, og hvor målet er å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet gjennom

å redusere risiko for samfunnsverdiene tap av liv og helse, miljø og materielle verdier.

ROS-analysen tar sikte på å:

- Beskrive bakgrunn, formål og metoden som ligger til grunn for ROS-analysen
- Beskrive særtrekk ved Salten Brann IKS sitt ansvars- og virkeområde som kan ha betydning for relevante risiko- og sårbarhetsfaktorer
- Risiko- og sårbarhetsanalyse av ekstraordinære uønskede hendelser (scenarioer)
- Sammenstilling av risiko- og sårbarhetsbildet i Salten Brann IKS

Figur 1: Illustrerer kommunal ROS-analyse og sektoranalyse

Organisering av ROS-analysen

Nedenfor presenteres en enkel fremstilling av analyseprosessen:

Figur 2: Gjennomføringen av risikoanalysene i rapporten har tre hovedfaser

1. Informasjonsinnhenting: Innhenting av relevant kunnskap og data om hendelsene som skal analyseres. Kilder er offentlige dokumenter og rapporter, forskning og møter med ansvarlige myndigheter og fagmiljøer.

2. Analysemøter: Her vurderes sannsynlighet, konsekvenser, sårbarhet og usikkerhet basert på dokumentasjonen som er framskaffet under forarbeidet.

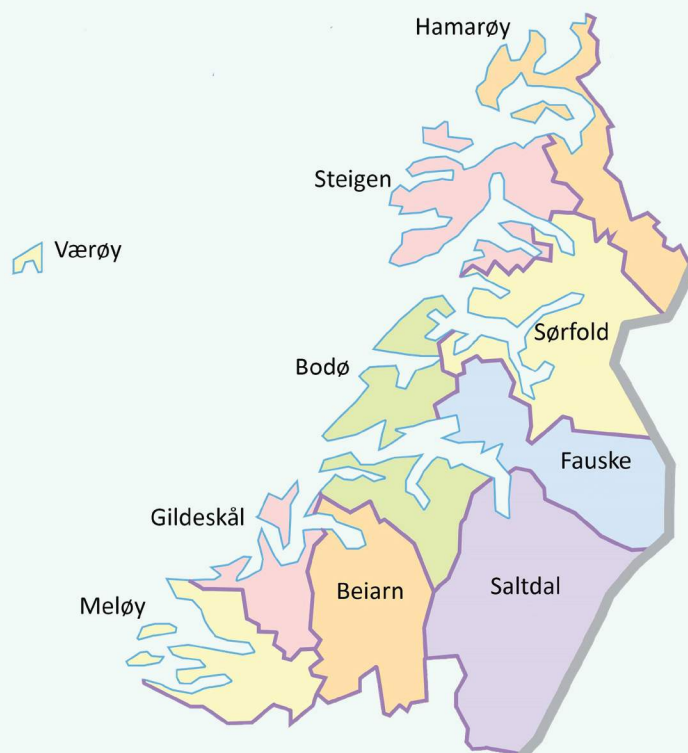
3. Bearbeiding og kvalitetssikring: Oppsummering og strukturering av kunnskapen framkommet gjennom forarbeidet og seminaret i en ROS-analyse.

Salten Brann IKS er ansvarlig for revisjon av ROS-analysen, og analysen skal revideres etter behov, men minimum hvert fjerde år.

Om Salten Brann IKS

Salten Brann IKS ble etablert som et interkommunalt selskap 1. januar 2007 og består av eierkommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen, Sørfold og Værøy. Fra 1. januar 2020 vil deler av Tysfjord kommune bli innlemmet i Hamarøy kommune. Salten Brann IKS grenser til Ofoten brann- og redningsvesen i nord, Rana brann- og redningsvesen i sør og til Nordbottens lan (Sverige) i øst.

Hovedkontoret ligger i Bodø, og selskapet er organisert i avdelingene; administrasjon, forebygging og beredskap. Det er totalt 380 med arbeidere fordelt på 87 årsverk og selskapet har 25 brannstasjoner.

Om Saltenregionen

Salten er Nordlands største region, både når det gjelder innbyggertall og landareal. Regionen har 83 000 innbyggere og et landareal på ca. 11 000 kvadratkilometer. I tillegg har regionen 200 kilometer lang kystlinje med fjorder, flatmark og fjell, samt at det er mange bebodde og ubebodde øyer. Hovedsakelig består bosetningsstrukturen i kommunene av mange bygder og mindre tettsteder med spredt bolighusbebyggelse. 60 prosent av innbyggerne i regionen bor i Bodø, mens 75 prosent av innbyggerne i Salten bor i Bodø og Fauske. Når det gjelder utviklingen i aldersfordeling i regionen, er tendensen at aldersgruppen over 70 år vil øke i kommunene, samtidig forventes det at utviklingen i folketallet er negativ i alle kommunene, unntatt Bodø og Hamarøy.

Salten er samlet sett den største «næringslivsmotoren» i fylket og næringslivet i regionen er mangfoldig og variert innen primær-, sekundær og servicenæringen. I stor grad er næringene konsentrert til forholdsvis få steder. Halvparten av industrien er lokalisert i Bodø, men det er store industribedrifter i andre deler av regionen, som blant annet Nexans Norway (Rognan), Elkem Salten (Sørfold), YARA (Glomfjord), Sundsfjord Smolt (Gildeskål) og TQC (Hamarøy). I tillegg er det mindre industribedrifter i regionen som blant annet ulike detaljhandelsbutikker, trelast- og trevareindustri, steinbrudd (marmor og dolomitt), steinsliperi, mekanisk verkstedsdrift, mekanisk industri, turisme, transport, kraftproduksjon, jordbruk, husdyrhold, fiske og oppdrettsnæring.

Bodø er Nordlands viktigste kommunikasjons-senter, og utgjør sammen med Fauske

knutepunkter på nasjonale transportlinjer når det gjelder gods- og persontransport med båt, jernbane, vei- og lufttrafikk. Hovedveinettet i regionen er E6 som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy, FV17 (Kystriksveien) som går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy og RV80 som går mellom Fauske og Bodø.

Hurtigbåter står for en god del av kysttransporten, både når det gjelder passasjer- og godstrafikk, samt hurtigbåtene knytter kystområdene sammen. I tillegg anløper Hurtigruta Bodø og Ørnes to ganger i døgnet, Skipstrafikken består i stor grad av fiskefartøy, passasjerskip og stykkgodsskip, samt gasstankere, containerskip, kjemikalietankere og råoljetankere. Videre forventes det at dagens cruisetrafikk vil øke betraktelig i årene som kommer. Bodø havn er en av de viktigste havneanleggene i Nord-Norge, og er et viktig transportknutepunkt i regionen for innskipning av gods- og passasjertrafikk. I Salten er det 14 havneanlegg som er definert som ISPS-terminaler og samtlige terminaler har et stort antall anløp hvert år.

Nordlandsbanen går gjennom kommunene Saltdal, Fauske og Bodø, og har endepunkt i Bodø. Jernbanen er viktig for gods- og passasjertrafikken i regionen, og Fauske er knutepunktet for busstrafikken og godstrafikken videre nordover langs E6.

Den eneste flyplassen i regionen ligger i Bodø, og er dermed et naturlig knutepunkt. I 2018 var Bodø Lufthavn den 6. største flyplassen i Norge med omlag 1,8 millioner passasjerer som reiste til og fra flyplassen.

¹ TQC ligger i Tysfjord kommune, men blir innlemmet i Hamarøy kommune fra 1. januar 2020.

² International Ship and Port Facility Security (ISPS). Dette er det internasjonale regelverket for sikring av skip og havneanlegg mot tilsiktede uønskede handlinger. Regelverket ble vedtatt av FNs sjøfartsorganisasjon (IMO) i 2002. Regelverket trådte i kraft 1. juli 2004 (kystverket.no, 2019).

2.

Risikoanalytisk tilnærming

Risikoanalyser kan gjøres på ulike måter, og de metodiske valgene og forståelsen av begreper er avgjørende for hvordan risiko analyseres og presenteres. Viktige metodevalg i ROS-analysen, hvilke momenter som inngår i risikoanalysene og vår forståelse av begrepene gjøres nå rede for.

2.1 Metodisk valg

Det er ulike metoder for å samle inn empiri til å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe. Hvilke metodiske tilnærminger man velger å bruke, er avhengig av hva man skal undersøke. Når det gjelder denne ROS-analysen ønsker vi å få generell kunnskap og kartlegge hvilke uønskede hendelser som har størst risiko for å inntreffe i virke- og ansvarsområdet til Salten Brann IKS.

Vi har valgt en samfunnsvitenskapelig tilnærming, der vi kombinerer ulike metoder for å innhente data. Ved å bruke kvantitativ og kvalitativ tilnærming gjør at vi oppveier for de svakhetene som er forbundet med å bare bruke en av metodene (Jacobsen, 2005; Eriksen, 2017). Metodene vi har brukt for å samle inn data er intervju, dokumentanalyse og statistikk. Ved å bruke ulike metoder for å belyse hvilke uønskede

hendelser som har størst risiko for å inntreffe, gir det oss muligheter for å få inn et mangfold og et bredt spekter av data som er knyttet til de uønskede hendelsene (scenarioer). Et annet aspekt er at når vi bruker flere datakilder er det med på å gi et utfyllende bilde og styrke troverdigheten i analysen.

DSB (2019) bruker også en samfunnsvitenskapelig tilnærming i rapporten «Analyser av krisescenarioer 2019». I rapporten defineres to forhold som må være til stede for at en ROS-analyse skal få betegnelsen samfunnsvitenskapelig tilnærming, og denne ROS-analysen oppfyller disse kriteriene:

- Vi analyserer sjeldne hendelser som har et begrenset datagrunnlag
- Konsekvensene vurderes som tap av ulike samfunnsverdier, og dette må i stor grad være kvalitative vurderinger.

Analyseresultatene i ROS-analysen er subjektive vurderinger basert på bakgrunnskunnskapen til de som gjør vurderingene. Den sanne objektive risikoen i framtiden er det ingen som kjenner. Det er heller ikke likegyldig hvem som vurderer risiko. Bruk av relevant faglig kompetanse i prosessen (analysedelen) er avgjørende for analysens

kvalitet og legitimitet. Det å involvere flere aktører og kombinere flere kilder er med på å underbygge om et scenario er relevant og troverdig.

Etterprøvnbarheten er et annet kvalitetskrav til analysen. Alle forutsetninger og resonnementer må dokumenteres, og usikkerheten beskrives blant annet gjennom vurdering av kunnskapsgrunnlaget (Jakobsen, 2005).

2.2 Scenariotilnærming

ROS-analysen er en scenariobasert tilnærming, der vi har beskrevet 18 ulike scenarioer (ekstraordinære uønskede hendelser) som har størst risiko for å inntreffe i Saltenregionen. Det er forsøkt å gi et så helhetlig og uttømmende bilde over risiko og sårbarhet som mulig, men med de raske endringene i risiko og sårbarhet er det utfordrende å gi et fullstendig bilde av alle tenkelige hendelser som kan oppstå. I denne analysen er det rettet fokus på uønskede hendelser som er relevante innenfor følgende hendelsestyper:

- Naturhendelser
- Brannhendelser
- Kjemikalie- og eksplosjonshendelser
- Transporthendelser

ROS-analysen som er gjennomført er på et overordnet nivå, og er avgrenset til å omfatte alvorlige ekstraordinære uønskede hendelser som har en viss sannsynlighet og konsekvens. Salten Brann IKS står daglig overfor ulike uønskede hendelser som de må løse og håndtere. Det er alt fra mindre hendelser som trafikkuhell til større kompliserte trafikkulykker eller branner. I denne ROS-analysen har vi ikke fokus på de uønskede hendelsene som Salten Brann IKS må håndtere i hverdagen. Denne ROS-analysen har fokus på uønskede hendelser som er ekstraordinære og som strekker seg ut over de dagligdagse utfordringene som Salten Brann IKS utsettes for. De ulike scenarioene som er designet ligger tett opp mot «verstefalls» scenarioer og scenarioene som analyseres er

svært alvorlige, men at de ikke er utenkelige. Det er viktig å påpeke at scenarioene skal være relevante, realistiske og troverdige.

Følgende faktorer som må være oppfylt for å bli definert som en ekstraordinær uønsket hendelse:

- Uønskede hendelser som involverer to eller flere brannstasjoner
- Uønskede hendelser som pågår over et lengre tidspunkt
- Uønskede hendelser som krever at Salten Brann IKS setter stab
- Forutsetningene skal være at den kan skje i morgen

De uønskede hendelsene som analyseres i denne ROS-analysen utvikles til detaljerte scenarioer for å konkretisere og avgrense hendelsen.

Hendelsene beskrives som konkrete hendelsesforløp plassert i tid og rom og med et spesifikt omfang. Hensikten med å bruke scenarioer er at det muliggjør mer konkrete angivelser av sannsynlighet og konsekvenser enn om vi hadde analysert mer generelle hendelser (Christensen m.fl., 2014; DSB, 2018).

Scenariostudier gir oss fremtidsbilder av tenkte virkeligheter ved å avdekke hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe og hvordan disse tenkte virkelighetene kan virke inn på Salten Brann IKS, det vil si avdekke hvordan Salten Brann IKS skal håndtere de ulike uønskede hendelsene, samt vurdere om og hvordan man skal respondere, og hvilke ressurser som eventuelt må settes inn for å forberede seg på de uønskede hendelsene. En godt utformet scenarioanalyse vil gi beslutningstakere et sett av mulige fremtidsbilder. Fremtidsbilder kan fremme bedre beredskapshåndtering ved å identifisere og derigjennom gjøre det mulig å møte sentrale utviklingstrekk i Salten Brann IKS sine omgivelser på et god kvalitativ og effektiv måte.

Ulempen ved å analysere et spesifikt scenario i stedet for mer generelle hendelser, er at analyseresultatene strengt tatt bare gjelder en av mange mulige varianter av hendelsen. Vi drøfter derfor generaliserbarheten av scenarioet

under sensitivitetvurderingene i hver analyse. Vi angir også sannsynlighet både for det spesifikke scenarioet og for tilsvarende (overførbar sannsynlighet) scenarioer i Saltenregionen.

2.3 Uønskede hendelser

De 18 scenarioene som er med i ROS-analysen omfatter ikke alle alvorlige uønskede hendelser som kan inntreffe i Salten Brann IKS. Den neste hendelsen kan være en vi ikke har sett eller analysert tidligere og kan derfor komme helt

uventet. Likevel mener vi at hvis Salten Brann IKS er forberedt på å møte hendelsene som er analysert i ROS-analysen, er Salten Brann IKS forberedt på å møte andre ekstraordinære uønskede hendelser på en god måte.

Tabell 3: Oversikt over risikoområdene og scenarioene

Naturhendelser	Brannhendelser	Kjemikalie- og eksplosivhendelser	Transporthendelser
Ekstremvær	Skog- og utmarksbrann	Brann i tankanlegg	Trafikkulykke med farlig gods
Kvikkleire- og jordskred	Brann i avfallsanlegg		Brann i vogntog i tunnel
Snøskred	Brann i driftsbygning		Bussulykke
	Brann i lagerbygg-område		Togulykke
	Brann i sykehjem		Skipsulykke med passasjerskip
	Brann i kirke		Flyhavari
	Brann i hotell		
	Områdebrann		

Til hvert av de fire risikoområdene er det knyttet ulike risikoanalyser basert på konkrete scenariobeskrivelser. Vurderinger av sannsynlighet, konsekvenser, sårbarhet og usikkerhet inngår i analysen. I tillegg til å vurdere sannsynlighet for de konkrete scenarioene skal inntreffe på bestemte steder og på en bestemt måte, gjøres det i ROS-analysen en vurdering av

hvor sannsynlig det er at en alvorlig hendelse av samme type vil inntreffe andre steder i Saltenregionen. Dette betegnes som overført sannsynlighet (DSB, 2019).

Det vil alltid være diskusjon om de riktige uønskede hendelsene er med i et utvalg av krisescenarioer, om vurderingene av

sannsynlighet og konsekvens er presise nok. Denne ROS- analysen har et bredt og variert utvalg av scenarioer som er basert på eierkommunenenes ROS-analyser, ROS Salten (2017), FylkesROS, Nasjonalt risikobilde (DSB, 2014), statistikk fra BRIS, fagkompetanse i Salten Brann IKS, eksterne ROS-analyser, dokumentstudier og intervjuer. Dette gjør at de scenarioene som presenteres i denne ROS-analysen er godt dokumentert og velbegrunnet.

Hovedmålet har vært å få et overordnet bilde av risikoen i regionen. Vi mener at metoden som er brukt har vært god, spesielt fordi vi har involvert mange interne- og eksterne aktører, og datamateriale er hentet fra ulike kilder for å få et godt bilde av fremtiden. Dette har bidratt til å gi prosessen et troverdig resultat.

2.4 Sentrale begreper i ROS-analyse

I en ROS-analyse er det noen sentrale begreper som blir brukt. Det er viktig at vi har en god forståelse for begrepene, slik at vi får en felles forståelse av prosessen og resultatene av analysene. Nedenfor presenteres de mest sentrale begrepene som blir brukt i analysen. Hovedelementene i risikoanalysene er sannsynlighet og overførbar sannsynlighet, sårbarhet, konsekvenser og usikkerhet/sensitivitet.

Risiko:

Risiko er en vurdering om sannsynligheten av at en hendelse kan skje, hva konsekvensene vil bli dersom hendelsen inntreffer, og usikkerhet knyttet til dette. I denne den ROS-analysen ses risiko som et produkt av sannsynligheten for at en hendelse inntreffer ganger konsekvensen dersom den inntreffer. Risiko uttrykker den fare som uønskede hendelser representerer for liv og helse, natur og miljø, og materielle (økonomiske) verdier.

Sannsynlighet:

Sannsynlighet brukes som mål på hvor trolig vi

mener det er at en bestemt hendelse vil inntreffe, angitt som innenfor et gitt tidsrom, og gitt vår kunnskapsgrunnlag. I vurderingen av hvorvidt de ulike uønskede hendelsene antas å inntreffe, deles sannsynlighet inn i fem intervaller på en skala som går fra «svært lav» til «svært høy» sannsynlighet. Intervallene er valgt for å få fram spredningen i sannsynlighetsangivelser innenfor i et gitt tidsperspektiv. Når vi angir sannsynlighet innenfor et gitt tidsrom, er det viktig å være klar over at vi legger dagens samfunnsmessige og klimatiske forhold til grunn.

Overførbar sannsynlighet:

I analysen angir vi to ulike sannsynligheter. Den ene er sannsynligheten for at det spesifikke scenarioet som analyseres vil inntreffe, mens den andre er sannsynligheten for at denne type scenario vil inntreffe i andre deler av Salten Brann IKS sitt ansvar- og virkeområde. Siden scenarioene er svært spesifikke (et gitt hendelsesforløp på et bestemt sted), blir sannsynligheten for disse alltid relativt lav. Det er derfor like interessant å se sannsynligheten for lignende hendelser i hele Saltenregionen. Vi kaller dette overførbart sannsynlighet.

Konsekvenser:

Konsekvensene som vurderes er virkningene av de uønskede hendelsene har på gitte samfunnsverdier. Samfunnsverdiene er operasjonalisert i to konsekvenstyper hver og konsekvenstypene skal vurderes i forhold til uønskede hendelser som kan ramme befolkningens sikkerhet og trygghet (DSB, 2014). Konsekvensene av de uønskede hendelsene er systematisert i forhold til de definerte samfunnsverdiene, som er verdier som samfunnet må beskytte for å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet. For hver av disse samfunnsverdiene er det utarbeidet konsekvenstyper med fem tilhørende konsekvenskategorier. De ulike konsekvenstypene blir skåret på en femdelt skala fra «svært små» til «svært store» konsekvenser. Samlet konsekvens for hvert scenario er en vektet sum av skåringene for de seks konsekvenstypene og inndelt på egen skala fra en til fem.

Tabell 4: Samfunnsverdier

Samfunnsverdier	Konsekvenstyper
Liv og helse	Antall dødsfall Antall skadde og syke
Natur og kultur	Langtidsskader natur og miljø Langtidsskader kulturmiljø
Materielle verdier	Direkte økonomiske tap (gjenoppretningsskader) Indirekte økonomiske tap (produksjons- og inntektstap)

Usikkerhet/sensitivitet:

Ettersom risiko handler om å predikere hva som skjer i framtiden, er det knyttet usikkerhet til vurderingene som er gjort i analysen. Usikkerheten er knyttet til hvorvidt og når en hendelse vil inntreffe, samt hva konsekvensene av hendelsen vil bli. Vurderinger av usikkerhet er knyttet til kunnskapsgrunnlaget for analysen og analyseresultatenes sensitivitet for endringer i forutsetningene. Kunnskapsgrunnlaget omfatter både forståelsen av fenomenet som analyseres (forklaringsmodellen), det empiriske data-grunnlaget, endringer i forutsetningene, metodens egnethet, vår forståelse av hvilke faktorer som kan utløse en bestemt hendelse og erfaringer fra lignende hendelser. Kunnskapsgrunnlaget kan være både skriftlig og muntlig, kvantitativt og kvalitativt. I usikkerhetsvurderingen tar man stilling til hvor godt kunnskapsgrunnlaget er for risikoanalysen, noe som innvirker på troverdigheten til analyse resultatene. (DSB, 2018). I analysene av scenarioene er det utført usikkerhetsvurderinger tilknyttet sannsynligheten, konsekvenser og sårbarhetsvurderinger underveis og usikkerheten er oppsummert i analyseskjemaet.

Sensitiviteten vurderes utfra om små endringer i noen av forutsetningene for analysen gir vesentlige endringer i analyseresultatene. Det er særlig forutsetningene for selve

scenarioet som vurderes, men også grunnleggende antakelser i resonnementene i analysen. Sensitivitetsvurderingene peker ofte på sårbarheter som får stor betydning både for sannsynlighet og konsekvenser. I analysen har vi valgt å la både kunnskapsgrunnlag og sensitivitet inngå i den overordnede vurderingen av usikkerhet. Stor usikkerhet betyr at sannsynligheten og konsekvensene kan være større eller mindre enn angitt, og det kan påvirke beslutningene i etterkant. Det kan for eksempel være behov for mer kunnskap og større sikkerhet før man beslutter omfattende tiltak.

Sårbarhet:

Sårbarhet gir uttrykk for manglende evne hos et system til å motstå virkninger av en uønsket hendelse eller tilsiktet uønsket handling, og til å gjenopprette sin opprinnelige tilstand. Den tradisjonelle definisjonen av sårbarhet innenfor samfunnssikkerhet kommer fra NOU 2000:24: «Sårbarhet er et uttrykk for de problemer et system får med å fungere når de utsettes for en uønsket hendelse, samt problemer det får med å gjenoppta sin funksjon» (Aarset, 2010). Sårbarhet er et uttrykk for de problemer et system får med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, samt de problemer systemet får med å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen har inntruffet. Sårbarhet sier med andre ord noe om hvilken evne systemet har til å motstå en hendelse og systemets evne til å tåle en hendelse hvis den først inntreffer.

Et system kan være en teknisk infrastruktur, en verdi- eller produksjonskjede, en organisatorisk virksomhet, eller et samfunn på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå. Sårbarheten ved et system, herunder Salten Brann IKS, påvirker både sannsynligheten for at hendelsen vil inntreffe, og hvilke konsekvenser hendelsen vil få. De to spørsmålene som stilles i sårbarhetsvurderingen er:

1. Hvilken evne har systemet til å motstå den uønskede hendelsen?
2. Hvilken evne har systemet til å tåle hendelsen uten at den fører til alvorlige konsekvenser?

Sårbarhetsvurderingen i denne rapporten omfatter Salten Brann IKS sin motstandsevne, tåleevne og evne til å gjenoppta sin funksjon når den uønskede hendelsen har inntruffet. Det overordnede spørsmålet er i hvilken grad Salten Brann som utsettes for en uønsket hendelse makter å beholde sin funksjonsevne. I vårt tilfelle vil dette si hvordan Salten Brann IKS er i stand til å håndtere ekstraordinære uønskede hendelser uten at det går utover den daglige driften. Faktorer som blant annet kan påvirke sårbarheten til Salten Brann IKS er: kompetanse på operativt og strategisk nivå,

kunnskap, brannstasjonsstruktur, vaktordning, organisering, tilgjengelig mannskap, materiell og utstyr, bosted i forhold til innsatstid, interne og eksterne beredskapsplaner, samvirkeøvelser og slokkevannforsyning.

Samfunnsverdier og konsekvenstyper:

I DSB (2014) «veileder for helhetlig ROS i kommunen» er det fokusert på fire essensielle samfunnsverdier med tilhørende konsekvenstyper som skal vurderes i forhold til uønskede hendelser som kan ramme befolknings sikkerhet og trygghet.

Konsekvenskategorier:

Hensikten her er å vurdere hvilke konsekvenser den uønskede hendelsen kan få. Målet med å etablere konsekvenskategorier er å skille de uønskede hendelsene fra hverandre når det gjelder alvorlighetsgrad, slik at det kan danne grunnlag for videre prioriteringer. Det er ikke

lagt til grunn at man skal sammenlikne mellom konsekvenstyper eller verdier. Noe som vil si at man eksempelvis ikke skal veie liv og helse opp mot natur og miljø, men vurdere konsekvensene de ulike samfunnsverdiene hver for seg, og kategorisere disse med tallverdiene fra 1 til 5, der tallverdien 5 er mest alvorlige.

Tabell 5: Inndeling av konsekvenstype dødsfall i samfunnsverdien "liv og helse"

Kategori	Dødsfall
5: Svært store	> 10
4: Store	6- 9
3: Middels	3- 5
2: Små	1- 2
1: Svært små	Ingen

Tabell 6: Inndeling av konsekvenstype skader og sykdom i samfunnsverdien «liv og helse»

Kategori	Skader og sykdom
5: Svært store	> 100
4: Store	20- 99
3: Middels	6- 19
2: Små	3- 5
1: Svært små	1- 2

Tabell 7: Inndeling av konsekvenstype «materielle verdier»

Kategori	Skader og sykdom
5: Svært store	> 100 millioner kroner
4: Store	10- 100 millioner kroner
3: Middels	1- 10 millioner kroner
2: Små	500 000- 1 million kroner
1: Svært små	< 500 000

Sannsynlighetskategorier:

Sannsynlighetskategorier vil si hvor stor sannsynlighet det er for at en hendelse skal inntreffe innenfor et gitt tidsrom. Målet med sannsynlighetskategorier er å skille de uønskede hendelsene fra hverandre for å få en spredning i

risiko- og sårbarhetsbildet, som igjen kan gi grunnlag for prioriteringer av de uønskede hendelser. Sannsynlighetskategoriene er inndelt i fem intervaller fra «svært lav» til «svært høy» sannsynlighet.

Tabell 8: Sannsynlighetskategorier (vurderingskriterier for sannsynlighet)

Sannsynlighetskategori	Forklaring	Tidsintervall	Sannsynlighet per år
5	Svært høy	Oftere enn 1 gang i løpet av 10 år	> 10%
4	Høy	1 gang i løpet av 11 til 50 år	2- 10%
3	Middels	1 gang i løpet av 51 til 100 år	1- 2%
2	Lav	1 gang i løpet av 101 til 1000 år	0,1- 1%
1	Svært lav	Sjeldnere enn 1 gang i i løpet av 1000 år	< 0,1%

I vurderingen av sannsynlighet for uønskede hendelser benyttes statistikk, dokumentstudie, erfaringer og fagkompetanse. Fremtidige utfordringer og samfunnsendringer (trend-analyse) som vil/kan få konsekvenser Salten Brann IKS er tatt med så langt det lar seg gjøre.

I tillegg til sannsynlighet opererer vi med overførbar sannsynlighet. Dette er en vurdering om hvorvidt analyseresultatene er overførbar til andre steder i Salten Brann IKS sitt ansvar- og virkeområde. Det vil si er scenarioet relevant og representativt for at det kan skje andre steder i Saltenregionen.

Angivelse av usikkerhet:

Usikkerheten knyttet til analyseresultatene uttrykkes gjennom en vurdering av kunnskapsgrunnlaget de bygger på, og resultatenes sensitivitet for endringer i scenarioets forutsetninger og sentrale antakelser i analysen. For å kunne vurdere usikkerheten ved resultatene fra en risikoanalyse, må man vite noe om kunnskapen og forutsetninger som analysen bygger på, samt metode og prosess for selve risikoanalysen. Det gjøres en vurdering av usikkerheten knyttet til alle anslag for sannsynlighet og konsekvens i analysene, og en oppsummering av disse presenteres sammen med analyseresultatene.

Usikkerheten er beskrevet gjennom vurdering av kunnskapsgrunnlaget for analysen

og resultatenes sensitivitet for endringer i forutsetningene. For å vurdere styrken i kunnskapsgrunnlaget er det brukt tre indikatorer (DSB, 2014):

1. Tilgangen på relevante data og erfaringer
2. Forståelsen av hendelsen/phenomenet som analyseres
3. Enighet blant prosjektdeltakerne som deltar i risikoanalysen

Følgende kategorier brukes:

- Liten usikkerhet
- Middels usikkerhet
- Stor usikkerhet

Usikkerheten vurderes som liten hvis en eller flere av de tre indikatorene er oppfylt, og stor hvis flere av indikatorene ikke er oppfylt.

Fastsetting av risiko:

I ROS-analysen blir sannsynlighet og konsekvens definert for de uønskede hendelser (scenarioer). Ut fra fastsatt sannsynlighet og konsekvens plasseres hendelsen i en risikomatrix. I matrisen har begge aksene en fem-delt skala fra henholdsvis «svært små» til «svært store» konsekvenser, og «svært lav» til «svært høy» sannsynlighet. Når vi presenterer de uønskede hendelsene i en risikomatrix innebærer det at Salten Brann IKS må ta stilling til om det er nødvendig å identifisere og implementere tiltak.

3.

Risikoområder

- scenariobeskrivelser

3.1

Naturhendelser

SCENARIO 1

EKSTREMVÆR

Som en følge av klimaendringer er det ventet at Saltenregionen skal få mer ekstremvær i form av vind, storm og regn. I tidsperioden fra 2003 til 2018 ble det sendt ut 11 ekstremvarsler, og i BRIS er det i perioden 2017-2018 registrert 24 hendelser som er relatert til «naturhendelser

vind». Det er forventet at det blir mer ekstremvær i Salten fram mot år 2100, og da er det viktig at Salten Brann IKS har en «klimatilpasset» beredskap. I dette scenarioet analyseres ekstremvær med mye regn og sterk vind i Bodø.

Hendelsesforløp		
I løpet av natten eskalerer vindstyrken til storm med vindkast over 34m/s i Bodø og omegn. Det har regnet unormalt mye det siste døgnet og det er meldt mer regn og kraftig vind de to neste døgnene. NVE har sendt ut varsel om farenivå 5. Det er også meldt om lokal oversvømmelse. Uværet fører til at strømmettet og nødnettet er delvis rammet. Trær ligger i veibanen, løse gjenstander blir tatt av vinden og flere veggplater og takstein løsner fra hus. Uværet har også ført til stengte veier, kansellerte buss- og båtruter, samt tog og fly er innstilt.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Januar	Storm med vindkast på 34 m/s og mye regn	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Salten Brann IKS blir sårbar når nødnettet er ute av drift. Da mister nødetatene sitt viktigste kommunikasjonsmiddel og utkalling av brannmannskaper blir også rammet.

Stengte veier kan føre til at brannmannskapene blir forsinket i et redningsoppdrag.

Klimaendringene i form av ekstremvær gir nye utfordringer når det gjelder beredskap og det er viktig at tilgang til riktig og nødvendig utstyr og kompetanse.

Vurdering av sannsynlighet:

I de siste årene har det vært mye ekstremvær, og i enkelte tilfeller har det vært bortfall av strøm og Nødnett. Prognosene er at det skal bli mer ekstremvær mot år 2100. Sannsynligheten vurderes som høy.

Vurdering av konsekvenser:

Konsekvensene av hendelser tilknyttet ekstrem-

vær er ofte knyttet til materielle verdier og natur og miljø, men også tap av menneskeliv. Mye nedbør og storm kan ødelegge mye skog og avlinger. Konsekvensene vurderes som middels.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer mange internasjonale, nasjonale og regionale forskningsrapporter på dette området og datamaterialet er mangfoldig. Det er utarbeidet gode statistiske analyser på klimaendringer og hvilke følger dette vil få. Ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderer usikkerheten som liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevede tiltak (strategisk og operativt)

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 1-10 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten					●	>10 % per år (oftere enn 1 gang i løpet av 1-10 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall						Ikke relevant
	Skader og sykdom						Ikke relevant
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø			●			
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Overførbart til liknende hendelser i Salten						

SCENARIO 2

KVIKKLEIRE- OG JORDSKRED

Samtlige kommuner i Salten har områder med maritim avsetning, noe som kan indikere fare for kvikkleire. Kvikkleire kan være uproblematisk så lenge den ligger uforstyrret i grunnen, men flyter som væske hvis den blir overbelastet. Fauske og Sørfold har kartlagt hvor det er kvikkleire. Kartleggingen viser at store deler av Fauskeidet har kvikkleire i grunnen (ROS Fauske, 2018). Dette i kombinasjon med at det tidligere

har gått flere kvikkleirerelaterte skred i Fauske kommune indikerer at kvikkleireskred er en relevant naturrisiko. Store deler av Fauske kommune er av NVE definert som risikoområde for kvikkleireskred. I Saltenregionen er det geografiske ulikheter når det gjelder hvilke typer skred det kan gå. I dette scenarioet har vi valgt å analysere et kvikkleireskred på Fauske.

Hendelsesforløp

Det er mandag formiddag i slutten av mars. Etter en periode med kulde og ekstremt mye snøfall kommer et værskifte med mildvær og kraftig nedbør. Meteorologisk institutt har sendt ut ekstremværsvarsel om sørvestlig storm med vindkast opp mot orkan styrke, kraftige regnbyger med fare for lokalt store nedbørsmengder, snøskredfare og stormflo. NVE har sendt ut varsel om flom på rødt nivå for hele Salten og skredfare 4. Dette fører til lokale oversvømmelser og like etter kl.1330 går et lokalt leirras i Farvikbekken. Politiet iverksetter varsling og evakuering av 80 boenheter. Salten Brann anmodes om å bistå i forbindelse med evakuering og sikre/sperre veier inn i området.

Det oppstår ingen skader på personer eller bygninger, men skredet blokkerer Farvikdalen og store vannmengder oppmagasineres. Like etter midnatt kl. 0015, bryter vannmassene gjennom demningen (skredet) og utløser et større kvikkleireskred som rammer 25 bolighus, et næringsbygg, samt infrastruktur. 3 personer er savnet. RV 80, kommunale veier i området, vann og avløp og strømforsyning er ødelagt. Salten Brann anmodes om å bistå i søk- og redningsarbeidet.

Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
30. mars kl. 09.30 og påfølgende dag	<ul style="list-style-type: none"> 3 døde / 5 skadde Evakuering av 80 boenheter 5 boliger tatt av ras Bortfall av infrastruktur, vei, vann-avløp og strøm 	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Beredskapen for tilstøtende områder svekkes. Det vil si liten håndteringsevne.

Bortfall av slokkevann, Fauske vest, Klungset, Røvika, Holdstad og Venset.

Tilgjengelighet (bortfall av vei) i område Vestmyra, Stranda. Området vest for Farvikdalen

inkludert Valnesfjord må håndteres fra vest (Bodø).

Dette er en omfattende hendelse som krever kunnskap, kompetanse, utstyr og tilgjengelig mannskap for å håndtere hendelsen på en god måte.

Salten Brann IKS har ikke erfaring med søk i kvikkleireskred, men de bygger opp kompetansen på snøskred.

En annen utfordring er hvis det skjer en parallell hendelse i samme området.

Vurdering av sannsynlighet:

Kvikkleireskred eller skred er den naturhendelsen som tar flest liv i Norge. Det har vært skred i dette området eller i nærliggende områder, samt NVE har definert store deler av Fauske kommune som et risikoområde for kvikkleireskred. Sannsynligheten vurderes som høy.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet påvirker samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier. Konsekvensene defineres her som middels.

Vurdering av usikkerhet:

Det foreligger gode forskningsrapporter fra NVE om risikoen for at det skal skje et kvikkleireskred, samt Fauske kommune har gjort sine betraktninger om dette. Ut i fra kunnskapsgrunnlaget er usikkerheten liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 1-10 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten					●	>10 % per år (ofte enn 1 gang i løpet av 1-10 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall						Ikke relevant
	Skader og sykdom						Ikke relevant
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø			●			
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Overførbart til liknende hendelser i Salten						

SCENARIO 3

SNØSKRED

Nærmere 80 prosent av snøskredulykkene er utløst av menneskelig aktivitet i hovedsakelig som konsekvens av ferdsel i naturen i fritids- og jobbsammenheng. Data fra NGI viser at det i perioden fra 2008 til 2018 var det flest skikjørere og folk som ferdes i bratt terreng som omkommer i snøskred.

Det er mange områder i Salten som det er fare for at det skal gå snøskred. Når vi legger til grunn den økende skiaktiviteten i Salten og vi ser at

denne aktiviteten nasjonalt har ført til økt hyppighet av snøskred, er det sannsynlig at det vil forekomme i Salten. Det har gått mange snøskred i Saltenregionen, men til dags dato har ingen omkommet. I regionen er det en del fjellpartier som er spesielt utsatt for snøskred. Når vi legger til grunn den økende skiaktiviteten i Salten og topografien, kan vi ikke utelukke at personer blir tatt av snøskred. I dette scenarioet har vi valgt å analysere et snøskred som blir utløst på Kistrandfjellet.

Hendelsesforløp		
Et turlag på 10 personer går på skitur til Kistrandfjellet som ligger i Fauske kommune. Det er en nydelig solskinsdag og det er 3 varmegrader. Når turlaget er kommet et godt stykke opp mot toppen utløser de et snøskred som er 200 meter bredt. Innringer til 110-sentralen Bodø opplyser at fire personer er kommet løs fra snøskredet, men at de fortsatt mangler seks personer. Han opplyser at de ikke kan se de, men at de har begynt med «kameratredning».		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Søndag i mars kl. 11.20	<ul style="list-style-type: none"> 10 personer blir tatt av snøskred 6 personer omkom	Se tidligere i kapittelet

Vurdering av sårbarhet:

Salten Brann IKS kan være sårbar siden det tar tid for brannmannskapene å komme seg til ulykkesstedet. I en slik hendelse krever det at brannmannskapene har tilstrekkelig med ressurser. Det vil si utstyr og kompetanse for å utføre redningsoppdraget.

Salten Brann IKS samarbeider med 330-skvadronen og Salten Brann IKS kan ikke iverksette redning uten at 330 er til stede. Salten Brann IKS har ikke kompetanse for å lede søket i et snøskred.

En annen utfordring er hvis det skjer en parallell hendelse i samme området.

Vurdering av sannsynlighet:

Vurderingen av sannsynlighet er basert på statistikk, historiske data og fagkompetanse. Det eksisterer gode internasjonale og nasjonale analyser og datamateriale på snøskred. Ut i fra datamaterialet vurderer vi sannsynligheten som middels at denne hendelsen skal skje. Når det gjelder overførbar sannsynlighet vurderer vi det som svært høy.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil i hovedsak påvirke liv og helse. Forskning viser at blir man tatt av snøskred, er man som regel død etter 15 minutter, og halvparten av de som blir begravd av snøskred mister livet. I dette scenarioet der 6 personer er begravd kan man anta at alle mister livet. Konsekvensene av liv og helse vurderes derfor som store.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer gode forskningsrapporter på dette området og datamaterialet er mangfoldig og veldokumentert. Det er relativ stor datatilgang innen dette området. Det er også stor kunnskap om snøskred og et bredt erfaringsmateriale. Ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderes usikkerheten som liten.

Mulige risikoreducerende tiltak:

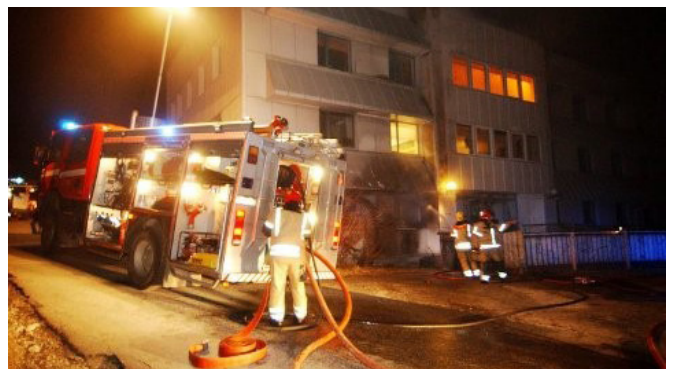
- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall				●		6 døde
	Skader og sykdom						Ikke relevant
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser					●		
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Overførbart til liknende hendelser i Salten						

3.2

Brannhendelser

SCENARIO 4

SKOG- OG UTMARKSBRANN

I Norge har det vært flere tilfeller av skogbranner de siste årene. I gjennomsnitt er det 1100 skogbranner per år, men de fleste er lyng, kratt og gressbrann. Vi ser også lokalt at det årlig forekommer skog- og utmarksbranner i mindre og større skala. I Salten var det i perioden 2013-2018 registrert til sammen 67 skog- og utmarksbranner. Det er flere områder i regionen som kan

være utsatt for skog- og utmarksbrann. Store og omfattende skog- og utmarksbranner vil utfordre håndteringsevnen til brannvesen og kan føre til alvorlige konsekvenser for dyre- og plantelivet, eiendommer og materielle verdier. Mer ekstremvær gir økt risiko for gress- og lyngbrann. I dette scenarioet har vi valgt å analysere en skog- og utmarksbrann i Saltdal.

Hendelsesforløp		
En langvarig tørkeperiode i Saltdal har ført til ekstremt stor skogbrannfare. Uaktsomhet av bruk av ild i utmark fører til brann. På grunn av sterk vind sprer brannen seg hurtig, og på kort tid er et stort område er antent. Innringer til 110-sentralen Bodø opplyser at brannen sprer seg ekstremt hurtig og at hun ikke kan se noen bilvei som går opp til brannen. Hun opplyser også om at noen hytter ligger utenfor brannområdet, men på grunn av vindretningen vil flammene nå hyttene i løpet av noen timer.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Onsdag i juni kl. 18.00	Meldt sterk vind det neste døgnet	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Det kan være utfordrende for brannmannskapene å få fraktet utstyret til brannstedet på grunn av manglende bilvei. En annen utfordring kan være å få tilgang til tilstrekkelig slokkevann, og brannmannskapene kan være sårbare i den forstand om de har tilstrekkelig med utstyr for å håndtere en slik omfattende hendelse, samt en slik omfattende skogbrann krever kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå.

I en slik hendelse vil brannmannskaper fra Saltdal, Fauske og Sulitjelma delta i og da kan man være sårbar hvis det skjer en annen hendelse i samme område.

Vurdering av sannsynlighet:

Vurderingen av sannsynligheten er basert på eksisterende statistikk, fagkompetanse og historiske data. Ut ifra det datamaterialet vi har tilgang på vurderer vi at sannsynligheten for at denne hendelsen kan skje som middels

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil i hovedsak påvirke natur og miljø og materielle verdier. Brannen kan også påvirke plante- og dyrelivet. Når det gjelder liv og helse er det lite sannsynlig at personer vil omkomme, men det forventes at flere vil bli skadet. Dette gjelder særlig brann- og røykskader, og akutte og kroniske skader som kan oppstå på grunn av inhalering av røyk. Konsekvensene vurderes som middels.

Vurdering av usikkerhet:

Vi har gode data og dokumentasjon på hvor hyppig skog- og utmarksbranner skjer i Salten. Dette gir et godt kunnskapsgrunnlag, og usikkerheten knyttet til vurderingen av sannsynligheten for den uønskede hendelsen vurderes som liten.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Samarbeid med Skog- og eierforeningen
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det

strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse

- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell. Kompetanse om hvordan tilnærme seg skogbrann

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall						Ikke relevant
	Skader og sykdom			●			6 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø			●			
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Overførbart til liknende hendelser i Salten						

SCENARIO 5

BRANN I AVFALLSANLEGG

I de siste årene har det vært flere forholdsvis store branner i avfalls- og gjenvinningsanlegg i Norge. De største aktørene i Salten er IRIS, Norsk Gjenvinning og Østbø, og de har avdelinger på ulike steder i regionen. I perioden 2017-2018 er det i BRIS registrert ett tilfelle av brann i gjen-

vinningsanlegg. Det som kjennetegner avfalls- og gjenvinningsanlegg er at de behandler mye brennbart materiale. De fleste avfallsanleggene mottar og lagrer alt fra «husholdningsavfall» til farlig avfall. I dette scenarioet analyserer vi en brann på gjenvinningsanlegget på Vikan.

Hendelsesforløp		
<p>Under kverning av avfall ved gjenvinningsstasjonen på Vikan utenfor Bodø tar det fyr i avfallet og det blir en eksplosjon. Etter kun kort tid er røykutviklingen så sterk at området må evakueres. Brannen sprer seg raskt til ulike avfallstyper, slik at både restavfall, sammenpresset plastavfall og pappavfall står i brann. Det oppbevares også giftig avfall på området. Varmeutviklingen er betydelig. Det brenner med åpne flammer, og i tillegg oppstår det ulmebrann inne i sammenbuntede avfallsballer. Det oppstår etter hvert fare for at bygningen vil kunne kollapse. 3 personer blir skadd og en omkommer.</p>		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Om ettermiddagen en hverdag i mars. Brannen pågår i mer enn ett døgn, og forårsaker utfordringer med deponering av innsamlet avfall fra hele regionen.	På grunn av nordvestlig vindretning sprer røyken seg til Løding, og gjør det nødvendig å evakuere beboere i de mest utsatte områdene. Rv80 fra Løding til Valle må stenges i perioder.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Virksomheten har gode rutiner for å forebygge brann, og forhindre at branntilløp får utvikle seg. Det oppstår imidlertid fra tid til annen branntilløp som kan skyldes selvantennning, brennbare væsker, batterier innblandet i annet avfall og lignende. Svikt i systemene som skal detektere og hindre brann skal ikke forekomme, men kan aldri helt utelukkes.

Gjenvinningsstasjonen er hovedanlegg for renovasjonsselskapet, og har administrasjonen lokalisert der. En nedstenging av anlegget vil påvirke evnen til avfallshåndtering i distriktet. Spredningen av giftig røyk som medfører periodevis stenging av Rv80 gjør at all biltrafikk til og fra Bodø vil bli lammet, noe som får konsekvenser både for befolkningens bevegelsesfrihet,

nødetatenes beredskap, og forsyningssituasjonen i byen. Røyken vil også kunne påvirke befolkningen på Løding, og begrense bevegelsesfriheten for befolkningen og muligheten til å opprettholde samfunnsfunksjoner der. Et av kjennetegnene ved branner i avfallsanlegg er at de er langvarige og at de er vanskelig å lokalisere siden det er mange brennbare kilder.

I en slik omfattende hendelse krever det at man har riktig utstyr, og har kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå for å håndteringsevnen.

En annen utfordring er hvis det skjer en samtidighetskonflikt.

Vurdering av sannsynlighet:

Renovasjonsselskapet har godt utviklede systemer og rutiner for å forhindre at brann oppstår, og begrense omfanget dersom brann likevel skulle oppstå. Selskapet har derimot begrenset mulighet til å føre kontroll med innholdet i alt avfallet som innleveres, og sannsynligheten for at gjenstander som kan utløse en brann følger med avfallet er ikke ubetydelig. Det oppstår årlig branntilløp i anlegget, men hendelser av omfanget som er beskrevet er sjeldnere. Sannsynligheten er vurdert til middels.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil påvirke samfunnsverdiene liv og helse, miljø og materielle verdier. De samfunnsmessige konsekvensene er på kort sikt relativt store, siden vegforbindelsen som blir stengt er eneste adkomstvei til Bodø. Dette vil imidlertid dreie seg om relativt kortvarige stenginger, og de overordnede konsekvensene vil derfor likevel være av begrenset omfang. Avfallshåndteringsanlegget vil bli satt ut av drift i lengre tid, og

andre avfallsanlegg i distriktet har ikke kapasitet til å ta imot de aktuelle avfallsmengdene. Konsekvensene vurderes som middels.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer statistisk materiale og rapporter av denne type branner. Ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderes usikkerheten som middels. Usikkerheten er knyttet til hva konsekvensene av brannen kan bli. Det er mange ulike faktorer som spiller inn, blant annet type avfall og mengde avfall.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører, samt selskaper som håndterer avfall
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall		●				1 omkom
	Skader og sykdom		●				3 skadde (eksponert for røyk)
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Hendelsen er overførbar til liknende typer hendelser						

SCENARIO 6

BRANN I DRIFTSBYGNING

I de siste årene har det i Norge vært flere store branner i driftsbygninger, og i 2017 var det registrert 137 branner, mens det i 2018 var registrert 134 branner i driftsbygninger. Ni av brannene i 2017 og åtte av brannene i 2018 medførte at dyreliv gikk tapt. En av grunnene til det går tap av dyreliv er at det er vanskelig og

krevende å evakuere dyr. Dyreliv er sidestilt som menneskeliv i hendelser (DSB, 2018). I Salten er det flere mindre og store landbruk, og det har vært tilfeller av to omfattende branner i driftsbygninger de to siste årene. I dette scenarioet har vi valgt å analysere brann i en driftsbygning med melkekyr.

Hendelsesforløp

Det meldes om brann i driftsbygning i Steigen med melkekyr, kviger og kalver, totalt 85 dyr. Det er -15 grader og delvis vind. Driftsbygningen består av en hoveddel og et tilbygg. Ved ankomst står flammene ut av den ene kortveggen på bygget og det er stor røykutvikling. Folk på gården har evakuert ut 11 dyr. 30 dyr brenner inne og dør, og 25 dyr er skadet.

Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
21. januar kl. 03.30	Driftsbygning på ca. 500 m ² med 85 dyr	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

I en slik omfattende hendelse som går over et lengre tidsperspektiv, vil det kreve at det er tilstrekkelig med brannmannskaper. Det kan også være ressurskrevende på grunn av at det er vanskelig å få tilgang på slokkevann.

Brannmannskapet skal også bidra med å evakuere dyr og ta hånd om dyrene. Det å redde dyr og ta hånd om de på en forsvarlig måte, krever kunnskap, kompetanse og gode beredskapsplaner.

En annen utfordring er hvis det skjer en samtidighetskonflikt i samme området.

Vurdering av sannsynlighet:

I Norge er det registret totalt 54 branner i tidsperioden 2014-2017. Det har vært to store og flere mindre branner i driftsbygninger i Salten de to siste årene. Sannsynligheten vurderes som middels.

Vurderinger av konsekvenser:

I denne hendelsen er det samfunnsverdiene liv og helse, miljø og materielle verdier som blir berørt. Konsekvensene av hendelsen vurderes som stor. Driftsbygningen går tapt på grunn av et bygg uten seksjonerings (en branncelle). Dyr er vanskelig å evakuere på grunn av frykt og redsel. De tåler lite røykpåvirkning og dyrene må slaktes. Dette påvirker også eiere/familier som ofte opplever slike hendelser som traumatiske og vært belastende. Arbeidsplasser går også tapt og de økonomiske tapene er ofte store. Miljøpåvirkningene er påtagende med forurenset slokkevann i grunn og på beiteland. Konsekvensene vurderes som svært store.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer godt statistisk materiale og gode veldokumenterte analyserapporter, samt Gjen-sidige har gjennomført store og omfattende undersøkelser av denne type branner. Ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderes usikkerheten som liten.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Samarbeide med landbruksorganisasjonene
- Kartlegge for eksempel slokkevann og adkomst

- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utstyr/materiell

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten					●	>10 % per år (oftere enn 1 gang i løpet av 10 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall					●	30 dyr
	Skader og sykdom				●		25 dyr
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				Slokkevann kan forurense
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser					●		
Usikkerhet	Liten						
Overførbart	Overførbart til liknende hendelser i Salten						

SCENARIO 7

BRANN I LAGERBYGGOMRÅDE

Brann i næringsbygninger utgjorde 31 prosent av alle bygningsbranner i tidsperioden 1992-2009, og 7 prosent av alle omkomne i branner omkommer i branner i næringsbygninger (SINTEF, 2010). Enkelte steder i regionen er det områder med næringsbygg, industribygg, lager og opplag samlet på ett begrenset område. Branner i disse bygninger kjennetegnes av at de

ofte blir store branner dersom de ikke slukkes på et tidlig tidspunkt. Bygningsmassen er ofte store useksjonerte areal som krever stor slagkraft fra brannvesenets innsatsstyrke og ofte medfører usikkerhet tilknyttet oppbevaring av brannfarlig materiale. I dette scenarioet har vi valgt å analysere en lagerbrann i et industri- lagerområde i Bodø.

Hendelsesforløp		
Det meldes om brann i en lagerbygning på Rønvikleira i Bodø. Ansatte på lageret og i butikken får ikke kontroll på brannen. Den eskalerer og det blir kraftig røykutvikling og det er vind og flammene har fått tak i «bygget». Det er voldsom varme og røyk når brannvesenet ankommer åstedet etter 10 minutter. Utrykningsleder observerer at brannen sprer seg til andre nærliggende lagerbygninger.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Juni kl. 09.39	Overtent lagerbygning på 5000 m2 og stor fare for å spredning til omkringliggende lager og butikker. Vind.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

I en slik omfattende hendelse som går over et lengre tidsperspektiv, vil det kreve at det er tilstrekkelig med brannmannskaper.

Det kan også være ressurskrevende på grunn av at det er vanskelig å få tilgang til vannforsyning til brannslukking.

Det krever kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå, samt riktig utstyr for å håndtere slike hendelser. Dette grunner i at en av de største utfordringene med en innsats i industri/næringsbygg, er byggets størrelse som gir lang vei for redningsinnsatser med flere angrepsveier, samtidig som bygget er uoversiktlige. Byggenes store volum, kan gi fare for ansamling av branngasser og fare for antennelser.

Eksisterende beredskapsplaner er et viktig hjelpemiddel for å løse slike hendelser.

En annen utfordring er hvis det skjer en samtidighetskonflikt.

Vurdering av sannsynlighet:

Det har vært mange branner i lager- og næringsbygg i landet. I de siste årene har det i Salten vært flere tilfeller av mindre branner eller brann-tilløp i områder som er konsentrert av lager- og næringsbygg. Disse brannene har riktignok blitt slukket før de har eskalert. Ut i fra datamaterialet som er tilgjengelig vurderes sannsynligheten til middels.

Vurdering av konsekvenser:

I dette tilfellet blir samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier berørt. Branner i slike bygninger er sjelden livreddende innsats, men handler om å redde materielle verdier. Konsekvensene av en slik omfattende brann kan bli store.

Vurdering av usikkerhet:

Usikkerheten vurderes som middels.

Usikkerheten er knyttet til hva konsekvensene av brannen kan bli. Det er mange ulike faktorer som spiller inn som for eksempel type materiell som er i bygningene, vindretning og tettheten av bygninger.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort

- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Kartlegge for eksempel slokkevann og adkomst
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall						
	Skader og sykdom	●					2 skadde (røyk)
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						
	Langtidsskader-kulturmiljø						
Materielle verdier	Økonomiske tap				●		10- 100 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser					●		
Usikkerhet	Middels						
Overførbart	Overførbart til liknende hendelser i Salten med konsentrert lager- og næringsbygg						

SCENARIO 8

BRANN PÅ SYKEHJEM

I følge SINTEF (2010) var det registrert 756 branner på sykehjem i perioden 1993-2009. Flere av disse har vært svært alvorlige og det er svært sannsynlig at en brann kan oppstå ved en institusjon.

Det er sykehjem (omsorgshjem) i samtlige kommuner (Salten). De er av variable størrelser, bygningskvalitet og en del oppfyller ikke dagens teknisk standard til brannsikkerhet. Hvis det skulle inntreffe en uønsket hendelse som brann på et sykehjem, vil det stille store krav til Salten Brann IKS på mange områder. Generelt er beboerne på et sykehjem en sårbar gruppe.

Beboere på sykehjem har utvidede rettigheter i forhold til et sykehus, fordi sykehjemmet også er deres bolig. I en del tilfeller har beboerne rett til å ta med seg egne gjenstander og møbler. Noen steder har beboerne rett til å røyke på rommet. Det kan være en utfordring å vurdere hvilke tiltak som gir et tilfredsstillende brannteknisk sikkerhetsnivå på et sykehjem, der flere behov, visjoner og særregelverk kan gi interessekonflikter. I Salten har det i de siste årene vært flere tilfeller av mindre branner på sykehjem. I dette scenarioet har vi valgt å analysere brann på Hamarøy bygdeheim.

Hendelsesforløp		
Det oppstår brann på et beboerrom i 2. etasje på Hamarøy bygdeheim som følge av røyking på sengen. Ansatte forsøker å redde beboer, men må gi tapt grunnet stor røykutviklingen i rommet. Som følge av redningsforsøk og forsøk på å slokke brannen, spres røyken ut i rømningsveien og andre deler av sykehjemmet. Brannen spres til nærliggende rom. Det er moderat nordavind på stedet. Til sammen er det 35 personer sykehjemmet. Under evakueringen blir 4 personer skadet og 3 personer omkommer.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Natt til lørdag i februar	Brannen utvikler seg fritt i startbrannrommet. 2 personer får røykskader og 1 person omkommer. Deler av 2 etg. må evakueres. Søndre fløy på sykehjemmet må som følge av brannen holde stengt i 4 uker.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

I Salten Brann IKS har ikke alle kommunene røykdykkertjeneste som en del av sin beredskap. I praksis innebærer dette at innvendig innsats og redning ikke kan gjennomføres i røykfylte bygninger. Det å håndtere en hendelse av en slik karakter krever også at mannskapet har kompetanse, samt at man har tilstrekkelig med utstyr og slokkevann. For at brannmannskapet skal utføre dette på en god måte, er det viktig at det eksisterer beredskapsplaner, tiltakskort og objektsplaner.

Det er ikke alle sykehjem som har sprinkleranlegg (automatiske slokkeanlegg), noe som kan vanskeliggjøre en evakuering. Evakuering av beboere på sykehjem er ressurskrevende, og tilgjengelige redningsressurser må bistå helsepersonell med evakuering i en tidlig fase.

Et annet aspekt som er viktig å trekke fram, er at hvis det skjer en samtidighetskonflikt, kan Salten Brann IKS være sårbare i forhold til å få tak i tilstrekkelig med ressurser.

Vurdering av sannsynlighet:

I en rapport som er utarbeidet av SINTEF (2010), er det registrert 756 branner på sykehjem i perioden 1993-2009. Flere av brannene har vært svært alvorlige, men den siste brannen med tap av liv var i 1983. I Salten har vi i løpet av den siste 5-årsperiode hatt flere tilfeller av mindre og større branntilløp på sykehjem, men ingen har omkommet. Sannsynligheten vurderes til middels.

Vurderingen av konsekvenser:

I denne hendelsen er det samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier som blir rammet. Evakuering av bevegelseshemmede og demente er spesielt utfordrende, og potensialet for tap av liv og mange skadde er stort. Brann vil kunne medføre store materielle skader, slik at deler av bygget ikke kan brukes i en periode. Det er ressurskrevende å følge opp pasienter og pårørende på kort- og lang sikt. Svikt i rutiner eller utfall/mangler ved bygningsdeler og sikkerhetsinnretninger er sterkt medvirkende til at konsekvensene kan bli store ved brann.

Konsekvensene i dette tilfellet kan bli svært store, men konsekvensene vil i stor grad avhenge av når brannen oppstår på døgnet, tilstanden på beboerne, vindretning og temperatur.

Konsekvensene i dette tilfellet vurderes til middels.

Vurderingen av usikkerhet:

Det eksisterer statistikk på antall omkomne og skadde i en brann på sykehjem, men det er utarbeidet få analyserapporter innenfor dette området. Når det gjelder branner på sykehjem i Salten har fagfolk i Salten Brann god innsikt i hvor mange og omfanget av disse. Ut i fra kunnskapsgrunnet vurderes usikkerheten som middels.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Kartlegge for eksempel slokkevann og adkomst
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Rutiner forebyggende tiltak (kontroll, ettersyn og vedlikehold)

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall			●			3 omkomne
	Skader og sykdom			●			4 skadd
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Hendelsen er overførbar til liknende typer hendelser. Analysen er representativ for andre typer hendelser som kan oppstå i Salten.						

SCENARIO 9

BRANN I KULTURHISTORISKE BYGNINGER

Kulturhistoriske objekter er definert som særskilte brannobjekter, og målet i en brann er å hindre tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier. Kirker er en del av våre kulturhistoriske bygninger. Flere av disse er fredet eller har en annen form for vern. Brann i eldre kirkebygg, og da spesielt trebygninger – får normalt store bygningsmessige konsekvenser. I Salten er det

flere trekirker, og de fleste kirkene er av eldre dato og bygget etter andre sikkerhetsregler enn de som gjelder i dag. Derfor oppstår det ofte usikkerhet hvordan brannsikkerheten skal tilrettelegges og hvor mange personer som kan være inne i kirkebygget samtidig. I dette scenarioet analyseres brann i Leiranger kirke i Steigen.

Hendelsesforløp		
Det oppstår brann i det elektriske anlegget i Leiranger kirke. Forut for brannen hadde det vært et større arrangement i kirken. På grunn av langvarig frost med lave temperaturer, ble det brukt mobile varmevifter i kirkerommet forut og under arrangementet. Dette medvirket til overbelastning – og til slutt brann. Brannen oppdages av tilfeldig forbigående som luktet røyk. Når brannmannskapene ankommer kirka, er brenner det godt i høyre del av kirka og det er kraftig røyk.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Sent på kvelden en søndag i desember	Kirken brenner ned. Noe av inventaret i kirken berges ut av naboer som kommer til i en tidlig fase av brannforløpet. Det er svak vind fra nord.	<ul style="list-style-type: none"> • Borge, Lofoten 1983 • Langesund, 1988 • Sund, 1994 • Herøy, 1998 • Hønefoss, 2010 • Rørvik, 2012

Vurdering av sårbarhet:

Få eller ingen av brannmannskapene har erfaring med slokking av kirkebranner. En slik hendelse krever kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå.

Forventet innsatstid for mannskaper i Steigen er ca. 30 minutter. Beliggenheten til mange av kirkene og kulturhistoriske bygninger i Salten tilsier lang innsatstid, og slokkevannforsyning er i varierende grad tilfredsstillende til mange av disse bygningene. Dette kan påvirke både førsteinnsats og utholdenhet.

Forutsatt tidlig varslings, eventuelt slokkeanlegg og kort innsatstid – kan slokkeinnsats bidra til å redde kulturhistoriske verdier. Dette vil imidlertid kunne påkrevne røykdykkerinnsats.

I en slik brann er fokuset på å redde kulturelle verdier, framfor å berge kirka. Da er det viktig at det foreligger beredskapsplaner og objektsplaner, slik at de kulturhistoriske objektene blir reddet.

Et annet aspekt er hvis det skjer en parallell hendelse, da kan Salten Brann IKS være sårbare i forhold til å ha tilstrekkelig med materiell, utstyr og mannskaper.

Vurdering av sannsynlighet:

Nærmere en tredjedel av alle kirkebranner starter i det elektriske anlegget. Overbelastning og manglende ettersyn og vedlikehold er i mange tilfeller årsaken til slike branner. Mange av kirkene i Salten har gammelt elektrisk anlegg. Nasjonal statistikk viser at brann- og rednings-

vesenet rykker ut til fem kirkebranner hvert år. Den siste kirkebrannen i Nordland var i 2009, da det brøt ut brann i Rødøy kirke. Sannsynligheten for at denne hendelsen kan skje vurderes som middels.

Vurderinger av konsekvenser:

Brann i kirke vil i hovedsak påvirke samfunnsverdiene materielle- og kulturelle verdier. Kirkebygget har kun intern varsling, det vil si ingen direkte varsling til 110-sentralen Bodø. Hvis ikke branntilløpet oppdages ved en tilfeldighet, vil kirka med stor sannsynlighet gå tapt i en brann. Kirka er ikke seksjonert, det er store åpne arealer, så brannen kan spre seg veldig hurtig i kirka. Kirka er viktige signalbygg. De aller fleste har følelser og relasjoner knyttet til «sin» kirke. En kirke som brenner ned medfører ikke bare tap av en bygning, men også sannsynligvis tap av uerstattelige kulturhistoriske objekter.

Konsekvensene av kirkebrannen vurderes som svært store.

Vurdering av usikkerhet:

Det er utarbeidet god statistikk og rapporter om kirkebranner- og andre kulturhistoriske bygninger i Norge. Fagpersoner i Salten Brann IKS har også bidratt med viktig informasjon på området. Usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget vurderes som samlet sett som middels.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Automatisk slokkeanlegg
- Automatiske brannalarmanlegg med direktevarsling til 110-sentralen i Bodø
- Ettersyn og vedlikehold av elektriske anlegg og installasjoner
- Gode rutiner systematisk sikkerhetsarbeid
- Samarbeid med kirka om hva som skal berges i en brann

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall						Ikke relevant
	Skader og sykdom						Ikke relevant
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø					●	
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser						●	
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Vi har mange tilsvarende trekirker og eldre trebygninger av kulturhistoriske verdi i vårt virkeområde. Felles for de fleste bygninger av denne typen er at de brukes , og har få barrierer som hindrer at et branntilløp får utvikle seg.						

SCENARIO 10

BRANN I HOTELL

Brann- og redningsvesenet i Norge rykker ut hvert år til nærmere 100 branner i hotell- og restaurantnæringen, og det er bare tilfeldigheter som gjør at disse brannene ikke utvikler seg til større branner. I 2002 gjennomførte Norsk brannvernforening i samarbeid med Vesta en undersøkelse som avdekket manglende brannsikring i norske hoteller. En gjennomgang av et stort antall tilfeldig utvalgte tilsynsrapporter, viste at 94 prosent av hotellene hadde mangler ved brannsikkerheten. Manglene var blant annet dårlig brannvernoppfølging, for få brannøvelser, manglende dokumentasjon på brannverntiltak og rømningsveiene var mangelfull.

Økt turisme og konferanser har blant annet ført til at det planlegges flere større og høyere hoteller i Bodø og Fauske enn dagens hoteller. Det kan nevnes at hotellene i Bodø har et av de beste hotellbeleggene i landet. Det er mange hoteller i Salten og hotellene er av ulik størrelse, bygningskvalitet og noen oppfyller ikke kravene til dagens teknisk standard om brannsikkerhet. Det er hoteller i Meløy (3), Hamarøy (1), Bodø (11), Fauske (2), Rognan (1) og Værøy (1).

I dette scenarioet har vi valgt å analysere brann på Radisson Blu hotell.

Hendelsesforløp

Brannen oppstår i Radisson Blu i andre etasje på kjøkkenet etter en gassesplosjon. Brannen og røyken sprer seg raskt til ventilasjonsanlegget og trappeoppganger. Det er natt til søndag midt i desember (julebordsesong). Det blir etter hvert stor røykutvikling og brannalarmen utløses. Brannvesen er på stedet etter 10 minutter og starter slukking, men har ikke kontroll på brannen som sprer seg raskt. Det er tjukk svart røyk som skaper utfordringer både i forhold til evakuering av gjestene og brannmannskapene.

Det er julebord og mange kan være alkoholpåvirket, noe som kan gi store utfordringer for brannvesenet. 3 personer omkommer og 15 personer får røykskader og andre skader som følge av evakueringen. På grunn av kulden, blir beboerne umiddelbart fraktet til andre nærliggende hoteller. Brannvesenet har kontroll på situasjonen etter 16 timer.

Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Kl. 02.10 en natt i midten av desember	Hotellet har 186 hotellgjester, og 200 som er i restauranten. 15 ansatte er på jobb denne natta. Hotellet har 13 etasjer. Sterk vind og ingen nedbør.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

En brann som går over mange etasjer, vil være en svært alvorlig hendelse. Det at brannen skjer på vinteren, rett før jul vil medføre ekstra utfordringer. Ikke bare for brannmannskapene, men også for gjesten som kan bli stresset og urolig. Evakuering av gjester og ansatte kan bli

utfordrende. De fleste vil være avhengig av hjelp for å komme seg i sikkerhet. Flere hoteller bruker utenlandsk arbeidskraft og de er på alle nivåer i organisasjonen, men primært i renhold- og kjøkkenavdelingen. Dette innebærer at det blant annet kan bli kommunikasjonsutfordringer i en reell hendelse.

Omfanget av en slik hendelse setter også Salten Brann IKS på prøve når det gjelder kapasiteten og håndteringsevnen. Det å håndtere en slik hendelse krever at mannskapene har kunnskap og kompetanse både på operativt og strategisk nivå, samt riktig utstyr og gode beredskapsplaner. I en langvarig hendelse vil det også bli behov for å rullere på røykdykkere, og det krever at Salten Brann IKS har tilgang på tilstrekkelig med kvalifiserte røykdykkere.

Flere av hotellene og høyhusene i Bodø ligger på kaikanten. Dette betyr at det i beste fall er 3 sider av bygget som er tilgjengelig for brannmannskaper for å kunne foreta evakuering med lift. Bygningen kan i tillegg være bygd sammen med andre bygg (kjedet sammen), slik at det gir ytterligere utfordringer for både evakuering og slokking.

Denne hendelsen krever også at nødetatene samvirker godt under hendelsen og har god innsikt i andres beredskapsplaner.

Et annet aspekt som er viktig å trekke fram, er at hvis det skjer en samtidighetskonflikt, kan Salten Brann være sårbare i forhold til å få tak i tilstrekkelig med personell.

Vurdering av sannsynlighet:

Det har ikke vært mange store hotellbranner i Norge, der personer har omkommet eller blitt hardt skadd. I ansvarsområdet til Salten Brann IKS bygges det flere og høyere hoteller, samt det planlegges stadig flere hoteller. Til tross for at det finnes tekniske installasjoner og alarmanlegg som skal forebygge og tidlig detektere brann/røyk (risikoreduserende tiltak), kan disse svikte eller bli satt ut av funksjon. Sannsynligheten vurderes som middels.

Vurdering av konsekvenser:

Det har ikke vært mange hotellbranner i Norge, men konsekvensene av en stor brann kan bli veldig store. Det er ulike faktorer som spiller inn i hvor store konsekvensene kan bli. Det er for eksempel tekniske mangler og manglende beredskapsplaner.

Scenarioet vil påvirke samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier, og konsekvensene blir vurdert til middels.

Vurdering av usikkerhet:

Analysen er basert på eksisterende dokumentasjon og faglige vurderinger om brann i hotell. Fagpersoner i Salten brann har bidratt med viktig informasjon om branntilfellene på hotellene i regionen. Ut ifra det kunnskapsgrunnlaget vi har vurderes usikkerheten som middels.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utstyr/materiell
- Automatisk slokkeanlegg
- Automatiske brannalarmanlegg med direktevarsling til 110-sentralen i Bodø
- Ettersyn og vedlikehold av elektriske anlegg og installasjoner
- Gode rutiner systematisk sikkerhetsarbeid
- Styrke kompetansen hos ansatte på hotell/høyhus.
- Kurs/opplæring av ansatte på hotell/høyhus

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall			●			3 omkom
	Skader og sykdom			●			15 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Dette er overførbart til liknende hendelser i Salten						

SCENARIO 11

OMRÅDEBRANN

I de senere år har områdebrann forekommet i landet, og slike hendelser får store samfunnsmessige konsekvenser og resulterer i svært store skadeomfang. DSB definerer områdebrann (storbrann) som en brann der mer enn 20 hus kan gå tapt i tett trehusbebyggelse (DSB, 2014), og begrepet storbrann omtales i dimensjoneringsforskriften (2003) som tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning.

Kjennetegn for områder der det kan oppstå områdebrann er (eldre) tett trehusbebyggelse som er oppført i tider med annen lovgivning enn dagens krav, samt det kan være svært varierende nivå på den tekniske og bygningsmessige brannsikkerheten. Videre anses faren for spredning fra et bygg til et annet bygg som stor, siden det er tett trehusbebyggelse. I Salten har vi flere områder med tett trehusbebyggelse, og i dette scenarioet har vi valgt å analysere brann i Jæra boligfelt.

Hendelsesforløp		
Det oppstår brann i et bolighus i Jæra boligfelt i Glomfjord. Dette området består av 42 boliger som er bygd i tidsperioden 1913-1920. Den nødstilte som ringer 110-sentralen Bodø opplyser om at det er sterk vind og brannen sprer seg forholdsvis raskt til nabohuset. Innringer opplyser at hun har begynt å vekke beboerne.		
Totalt omkommer 1 person og 7 personer blir lettere eller hardt skadd.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Torsdag i november kl. 02.00	Brann i et boligområde med til sammen 42 hus som er bygd i tidsperioden 1913-20. Det er -3 grader celsius, 13 m/s vind, bakken er tørr og snøfri, ingen nedbør, og husene står tett og det er fare for spredning. Det bor om lag 70 personer i boligene, noe som medfører omfattende evakuering.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Få eller ingen av brannmannskapene har erfaring med slokking av områdebrann. Områdebrann er kompleks og ressurskrevende, og håndteringsevnen krever god organisering, kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå, samt riktig utstyr, materiell og beredskapsplaner. I en slik hendelse vil det være behov for å anvende ulike slokkesmetoder og ulike slokkemidler.

Tilstrekkelig med slokkevann- og skumvæskesyning kan være en utfordring i slike hendelser. Det kan være behov for røykdykkerinnsats, men i

denne hendelsen vil det i hovedsak være utvendig sikring og bekjempelse i form av utvendig slokking og utvendig innsats for å hindre spredning til andre bygninger.

Mangelfull sikring av eldre bebyggelse kan også være en utfordring for brannvesenet.

Et annet aspekt det er viktig å trekke fram, er hvis det skjer en parallell hendelse, vil denne hendelsen legge beslag på alt av utstyr og mannskaper.

Vurdering av sannsynlighet:

Statistikk viser at Salten Brann IKS rykket ut til 96 hendelser som er relatert til «brann i bygning» i 2017 og 2018, men det er ikke kartlagt om disse hendelsene hadde potensial til å utvikle seg til en områdebrann. Legger vi den nasjonale statistikken til grunn kan vi i grove trekk anta at en områdebrann i Norge kan inntreffe hvert 15. år. I ansvarsområdet til Salten Brann IKS er det eldre tette trehusbebyggelser som har potensialet til å utvikle seg til en områdebrann under gitte forhold. Sannsynligheten vurderes som middels.

Vurdering av konsekvenser:

Samfunnsverdiene liv og helse (akutte og kroniske røykskader) og materielle verdier blir hovedsakelig rammet av denne hendelsen. Hvor alvorlige konsekvensene blir avgjøres av flere faktorer. Det kan blant annet være; hvor hurtig brannen sprer seg, tilstand på beboerne, typografi, vindretning, værforhold, luftfuktighet, tørre materialer, byggeskikk og manglende beredskapsplaner. Når det er kraftig vind øker det muligheten for brannspredning via «flyvebranner». Langvarig og ressurskrevende håndtering fra brannvesenet vil redusere beredskap og kapasitet i andre deler av regionen. Konsekvensene vurderes til middels.

Vurdering av usikkerhet:

Riksantikvaren og DSB (2005) har utarbeidet en rapport der de har kartlagt antall verneverdige tette trehusbebyggelse med fare for områdebrann. Det er derimot ikke kartlagt hvilke områder med tett trehusbebyggelse som ikke er verneverdige, men der det er fare for områdebrann. Ut i fra erfaringer fra brann- og redningsvesen er det mye som tyder på at det i enkelte tilfeller er tilfældigheter som har gjort at ikke en boligbrann i tett trehusbebyggelse har

utviklet seg til en områdebrann. Dette kan blant annet være gunstige vind- og værforhold under hendelseshåndteringen.

Det er gjort lite nasjonal forskning på feltet områdebrann, men det gjort forskning på områdebrann blant annet i Australia, New Zealand, USA, Japan og Sverige. Salten Brann IKS bør vurdere om dette er relevant kunnskap for norske forhold.

Ut i fra kunnskapsgrunlaget vurderes usikkerheten som middels.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Beboerinvolvering: Bevisstgjøre huseier og bruker om risikobildet
- Kombinere forebyggende og skadebegrensende tiltak
- Klargjøre brannvesenets forventninger til bygningseiere om tilrettelegging for innsats
- Samarbeid med plan- og bygningsmyndigheter
- Gjennomføre tilsyn for å sikre at brannsikringsbarrierer er etablert, konsekvensreducerende barrierer fungerer og at eier og bruker driver systematisk sikkerhetsarbeid i større bygninger
- Sikre tilstrekkelig vannforsyning til brannslukking
- Brannsikringsplaner for områder med stor spredningsfare

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke		●				0,1-1 % per år (1 gang i løpet av 101-1000 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall		●				1 omkom
	Skader og sykdom			●			7 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø		●				
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			1- 10 mill. kr
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Dette er overførbart til liknende hendelser i Salten						

3.3

Kjemikalie- og eksplosive hendelser

SCENARIO 12

BRANN I TANKANLEGG

Farlige stoffer er kjemikalier, stoffer, stoffblandinger, produkter, artikler og gjenstander som har slike egenskaper at de representerer en fare for mennesker, materielle verdier og miljøet ved et akutt uhell (DSB, 2014). Hendelser som er relatert til farlige stoffer kan enten oppstå på stasjonære virksomheter som håndterer farlige stoffer eller ved transport av farlig gods. I Salten er det 10 virksomheter som håndterer så store mengder farlige stoffer at de omfattes av stor-

ulykkesforskriften. I en rekke industrianlegg, virksomheter og i landbruk i Salten benyttes en rekke kjemikalier og eksplosive farlige stoffer. Flere av disse stoffene er giftige eller brann- og eksplosjonsfarlige, og uønskede hendelser relatert til disse stoffene kan få store konsekvenser for liv og helse, miljø og materielle verdier.

I dette scenarioet analyserer vi en hendelse med brann i et tankanlegg på Burøya.

Hendelsesforløp		
Det oppstår brann i et fryselager i tilknytning til en ammoniaktank på Burøya i Bodø havn. Brannen medfører at det oppstår lekkasje fra tanken, og ammoniakk i gassform strømmer ut. En periode er det også fare for at ammoniaktanken kan eksplodere som følge av trykkøkning på grunn av brannen. Til å begynne med er gassutviklingen stor, men den avtar etter hvert på grunn av nedkjøling som følge av trykkfall i tanken. Vinden blåser fra nordlig retning i moderat styrke, og tar med seg gass mot sentrumsområdet der det bor flere tusen innbyggere. Fra tankanlegget til sentrum er det på det korteste om lag 600 m. Det går ut varsel til befolkningen om at de må holde seg innendørs og lukke dører og vinduer.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Sent på kvelden en hverdag i januar. De første to timene spres store mengder gass før utslippene og spredningen avtar.	Flere tonn ammoniakk lekker ut. Et tusentalls mennesker befinner seg i området som eksponeres for gassen. En langvarig hendelse.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Virksomhetens risikostyringssystem skal forhindre at ulykker som beskrevet skal inntreffe. Anlegg av denne typen har barrierer, rutiner og tilsyn som bidrar til høy sikkerhet. Tidligere ulykker i samme område og andre steder viser derimot at uhell og ulykker kan forekomme.

Når Salten Brann iKS skal håndtere en slik hendelse er det viktig at de har riktig ressurser som utstyr, kunnskap, kompetanse, både operativt og strategisk, samt tilstrekkelig med personell for å håndtere situasjonen. I en slik situasjon er det viktig at det eksisterer interne og eksterne beredskapsplaner.

En annen utfordring er hvis det skjer en samtidighetskonflikt i samme området.

Vurdering av sannsynlighet:

Sannsynligheten for utslipp av en slik størrelse at det truer tett befolkede områder er svært lav. De tre hendelsene i Bodø siden 2001 tilsier imidlertid at sannsynligheten er tilstede og må hensyntas. At det har vært tre hendelser på de siste 18 årene, der særlig den første hadde et stort skadepotensiale underbygger denne vurderingen. Sannsynligheten er middels.

Vurdering av konsekvenser:

Det er samfunnsverdiene liv og helse og miljø som vil bli rammet.

De samfunnsmessige konsekvensene er på kort sikt relativt store. Potensialet for at mange mennesker kan bli påvirket av hendelsen er stort. Et vesentlig moment er det at byens sykehus befinner seg i et område som risikerer eksponering, om lag 1 km fra skadestedet. Eksponering for ammoniakk-gass kan være skadelig for luftveiene, og for personell nær skadestedet som risikerer eksponering for store konsentrasjoner kan den være livstruende. Ammoniakk-gassen vil imidlertid fort tynnes ut til en så lav konsentrasjon at den ikke medfører helsefare. Konsekvensene vurderes som små.

Vurdering av usikkerhet:

Utslipp av denne typen er en forholdsvis kjent fare, det er omfattende sikkerhetskrav til oppbevaring, og det føres tilsyn med virksomheter

som lagrer mengder av den størrelsesorden som er beskrevet, men slike hendelser har skjedd tidligere i Norge. Usikkerheten er derfor vurdert til å være middels.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Målrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall		●				1 omkom
	Skader og sykdom		●				3 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser			●				
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Hendelsen er overførbar til liknende typer hendelser						

3.4

Transporthendelser

SCENARIO 13

TRAFIKKULYKKE MED FARLIG GODS

Transport av farlig gods på vei har fått økt oppmerksomhet blant annet fra DSB de siste årene. Bakgrunnen for det er at de fleste transportulykkene av farlig gods skjer på vei (DSB, 2018). I Salten, er det i hovedsak på E6 det transporteres farlig gods, som blant annet

eksplosive stoffer, gasser og brannfarlige væsker, og hendelser innen transport av farlig stoff kan medføre svært store konsekvenser for liv og helse, miljø og materielle verdier. I dette scenarioet har vi valgt å analysere en trafikkhendelse med bensin på Storjord.

Hendelsesforløp		
En tankbil med henger lastet med totalt 26000 liter bensin kolliderer med en personbil på E6 på Storjord. Det er 3 passasjerer i personbilen som er hardt skadd og en omkom. Sjåføren i vogntoget er fastklemt og hardt skadd. Hengeren påføres omfattende skade med stor lekkasje, og mesteparten av bensinen renner ut og fyller opp grøfter og stikkrenner. Det danner seg raskt lange køer på begge sider av ulykkesstedet. Det er fare for at bensinen skal antennes, og at dette medfører at tanken på bilen eksploderer. Både veg og jernbane forbi ulykkesstedet stenges.		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
På ettermiddagen en søndag i oktober. De første to timene spres store mengder gass før utslippene og spredningen avtar.	4 personer er hardt skadd og 1 omkom. Det har rent ut mer enn 10.000 liter bensin, og eksplosjonsfaren er overhengende	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

All ferdsel og opphold i nærheten av ulykkesstedet er forbundet med stor risiko, siden det er tett konsentrasjon av bensindamp og overhengende eksplosjonsfare. E6 blir stengt i mer enn ett døgn, og omkjøring blir etter hvert kunngjort via FV812 over Misvær. Jernbanen blir helt stengt i samme periode. Ved siden av den akutte faren for antenning og eksplosjon, medfører også ulykken en betydelig miljøtrussel. Bensinen er svært krevende å samle opp siden den har flytt ut over et stort område, ned mellom stein og vegetasjon, og i stikkrenner under veien.

Salten Brann IKS eller den enkelte kommune har ingen kontroll eller oversikt over hvilke typer eller hvor hyppig farlig gods blir fraktet på E6. Utenom Salten Brann IKS er det ingen større lokale redningsressurser for å håndtere større hendelser av denne karakter.

Utfordringen til Salten Brann IKS er om de har tilstrekkelig med ressurser og kompetanse for å håndtere slike hendelser. Det gjelder både å ha kompetanse på operativt og strategisk nivå.

For å håndtere en slik hendelse er Salten Brann IKS avhengig av andre beredskapsaktører som for eksempel sivilforsvaret.

I slike omfattende hendelser er det viktig at det er utarbeidet interne og eksterne beredskapplaner.

Salten Brann IKS er også sårbar hvis det skjer en parallell hendelse i det samme område.

Vurdering av sannsynlighet:

Det er mye trafikk og tungtrafikk med ulik type last som går på E6 gjennom Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy. En stor del av denne lasten

kan utgjøre en risiko for både forurensning og eksplosjonsfare. Sannsynligheten er vurdert til middels.

Vurdering av konsekvenser:

Samfunnsverdiene liv og helse og natur og miljø blir rammet av denne hendelsen.

Ved antennelse og eksplosjon umiddelbart eller rett etter ulykken, vil faren for liv og helse være overhengende. Biler i nærheten vil bli rammet, og det vil ta tid før biler og mennesker er ute av det farlige området. Når personell er ute av området vil konsekvensene være vesentlig lavere, men fortsatt med en viss risiko for innsatspersonell på stedet. Det vil trolig oppstå miljømessige konsekvenser. Bensinen vil påvirke vegetasjonen, og renne ut i bekker og elver og påføre miljømessig skade. Konsekvensene vurderes som middels.

Vurdering av usikkerhet:

I de siste årene har det vært en del tilfeller med transportulykker på vei med farlig stoff. DSB har

fokus på dette feltet og det er utarbeidet statistikk og rapporter over uønskede hendelser som har inntruffet i denne kategorien. I perioden 2017-2018 var det tre branner i vogntog i Salten (BRIS, 2019).

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt i dette tilfellet og usikkerheten vurderes som liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Måltrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall		●				1 omkom
	Skader og sykdom		●				4 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser			●				
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Hendelsen er overførbar til liknende typer hendelser						

SCENARIO 14

BRANN I VOGNTOG I TUNNEL

I Salten er det totalt 47 tunneler med en samlet lengde på 64 kilometer. E6 som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske, Sørfold og Hamarøy er den viktigste transportåren i regionen, og den lengste veistrekningen i Salten med en totallengde på 245 kilometer. Veistrekningen har 23 tunneler med en totallengde på 23 kilometer, og lengden på tunnelene varierer fra 39 meter til 4457 meter. Tunnelene ligger i Sørfold (16), Hamarøy (2), Fauske (1) og Rognan (4). FV17 som går gjennom Meløy kommune har tre tunneler med relativ høy døgntrafikk. Den lengste tunnelen er Svartistunnelen som er på 7,6 kilometer. Det er viktig å påpeke at enkelte av tunnelene har gammel standard som ikke oppfyller kravene i tunnelforskriften. Statens vegvesen har oppgradert og er i ferd med å oppgradere tunnelene i regionen for at de skal

tilfredsstillende nye EØS-krav som har til formål å bedre trafiksikkerheten.

I de senere årene har det i Norge vært mange branner i kjøretøy i tunneler, og i Saltenregionen har det også vært tilfeller. Mye av stykkogds og farlig stoff transporteres på E6, og rapporten «Nærings- og godsanalyse-Nordland» (2018) estimerer en betraktelig økning av tungtransporten på E6 framover. Brann i kjøretøy i tunnel er en alvorlig hendelse som har store katastrofepotensial. Utfordringene kan variere fra tunnel til tunnel, men ut ifra et helhetsbilde er brann i kjøretøy i en tunnel en krevende håndtering for brann- og redningsvesen. I dette scenarioet har vi valgt å analysere en trafikkulykke med et vogntog og turistbuss i Sørfold kommune.

Hendelsesforløp

Et vogntog med kontorrekvisita er på vei nordover langs E6 i Sørfold kommune. Da vogntoget har kommet 700 meter inn i Aspfjordtunnelen møter den en turistbuss. Tunnelen er smal og vogntoget og bussen «skraper» i hverandre når de passerer. Sjåføren av vogntoget mister kontrollen på kjøretøyet og kolliderer med fjellveggen. Vogntoget står tverrstilt over kjørebane. Det begynner å brenne i vogntoget, samt at drivstoff begynner å renne ut fra dieseltanken. Turistbussen har punktert venstre bak- og forhjul. Bussen har stoppet 250 meter fra vogntoget. Det er også mange personbiler i tunnelen. Den nødstilte som ringer 110-sentralen Bodø opplyser om at sjåføren i vogntoget er hardt skadd og er fastklemt. Det er sterk lukt av diesel og det begynner å komme svart røyk fra vogntoget. Innringer opplyser også om at det er flere som er lettere skadet i turistbussen og at den ikke kan kjøre videre. Totalt omkommer 2 personer og 7 personer blir lettere eller hardt skadd.

Tidspunkt

Torsdag i juli kl. 21.00

Omfang

Ett vogntog med en sjåfør og en turistbuss med totalt 55 passasjerer fra Frankrike. Flere personbiler er i tunnelen.

Lignende hendelser

Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

I dette tilfellet er det særlig lengden på tunnelen som kan vanskeliggjøre redningsarbeidet. Røyken følger den naturlige veien som er sør. Innsats fra sør er ikke mulig og det eksisterer ingen

omkjøringsmuligheter. Det er kun mulig å komme til ulykkesstedet fra nord, det vil si fra Innhavet og Oppeid brannstasjon. Innsatstid er cirka 1 time.

Dette kan medføre at brannvesenet kun kan håndtere hendelsen fra en side av tunnelen.

Omfanget av en slik hendelse setter også Salten Brann IKS på prøve når det gjelder håndteringsevnen og utfordre kapasiteten til Salten Brann IKS. Det å håndtere en slik hendelse krever at mannskapene har kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå, riktig utstyr, samt gode beredskapsplaner.

Dette krever også at nødetatene samvirker godt under hendelsen og har gode beredskapsplaner.

Hvis tunnelen blir stengt i lang tid vil det ramme nødetatene, ettersom det er ingen omkjøringsveier rundt tunnelen.

Et annet aspekt som er viktig å trekke fram, er om Salten Brann IKS er i stand til å håndtere to parallelle hendelser. Hendelsen vil beslaglegge brannmannskapene fra Hamarøy, Sørfold og Fauske. Hvis det skjer en uønsket hendelse i Sørfold samtidig som hendelsen i tunnelen, kan det være utfordrende for Salten Brann IKS og håndtere denne hendelsen på en god måte siden alt av tilgjengelige mannskaper og utstyr er i opptatt av å håndtere hendelsen i Aspfjordtunnelen.

Vurdering av sannsynlighet:

På nåværende tidspunkt er det relativ stor trafikk av tyngre kjøretøy som frakter gods og farlige stoffer langs E6, og det er estimert at denne formen for transport vil øke fram til 2030. Det eksisterer riktignok ikke eksakte tall på hvor mye og når farlig gods transporters.

Samtlige tunneler har ett løp og mange tunneler oppfyller ikke kravene i tunnelsikkerhets-

forskriften. Ut i fra tilgjengelig datamaterialet vurderes sannsynligheten for at denne hendelsen skjer som middels.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil i hovedsak påvirke samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier. Hvor alvorlig konsekvensene blir av en slik hendelse avgjøres av flere faktorer. Det kan blant annet være hvor omfattende skader det blir på bussen og hvor mye drivstoff som renner ut. Konsekvensene vurderes som middels.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer et godt og veldokumentert datagrunnlag for hendelser med brann i kjøretøy i tunnel. Sannsynlighetsangivelsen er basert på historiske data, fagkompetanse og fremtidige analyser av tungtransport langs E6. Ulike faktorer har innvirkning på konsekvensene av en slik hendelse. Det kan være hvor fort brannen starter, hvor mye drivstoff renner ut etc. Det er relativ stor datatilgang innen dette området. Det er også stor kunnskap om trafikkulykker og et bredt erfaringsmateriale. Kunnskapsgrunnet innen dette feltet vurderes som god og usikkerheten vurderes som liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Målrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall		●				2 omkom
	Skader og sykdom			●			7 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser				●			
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Dette er overførbart til liknende hendelser						

SCENARIO 15

TOGULYKKE

Sikkerheten på jernbanen er veldig god i Norge, og det skjer få togulykker der menneskeliv går tapt, eller personer blir skadet. De siste ti årene har det i gjennomsnitt vært fire til fem ulykker i året knyttet til jernbane. Årsakene til ulykkene er blant annet personer eller kjøretøy krysser jernbanesporet, teknisk eller menneskelig svikt og naturhendelser.

Nordlandsbanen går gjennom kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Jernbanen er svært viktig for gods- og passasjertrafikken i regionen, og et viktig bindeledd og kommunikasjonsmåte for regionen. Det fraktes mye stykkgoods på jernbanen til Fauske, for deretter å bli omlastet til godstrafikk langs E6.

Jernbanestrekningen i Salten har seks lange tunneler som er over 1000 meter, og tunnelene Hopstunnelen og Naurstadhøgda er definerts om

særskilte objekter. Bane NOR vurderer at enhver alvorlig hendelse i tunneler vil være en betydelig utfordring med tanke på redning og bekjempelse, fordi tilgjengeligheten og adkomsten til ulykkesstedet er krevende og utfordrende med hensyn til å få inn redningsmannskaper og materiell (Bane NOR, 2018).

Jernbanestrekningen i Salten går flere steder langs sjø og ras- og skredutsatte områder (ROS Salten 2017), og jernbanen går gjennom flere områder der det er krevende å få inn redningsmannskaper og materiell.

Sikkerheten på jernbanen er god, men likevel skjer det togulykker, og i 2002 skjedde det en stor og omfattende togulykke utenfor Rognan. I dette scenarioet har vi valgt å analysere brann om bord på et passasjertog som er på vei fra Bodø til Trondheim.

Hendelsesforløp		
<p>Sørgående persontog (nattoget til Trondheim) har kollidert med et steinskred i søndre portal av Kvenflåget-tunnel (1432m) og det meldes om røykutvikling fra toget. 10 personer er omkommet, 24 personer er alvorlig skadet og 30 personer får mindre alvorlige skader.</p> <p>Hendelsen inntreffer lørdag 16 februar kl. 2230. Det er ca. 230 passasjerer om bord. Røyken driver sørover slik at passasjerene må evakueres nordover (mot Fauske).</p>		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
16. februar kl. 22.30	<ul style="list-style-type: none"> • 10 omkomne • 24 alvorlig skadde • 30 mindre alvorlig skadde • Det brenner i lokomotivet	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

En slik hendelse er så krevende at det vil legge beslag på store ressurser for Salten Brann IKS, siden det er en langvarig og komplisert innsats. Mange steder er det vanskelig og utfordrende å

komme til jernbanelinjen fra vei. Salten Brann IKS vil være sårbar på flere områder:

- Alt materiell må inn på skinner (Bane NOR)
- Tilgang til ulykkessted (hvor er arbeidstoget

stasjonert på ulykkestidspunkt)

- Tilgang på redningsmateriell (slokkevogn til Bane NOR)
- Kommunikasjon med tog forgår på GSM-R
- Ikke tilrettelagt for nød- og redningsarbeid
- Stor forskjell på nye og gamle togsett, angående brennbarhet i innredningen. Agenda-togene er sikker, men ikke de gamle togsettene
- Det har aldri vært gjennomført øvelser på å frakte utstyret på skinner
- Hendelsen krever kunnskap og kompetanse på operativt og strategisk nivå.
- Det må foreligge interne- og eksterne beredskapsplaner

Et annet aspekt som er viktig å trekke fram, er om Salten Brann IKS er i stand til å håndtere to parallelle hendelser. Denne hendelsen vil legge beslag på store ressurser i Salten Brann IKS.

Vurdering av sannsynlighet:

Det er relativ stor trafikk på jernbanestrekningen som går gjennom kommunene Saltdal, Fauske og Bodø. Det forventes at frekvensen av passasjertog øker i tiden framover. Sannsynligheten vurderes i dette tilfellet som lav.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil i hovedsak påvirke samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier.

Hvor alvorlig konsekvensene blir av en slik hendelse avgjøres av flere faktorer. Det kan blant annet være hvor mange passasjerer er ombord, hastigheten på toget, hvor hurtig brannen sprer seg og hvordan togsettet er etter sammenstøtet. Konsekvensene av en slik hendelse vurderes som svært store.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer data og erfaringer fra brann i tog i Norge. Bane NOR har utarbeidet gode analyser og evalueringsrapporter etter de tidligere hendelsene. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt i dette tilfellet og usikkerheten vurderes som liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Samordne beredskapsplaner med Bane Nor
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Måltrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke		●				0,1-1 % per år (1 gang i løpet av 101-1000 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall				●		10 omkomne
	Skader og sykdom					●	24 alvorlig skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap			●			Inntil 10 mill.
Samlet vurdering av konsekvenser						●	
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Dette er overførbart til liknende hendelser langs jernbarnestrekningen i Salten						

SCENARIO 16

BUSSULYKKE

En bussulykke med mange passasjerer kan gi store konsekvenser for liv og helse. På E6, FV17 og RV80 er det relativt høy trafikk av turistbuss, skolebuss, regionale busser og lokale busser. Det er veistrekningen E6 som har den største

økningen av busstrafikk og en årsak er økt aktivitet av turistbuss i sommerhalvåret. Scenarioet som analyseres er en trafikkulykke med en rutebuss på vei mellom Narvik og Bodø.

Hendelsesforløp		
Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
På E6 rett nord for Mørsvikbotn i Sørfold kjører en buss av veien. Den ruller ned en bratt skråning og blir liggende på taket. Bussen får større deformasjonskader i karosseriet, flere av vinduene knuses og deler av taket kollapser. Værforholdene er skiftende, med lokalt mye nedbør i form av snø. Temperaturen ligger rundt 0 grader, og det blåser friskt.		
En fredag kveld i november	Det er til sammen 46 personer i bussen, hvor 19 skades og 6 omkommer. Fartsgrensen på ulykkesstedet er 80 km/t. Ingen andre kjøretøyer er involvert.	Se overfor

Vurdering av sårbarheten:

Håndtering av bussulykker krever særskilt trening, kunnskap og kompetanse til å håndtere slike omfattende ulykker. I dette tilfellet er det mange døde, skadde og fastklemte personer. Da er det viktig at brannmannskapene har riktig utstyr som for eksempel frigjøringsutstyr og annet utstyr som er tilpasset bruk på tyngre kjøretøy. For å løse denne oppgaven på en god måte, er det nødvendig at det er tilstrekkelig med brannmannskaper som kan delta i oppgaveløsningen. Fra nærmeste brannstasjon til der hendelsen inntreffer er innsatstiden 30 minutter.

Ulykker med busser innebærer som regel stort skadeomfang, og kan være utfordrende rent redningsteknisk. Samtidig er det viktig at ledere har øvd på samhandling med andre nødetater på slike hendelser. Gode prioriteringer og samhandling er svært avgjørende for utfallet.

Et annet moment som må trekkes fram er om Salten Brann IKS er sårbar hvis det inntreffer en ny hendelse i samme område.

Vurdering av sannsynlighet:

Siden 2005 har det vært 3 alvorlige bussulykker i Salten. Ulykkene har ført til mange skadde og en har omkommet. Ulykkesfrekvensen med buss er variabel. Eksempelvis hadde Hamarøy tre bussulykker knyttet til utforkjøring i løpet av to år, hvorav to av disse var turistbuss (ROS Hamarøy, 2018). Den generelle økningen av busstrafikk langs E6, påvirker sannsynligheten for bussulykker. Et annet moment som kan spille inn, er at utenlandske bussjåfører har liten eller ingen erfaring med smale norske veier og kjøreforhold.

Sannsynligheten for at denne hendelsen kan skje vurderes som middels.

Vurdering av konsekvenser:

I denne hendelsen er det samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier som blir påvirket. Moderne turbuss tar mellom 50-60 passasjerer, og det er sannsynlig at en slik hendelse kan føre til tap av liv og mange skadde. Det er ulike faktorer som kan spille inn på skadeomfanget,

som for eksempel bruk av sikkerhetsbelte, hastighet på bussen når den kjørte utenfor veien og fysisk tilstand hos passasjerene. Konsekvensene vurderes som store.

Vurdering av usikkerhet:

Trafikkulykker med buss forekommer, men i mindre grad enn for andre typer kjøretøy. Statens vegvesen har blant annet kartlagt dette området og det er også utarbeidet statistikk på dette feltet.

Ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderes usikkerheten samlet sett som liten

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Måltrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall				●		6 omkom
	Skader og sykdom			●			19 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø						Ikke relevant
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser					●		
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Denne type hendelse er overførbar til andre deler i Salten der en tilsvarende hendelse inntreffer. En hendelse tilknyttet transport av skolebarn med buss vil være sammenlignbar.						

SCENARIO 17

SKIPSULYKKE MED PASSASJERSKIP

Bodø Havn er ett av de viktigste havneanleggene i Nord-Norge. Årlig fraktes det over 1 million tonn gods, over 345 000 passasjerer og 7800 skipsanløp over Bodø havn. Havnen har en viktig funksjon som nødhavn og er også base for Bodøs marine og maritime virksomheter.

Salten har 200 kilometer lang kystlinje, og skipstrafikken består primært av fiskefartøy, stykkgodsskip, ferger og passasjerskip som cruiseskip, Hurtigruten og lokale hurtigbåter. Frem mot 2040 er det forventet en økning i skipstrafikken langs Nordlandskysten og den største økningen er knyttet til fartøystypene gasstankere, containerskip, kjemikalietankere, råoljetankere og produkt-tankere (Bodø Havn,

2018). Når det gjelder skipstrafikk til «industri-områder» kan vi trekke fram Yara Glomfjord, Cargill Ewos Halså, Elkem Sørfold, Nordlaks Smolt AS i Hamarøy og industriområdet i Saltdal.

Cruisetrafikken til Bodø og Lofoten øker og det er særlig cruisetrafikken om vinteren som øker. Bodø Havn har en målsetning om 40 cruiseanløp i Bodø innen 2040, det vil si en økning i cruise-trafikken på om lag 130 prosent. Med bakgrunn i den økende cruiseskiptrafikken, øker også muligheten for at det kan skje en uønsket hendelse der cruiseskip er involvert. I dette scenarioet har vi valgt å analysere brann om bord på et cruiseskip.

Hendelsesforløp

Et cruiseskip i Vestfjorden med 1800 passasjerer og en besetning på 900 melder om brann i generatorrommet. Skipet mister motorkraft og brannen kommer ut av kontroll og tjukk grå røyk sprer seg i skipet. Mannskapet klarer ikke å håndtere hendelsen alene, og kapteinen varsler HRS i Bodø om at de ønsker bistand for å håndtere hendelsen. HRS i Bodø varsler nødetatene med følgende melding:

- Cruiseskip har mistet motorkraft, men kapteinen klarer å manøvrere skipet
- Brannen er delvis under kontroll, men de trenger assistanse for å håndtere hendelsen
- Røyk sprer seg i deler av cruiseskipet og kapteinen er usikker på omfanget

Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
Det er fredag i februar	Det er totalt 2700 personer involvert i hendelsen. 7 omkom og 35 skadde.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Ulykker med cruiseskip kan forekomme flere steder i virke- og ansvarsområde til Salten Brann IKS. Slike hendelser er så krevende at det vil legge beslag på store ressurser for Salten Brann IKS, siden det er en langvarig innsats. RITS er den enheten som er førsteinnsats på hendelser til sjøs. Under større hendelser vil det bli behov for flere mannskaper etc.

Utfordringen til Salten Brann IKS er om de har riktig utstyr og kompetanse, både på operativt og strategisk nivå, til å utføre slike oppdrag på en god måte. For Salten Brann IKS skal kunne utføre jobben på en god måte er de avhengig av å ha tilgang på helikopter på 330-skvadronen. Er ikke helikopteret tilgjengelig, kan ikke RITS-teamet dra til cruiseskipet.

Vurdering av sannsynlighet:

Det er økt cruisetrafikk i det aktuelle området, og trenden viser at det blir økt trafikk i vinterhalvåret. Tall fra BRIS viser at det i perioden 2013-2018 var det 5 brann/branntilløp på skip i regionen. Ut i fra data vurderes sannsynligheten for at dette kan skje er middels.

Vurdering av konsekvenser:

Scenarioet vil i hovedsak påvirke samfunnsverdiene liv og helse og materielle verdier.

En følgehendelse av en slik ulykke er at det lekker ut drivstoff og det vil påvirke miljøet.

Konsekvensene av liv og helse vurderes som store.

Vurdering av usikkerhet:

Det eksisterer data og erfaringer fra brann i cruiseskip i Norge. Sannsynlighetsangivelsen blir av en teoretisk karakter basert på historiske

data og forventet økt cruisetrafikk i nærområdet. Konsekvensene er basert på tidligere hendelser, men forutsetningene har stor innvirkning på hvor mange som omkommer eller blir skadd. Ulike forutsetninger kan være hvor mye røyk, hvor hurtig brannen sprer seg, hvor raskt RITS ankommer skipet etc. Usikkerheten vurderes som middels.

Mulige risikoreducerende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utsyr/materiell
- Måltrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke			●			1-2 % per år (1 gang i løpet av 51-100 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten				●		2-10 % per år (1 gang i løpet av 11-50 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall				●		7 omkom
	Skader og sykdom				●		35 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				Oljeutslipp
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser					●		
Usikkerhet	Middels						
Overførbarhet	Overførbart til andre typer hendelser til sjøs der RITS må delta. Det kan være brann i hurtigbåter, grunnstøting etc.						

SCENARIO 18

FLY- OG HELIKOPTERHAVARI

Bodø lufthavn er den eneste flyplassen i Salten og har dermed en sentral funksjon for regionen. Bodø lufthavn er Norges nest største luftfartsknutepunkt etter Gardermoen Oslo Lufthavn. I 2018 var det 44 000 sivile flygninger og rundt 2 millioner passasjerer som reiste til eller fra Bodø Lufthavn.

Flysikkerheten i Norge er sikker med strenge nasjonale og internasjonale standarder og flyhavari forekommer veldig sjelden. Det siste flyhavariet i Norge var i Namsos i 1993, men det

har vært flere tilfeller av ulykker i norsk luftfart med blant annet småfly og helikopter. I norsk luftfart var det i gjennomsnitt 18 ulykker per år i perioden 2009-2017, hvorav 2 ulykker per år har vært dødsulykker. I Salten var det en helikopterulykke i 2018 der to personer omkom.

Det er rimelig høy aktivitet i Salten med småfly og helikopter i forbindelse med transport, tilsyn og oppsyn. I dette scenarioet analyserer vi en flyhendelse i Bodømarka.

Hendelsesforløp

Lufttrafikkjentesten i Bodø mottar MAYDAY-melding fra et middels stort to-motors propellfly med 20 passasjerer og et mannskap på 3. Flyet er på vei fra Lofoten til Bodø, og har fått stopp på den ene motoren noen minutter før forventet ankomst Bodø. Etter kort tid forsvinner flyet fra radaren i området øst på Bodø-halvøya. Det slås katastrofealarm.

Nødsentralene mottar anrop fra turgåere som melder å ha sett et fly forsvinne bak tretoppene i skogområdet nord for Heia ved Soløyvannet. Turgåerne har løpende kontakt med nødsentralene og tar seg frem til havaristedet som ligger om lag 200 meter fra en traktorvei. De melder at vingene er revet av, men at skroget synes å være relativt intakt. Det ryker av vraket, men er ikke synlige flammer. Litt senere meldes det om at det registreres bevegelse inne i skroget, men at det ikke er mulig å ta seg inn vraket uten hjelpemidler.

Tidspunkt	Omfang	Lignende hendelser
På kvelden omkring mørkets frembrudd onsdag i påskeuken	Flyulykker av denne typen har ofte, men ikke alltid, dødelig utgang for alle involverte. 14 omkomne og 9 skadde.	Se overfor

Vurdering av sårbarhet:

Flyulykker av denne typen har ofte dødelig utgang. Håndtering av ulykkene er vanskelig fordi avstanden fra redningsressursene til havaristedet er lang, adkomst er utfordrende, og det er krevende å transportere inn hjelpemansker og redningsutstyr.

Ulykken innebærer liten risiko for andre enn de som er direkte involvert. At ulykken skjer i påsken gjør at det kan være færre redningsressurser

tilgjengelig på kort varsel enn ellers.

For at brannvesenet skal utføre en god jobb, må de ha riktig kompetanse og utstyr. Det er også viktig at det er interne- og eksterne beredskapsplaner.

Et annet moment som er viktig å trekke fram er om Salten Brann IKS er kapabel til å håndtere en parallell hendelse siden alt av tilgjengelige mannskaper og utstyr er bundet opp i hendelsen.

Vurdering av sannsynlighet:

Flyulykker skjer sjelden. Sikkerhetsregimet i luftfarten er meget robust, og sannsynligheten for at det skal skje ulykker er svært lav.

Vurdering av konsekvenser:

I denne hendelsen er det samfunnsverdiene liv og helse og natur og miljø som blir rammet. En flyulykke har med få unntak svært alvorlige konsekvenser. I dette scenarioet er det imidlertid indikasjoner på at det kan være mulig å redde liv. Det er kritisk å få frem redningsressurser til havariet slik at redningsarbeidet kan komme i gang. At havariet skjer ute i terrenget gjør at dette tar tid. Konsekvensene vurderes som svært store.

Vurdering av usikkerhet:

Sannsynligheten for overlevelse i ulykker av denne typen er liten. I Namsos-ulykken i 1993

overlevde imidlertid 15 av totalt 21 involverte. Ulykkene må derfor håndteres i et livreddende perspektiv. Det eksisterer mange internasjonale og nasjonale rapporter og analyser på dette området, og ut i fra kunnskapsgrunnlaget vurderes usikkerheten samlet som liten.

Mulige risikoreduserende tiltak:

- Utarbeide beredskapsplaner og tiltakskort
- Samordne beredskapsplaner med øvrige samfunns- og beredskapsaktører
- Gjennomføre jevnlig øvelser på det strategiske og operative plan ved blant annet øvelsesformene Table-top, simulator eller fullskalaøvelse
- Kompetansehevende tiltak (strategisk og operativt) og utstyr/materiell
- Måltrettet opptrening av innsatsmannskaper og øving av lignende scenarier

Sannsynlighetsvurdering	Svært lav	Lav	Middels	Høy	Svært høy	Beskrivelse
Sannsynlighet for det spesifikke	●					<0,1-1 % (sjeldnere enn 1 gang i løpet av 1000 år)
Sannsynlighet for lignende hendelser i Salten		●				0,1-1 % per år (1 gang i løpet av 101-1000 år)

Konsekvensvurdering							
Samfunnsverdi	Konsekvenstype	Konsekvenskategori					Beskrivelse
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store	
Liv og helse	Dødsfall					●	14 omkomne
	Skader og sykdom			●			9 skadde
Natur og miljø	Langtidsskader-naturmiljø		●				Utslipp drivstoff
	Langtidsskader-kulturmiljø						Ikke relevant
Materielle verdier	Økonomiske tap						Ikke relevant
Samlet vurdering av konsekvenser						●	
Usikkerhet	Liten						
Overførbarhet	Overførbart til andre type hendelser med fly og helikopter						

4.

Veien videre

Formålet med ROS-analysen er å gjøre en sektoranalyse i Salten Brann IKS og få mer kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS. I denne ROS-analysen er det presentert 18 ulike scenarioer som har en risiko for å inntreffe i virke- og ansvarsområdet til Salten Brann IKS. Det vil alltid være en diskusjon om de «rette» scenarioene er tatt med eller ikke, og om det burde ha vært med flere eller færre scenarioer. Der er umulig å predikere hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i framtiden, men med grundig og målrettet arbeid med å samle inn empiri og gjennomføre grundige analyser, gir de ulike scenarioene et godt bilde på ulike uønskede hendelser som kan inntreffe i regionen og som Salten Brann IKS må være forberedt på kan skje.

I denne ROS-analysen har vi brukt metoden scenarioanalyse. Scenarioanalyse gir fremtidsbilder av tenkte virkeligheter ved å avdekke hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe og hvordan de tenkte virkelighetene kan virke inn på Salten Brann IKS, det vil si avdekke hvordan Salten Brann IKS skal håndtere de ulike uønskede hendelsene, samt vurdere om og hvordan man skal respondere, og hvilke ressurser som eventuelt må iverksettes for å forberede seg på de uønskede hendelsene. En godt utformet scenarioanalyse vil gi beslutningstakere et sett av mulige fremtidsbilder. Det er viktig å påpeke at scenarioene som presenteres i denne ROS-analysen er troverdige, realistiske og at de kan «skje i morgen».

Tabell 9: Oversikt over risikoområdene og scenarioene

Naturhendelser	Brannhendelser	Kjemikalie- og eksplosivhendelser	Transporthendelser
Ekstremvær	Skog- og utmarksbrann	Brann i tankanlegg	Trafikkulykke med farlig gods
Kvikkleire- og jordskred	Brann i avfallsanlegg		Brann i vogntog i tunnel
Snøskred	Brann i driftsbygning		Bussulykke
	Brann i lagerbygg-område		Togulykke
	Brann i sykehjem		Skipsulykke med passasjerskip
	Brann i kirke		Flyhavari
	Brann i hotell		
	Områdebrann		

Nedenfor presenteres de ulike scenarioene i en risikomatrise. Det å bruke en risikomatrise gir et forenklet bilde av risiko knyttet til de ulike scenarioene. Den gir et bilde over hvilke risiko hver enkelt hendelse har, samt hvilke scenarioer som har høyest risiko i ansvars- og virkeområdet til Salten Brann IKS.

Risikomatrisen viser sannsynlighet langs den ene aksene og konsekvensene langs den andre aksene. I matrisen er begge aksene inndelt i fem skalaer. Sannsynlighetskategoriene er inndelt fra «svært lav» til «svært høy», mens konsekvenskategorien er inndelt fra «svært små» til «svært store».

Matrisen forstås på følgende måte: Scenarioene lengst nederst til venstre i matrisen har lavest risiko, mens hendelsene oppe mot høyre har høyest risiko. Denne framstillingen av risiko kan ikke uten videre brukes som en prioriteringsliste over hvilke hendelser det bør iverksettes tiltak mot. Dette danner derimot et grunnlag og innspill til beslutningstakere om hvilke risikoreduserende tiltak som kan implementeres, og hva beredskapen «skal ta høyde for».

Tabell 10: Risikomatrix med 18 uønskede hendelser (scenario)

Sannsynlighet	Svært høy					
	Høy			Ekstremvær Kvikkleire- og jordskred		
	Middels		Brann i tankan- legg Trafikkulykke farlig gods	Skog- og utmarksbrann Brann i avfalls- anlegg Brann på sykehjem Brann i hotell Brann i vogntog i tunnel Områdebrann	Snøskred Brann i drifts- bygning Brann i lagerbygg Bussulykke Skipsulykke passasjerskip	Brann i kirke
	Lav					Togulykke
	Svært lav					Flyhavari
		Svært små	Små	Middels	Store	Svært store
		Konsekvens				

Basert på denne ROS-analysen skal Salten Brann IKS utarbeide en forebyggendeanalyse og en beredskapsanalyse. Analysene vil være slutført i 2020, og det er viktig å se ROS-analysen, forebyggendeanalysen og beredskapsanalysen i

sammenheng. De tre analysene utgjør til sammen «den overordnede ROS-analysen» som blir presenter i 2020. Anbefalingen er at ROS-analysen for Salten Brann IKS revideres hvert fjerde år.

Referanser

- Bane NOR (2017): Beredkapsanalyse for Kvenflåget tunnel
- Christensen, E.C. (2014): Scenarioer som grunnlag for innovasjon, MAGMA 8/2014
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2019): Analyser av krisescenarioer 2019
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2019): Veiledning til forskrift om brannforebygging
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2017): Forslag til forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldingssentralene
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2014): Nasjonalt risikobilde 2014
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2014): Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen, Oslo
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2005): Nasjonal kartlegging av brann sikkerhet i verneverdig tett trehusbebyggelse
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2003): Veiledning til forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen
- Eriksen, J. (2017): Krise- og beredskapsledelse, Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Fimreite, A.L. (2014): Organisering, samfunnssikkerhet og krisehåndtering, Oslo: Universitetsforlaget
- Fylkesmannen i Nordland (2015): FylkesROS Nordland 2015: Risiko- og sårbarhetsanalyse for Nordland
- Jacobsen, D.I. (2005): Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Lovdata (2010): Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)
- Lunde, K.I. (2016): Praktisk krise- og beredskapsledelse, Oslo: Universitetsforlaget
- Nordland Fylkeskommune (2018): Nærings- og godsstrømsanalyse-Nordland
- Norsk klimaservicesenter (2016): Klimaprofil Nordland- Et kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning
- RISE (2017): Analyse av dødsbranner i Norge i perioden 2005-2014
- ROS Salten (2017): Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- Salten Brann IKS (2018): Virksomhetsstrategi: Trygghet nær deg.
- Samferdselsdepartementet (2016): Nasjonal transportplan 2018-2029. Meld.St.33 (2016-2017), Oslo

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23855	
	Arkiv sakID.: 23/3812	Saksbehandler: Ellen Beate Lundberg
Sak nr.		Dato
046/23	Formannskap	30.05.2023
	Kommunestyre	

Eierskapspolitikk for Fauske kommune - oppdatering

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. Fauske kommunes eierskapsmelding fra 2020, som vedlagt i saken, skal fortsatt legges til grunn for kommunens eierskapspolitikk.
2. Vedtatt «felles strategi for samarbeid og eierstyring» i Salten fra 2016 skal fortsatt legges til grunn for eierstyring av selskaper og samarbeid i Salten.
3. De overordnede bestemmelsene og strategiene i «Fauske kommunes eierskapspolitikk/eierskapsmelding» skal gjelde for vertskommuneløsninger uten at det utarbeides egne spesifikke strategier for disse.
4. Kommunedirektøren bes utarbeide forslag til selskaps spesifikke strategier for selskaper og virksomheter som Fauske kommune etter kommuneloven har eierinteresser i, herunder;

Salten kraftsamband AS
Indre Salten Energi AS
ISE produksjon Røyrvatn AS
Kommunekraft AS
Moment Salten AS
Galvano TIA AS
Salten Gruppen AS

Vedlegg:

11.05.2023	Eierskapsmelding for Fauske kommune_2020	1577021
15.05.2023	Felles strategi for samarbeid og eierstyring_ikrafttredelse 01.01.17	1577350

Sammendrag:

Kommuneloven §26-1 krever at kommunene har utarbeidet eierskapsmelding. Del 1 trekker opp rammene for eierstyring i henhold til kommuneloven §26-1 a) om kommunens prinsipper for eierstyring. Det har Fauske kommune vedtatt i 2020. Del 2 viser kommunens eierposisjoner gjennom selskapsomtaler og målformulering i

henhold til kommunelovens §26-1 b) og c). Dette er delvis ivarettatt med «felles strategi for samarbeid og eierstyring» i Salten. Det som gjenstår er å utarbeide selskapsspesifikke strategier for selskaper der kommunen har eierinteresser i etter kommuneloven. Mer om det senere i saken.

Kommunestyret vedtok i 2020 i sak 080/20 eierskapsmelding for Fauske kommune. Vedlegget (i saken her) var dokumentet i saken også i 2020; «Fauske kommunes eierskapsmelding». Kommunestyret vedtok at rådmannen og formannskapet sammen skulle utarbeide «selskapsspesifikke strategier» for det enkelte eierskap, basert på prinsippene i den overordnede eierstrategien.

Av ulike og kjente årsaker har arbeidet med å følge opp eiermeldingen ikke blitt gjort. Noe skyldes at det har vært skifter av kommunedirektører i perioden samt utskiftning av flere andre ledere, og noe beror på at det ikke har vært kapasitet til å utarbeide spesifikke strategier som planlagt. En særlig medvirkende årsak er at omstillingsarbeidet har krevd betydelig med tid og ressurser av ledere for å skaffe økonomisk oversikt, budsjett- og kostnadskontroll.

I Salten Regionråd har det tidligere vært arbeidet med en felles strategi for styring av samarbeid og selskaper. Disse ble godkjent i Salten Regionråd 2.6.2016, med ikrafttredelse 1.1.2017. Fauske kommunestyre sluttet seg til og vedtok «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» i sak 154/16. I felles strategi ligger bl.a. momenter som prinsipper for styring av samarbeid, finansieringsmodell, vedtekter og selskapsavtaler.

Kommunedirektøren er i gang med å utvikle selskapsspesifikke strategier, men har i dette arbeidet funnet at det er så vidt mange typer samarbeid som kommunen er engasjert i, at det kan være ressursbesparende å få en overordnet drøfting av prinsippene som ble vedtatt for snart 3 år siden, slik at ressursene brukes mest mulig effektivt i utvikling av selskapsspesifikke strategier.

I tillegg er det hensiktsmessig om det i drøftingen kommer fram om det skal utvikles selskapsspesifikke strategier for alle typer samarbeid, eller om det er tilstrekkelig at de generelle overordnede strategiene skal være gjeldene for de fleste samarbeid. Der det anbefales å utvikle egne selskapsspesifikke strategier, er for selskaper og virksomheter som Fauske kommune har eierinteresser i, herunder typisk for Salten Kraftsamband AS.

De overordnede bestemmelsene og strategiene i «Fauske kommunes eierskapspolitikk/eierskapsmelding» kan ellers gjelde for vertskommuneløsninger uten egne spesifikke strategier for disse, da denne meldingen gir en god beskrivelse av kommunens eierskapspolitikk. Også vedtatt «Felles strategi for samarbeid og eierstyring» for samarbeidene i Salten bør fortsatt være styrende. Den er svært godt gjennomarbeidet i Salten regionråd og dermed er det ikke behov for å utvikle selskapsspesifikke strategier.

Saksopplysninger:

Selskapsorganisering innebærer at virksomheten er skilt ut fra kommunen som organisasjon og er et eget rettssubjekt. Kommunens styringsrolle endres fra å styre gjennom linjeorganisasjonen til å styre gjennom å være eier av selskapet. Forvaltningen av selskapet ligger hos styret og daglig leder. Kommunestyret utøver eierstyring gjennom representantskapet eller generalforsamlingen som er selskapets eierorgan. Den ytre rammen består av eierstrategien, eierskapsmeldingen og selskapsavtalen eller vedtektene for selskap.

Kommunale foretak, som Fauna KF, er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen ellers. En egen sak om organisering av Fauna kommer til behandling, jf. bestilling/vedtak fra Formannskapet 02.02.2021, sak 7/21.

Faglig samarbeid og oppgavefelleskap:

Kommunen er også deltaker i ulike faglige samarbeid, vertskommuneløsninger osv. Dette er ofte begrunnet i bedre ressursutnyttelse av kompetanse, personell og økonomi, mens selve tjenesten eller oppgaven er lik den kommunen måtte ha utført på egenhånd. Drevet i egenregi ville tjenesten vært underlagt kommunestyrets budsjetter og handlingsplan og kommunedirektørens daglige styring gjennom kommuneorganisasjonen.

Salten regionråd:

Etter ny kommunelov må Salten Regionråd endre selskapsform som følge av endringer i kommuneloven som blant annet går på selskapsorganisering. Omdanningen må finne sted

innen utgangen av 2023. Salten Regionråd har vært organisert etter kommuneloven §27.

Interkommunalt samarbeid i den nye kommuneloven reguleres i KL kapittel 18 (og 17). Fauske kommunestyre behandlet formelt endringen i møte 13.10.22, sak 067/22. I vedtaket heter det: *Fauske kommune slutter seg til og vedtar samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Kommunalt Oppgavefelleskap og samarbeidsavtale for Salten Regionråd – Interkommunalt Politisk Råd.*

Prinsipper for eierstyring:

I vedtatt dokument; «Fauske kommunes eierskapspolitikk/eierskapsmelding» (se vedlegg i saken) fremkommer kommunes overordnede prinsipper for eierstyring i kapittel 5.2. Innholdet i disse 9 prinsippene for overordnet eierstyring, er:

1. *Valg av deltagelse i og etablering av selskap, eller annen samarbeidsform skal være begrunnet i en analyse av kommunens behov og mål for virksomheten*
2. *Fauske kommune skal alltid angi klare og langsiktige formål for selskapene/foretak/samarbeid av betydning for Fauske kommune.*
3. *Fauske kommune skal fremme sine interesser ovenfor kommunale selskap og samarbeider gjennom eierorganene.*
4. *Det skal være åpenhet knyttet til Fauske kommunes eierskap, selskapenes virksomhet, basert på meroffentlighet. Samt at det legges til rette for interne dialogprosesser i forkant av eierorganers møter.*
5. *Fauske kommune skal stille krav til samfunnsansvar til selskaper vi eiere i.*
6. *Styresammensetning i selskapene vi er eier i, skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.*
7. *Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.*
8. *Styret skal på et uavhengiggrunnlag være ansvarlig for selskapets drift, men Fauske kommune har klare forventninger knyttet til styrets oppgaver, rapportering, saksbehandling, internkontroll og risikostyring*
9. *Godtgjørelser til styret og daglig ledelse skal framstå rimelig ut fra arbeidsbyrden, kompleksitet. Lønn og godtgjørelser skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis lønnsledende innen sektoren*

For at ressursene kan brukes mest mulig effektivt i utvikling av selskapsespesifikke strategier, har kommunedirektøren behov for å få bekreftet av kommunestyret at disse prinsippene, vedtatt for snart 3 år siden, fortsatt gjelder eller om ett eller flere skal endres.

Forankring i kommunalt planverk:

Kommuneloven §26-1

Saksbehandlers vurdering:

Selskapsspesifikke strategier:

Kommunedirektøren arbeider med å utvikle selskapsspesifikke strategier for de ulike selskapene/samarbeidene Fauske kommune deltar i. Nedenfor følger en oversikt over disse selskapene/samarbeidene. Kommunedirektøren ønsker politiske innspill på om det er særlige forhold knyttet til noen av disse som skal hensyntas i utarbeidelsen av forslag til eierstrategi for det enkelte selskapet/samarbeidet.

Noen av samarbeidene kan også karakteriseres som faglige samarbeid om kommunale tjenester som arbeider etter retningslinjer gitt i lover og regler, som f.eks barnevern, uten særlige muligheter for politisk styring av det faglige innholdet i tjenesten - ut over om man skal delta i samarbeid eller ikke.

Kommunedirektøren ber kommunestyret om å drøfte om det er behov for å utvikle særlige strategier for innholdet i vertskommuneløsninger som kommunen deltar i, eller om det anses som tilstrekkelig at de overordnede strategiene skal gjelde for disse. Kommuneloven (KL) §26-1 krever at det utvikles eierskapsmelding for selskaper eller virksomheter som kommunen har eierinteresser i, som f.eks SKS. Kommunen har ikke eierinteresser etter KL i kommunesamarbeid. Likevel er det slik at mange kommuner i sine eierskapsmeldinger inkluderer slike samarbeid. De fremkommer oftest i en felles strategi og ikke selskapsspesifikt. For interkommunale selskaper i Salten har vi «Felles strategi for samarbeid og eierstyring».

Fauske kommune deltar/har eierinteresser i mange typer samarbeid og selskaper. Etter hva vi kan finne er det tretti ulike samarbeid og selskap. Under er en tentativ liste:

Selskapsform	Eierandel	Virksomhet
Salten kraftsamband AS	10,01%	Kraftproduksjon
Indre Salten Energi AS	39,169%	Kraftleverandør
ISE produksjon Røyrvatn AS	33,333%	Kraftproduksjon
Kommunekraft AS	0,313%	Kraftsalg
Moment Salten AS	50%	Arbeidsmarkedsbedrift
Galvano TIA AS	28,929%	Arbeidsmarkedsbedrift
Salten Gruppen AS	2,314%	Persontrafikk, logistikk og miljøtjenester
Interkommunale selskaper	Eierandel	Virksomhet
Salten Brann IKS	11%	Brann og redningstjeneste
IUA		Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning under Salten Brann IKS
Helse og miljøtilsyn IKS	11,4%	Helse og miljøtilsyn HMS, næringsmiddeltilsyn
IRIS Salten	12%	Renovasjonsselskap
Salten kommunerevisjon IKS	11%	Revisjonsselskap
Interkommunale samarbeid		Virksomhet
Salten regionråd Felles Ansvar Salten		Interkommunalt politisk samarbeidsorgan Kriminalforebyggende tiltak for ungdom 12-18 år

Salten Friluftsråd		Friluftsråd
Salten kultursamarbeid		Faglig kultursamarbeid i Salten
Kommunalt oppgavefelleskap		Virksomhet
Salten kontrollutvalgsservice RKK Salten		Sekretariat for kontrollutvalgene Kompetanse og utviklingsfelleskap
Arkiv i Nordland (KOAN)		Arkivdepot og rådgivning om dokumentasjon
Kommunalt foretak		Virksomhet
Fauna KF	100%	Næringsutvikling
Stiftelser		Virksomhet
Stiftelsen Nordland Nasjonalparksenter Stiftelsen Nordlandsmuseet		Informasjons og besøkscenter for nasjonalparker og verneområder Museum med 20 museumsanlegg i 9 kommuner i Salten. Kompetansesenter for museal aktivitet i Salten
Vertskommuneløsninger		Virksomhet
Kommunepsykologtjeneste		Fauske er vertskommune
Ettervernsteam rus og psykisk helse i Salten		Fauske er vertskommune
Krisesenter i Salten Indre Salten legevakt		Fauske deltar. Bodø er vertskommune Fauske er vertskommune
PPT Fauske-Sørfold		Fauske er vertskommune
Barnevern		Fauske er vertskommune
Annet		Virksomhet
Midtre Nordland nasjonalparkstyre		Forvaltning av verneområder. (Nasjonalparkstyret er egen juridisk person)

Konklusjon

Kommunestyret vedtok i oktober 2020 i sak 080/20 eierskapspolitikk for Fauske kommune. Vedlegget til saken er dokumentet fra 2020: «Fauske kommunes eierskapspolitikk/eierskapsmelding». Dette dokumentet er nå nærmere 3 år gammelt og det er behov for å bekrefte at de vedtatte strategiene fortsatt gjelder eller justeres.

Kommunedirektøren arbeider med å utvikle selskapsspesifikke strategier og har behov for å få effektivisert ressursbruken. Det er behov for at kommunestyret prioriterer hva det skal utvikles særlige strategier for, herunder om det skal lages strategier for det som er i gruppen vertskommuneløsninger og konsensusorganer som interkommunalt samarbeid, altså virksomheter kommune ikke har eierinteresser i. Eller om de overordnede strategiene skal legges til grunn alene for disse samarbeidene.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret legger dette til grunn i det videre arbeidet:

Fauske kommunes eierskapsmelding fra 2020, som vedlagt i saken, bør fortsatt være kommunens

eierskapspolitikk.

Vedtatt «felles strategi for samarbeid og eierstyring» i Salten fra 2016 bør fortsatt legges til grunn for eierstyring av selskaper og samarbeid i Salten.

De overordnede bestemmelsene og strategiene i «Fauske kommunes eierskapspolitikk/eierskapsmelding» bør gjelde for vertskommuneløsninger uten at det utarbeides egne spesifikke strategier for disse.

Det bør utarbeides selskapsspesifikke strategier for selskaper og virksomheter som Fauske kommune etter kommuneloven §26-1 har eierinteresser i, og det bør gjelde for følgende selskap: Salten kraftsamband AS, Indre Salten Energi AS, ISE produksjon Røyrvatn AS, Kommunekraft AS, Moment Salten AS, Galvano TIA AS og Salten Gruppen AS.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

2020

Fauske kommunes eierskapspolitikk /eierskapsmelding

Innhold

1.0 Fauske kommunes eierskapspolitikk	2
1.1 Eierskapspolitikk/eierskapsmelding	2
1.2 Selskapsesifikke strategier - formålene	2
1.3 Eier- og selskapsdokumenter	2
2.0 Tjenesteproduksjon og selskapsorganisering / samarbeidsløsninger	4
2.1 Organisering av tjenesteproduksjonen	4
2.2 Motiver for selskapsorganisering / samarbeidsløsninger	4
3.0 Fauske kommunes ulike eierskap og deltager i samarbeid	6
3.1 Selskap og samarbeidsformer	6
3.1.1 Kommunale foretak (KF)	6
3.1.2 Kommunalt oppgavefellesskap(KO) (kapitel 19 i ny kommunelov)	8
3.1.3 Vertskommune samarbeid (kapitel 20 i ny kommunelov)	9
3.1.4 Interkommunale selskaper (IKS)	10
3.1.5 Aksjeselskaper	13
3.1.6 Stiftelser	15
4.0 Praktisk eierskapsstyring i Fauske kommune	18
4.1 Politisk og administrativ eieroppfølging i praksis	18
4.1.1 Fauske kommunestyre	18
4.1.2 Formannskapet/eierutvalg	19
4.1.3 Rådmannen/kommunedirektør	19
4.1.4 Kontrollutvalget	20
4.1.5 Eierskapskontroll	21
5.0 Fauske kommunes overordnede prinsipper for eierstyring	23
5.1 Bakgrunn og formålet med prinsippene	23
5.2 Prinsipper for eierstyring	23

1.0 Fauske kommunes eierskapspolitikk

1.1 Eierskapspolitikk/eierskapsmelding

Dette dokumentet har til hensikt å uttrykke overordnet ”Eierskapspolitikk/eierskapsmelding” som skal innbefatte prinsipper, retningslinjer og systemer, som har til hensikt å legge til rette for et aktivt, og forutsigbart eierskap. Fauske kommunes eierskapspolitikk uttrykkes her, og er således et viktig kommunalt styringsdokument.

Dette reguleres i Lov av 22.juni 2018, Kommuneloven, § 26-1. Eierskapsmeldingen (eierskapspolitikk) skal legges frem til godkjenning minst en gang i valgperioden. Eierskapsmeldingen og/eller andre dokumenter skal gi følgende informasjon:

- Oversikt over selskaper og samarbeid (dette dokument)
- Prinsipper for eierstyring (dette dokument)
- Formålet med eierskapet (eget dokument)

Kommunen skal sikre et aktivt eierskap ivaretas gjennom dette dokumentet, og revideres hvert fjerde år. Kommuners eierskap er i motsetning til rene finansielle eierskap, ofte sammensatte av en rekke samfunnsstrategisk og langsiktige motiver. I tillegg til eierskapsmeldingen, som uttrykker prinsipper, oversikt, og vurdering av selskaps og samarbeidsformer, utarbeides det et dokument som omfatter ”Selskaps-spesifikke strategier - formålene”, hvor de definerte formålene med eierskapene uttrykkes. Fauske kommune deler den i to da, vi foreslår at denne revideres av eierutvalget (formannskapet) på en årlig basis.

Kommunen skal bestrebe å være en forutsigbar eier, og skal uttrykke en motivasjon og målsetninger for selskapenes virksomhet. Dette vil bistå styrende organer i selskapene anledning å forvalte selskapene i tråd med eiernes interesse, og bidra i dialogen med selskapene. Det vil også bistå de politiske representantene i eierorganene et klarer mandat ved stemmegivning i organet.

Eierskapspolitikk dokumentet har til mål å være en håndbok for eierstyring, for våre folkevalgte, styremedlemmer, og deltagere i eierorganene.

1.2 Selskaps-spesifikke strategier - formålene

I tillegg til dette dokumentet etableres det ”Selskaps-spesifikke strategier”, som vil være en mer spesifikk beskrivelse av mål og formålene for selskaper/foretak og samarbeid man ønsker å ha mer spesifiserte strategier for. Det legges opp til at denne revideres av ”eierutvalget” (formannskapet) en gang i året. Etter innstilling fra formannskapet godkjennes denne av Kommunestyret.

Rådmann / kommunedirektør legger til rette for at formannskapet i et dedikert møte, eller i et av de faste møtene setter dette på agendaen hvert år.

1.3 Eier- og selskapsdokumenter

Når man velger å skille ut deler av kommunes virksomhet, eller tar del i selskaper, medfører det at styringen av disse er underlagt særlovgivning (aksjelover, lov om interkommunale selskaper mv.) Dette betyr mindre direkte politisk styring, men større grad gjennom styringsdokumenter (vedtekter, aksjonæravtaler, samarbeidsavtaler mv)

Kort oppsummert er disse følgende:

- Eierskapspolitikk/eierskapsmelding (dette dokument)

- Selskapsspesifikke strategier - formålene (årlig detaljert dokument for utvalgte selskaper /samarbeid)
- Eier og aksjonær, - og samarbeidsavtaler
- Årsregnskap og eierberetninger

2.0 Tjenesteproduksjon og selskapsorganisering / samarbeidsløsninger

2.1 Organisering av tjenesteproduksjonen

Fauske kommune har et vidt ansvarsområde og oppgavesett som følger av kommuneloven, og en rekke særlover. Kommunen er både tjenesteprodusent til innbyggerne, og myndighetsutøver. Kommunen utøver med hjemmel i lov

Fauske kommune trenger likevel ikke å velge å ha all sin virksomhet innenfor rammen av kommunen som rettssubjekt. Kommunene har gjennom lovgivningen stort handlingsrom i hvordan vi ønsker å organisere våre tjenester til våre innbyggere. Tjenester og det rettslige aspektet kan velges å flyttes ut, og forestås av andre rettssubjekt på vegne av kommunen. Dette kan foregå gjennom privatisering, konkurranseutsetning, eller gjennom etablering av selvstendige selskaper (IKS, AS). Fauske kommune har konkurranseutsatt tjenester som brøyting, og har organisert renovasjonstjenestene gjennom et IKS, og har private barnehager.

Det er likevel viktig å påpeke at man gjennom ulike samarbeidsformer og selskaper normalt sett fortsatt sitter på forvaltningsansvaret for tjenesten. Det er kun gjennom en fullstendig privatisering av en tjeneste at man kan delegerer seg bort fra forvaltningsansvaret / driftsansvaret. Det vil også bety at man gradvis også at man reduserer sin innflytelse over tjenesten både politisk og forvaltningsmessig. Dette er vesentlige punkter å vurdere, når man vurderer alternativer til organisering. I figuren nedenfor er dette illustrert.

Figur – mulige modeller for organisering av kommunal tjenesteproduksjon

2.2 Motiver for selskapsorganisering / samarbeidsløsninger

Kommuner kan ha flere ulike motiver for å opprette selskaper, gå inn i selskaper, og delta i ulike interkommunale samarbeidsordninger. Eierpolitikk dokumentet bygger på en antagelse om at kommunen har en intensjon om å oppnå noe, dersom man ønsker å etablere, gå inn i et selskap, eller delta i interkommunale samarbeidsordninger.

Kommuner kan ha mange ulike motiver for å danne selskaper, delta i fellesskap. Disse er betydelige mer sammensatt og kompleks, enn rene finansielle eierskap (som likevel kan være en et motiv i seg selv, i forhold til plassering av finansiell likviditet). Nedenfor har vi angitt noen motiver som kan være aktuelle vurdere i arbeidet med å vurdere en alternativ organisering (altså utenfor den ordinære kommunale organisering):

- Forretningsmessige mål (eks SKS, ISE)
- Effektivt / Økt kvalitet i tjenestene (eks. Salten Brann, IRIS)
- Samfunnsøkonomisk motivert (eks SKS, Galvano)
- Redusert risiko og/eller kompetanse (eks. Salten Kommunerevisjon)
- Politisk motivert (eks Galvano, Fauna KF)

Fauske kommune ønsker å være åpen, men samtidig kritisk i sin tilnærming om å skille ut virksomhet fra forvaltningen. Kommunen vil med utgangspunkt i den enkelte tjeneste og oppgave, alltid vurdere om det kan være formålstjenlig å organisere den på annen måte enn innenfor den kommunale forvaltningen.

3.0 Fauske kommunes ulike eierskap og deltager i samarbeid

Fauske kommune er direkte eier i 6 aksjeselskaper, og har indirekte eierskap i 74 selskaper (alle indirekte eierskap er gjennom aksjeposter eid av selskapene vi har aksjer i).

Fauske kommune har et kommunalt foretak KF. Og deltar i samarbeid gjennom x kommunale oppgavefelleskap (KO) (Jfr kapitel 19 i Kommuneloven), og vertskommunesamarbeid (jfr. Kapittel 20 i Kommuneloven), og er involvert i stiftelser. Ny kommunelov har også lovhjemler for interkommunalt samarbeid, og interkommunalt politisk råd, jfr. Kommunelovens kap. 17 og 18. Disse er ikke omtalt i dette dokumentet da vi per i dag ikke har noen slike samarbeidsordninger.

I dette kapitlet utredes hva de ulike eierskapene i selskapene og samarbeidsformene representerer for kommunens eierskapsstyring og politikk.

3.1 Selskap og samarbeidsformer

3.1.1 Kommunale foretak (KF)

Fauske kommune har følgende kommunale foretak (KF)

- **Fauna KF**

Lovgivning og rettslig stilling

Et kommunalt foretak er hjemlet i kommunelovens kapittel 9, samt forskrifter stadfestet av denne lov. Kommunale foretak (KF) på lik linje som barnehager, institusjoner m.v er en del av det kommunale rettssubjekt. Det kommunale foretak (KF) er derfor direkte underlagt kommunestyret som øverste myndighet. De etableres og avvikles av kommunestyret selv. Kommunestyret oppnevner styremedlemmer, samt definerer de ytre rammen for foretakets virksomhet, og styrets myndighet.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

Kommunale foretak ble tatt inn i kommuneloven fra i år 2000. I arbeidene ble det lagt til grunn at det var å kunne i imøtekomme kommuners behov for å ha en mer selvstendig rolle. Den er i utgangspunktet tiltenkt for kommunens mer forretningspreget virksomhet (kinoer, kulturhus, havneforvaltning mv)

Styrende organ og daglig leder

Kommunale foretak skal ha et styre og en daglig leder jfr. Kommuneloven. Styret svarer og direkte underordnet kommunestyret, som er foretakets eierorgan (generalforsamling, representantskap). Kommunestyret vedtar vedtekter for foretaket, som har til hensikt å fastsette rammene, og styrets myndighetsområde i foretaket.

Kommunestyret behandler foretakets budsjett, økonomiplan, årsberetning, og årsregnskap. Kommunestyret oppnevner som nevnt styre, og utpeker styrets leder og nestleder. Dette kan ikke delegeres. Regler om forholdstallsvalg, og flertallsvalg er gjeldende.

Styret i foretaket har myndighet å treffe avgjørelser i saker som gjelder foretaket og dets virksomhet i henhold til rammer satt av kommunestyret. Styret har det formelle ansvaret å føre tilsyn med daglig leder i foretaket, og har handlingsplikt dersom det er forhold som tyder at det er svikt i daglig leders virke.

Styret representerer foretaket utad, og inngår avtaler på kommunens vegne innenfor foretakets formål.

Kommunelovens § 9-9 fastsetter forretningsorden for styremøter. Hovedregelen er at disse skal være offentlige. Dette kan reguleres i vedtektene til foretaket.

Styret skal minimum ha 3 medlemmer, det er ingen øvre grense. Et flertall av de ansatte kan kreve inntil 1/5 av styrets medlemmer jfr. Kommunelovens § 9-6, og er med å behandle alle saker unntatt dem beskrevet i nevnte paragraf.

Daglig leder tilsettes av styret, dersom annet ikke er bestemt. Åremålstilsetting kan bestemmes av kommunestyret. Daglig leder svarer til styret i selskapet. Daglig leders myndighet følger av Kommunelovens § 9-12. Det omfatter ikke saker som etter foretakets forhold er av en uvanlig art, eller av stor betydning. Daglig har beslutningsmyndighet i som ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for foretaket eller kommunen. Styret skal snarest underrettes om saken.

Daglig leder skal påse at selskapet drives i samsvar med lover, forskrifter, og overordnede instruksjoner, samt utøve daglig betryggende kontroll.

Daglig leder representerer foretaket i saker som faller innenfor daglig leders myndighet.

Arbeidsgiveransvar

Foretaket er ikke et eget rettssubjekt. Arbeidsgiveransvar tilligger følgelig Fauske kommune. Styret selv kan opprette og nedlegge stillinger, og treffe beslutninger i personal saker i den utstrekning ikke annet er bestemt i vedtekter. Styret skal enten forankre kommunens arbeidsgiverstrategi, eller utvikle og vedta egen tilpasset foretakets formål.

Personalreglement for Fauske kommune gjelder også for foretakene. Se for øvrig vedtekter, og kommunelovens kapittel 9 for mer utfyllende informasjon.

Økonomisk ansvar og risiko

Fauske kommune er fullt ut ansvarlig for foretakets forpliktelser ettersom foretaket er innenfor kommunen som rettssubjekt. Foretak kan således ikke gå konkurs. Ved avvikling eller virksomhetsoverdragelser overtar kommunen alle forpliktelser foretaket har på tidspunktet. Avtaler inngått av foretaket er det kommunen som er den formelle avtalepart. Foretaket kan således ikke være part i rettsaker eller i forhold knyttet til offentlige myndigheter. Foretaket forplikter å styre innenfor de økonomiske rammer gitt av kommunestyret.

Tilsyn og kontroll

Fauske kommunes styring og kontroll, reguleres gjennom kommuneloven, vedtektene til foretaket, og Selskapsspesifikke eierstrategier.

Eierorganet for kommunale foretak er kommunestyret. Kommunelovens § x regulerer forholdet til kommunens øvrige administrasjon. Rådmann/kommunedirektør har ikke instruksjonsmyndighet ovenfor daglig leder i foretaket, innenfor det styret i foretaket har gitt daglig leder. Rådmann/kommunedirektør har imidlertid myndighet til å instruere foretakets ledelse om iverksettelsen av en sak, skal utsettes til etter politisk godkjenning kommunestyret. Rådmann/kommunedirektør har en generell adgang å forelegge alle saker fra foretaket for kommunestyret.

Før styret treffer vedtak som skal behandles i kommunestyret, skal rådmann/kommunedirektør vært gitt anledning å uttale seg i saken. Dersom rådmann/kommunedirektør gir uttalelse skal dette legges frem for styret i foretaket. Sakslister og protokoller skal sendes rådmann/kommunedirektør. Rådmann/kommunedirektør og ordføreren har møte- og talerett i foretakets styre.

Kommunestyret er eierorganet, og fører tilsyn med foretakets virksomhet. Kommunestyret bør også ha utarbeidet spesifikk eierstrategi for selskapet i ”Selskapsspesifikke strategier”. Kontrollutvalget fører tilsyn av foretakene på vegne av kommunestyret.

3.1.2 Kommunalt oppgavefelleskap(KO) (kapitel 19 i ny kommunelov)

Kapitel 19 i kommuneloven regulerer Kommunalt oppgavefelleskap og opphever tidligere § 27” selskaper” etter tidligere kommunelov. De tidligere samarbeidende organisert etter § 27 i tidligere kommunelov gjøres om i forhold til ny lov innen 2023.

Det omfatter følgende samarbeid i Fauske kommune

- Salten Regionråd
- Salten kontrollutvalgsservice
- Salten IUA
- Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland
- RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)

Lovgivning og rettslig stilling

Kommunalt oppgavefelleskap reguleres i kapitel 19 i kommuneloven. Kommunale oppgavefelleskap (KO) kan være egne rettssubjekt. Eksempelvis er Salten Regionråd et eget rettssubjekt.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan sammen opprette et kommunalt oppgavefelleskap for å løse felles oppgaver. Kommunestyrene og fylkestingene vedtar selv å opprette et oppgavefelleskap. Et oppgavefelleskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Oppgavefelleskapet kan likevel gis myndighet til å treffe denne typen vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

Oppgavefelleskapene skal ha en samarbeidsavtale jfr. Kommunelovens kapitel 19. Denne organisasjonsformen egner seg godt til interkommunale fellesoppgaver, og er egnet der det åpenbart er et koordineringsbehov mellom kommunene.

Styrende organ

Representantskapet er det øverste organet i et kommunalt oppgavefelleskap. Samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Kommunestyret til deltaker utpeker fast og vararepresentant(er).

Arbeidsgiveransvar

Kommunalt oppgavefelleskap (KO) kan ha fast ansatte, og være et eget rettssubjekt. Arbeidsgiveransvaret tilligger oppgavefelleskapet.

Økonomisk ansvar og risiko

Den enkelte deltakeren i et kommunalt oppgavefelleskap har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefelleskapets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre oppgavefelleskapets samlede forpliktelser.

Oppgavefelleskapets kreditorer må først gjøre sitt krav gjeldende mot oppgavefelleskapet. Hvis kreditor ikke får dekket kravet sitt innen 14 dager regnet fra påkrav, kan kreditor kreve den enkelte deltakeren for dennes andel av forpliktelsen. En deltaker som helt eller delvis har dekket sin andel av en fordring på oppgavefelleskapet, kan straks kreve tilbake utlegget sitt fra oppgavefelleskapet.

En deltaker som trer ut av oppgavefelleskapet, fortsetter å ha økonomisk ansvar for sin andel av de forpliktelsene oppgavefelleskapet har på det tidspunktet deltakeren trer ut. Det samme gjelder hvis oppgavefelleskapet oppløses.

Tilsyn og kontroll

Samarbeidsavtalen jfr. Kommunelovens kapitel 19.

3.1.3 Vertskommune samarbeid (kapitel 20 i ny kommunelov)

Fauske kommune er med i følgende vertskommune samarbeid jfr. Kommunelovens kapitel 20:

- Krisesentret i Salten (samarbeidskommune)
- Samordna Innkjøp Nordland (SiN) (samarbeidskommune)
- PPT Indre Salten (vertskommune)
- Kommunepsykolog tjenesten Indre Salten (vertskommune)
- Etterverns steam Rus og Psykiatri i Salten (vertskommune)
- Barnevernsvakt Indre Salten (vertskommune)
- Felles legevakt Indre Salten (vertskommune)

Alle disse er administrative vertskommunesamarbeid jfr § 20-2.

Lovgivning og rettslig stilling

Vertskommunesamarbeid reguleres i bestemmelsene i kapitel 20 i revidert kommunelov. Vertskommuner er ikke egne rettssubjekt.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

Vertskommune samarbeid er at kommunen formelt overlater utførelsen av lovpålagte oppgaver, herunder delegerer myndighet til å treffe vedtak som omtalt i forvaltningsloven §2 første ledd bokstav a (offentlig myndighetsutøvelse) til en vertskommune.

Alle vertskommunesamarbeider skal ha en samarbeidsavtale med minimum innhold definert i § 20-4 i kommuneloven. Vertskommunesamarbeid skal også meldes inn til Fylkesmannen.

Vertskommunesamarbeidet kan organiseres på to ulike måter:

§ 20-2 Administrativt vertskommunesamarbeid

En kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

§ 20-3 Vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd

Kommuner som deltar i et vertskommunesamarbeid, kan avtale å opprette en felles, folkevalgt nemnd i vertskommunen. Dette gjelder på tilsvarende måte for vertskommunesamarbeid med felles, folkevalgt nemnd mellom fylkeskommuner.

Deltakerne kan gi nemnda myndighet til å treffe vedtak i alle typer saker hvis ikke noe annet følger av lov. Det skal skje ved at kommunestyrene eller fylkestingene selv delegerer den samme myndigheten til nemnda. Nemnda kan gi kommunedirektøren i vertskommunen myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning.

Hver av deltakerne i samarbeidet skal være representert med to eller flere medlemmer i nemnda. Nemnda velger selv leder og nestleder blant sine medlemmer. Det kan fastsettes i samarbeidsavtalen at vervene som leder og nestleder skal gå på omgang mellom deltakerne.

Fauske kommune deltar ikke i vertskommune samarbeid organisert etter denne paragrafen.

Organiseringen er egnet å løse oppgaver som kommunene selv har utfordringer innen kompetanse, rekruttering, kapasitet, og andre ytre forhold.

Styrende organ

I administrativt vertskommunesamarbeid (§20-2) delegerer samarbeidskommuner myndigheten til kommunedirektøren i vertskommunen.

I § 20-3 delegeres myndighet til en felles folkevalgt nemnd. Alle deltagerne skal være representert med 2 eller flere representanter i nemnda. Nemnda velger sin leder og nestleder blant medlemmene.

Arbeidsgiveransvar

Arbeidsgiveransvaret tilligger vertskommunen.

Økonomisk risiko og ansvar

Det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunene skal angis i samarbeidsavtalen. Nærmere regler om uttreden, og avvikling av samarbeidet skal være stadfestet i samarbeidsavtalen. Hver deltaker kan si opp sitt forhold med ett års skriftlig varsel. Uttreden kan avvikes dersom alle deltakerkommuner er enig.

Styring og kontroll

Folkevalgte i vertskommunen har ikke instruksjonsmyndighet, eller omgjørelse myndighet ved utøvelse av delegert myndighet. En samarbeidskommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndighet i saker som alene gjelder samarbeidskommunen eller berørte innbyggere. Et vedtak vertskommunen treffer etter delegasjon fra samarbeidskommunen, har samarbeidskommunen samme omgjøringsmyndighet som etter forvaltningslovens § 35 første ledd.

Ved administrativt vertskommune vedtak kan denne påklages etter forvaltningslovens § 28 første ledd, da er kommunen delegert myndigheten, klageinstans. Kommunedirektøren i vertskommunen er underinstans etter forvaltningsloven § 33 annet ledd ved behandling av klager.

Ved vertskommunesamarbeid med en felles nemnd treffer vedtak kan denne påklages etter forvaltningslovens § 28, er klageinstansen en eller flere særskilte klagenemnder oppnevnt av kommunestyrene i deltagerkommunene. Alle deltagerkommunene skal være representert i klagenemnda.

3.1.4 Interkommunale selskaper (IKS)

Fauske kommune er deltaker i fire interkommunale selskap (IKS):

- Salten Kommunerevisjon IKS
- IRIS Salten IKS
- Salten Brann IKS
- Helse og Miljøtilsyn Salten IKS

Lovgivning og rettslig stilling

Interkommunale selskap (IKS) reguleres av Lov av 29.januar 1999 nr.6 om interkommunale selskaper. Selskapsformen reguleres videre av forskrifter fastsatt med hjemmel i lov om interkommunale selskaper.

Selskaper organisert i medhold til denne lov, er egne rettssubjekter. Således juridisk skilt fra deltagende kommuner som rettssubjekt. Interkommunale selskaper kan således ha rettigheter, forpliktelser, og partsstilling ovenfor domstol og andre offentlige myndigheter. Interkommunale selskaper kan derfor også inngå avtaler med tredjeperson som helt uavhengig og selvstendig part.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

Bare kommuner (fylkeskommuner) kan være deltagerer i interkommunale selskaper (IKS). Således kan ikke selskaper kommunen eier (eks. aksjeselskaper) være deltaker i interkommunale selskaper. Loven legger ikke begrensinger for hvilken virksomhet interkommunale selskaper kan forestå på vegne av deltagerne.

Det skal opprettes skriftlig selskapsavtale for interkommunale selskaper. Kommunestyret selv skal vedta selskapsavtalen. Loven angir minimum innhold på avtalen. Andre forhold enn dem regulert av lov kan inngå i selskapsavtalen. Endringer av det loven definerer i avtalen skal også vedtas av kommunestyret. Andre endringer kan vedtas av representantskapet med 2/3 tilslutning av de avgitte stemmer.

Styret og daglig leder av selskapet har store fullmakter og handlefrihet, likevel er det deltagerne som har overordnet kontroll.

Selskapsformen er egnet å løse oppgaver der det åpenbart kan være stordriftsfordeler og/eller andre synergieffekter å løse oppgavene i fellesskap fremfor å løse dem selv.

Styrende organ

Interkommunale selskapers øverst organ er representantskapet (eierorganet), § 6. I tillegg skal selskapet ha et styre, og en daglig leder §§ 10 og 14.

Formålet angir de ytre rammer for selskapets virksomhet, og må angi en saklig begrensning hva selskapet kan drive med. Angivelsene må avspeile de oppgaver deltagerkommunene har tillagt selskapet.

Representantskapet

Alle deltagere skal være representert i representantskapet. Kommunestyret oppnevner sine representanter ved forholds- eller flertallsvalg. Det skal også oppnevnes like mange vararepresentanter. Representantskapet velger sin leder og nestleder hvis annet ikke spesifisert i selskapsavtalen. Medlemmene velges for 4 år hvis annet ikke er spesifisert i selskapsavtalen. Medlemmene trenger ikke å komme fra kommunestyret. Medlemmene kan gis ulikt antall stemmer /vekt, skal fremkomme i selskapsavtalen.

Deltagerne utøver sin eierstyring gjennom representantskapet, og selskapets øverste organ. Loven og selskapsavtalen regulerer det som skal behandles. Årsregnskap, årsberetning, styrehonorarer, budsjett, økonomiplan, og valg av revisor. Samt vedtak om salg og pant av fast eiendom, større kapitalinvesteringer, eller vedtak om å foreta investeringer som er av vesentlig betydning for en eller flere deltagere.

Medlemmene representerer sin respektive kommune i selskapsforholdet. Kommunen har således instruksjonsrett ovenfor medlemmene. Således kan det gis instruks om avstemninger. Dersom det ikke er gitt instruks skal medlemmet stemme ut fra egen overbevisning innenfor lov, selskapsavtale og lojalitet mot selskapet og kommunen denne representerer.

Sakspapirer skal komme ut 4 uker før møtene, og skal sikre forsvarlig politisk behandling i eierkommunene. Og koordinering med øvrige kommuner. Medlemmene er selvstendig ansvarlig for å ha oversikt over vedtak i politiske organer i kommunen som angår selskapet. Eierutvalget bør være det operative nivået, som skal bistå medlemmene i avklare hva som er kommunens strategier og mål innen saksområdene og/eller utstedte instruksjoner til medlemmene.

Styret

Styret skal ha minimum 3 medlemmer. Styret velges av representantskapet, og velges for 2 år, dersom annet ikke er avtalt. Valgperioden kan ikke overstige 4 år. Representantskapet har rett å fjerne et styremedlem som det selv har valgt. Leder og nestleder i styret utpekes av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen. De ansattes rett til å delta i styret reguleres av lov, svarer til aksjeloven.

Det er ikke vilkår at styremedlemmer er medlemmer av kommunestyret, og kommunelovens valgbarhetsbestemmelser gjelder ikke. Deltager kommunene har ingen rett å oppnevne styremedlemmer.

Forvaltningen av selskapet er styrets ansvar, og er ansvarlig for organiseringen av selskapets virksomhet. Styret skal påse at selskapet drives i samsvar med formål, selskapsavtale, budsjetter, og andre vedtak og retningslinjer fra representantskapet. Styret fører tilsyn med daglig ledelse i selskapet, og har omgjøringsmyndighet på beslutninger denne måtte ha fattet. Deltagerkommunene har ingen instruksjonsrett ovenfor styret eller enkeltmedlemmer i styret.

Daglig leder

Interkommunale selskaper skal ha en daglig leder, og denne forestår daglig ledelse av selskapet. Daglig leder forholder seg til de instruksjoner gitt av styret. Daglig leder har ikke fullmakter i selskapsforhold av en uvanlig stor art, eller av stor betydning. Unntak for beslutninger som ikke avventes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet. Informasjonsplikt om slike beslutninger til styret snarest.

Arbeidsgiveransvaret

Styret ansetter daglig leder, dersom ikke annet er vedtektsfestet. Arbeidsgiveransvaret til de ansatte er i det interkommunale selskapet, og forvaltet av daglig leder. Det skal utarbeides arbeidsgiverstrategi og etiske retningslinjer, dersom annet ikke er bestemt i selskapsavtalen.

Økonomisk ansvar og risiko

Deltagerkommunene hefter solidarisk og ubegrenset for sin prosent- eller brøk av selskapets forpliktelser. Ansvaret er definert ut fra deltagerens eierandel i selskapet med mindre annet er beskrevet i selskapsavtalen. Ansvarsdelene endres når nye medlemmer tas opp i selskapet.

En selskapskreditor skal først gjøre sitt krav ovenfor selskapet, men kan gjøre krav mot medlemmene dersom kreditor ikke oppnår dekning for sin fordring innen 14 dager. Ansvaret fordeles etter andel i selskapet.

Selskapet kan ikke kreve at deltagerne skal dekke underskudd eller bidra med ny midler i utvidelse av virksomheten. Omfanget av en evt. innskuddsplikt må reguleres tydelig i selskapsavtalen.

Styret skal informere representantskapet om avvik i budsjett, og årsaken – samt legge frem bøtende tiltak. Representantskapet vedtar selskapets økonomiplan (4 år) hvert år, som skal vise sannsynlige inntekter, utgifter, gjeld, og prioriterte oppgaver i den kommende perioden.

Selskapet kan ikke ta opp lån med mindre det er særskilt fastsatt i selskapsavtalen. Dersom adgang finnes skal det finnes høyeste rammer for selskapets samlede låneopptak. Selskapet kan ta opp lån for finansielle vedtatte investeringer, og for å konvertere eldre lånegjeld. Det kan ikke tas opp lån for den delen av anskaffelseskost som har rett til merverdiavgift refusjon. Gjeld skal betales med like årlige avdrag. Løpetid for selskapets samlede gjeld kan ikke overstige den veide levetiden for selskapets anleggsmidler ved siste årsskifte.

Selskapet kan ikke stille garantier eller pantsette eiendeler for andres økonomiske forpliktelser. Selskapet skal forvalte overskuddslikviditet uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, for at selskapet ikke kan møte sine løpende forpliktelser.

Utbytte eller annen utdeling av selskapets midler besluttet av representantskapet etter forslag fra styret. Utbytte eller annen utdeling kan ikke besluttet ensidig av representantskapet. Representantskapet kan redusere forslaget til styret.

Styring og kontroll

Kommunens eierstyring skal kun utøves gjennom representantskapet som er selskapets eierorgan, jfr. Lov om interkommunale selskaper §7.

Lov om interkommunale selskaper gir deltagerne større grad av styring og kontroll enn hva aksjeloven gir i aksjeselskaper. Graden av styring og kontroll må knyttes til de større forpliktelsene deltagerne har i interkommunale selskaper. Det kan også avtales at visse arter av saker som normalt ville falt under styrets myndighet, må godkjennes av representantskapet (eierorganet). Dette styrker styringsmuligheten for deltagerne. Det gjelder likevel ikke hvis selskapet er bundet ovenfor tredjeperson.

Det stilles tilsvarende krav som for kommunene i forbindelse med krav til årsregnskap, og årsberetning, samt krav om periodevis rapportering, og KOSTRA-rapportering.

Interkommunale selskaper er underlagt bestemmelsene om selskapskontroll jfr. Kommuneloven, samt forskriftene om revisjon og kontrollutvalg i kommuner.

3.1.5 Aksjeselskaper

Fauske kommune er aksjonær i følgende selskaper (AS):

Fauske Kommune Org nr 972 418 021

AKSJEPOSTER OG EIERE   INDIREKTE EIERSKAP OG -EIERE

Aksjeposter (6)

Navn	Aksjetype	Ant aksjer	Andel ▲
 Indre Salten Energi AS Org nr 914 280 060		7608947	39,169%
 Ise Produksjon Røyrvatn AS Org nr 914 385 172	Ordinære aksjer	850352	33,333%
 Galvano Tia AS Org nr 911 918 269	B-aksjer	2645	28,929%
 Salten Kraftsamband AS Org nr 985 592 128	Ordinære aksjer	13409	13,333%
 Saltens Bilruiter AS Org nr 915 637 620		2475	2,314%
 Kommunekraft AS Org nr 866 818 452	Ordinære aksjer	1	0,313%

Kilde: Aksjonærregisteret. Skattetaten tilgjengeliggjør oppdatert aksjonærregister (fra året før) i mai måned hvert år.

Lovgivning og rettslig stilling

Aksjeselskap (AS) reguleres av Lov av 13.juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) samt forskrifter fastsatt med hjemmel i aksjeloven. Selskapsformen AS er beregnet på aksjeselskaper med en begrenset krets av eiere, og er den formen som i hovedsak er aktuell for kommuner å benytte. Aksjeselskaper er selvstendige rettssubjekter. Det økonomiske ansvaret for aksjonærene begrenser seg altså til innskutt kapital, som kan tapes ved konkurs eller opphør.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

Et aksjeselskap (AS) skal minimum ha en aksjekapital på 30.000 kroner, og kapitalen er fordelt på en eller flere aksjer som rettighetene som aksjeeier knytter seg til. Aksjonærene i et AS hefter ikke ovenfor kreditorene for selskapets forpliktelser.

Et aksjeselskap skal til enhver tid ha en egenkapital som er forsvarlig ut fra den risikoen ved og omfanget av selskapets virksomhet. Hvis selskapets egenkapital er under forsvarlig nivå har styret handlingsplikt, og plikt å kalle inn til generalforsamling (eierorgan) og redegjøre for dette, og foreslå tiltak.

Hvis det styrets vurdering at det ikke er mulig å forslå tiltak, skal det foreslås oppløsning av selskapet. Således kan et aksjeselskap i motsetning til interkommunale selskaper og foretak gå konkurs.

Aksjeloven angir ikke begrensinger på eiersiden. Det betyr at det kan både være private og offentlige eiere, også på ulike forvaltningsnivå. Aksjeselskaper legger derfor til rette for OPS (offentlig private samarbeid). I rent offentlige eide selskaper kan vedtekter legge begrensinger hvem som kan eie.

Selskapsformen legger derfor til rette for å ha deler av kommunal virksomhet organisert utenfor den kommunale forvaltningen (eks. Fauske kommune hadde tidligere parkeringsvirksomheten organisert som AS). Selskapsformen legger også til rette for å del privatisere kommunal virksomhet gjennom OPS samarbeids modeller. Selskapsformen gir likevel i tillegg til stiftelser minst mulighet til offentlig eierstyring, sammenlignet med de øvrige former for selskaper og samarbeid presentert.

Styrende organ

Generalforsamlingen er øverste organ i et AS. Det er her aksjeeierne kan utøve sin eierrolle i selskapet. Aksjeselskap skal etter loven også ha et styre og en daglig leder, samt bedriftsforsamling i selskaper over 200 ansatte.

Generalforsamling

Generalforsamlingen kan treffe vedtak i alle saker som angår selskapets virksomhet og organisering, med mindre loven setter begrensinger. Aksjeeiere kan ikke intervensere i selskapets drift, og organisering uten at det skjer i form av vedtak fattet generalforsamlingen i tråd med aksjeloven.

Det skal avholdes ordinær generalforsamling innen 1. juli hvert år for å behandle årsregnskap, og årsberetning, og andre lov eller vedtektsfestede saker.

Styret har plikt å innkalle til ekstraordinær generalforsamling når 1/10 av aksjekapitalen krever det.

Kommuner bør stille krav om at saklisten til generalforsamling sendes ut minimum 4 uker før møtet for å kunne legge til rette for politisk behandling.

Styret

Aksjeselskapet skal ha et styre med ett eller flere medlemmer. Har selskapet bedriftsforsamling minimum 5 medlemmer. Generalforsamlingen velger styret. Det gjelder ikke ansatte representanter. Styret velges for 2 år, dersom annet ikke er vedtektsfestet. Styret velger selv leder dersom Generalforsamlingen ikke har bestemt annet.

Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet. Styret skal sørge for organisering, føre tilsyn med daglig ledelse, og tilse at selskapet er under betryggende kontroll. Daglig leder utreder til styret i samråd med styrets leder. Styreinstruks skal finnes i selskaper med ansatte representasjon for å regulere styrets arbeid og saksbehandling. Styret utarbeider også instruks for daglig leder.

Daglig leder

Aksjeselskaper skal ha en daglig leder. Flere daglige ledere skal angis i vedtektene. Det skal også angis om flere daglige ledere fungerer som kollektiv organ. Daglig leder tilsettes av styret, dersom vedtektene ikke stadfester annet. Daglig leder står for den løpende ledelsen av selskapets virksomhet, i tråd med instruksjoner fra styret. Fullmakten omfatter ikke selskapsforhold av en uvanlig art eller stor betydning.

Bedriftsforsamling

I selskaper over 200 ansatte er bedriftsforsamling obligatorisk. Det kan likevel avtales mellom selskapet og fagforeningene at selskapet ikke har bedriftsforsamling. To tredjedeler velges fra generalforsamlingen og en tredjedel fra de ansatte. Bedriftsforsamlingen har til rolle å føre tilsyn med styrets og daglig leders forvaltning av selskapet, og gi uttalelse til generalforsamlingen, om regnskap og balanse og utbytte forslaget til styret. Samt store investeringer og store omlegginger i driften av selskapet som medfører store endring eller omdisponering av arbeidsstyrken.

Arbeidsgiveransvaret

Et aksjeselskap er et selvstendig rettssubjekt. Arbeidstakerne har selskapet som arbeidsgiver.

Økonomisk risiko og ansvar

Aksjelovens §1-2 innehar bestemmelser om ansvarsbegrensningene til aksjonærene. Aksjonærer hefter ikke ovenfor kreditorene for selskapets forpliktelser. Aksjeeiere forplikter ikke å gjøre innskudd i selskapet. Kommunens økonomiske risiko er således begrenset til den innskutte kapitalen. Utdeling fra selskapet skjer etter reglene om utbytte, og er alle verdier som direkte eller indirekte kommer aksjeeieren til gode.

Utbytte beslutes av generalforsamlingen etter innstilling fra styret. Det kan ikke beslutes utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

Innenfor rammene av aksjeloven kan det vedtektsfestes handlingsregler for disponering av overskudd, herunder utdeling av utbytte.

Tilsyn og kontroll

Fauske kommunes styringsmuligheter reguleres av aksjeloven. Aksjeeiernes begrensede økonomiske forpliktelser impliserer lavere grad av styring og kontroll enn for selskapsformer med ubegrenset ansvar (eks. IKS). Styring utøves gjennom generalforsamlingen blant annet gjennom valg til styrende organer, fastsetting av formål og vedtekter.

En aksjeeiers mulighet til å utøve aktiv eierstyring vil bero på størrelsen av aksjeposten. Dersom kommunen eksempelvis har strategiske målsetninger med selskapet, bør det bestrebes å ha over 50% av aksjekapitalen. Kommunen kan likevel ikke gjøre beslutninger i generalforsamlingen selv om de eier 100% som åpenbart vil gå på bekostning av selskapet. Ved 90% eierskap kan hovedaksjonær løse ut andre aksjonærer. Vedtak om endring av selskapets vedtekter, fusjon/fisjon, forhøyelse/nedsetting av aksjekapitalen, konvertible lån, omdanning, og oppløsning av selskaper kreves 2/3, eller 67% av stemmene. Ved kommunalt eierskap på 51% kan beslutninger som fattes med alminnelig flertall oppnås. Ved 34% vil man normalt ha negativ kontroll over flere av de vesentlige beslutningene i eierorganet, spesielt vedtektsendringer.

3.1.6 Stiftelser

Lovgivning og rettslig stilling

Stiftelser reguleres av Lov av 15.juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) med tilhørende forskrifter. En stiftelse skiller seg ut fra alle de andre selskapsformene ved at den er selveiende, og ikke har deltagere eller formelle eiere. Fauske kommune har derfor ikke reelt eierskap i stiftelser, men har vært medstifter, og har forvaltningsansvar for noen, eks. Eivind Sannes Legat.

Spesielle forhold ved denne organiseringen

En stiftelse kan defineres som en formuesverdi som ved testamente, gave, eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. Disse vil kunne oppfylle vilkårene for en stiftelse, uavhengig om det betegnet som legat, institusjon, fond eller annet.

Stiftelser kan være alminnelig eller næringsdrivende (eks. Gatafestivalen). Næringsdrivende stiftelser driver forretningsvirksomhet både som eier av aksjer/selskapsandeler, eller i seg selv.

Stiftelser skal ha et stiftelsesdokument, som inneholder formål, eiendeler som brukes som grunnkapital, styrets sammensetning, vedtekter mv. Stiftelse tilsynet fører tilsyn med stiftelser.

Stiftelse kan være egnet organisasjonsform for ivaretagelse av bestemte oppgaver, som man ønsker å skille ut og gi full selvstendighet.

Styrende organ

En stiftelse ledes av et styre jfr. § 26 i stiftelsesloven. Stiftelsen har en daglig leder. Det kan gjennom vedtektene vedtas at stiftelser har andre styrende organer.

Styret skal minimum være 3 medlemmer på stiftelser som har grunnkapital på over 3 millioner kroner. Styret velger selv sin leder. Det stilles krav til kjønnsrepresentasjon når kommuner oppnevner styremedlemmer. Tjenestetid i styret er 4 år, dersom annet ikke er fastsatt i vedtekter.

Styret er stiftelsens øverste organ. Styret har ansvar for at stiftelsens formål ivaretas, og foretar utdelinger i tråd med vedtektene.

Dersom ikke annet er fastsatt i vedtektene kan en stiftelse ha en daglig leder. Næringsdrivende stiftelser med over 3 millioner kroner i grunnkapital skal ha en daglig leder. Daglig leder kan ikke være styreleder i næringsdrivende stiftelser. Daglig leder ivaretar daglig drift i tråd med instruks fra styret. Daglig leder har ikke fullmakt i saker som etter stiftelsens forhold er av uvanlig eller stor betydning.

Som nevnt kan stiftelser ha andre styrende organer, som har til hensikt å føre tilsyn med stiftelsens virksomhet, avgi uttalelse om årsregnskap og årsberetning mv. til styret.

Arbeidsgiveransvaret

Arbeidsgiveransvaret tilligger stiftelsen. Ansatte kan ha rett til representasjon i styret jfr. §§ 41 og 42.

Økonomisk ansvar og risiko

Stiftelser må minst ha en grunnkapital på 100.000 kroner. Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, for å kunne oppnå tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål.

Utdeling foretas av styret i tråd med formål og vedtekter. Stiftelser kan ikke gis til oppretteren, eller oppretters nærstående, eller til selskap disse har bestemmende innflytelse. Oppretter, styremedlem, person med verv i stiftelsens organer, kan heller ikke ha lån i stiftelsen. Det samme gjelder sikkerhetsstillelse til fordel for nevnte personer. Når stiftelsen er formelt opprettet opphører rådigheten til stifterne. Kommunens økonomisk ansvar begrenser seg således utelukkende til formuesverdi overført en stiftelse, eller evt. tilskudd som ytes stiftelsen.

Styring og kontroll

Kommuner kan ikke utøve noen form for eierstyring ovenfor en stiftelse. Kommunen har heller ingen råderett over formuesverdien som er overført. Oppretteren kan ha begrenset innflytelse over enkelte saksområder ved å vedtektsfeste at stiftelsen skal ha andre organer enn styret, og evt. daglig leder.

Det er strenge vilkår for opphevelse og/eller avvikling av stiftelser, og disse skal godkjennes av stiftelse tilsynet. Selskapsformen regnes som uegnet dersom kommunen ønsker styring, tilsyn og kontroll over virksomheten. Styring kan hovedsakelig oppnås gjennom vilkår i tildelinger til stiftelsen. Stiftelser er selveiende og kommunen har ingen styring eller kontroll over – og følgelig er det ingen oversikt over stiftelser i dette dokumentet.

4.0 Praktisk eierskapsstyring i Fauske kommune

4.1 Politisk og administrativ eieroppfølging i praksis

Fauske kommune utøver sin operasjonelle eierstyring overfor selskapene gjennom eierorganene. Den samlede eieroppfølgingen ivaretas imidlertid av flere politiske og administrative aktører.

Eierskapsstyring er et politisk ansvar. Den politiske eieroppfølgingen forestås av kommunestyret i kraft av å være kommunens øverste myndighet. For praktisk utøvelse bør kommunestyret delegerer fullmakter til eierutvalg og ordfører. Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret påse at det føres tilsyn med forvaltningen av kommunens interesser i selskap m.m.

Rådmannen rolle er primært å være tilrettelegger for den politiske styringen av selskapene, herunder bidra til å videreutvikle kommunens eierskapspolitikk.

I de neste avsnittene beskrives det hvordan kommunestyret, formannskapet / ordfører, rådmannen/kommunedirektør og kontrollutvalgets rolle er i eieroppfølgingen..

4.1.1 Fauske kommunestyre

Fauske kommunestyre er den øverste myndighet med overordnet ansvar for den samlede virksomheten til Fauske kommune. Kommunestyret har derfor en sentral rolle i kommunens eieroppfølging. Kommuneloven og relevante særlover beskriver kommunestyrets ansvar og myndighet.

Fauske kommunestyre skal bl.a. fatte vedtak om etablering og avvikling av selskaper, gjøre beslutninger om salg av aksjer, oppnevne representanter til eierorganene, utforme kommunens eierskapspolitikk samt føre tilsyn og kontroll med forvaltningen av eierinteressene.

Kommunestyre selv skal fatte vedtak om oppretting/ avvikling av et kommunalt foretak (KF), herunder velge styret og fastsette vedtekter for foretaket, jf. koml. § xx.

Kommunestyret er direkte overordnet styret i et kommunalt foretak og utgjør således foretakets eierorgan. Bystyret kan innskrenke styrets normalkompetanse ved å ta inn bestemmelser i vedtektene om at visse vedtak må godkjennes av bystyret, jf. koml. § 69. Kommunestyret behandler KF(ene) sine årsbudsjett og årsberetning/-regnskap.

Kommunestyret selv fatter vedtak om deltakelse, uttreden, opptak av nye deltakere samt avvikling av et interkommunalt selskap (IKS), herunder vedta selskapsavtalen, jf. intkomsel. §§ 4 og 32.19 Kommunestyret skal selv oppnevne kommunens representanter i selskapets representantskap, jf. § 6. Dersom de interkommunale selskapenes budsjetter forutsetter tilskudd fra deltakerne, er budsjettene i utgangspunktet ikke endelige før bystyret har behandlet kommunens budsjett etter koml. § 45.

Kommunestyret selv er beslutningsorgan ved etablering av aksjeselskap (AS), herunder ved kjøp og salg av aksjer. Kommunestyret selv beslutter om deltakelse i kommunalt oppgavefelleskap (§ 19-1) (tidligere § 27” samarbeid” jfr tidligere kommunelov), eller

vertskommunesamarbeid (kapitell 20) –, og andre juridiske enheter.

Fauske kommunestyre oppnevner kommunens representanter i selskapenes eierorgan. Styremedlemmer vil normalt formelt oppnevnes av eierorganet/valgkomite, og ikke basert på egne politiske vedtak. Fauske kommunestyre vil imidlertid praktisere å fremme navneforslag på styremedlemmer for valgkomité eller eierorgan

4.1.2 Formannskapet/eierutvalg

Det anbefales at formannskapet gis funksjon som kommunens eierutvalg i daglig operativ utøvelse av eiarbeid. Formannskapet skal følgelig være politisk styringsgruppe og aktivt delta i arbeidet med å utforme både overordnede og selskapsspesifikke eierstrategier. Selskapsspesifikke eierstrategier skal endelig godkjennes av kommunestyret.

Formannskapet behandler også enkeltsaker som i ulik grad er av stor strategisk og/eller prinsipiell karakter. Formannskapet vil i slike saker hovedsakelig ha en funksjon som et arbeidsutvalg for kommunestyret som er beslutningsorgan. Formannskapet vil imidlertid også sluttbehandle enkeltsaker som angår kommunens eierskap. Kommunestyret fastsetter formannskapet myndighetsområde.

Det avholdes kontaktmøter mellom selskapene og formannskap (ordfører) for å sikre en tilfredsstillende informasjonsutveksling mellom partene. Dette gjelder kommunale foretak, interkommunale selskap samt de definerte (viktigste) aksjeselskapene. Foruten formannskap (ordfører) skal representanter fra administrasjonen, samt styreleder og daglig leder i hvert selskap delta på møtene.

Møtene gir formannskapet (ordfører) som utvalg for eierstrategier mulighet til å drøfte ulike forhold direkte med selskapene. Selskapene skal informere om resultater, rammevilkår, framtidsutsikter mv. Kontaktmøtene skal videre benyttes til å avklare målforståelse og evaluere partenes oppfølging av eierstrategier.

Kravet om likebehandling av eierne er et utgangspunkt for all informasjonsutveksling, det vil si at saker som krever tilslutning fra eierne skal tas opp i eierorganene. Direkte styringssignaler fra eierne til styret skal også fremmes i eierorganene.

Ordføreren og formannskapet har også en sentral rolle overfor kommunens representanter i eierorganene i forhold til å bistå med avklaringer knyttet til kommunens eierskapspolitikk.

4.1.3 Rådmannen/kommunedirektør

Rådmannen/kommunedirektør har ikke en formell rolle i eierstyringen i selskapene kommunen har eierskap. Rådmann/kommunedirektør har imidlertid en sentral rolle med hensyn til å legge til rette for den politiske eierstyringen av selskapene. Rådmannen/kommunedirektøren skal bidra til å videreutvikle eierskapspolitikken gjennom å foreta en regelmessig revidering av denne. Den revideres hvert 4 år i tråd med valgperiodene.

Rådmannen/kommunedirektøren skal sette de selskapsspesifikke eierstrategier på dagsorden en gang i året for eierutvalget (formannskapet) og ta ansvaret for saksforslag til

de selskapsspesifikke eierstrategier. Rådmannen / kommunedirektør kan også fremme enkeltsaker knyttet til foretak og selskap. Rådmannen skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtakene blir iverksatt, jf. kommunelovens. § 13-1.

Selskapenes årsberetninger og årsregnskap blir hovedsakelig ikke formelt behandlet i politiske organ. Rådmannen innarbeider imidlertid sentrale element i årsberetning. Rådmannen/kommunedirektør skal ha oversikt over kommunens representanter i eierorganene, sakspapirer til møtene i eierorganene, sakspapirer til styremøter i kommunale foretak, selskapenes vedtekter, selskaps-, aksjonær- og eieravtaler samt årsberetninger og årsregnskap.

Rådmannen /kommunedirektøren skal i samarbeid med ordfører legge opp opplæringstiltak knyttet til eierstyring og selskapsledelse, samt bistå kommunens representanter i eierorganene med å avklare kommunens mål og strategier for eierskapet i det enkelte selskap, jf. kommunens eierskapspolitikk og selskapsspesifikke eierstrategier. Opplæringstiltak tilpasset ulike målgrupper vil vektlegges framfor obligatorisk opplæring.

Rådmannen /kommunedirektør er representert på kontaktmøter mellom den politiske ledelsen og kommunale selskap. Ordføreren og rådmannen representerer også kommunen på eiermøter.

Rådmannen/kommunedirektøren har ikke instruksjons- og omgjørelsesmyndighet overfor styret eller den daglige ledelsen i interkommunale selskap og aksjeselskap. Eierstyring utøves gjennom eierorganene. Rådmannens/kommunedirektøren rolle overfor de kommunale foretakene reguleres av kommuneloven § xx.

Rådmannen/kommunedirektøren skal samarbeide med administrasjonen i de øvrige eierkommunene. Samarbeidet legger til rette for en koordinert eieroppfølging av selskap med flere eiere og bidrar til kompetanseoverføring knyttet til rammene for kommunenes eierstyring.

4.1.4 Kontrollutvalget

Rådmannen/ kommunedirektør skal påse at den kommunale forvaltningen er gjenstand for en betryggende egenkontroll. Kontroll av kommunale foretak og selskaper ligger imidlertid utenfor rådmannens myndighetsområde.

Kommunestyret har det øverste tilsyns- og kontrollansvaret knyttet til den kommunale forvaltningen. Kommunestyrets tilsyns- og kontrollfunksjon er delegert til kontrollutvalget. Utvalget påser at det utøves tilsyn/kontroll gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroller mv.

Kontrollutvalgets oppgaver reguleres av kommunelovens kapittel 23 med tilhørende forskrifter for kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner. Fauske kommunestyre velger selv et kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret. Kommunestyret avgjør selv om kommunen skal ansette egne revisorer, delta i interkommunalt samarbeid om revisjon eller inngå avtale med annen revisor. Fauske kommune er tilknyttet Salten kommunerevisjon IKS. Vedtaket treffes etter innstilling fra kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har en bestillerfunksjon overfor valgt revisor.

Kontrollutvalget skal påse at kommunens årsregnskap og kommunale foretaks årsregnskap blir revidert på en betryggende måte. Utvalget skal også påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon som skal godkjennes av kommunestyret. Utvalget skal avgi rapport til kommunestyret om hvilke forvaltningsrevisjoner som er gjennomført og resultatene av disse. Utvalget skal også påse at kommunestyrets vedtak følges opp, herunder rapportere til kommunestyret om oppfølgingen.

Revisjonens oppgaver og plikter ved regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon reguleres i for skrift av

15. juni 2004 om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv. Forskriftene regulerer også innholdet i regnskapsrevisjonen og forvaltningsrevisjonen.

Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper m.m. gjennom bestilling av selskapskontroller. I det følgende redegjøres det nærmere for selskapskontroller.

4.1.5 Eierskapskontroll

Eierskapskontroll reguleres av kommuneloven § 23-4 og forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner. Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av eierskapskontroll. Planen vedtas av kommunestyret, som kan delegerer til kontrollutvalget å foreta endringer i planperioden.

(sitat kommuneloven) § 23-6. Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a) interkommunale selskaper etter IKS-loven*
- b) interkommunale politiske råd*
- c) kommunale oppgavefellesskap*
- d) aksjeselskap der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.*

Opplysningene etter første ledd kan kreves fra virksomhetens daglige leder, styret og den valgte revisoren for selskapet.

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

(sitat slutt)

IKS, § 27 (selvstendige rettssubjekt) og AS der en kommune alene eller sammen med andre kommuner eier alle aksjene, og heleide datterselskaper til slike selskaper, omfattes av reglene om eierskapskontroll. I aksjeselskap med private eiere er kommunens innsynsrett begrenset til den innsynsretten de øvrige aksjonærene har. Kontrollutvalget kan da påse at kommunens representanter i generalforsamlingen har utøvd sin stemmerett i samsvar med bystyrets forutsetninger og vedtak.

Kommunale oppgavefelleskap jfr. (kap 19) omfattes også nå av loven om eierskapskontroll i motsetning til i tidligere kommunelov, vertskommunesamarbeid (kap. 20) og stiftelser vil ikke omfattes av reglene om selskapskontroll. Kommunale foretak (KF) er en del av kommunen som rettssubjekt og omfattes således ikke av reglene om selskapskontroll. Foretakene vil likevel være gjenstand for ordinær regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Eierskapskontroll kan også omfatte forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av eierinteressene i de selskapene, herunder kontrollere om dem som utøver kommunens eierinteresser i selskap gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll)

5.0 Fauske kommunes overordnede prinsipper for eierstyring

Fauske kommunes eierskapspolitikk er slik nevnt et overordnet rammeverk, som gir en guide til kommunens forvaltning av sine eierskap og samarbeid. Kommunens prinsipper for eierstyring er derfor et sentralt element i eierskapspolitikken. Ny kommunelov stiller krav til at kommunens Eierpolitikk/eiermelding har prinsipper for sin eierstyring.

5.1 Bakgrunn og formålet med prinsippene

Lovgivningen fastsetter de juridiske rammene i for eierstyring og selskapsledelse. Lovverket er ofte generelt og kan være tvetydig. Det er derfor hensiktsmessig å supplere med ulike styringsverktøy, prinsippene har derfor til hensikt å sikre bedre eierstyring.

Staten har egne retningslinjer og prinsipper for god eierstyring. Prinsippene er utformet i tråd med allment aksepterte prinsipper for eierstyring.

KS har også gitt 19 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse, og kontroll av kommunalt eide selskaper og foretak. Formålet med prinsippene og anbefalingene er avklare roller og ansvar, sikre åpenhet, ryddige beslutningsprosesser, redusere risiko, stimulere til verdiskapning mv.

Fauske kommunes prinsipper bygger på de nevnte anbefalingene. Prinsippene er likevel tilpasset lokale forhold.

Prinsippene gjelder alle typer selskaper og for samarbeidsformer hvor det er mulig. Kommunen skal utøve eierstyring i tråd med disse prinsippene. Prinsippene er også forventningsavklaringer til selskaper og samarbeid vi er en del av.

Prinsippene skal styrke tilliten og omdømmet til kommunen, og selskapene, avklare roller, ansvar, sikre åpenhet, ryddige beslutninger, redusere risiko m.m.

5.2 Prinsipper for eierstyring

Fauske kommunes prinsipper for eierstyring
1. Valg av deltagelse i og etablering av selskap, eller annen samarbeidsform skal være begrunnet i en analyse av kommunens behov og mål for virksomheten
2. Fauske kommune skal alltid angi klare og langsiktige formål for selskapene/foretak/samarbeid av betydning for Fauske kommune.
3. Fauske kommune skal fremme sine interesser ovenfor kommunale selskap og samarbeider gjennom eierorganene.
4. Det skal være åpenhet knyttet til Fauske kommunes eierskap, selskapenes virksomhet, basert på meroffentlighet. Samt at det legges til rette for interne dialogprosesser i forkant av eierorganers møter.
5. Fauske kommune skal stille krav til samfunnsansvar til selskaper vi eiere i.
6. Styresammensetning i selskapene vi er eier i, skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart.
7. Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.
8. Styret skal på et uavhengig grunnlag være ansvarlig for selskapets drift, men Fauske kommune har klare forventninger knyttet til styrets oppgaver, rapportering, saksbehandling, internkontroll og risikostyring
9. Godtgjørelser til styret og daglig ledelse skal framstå rimelig ut fra arbeidsbyrden, kompleksitet. Lønn og godtgjørelser skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis lønnsledende innen sektoren.

Prinsipp 1. Valget deltagelse i og etablering av selskap, eller annen samarbeidsform skal være begrunnet i en analyse av kommunens behov og mål virksomheten

Fauske kommune vil i forkant av deltagelse og etablering av selskap, eller samarbeid vurdere dette fremfor en mer tradisjonell etatsorganisering innenfor kommunen selv. En slik analyse vil avklare de mål som kan oppnås, og synliggjøre de begrensinger dette vil få for styring og kontroll. Analysen er ment å styrke beslutningsgrunnlag, og danne grunnlaget for formålstjenlige organisering. Dette gjelder også dersom kommunen ønsker å tilbakeføre deler av sin virksomhet til ordinær etatsorganisering (eks. nedleggelse av et kommunal foretak, kommunalt aksjeselskap mv)

Hvorfor selskap – og samarbeidsorganisering?

Fauske kommune har innenfor rammen av kommuneloven, og relevant særlovgivning en relativt stor frihet i valg av hensiktsmessig organisering av tjenesteproduksjonen. Valget må være slik at det gir en hensiktsmessighet på kort og lang sikt. Det er viktig å være bevisst i vurderingen.

Tidligere har vi nevnt at det er ulike motiver for å skille ut virksomhet. Ønske om å danne interkommunale fellesfunksjoner er ofte en begrunnelse for selskapsdannelser. Ofte brukes argumenter om stordriftsfordeler økonomisk, og et styrket fagmiljø. Det må likevel alltid holdes opp mot kravene/ønskene/behovene kommunen har i forhold til styring og kontroll. Da valg av selskapsorganisering / samarbeid vil legge muligheter og begrensinger. Størst styring har man i etatsorganisering. I etatsorganiseringen har kommunestyre full styrings og kontroll mulighet, mens en selskapsorganisering vil i hovedsak gi kommunestyret fullmakt til å legge ytre rammer for virksomheten, og ikke direkte styring av daglig ledelse, og styrets arbeid.

Begrensinger i styring i alternativer til etatsorganisering omtales ofte som et ”demokratisk underskudd”. Det er ofte en feilslutning, da man ofte vurderer at det kan være hensiktsmessig og et ønske om å gi en armlengdes avstand eller gi en forretningsmessig frihet.

Styringsbehovet vil helt avhenge av virksomhetens karakter, og gjerne hvor nært innbyggerne er tjenesten. Lovpålagte tjenester (helse, skole, barnevern mv) er mer krevende enn oppgaver som kommunen f.eks har et frivillig forhold til (skiløyper, idrettanlegg, mv). Det er likevel mulig å også utøve kommunale kjernetjenester gjennom annen organisering, ved hjelp av systemer og med en aktiv eieroppfølging.

Det viktigste er å analysere organiseringen, og ha et bevisst forhold i valg av selskap / samarbeidsformer, som er grunntanken i prinsipp nummer 1.

Valg av selskap – samarbeidsorganisering

Kommunen har som nevnt stor valgfrihet. Det eksisterer likevel begrensinger i valg av samarbeid og selskapsform i selvskapslovgivning, og andre særlover. Kommuner kan eksempelvis ikke delta i ansvarlige selskaper, eller kommandittselskaper. Derfor bør man gjøre en rekke avveininger som bør inngå i grunnlaget for beslutning om selskap og samarbeidsformer. Disse er presentert nedenfor:

1. Økonomiske forpliktelser

Hvilke økonomisk ansvar/risiko er det ønskelig og forsvarlig å påta seg. Kommunen vil for eksempel hefte ubegrenset for samtlige forpliktelser i et kommunalt foretak (KF), og ubegrenset for sin andel i et IKS. Kommunen har et begrenset ansvar i et AS ovenfor

kreditorer. I ulike samarbeid, vil de økonomiske forpliktelsene være regulert gjennom avtaler, og er ofte andelsmessig som for IKS.

2. Skatte og avgiftsmessige forhold (selskaper ikke samarbeid)

Etablering av selskaper / deltagelse i selskaper kan ha betydning for momskompensasjon (kompensasjonsloven). Selskapsform kan også være av betydning ved vurdering av begrensinger i skatteplikt.

3. Fleksibilitet på eiersiden (selskaper ikke samarbeid)

Er det behov å tenke at det vil være fordelaktig å ha med andre aktører? AS modellen gir størst fleksibilitet, mellom offentlig og privat eierskap. IKS vil være begrenset til kommuner, mens et KF vil være en del av kommunen og ikke ha noen fleksibilitet på eiersiden.

4. Behov og mulighet for styring

Styringsbehov må kartlegges nøye i forkant. Selv vertskommune organiseringsmodeller gir innskrenkninger i kommunens styringsmulighet i forhold til etatsorganisering, selv om det finnes klageadgang mv. I et KF vil kommunestyret, være generalforsamlingen, og således utstrakt mulighet å utøve eierstyring. Kommunens mulighet til styring av et AS vil være langt mer begrenset. Må vurderes opp mot selskapenes behov for forretningsmessig frihet, og kommunens ansvar for forpliktelser.

5. Delegering av myndighet

Selskap / samarbeid kan påvirke muligheter / begrensinger i forhold til delegering av myndighet. Eks. i vertskommune overtar formelt sett kommunedirektøren i en annen kommune driftsansvaret, selv om forvaltningsansvaret for tjenesten fortsatt ligger i samarbeidskommunen.

6. Forholdet til lover / forskrifter og overordnede kommunale planer og strategier

Valg av selskap- og samarbeid gir ulike begrensinger i forhold til sentrale lover og forskrifter (forvaltningslov, lov om offentlige anskaffelser, miljø og klima lover mv). Kommunestyret kan direkte under hinder eksempel pålegge et KF å gjennomføre forventninger til bærekraftsmål, som klima og miljø. Dette vil ikke man direkte kunne pålegge et selskap man er eier i – dersom man ikke er majoritetsaksjonær. Der må det søkes samarbeid med andre eier for å gjøre det samme.

7. Vurdering av risiko

Valg av selskap / samarbeidsform bør foretas med bakgrunn av en vurdering av ulike typer risiko. Risikoen kan ha mange ulike fasetter. Det kan være risikovurderinger i forhold til kvalitetsforventninger, arbeidstakerforhold, økonomisk risiko m.m. Selskapsorganisering og samarbeid er ofte være begrunnet med å redusere kommunens økonomisk risiko.

Illustrasjonen nedenfor oppsummer alternativer til selskap / samarbeidsformer som kan anvendes i kommunal tjenesteproduksjon, men også annen oppgaveløsning. Kommunen er ofte en part i mange aktiviteter og oppgaver som kommuneloven i utgangspunktet ikke definerer som en del av kjerneaktiviteten. Den gir en oversikt over bl.a. styringsmuligheter, skillene mellom forvaltning og forretning, og økonomisk risiko. IKS eksempelvis kan ofte ha utydelige skillelinjer mellom forvaltning, og øvrig næringsvirksomhet.

Forvaltning		Forretning		
Integrert del av kommunen		Selvstendig rettssubjekt		
Kommuneloven		Lov om inter Kommunale Selskap (IKS)	Aksjeloven	Stiftelsesloven
Etat	Institusjon	Foretak (KF) (kom lov kap 9)		
Vertskommune (kom.lov kap 20)	Kommunalt Oppgavefelleskap (KO) (kom.lov kap 19)	Interkommunalt Selskap	Aksjeselskap	Stiftelse
Eiere: •Innbyggerne	Styringsstruktur: •Kommunestyret •Formannskapet /Utvalg/Styrer •Kommunedirektør	Eiere: •Kommuner/Fylke/IKS	Eiere: •Ubegrenset	Eiere: •Selveiende
Eiernes ansvar: •Ubegrenset øk ansvar		Styringsstruktur: •Representantskap •Styre •Daglig leder	Styringsstruktur: •Generalforsamling •Årsmøte •Styre •Daglig leder	Styringsstruktur: •Styre •Daglig leder
		Eiernes ansvar: •Ubegrenset øk ansvar	Eiernes ansvar: •Begrenset øk ansvar	
Direkte politisk styring og kontroll		Indirekte politisk styring og kontroll		

Prinsipp 2 – Fauske kommune skal alltid angi klare og langsiktige mål for selskapene/foretak/samarbeid av betydning for Fauske kommune.

Fauske kommune må angi klare, realistiske, og etterprøvbare mål for selskapene/foretakene/samarbeidene gjennom å godkjenne vedtekter, samarbeidsavtaler, selskapsavtaler, aksjonæravtaler mv. Målgivelsen i de ordinære styringsdokumentene er ofte generell, og liten grad gjenstand for revidering. Derfor har Fauske kommune et eget dokument, som er omtalt som Selskapsspesifikke eierstrategier”. Disse revideres årlig av eierutvalget, med godkjenning i kommunestyret.

- Selskap- foretaksnavn/beskrivelse av samarbeid, organisasjonsnummer/vertskommune
- Formålet med deltagelsen i selskapet/foretaket/samarbeidet
- Omfang eierskap/aksjer/andeler
- Målformuleringer og resultatforventninger
- Kommunens forhold til styrende organer
- Beskrivelse samhandling med selskapet/foretaket/samarbeidet
- Beskrivelse for ivaretagelse av samfunnsansvar
- Andre selskapsspesifikke/samarbeids anmerkninger

Det viktig for kommunestyret og akseptere at selskapene/foretakene og samarbeidene har sin unike forhold når det gjelder begrensninger og muligheter for eierstyring (se kapittel x). Styret og

daglig ledelse i selskapene/samarbeidene har det fremste ansvaret for å realisere mål, krav og forventninger kommunen har uttrykt gjennom sine «Selskapsesifikke strategier».

Eierstyringen skal i utgangspunktet utøves på overordnet nivå, og ikke gripe inn i styrets myndighetsområde, og i den daglige ledelsen av selskapene. Fauske kommune skal uttrykke sitt formål med eierskapet/deltagelsen, og angi målsetninger, prioriteringer, resultatkrav- og forventninger. Det skal også fastslå kommunes forhold til styrende organer, og stadfeste hvordan kommunen legger opp eier/deltager dialogen.

Eierstrategiene for selskapene/foretakene/samarbeidene skal legge til rette for en aktiv, forutsigbar eierstyring og legge forholdene til rette for forutsigbare rammevilkår for selskapene/foretakene/samarbeidene.

Prinsipp 3 - Fauske kommune skal fremme sine interesser ovenfor kommunale selskap og samarbeider gjennom eierorganene.

Styringslinjene i Fauske kommune følger hovedsakelig av kommuneloven. Kommunestyret er det formelle eierorganet til kommunen. Kommunestyret kan delegerer myndighet til andre politiske organ og rådmann/kommunedirektør innenfor rammene av loven.

Kommunen kan som nevnt flere ganger velge å skille ut virksomhet, eller ta del i selskaper hvor det er motiver og nytte for kommunen. Den daglige styringene i selskaper og samarbeider er slik beskrevet tidligere knyttet til lovgivningen som regulerer selskaper og samarbeider.

Lovgivningen legger begrensinger på hvordan kommunestyret som eier kan intervensere og utøve direkte styring av virksomheten i selskapene / samarbeidene. Dette gjelder både styrer og daglig ledelse.

Kommunestyret vil i all hovedsak utøve styring gjennom å oppnevne representanter til eierorganene, og skal gjennom sine strategier gi føringer for representantens opptreden i eierorganene.

Eierorganenes, oppgaver, ansvar og myndighet er ofte regulert av selskapets / samarbeidets art.

I tillegg til at kommunen er representert i eierorganene gjennom valgte representanter, er det aktuelt for kommunen og ta initiativ til dialogmøter / eiermøter, og kontaktmøter med selskapene og samarbeidene. Dette vil ikke være møtepunkter av bestemmende karakter (altså ikke mulig å gjøre bindende beslutninger). Dette vil være møter primært for å sikre tilfredsstillende informasjonsutveksling. Selskapets styrende organer kan også ta initiativ til slike møter. Det er vanlig at slike møter omfatter styreleder og daglig leder. Fra kommunen det normalt være ordfører og rådmann/kommunedirektør. Selskapene og samarbeidene skal bestrebe om mest symmetrisk informasjon til alle eiere / samarbeidsparter.

Når det gjelder eierorganene selv (generalforsamling, representantskap mv) er disse normalt delegert av kommunestyret til personer eller andre politiske organer. Kommunens representanter trenger ikke å være folkevalgte. Det kan likevel være hensiktsmessig når kommunestyret får eierbeslutninger på sine bord. Det er ikke kjønnsbalanse krav i forhold til eierorganer som for styrer. Det bør likevel bestrebes.

Kommunestyret styrer derfor indirekte gjennom sin valgte representanter. Disse skal følge de utarbeide prinsipper for eierstyring og evt. egen eierstrategi for nevnte selskap/samarbeid/foretak.

Det må være en ambisjon om at representantene i eierorganene på vegne av kommunen kan representere flertallet i kommunestyret.

Det påhviler derfor representantene et selvstendig ansvar å innhente informasjon, og avklare kommunens mål og strategier i sin ivaretagelse av eierskapet på vegne av fellesskapet. Dette kan også omfatte behovet for politiske drøftingsmøter i forkant av eierorganenes møter, slik at representanten kan benytte sitt eierskap til å fremme kommunens interesser. Det betyr at man skal opptre og ivareta eierstyringen i selskapet/foretaket/samarbeidet med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak/intensjon.

Prinsipp 4 - Det skal være åpenhet knyttet til Fauske kommunes eierskap, selskapenes virksomhet, basert på meroffentlighet. Samt at det legges til rette for interne dialogprosesser i forkant av eierorganers møter.

Allmenhetens lovfestede innsyn i forvaltningens arbeid, og saksdokumenter anses å være et grunnleggende demokratisk prinsipp. Dette reguleres i både offentlighetsloven og kommuneloven.

Offentlighetsloven har til hensikt at saksdokumenter, journaler, og skriftlige registre skal være åpne dersom ikke annen lov forhindrer dette. Alle kan kreve innsyn.

Loven er gjeldende for selskap med over 50 % offentlig eierandel eller innflytelse i eierorganet (§2);

«a) staten, fylkeskommunane og kommunane, b) andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift, c) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet, og d) sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har rett til å velje meir enn halvparten av medlemmene med røysterett i det øvste organet i rettssubjektet.»

Punktene c) og d) gjelder ikke for rettssubjekt som hovedsakelig driver med næring i konkurranse og på samme vilkår som private. Unntakene skal likevel tolkes strengt.

Prinsippet til kommunen skal være meroffentlighet. Offentlighetsloven definerer dette som: «*” Når det er høve til å gjere unntak frå innsyn, skal organet likevel vurdere å gi heilt eller delvis innsyn. Organet bør gi innsyn dersom omsynet til offentleg innsyn veg tyngre enn behovet for unntak”*»,». Det er likevel grunnlag til fravike, spesielt knyttet til det som kan defineres å være av forretningsmessig karakter, som kan skade selskapets konkurransesituasjon.

Åpenhet skal praktiseres, for å sikre allmenhetens tillit til kommunen. Fauske kommune skal blant annet gjøre følgende for å praktisere åpenhet:

1. Denne eierskapspolitikk/eierskapsmelding, revideres og vedtas hvert 4 år, med oversikt over eierskap, og prinsippene for styring
2. «Selskaps-spesifikke eierstrategier», som nevnt i prinsipp 2 i forhold til formål og målsetninger
3. Årsberetninger fra våre eierskap legges frem for å gi innsyn i selskapene/samarbeidene/foretakene
4. Behandle prinsipielle og saker av stor strategisk / prinsipiell betydning i offentlige politiske saker.
5. Gjøre relevant informasjon lett tilgjengelig på digitale flater (hjemmeside mv)

Prinsipp 5 Fauske kommune skal stille krav til samfunnsansvar til selskaper vi eiere i.

Fauske kommune skal være pådriver å stiller tydelige krav og forventninger om samfunnsansvar i selskaper/foretak/samarbeid vi er eiere eller deltager i. Det skal bidra til samfunnsansvarlig forretningsdrift, tjenesteproduksjon og bidrag i en bærekraftig samfunnsutvikling. Dette skal uttrykkes både i overordnet eierpolitikk, og i spesifikke forventninger i ” Selskapsspesifikke strategier» og øvrig planverk i kommunen.

Et bevisst og uttrykt samfunnsansvar skal bidra til å styrke tilliten og omdømmet til både kommunen og de eierskapene vi er deltager i.

Dette bør fremkomme i selskaperens strategier og i deres praktiske forretningsutøvelse, men det er også viktig i eks. i vertskommune samarbeid som innkjøp, hvor vi forventer det stilles krav om samfunnsansvar i anbudskonkurranser, valg av leverandører m.v.

Likestilling og mangfold

Forventninger til kjønnsbalanse i styresammensetning. Krav til rapportering om den faktiske tilstanden knyttet til likestilling, og mangfold i selskapet. Krav til tiltak for å bedre disse faktorene.

Etiske retningslinjer

Fauske kommune har etiske retningslinjer. Kommunen forutsetter at kommunalt eide selskaper har eller utarbeider etiske retningslinjer for sin virksomhet. Styret har et ansvar for dette. Retningslinjene må være forankret og implementert i selskapet.

FNs bærekraftsmål – klima og miljø

FNs 17 bærekraftsmål eller et utvalg av disse bør holdes frem å være viktig for kommunens eierskap, og deltagelse. Våre forventninger skal være dokumentert i ” **Selskapsspesifikke strategier**”. Spesielt i forhold til klima og miljøpåvirkninger selskapet kan representere. Selskapene vi er eiere i må gi opplysninger i årsberetningen hvordan forhold ved virksomheten som

Prinsipp 6 Styresammensetningen i selskapene/foretak/samarbeid vi er eier i, skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart

Sammensetning av styret har betydning dets evne til å drive forsvarlig forvaltning på vegne av selskapet selv og kommunen. Fauske kommune skal være en pådriver for at det oppnevnes et styre med kompetanse, kapasitet, og mangfold ut fra selskapets egenart.

Nye habilitetsregler medfører at folkevalgte som har styreverv blir inhabile ved behandlingen av saker, i folkevalgte organer der selskapet er part. Folkevalgt representasjon bør derfor dreies over tid fra styrene i selskapene til å utøve roller i eierorganene (generalforsamling, representantskap mv). Medlemmer i eierorganene blir ikke automatisk inhabile.

Styresammensetning

Fauske kommune skal møte gjeldende lovkrav og i tråd med vedtekter, selskap, og aksjonæravtaler. Fauske kommune skal bestrebe å oppnevne styrerepresentanter, som har god kompetanse, erfaringer, kapasitet, og egenskaper som bidrar til at styret som fellesskapet kan forvalte selskapet på en best mulig måte. En «profesjonalisering» av styrearbeidet er en målsetning.

Kompetanse

Fauske kommune skal bestrebe å ha et styre med kompetanse som utfyller hverandre, herunder både generalist og fagspesifikk kompetanse. Kompetanse og tilstrekkelig mangfold i denne vil gi et bredere beslutningsgrunnlag, som igjen vil heve kvaliteten. Kompetansevurderingen skal avhenge av bl.a. selskapets formål, fasen selskapet er inne i, og de utfordringene selskapet har fremover. Det bør derfor utarbeides forventningsavklaringer til kompetansen når styremedlemmer vurderes oppnevnt.

- Kompetanse om kommuneloven, offentlig forvaltning og forståelse av politiske beslutningsprosesser
- Bransjekunnskap – forståelse om konkurransesituasjonen, og trender
- Spesialkompetanse – faglig om selskapets kjernevirksomhet, juss og økonomi
- Organisasjons og ledelseserfaring
- Kompetanse om styrearbeid

Representasjon av begge kjønn i styret

Fauske kommune forventer at det arbeides for at styrene sammensettes etter gjeldene lovkrav om kjønnsbalanse, sammensetning. Bestemmelsene krever at begge kjønn er representert tilnærmet 40% der det offentlige minst 2/3 eier. Styret i IKS likeså.

Folkevalgte og offentlige tjenestemenn

Det var praksis for å velge en stor andel av styrerepresentanter fra den politiske ledelsen. Det var ønskelig ut fra hensyn til samordning, og styring. Interessekonflikter har mer sjelden vurdert å være en utfordring i styret i kommunalt eide selskaper. Utfordringer kan være knyttet til habilitet. Det kan være utfordrende at sentrale politikere blir inhabile i behandling av saker som berører selskapet. Styring og kontroll bør derfor først og fremst søkes gjennom eierorganene. I den sammenhengen bør det arbeides for å vitalisere funksjonen til eierorganene.

Rekruttering fra administrasjonen bør vurderes opp mot habilitetsreglene i forvaltningsloven. En offentlig tjenestemann som er styremedlem i et selskap vil være ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse i saker innenfor forvaltningen, og kan få uheldige dobbeltroller ovenfor rådmann/kommunedirektør.

Styresammensetning datterselskaper

I konserner bør styremedlemmer i morselskap ikke inngå i styret i datterselskaper, siden styret er generalforsamlingen til datterselskapet. Dette for å forhindre rolleblanding, og bidra til å ivareta eierorganets kontrollfunksjon over styret. Konsernledelse kan inngå i styret i datterselskaper.

I selskaper der enheter både produserer i egenregi – eks. selvkost tjenester – husholdningsrenovasjon, og enheter som er i konkurranse med andre aktører i et marked skal styret påse at det ikke foregår kryss- subsidiering. KS anbefaler at det for datterselskap som yter monopoltenester til eier bør det vurderes om flertallet av styremedlemmer skal være uavhengig av konsernstyret-/ledelsen. For å skape tilstrekkelig avstand.

Oppnevning av styret og valgkomiteer

Oppnevningen skal foregå etter lover regler, vedtekter, selskapsavtaler, eller aksjonæravtaler. Det er gjerne fornuftig å bruke valgkomiteer. Eierorganet utpeker valgkomite. Valgkomiteen bør være uavhengig av styret og ansatte. Valgkomiteer kan gjerne være vektet ut fra eierandel. Valgkomiteen fremmer en skriftlig innstilling til eierorganet. Dersom folkevalgte organ fremmer forslag til en valgkomite bør det omfatte flere kandidater enn det som reelt skal velges inn for å gi komiteen en valgsituasjon.

Prinsipp 7- Selskapenes kapitalstruktur skal være tilpasset formålet med eierskapet og selskapets situasjon.

Fauske kommune skal ha et ansvarlig forhold til, og bidra til at selskapene vi er eier i har en sunn kapitalstruktur tilpasset selskapets formål, og situasjon. Kommunen kan bidra til dette gjennom klare prinsipper om utbytteforventninger. Det vil si at man har en formålstjenlig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd.

Utbytteforventninger skal avhenge av formålet og vår strategi med eierskapet. Dersom våre eierstrategier sier det er hensiktsmessig å være eier i selskaper med kommersielle formål, har kommunen en plikt til å vurdere avkastning og utbytte. Da finansreglementet og lovgivningen legger føringer om at man skal arbeide for en rimelig avkastning på aktiva. Kommunestyret bør derfor alltid vurdere om det finansielle, eller politiske motiver for eierskapet. I et finansielt perspektiv vil det være snakk om man ønsker å høste fra eller utvikle selskapet. Og i enda større grad dersom man velger å ha en politisk eierstrategi med et kommersielt selskap (arbeidsplasser, samfunnsnytt, regional betydning mv)

Dette betyr også at kommunestyret løpende bør vurdere om det hensiktsmessig og i tråd med våre strategier å ha eierposter i kommersielle selskaper, og heller vurdere å løse ut aktiva gjennom avhendelse av eierposisjonen.

Fauske kommune investerer gjennom innskudd, eller tilbakeholdt overskudd. Et engasjement representerer derfor en økonomisk risiko for kommunen. Engasjementet bør derfor legitimeres i utgangspunktet med avkastningskrav og finansielle mål. Kommunen bør forvente utbytte og verdiøkning på den innskutte kapitalen tilsvarende som en alternativ plassering med samme risiko. For selskaper i en ren konkurransesituasjon bør det stilles krav om markedsmessig avkastning for å hindre konkurransevridding. Det bør være en prosentvis avkastning fra regnskapsmessig resultat. Disse må uttrykkes klart og tydelig slik at styret og ledelse kan forholde seg til dette i sin planlegging og daglig drift.

Fauske kommune skal likevel vise ansvarlighet i forholdet til kapitalstrukturer ut fra markedsmessige nå- og fremtidsutfordringer, modenhet til selskapet, investeringsbehov, konkurranse, likviditetssituasjon, egenkapitalkrav mv.

Dersom resultatkravene omfatter parameter som kvalitet i tjenestene, og andre samfunnsbetraktninger må dette være uttrykte resultatforventninger i våre spesifikke eierstrategier. Fellesnevneren for både finansielle og samfunnsmessige mål bør være langsiktig verdiskapning.

Prinsipp 8 – Styret skal på et uavhengig grunnlag være ansvarlig for selskapets drift, men Fauske kommune har klare forventninger knyttet til styrets oppgaver, rapportering, saksbehandling, internkontroll og risikostyring

Rapportering og forventninger til saksbehandling

Styret skal sikre en tilfredsstillende rapportering og informasjonsflyt til eierne. Fauske kommune skal til enhver tid ha relevant, oppdatert og korrekt informasjon om selskapenes virksomhet, organisering og resultater. Rapporteringen fra selskapene danner grunnlaget for en aktiv og forutsigbar eieroppfølging.

Selskaper skal rapportere i tråd med gjeldende lovkrav. Regnskapsloven regulerer innholdet i den økonomiske rapporteringen i årsregnskapet og årsberetningen, samt stiller krav til rapportering om arbeidsmiljø, antall ansatte, ytelser til ledende personer, likestilling, diskriminering, miljøvirkninger mv. Årsrapportene danner et viktig grunnlag for styring, resultatoppfølging og kontroll av selskapene.

Selskapene skal også rapportere i årsberetningen om iverksatte/planlagte tiltak knyttet til utøvelsen av samfunnsansvaret. Det er etablert flere nasjonale og internasjonale standarder som kan ligge til grunn for selskapers rapportering om utøvelsen av samfunnsansvaret.

Årsregnskap og årsberetninger skal oversendes til både ordfører og rådmann/kommunedirektør i eierkommunene. Årsregnskap og årsberetning for kommunale foretak (KF) behandles av bystyret som en del av kommunens årsregnskap/årsberetning. Årsrapportene skal også oversendes fra stiftelser der Fauske kommune er oppretter, oppnevner representanter til styret eller yter tilskudd.

Sakslistene, saksdokumenter og protokoller for eierorganene skal oversendes ordfører, representantene i eierorganet og rådmannen/kommunedirektør. Tidsfrister for utsendelse av saksliste og saksdokumenter reguleres av selskapslovgivningen. Selskapene bør uavhengig av de lovfestede tidsfristene, oversende dokumentene til eierne uten ugrunnet opphold og senest 30 dager før møtet skal avholdes. Dette for å muliggjøre politisk behandling av enkeltsaker i forkant av møtet i eierorganet.

Styrets oppgaver

Styret har i henhold til selskapslovgivningen det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for å føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet. Fauske kommune har følgende forventninger til styrets arbeid:

- *Fastsette instruks for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på en klar intern ansvars og oppgavefordeling.*
- *Fastsette en årlig plan for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.*
- *Foreta en egevaluering hvert år med hensyn til både kompetanse og utført arbeid.*
- *Gjennomføre egne styreseminarer med fokus på roller, ansvar og oppgaver.*
- *Gi en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.*
- *-Vurdere behovet for styreforsikring.*
- *Registrere verv i styrevervregisteret.*

- *Ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne*
- *Sikre likebehandling av eierne.*
- *Styrets leder har et særlig ansvar for å sikre at styret fungerer godt og at det oppfyller sine forpliktelser.*

Internkontroll og risikostyring

Internkontroll kan defineres som et formalisert kontrollsystem der kontrollaktiviteter utformes, gjennomføres og følges opp med basis i vurderinger av risiko for styringssvikt, feil og mangler i virksomhetens arbeidsprosesser. Et slikt formalisert kontrollsystem skal bl.a. bidra til;

- *en målrettet og kostnadseffektiv drift,*
- *å sikre kvaliteten på selskapets interne/ eksterne rapportering,*
å sikre at selskapet forvaltes i tråd med eiernes vedtak/intensjoner, å sikre at selskapet opererer i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer for virksomheten,
- *å forhindre misligheter og korrupsjon*

Oversikten er ikke uttømmende, men den viser at både eierne og selskapet har en egeninteresse knyttet til etableringen av gode systemer for internkontroll.

Selskap kan være omfattet av lov/forskrift om offentlige anskaffelser, og må følgelig avklare sitt forhold til det aktuelle regelverket. Styret skal påse at det avklares hvorvidt selskapet er omfattet av regelverket, herunder påse at det eventuelt etableres et kontrollsystem som sikrer at anskaffelser av varer og tjenester til enhver tid gjennomføres i tråd med regelverket.⁴⁹

Fauske kommune har anledning til å tildele oppdrag til selskap i egenregi. Disse oppdragene omfattes ikke av regelverket om offentlige anskaffelser.

Kryss-subsidiering kan være i strid med reglene om offentlig støtte, dersom det medfører at den konkurranseutsatte delen av virksomheten får økonomiske fordeler fra offentlige midler. For å dokumentere at det ikke forekommer kryss-subsidiering skal styret påse at det iverksettes effektive tiltak, herunder etableres regnskapsmessig eller organisatorisk skille mellom de ulike delene av virksomheten.

De ovennevnte problemstillingene illustrerer at risikoen som skal håndteres gjennom intern- kontrollen i stor grad vil avhenge av selskapets virksomhet. Det er derfor viktig at selskapene tilpasser omfanget og innholdet i internkontrollen til egen virksomhet.

Risiko kan forstås som summen av sannsynligheten for og konsekvensen av en hendelse. Risiko kan bl.a. knyttes til uønskede hendelser eller realiseringen av mål. Risiko er et sentralt element i internkontrollen. Formålet med risikostyring og internkontroll er bl.a. å identifisere, estimere og håndtere ulike typer risiko.

- endringer i forhold til forrige års gjennomgang knyttet til art og omfang av risikoer av betydning, og selskapets evne til å tilpasse seg virksomhetsendringer og eksterne endringer;
- -omfanget av og kvaliteten på ledelsens løpende oppfølging av risikoer og intern- kontrollsystem;
- omfang og hyppighet av ledelsens rapportering til styret om resultatene av denne oppfølgingen, som gjør det mulig for styret å foreta en samlet vurdering av kontrolltilstanden i selskapet og hvordan risikoene håndteres;
- tilfeller av betydelig kontrollsvikt eller svakheter som er avdekket i løpet av året, og om de har hatt, kunne ha hatt eller vil kunne ha betydelig innvirkning på selskapets økonomiske resultat eller stilling, og hvordan selskapets eksterne rapporteringsprosess fungerer.

Organiseringen av arbeidet knyttet til risikostyring/internkontroll bør imidlertid tilpasses selskapets virksomhet. Styret skal i tillegg til å ivareta en kontrollfunksjon ha en aktiv rolle i strategiarbeidet i selskapet. Det er derfor nødvendig for styret å ha en god oversikt over risiko på et strategisk og operasjonelt nivå.

Systemene for interkontroll/risikostyring som etableres i et selskap kan anses som et element i kommunenes egenkontroll. Egenkontrollen overfor foretak og selskap ivaretas hovedsakelig gjennom forvaltningsrevisjon og selskapskontroller. Egenkontrollen gjennomføres med utgangspunkt i vesentlighets- og sårbarhetsanalyser. Virksomheten til kommunale selskap kan også være omfattet av ulike former for statlig tilsyn.

Prinsipp 9 - Godtgjørelser til styret og daglig ledelse skal framstå rimelig ut fra arbeidsbyrden, kompleksitet. Lønn og godtgjørelser skal være konkurransedyktig, men ikke nødvendigvis lønnsledende innen sektoren.

Nivå på godtgjøring/lønn

Fauske kommunes representanter i eierorganene skal bidra til å holde styrenes godtgjøring på et moderat nivå. Nivået på godtgjøringen skal være høyt nok til at eierne kan rekruttere styremedlemmer som besitter den nødvendige kompetansen. Godtgjøringen skal imidlertid framstå som rimelig med henblikk på ansvar, tidsbruk, kompetanse/erfaring, virksomhetens kompleksitet og nivået på godtgjøring til styrene i sammenlignbare selskaper.

Styrets leder bør godtgjøres særskilt. For styremedlemmer som deltar i styreutvalg, bør det vurderes ekstra godtgjøring. Godtgjøringen til styret bør ikke være resultatavhengig siden dette vil kunne svekke styrets uavhengighet. Et styremedlem bør ikke påta seg særskilte oppgaver for selskapet utover styrevervet, for å sikre uavhengighet overfor den daglige ledelsen.

Fauske kommune uttrykker også forventninger til styrenes fastsetting av lønnsnivået for ledere. Forventningene skal bl.a. forhindre at det oppstår urimelige lønnsforskjeller mellom ledere og de øvrige ansatte, eller mellom ledere i sammenlignbare selskap. Lønnsnivået for

ledere skal være konkurransedyktig og stimulere til verdiskapning for eierne, men skal nødvendigvis ikke være ledende til enhver tid innenfor sektoren/virksomhetsområdet/bransjen.

Styret bør fastsette hovedprinsippene i selskapets lønnspolitikk, herunder kriterier for fastsetting av lederlønninger. Prinsippene bør bidra til sammenfallende interesser mellom eierne og ledere.

Resultatavhengig avlønning bør anvendes med aktsomhet. En slik avlønning skal knyttes til verdiskapning for eierne eller resultatutviklingen for selskapet over tid, for å unngå kortsiktige disposisjoner som kan være skadelige for både eierne og selskapet.

FELLES STRATEGI FOR SAMARBEID OG EIERSTYRING

FOR KOMMUNENE: BODØ, FAUSKE, MELØY, SALTDAL, STEIGEN,
GILDESKÅL, SØRFOLD, HAMARØY OG BEIARN

Godkjent i Salten Regionråd 2.6.2016

Ikrafttredelse 1.1.2017

ÅPENT, FORUTSIGBART, EFFEKTIVT OG LANGSIKTIG

Saltenkommunene legger denne strategien til grunn ved styring av samarbeid og selskaper i Salten. Denne strategien er en del av kommunenes egne eierskapsmeldinger og retter seg mot kommunestyrene, eierrepresentantene og styrene. Eierstrategien er utarbeidet med tanke på å øke det politiske engasjement, legge felles føringer og sikre nødvendig handlingsrom for styring av de interkommunale selskapene og samarbeidene i Salten. Eierstrategien skal forelegges nye eierrepresentanter i selskapenes eierorgan samt styremedlemmer før de blir forespurt om å ta verv.

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN	2
SAMARBEIDENE I SALTEN	2
DEMOKRATISK LEGITIMITET	2
FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI	2
PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN	2
RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER.....	3
POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE	4
VALG AV ORGANISASJONSFORM	4
VALG AV FINANSIERINGSMODELL	4
BUDSJETTRUTINER	4
JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER	5
INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID.....	5
SELSKAPSSTYRING	5
FOLKEVALGT OG EIERROLLEN	5
OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE	6
ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING.....	7
MØTER OG MYNDIGHET	8
STYRET	9
STYRERS ANSVAR	10
EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL	12
VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN	14
VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING.....	14
VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID	21
VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER	23
VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER	24
VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSLSKAPER	25
VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ.....	29

INTERKOMMUNALE SAMARBEID I SALTEN

SAMARBEIDENE I SALTEN

Kommunene i Salten samarbeider på en rekke tjenesteområder og samarbeidene er ulikt organisert.

Noen av samarbeidene utfører lovpålagte tjenester for kommunene, mens andre yter tjenester som kun er et tilbud til innbyggerne. Kommunene deltar også i selskaper som tjener penger på sine tjenester og som kommer innbyggerne til gode gjennom utdeling av utbytte til kommunene som eiere.

Felles for alle må være at de identifiseres med kommunene i Salten hva gjelder verdier og holdninger.

DEMOKRATISK LEGITIMITET

For kommunene i Salten er samarbeidene våre forankret i et mål om å sikre best mulig kvalitet for innbyggerne i regionen. Vi er bevisst på at vi sammen må forvalte fellesskapets ressurser på en måte som samsvarer med befolkningens oppfattelse av rett og galt. Dette handler om demokratisk legitimitet.

Vi er opptatt av at samarbeidene og selskapene vi deltar i har en kultur som samsvarer med Saltenkommunens mål og verdier. Både kommunene og samarbeidene våre bør derfor jevnlig og åpent diskutere etiske dilemmaer som oppstår når andre ivaretar kommunens oppgaver for innbyggerne.

Dette vil bidra til økt åpenhet i forhold til alle interessenter, og det bidrar til et mer effektivt og aktivt eierskap som sikrer demokratisk legitimitet.

FELLES SAMARBEIDS- OG EIERSTRATEGI

En felles strategi for styring av samarbeid og selskaper handler om forutsigbarhet. Både kommunene når de samarbeider om utførelsen av en tjeneste til innbyggerne, men også som eiere, kommunenes representanter i selskapenes eierorgan og virksomhetene selv må ha mulighet til å innrette seg på slik måte at vedtatte prinsipper og gitte styringssignaler kan legges til grunn i en mer langsiktig strategi.

Dette er bare mulig når kommunene er tydelige på hva de vil med samarbeidene og selskapene.

Saltenkommunene vil fokusere på at samarbeidene skal gi en merverdi for innbyggerne i kommunene gjennom å utfordre samarbeidene og selskapene til å foreta jevnlig bruk/kundeundersøkelser.

PRINISPPER FOR SAMARBEIDENE I SALTEN

Det er særlig fire prinsipper som bør være styrende for samarbeidene i Salten:

Det skal praktiseres **åpenhet**, kommunene skal som eiere være **forutsigbare** og det skal jobbes for størst mulig grad av **effektivitet** i tjenesteproduksjonen i et **langsiktig** perspektiv.

ÅPENHET

Åpenhet som en verdi knytter seg til eierne og selskapets linje i forhold til innbyggere, media, ansatte og omverden for øvrig og praktiseringen av offentlighetsloven.

For kommunen som eier, innebærer dette å sikre en åpen debatt om og forvaltning av forhold som gjelder samarbeidene og selskapene hvor etterprøvbarhet, likebehandling og transparens er sentralt.

Selskapet skal legge vekt på likebehandling av eierne ved at alle får samme informasjon.

For selskaper omfattet av offentlighetsloven innebærer det at rutiner for mulig innsyn skal tilrettelegges. Selskaper som har sin hovedvirksomhet innenfor forretning og som opererer i et marked, er ikke omfattet av offentlighetsloven. Så langt som mulig skal selskapene og forvaltningen av disse, praktisere åpenhet med mindre det gjelder konkurransemessige eller personalmessige spørsmål.

FORUTSIGBARHET

Kommuner skal være forutsigbare i sin eierstyring. Gjennom denne felles eierstrategien, eierstrategiene for enkelt-selskaper og kommunenes eiermeldinger ønsker kommunene i Salten å være forutsigbare i sin styring av samarbeid og selskaper overfor samarbeidene selv, men også for innbyggerne i Salten.

EFFEKTIVT

Samarbeidene skal gi en merverdi for kommunene gjennom tjenester av god kvalitet til innbyggerne for lavest mulig pris. For kommunenes støttefunksjoner kan faglig samarbeid gjøre tjenesten bedre for kommunene.

Samarbeid skal evalueres av kommunene med jevne mellomrom for å vurdere om de oppnår den effektivitet som eierne og brukerne/kundene ønsker.

LANGSIKTIGHET

Selskapene forvalter offentlige ressurser og er fristilt den kommunale forvaltningen. De økonomiske og tjenestemessige valgene selskapene tar på vegne av sine eiere, skal ha langsiktighet som bærebjelke. Dette innebærer at den langsiktige formålsoppnåelse skal prioriteres fremfor kortsiktig avkastning og ressursforvaltning.

RUTINER I LIVSSYKLUSEN TIL SAMARBEID OG SELSKAPER

Når kommuner skal samarbeide bør alle alternativer vurderes før det konkluderes med organisasjonsform og ev. finansieringsmodell for det konkrete samarbeidet. Det kan også tenkes at noen samarbeidsområder har synergieffekter som tilsier at de bør organiseres sammen.

Likeledes er det viktig å evaluere valgte organisasjonsform og finansieringsmodell etter en viss tid, slik at det er mulig å justere noe som ikke fungerer etter forventningene. Evalueringen bør være både fra et eier-, bestiller- og utførerperspektiv.

POLITISK SAKSBEHANDLING I FORKANT AV UTSKILLELSE

Administrasjonen skal gi politikerne en balansert saksutredning ved en eventuell utskilling av en virksomhet i et interkommunalt samarbeid.

Ved selskapsetablering er det viktig å skille mellom kommunens rolle som eier, myndighetsutøver og arbeidsgiver, da dette har betydning for eierstyringen.

Se vedlegg 2: Forslag til rutiner ved etablering av nye samarbeid.

VALG AV ORGANISASJONSFORM

Ved valg av organisasjonsform bør det foretas en politisk, juridisk og økonomisk avveining av organisasjonsformen opp mot formålet med samarbeidet.

Offentlig støtte og anskaffelsesregelverket kan sette grenser for hvordan kommuner organiserer sin virksomhet. Dette må avklares før etablering.

Stiftelser har ingen eiere, og er ingen egnet organisasjonsform for kommunal virksomhet.

Samarbeid etter kml. § 27 skal i fremtiden ikke brukes mellom kommunene i Salten.

VALG AV FINANSIERINGSMODELL

Følgende legges til grunn i valg av finansieringsmodell:

- grunnfinansiering
- innbyggertall
- nytteverdi

Valg av finansieringsmodell kan gis tilbakevirkende kraft.

Se vedlegg 3: Ulike modeller for finansiering av samarbeid.

BUDSJETTRUTINER

Det er viktig med forutsigbarhet og god dialog mellom samarbeidene og deltakerkommunene ved innarbeiding av samarbeidenes budsjett i kommunenes egne budsjetter.

Det er derfor utarbeidet rutiner for dialog mellom Regionrådet, rådmannsutvalget og samarbeidene.

Dersom det er behov for det, kan rådmannsutvalget også gjennomføre en samlet budsjettkonferanse for de interkommunale samarbeidene hvor tema er budsjettene i kommunene og i samarbeidene. Dette må da gjennomføres etter at rådmennenes budsjettforutsetninger er vedtatt i Regionrådet.

Se vedlegg 4: Forslag til budsjettrutiner

JURIDISKE RAMMER; VEDTEKTER OG SELSKAPSAVTALER

Kommuneloven har regler om hva vedtekter for interkommunale samarbeid etter kommuneloven må inneholde. Likeledes regulerer IKS-loven, aksjeloven og samvirkeloven hva selskapsavtaler og vedtekter må inneholde.

For samarbeid og selskaper etablert av Saltenkommunene skal vedtektene og selskapsavtalene holde seg så langt inntil minimum som det følger av den aktuelle lov.

Selskapsavtaler og vedtekter skal likevel uformes slik at det gis rom for en strategisk utvikling av samarbeidet, uten å måtte endre dokumentet. Om et selskap skal kunne operere i et marked, må konkurransevilkårene fremkomme.

ENDRINGER I DE JURIDISKE RAMMENE

Innholdet i vedtekter og selskapsavtaler reguleres gjennom norsk lov. Dette legges til grunn i de tilfeller hvor det skal gjøres endringer i vedtekter eller selskapsavtaler.

INFORMASJON OM SELSKAPER OG SAMARBEID

På kommunenes hjemmesider skal det være lenker til de interkommunale virksomhetenes hjemmesider. Offentlige rapporter, meldinger og andre dokumenter skal være tilgjengelig der.

SELSKAPSSTYRING

FOLKEVALGT OG EIERROLLEN

Kommunalt eide selskaper utfører viktige samfunnsmessige tjenester og forvalter betydelig kapital og infrastruktur. Det er viktig at folkevalgte er bevisst sin rolle som eier, for det er gjennom eierstyringen kommuner har mulighet til å påvirke selskapers rammer og handlingsrom.

Som folkevalgt utøver du politikk. Det handler om fordeling av goder og byrder for innbyggerne i din kommune. Det innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt.

"I folkets tjeneste", er for meg en parole med mening. Den uttrykker at jeg i folkevalgtrollen står til tjeneste for, og er i løpende dialog med, de mennesker som har valgt meg. Dette er en toveis-kommunikasjon: på de ene siden forteller jeg om de saker som er til behandling i folkevalgte organer, for derigjennom å få innspill fra de som har meninger om, og berøres av, beslutningene. Men vel så viktig er å få innspill om de saker som ikke står på dagsorden, og som burde vært reist. I ombudsrollen får jeg mange slike henvendelser, og jeg står til disposisjon.»

Ivar Johansen, bystyremedlem i Oslo

Selskaper eid av kommuner er indirekte politisk styrt. Det vil si at kommunene eier gjennom deltakelse i selskapets eierorgan. Folkevalgte skal derfor ikke utøve ombudsrollen i forhold til kommunale oppgaver som er skilt ut i egne selskaper.

Rent juridisk, utøves eierstyring kun ved deltakelse i møter i selskaper eierorgan; generalforsamlinger for aksjeselskap, representantskap for interkommunale selskaper (IKS) eller årsmøter for samvirkeforetak.

IKS-loven § 7, 1. ledd:

Deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Representantskapet er selskapets øverste myndighet og behandler selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan og andre saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles i representantskapet.

Ot.prp. 53 (1997-1998):

Første ledd første punktum fastslår at deltakerne utøver sin myndighet i selskapet gjennom representantskapet. Bestemmelsen innebærer at deltakerkommunene på grunnlag av deltakerforholdet ikke kan utøve noen myndighet i selskapet på annen måte enn gjennom sine representanter i representantskapsmøter.

Kommunens eierstyring bør derfor skje i politiske fora og utøves på grunnlag av skriftlige retningslinjer og fastsatte rammer som er vedtatt av de folkevalgte.

Den enkelte folkevalgte må utenom dette forholde seg til flertallsvedtak, fordi det i eierstyringen er kommunestyret som organ som utøver ansvarlig myndighet og fatter vedtak, ikke det enkelte medlem.¹

Foruten noen forhold som etter IKS-loven må vedtas i kommunestyret, kan eierstyringen delegeres til formannskapet.² Det forutsettes uansett at kunnskap om eierstyring blir gitt til alle medlemmene i kommunestyrene i Salten.

Det vil si at utenom i møter i disse eierarenaene, utøver ikke folkevalgte eierrollen.

OBLIGATORISK OPPLÆRING AV FOLKEVALGTE

Kommunene skal gjennomføre folkevalgtopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden.

---

¹ Se kml. § 6.

² Se IKS-loven § 4.

ROLLEAVKLARING I SELSKAPSSTYRING

I eierstyringen er det viktig å skille mellom roller, oppgaver og ansvar. Det er viktig å ha klart for seg hvordan eierstyring utøves gjennom felles forståelse av begrepene:

Folkevalgte i eierrollen	Den enkelte folkevalgte eller partigrupper har ingen direkte instruksjonslinje til selskapet eller representanter i det utøvende eierorganet. Saker som ønskes tatt opp, skal meldes som sak i kommunestyret på ordinær måte, etter en ev. forutgående diskusjon med kommunens eget eierorgan.
Kommunestyret	I enkeltsaker av prinsipiell eller av stor betydning, kan kommunestyret som kollegium og/eller formannskap instruere sin(e) representant(er) i eierorganet. Dette kan skje ved at representanten melder inn en sak til kommunens eget eierorgan i forkant av formannskaps-/kommunestyremøte eller at kommunens eget eierorgan melder saken inn etter forutgående samtale med representanten(e).
Kommunens administrasjon	Rådmannen og hennes/hans stab har ikke noen formell rolle i eierstyringen utenom rådmannens generelle ansvar for å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. Det vil være naturlig å knytte rådmannen opp til kommunens eget eierorgan, men dette beslutter den enkelte kommune i sin eiermelding.
Kommunens eget eierorgan	Kommunen kan selv etablere et utvalg, sekretariat eller utpeke én person som ivaretar kommunens samlede eierportefølje. Organet kan operere som sekretær for kommunestyret/formannskap i eierspørsmål, eller kan delegeres myndighet til å behandle kommunens eierspørsmål på vegne av kommunestyret. ³
Utvøvende eierorgan	All eierstyring skjer gjennom eierorganet (representantskap, generalforsamling eller årsmøte). De valgte representantene skal ivareta egen kommunes interesser gjennom aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan. Eierorganet har som formål å sikre at eiers overordnede interesser blir ivaretatt i selskapet, formulere klare mål for selskapet og velge det rette styret.
Styret	Styret er ansvarlig for realisering av eiers mål og skal ivareta selskapets interesse. Styret representerer ikke enkelteierne, men selskapet. Styremedlemmene velges av det utøvende eierorgan, og det er ev. disse som har instruksjonsrett overfor styret og myndighet til å bytte ut styremedlemmer. Styrevervet er personlig og når særlige forhold foreligger kan styremedlemmer trekke seg fra vervet.

---

³ Det er noen saker etter IKS-loven som kommunestyret ikke kan delegerer til andre organ.

MØTER OG MYNDIGHET

MØTER I REPRESENTANTSKAP OG GENERALFORSAMLING

Møtene i de interkommunale selskapenes eierorganer skal gjennomføres på en måte som gir rom for reell dialog mellom selskapets representanter og eierne. Styret skal i forkant påse at flest mulig kan delta og tilrettelegge for at det blir en effektiv møteplass mellom eierne og styret.

Innkalling med saksliste skal sendes representantene og den postadressen kommunene har formidlet som mottaker. Dette skal skje minimum 4 uker før møtet. Utførlige saksdokumenter skal sendes senest 1 uke før møtet.

I aksjeselskap og samvirkeforetak må fullmakter være ordnet før møte. Det er ikke mulig å operere med fullmakt i IKS. Om et representantskapsmedlem i et IKS ikke kan møte, møter varamedlem.

Møtets varighet settes på forhånd av eierorganets leder i samråd med styreleder.

Styreleder og daglig leder har plikt til å delta i møtene. Etter aksjeloven skal selskapets revisor delta i generalforsamlingen når de saker som skal behandles, er av en slik art at dette må anses som nødvendig. For øvrig har revisor rett til å delta. Det legges til grunn at revisor deltar i de ordinære møter i selskapenes eierorgan.

I selskaper der det ikke er private eiere, skal de deltakende kommuners kontrollutvalg og kommunens revisor varsles og har rett til å være tilstede i møtene til selskapets eierorgan.

Det enkelte eierorgan behandler saker i tråd med den myndighet som loven har gitt eierorganet.

SÆRSKILT FOR REPRESENTANTSKAPENE

Til selskapenes representantskap velges det 2 representanter, en fra posisjon og en fra opposisjon fra hver kommune med tilstrekkelig antall varamedlemmer i rekke.

Ordfører avgir stemme på vegne av kommunen.

I henhold til IKS-loven er det kommunestyret selv som avgjør hvilke(n) representant(er) som skal møte i representantskapet. Medlemmene som velges til representantskap er personlige medlemmer, og det tillates ikke at andre møter etter fullmakt. Dette innebærer at det ikke kan pekes ut andre vararepresentanter enn de som er valgt av kommunestyret. Kommunene anbefales derfor å sørge for tilstrekkelig antall varamedlemmer slik at deltakelsen i representantskapet sikres.

Representantskapets medlemmer velges for fire år og den enkelte kommune kan foreta nyvalg av sine representantskapsmedlemmer i valgperioden.

Representantskapet velger både leder og nestleder.

DIALOGMØTER

Det skilles mellom møter i eierorganet og dialogmøter (også kalt eiermøter). Dialogmøte er en overordnet møteplass mellom selskapet og eierne uten formell beslutningsmyndighet.

Dialogmøter skal blant annet benyttes til å innhente styringssignaler fra eierne før saker av strategisk betydning iverksettes. Dialogmøter kan også benyttes til å informere eierne om virksomheten og/eller endringer i selskapets rammebetingelser og brukes ofte som formøte til møter i selskapets eierorgan.

Dagsorden for dialogmøtene besluttes av styret i selskapet, ev. i samarbeid med representantskapets leder. Til dialogmøtet inviteres eierorganets medlemmer. Ut fra sakene som skal behandles i møtet kan ordførere, formannskap i eierkommunene, rådmenn, relevante fagpersoner i eierkommunene eller andre inviteres til dialogmøtet. Det forventes at styret og daglig leder er til stede. Både dialogmøter og møter i selskapenes utøvende eierorgan skal sikre at selskapets formålsparagraf er i samsvar med en eventuell endring i driften, og i tråd med den generelle utviklingen i samfunnet. Samordnet effektiviseringskrav overfor selskapet kan også diskuteres i dialogmøter.

FAGLIGE OG ADMINISTRATIVE MØTEPLASSER

For hvert selskap bør det opprettes faglige og administrative møteplasser mellom eierkommunene og selskapet. Her skal blant annet følgende forhold behandles:

- Avklaring av selskapets rolle som tjenesteleverandør og ev. kompetanseplanlegger.
- Saker i grensesnittet mellom selskapet og kommunens virksomheter.
- Utvikling og ivaretagelse av bestillerkompetansen i eierkommunene.
- Sikring av partenes innflytelse i utviklingsarbeid.

For IKS'ene er det rådmannen som er kontaktperson, mens for øvrige samarbeid oppnevnes det kontaktpersoner innenfor det faglige virkeområde i kommunen til vedkommende.

Kontaktpersonen skal følge opp samarbeidssaker av administrativ eller faglig art.

STYRET

ANTALL STYREMEDLEMMER

I forbindelse med etablering av selskap eller revisjon av selskapsavtalen/vedtektene, skal antall styremedlemmer vurderes med tanke på eiers behov for å realisere sine mål og sikre selskapets interesser. Selskapets størrelse og kompleksitet vil avgjøre om selskapene har 3, 5 eller maksimalt 7 eiervalgte styremedlemmer.

Antall medlemmer og ev. varamedlemmer må være nedfelt i selskapsavtaler for IKS. Det er ikke pålagt å ha varamedlemmer til selskapsstyrer. Om styret skal ha varamedlemmer, velges disse i rekke. Styret beslutter selv om 1. vara skal inviteres til styremøtene for å sikre kompetanse og kontinuitet.

VALGKOMITÉ

Det er eiers ansvar å sørge for en styresammensetning og overordnet styringsramme som er tilpasset selskapets formål og eiernes forvaltningsverdier. Bruk av valgkomité skal sikre at styresammensetningen totalt sett gir selskapet den nødvendige erfaring og innsikt hva gjelder nødvendig politisk, faglig, juridisk og økonomisk kompetanse.

Det er selskapets eierorgan som oppnevner valgkomiteen og medlemmene av valgkomiteen fremmer forslag til styremedlemmer for selskapets eierorgan som formelt velger styremedlemmene. Valgkomiteen bør følge noen retningslinjer for sitt arbeid. Disse retningslinjene vedtas av selskapets utøvende eierorgan.

Se vedlegg 6: Utkast til retningslinjer for valgkomiteer.

STYREHONORAR

Styregodtgjørelsen skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Styreverv i selskaper må også vurderes i forhold til det personlige økonomiske og strafferettslige ansvaret dette vervet innebærer, og bør godtgjøres deretter.

Styremedlemmene bør få et faste styrehonorarer som skal dekke godtgjørelse til styremøter (ordinære og ekstraordinære) og forberedelser til disse. Det bør differensieres mellom styreleder, nestleder, ordinært styremedlem og varamedlem, hvor sistnevnte får honorar for oppmøte. Telefonmøter av konsulterende karakter godtgjøres ikke med møtehonorer.

Ev. tapt arbeidsfortjeneste og reiseutgifter dekkes etter regning. Sistnevnte i henhold til gjeldende satser i Statens reiseregulativ.

Ved fravær fra mer enn 1/3 av styremøtene i en periode foretas det en forholdsvis reduksjon i godtgjørelsen.

Valgkomiteen foreslår satsene på styrehonoraret, som en parallell prosess til innstilling på styrerepresentanter.

Eventuelle økte satser for honorering kan omfatte midlertidige, særskilte hensyn. Slik som for eksempel arbeidsintense perioder.

STYRERS ANSVAR

KOMPETANSE

Det er det enkelte styremedlems eget ansvar å ha tilstrekkelig kompetanse for å utføre vervet i det aktuelle selskapet.

Selskapets eierorgan skal dog sikre at nye styremedlemmer får nødvendig informasjon om selskapet i forbindelse med oppnevningen. Det er selskapet som utarbeider og oppdaterer skriftlig materiell til utdeling, ev. tilgang til elektronisk arkiv.

Styremedlemmer skal gis tilbud om styreopplæring, enten i regi av styret selv eller av eierne.

DIALOG MED EIER

Vedtak om å avhende eller pantsette fast eiendom eller andre større kapitalgjenstander i et IKS, eller foreta investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne skal tas av representantskapet. Er det tvil, må styret ta dette opp med representantskapet. For andre selskapsformer bør det vurderes om slike beslutninger skal behandles i eierorganet før styrevedtak.

Deltakernes eierstrategi må forankres i en selskapsstrategi. Selskapsstrategien er styrets verktøy for å operasjonalisere eiers formål og strategier for selskapet. Ansvar for selskapsstrategien er styrets og skal sikre operasjonalisering av eiers overordnet formål.

ETIKK

Det er viktig at selskaper som Saltenkommunene er eier av eller medeier i, jobber med etiske retningslinjer for styret og de ansatte, slik at selskapets etiske profil forankres i bedriftskulturen.

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold. Arbeidsmiljøloven lovfester retten til å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten og gir arbeidstakeren vern mot gjengjeldelse. Arbeidsgiver pålegges å legge forholdene til rette for intern varsling. En naturlig del av arbeidet med etikk er gjennomgang av selskapets varslingsrutiner.

Styret plikter å sette etikk på dagsorden i styret og i selskapet. Hvilke etiske valg og dilemmaer som er aktuelle, vil variere fra selskap til selskap. Styret skal gi en vurdering av mulige dilemmaer i sin selskapsstrategi. Målsettingen er å sikre en felles oppfatning av gråsoner selskapet kan operere i og hvilke valg selskapet og de ansatte da bør ta.

KORRUPSJON

Saltenkommunene forventer at selskaper de deltar i har nulltoleranse mht. korrupsjon. Strengt krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunene i Salten er opptatt av at selskaper hvor de har eierinteresser, er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

MILJØ OG KLIMA

Saltenkommunene forventer at selskapene tar miljøansvar. Styret skal prioritere langsiktige, regionale og bærekraftige miljøløsninger i selskapets utøvelse av tjenester så vel som organisering. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt. Selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten.

Selskaper og foretak hvor Saltenkommunene har eierinteresser er ulike hva gjelder påvirkning på det ytre miljø. Dette vil nødvendigvis påvirke hvor omfattende rutiner og systemer de ulike selskapene må utvikle for å sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn. Alle selskapene skal miljøsertifiseres. Grønne innkjøp bør gjennomføres etter anskaffelsesregelverket.

LØNNSSTRATEGI

Selskapene skal utforme lønns- og insentivordninger slik at de fremmer verdiskapningen, og skal være rimelige. Hovedprinsippet bør være at selskaper og samarbeid følger kommunal lønnsstrategi der disse er sammenlignbare.

SAMFUNNSANSVAR

Kommunalt eide selskaper er opprettet for å ivareta et samfunnsansvar og for å levere grunnleggende tjenester til innbyggerne. Eierstyring er viktig for å kombinere innbyggernes behov og samfunnets verdier med effektivitet og lønnsomhet. Omgivelsene har forventninger om samfunnsansvarlig eierskap og samfunnsansvarlig drift, hvor ansvaret går ut over kortsiktig

profitt. Det forventes at alle selskapene tar et slikt samfunnsansvar og utvikler egne holdninger til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering.

For selskaper er det styret som har ansvar for ivaretagelse av selskapets samfunnsansvar. Det forventes derfor at styrene i de enkelte selskapene tar samfunnsansvar, og at dette er integrert i selskapenes virksomhet og strategier.

MEROFFENTLIGHET

Det skal være åpenhet knyttet til Saltenkommunenes eierstyring, basert på prinsippet om meroffentlighet. Foruten de selskapene hvor markedsmessige hensyn tilsier det, skal selskaper kommunene deltar i praktisere meroffentlighet knyttet til sin virksomhet.⁴

STYREEVALUERING

Egenevaluering av styrets arbeid gir styremedlemmene økt bevissthet om oppgaver, roller, myndighet og ansvar. Styreleder skal ta initiativ til styreevaluering én gang i året.

I tillegg til egnevalueringen, skal styret foreta en årlig rekrutteringsevaluering som oversendes valgkomiteen som styrets bidrag til eierorganets valg av styremedlemmer.

Styret bør evaluere daglig leder, og daglig leder bør gis mulighet til å evaluere styret.

INFORMASJONSANSVAR

Selskapene skal gjøre offentlige rapporter, meldinger og andre relevante dokumenter tilgjengelige på sine hjemmesider.

Minst en gang hver kommunestyreperiode skal selskapet møte i kommunestyrene til sine eiere og orientere om virksomheten. Et egnet tidspunkt for informasjon om selskapet kan være når eierstrategien for dette selskapet skal opp til høring.

EVALUERING, REVISJON OG KONTROLL

EVALUERING AV EIERSTYRING

Eierorganet og styret skal i hver kommunestyreperiode evaluere eierstyringen etter bestemte maler.

SELSKAPS- OG EIERSKAPSKONTROLL

Kontrollutvalget skal føre tilsyn med det kommunale eierskapet. Forskrift om kontrollutvalg (§ 14) hjemler at utvalget plikter å påse at det gjennomføres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser og om eierinteressene utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Kontrollutvalgene i hver kommune er ansvarlig for at det gjennomføres kontroller. Kommunestyret kan fastsette regler for kontrollutvalget og revisors kontroll. Kontrollutvalget skal minst en gang i

---

⁴ Se offl. § 2, 2. ledd.

valgperioden og senest ved utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av eier- og selskapskontroll som vedtas av kommunestyret.

Kommunelovens § 80 gir kontrollutvalget en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner/fylkeskommuner. Kontrollutvalget har også rett til å delta i representantskapsmøter og generalforsamlinger. Det bør derfor være en dialog om hvordan man skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner er eiere.⁵ En slik dialog bør samordnes av kontrollutvalgssekretariatet ved behandling av planene for selskapskontroll.

---

⁵ Selskapskontrollene består av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen inneholder en generell del med selskapsinformasjon og en spesiell del med opplysninger knyttet til den enkelte eier.

Forvaltningsrevisjon er et dypdykk i selskapet, basert på bestilling, problemstillinger og revisjonskriterier. Kontrollutvalgene kan enkeltvis eller samlet, bli enige om at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon av interkommunale selskaper eller samarbeid. Dette kan da tas innenfor den enkelte kommunes ressurs for forvaltningsrevisjon og kan samordnes ved at kommunene har felles kontrollutvalgssekretariat og felles kommunerevisjon. Eventuelt må dette bestilles i tillegg, og betales av eierkommunen(e).

VEDLEGG TIL EIERSTRATEGIEN

VEDLEGG 1: JURIDISKE RAMMER FOR EIERSTRYRING

Kommunene som organisasjon har i oppgave å levere tjenester overfor innbyggerne som en rekke særlover pålegger dem. I tillegg står kommunene fritt til å påta seg oppgaver for sine innbyggere uten at dette er hjemlet i lov. Avhengig av den enkelte særlov, står kommunen fritt til å samarbeide med andre kommuner om oppgaveutførelsen. Kommunen står også fritt til å delta i privatrettslige selskaper. I en slik sammenheng opptrer kommunen som eier på lik linje med ethvert annet privat rettssubjekt.

Samtidig er det viktig å understreke at kommunen forvalter fellesskapets midler, uansett om virksomhetene er organisert som selvstendige rettssubjekter, samarbeid eller det foregår i egen organisasjon. Det er derfor sentralt at kommunen tar et særlig samfunnsansvar uavhengig av organisasjonsform. Bedre eierstyring krever kunnskap, og i det følgende er det en kort gjennomgang av samarbeid og selskapsformer som er mulig for kommuner når de samarbeider med andre.

Innholdet i kapitlene er underordnet det til enhver tid gjeldende lov- og regelverk.

STYRE TIL LØSNING AV FELLES OPPGAVER (KML. § 27)

Kommuner og fylkeskommuner kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver som angår virksomhets *drift og organisering*, altså oppgaver av økonomisk og administrativt karakter. Det er ikke anledning til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse § 27-samarbeidet.

Alle saker av viktighet må derfor tas opp i de respektive kommunestyrene som har ansvar utad for sin del av samarbeidets virksomhet. Det kan likevel reguleres i vedtektene at styret skal ha mulighet til å binde deltakerkommunene økonomisk, men kun i begrenset grad.

Vedtektene for det interkommunale styre skal inneholde bestemmelser om:

- a. styrets sammensetning og hvordan det utpekes,
- b. området for styrets virksomhet,
- c. hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd til virksomheten,
- d. hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser,
- e. uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet

Et § 27-samarbeid er dermed et svært løst og uformelt samarbeid hvor lovgiver stiller få krav til organisering og styring. Dersom det overføres stor grad av kompetanse fra kommunene til styret, kan virksomheten ansees å være et selvstendig rettssubjekt med tilhørende arbeidsgiveransvar. Høyesterett avsa en dom i 1997 hvor skille samarbeid/selskap ble behandlet.⁶

Flere av samarbeidene i Salten er organisert som § 27 samarbeid. Noen av disse er også selvstendige rettssubjekt. Det er igangsatt et arbeid med å rydde opp i disse.

Det er ikke ønskelig å etablere flere slike samarbeid mellom Saltenkommunene. Nye samarbeidsløsninger skal organiseres etter de mer formaliserte samarbeidsløsningene i kommuneloven eller etter selskapslovgivningen.

---

⁶ Se Rt. 1997 s. 623.

VERTSKOMMUNESAMARBEID (KML. KAP. 5 A)

Vertskommuneløsningen gir mulighet til å samarbeide om offentlig myndighetsutøvelse. Gjennom denne modellen kan en kommune overlate utførelsen av offentlig myndighetsutøvelse til en vertskommune, så fremt lovverket som styrer virksomheten ikke er til hinder for det. Det opprettes ikke et nytt organ eller rettssubjekt, men oppgaven blir delegert fra egen kommune til den aktuelle vertskommunen.

For et vertskommunesamarbeid skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale som vedtas av kommunestyret selv og vertskommunen skal orientere fylkesmannen om etableringen av samarbeidet. Samarbeidsavtalen skal inneholde en rekke bestemmelser (§ 28-1 e andre ledd) herunder uttreden og avvikling av samarbeidet.

Vertskommunen står fritt til å organisere virksomheten den har fått delegert. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet på områder som er underlagt samarbeidet.

Det kan opprettes øvrige organer i et slikt samarbeid, men disse vil ha funksjon som arbeidsutvalg og kan ikke rokke ved den delegasjonslinjen som ligger i kommunelovens § 28-1 a-k.

STYRINGSSTRUKTUR

Det skilles mellom 2 typer organisasjonsstrukturer innenfor vertskommunesamarbeidet:

(1) Ved delegasjon av kompetanse som kommunestyret anser å være av ikke-prinsipiell karakter, opprettes et **administrativt vertskommunesamarbeid** (§ 28-1 b). Hver av de samarbeidene kommunene delegerer likelydende kompetanse fra eget kommunestyre til egen rådmann som igjen delegerer til rådmannen i vertskommunen.

(2) På områder der kommunestyret anser tjenesten å være av prinsipiell betydning, skal det delegeres likelydende kompetanse til **felles folkevalgt nemnd** (§ 28-1 c). Rådmannen i vertskommunen forholder seg til nemnda som fungerer som et lokaldemokratisk organ for samarbeidet. Nemnda kan igjen delegerer til vertskommunen administrativ myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller typer saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Vurdering av hvorvidt tjenesten er av prinsipiell eller ikke prinsipiell betydning, avgjøres av hvert enkelt kommunestyre. Prinsipiell betydning kan forstås som oppgaver kommunestyrene delegerer til egen administrasjon i delegasjonsreglementet.

SAMKOMMUNE (KML. KAP. 5 B)

Samkommunen ble lovhjemlet i mai 2012 og er den andre modellen for samarbeid om offentlig myndighetsutøvelse. Kun kommuner og fylkeskommuner kan delta, og hver kommune kan kun delta i en samkommune.

Samkommunen er et selvstendig rettssubjekt som reguleres av kommunelovens kapittel 5 B med mindre annet er angitt (herunder forvaltningsloven og offentlighetsloven). Ved opprettelse gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. De oppgaver og den avgjørelsesmyndighet som overføres samkommunen, må være identiske for alle deltakerkommunene.

Deltakerkommunene skal opprette en skriftlig samarbeidsavtale for samkommunen. Kommunestyret vedtar selv avtalen og visse endringer.

Den enkelte deltakerkommune hefter ubegrenset for en andel av samkommunens forpliktelser. Tilsammen skal andelene utgjøre samkommunens samlede forpliktelser. En samkommune kan ikke være deltaker i interkommunalt samarbeid, men kan likevel forvalte midler i aksjer når dette har et finansielt formål. En samkommune kan være vertskommune (§ 28-1) for andre enn deltakerkommunene i samkommunen.

Samkommunen plikter å dekke inn underskudd i samkommunen. Deltakerkommunene plikter å yte tilskudd til inndekning av underskudd i samkommunen. Samkommunen kan bare ta opp lån dersom dette er fastsatt i samarbeidsavtalen. Dersom samkommunen skal kunne ta opp lån, skal avtalen inneholde et høyeste beløp for samkommunens samlede låneopptak.

Den enkelte deltakerkommune kan med skriftlig varsel til samkommunen og øvrige

---

STYRINGSSTRUKTUR

Samkommunestyret er samkommunens øverste organ. Samkommunestyret skal bestå av minst tre representanter med vararepresentanter fra hver deltakerkommune. Disse velges av og blant kommunestyrets medlemmer. Samkommunestyret velger selv blant sine medlemmer leder og nestleder. Lovens bestemmelser om ordfører og varaordfører gjelder tilsvarende for leder og nestleder i samkommunestyret.

Samkommunen skal ha en administrativ leder som ansettes av samkommunestyret selv. Det kan avtales at stillingen som administrativ leder i samkommunen skal gå på omgang mellom rådmennene i deltakerkommunene.

Kontrollutvalgets medlemmer velges blant medlemmene av kommunestyret, fylkestinget og kontrollutvalgene i deltakerkommunene. Hver deltakerkommune skal være representert med minst ett medlem i utvalget.

KOMMUNALT EIDE SELSKAPER

Ved selskapsorganisering skiller kommunen ut tjenesten i et selvstendig rettssubjekt. Forholdet mellom den enkelte kommune som eiere og selskapet ivaretas gjennom selskapsavtalen/vedtektene. Kommunen ivaretar eieransvaret gjennom representasjon i det operative eierorganet og har instruksjonsmulighet overfor de som møter på vegne av kommunen i dette organet, det være seg representantskapet, generalforsamlingen eller årsmøte. I enkelte tilfeller har kommunen også et finansieringsansvar overfor selskapet, gjennom tilskudd eller fastsetting av priser for selskapets tjenester.

Deltakernes ansvar er forskjellig ut fra hvilken selskapsform som velges; det kan organiseres med ubegrenset deltakeransvar eller med begrenset deltakeransvar. I aksjeselskap og samvirkeforetak har aksjonærene/deltakerne normalt ikke noe ansvar for selskapets forpliktelser utover det de skyter inn ved etablering. De har derfor et begrenset ansvar for selskapets forpliktelser. I interkommunale selskaper etter lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) har deltakerne et ubegrenset proratisk ansvar (fullt ut kun innenfor sin prosent-/brøkvise eierandel) og i selskaper etter kml. § 27 ubegrenset solidarisk ansvar (en for alle, alle for en) om ikke vedtektene sier noe annet.

Ved utskillelse av kommunal virksomhet i selskaper, uansett organisasjonsform gjelder reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven for de ansatte.⁷

---

⁷ Se aml. kap 16.

INTERKOMMUNALE SELSKAPER (IKS-LOVEN)

Interkommunale selskaper (IKS) er en selskapsform hvor kun fylkeskommuner, kommuner og andre IKSer kan være deltakere. IKSene er selvstendige rettssubjekter og ved utskilling av kommunal virksomhet til et IKS. Eierne omtales som deltakere. Et AS kan ikke være deltaker i et IKS, men et IKS kan eie aksjer i et AS.

Hver deltaker har et ubegrenset ansvar innenfor sin eierandel og et IKS kan i praksis ikke gå konkurs. På grunn av dette vil forretningsmessig virksomhet organisert som IKS være ulovlig offentlig støtte. Dette løses ofte ved at det etableres datterselskap organisert som aksjeselskap, der den forretningsmessige virksomheten utøves. Forvaltningen utøves da i morselskapet organisert som et IKS.

REPRESENTANTSKAPET

Et IKS skal ha et eierorgan, styre og daglig leder. Deltakernes myndighet i selskapet utøves i eierorganet som kalles representantskapet. Den enkelte kommune kan ikke utøve direkte innflytelse verken overfor styre eller daglig leder. Hver enkelt deltaker har instruksjonsmyndighet overfor sine medlemmer i representantskapet og kan gi instruks om blant annet stemmegivning. Det kan imidlertid ikke gis instruks som er i strid med lov, selskapsavtalen eller andre vedtak som er bindene for selskapsforholdet.

Representantskapet har en noe utvidet kompetanse i forhold til generalforsamlingen i et AS og det henger sammen med det ubegrensede ansvaret deltakerne har i selskapet. Når deltakerne påtar seg et større ansvar for selskapets forpliktelser er det også naturlig at styringsmulighetene utvides. Kommunestyrene utpeker navngitte representanter i representantskapet og personlige varamedlemmer. Det er ikke mulig å møte med fullmakt slik det er anledning til etter aksjeloven. Representantskapet utpeker også styret.

STYRE

Selskapet blir ledet av styret og daglig leder som representerer selskapet utad. Styrets myndighet er begrenset av selskapets formål og selskapsavtalen generelt i tillegg til eventuelle vedtak, instruks og øvrige retningslinjer fastsatt av representantskapet.

Styrevervet er et personlig verv og medlemmene har tilsvarende ansvar som styremedlemmer i andre selskaper (AS/samvirkeforetak). Styremedlemmene plikter å erstatte skade som vedkommende forsettlig eller uaktsomt volder selskapet, den enkelte deltaker eller andre parter. Erstatningsansvar kan lempes dersom dette finnes rimelig under hensyn til utvist skyld, skadens størrelse, økonomisk evne og forholdene ellers.

AKSJESELSKAP (AKSJELOVEN)

Virksomheten i et aksjeselskap reguleres i aksjeloven og det er derfor aksjeloven som regulerer organisasjonsmessige spørsmål innenfor selskapet. Et aksjeselskap er et selskap hvor ingen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Kommuner kan delta sammen med andre offentlige rettssubjekter eller private. Det kan også etableres aksjeselskap hvor kommunen er eneste aksjonær.

Eierne i aksjeselskapet (aksjonærene) har i utgangspunktet bare mulighet til å tape aksjekapitalen (det som er skutt inn i selskapet). Kreditorer kan bare gå til selskapet med sine krav. Derfor er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut av selskapet.

En aksje gir også rett til aksjeutbytte. Størrelsen på aksjeutbyttet foreslås av selskapets styre, men blir bestemt av aksjeeierne på generalforsamlingen. Generalforsamlingen har ikke rett til å vedta et høyere utbytte enn styret foreslår, kun den størrelsen de foreslår eller eventuelt et lavere utbytte. Et aksjeselskap som ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser kan slås konkurs. Eierforholdet i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer. Som hovedregel krever overdragelse av aksjer samtykke fra selskapet, og de øvrige eierne har forkjøpsrett til å overta aksjene ved salg.

GENERALFORSAMLINGEN

Generalforsamlingen er selskapets eierorgan og kommunestyret må utstede fullmakt til den som skal representere kommunen i generalforsamlingen. Kommunestyret kan også treffe bindende vedtak om hvordan kommunens representant skal stemme i en bestemt sak. Dette fordrer at kommunestyret får til behandling saker i forkant av generalforsamlingen.

Generalforsamlingen har mulighet til å ta opp hvilken som helst sak til behandling hva gjelder selskapet. Dette innebærer at generalforsamlingen kan instruere styret og også omgjøre styrevedtak dersom selskapet ikke allerede har bundet seg i forhold til en tredjepart. En for inngående inngripen i driften av selskapet vil imidlertid ikke være i samsvar med den rollefordelingen aksjeloven legger opptil mellom eier og selskapsledelsen, og kommunen kan også pådra seg erstatningsansvar dersom den overtar den reelle styringen av selskapet.

STYRET

Aksjeselskap blir ledet av styret og daglig leder på vegne av eierne. Styret og daglig leder representerer selskapet utad. Kompetansen til styret begrenses av selskapets formål og øvrige vedtekter og eventuelle andre vedtak/instrukser vedtatt av generalforsamlingen. Det kan f eks vedtektsfestes av visse type saker i hovedregel skal behandles i generalforsamlingen eller en konkret sak selv om styre etter aksjeloven har myndighet. Eksempler kan være økonomiske investeringer over en viss sum, lokaliseringsspørsmål eller opprettelsen av døtre.

Styreverv er et personlig verv med personlig ansvar. Styremedlemmer og daglig leder kan bli forpliktet til å erstatte skade som de i nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt selskapet, aksjeeier eller andre. Dersom styret eller daglig leder påfører selskapet en risiko som ut over den forretningsmessige forsvarlige, kan det medfører en erstatningsplikt. Det er også viktig å merke seg at styret og daglig leders aktsomhetsplikt skjerpes i situasjoner hvor selskapet er i økonomisk krise.

SAMVIRKEFORETAK (SAMVIRKEFORETAKSLOVEN)

Samvirkeforetak (SA) er en relativt ny organisasjonsform (2008) og har et sterkt innslag av brukerdeltakelse.⁸ Hovedformål må være å fremme medlemmenes *økonomiske* interesser, blant annet gjennom å gi stordriftsfordeler ved å samarbeide om en tjeneste. Deltakerne i samvirkeforetak har, i liket med i aksjeselskap, et begrenset ansvar for virksomheten. Medlemskapet er frivillig og ubegrenset, men knytter seg til bruk av foretakets tjenester eller kjøp av dets varer.

I motsetning til aksjeselskap er det ikke kapitalavkastning som er hovedmålet for samvirke, men bruk av foretakets virksomhet gjennom aktiv samhandling. Medlemmene skal i utgangspunktet

---

⁸ Se samvirkelova av 29. juni 2007 nr. 81.

behandles likt, blant annet gjennom at hvert medlem har én stemme på årsmøtet. Saklig forskjellsbehandling er likevel akseptert.

Samvirkelovens utgangspunkt er at «intet» kommer ut fra samvirkeforetaket, med mindre dette er bestemt i vedtektene. Vedtektene må derfor gi uttømmende og presis regulering av de disposisjonsmulighetene en ønsker skal være gjeldende. Disponeringen må skje for hvert år, knyttet opp til årets overskudd. Overskuddet kan brukes til etterbetaling, avsettes til etterbetalingsfond, avsettes til medlemskapital-konto eller benyttes til forrentning av andelsinnskudd og medlemskapskapitalkonto.

ÅRSMØTE

Det øverste organ i samvirkeforetak er årsmøtet som tilsvarende generalforsamling i as og representantskap i IKS. Det er gjennom årsmøtet at medlemmene utøver sin overordnede myndighet i foretaket. Den overordnede myndigheten består bl.a. i kompetanse til å velge styremedlemmer, treffe vedtak som er bindende for medlemmene, instruksjonsmyndighet overfor foretakets øvrige organer, omgjøringskompetanse mht. andre foretaksorganers beslutninger, og kompetanse til å delegerer sin myndighet.

Som medlem av et samvirkeforetak, vil en kommune være representert ved en fullmektig på årsmøte, men det er en begrensning i at ingen kan være fullmektig for mer enn ett medlem i årsmøter.

Et sentralt samvirkeprinsipp er at medlemmene skal ha lik stemmerett, dvs. prinsippet om «ett medlem - en stemme». Det er dog adgang til å differensiere stemmeretten. Dette må fremgå av vedtektene.

STYRET

Styre i et samvirkeforetak har samme myndighet, oppgaver og ansvar som for aksjeselskap og IKS. Styret er underlagt årsmøte og vervet er personlig.

STIFTELSE

Stiftelser er regulert i Stiftelsesloven. Kommuner står fritt til å opprette stiftelser. Når opprettet, er stiftelsen å anse som et selvstendig rettssubjekt. Årsaken til at man velger stiftelsesformen er at man sikrer å forfølge et gitt formål ved at stiftelser ikke kan kjøpes opp eller overstyres av eiere. I tillegg vil man i noen grad kunne oppnå skattemessige fordeler.

Stiftelsen er forskjellig fra andre selskapsformer ved at den ikke har noen eiere. Stiftelsens formue eies av stiftelsen selv. Dermed blir det heller ikke betalt ut utbytte fra stiftelsen og oppretterne mister rådigheten over formuesverdien ved opprettelsen. Stiftelsen har ingen generalforsamling eller årsmøte og er ikke demokratisk styrt. Stiftelsens formål blir fastsatt ved opprettelsen, og adgangen til å endre dette i ettertid er begrenset.

Kommuner har ingen innflytelse på hvordan stiftelse styres, men dersom stiftelsen for eksempel mottar kommunalt tilskudd, kan det stilles vilkår for støtten. Kommunen øver i så fall innflytelse på stiftelsen i egenskap av sin rolle som offentlig myndighet.

STYRET

Stiftelser er pliktige å ha et styre som er stiftelsens øverste organ. Styrevervene er personlige og kan ikke overføres ved fullmakt. Hvis stiftelsen er næringsdrivende har de ansatte rett til

representasjon i styret i saker som gjelder næringsvirksomheten. Styremedlemmene kan tilstås et rimelig vederlag i forhold til faktisk arbeidsmengde og ansvarsbyrde i stiftelsen. Det skal ifølge stiftelseslovens § 10 c) presiseres i vedtektene hvordan valg av styre skal skje.

VEDLEGG 2: FORSLAG TIL RUTINER VED ETABLERING AV NYE SAMARBEID

FORVALTNINGSMYNDIGHET OG FORHOLDET TIL SÆRLOVENE

Omfatter samarbeidet også vedtak i saker enkeltvedtak/myndighetsutøvelse?

FORMÅLET MED VIRKSOMHETEN

Hva er målsettingen med samarbeidet og hvilke antatte forventninger har en til gevinstene ved samarbeid. Dersom virksomheten skilles ut i et aksjeselskap og ikke har erverv som formål, skal dette tydeliggjøres i formålet. Risiko og forretningsområde skal tydeliggjøres.

HVILKE KONSEKVENSER HAR UTSKILLELSEN FOR DE ANSATTE?

Ved etablering av selvstendige rettssubjekter og overføring av ansatte til en vertskommune, gjelder arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse. Er det ønskelig, kan det ev. avtales ordninger som sikrer de ansatte fortrinnsrett til stillinger i egen kommune innenfor et gitt tidsrom.

HVA ER KOMMUNENS ROLLE I FHT TJENESTENE SOM SKAL UTFØRES I SAMARBEIDET?

Skal kommunen kjøpe tjenester fra samarbeidet og er dette innenfor regelverket om offentlig anskaffelser (ev. egenregi)? Holder vi oss innenfor regelverket om offentlig støtte? Har kommunen tilsyns- og kontrollansvar overfor virksomheten? Hvordan skal skille mellom eier og kommunens rolle som kunde sikres for å unngå mistanke om rolleblanding og forfordeling?

GRAD AV POLITISK STYRING OG KONTROLL

Er virksomheten av en slik art at politikerne ønsker større eller mindre grad av styring og hvordan skal dette organiseres?

LOKALISERING AV HOVEDKONTOR/VERTSKOMMUNE

Hvor skal samarbeidet lokaliseres? Dette er ofte en politisk viktig beslutning.

SKATT- OG MERVERDIAVGIFT

Hvilke regler for skatt og mva trer i kraft ved de ulike selskapsformene ifht den aktuelle virksomheten?

KOSTNADSNØKKELE FOR EIERSKAP

Hvordan skal deltakerne ev. dele kostnadene ved oppretting og drift – dette må avklares. Innskuddet fra deltakerne ved oppretting av et IKS, skal nedtegnes i selskapsavtalen. Dette fordi summen er utgangspunktet for hva kommunen kan ta med seg om de trer ut av selskapet.

ET POLITISK VEDTAK SKAL FØLGES AV SELSKAPSDOKUMENTENE

Vedtaket om utskillelse av virksomhet til et interkommunalt selskap, må følges av de grunnleggende dokumenter for virksomheten (vedtekter, selskapsavtale, aksjonæravtale, eierstrategi, retningslinjer for valgkomité etc) og en angivelse av eventuell overføring av formuesmasse og ev. tilbakebetalingsplan. I vedtektene/selskapsavtalen bør det stå tydelig hvorvidt selskapet utfører oppgaver etter egenregi eller er konkurranseeksponert.

VEDLEGG 3: FORSLAG TIL FINANSIERINGSMODELLER

MODELL 1:

---

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet bør speile administrative grunnkostnader som ikke er avhengig av kommunestørrelse.

MODELL 2:

Alle kostnader fordelt etter innbyggertall, men fordelt på intervallet med synkende beløp med økende innbyggertall som for eksempel:

- a. De første 5 000 innbyggere, kr 5 pr innbygger
- b. Fra innbygger 5 000 – 10 000 kr 4 pr innbygger
- c. Fra innbygger 10 000 – 20 000 kr 3 pr innbygger
- d. Fra innbygger over 20 000 kr 2 pr innbygger

Kommentarer: Denne modellen med differensieringen av pris, avhengig av innbyggertall, innehar en fordeling av grunnkostnader for samarbeidet på deltaker kommunene. Intervallene på antall innbyggere kan selvfølgelig endres.

MODELL 3:

---

1. Likt grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Kostnader til felles avtalte tjenester fordelt etter innbyggertall
3. Uttak av tjenester ut over «grunnpakken» betales til fulle av den enkelte kommune, inkludert overheadkostnader.

Kommentarer: I enkelte virksomheter kan det være nødvendig å innføre en sikringsbestemmelse som sier at hvis ikke tilbudet benyttes fullt ut, skal den enkelte eierkommune gi et dekningsbidrag for tapet av inntekter i henhold til eierandel. Dette forutsetter at det er felles oppslutning blant deltakerkommunene om at tjenesten skal være bedre enn kun et «minimumstilbud». De kommunene som tar ut tjenester utover grunnpakken betale kostnadene i sin helhet inkludert overhead kostnader. Denne modellen gjør det mulig å gi et noe variert tilbud til deltakerkommunene avhengig av behov, og vil redusere interessekonflikter knyttet til ulikt tjenestebehov.

MODELL 4:

---

1. Differensiert grunnbeløp for alle deltakende kommuner
2. Øvrige kostnader til felles fordelt etter innbyggertall

Kommentarer: Grunnbeløpet må ta høyde for kriterier i rammetilskuddet som slår svært ulikt ut for de enkelte kommunene. Tilskuddet tilsier at kommuner med høyere rammetilskudd vil relativt sett ha et større behov for tjenester, og det er dermed rimelig at grunnbeløpet gjenspeiler dette. Prinsippet kan også anvendes ved tilskudd til administrative tjenester hvor kommunene får et grunnbeløp uavhengig av kommunestørrelse.

VEDLEGG 4: FORSLAG TIL BUDSJETTRUTINER

For de samarbeidene som budsjetteres over Saltenkommunens budsjetter gjelder følgende for eierkommunenes deltakelse i budsjettarbeidet:

Når	Deltakerkommunene	Samarbeidene/selskapene
Mars	Vedtakelse i Regionrådet av rådmennenes forslag til budsjettforutsetningene. Dette oversendes samarbeidene. Budsjettforutsetningene vil inneholde nødvendige krav til budsjettering.	Årsmelding og regnskap behandles i styret.
April	Årsmeldingene oversendes deltakerkommunene for mulighet til å gi innspill i representantskapsmøtet (IKS)	Årsmelding og regnskap behandles i representantskapene.
Mai		Styrebehandling av samarbeidets forslag til budsjett/økonomiplan for neste år. Oversendes deltakerkommunen for å sikre at kostnadene innarbeides i den enkelte kommunes midlertidige rammer.
Juni	Rådmannsutvalget sender brev til ordførerne om generelle økonomiske føringer for kommende budsjettår. Signalene viderefremmes til samarbeidene.	
August		Styrebehandling av økonomiplan, budsjett i det enkelte selskap oversendes rådmannsutvalget/ Regionrådets administrasjon
August/ september	Dialogmøte mellom selskapsledelsen, eierorganets leder samt rådmannsutvalget vedrørende budsjettet. Selskapet presenterer her forarbeidet til budsjett og handlingsplan.	
Medio september	Økonomiplanforslaget fra samarbeidene behandles i Regionrådet	
September		Eierorganet vedtar budsjett og handlingsplan med umiddelbar oversendelse til kommunene.
Oktober	Rådmannen legger frem budsjettforslag for kommunen der selskapene og samarbeidene inngår.	
Desember	Kommunestyrene vedtar økonomiplan og budsjett inkl. bevilgninger til de interkommunale selskapene og samarbeidene.	

VEDLEGG 5: UTKAST TIL TEMA FOR EIERSTRATEGIER I ENKELTSSELKAPER

Eierstrategien er et supplement til selskapsavtalen/vedtektene og sammen har de status som eiernes styringsdokument for det konkrete selskapet.

Selskapsavtalen/vedtektene skal til enhver tid være samordnet med eierstrategien for selskapet. Revisjon av eierstrategi kan utløse revisjon av selskapsavtalen og vis versa.

Det anbefales at eierstrategien minst inneholder følgende punkter:

FORMÅL MED EIERSKAPET

Eierkommunenes hovedformål med sitt eierskap på kort og lang sikt.

Utviklingen i selskapet fra etablering til i dag (rammer og tjenester) samt grunnlaget for den enkelte deltakers deltakelse. Også hva eierne ser for seg i forhold til utvikling i samarbeidsområdet.

Hvorfor har kommunene gått sammen om dette området?

STYRINGSPRINSIPPER

Hvordan representeres eierne i eierorganet og hvordan er stemmefordelingen der?

Selskapet kan ta initiativ til å avholde drøftingsmøter for å luften forhold med sine eiere.

SELSKAPETS ROLLER, OPPGAVER OG HANDLINGSROM

Selskapet skal ivareta de roller og utføre de oppgaver som eierne anser som hensiktsmessig for å realisere eiernes formål med selskapet.

Presentasjon av selskapsformen og styringsmekanismene i den valgte selskapsformen. Om det er etablert et konsern bør alle selskapene i konsernet presenteres i sammenheng.

- Hva er formålet med samarbeidet og hvilke(t) oppdrag har deltakerkommunene gitt til samarbeidet? Samfunnsutvikler, Bestiller/utførerfunksjon, støttefunksjon til kommunene, finansielt instrument og eller annet.
- Hva er selskapets primære virkeområde og kan de påta seg andre oppgaver?
- Hvordan sikres rammene for tjenesteleveransene til eierne/kundene? Kan selskapet benytte underleverandører, etablere datterselskap eller samarbeide med andre?

VALG AV STYRE

Styret skal sammensettes på en slik måte at det blir i best mulig stand til å utføre de oppgaver det er pålagt. Styremedlemmer *kan* hentes fra kommuneadministrasjonen, folkevalgte eller fra næringslivet generelt. Som hovedregel bør det være slik at folkevalgte kun går inn dersom styreoppgavene har en politisk karakter. Før valget må aktuelle kandidater gis mulighet til å vurdere ev. habilitet.

Representantskapet nedsetter en valgkomité som følger vedtatte retningslinjer for valgkomiteen. Valg av styret skjer i representantskaps-/generalforsamlingsmøtet.

Se vedlegg 6.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Godtgjørelse til styret bør utformes slik at den fremmer verdiskapningen i selskapene og fremstår som rimelig ut fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Styrets godtgjøring bør ligge på et moderat nivå og se hen til den alminnelige lønns- og prisutviklingen i samfunnet når denne er oppe til justering.

I aksjeselskapene og de interkommunale selskapene er det hhv. generalforsamling og representantskap som årlig tar stilling til godtgjørelsens størrelse. Valgkomiteen kommer med forslag.

FORVENTNINGER TIL STYRET

Styret har ansvar for at selskapet forvaltes i tråd med eiers interesser. Styret skal ivareta den strategiske ledelsen av selskapet innenfor de rammer som er gitt av eier. Videre skal styret være en viktig diskusjonspartner og støttespiller til ledelsen i større saker. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid ut fra gitte målsetninger. Styret må derfor ha en uavhengig rolle i forhold til ledelsen. Et kompetent styre må kunne utfordre administrerende direktør og bedriften slik at det tas gode beslutninger.

MOTIVASJON FOR KOMMUNALT EIERSKAP

Spørsmålet om organisering må ses i forhold til virksomhetens karakter. Noen kommunale selskaper kan være drevet av rene forretningsmessige hensyn, mens for andre selskaper vil kjerneoppgavene være forvaltning og myndighetsutøvelse. Risiko og behovet for politisk styring bør stå sentralt i dette valget. En virksomhet med høy økonomisk risiko bør organiseres slik at eventuelt tap for kommunen begrenses. Aksjeselskaper vil da være mest aktuelt. I valget av organisasjonsform bør formålet med virksomheten diskuteres.

KJØNNBALANSE

I tillegg til det eksisterende kravet om kjønnsbalanse i kommunale utvalg, kommunale foretak og IKSer, er det også lovkrav om kjønnsbalanse i styret for aksjeselskaper hvor kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet.

Dette krever samordning forut for valgene på generalforsamlingene.

HABILITET

Habilitetsbestemmelsene er de seneste årene blitt innskjerpet i lovverket, bl.a. gjennom endringer i forvaltningsloven. Ved valg til styret er det viktig å være klar over dette. At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Loven fastslår at en person er inhabil når han/hun leder eller har en ledende stilling, er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et selskap som er part i saken og som ikke helt ut eies av stat eller kommuner, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken.

Forvaltningslovens § 6 fastslår at ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, også der selskapene er fullt ut

offentlig eid. KS Eierforum kommenterer at det likevel er viktig å understreke at politisk deltakelse i styrene generelt vil være tillatt, og at politisk kompetanse i mange virksomheter er viktig for selskapsstyrene. Politikere som har eller har hatt styreverv har også en høyere generell interesse og kunnskap om selskapene og eierstyring, og bidrar på denne måten med viktig kompetanse i kommunestyret og deres ansvar.

SELSKAPSSTRATEGI

Som grunnlag for styringsdialogen mellom eierne og selskapet, forventes selskapet å etablere en selskapsstrategi, forankret i relevante nasjonale og lokale ambisjoner og føringer, eiernes eierstrategi samt selskapsavtalen. Selskapsstrategien skal angi:

- Visjon for selskapet
- Rammer for selskapets virksomhet
- Status for selskapets virksomhet
- Strategiske utfordringer for selskapet
- Strategiske mål og ambisjoner for selskapets virksomhet
- Selskapets strategiske og operative virkemidler

Selskapsstrategien skal rulleres minst en gang pr valgperiode. Det er styret som er ansvarlig for utarbeidelse av selskapsstrategien. Selskapsstrategien skal formelt vedtas i styret, men med mindre markedsmessige forhold tilsier det, skal denne behandles i representantskapet før vedtakelse.

OM DET ER AKTUELT: EIERSKAP I ANDRE SELSKAPER

Selskapet kan etablere hel- eller deleide datterselskaper, der dette tjener selskapets formål. Det legges til grunn at slike selskapsetableringer rettes mot å løse oppgaver som ikke løses på en tilfredsstillende måte ved hjelp av eksisterende marked, samt at nye selskapsetableringer ikke kommer i konflikt med andre eierinteresser kommunene måtte ha.

ØKONOMI

Det forutsettes at selskapet har en finansforvaltning som gir tilfredsstillende avkastning uten at det innebærer en vesentlig finansiell risiko for selskapet. Forvaltningen skal sikre lave finansieringskostnader og god likviditet.

Selskapets formuesforvaltning skal være gjenstand for betryggende kontroll, og styret har ansvar for dette. Dette kan blant annet sikres gjennom utarbeidelse av et finansreglement som regulerer selskapets risikoeksponering.

Om selskapet skal bygge opp en egenkapital bør dette stå her.

Modell for kostnadsfordeling mellom kommunene skal også inn her.

Eiernes innskudd, selskapsandel og forpliktelser bør reguleres her. I et IKS er dette veldig viktig da dette danner grunnlaget for hva den enkelte deltaker ev. kan ta med seg ut av selskapet ved eventuell uttreden.

UTTREDEN OG OPPLØSNING

Rutiner og forutsetninger ved uttreden og oppløsning bør reguleres i eierstrategien.

Trer det inne en ny deltaker eller går aksjene over til ny eier, faller eierstrategien bort om ikke den nye parten uttrykkelig eller stilltiende tilslutter seg denne. I utgangspunktet krever endring av eierstrategien enstemmighet blant deltakerne i det operative eierorgan, om ikke avtalen selv regulerer noe annet. Avtalen kan videre opphøre ved mislighold og eierskifte, men den kan ikke uten videre sies opp.

SELSKAPETS ÅRLIGE EIERMELDING

I tillegg til den årlige årsmeldingen skal selskapet årlig levere en eiermelding. Eiermeldingen vedtas i representantskapet sammen med årsmeldingen og videresendes eierkommunene til informasjon. Eiermeldingen skal rapportere i forhold til gjeldende eierstrategi og selskapsstrategi. Den skal primært vise i hvilken grad selskapet oppfyller eiernes forventinger og selskapets egne mål, gi informasjon om planlagte endringer i tjenestetilbudet, samt vesentlige endringer i kostnadsnivået for selskapet.

EIERSTRATEGI 2016-2020

Konkrete ønsker fra eierne til selskapet:

- 1.
- 2.
- 3.

VEDLEGG 6: UTKAST TIL RETNINGSLINJER FOR VALGKOMITÉ

MANDAT

Valgkomiteen skal i forbindelse med representantskapet/generalforsamlingens valg av medlemmer og varamedlemmer til styret i xxx foreslå kandidater til disse vervene, samt levere forslag til honorar for disse medlemmene i perioden.

STYRET I XXXX

Styret i xxxx består av x medlemmer, hvor x av medlemmene *med x numeriske varamedlemmer* velges av representantskapet/generalforsamlingens etter forslag fra valgkomiteen.

x ansattevalgt (e) styremedlem(mer) velges uavhengig av de eiervalgte styremedlemmene av og blant de ansatte og for 2 år av gangen.

Valgkomiteen skal legge vekt på de foreslåtte kandidatenes erfaring, kvalifikasjoner og deres evne til å arbeide som medlemmer av xxxx styre på en tilfredsstillende måte.

De eiervalgte styremedlemmene velges for 2 år, men slik at x av styrets medlemmer er på valg hvert år. Begrunnelse er at styret skal sikres kontinuitet.

VALGKOMITEENS SAMMENSETNING

Valgkomiteen består av x medlemmer oppnevnt av representantskapet/generalforsamlingen og velges for 2 år av gangen.

Selskapets styre og selskapets ledelse kan ikke velges inn i valgkomiteen.

Representantskapet/generalforsamlingen vedtar de honorarer som skal utbetales til medlemmene av valgkomiteen.

Valgkomiteens utgifter skal dekkes av selskapet.

PROSEDYRE

Daglig leder i xxxx kaller inn til møte i valgkomiteen 3 måneder før vårmøte i IKS/generalforsamlingsmøte.

Valgkomiteen kommer med skriftlig fremlegg til representantskapet/generalforsamlingen på kandidater til verv som styreleder og styremedlemmer. Dette skal sendes ut sammen med innkalling til møtet i eierorganet.

Valgkomiteen skal også foreslå honorar til styremedlemmene og styrets leder.

Valgkomiteens leder, eller den person som er gitt fullmakt av lederen, skal presentere komiteens anbefalinger i møte og gi en begrunnet fremstilling av anbefalingen.

VALGKOMITEENS ARBEID

Valgkomiteen setter selv grensen for sitt arbeid. Valgkomiteen bør kontakte styremedlemmer og ledelsen i selskapet og eksterne rådgivere kan benyttes ved behov.

Ved valg av medlemmer til styret *skal* det legges vekt på følgende:

- At styret får den kompetansen som er nødvendig for selskapet.
- At styremedlemmene har gode samarbeidsevner.
- En representativ sammensetning og minimum 40% representasjon av hvert kjønn.⁹
- Ivaretagelse av selskapets interkommunale eierskap.

Særlige egenskaper som *kan* vektlegges ved valg av medlemmer:

- Styreleder bør ha ledererfaring og et godt omdømme.
- Medlemmer av styret bør ha og/eller være villige til å tilegne seg ulike kompetanser som styret har behov for ut ifra styrets og selskapets situasjon.
- Medlemmene bør ha egenskaper og/eller erfaring som vil styrke styrets totalkompetanse.

De deler av styrets egnevaluering som er relevant for valgkomiteens arbeid, skal gjennomgås og tas i betraktning når valgkomiteen gir sin anbefaling.

Før valgkomiteen anbefaler de foreslåtte kandidatene, skal kandidatene bli utfordret på hvorvidt det kan være noen habilitets utfordringer og bli forespurt om de er villige til å motta vervet som styremedlemmer eller ev. styreleder. Bare kandidater som har bekreftet at de er villige til å inneha slike verv, skal anbefales av valgkomiteen.

---

⁹ Dette gjelder også varamedlemmene.

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/5356	
	Arkiv sakID.: 23/584	Saksbehandler: Berit Vestvann Johnsen
Sak nr.		Dato
047/23	Formannskap	30.05.2023

Sjunkhatten folkehøgskole - Bevilgning fra Hjemfallsfondet til ferdigstilling av forprosjekt

Ordførerens forslag til vedtak:

Formannskapet bevilger 3 mill.kr. fra Hjemfallsfondet til ferdigstilling av forprosjekt Sjunkhatten folkehøgskole under forutsetning av fullfinansiering av prosjektet på til sammen på kr. 11,5 millioner.

Vedlegg:

19.05.2023	K79-98 - Vedtekter for bruk og forvaltning av Fauske kommunes hjemfallsfond	1540323
08.12.2022	Sjunkhatten folkehøgskole - Sentralt styringsdokument v0,9	1530074

Sammendrag:

Forprosjekt til Sjunkhatten folkehøgskole må ferdigstilles som et ledd i å oppnå statlig fullfinansiering. Stortinget tar investeringsbeslutning med P85 usikkerhetsmargin, og resultatet av forprosjektet vil gi et slikt beslutningsgrunnlag. Forprosjektet søkes å finansieres gjennom bidrag fra Fauske kommune, Iris fondet og Nordland fylkeskommune. Total kostnadsramme på forprosjektet er 11,5 millioner kroner. Fauske kommunes andel er 3 millioner kroner som foreslås belastet Hjemfallsfondet.

Saksopplysninger:

Prosjektet «Sjunkhatten Folkehøgskole» planlegges gjennomført som et reelt barrierefritt og universelt utformet byggeprosjekt. Bygget og uteområder skal gi gode og tilpassede fasiliteter til unge mennesker, uavhengig av forutsetninger.

Sjunkhatten folkehøgskole vil bli et unikt tilbud i nasjonal sammenheng som effektivt legger til rette for å gi alle unge mennesker økt evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse, noe som ikke er dekket av dagens folkehøgskole tilbud.

Sjunkhatten folkehøgskole vil være et unikt prosjekt for å realisere konklusjonene i NOU – 16: 2022, som foreslår tiltak og rammebetingelser med sikte på å redusere barrierene for underrepresenterte grupper i folkehøgskolen

Det er et overordnet politisk mål at samfunnet skal gjøres tilgjengelig for alle, samt ikke diskriminere utsatte grupper. I dag opplever unge med funksjonsnedsettelse at det ikke eksisterer et reelt folkehøgskoletilbud som er tilrettelagt for deres behov. I praksis oppleves tilbudet som svært begrenset hvis den unge har behov for bistand og/eller et tilgjengelig opplærings – og bomiljø. Undersøkelsen «Folkehøgskolen – ett år for alle?» viser at det følger store gevinster av et år på folkehøgskole, spesielt i overgangen til voksenlivet, og å utvikle og bli kjent med og stole på egne ressurser

For hver ungdom som havner i utenforskap, koster det samfunnet 20 millioner kroner. 44% av personer med nedsatt funksjonsevne over 20 år, har ikke utdanning utover grunnskole. Det er 4,5 ganger større sannsynlighet for å være i arbeid dersom du har nedsatt funksjonsevne og har tatt høyere utdanning.

Sjunkhatten folkehøgskole særegne plassering i umiddelbar nærhet til Valnesfjord helsesportsenter unike fasiliteter og med kompetanse bygd opp i over 40 år, nasjonalt kompetansesenter for barn og unge med funksjonsnedsettelse og Sjunkhatten nasjonalpark, vil gi enestående synergieffekter for elever og ansatte i relasjon til personer med nedsatt funksjonsevne.

Sjunkhatten folkehøgskole vil kunne gi økt arbeidslivsdeltagelse samt redusere utenforskap i samfunnet. Dette vil føre til reduserte offentlige kostnader og økte inntekter i et livsløpsperspektiv. Prosjektet vil bidra til arbeidsplasser i regionen, styrke eksisterende habiliteringsmiljø i Salten og næringsliv med økt behov for tjenester. Av utfordringer vil Sjunkhatten folkehøgskole føre til økte statlige kostnader ifm. tilskuddsordninger for drift av folkehøgskoler samt kostnader til investeringsprosjektet. Dette forutsettes politisk klareres ved Stortingets budsjettbehandling

Kostnader for prosjektet har (januar 2022- kroners nivå) en prosjektkostnad (p50) på 221 mill. kr inkl. mva. ekskl. prisstigning. Kostnadsramme (p85) er 251 mill. kr inkl. mva. Investeringen forutsettes finansiert ved låneopptak (44 mill.), egenkapital fra kommune, fylke og næringsliv (ca. 40 mill.) og statlig investeringsstøtte (138 mill.) Beløpene forutsettes indeksjustert. Løpende drifts- og vedlikeholdskostnader er estimert til 24,9 mill. kr per år. Finanskostnader er estimert til 2,2 mill. kr per år. Disse kostnadene forutsettes finansiert av skolepenger samt tilskudd som samlet er estimert til 31 mill. kr per år.

Formannskapet ble i kommunestyresak 79/98 oppnevnt som fondsstyre for Hjemfallfondet. Det står i dag kr. 12 215 403 millioner på Hjemfallfondet.

Forankring i kommunalt planverk:

Prosjektet er forankret i visjonen til kommuneplanens samfunnsdel «sammen om et fremtidsrettet Fauske- for god velferd, vekst og utvikling.» Det er tre innsatsområder i planen som omhandler hvordan fremtiden skal bli. Prosjektet svarer spesielt til «sosial bærekraft» som er et grunnleggende mål. Fauske kommune har som mål at alle skal ha mulighet til å mestre hverdagen og realisere sitt potensiale, skape gode og helsefremmende omgivelser og frigjøre den enkeltes potensiale.

Saksbehandlers vurdering:

For å ferdigstille forprosjektet til Sjunkhatten folkehøgskole, er det behov for at Fauske kommune bidrar med en andel av den totale kostnaden på 11,5 millioner kroner. Ordfører anbefaler å bevilge 3 millioner kroner fra Hjemfallfondet.

Følgende finansieringsforutsetninger for forprosjektet legges til grunn:

Bevilgning IRIS	3 mill.
Bevilgning Hjemfallfondet	3 mill.
Restmidler fra Nordland fylkeskommune	1,8 mill
Ekstern søknad om midler	3,7 mill
Totalt	11,5 mill.

Når forprosjektet er ferdigstilt, vil anbudspapirene være klare, slik at anleggsfasen raskt kan settes i gang forutsett fullfinansiering av prosjektet. Forprosjektet vil gi en P85 usikkerhetsmargin, som er det Stortinget baserer investeringsbeslutninger på.

Det vil være av avgjørende betydning at Fauske kommune bidrar med 3 mill. kr for å kunne regne med at Salten regionråd og Nordland fylkeskommune skal være positive til å delta i finansieringen av fullføringen av forprosjektet.

På sikt vil etableringen av Sjunghatten folkehøgskolen ha store positive ringvirkning i Fauske kommune og Salten. Ca 20 – 30 nye kompetansearbeidsplasser blir tilført og en god og viktig samhandlingspartner for Valnesfjord Helsesportssenter og øvrige habiliteringsinstitusjoner i Nordland.

I tillegg, og det viktigste, vil de unge som befinner seg i utenforskap og som nå utgjør en andel av de 14% unge som NAV Nordland har i sin portefølje, få et reelt tilbud og en sjanse til å utvikle sine ressurser for videre studie, arbeid eller engasjement i lokalsamfunnet.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

FAUSKE KOMMUNE

MØTEBOK KOMMUNESTYRE

	Journalnr: 98/ 6825	Arkivkode.:
	Mappe nr.:	Saksbehandler: OWE GUNNAR FAGERLI
Sluttbehandlede vedtaksinstans: KOMMUNESTYRE		
	Sak nr.: FORMANNSKAP 209/98	Dato: 31.08.98
	Sak nr.: KOMMUNESTYRE 79/98	Dato: 17.09.98

VEDTEKTER FOR BRUK OG FORVALTNING AV FAUSKE KOMMUNES HJEMFALLSFOND

Vedlegg: Utkast til vedtekter

Sammendrag:

Daja kraftverk i Sulitjelmavassdraget hjemfalt til staten 06.07.83. Staten har nå solgt kraftverket til A/S Salten Kraftsamband. Fauske kommune tilkommer en del av salgssummen. Rettsgrunnlaget for kommunens andel av hjemfalte anlegg er å finne i industrikonsesjonslovens § 41, 5. ledd som lyder:

«Når et vannfall med anlegg i henhold til en konsesjon tilfaller staten, skal en del av anlegget eller dets verdi, dog ikke over en tredjepart, tildeles de kommuner hvor vannfallet, kraftverket eller reguleringsanleggene ligger. Stortinget bestemmer i tilfelle verdien og kommunens andel derav og foretar fordelingen mellom dem. Stortinget kan også bestemme at det av midlene skal opprettes et fond til fordel for kommunene, eller at det utbetales dem en andel av det økonomiske utbyttet anlegget måtte gi.»

Spørsmålet om kommuners andel av kraftverk som staten overtar ved hjemfallsrett, ble behandlet av Stortinget i Innst. S. nr. 167 for 1982-83, jf. St.prp. nr. 126 for 1981-82. Etter de regler som den gang ble fastsatt av Stortinget, har kommunene Fauske og Saltdal krav på 1/3 av salgssummen og av beregnede netto driftsinntekter fra kraftsalget frem til overdragelsen.

Den kommunale andel utgjør kr 63.333.333,- av salgssummen på 190 mill. kroner, og kr 12.000.000,- av beregnede netto driftsinntekter på 36 mill. kroner, totalt kr 75.333.333,-. Fauske og Saltdal kommuner har godtatt følgende fordeling av hjemfallsutbyttet:

- Fauske kommune kr 55.333.333,-
- Saltdal kommune kr 20.000.000,-

Det ble videre bestemt at midlene som ble tildelt kommunene skulle settes av til særskilte fond (hjemfallsfond) til fremme av næringsformål i kommunen. Det er forutsatt at både grunnkapitalen og dens avkastning kan disponeres innenfor fondets formål. Fondet skal underlegges vedtekter fastsatt av kommunestyret og godkjennes av fylkesmannen i henhold til standardvedtekter for hjemfallsfond.

Saksopplysninger:

Vedlagte utkast til vedtekter bygger på «Standardvedtekter for kommunale næringsfond (kraftfond) gitt i vannkraftsaker» slik standardvedtektene er ment å regulere hjemfallsfondene.

Etternevnte merknader er å forstå som en utdypning av hvordan vedtektene skal forstås.

Til § 1 Hjemmel, kapital og avkastning.

Midler tildelt som andel av hjemfallsoppgjør (hjemfallsfond) må forvaltes i eget fond: Det forutsettes at både grunnkapitalen og dens avkastning kan disponeres innenfor fondets formål. Tilskudd og betingede lån kan herunder også ytes av hjemfallsfondets fondskapital.

Til § 2 Formål

Det vises til formålet om bruk av midler fra kraftfond. Utover dette framholdes:

For større prosjekter kan kommunen selv avgjøre om disse skal støttes fra hjemfallsfond eller sendes til fylkeskommunen for vurdering.

Midler fra hjemfallsfond kan også benyttes til å støtte prosjekter som ikke kan finansieres fra distriktpolitiske virkemidler. Eksempler er utbygging av kommunale fellestiltak som kommunikasjoner, barnehager, skoler, helse- og sosialinstitusjoner, samfunnshus og idrettsanlegg. Til disse formålene kan fondet kun benyttes til å støtte investeringer, ikke til drift. Kommunen bør prioritere bruken av fondsmidlene til direkte næringsutvikling framfor denne typen kommunale fellestiltak.

Ved en eventuell samfinansiering med midler fra andre støtteordninger, kan samlet offentlig støtte ikke overstige den støtteandel som er fastsatt, jf. § 4

Det kan ikke gis støtte til sanering av gjeld i private bedrifter. Dette utelukker ikke støtte fra hjemfallsfond ved refinansiering av en bedrift etter foretatt gjeldssanering.

Det kan heller ikke gis støtte til den løpende drift av kommunen. Unntatt er her avlønning av tiltakskonsulent/nærings sjef, som kan finansieres av fondet. Avdrag på lån, gitt fra hjemfallsfondet, regnes ikke som løpende drift av kommunen.

Kommunen kan lage en strengere formålsavgrensning i sine vedtekter dersom det er ønskelig. Utover de prioriteringer som er gjort i næringsplanen, bør all næringsvirksomhet ikke behandles.

Til § 3 Støtteformer

Fondets midler bør ikke benyttes til å tegne aksjer og andeler i privat næringsvirksomhet. Kommunen vil lett komme i en uheldig dobbeltrolle som ansvarlig for både investeringer/drift og tilskudd/lån. Støtte ved f. eks. nyetableringer kan i stedet gis som tilskudd eller ansvarlige/betingede lån.

Til § 4 Forholdet til internasjonale forpliktelser på statsstøtteområdet og § 5 Støttevilkår.

Gjennom EØS-avtalen har Norge forpliktet seg til å avstå fra å yte konkurransevridende statsstøtte til næringslivet i den grad støtten påvirker samhandelen mellom EØS-landene.

Begrepet statsstøtte dekker her støtte gitt fra offentlige kilder enten disse er statlige, fylkeskommunale eller kommunale. Statsstøttereglene vil derfor regulere bruken av kommunale næringsfond gitt som hjemfallsfond når fondet brukes til støtte til bedrifter. Støtte til prosjekter i kommunal regi, som tiltaksprosjekter og infrastrukturprosjekter, omfattes ikke av statsstøttereglene. Sentralt i statsstøttereglene er kravet om at planlagt støtte skal meldes til EFTA's overvåkningsorgan. I Norge vil Nærings- og energidepartementet samordne slik innmelding til overvåkningsorganet. I praksis betyr dette at en støtteordnings vedtekter, f. eks. vedtektene for et hjemfallsfond, skal meldes for godkjenning. Innenfor en godkjent støtteordning vil det normalt ikke være nødvendig å melde enkeltvedtak om støtte.

Det må legges inn begrensninger i vedtektene for hjemfallsfond som sikrer at bruken av det er i overensstemmelse med statsstøttereglene. For fondet finnes det flere mulige løsninger:

a) Det enkleste vil være å legge inn begrensninger på støttebeløp pr. bedrift som sikrer at støtten kommer inn under regelverket for bagatellmessig støtte, de såkalte de minimis-reglene. Et fond der disse begrensningene er slått fast i vedtektene omfattes ikke av kravet om innmelding av støtte til Nærings- og energidepartementet og videre innmelding til EFTA's overvåkningsorgan. Dersom fondets vedtekter slår fast at en og samme bedrift i løpet av en treårsperiode bare kan motta et begrenset støttebeløp, som ikke må overstige kr 400.000,- (50.000 ECU) til en og samme utgiftskategori, er reglene for støtte oppfylt. Med utgiftskategori menes her:

- Investeringer (unntatt FoU-formål), og
- Andre utgifter (inkludert FoU-investeringer).

Det er likevel en forutsetning at det tas forbehold i vedtektene om at eventuell ytterligere støtte bedriften mottar fra andre offentlige kilder ikke fører til at samlet støtte til samme utgiftskategori overstiger terskelen på kr 400.000,- (50.000 ECU). Det kan ikke gis støtte til eksport eller til sektorer underlagt spesielle regelverk (transport, syntetisk fiber, jern og stål samt produksjon av motorkjøretøyer).

b) En annen mulig løsning for hjemfallsfondet er at det legges inn i vedtektene at støtte fra fondet ikke skal overstige de satser som gjelder for regionalpolitisk støtte i den aktuelle kommune. Det geografiske virkeområdet for regionalpolitisk støtte er sist revidert, jf. kongelig resolusjon av 10. desember 1993. Velger man å knytte støtteprosenten fra hjemfallsfondet opp mot det geografiske virkeområdet, vil støtten kunne brukes til å supplere støtten fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond på en slik måte at samlet støtte ikke overskrider den fastsatte prosentsetningen, eller støtten kan komme i stedet for støtte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.

Hvis om fondsstyret står fritt i å velge mellom de ovenfor nevnte løsninger, vil departementet anbefale løsning a). Ved valg av løsning a) slipper kommunen å melde hjemfallsfondet som en støtteordning.

Til § 6. Forvaltning.

Lovverket er det åpnet adgang til å delegerer kommunestyrets myndighet i fondssaker til annet kommunalt organ. Med annet kommunalt organ menes folkevalgte organer som kommunestyret kan opprette etter lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992. Departementet anbefaler kommunene å benytte seg av delegasjonen og legge

forvaltningen av hjemfallsfondet til det organ som har hovedansvaret for tiltaksarbeidet i kommunen. Fondsstyret kan delegere avgjørelsemyndighet til administrasjonen.

Saksforberedelsen for fondsstyret bør legges til kommunens tiltaksapparat. Administrasjonen bør ta kontakt med fylkeskommunen eller andre fagmiljøer som kan gi veiledning ved behandling av teknisk/økonomisk kompliserte saker.

Budsjett og regnskapet (inkludert balanseregnskap) skal være integrert i kommunens budsjett og regnskap i samsvar med gjeldende forskrifter. I tillegg forutsettes at det som vedlegg til regnskapet lages en samlet oppstilling av fondets inntekter og utgifter.

Ved delegasjon av forvaltningsmyndighet for hjemfallsfond til annet kommunalt organ, kan det tas inn bestemmelser om at et mindretall kan bringe organets vedtak inn for kommunestyret.

Til § 7 Årsmelding.

Det skal hvert år legges fram for kommunestyret en melding om bruken av hjemfallsfondet. Denne meldingen bør legges fram senest samtidig med regnskapsavslutningen for kommunen. En slik melding bør inneholde både regnskap/prosjektoversikt og en analyse av bruken av fondet i forhold til prioriteringene i næringsplanen, samt en vurdering av behovet for endrede prioriteringer/retningslinjer for neste års bruk av fondet. Departementet anbefaler at det årsrapporterings skjema som er utarbeidet for bruken av midlene for det kommunale næringsfondet benyttes.

Til § 8 godkjenning av vedtekter.

Godkjenning av vedtekter og endring av vedtektene er lagt til fylkesmannen.

Det er ikke nødvendig med godkjenning fra fylkesmannen av vedtekter for hjemfallsfond hvor enten den opprinnelige fondskapitalen eller de årlige konsesjonsavgiftene er mindre enn kr 100.000,-.

Kopi av godkjente vedtekter sendes fylkeskommunen. Dersom en kommune slår sammen næringsfond (tildelt over statsbudsjettet) og kraft-/hjemfallsfond (basert på inntekter fra vannkraftsaker), bør forslaget sendes fylkeskommunen til uttalelse). Fylkeskommunens uttalelse sendes fylkesmannen som fatter endelig godkjenningsvedtak.

ooo000ooo

For så vidt angår klage omtalt i vedtektenes § 6 bemerkes:

a) Lovlighetsklage.

Etter kommunelovens § 59 kan tre eller flere medlemmer av kommunestyret sammen bringe avgjørelse truffet av folkevalgt organ eller den kommunale administrasjon inn for departementet til kontroll av avgjørelsens lovlighet. Departementets myndighet til å avgjøre lovlighetsklager er delegert til fylkesmannen, jf. departementets rundskriv H-25/92 av 1. juni 1993. Fristen for å kreve lovlighetskontroll er ved forskrift av 13. januar 1993, jf. rundskriv H-4/93, satt til 3 uker fra det tidspunkt avgjørelsen ble truffet.

b) Forvaltningsklage (partsklage).

Vedtak om avslag på søknad om støtte må anses som enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2. Etter forvaltningslovens § 28 andre ledd kan enkeltvedtak truffet av forvaltningsorgan opprettet i medhold av kommuneloven, påklages til kommunestyret eller særskilt klagenemnd. Når det påklagede vedtak er truffet av kommunestyret, er departementet klageinstans. Departementets myndighet til å avgjøre forvaltningsklager er delegert til fylkesmannen, jf. rundskriv H-25/92 av 1. juni 1993.

c) Klage over fylkesmannens avgjørelse om godkjenning av vedtekter for næringsfond.

Etter Industrikonsesjonslovens § 2, tredje ledd nr. 13, sjette ledd og Vassdragsreguleringslovens § 11 nr. 2, andre ledd, kan kommunen påklage fylkesmannens avgjørelse etter nærmere regler fastsatt av departementet.

I punkt 1.3 er bestemt at kommunen kan påklage fylkesmannens avgjørelse til Kommunal- og arbeidsdepartementet. Med «kommunen» menes «kommunestyret».

Saksbehandlers vurdering:

Når Stortinget har bestemt at kommunens andel av salgssummen for Daja kraftverk skal avsettes til hjemfallsfond, finner rådmannen standardvedtektene tilfredsstillende når de kan forstås slik det framgår av merknadene til de enkelte paragrafer slik de er beskrevet i saksframlegget.

Det er rådmannens klare oppfatning at vedtektene bør suppleres med plasseringsstrategi, herunder forvaltning av hjemfallsfondet (gjelder også kommunens pengeplasseringer for øvrig). Retningslinjene for forvaltning av hjemfallsfondet, bør etter rådmannens skjønn, inneholde elementer som gjør at fondsmidlene også kommer fremtidige generasjoner til nytte. Rådmannen vil fremme særskilt sak for så vidt angår plasseringsstrategi og forvaltning av hjemfallsfondet.

INNSTILLING :

1. Kommunestyret godkjenner vedlagte utkast til «Vedtekter for bruk og forvaltning av Fauske kommunes hjemfallsfond» som gjeldende vedtekter.
2. Kommunestyret oppnevner formannskapet til fondsstyre.

VEDTAK I FORMANNSKAP 31.08.98 :

Jørn Stene (AP) foreslo fellesforslag fra AP/SV med følgende endringer i vedtektene:

§ 2 Formål

Hjemfallsfondet skal fortrinnsvis anvendes til næringsformål og kommunale tiltak.

Prosjekter som bidrar til bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom bør prioriteres.

Det kan ikke gis støtte til sanering av gjeld eller til løpende drift av bedrifter og kommunen.

§ 3 Støtteformer

Støtte kan gis i form av lån. Videre vil det kunne stilles garanti for kommunale tiltak i den grad slike er gyldige garantiformål i henhold til kommunelovens § 51, jfr. departementets forskrifter om kommunal garantistillelse. Det kan også gis tilskudd til kommunale investeringer.

I tillegg kan det fra avkastningen gis tilskudd samt betingede lån. Midlene bør ikke nyttes til aksjetegning i private bedrifter. Dersom det tegnes kommunale aksjer, kan ikke dette utgjøre mer enn 30 % av aksjekapitalen i bedriften. Denne begrensningen gjelder ikke utviklingsselskap, utleiebygg o.l. som kommunen etablerer i samarbeid med private interesser.

Kjell Sverre Jakobsen (FRP) foreslo fellesforslag fra H/SP/FRP/V med følgende endringer i vedtektene:

§ 2 nytt avsnitt:

Støtte bør ikke gis til bedrifter som kommer i konkurranse med eksisterende næringsliv.

§ 2, 2. avsnitt:

«kvinner og ungdom bør» strykes.

§3, 2. avsnitt, 2. setning:

Byttes bør ut med skal.

§ 3, 2. avsnitt, 3. setning strykes.

§ 5, 1. avsnitt, siste setning:

Ved nyetableringer kan det i særlige tilfeller gis inntil 75 % finansiering.

Innstillingens § 1 ble enstemmig vedtatt.

AP's forslag § 2, 1. avsnitt vedtatt med 6 mot 5 stemmer.

Innstillingens § 2, 2. avsnitt ble vedtatt 6 mot 5 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Innstillingens § 2, 3. avsnitt ble enstemmig vedtatt.

H/SP/FRP/V's tilleggsforslag § 2 ble enstemmig vedtatt.

AP's forslag § 3, 1. avsnitt (tilleggssetning) ble vedtatt 6 mot 5 stemmer.

Innstillingens § 3, 2. avsnitt ble vedtatt 6 mot 5 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Innstillingens § 3, 2. avsnitt, 3. setning ble vedtatt 6 mot 5 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Innstillingen § 5, 1. avsnitt, siste setning ble vedtatt med 6 mot 5 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Innstillingens pkt. 1 ble enstemmig vedtatt med endringer.
Innstillingens pkt. 2 ble enstemmig vedtatt.

INNSTILLING:

1. Kommunestyret godkjenner vedlagte utkast til «Vedtekter for bruk og forvaltning av Fauske kommunes hjemfallsfond» med endringer som gjeldende vedtekter. Vedtektene blir da som følgende:

§ 1 HJEMMEL, KAPITAL OG AVKASTNING

Fondskapitalen er:

Hjemfallsfond på kr. 55.333.333,- fra staten i forbindelse med hjemfall av Daja kraftverk, i medhold av Stortingets vedtak av 17.06.98, jfr. St.prp. nr. 70 (1997-98) og Innst.S. nr. 237 (1997 - 98).

Fondskapitalen, samt renter og annen avkastning av denne kan benyttes til tilskudd, lån og/eller avsettes til garantifond.

§ 2 FORMÅL

Hjemfallsfondet skal fortrinnsvis anvendes til næringsformål og kommunale tiltak.

Prosjekter som bidrar til bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom bør prioriteres.

Det kan ikke gis støtte til sanering av gjeld eller til løpende drift av bedrifter og kommunen.

Støtte bør ikke gis til bedrifter som kommer i konkurranse med eksisterende næringsliv.

§ 3 STØTTEFORMER

Støtte kan gis i form av lån. Videre vil det kunne stilles garanti for kommunale tiltak i den grad slike er gyldige garantiformål i henhold til kommunelovens § 51, jfr. departementets forskrifter om kommunal garantistillelse. Det kan også gis tilskudd til kommunale investeringer.

I tillegg kan det fra avkastningen gis tilskudd samt betingede lån. Midlene bør ikke nyttes til aksjetegning i private bedrifter. Dersom det tegnes kommunale aksjer, kan ikke dette utgjøre mer enn 30 % av aksjekapitalen i bedriften. Denne begrensningen gjelder ikke utviklingselskap, utleiebygg o.l. som kommunen etablerer i samarbeid med private interesser.

§ 4 FORHOLDET TIL INTERNASJONALE FORPLIKTELSER PÅ STØTTEOMRÅDET

Bruken av fondet må være i samsvar med de internasjonale regelverk Norge har sluttet seg til på statsstøtteområdet. (se EØS-avtalens regelverk for

offentlig støtte, EØS-tillegget til de europeiske fellesskaps tidende nr. 32 av 3. september 1994.)

§ 5 STØTTEVILKÅR

Samlet finansiering fra fondet til private nærings tiltak skal som hovedregel ikke overstige 50 % av det totale kapitalbehov for et prosjekt. Ved prosjekter av særlig betydning for kvinner og ungdom, og ved nyetableringer kan det gis inntil 75 % finansiering.

Støtten (tilskudd og eventuelt subsidieelement i lån med nedsatt rente) skal være begrenset til

maksimal støtte må ligge innenfor en maksimumsgrense på 50.000 ECU (ca. kr. 400.000,-) til et og samme formål i en og samme bedrift i en treårsperiode. Bedrifter som mottar støtte plikter å opplyse om støtte bedriften tidligere har mottatt i de siste tre år. Ved søknad om eventuell ytterligere støtte fra offentlige midler innen utløpet av treårsperioden må støtte fra dette fondet også oppgis. (Se § 4, merk reglene for bagatellmessig støtte (de minimis)).

§ 6 FORVALTNING

Kommunestyret oppnevner fondsstyret. Det er anledning til å delegere avgjørelsesmyndighet fra fondsstyret til administrasjonen innenfor nærmere gitte fullmaktsgrenser.

Fondsmidlene plasseres i rentebærende instrumenter, jfr. kommunens plasseringsstrategi for pengeplasseringer. Det forutsettes at midlene plasseres slik at de er disponible til enhver tid. Renter og avdrag tilbakeføres til fondet.

Når det gjelder klager, herunder lovlighetsklage, forvaltningsklage og klage over fylkesmannens avgjørelse om godkjenning av vedtekter for hjemfallsfondet, vises det til merknadene til vedtektene slik de framkommer i saksutredningen.

§ 7 ÅRSMELDING

Det skal legges fram en melding om fondets virksomhet for kommunestyret hvert år. Gjenpart av denne meldingen skal sendes fylkesmannen og fylkeskommunen.

§ 8 GODKJENNING AV VEDTEKTER

Vedtektene kan endes etter vedtak av kommunestyret. Vedtaket trenger godkjenning av fylkesmannen. Kopi av godkjente vedtekter sendes fylkeskommunen.

2. Kommunestyret oppnevner formannskapet til fondsstyret.

VEDTAK I KOMMUNESTYRE 17.09.98:

Odd Henriksen (H) fremmet følgende nytt forslag til vedtektenes § 1, 2.ledd:
Kun avkastning av fondskapitalen kan benyttes til tilskudd, lån og/eller avsettes til garantifond.

Kun i særlige tilfeller kan selve fondskapitalen benyttes som nevnt ovenfor. I så tilfelle skal dette godkjennes av kommunestyret.

Kjell Sverre Jakobsen (FRP) foreslo fellesforslag fra H/SP/FRP/V med følgende endringer i vedtektene:

§ 2 nytt avsnitt:

Støtte bør ikke gis til bedrifter som kommer i konkurranse med eksisterende næringsliv.

§ 2, 2. avsnitt:

«kvinner og ungdom bør» strykes.

§3, 2. avsnitt, 2. setning:

Byttes bør ut med skal.

§ 3, 2. avsnitt, 3. setning strykes.

§ 5, 1. avsnitt, siste setning:

Ved nyetableringer kan det i særlige tilfeller gis inntil 75 % finansiering.

Formannskapetets innstilling § 1, 1. ledd ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling § 1, 2.ledd ble vedtatt 23 mot 18 stemmer avgitt for H's forslag.

Formannskapetets innstilling § 2, 2. avsnitt ble vedtatt med 33 mot 8 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

H/SP/FRP/V's forslag § 2, nytt avsnitt ble vedtatt 39 mot 2 stemmer.

Formannskapetets innstilling § 3, 2. avsnitt, 2. setning ble vedtatt med 35 mot 6 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Formannskapetets innstilling § 3, 2. avsnitt, 3. setning ble vedtatt 35 mot 6 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Formannskapetets innstilling § 4 ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling § 5, 1. avsnitt, siste setning ble vedtatt med 32 mot 9 stemmer avgitt for H/SP/FRP/V's forslag.

Formannskapetets innstilling § 6 ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling § 7 ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling § 8 ble enstemmig vedtatt.

Formannskapetets innstilling pkt. 1 ble enstemmig vedtatt med endringer.

Formannskapetets innstilling pkt. 2 ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

1. Kommunestyret godkjenner vedlagte utkast til «Vedtekter for bruk og forvaltning av Fauske kommunes hjemfallsfond» med endringer som gjeldende vedtekter.

Vedtektene blir da som følgende:

§ 1 HJEMMEL, KAPITAL OG AVKASTNING

Fondskapitalen er:

Hjemfallsfond på kr. 55.333.333,- fra staten i forbindelse med hjemfall av Daja kraftverk, i medhold av Stortingets vedtak av 17.06.98, jfr. St.prp. nr. 70 (1997-98) og Innst.S. nr. 237 (1997 - 98).

Fondskapitalen, samt renter og annen avkastning av denne kan benyttes til tilskudd, lån og/eller avsettes til garantifond.

§ 2 FORMÅL

Hjemfallsfondet skal fortrinnsvis anvendes til næringsformål og kommunale tiltak.

Prosjekter som bidrar til bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom bør prioriteres.

Det kan ikke gis støtte til sanering av gjeld eller til løpende drift av bedrifter og kommunen.

Støtte bør ikke gis til bedrifter som kommer i konkurranse med eksisterende næringsliv.

§ 3 STØTTEFORMER

Støtte kan gis i form av lån. Videre vil det kunne stilles garanti for kommunale tiltak i den grad slike er gyldige garantiformål i henhold til kommunelovens § 51, jfr. departementets forskrifter om kommunal garantistillelse. Det kan også gis tilskudd til kommunale investeringer.

I tillegg kan det fra avkastningen gis tilskudd samt betingede lån. Midlene bør ikke nyttes til aksjetegning i private bedrifter. Dersom det tegnes kommunale aksjer, kan ikke dette utgjøre mer enn 30 % av aksjekapitalen i bedriften. Denne begrensningen gjelder ikke utviklingselskap, utleiebygg o.l. som kommunen etablerer i samarbeid med private interesser.

§ 4 FORHOLDET TIL INTERNASJONALE FORPLIKTELSER PÅ STØTTEOMRÅDET

Bruken av fondet må være i samsvar med de internasjonale regelverk Norge har sluttet seg til på statsstøtteområdet. (se EØS-avtalens regelverk for offentlig støtte, EØS-tillegget til de europeiske fellesskaps tidende nr. 32 av 3. september 1994.)

§ 5 STØTTEVILKÅR

Samlet finansiering fra fondet til private næringstiltak skal som hovedregel ikke overstige 50 % av det totale kapitalbehov for et prosjekt. Ved prosjekter av særlig betydning for kvinner og ungdom, og ved nyetableringer kan det gis inntil 75 % finansiering.

Støtten (tilskudd og eventuelt subsidieelement i lån med nedsatt rente) skal være begrenset til

maksimal støtte må ligge innenfor en maksimumsgrense på 50.000 ECU (ca. kr. 400.000,-) til et og samme formål i en og samme bedrift i en treårsperiode. Bedrifter som mottar støtte plikter å opplyse om støtte bedriften tidligere har mottatt i de siste tre år. Ved søknad om eventuell ytterligere støtte fra offentlige midler innen utløpet av treårsperioden må støtte fra dette fondet også oppgis. (Se § 4, merk reglene for bagatellmessig støtte (de minimis)).

§ 6 FORVALTNING

Kommunestyret oppnevner fondsstyre. Det er anledning til å delegere avgjørelsesmyndighet fra fondsstyre til administrasjonen innenfor nærmere gitte fullmaktsgrenser.

Fondsmidlene plasseres i rentebærende instrumenter, jfr. kommunens plasseringsstrategi for pengeplasseringer. Det forutsettes at midlene plasseres slik at de er disponible til enhver tid. Renter og avdrag tilbakeføres til fondet.

Når det gjelder klager, herunder lovlighetsklage, forvaltningsklage og klage over fylkesmannens avgjørelse om godkjenning av vedtekter for hjemfallsfondet, vises det til merknadene til vedtektene slik de framkommer i saksutredningen.

§ 7 ÅRSMELDING

Det skal legges fram en melding om fondets virksomhet for kommunestyret hvert år. Gjenpart av denne meldingen skal sendes fylkesmannen og fylkeskommunen.

§ 8 GODKJENNING AV VEDTEKTER

Vedtektene kan endes etter vedtak av kommunestyret. Vedtaket trenger godkjenning av fylkesmannen. Kopi av godkjente vedtekter sendes fylkeskommunen.

2. Kommunestyret oppnevner formannskapet til fondsstyre.

Utskrift sendes :

ASS.RÅDMANN, TIL VIDERE FORFØYNING
REVISOR

Ditt utskrift bekreftes

Perit Vestvann Johnsen
Perit Vestvann Johnsen
formannskapssekretær

VEDTEKTER
for
BRUK OG FORVALTNING AV FAUSKE KOMMUNES
HJEMFALLSFOND

(Vedtatt i Fauske kommunestyre .....k-sak xx/98. Godkjent av Fylkesmannen i brev
av xx/xx 1998.)

000000000

§ 1 HJEMMEL, KAPITAL OG AVKASTNING.

Fondskapitalen er:

Hjemfallsfond på kr 55.333.333,- fra staten i forbindelse med hjemfall av Daja kraftverk, i medhold av Stortingets vedtak av 17.06.98, jfr. St.prp. nr. 70 (1997-98) og Innst. S.nr. 237 (1997-98).

Fondskapitalen, samt renter og annen avkastning av denne kan benyttes til tilskudd, lån og/eller avsettes til garantifond.

§ 2 FORMÅL

Hjemfallsfondet skal fortrinnsvis anvendes til næringsformål. Fondet kan også benyttes til kommunale tiltak.

Prosjekter som bidrar til bedre sysselsettingsmuligheter for kvinner og ungdom bør prioriteres.

Det kan ikke gis støtte til sanering av gjeld eller til løpende drift av bedrifter og kommunen.

§ 3 STØTTEFORMER

Støtte kan gis i form av lån. Videre vil det kunne stilles garanti for kommunale tiltak i den grad slike er gyldige garantiformål i henhold til kommunelovens § 51, jfr. departementets forskrifter om kommunal garantistillelse.

I tillegg kan det fra avkastningen gis tilskudd samt betingede lån. Midlene bør ikke nyttes til aksjetegning i private bedrifter. Dersom det tegnes kommunale aksjer, kan ikke dette utgjøre mer enn 30% av aksjekapitalen i bedriften. Denne begrensningen gjelder ikke utviklingselskap, utleiebygg o.l. som kommunen etablerer i samarbeid med private interesser.

§ 4 FORHOLDET TIL INTERNASJONALE FORPLIKTELSER PÅ STØTTEOMRÅDET

Bruken av fondet må være i samsvar med de internasjonale regelverk Norge har sluttet seg til på statsstøtteområdet. (Se EØS-avtalens regelverk for offentlig støtte, EØS-tillegget til de europeiske fellesskaps tidende nr. 32 av 3. september 1994.)

§ 5 STØTTEVILKÅR

Samlet finansiering fra fondet til private næringstiltak skal som hovedregel ikke overstige 50% av det totale kapitalbehov for et prosjekt. Ved prosjekter av særlig betydning for kvinner og ungdom, og ved nyetableringer kan det gis inntil 75% finansiering.

Støtten (tilskudd og eventuelt subsidieelement i lån med nedsatt rente) skal være begrenset til

maksimal støtte må ligge innenfor en maksimumsgrense på 50.000 ECU (ca. kr 400.000,-) til et og samme formål i en og samme bedrift i en treårsperiode. Bedrifter som mottar støtte plikter å opplyse om støtte bedriften tidligere har mottatt i de siste tre år. Ved søknad om eventuell ytterligere støtte fra offentlige midler innen utløpet av treårsperioden må støtte fra dette fondet også oppgis. (Se § 4, merk reglene for bagatellmessig støtte (de minimis)).

§ 6 FORVALTNING

Kommunestyret oppnevner fondsstyret. Det er anledning til å delegerer avgjørelsesmyndighet fra fondsstyret til administrasjonen innenfor nærmere gitte fullmaktsgrenser.

Fondsmidlene plasseres i rentebærende instrumenter, jfr. kommunens plasseringsstrategi for pengeplasseringer. Det forutsettes at midlene plasseres slik at de er disponible til enhver tid. Renter og avdrag tilbakeføres til fondet.

Når det gjelder klager, herunder lovlighetsklage, forvaltningsklage og klage over fylkesmannens avgjørelse om godkjenning av vedtekter for hjemfallsfondet, vises til merknadene til vedtektene slik de framkommer i saksutredningen.

§ 7 ÅRSMELDING

Det skal legges fram en melding om fondets virksomhet for kommunestyret hvert år. Gjenpart av denne meldingen skal sendes fylkesmannen og fylkeskommunen.

§ 8 GODKJENNING AV VEDTEKTER

Vedtektene kan endres etter vedtak av kommunestyret. Vedtaket trenger godkjenning av fylkesmannen. Kopi av godkjente vedtekter sendes fylkeskommunen.

oooOOOooo

Sentralt styringsdokument for forprosjektet

Prosjektnummer: 2021-1	Saksnummer:	Prosjektnavn Sjunkhatten folkehøgskole
Behandlet dato: «XX.»	Prosjekteier: Fauske kommune	Prosjektansvarlig: Mathilde Winter
Beslutning i styringsgruppen: 1.		
Signatur (prosjekteier):		

Revisjonsnr.	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet:	Kontrollert	Godkjent
0.1	02.02.22	Grunnversjon	AR	FS	
0.5	09.03.22	Disposisjon forankret med prosjektansvarlig (PA)	AR	FS	
0.9	28.03.22	For godkjenning av prosjektansvarlig og implementert i Udir-søknad og basis for KS (UPG.)	FS	AR	MW
1.0	xx.xx.xx	Behandlet i styringsgruppen ifm. oppstart beslutning neste fase.	AR, FS	KE	

Sammendrag

Prosjektet	<p>Prosjektet «Sjunkhatten Folkehøgskole (FHS)» planlegges gjennomført som et reelt barrierefritt universelt utformet byggeprosjekt. Bygget skal blant annet inneholde skole- og internatfunksjoner samt opparbeidelse av utomhusarealer.</p> <p>Bygget skal gi gode og tilpassede fasiliteter til unge mennesker, uavhengig av forutsetninger.</p> <p>Folkehøgskolen skal gi økt evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse noe som ikke er dekket av dagens folkehøgskole tilbud.</p> <p>Sjunkhatten Folkehøgskole (FHS) ønskes bygget og etablert for å gi et unikt tilbud i nasjonal sammenheng. Tilbudet skal effektivt legge til rette for å gi alle unge mennesker, uavhengig av forutsetninger, økt evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse noe som ikke er dekket av dagens folkehøgskole tilbud.</p> <p>Sjunkhatten folkehøgskole vil bli et unikt tilbud i nasjonal sammenheng som effektivt legger til rette for å gi alle unge mennesker, uavhengig av forutsetninger, økt evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse noe som ikke er dekket av dagens folkehøgskole tilbud.</p>
Hensikt/behov	<p>Det er et overordnet politisk mål at samfunnet skal gjøres tilgjengelig for alle, samt ikke diskriminere utsatte grupper.</p> <p>Unge med funksjonsnedsettelse opplever at det ikke eksisterer et reelt folkehøgskoletilbud i dag som er tilrettelagt for deres behov. I praksis oppleves tilbudet som svært begrenset hvis den unge har behov for bistand og/eller et tilgjengelig miljø.</p> <p>Undersøkelsen «Folkehøgskolen – ett år for alle?» viser at det følger store gevinster av et år på folkehøgskole, spesielt i overgangen til voksenlivet.</p> <p>Flere informanter forteller at de møter fordommer i kontakt med folkehøgskolen. Noen søkere blir henvist til «botreningslinjer».</p>
Forretningsalternativer	<p>Alt. 1 - Realisering: Ved å realisere prosjektet vil en gi unge mennesker, uavhengig av forutsetninger økt mulighet, evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse samt redusere utenforskap.</p> <p>Alt. 2 - Ikke realisering: Dagens mangel på reelt barrierefritt og relasjonelt utformede folkehøgskoler opprettholdes, og regionen får ikke realisert folkehøgskolen på aktuell tomt.</p> <p>For hver ungdom som havner i utenforskap, koster det samfunnet 20 millioner kroner. 44% av personer med nedsatt funksjonsevne over 20 år, har ikke utdanning utover grunnskole. Det er 4,5 ganger større sannsynlighet for å være i arbeid dersom du har nedsatt funksjonsevne</p>

	<p>og fullfører høyere utdanning. Undersøkelsen viser at det følger store gevinster av et år på folkehøgskole, spesielt i overgangen til voksenlivet. Folkehøgskoletilbudet for ungdom med funksjonsnedsettelse oppleves i dag som svært snevert hvis den unge har behov for bistand og/eller tilrettelegging.</p> <p>Anbefaling: Alt 1- realisering.</p>
Forventede gevinster for alt 1	<p>Hvert år vil Sjunkehatten FHS sende fra seg elever som har levd erfaring med reelt, relasjonelt universelt utformede omgivelser og undervisning. Elevene skal få økt evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltagelse, herunder arbeid og et sosialt liv.</p> <p>Sjunkehatten FHS vil redusere ulikhet og sikre inkluderende, rettferdig allmenndanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.</p> <p>Sjunkehatten FHS vil oppnå en økning i antall unge med funksjonsnedsettelse som har motivasjon til å tilegne seg kompetanse som er relevant for sysselsetting, samfunnsdeltagelse eller anstendig arbeid.</p> <p>Sikre et folkehøgskoletilbud som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller, personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.</p> <p>Sjunkehatten FHS særegne plassering i umiddelbar nærhet til Valnesfjord helsesportsenter unike fasiliteter, nasjonalt kompetansesenter for barn og unge med funksjonsnedsettelse og Sjunkehatten nasjonalpark, vil gi enestående synergigevinster for elever og ansatte i relasjon til personer med nedsatt funksjonsevne.</p> <p>Hovednytte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sjunkehatten FHS vil gi økt arbeidslivsdeltagelse samt redusere utenforskap i samfunnet. Dette vil føre til reduserte offentlige kostnader og økte inntekter i et livsløpsperspektiv. • Sjunkehatten FHS skal redusere ulikheter og øke individets nytteverdi og egenverdi i samfunnet. • Sjunkehatten FHS vil, ved en differensiert brukergruppe, gi økt forståelse og reduserte fordommer for forskjellige gruppers behov og nytte (muligheter) i samfunnet. Dette vil føre til en økt og unik verdiskapning i samfunnet. • Sjunkehatten FHS vil være et foregangsprosjekt for reelt universelt utformede bygg. <p>Sekundærnytte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sjunkehatten FHS vil gi nye arbeidsplasser til regionen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Sjunghatten FHS vil gi en substansiell kompetanseheving i kombinasjon mellom det praktiske og det teoretiske innenfor fag området. • Sjunghatten FHS vil styrke inngangsporten til Sjunghatten Nasjonalpark. <p>Negative nytteverdier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sjunghatten FHS vil føre til økte statlige kostnader ifm. tilskuddsordninger for drift av folkehøgskoler samt kostnader til investeringsprosjektet.
<p>Tidsplan for alt 1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mai. 2022 Finansieringsvedtak forprosjekt RNB 2022 • Aug. 2022: Oppstart prosjektutviklingsfase (forprosjekt) • Des. 2022 Finansieringsvedtak investering NB 2023 • Mai. 2023: Oppstart utførelsesfase • Nov. 2024: Ibrukstagelse • Aug. 2025: Operativ folkehøgskole <p>De bygningsmessige gevinstene realiseres i 2025, mens folkehøgskolens attraktivitet (fullt belegg) måles fra 2. driftsår.</p> <p>Samfunnsmålene realiseres kontinuerlig i hele byggets levetid som folkehøgskole.</p>
<p>Kostnader for alt 1</p>	<p>Prosjektet har (jan. 2022- kroners nivå) en projektkostnad (p50) på 221 mill. kr inkl. mva. ekskl. prisstigning. Kostnadsramme (p85) er 251 mill. kr inkl. mva.</p> <p>Investeringen forutsettes finansiert ved låneopptak (44 mill.), egenkapital fra kommune, fylke og næringsliv (ca. 40 mill.) og statlig investeringsstøtte (138 mill.) Beløpene forutsettes indeksjustert.</p> <p>Løpende drifts- og vedlikeholdskostnader er estimert til 24,9 mill. kr per år. Finanskostnader er estimert til 2,2 mill. kr per år. Disse kostnadene forutsettes finansiert av skolepenger samt tilskudd som samlet er estimert til 31 mill. kr per år. ¹</p>
<p>Usikkerhet</p>	<p>Stortingsvedtak vedrørende finansieringen er forventet besluttet i løpet av perioden mai til desember 2022. Uten positivt vedtak kan ikke skolen idriftsettes i august 2025. Ved eventuell uteblivelse av finansiering forskyves prosjektet minimum ett år.</p>

¹ FDVU estimatet er pt. ikke koordinert med desingbasis og arealprogram, men det er basert på tilsvarende folkehøgskoler.

Innhold

Sammendrag.....	3
1 Innledning.....	9
1.1 Dokumentets formål	9
1.2 Ansvar og distribusjon.....	9
2 Overordnede rammer	10
2.1 Hensikt, krav og hovedkonsept	10
2.1.1 Hensikt og bakgrunn.....	10
2.1.2 Overordnede krav til prosjektet	11
2.1.3 Konseptet	11
2.2 Prosjekt mål.....	13
2.2.1 Samfunns mål	13
2.2.2 Effektmål	13
2.2.3 Resultat mål.....	14
2.2.4 Mål og leveranser for prosjektutviklingsfasen	14
2.3 Suksesskriterier og suksessfaktorer	15
2.4 Rammebetingelser	16
2.4.1 Eksterne rammebetingelser	16
2.5 Grensesnitt	17
2.5.1 Tekniske grensesnitt.....	17
2.5.2 Organisatoriske grensesnitt.....	18
2.5.3 Kommersielle grensesnitt.....	20
3 Prosjektstrategier	21
3.1 Gjennomføringsstrategi med hovedprosesser, beslutningspunkter og milepæler	21
3.1.1 Detaljert gjennomføringsstrategi for prosjektutviklingsfasen	22
3.1.2 Gjennomføringsplan fase 4 gjennomføringsfasen	23
3.2 Strategier for prosjektstyring	23
3.2.1 Strategi for styring av usikkerhet	23
3.2.2 Kommunikasjonsstrategi	24
3.2.3 Overordnet arbeidsmetode: Design-to-Cost.....	25
3.2.4 Systematisk ferdigstillelse	26
3.3 Kontraksstrategi	27
3.4 Organisering og ansvarsdeling	29
3.4.1 Overordnet organisering av prosjektet	29
3.4.2 Organisering i prosjektutviklingsfasen for byggeprosjektet.....	30
3.4.3 Rapportering.....	30

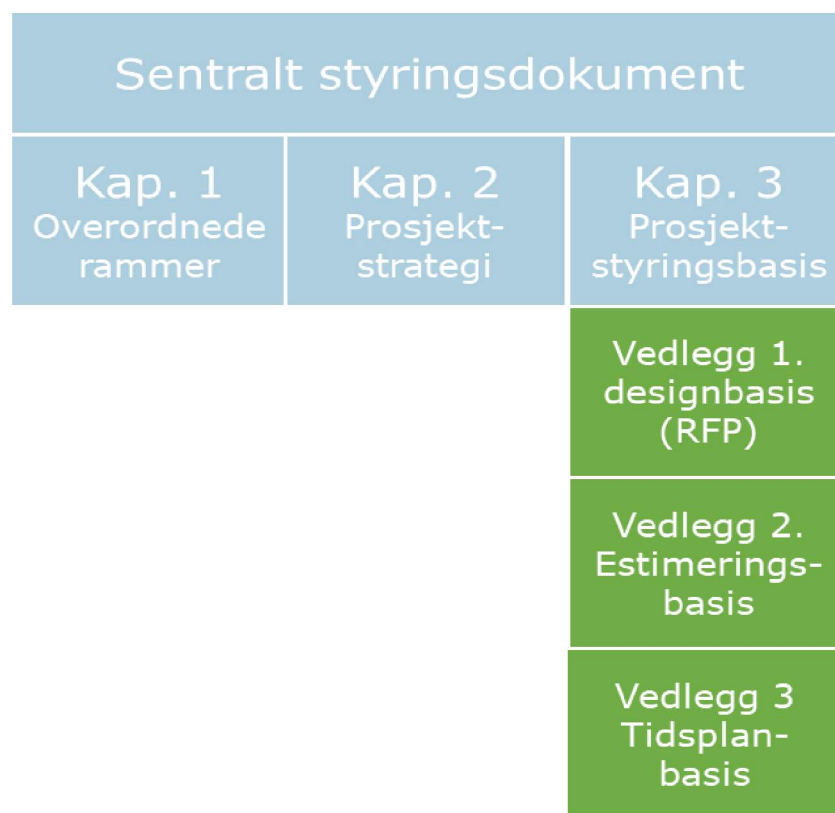
3.5	Særlig relevante strategier, konsepter og/eller planer	31
3.5.1	Kvalitetssikringsstrategi.....	31
3.5.2	Forvaltnings- og driftskonsept.....	32
4	Styringsbasis	33
4.1	Prosjektomfang	33
4.1.1	Designbasis	34
4.2	Kostnads-, budsjett og investeringsplan	35
4.2.1	Estimeringsbasis og kostnadsnedbrytningsstruktur (CBS)	35
4.2.2	Investeringskalkyle	36
4.2.3	FDVU	36
4.3	Tidsplan	37
4.3.1	Tidsplanbasis	37
4.3.2	Overordnet fremdriftsplan	37
4.3.3	Leveranser I neste faste: Prosjektutviklingsfasen	38
4.4	Kvalitetssikring og SHA	39
4.4.1	Review-program	39
4.4.2	Byggherrens SHA-plan	39
5	Referanser	40

1 Innledning

1.1 Dokumentets formål

Det sentrale styringsdokumentet for prosjektet skal tydeliggjøre prosjektets overordnede rammer (kap. 2) og strategier (kap. 3) og prosjektstyringsbasis (kap. 4), samt særskilt mål og leveranser for neste fase; prosjektutviklingsfasen.

Hensikten med dokumentet er å gi en balansert fremstilling av alle vesentlige forhold, og en tydelig årsakssammenheng mellom prosjektets hensikt, mål, kritiske suksessfaktorer, strategier og styringsgrunnlag. Samlet sett utgjør styringsdokumentasjon (dette dokumentet) prosjektets overordnede kvalitetsplan.

Figur 1 Skjematisk fremstilling av styringsdokumentasjon inkl. nøkkelvedlegg for forprosjektet særskilt og utbyggingsprosjektet i sin helhet

1.2 Ansvar og distribusjon

Prosjekteier (PE) er hovedansvarlig for dokumentet. Prosjektansvarlig (PA) er ansvarlig for utarbeidelse av styringsdokumentet og skal sikre distribusjon i henhold til behov og føre oversikt hvem som har mottatt og/eller har tilgang til informasjonen i styringsdokumentasjon. Som et utgangspunkt er dokumentet konfidensialitetsbelagt.

2 Overordnede rammer

2.1 Hensikt, krav og hovedkonsept

2.1.1 Hensikt og bakgrunn

Initiativet til Sjunkehatten folkehøgskole kom fra en privat ressursgruppe i Valnesfjord i Fauske kommune. Bak prosjektet ligger samfunnsengasjement og en ekte interesse for å gi alle unge mennesker, uavhengig av forutsetninger, en god start på voksenlivet og reelle muligheter for å delta. Ildsjeler har hele veien vært involvert i framdrift og videreutvikling av prosjektet. Fra 2013 har kommunens nærings- og stedsutviklingsforetak Fauna hatt prosjektledelsen. Ideen til folkehøgskolen bygger på lokale fortrinn: Rik kompetanse innen rehabilitering og universell bruk av naturen, et aktivt og inkluderende nærmiljø og beliggenhet ved inngangen til Sjunkehatten nasjonalpark.

Sjunkehatten folkehøgskole skal etableres i Valnesfjord i Fauske kommune i Nordland fylke. I Nordland er det landets høyeste andel av ungdom som lever uten å delta i arbeidslivet eller i utdannings- og opplæringsløp. I aldersgruppen 15 til 29 år lever hele 14 prosent blant ungdommene i fylket i det vi kaller for utenforskap. Antallet registrerte unge uføre i Nordland har fordoblet seg i løpet av få år. Årsakene til at det er slik, er sammensatt, men Sjunkehatten folkehøgskole kan og vil være et viktig bidrag til å motvirke den negative utviklingen. Folkehøgskole som modell fungerer som en bru over til voksenliv og gir motivasjon for videre utdanning og samfunnsdeltagelse.

Visjon: Varig evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltakelse, herunder arbeid og et sosialt liv.

Gjennom å gjøre folkehøgskole reelt tilgjengelig for mangfoldet av søkere, vil Sjunkehatten folkehøgskole være med på å løse samfunnsutfordringer samtidig som skolen gir en vekst i folkehøgskolesektoren.

Skolens grunnpilar er at alle mennesker er unike og likeverdige, med ukrenkelige menneskerettigheter, slik det kommer til uttrykk i FN's menneskerettighetserklæring. På Sjunkehatten venter en hverdag uten unødige barrierer, slik at bygningstryktur og undervisningstilbudet er tilgjengelig for mangfoldet av søkere. Sjunkehatten er en frilynt folkehøgskole. Fasilitetene på internatet er tilrettelagt slik at elever, som har behov for bistand fra sin borgerstyrte personlige assistent, kan gjennomføre et folkehøgskoleår.

Sjunkehatten folkehøgskole skal være et forbilde innen universell utforming. Det gjelder i undervisningen, den fysiske tilretteleggingen inne og ute, og skolens sosiale miljø. At skolen er barrierefri betyr at bygget, omgivelsene, innholdet og aktivitetene er reelt relasjonelt universelt utformet og fleksible for tilpasninger. På Sjunkehatten folkehøgskole får elevene bruke energien og oppmerksomheten på å styrke det de allerede har og kan, og utforske hva mer som bor i dem. Utforskningen skjer både innover i eleven selv, i samspill med andre og ved å ta aktivt del i samfunnet. Sjunkehatten Folkehøgskole inngår som en del av et unikt habiliterings – og rehabiliteringsfaglig miljø, hvor skolen blir en vital del av et nasjonalt kunnskapsmiljø innenfor rammen av

- Det folkehelsefokus som fins i Nordland effektivt gjennom Nordland Fylkeskommune, samt Fauske kommunes satsing på folkehelse over mange år.

- Det betydelige fagmiljøet for habilitering og rehabilitering vi finner ved Valnesfjord Helseportssenter og Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse (NKBUF).

2.1.2 Overordnede krav til prosjektet

I dag er det store kontraster mellom befolkningen for øvrig og utvalget med fysiske funksjonsnedsettelse når det gjelder utdanning og grad av inkludering. Overordnet krav til prosjektet er å etablere en folkehøgskole som sikrer inkludering og gir et likestilt folkehøgskoletilbud.

Regjeringens visjon er et samfunn der alle kan delta og alle kan bidra, som likestilte borgere. En slik visjon tilsier at samfunnet også må tilrettelegge for at alle skal kunne ta utdanning, bidra i arbeidslivet, i frivillige sammenslutninger og i familielivet. Agenda 2030 med FNs bærekraftsmål utgjør den politiske overbygningen for regjeringens arbeid både nasjonalt og internasjonalt. Et sentralt prinsipp i 2030-agendaen er at ingen skal utelates, ”**Leave no one behind**”. Universell utforming er en viktig forutsetning for å oppfylle bærekraftsmålene. Det er et overordnet krav til prosjektet, men også et avgjørende skritt på veien mot oppfyllelsen av visjonen om en skole og et samfunn for alle.

Absolutte krav:

1. Sjunkehatten folkehøgskole skal være et reelt tilgjengelig tilbud som sikrer inkludering og gir et likestilt folkehøgskoletilbud for alle.
2. Investeringsprosjektet skal utvikles og gjennomføres på en slik måte at det sikrer en positiv økonomisk drift, iht. normal forretningspraksis, i folkehøgskolens operative fase.
3. Fleksibilitet: Folkehøgskolen skal ha en høy grad av fleksibilitet i bygningsmassen.
4. Lokasjon: Folkehøgskolen skal plasseres i Valnesfjord i Fauske kommune.
5. Prosjektet skal utvikles og gjennomføres nøysomt og innenfor en til hver tid gjeldende bevilgninger.

2.1.3 Konseptet

Sjunkehatten folkehøgskole søkes etablert med bakgrunn i behovet for en reell og relasjonelt universelt utformet folkehøgskole, både i de fysiske omgivelsene og i det faglige innholdet. Skolen blir en inkluderende folkehøgskole mål om å inkludere alle ungdommer som har interesse for og kan nyttiggjøre seg av linjetilbudene på skolen.

Sjunkehatten folkehøgskole skal være et forbilde innen universell utforming. Det gjelder i undervisningen, den fysiske tilretteleggingen inne og ute, og skolens sosiale miljø. At skolen er barrierefri betyr at bygget, omgivelsene, innholdet og aktivitetene er reelt relasjonelt universelt utformet og fleksible for tilpasninger. I reelt universelt utformede omgivelser får elevene bruke energien og oppmerksomheten på å styrke det de allerede har og kan, og utforske hva mer som bor i dem. Utforskningen skjer både innover i eleven selv, i samspill med andre og ved å ta aktivt del i samfunnet.

Skolen vil tilby et bredt utvalg av linjer innenfor de valg som til enhver tid er mest populære, med kriterier om at oppbyggingen av linjene og valgfagene velges med mulighet for fleksibilitet og tilpasninger. Utvikling og læring skjer gjennom elevens egne interesser. Sjunkehatten Folkehøgskole vil gjennom fysisk og pedagogisk tilrettelegging frigjøre ressurser hos mangfoldet av elever til å fokusere

på mestring, utforsking og deltagelse. For Sjunkehatten folkehøgskole er den relasjonelle forståelsen bygget inn i definisjonen av funksjonshemming:

«Funksjonshemming er et misforhold mellom individets forutsetninger og samfunnets krav til funksjon på områder som er vesentlig for etablering av selvstendighet og sosial tilværelse.»

Dette er også utgangspunktet for Sjunkehatten sin definisjon av funksjonshemming, opptatt fra brukerorganisasjon og prosjektets samarbeidspartner FFO:

«FFO forstår funksjonshemming som en konflikt mellom individets forutsetninger og samfunnets krav. Samfunnets vilje til å kompensere og redusere følgene av funksjonshemming er avgjørende for individets livskvalitet. Overordnet er viljen til lovfesting av individets rettigheter, tilrettelegging av sosiale og fysiske miljø samt rettferdig sosial og økonomisk fordeling i samfunnet.»

Sjunkehatten FHS skal aktivt unnlate å stigmatisere enkelte ungdommers behov som spesielle. I den grad man trenger et begrep for å adressere dette, snakker vi om spesielle løsninger, eller særlige tiltak.

Sjunkehatten folkehøgskole skal etableres i Øvre Valnesfjord, Fauske kommune i Nordland fylke. Av landets 82 folkehøgskoler, er 8 folkehøgskoler i Nord-Norge. Sjunkehatten folkehøgskole vil ved etablering bli den eneste i Nord-Norges mest folkerike region Salten. Folkehøgskoler er underlagt folkehøgskoleloven som har en vid formålsparagraf om å fremme folkeopplysning og allmenndannelse. Dette henger sammen med tradisjonen til folkehøgskolene om å være en skole for hele mennesket, hvor man skulle lære både av, om og for livet.

Elevene på folkehøgskolen skal møtes med verdigrunnlag som bygger på at alle mennesker er unike og likeverdige, med ukrenkelige menneskerettigheter. Visjonen for skolen er varig evne og motivasjon til aktiv samfunnsdeltakelse, herunder arbeid og sosialt liv. Gjennom et år på folkehøgskolen, skal elevene være bedre rustet til videre utdanning og arbeidsliv. De ulike linjevalgene vil trygge og motivere hver enkelt for videre utdanningsløp, gjennom at elevene opplever trygghet, utfordringer, mestring og refleksjon i rammen av fellesskapet som folkehøgskolen gir.

Det unike med folkehøgskolen er den skjulte pedagogikken ved at eleven utfører en aktivitet, men lærer noe annet. For at folkehøgskolen skal gjøres tilgjengelig for mangfoldet av søkere, er det avgjørende at det finnes skoler med en reell barrierefri bygningsstruktur. Sjunkehatten Folkehøgskole skal være et forbilde innenfor universell utforming fordi universell utforming kommer fellesskapet til gode. Sjunkehatten Folkehøgskole sin barrierefrie oppbygging vil bidra til likestilling og styrke muligheten for deltagelse for all ungdom. Det styrker sivilsamfunnet og gjør Sjunkehatten folkehøgskole til en pådriver i videre utvikling av demokratiet.

Lokasjonen ligger 50 minutters kjøretur fra Bodø flyplass og oppleves tilgjengelig til tross for at skolen er plassert tett opp mot den villmarkspregede Sjunkehatten nasjonalpark, som har status som barn og unges nasjonalpark. Valg av beliggenhet er gjort for å kunne dra veksler på kunnskap, kompetanse og universell tilretteleggingen som allerede er gjort i dette området i over 40 år. Fauske kommune har avsatt tomt like ved Valnesfjord Helsesportssenter (VHSS). Her ligger også Nasjonal

kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse og NAV Nordlands lager for aktivitetshjelpemidler. Etableringen av Sjunkehatten Folkehøgskole og samlokaliseringen med dette miljøet vil forsterke elevenes mulighetsrom og landsdelens ledende kompetansemiljø innenfor fagområdet rehabilitering/habilitering. Gjennom skolens grensesprengende og barrierefrie profil vil skolen bli et flaggskip for unge mennesker innenfor universell design, tilgjengelighet, likestilling, gjestfrihet og kultur i det moderne Arktis.

2.2 Prosjektmål

2.2.1 Samfunns mål

Samfunns målene:

- **Sjunkehatten folkehøgskole skal redusere ulikhet.**
- **Sjunkehatten folkehøgskole skal sikre inkluderende, rettferdig allmenndanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.**

Samfunns målene i prosjektet er basert på to av FNs bærekraftsmål.

2.2.2 Effektmål

GOD UTDANNING

Oppnå en økning i antall unge med funksjonsnedsettelse som har motivasjon til å tilegne seg kompetanse som er relevant for sysselsetting, samfunnsdeltagelse eller anstendig arbeid.

Sikre et folkehøgskoletilbud som ivaretar hensynet til kjønnsforskjeller, personer med nedsatt funksjonsevne og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle.

MINDRE ULIKHET

Sikre myndiggjøring og fremme sosial inkludering av alle gjennom allmenndanning og folkeopplysning i folkehøgskole, uavhengig av kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, religion, økonomisk eller annen status.

Sikre ungdom likestilte muligheter til å gjennomføre et år på folkehøgskole.

Redusere forskjeller i levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

2.2.3 Resultatmål

Prosjektet:

1. Kostnad: 221 mill. kr inkl. mva. (jan. 2022 kroner).
2. Kvalitet: Skal være på elevenes premisser.
3. Tid: Bygget skal være ferdig til 15.08.2025.

Prosjektets resultatmålprioritering, krav etc. skal defineres entydig i neste fase.

2.2.4 Mål og leveranser for prosjektutviklingsfasen

Resultatmål prosjektutviklingsfasen (forprosjekt):

1. Kvalitet
  - a. Høy funksjonell kvalitet og optimaliserte løsninger.
  - b. Prosjektert innenfor forventningsverdien i estimeringsbasis v2.
  - c. Prosjektmodenhetsnivå på 30-40% i henhold til AACE anbefalt praksis.
2. Kostnad
  - a. Innenfor et budsjett på 8,8 mill. kr ekskl. mva.
3. Tid
  - a. Ferdig innen 01.05.2023
  - b. Det skal foreligge tilstrekkelig med informasjon sept. 22 for investeringsbeslutning i des. 2022 i stortinget.

Leveransemål for prosjektutviklingsfasen er:

- Ferdig utarbeidet og vedtatt reguleringsplan for Sjunkehatten folkehøgskole.
- Godkjent rammetillatelse.
- Ferdigstilt og kvalitetssikret forprosjekt.
- Ferdig utarbeidet kostnadsestimat v4 iht. klasse 3 AACE modenhetsnivå.
- Driftskonsept med DFVU estimat v2.
- Ferdig sentralt styringsdokument v2 for gjennomføringsfasen.
- SHA plan iht. BHF.
- Plan for eierskifte.
- Kontrakt TE med etablering av pris for gjennomføringsfasen.

2.3 Suksesskriterier² og suksessfaktorer³

Suksesskriterier

Suksesskriteriet for prosjektet er å innfri mål, krav og føringer herunder særskilt realisere:

- En folkehøgskole i drift med et tilstrekkelig elevgrunnlag som faktisk har behov for et reelt universelt utformet bygg.
- En folkehøgskole som er forankret hos brukerne som godt egnet til formålet.
- En folkehøgskole med et godt omdømme.
- En folkehøgskole som i sin helhet kan realisere innenfor styringsmål (p50) på 221 MNOK (jan. 22 tall) og som er operativ fra 25.aug. 2025.
- En folkehøgskole som kan driftes i henhold til de planer som blir synliggjort i forprosjektet.
- Et prosjekt som gir positive overføringseffekter til tilsvarende prosjekter og inspirerer til å skape et likestilt samfunn.
- En folkehøgskole som aktivt bidra til å legitimere utdanningsmodellen: «folkehøgskolen» som en viktig aktør i demokratiopplæring og allmenndannelse.

Suksessfaktorer

Tabellen nedenfor viser prioriterte suksessfaktorer for å kunne nå mål og oppfylle suksesskriteriene. Antall suksessfaktorer er begrenset for å bidra til fokus.

Suksessfaktor	Ansvar	Håndtering
Prosjekteier: Kontinuerlig forankring av prosjektet hos PE, herunder 1) PEs evne til å fatte beslutninger, utfordre og støtte PL, og 2) kontinuitet på nøkkelpersonene.	PA	Etablert styringsdokumentet "Prosjektmandat prosjekteier"
Team: Prosjektledelse med kontinuerlig tilpasset kompetanse og kapasitet til føringene om kvalitet og fremdrift.	PL i samråd med PA	Mulighet for «front-loading» av ressurser Stor frihet til bruk av riktige ressurser (og evt. rask kontrahering av spesialkompetanse) innenfor rammen
Andres erfaring: Aktiv bruk av referanseprosjekter for erfaringsoverføring	PL	Henvises til «Erfaringsoverføring fra referanseprosjekter» under kap. 3.5.1
Verdiøkning: Kontinuerlig fokus på verdiøkning og forretningsmessig forankring	PL og PE	Henvises til spesielt til avsnitt 3.2.3 «Overordnet arbeidsmetode», avsnitt . Feil! Fant ikke referanseskilden.«Rapportering til og

² Et suksesskriterium er et parameter, en indikator eller en verdi som måles eller registreres for å avgjøre om et prosjekt er suksessfullt eller ikke.

³ Suksessfaktorer: «Forhold som påvirker prosjektet. Kritiske suksessfaktorer er betingelser for at prosjektet skal bli vellykket. Det motsatte, dvs. negative forhold, kalles gjerne fallgruver eller fiaskofaktorer.»

Suksessfaktor	Ansvar	Håndtering
		involvering av prosjekteier» og «Review-programmet» i kapittel 4.4.1.
Leveranser: Kvalitet i leveranser, herunder tverrfaglig forankret.	PL og lederne for hovedprosessene	Henvises til kapittel 3.5.1 «Kvalitetssikring» planer for hovedprosessene generelt og «Review-programmet» spesielt
Kommunikasjon: Kvalitet i kommunikasjon internt og eksternt	PE, PL og lederne for hovedprosessene	

2.4 Rammebetingelser

2.4.1 Eksterne rammebetingelser

Rammebetingelse og forutsetninger	Kilde	Beskrivelse
Statlige bestemmelser		
Plan- og bygningsloven	Kommunal og Moderniseringsdepartementet (LOV-2008-06-27-71)	Inkluderer bl.a. byggetekniskforskrift (TEK17) og prinsippene om universell utforming.
Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller arbeidsplasser	Arbeids- og sosialdepartementet	Byggherreforskriften
Forskrift om byggesak	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Byggesaksforskriften
Lov om offentlig anskaffelser med tilhørende forskrifter	Nærings- og fiskeridepartementet	Beskriver hvordan anskaffelser av entrepris skal foretas.
Lov om folkehøgskoler, (Folkehøgskoleloven) av 01.01.2003	Kunnskapsdepartementet.	Krav til opprettelse og drift av folkehøgskoler
Forskrift til lov om folkehøgskoler	Kunnskapsdepartementet.	Krav til opprettelse og drift av folkehøgskoler
Lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (Matloven)	Helse- og omsorgsdepartementet	Beskriver krav til matproduksjon
Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og	Helse- og omsorgsdepartementet	Krav til miljø

Rammebetingelse og forutsetninger	Kilde	Beskrivelse
skoler mv., sist datert 01.07.2014		
Lov om likestilling og forbud mot diskriminering av 1. januar 2018 (Kulturdepartementet).	Kulturdepartementet	
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) av 01.01.2006.	Arbeidstilsynet	
Folkehelseloven av 1. januar 2012	Helse- og omsorgsdepartementet	
Krav fra Fauske kommune		
Reguleringsplanforslag	Under utarbeidelse	
VA-norm for Fauske kommune		Krav om utforming og krav til påkobling av VA-anlegg.

2.5 Grensesnitt

2.5.1 Tekniske grensesnitt

Prosjektet har behov for å avklare følgende eksterne tekniske forhold utenfor tomt.

Aktør	Hva	Avklaringsbehov
Fauske kommune	Gangbru/skibru over fv. 7470	Behov, investeringsansvar, tekniske løsninger
Fauske kommune	VA og overvannsløsninger	Tilkoblingspunkt mellom offentlig og privat VA-anlegg. Krav til overvannshåndtering, utslipp til av overvann til bekk. Krav fra kommunale VA-normer
Fauske kommune	Adkomst/avkjørsel	Punkt for avkjørsel – krav til geometrisk utforming – må avklares i reguleringsplan.

Aktør	Hva	Avklaringsbehov
Isalten Nett	Kraftforsyning	Behov for bygge av nettstasjoner/etablering av trafoer. Anleggsbidrag
Fiberleverandører	Internettilkobling	Punkt for tilkobling til fibernet.

2.5.2 Organisatoriske grensesnitt

Prosjektet er en etablering av Sjunghatten FHS, både bygningsmessig og driftsmessig. Dette medfører at det foreløpig ikke er opprettet en driftsorganisasjon som skal motta og driftet bygget. Organisatoriske grensesnitt er syntetisk hensyntatt ved tett dialog med referanseprosjekter og eksisterende FHS.

Grensesnitt	Innflytelse på prosjektet	Ev. tiltak for å håndtere/forankre
Bjørn Berentsen, tidligere rektor ved Åsane folkehøgskole	Innspill til romprogram når det gjelder internat, personalfunksjoner, bemanning og økonomi	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Kokk ved Åsane folkehøgskole	Innspill til romprogram om kjøkken, lagring og spisesal	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Knut-Inge Johnsen, tidligere lærer ved Lundheim FHS og Fana FHS	Innspill til romprogram Ivaretagelse av universell utforming og inkludering	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Ole Petter Hansson, rektor ved Lundheim folkehøgskole	Innspill til romprogram om utforming av internat, personalfunksjoner BPA og særtilskudd	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Stian Villanger, Manger FHS	Innspill til romprogram om linjefaget kreativ lydproduksjon	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Ane Berentsen, tidligere elev ved folkehøgskole	Innspill til romprogram for å ivareta behovene til rullestolbrukere BPA, skolens miljøteam	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Johan Smit, Folkehøgskolerådet	Innspill til romprogram og organisering	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse Personalarealer og sosiale soner justert opp etter innspill fra Smit

Grensesnitt	Innflytelse på prosjektet	Ev. tiltak for å håndtere/forankre
Inger Sjøberg, Valnesfjord helsesportsenter	Innspill til romprogram for å ivareta universell utforming og lagringsplass	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Ole Johnny Tune, lærer ved friluftslivlinje, VGS, Bodø	Innspill til romprogram for linjefagene friluftsliv og e-sport	Innspill tatt med i romprogram Treningsrom lagt til etter innspill fra Tune
NAV Nordland	Informasjon om hjelpemidler og rettigheter Innspill til romprogram	Innspill tatt med i romprogram Hvile-/sanserom lagt til etter samtale med NAV
Abcent AS	Informasjon om BPA og skolens miljøteam	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
FRI		
Friluftslivlærer Kalle Løtveit	Befaring av lager og undervisningsrom ved Stend VGS	
Fauske kommune og Fauna KF	Informasjon om prosjektet Skolens formål og organisering	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Valnesfjord helsesportsenter	Informasjon om helsesportsenteret og mulig sambruk/samarbeid	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
NKBUF	Informasjon om NKBUF og mulig samarbeid Innspill til romprogram	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Valnesfjord idrettslag	Informasjon om uteområdet og universell utforming	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
FFO	Innspill til romprogram og universell utforming	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Nasjonalparkforvalter, Sjunghatten nasjonalpark	Informasjon om Sjunghatten nasjonalpark	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse av uteområde
Universell Utforming AS ved Trine Presterud	Innspill til universell utforming	Innspill tatt med i romprogram Eget kapittel om universell utforming
Personalet ved Idrettsskolen Numedal	Utforming av internat og skole	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse

Grensesnitt	Innflytelse på prosjektet	Ev. tiltak for å håndtere/forankre
Elever og alle ansatte		
Tidligere elever ved Fana folkehøgskole	Utforming av internat og skole	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Personale ved Fana folkehøgskole	Skolens organisering, utforming av e-sportlinjen	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse
Ann-Kathrin Gloppen, internatleder ved Rønningen folkehøgskole og tidligere lærer ved medmenneskelinjen, Se Oslo	Utforming av internat og skole	Innspill tatt med i romprogram og funksjonsbeskrivelse

2.5.3 Kommersielle grensesnitt

Sjunkhatten FHS planlegger sambruk og samdrift på visse arealer og funksjoner med Valnesfjord helsesportssenter. Formalisering av disse elementene må gjennomføres i påfølgende fase.

3 Prosjektstrategier

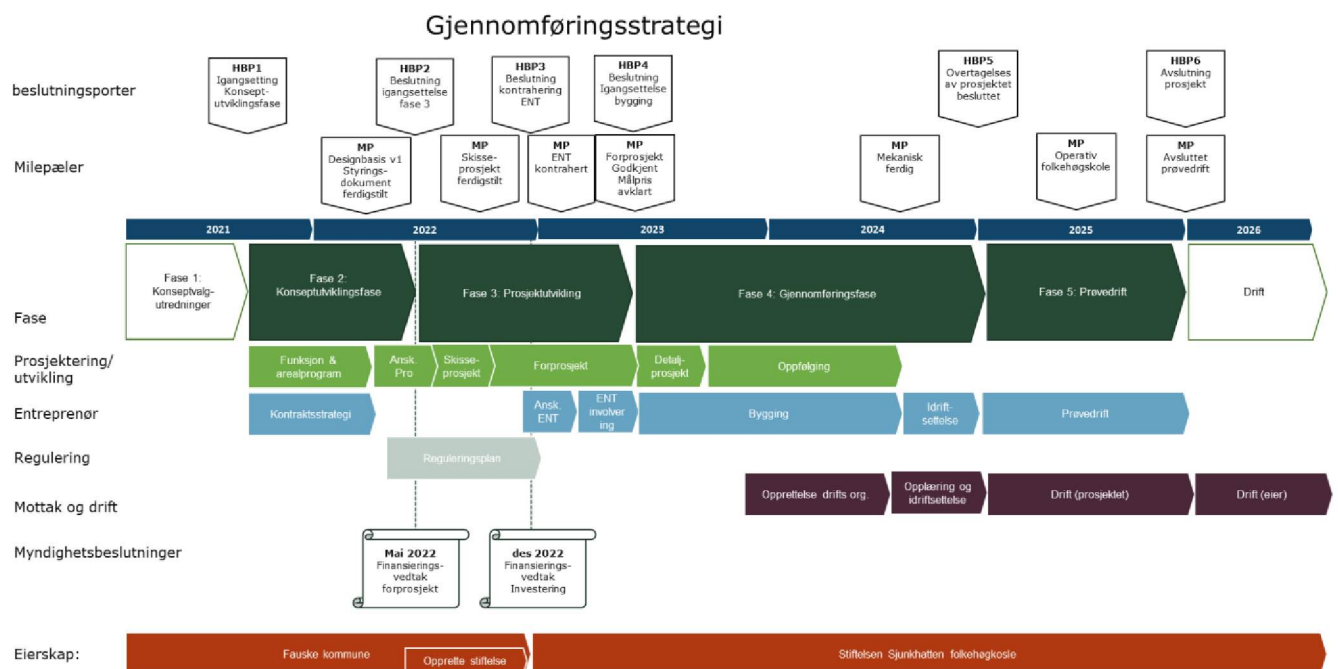
3.1 Gjennomføringsstrategi med hovedprosesser, beslutningspunkter og milepæler

Gjennomføringsstrategien er etablert med utgangspunkt i overordnede rammer og er illustrert i figuren ovenfor og fremkommer av Figur 2. Figuren viser overordnet plan for hovedprosessene med beslutningspunkter og milepæler fra oppstart konseptutviklingsfasen til operativ folkehøgskole. Figuren illustrere også anskaffelsesprosessene, kvalitetssikring, planprosessene samt utførelsen.

Dette styringsdokumentet og tilhørende basiser forutsetter statlig finansiering som angitt under i gjennomføringsstrategien.

Hovedbeslutningsportene er definert som følger:

- HBP1: Beslutning om igangsettelse av konseptutviklingsfasen
- HBP2: Beslutning om igangsettelse av prosjektutviklingsfasen – fordrer finansiering av forprosjekt i mai 2022
- HBP3: Beslutning om kontrahering ENT – fordrer finansieringsvedtak av investeringsprosjektet i des 2022.
- HBP4: Beslutning igangsettelse gjennomføring av byggeprosjektet.
- HBP5: Beslutning om overtagelse bygg og oppstart prøvedriftsfase
- HBP6: Beslutning om avslutning prosjekt og overlevering til eier.

Figur 2. Hovedgjennomføringsstrategi

Gjennomføringsstrategien baserer seg på en byggherrestyrt skisse- og forprosjektfase med en kort samspillsfase med entreprenør for optimalisering og risikokartlegging før utførelse. Prosjekteringsansvaret er således plassert hos byggherre i skisse- og tidlig forprosjektfase for så å bli overført til kontrahert entreprenør.

De viktigste milepælene for offentlig behandling er finansiering av forprosjekt mai 2022 samt videre finansiering av investeringsprosjektet ved nasjonalbudsjett for 2023 i desember 2022.

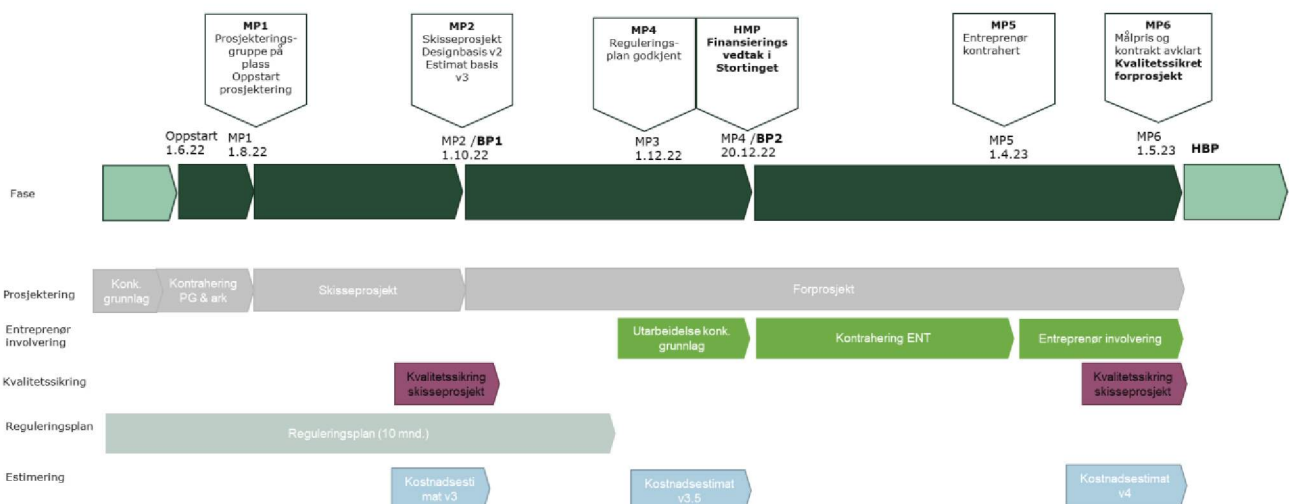
Tidspunkt for finansieringsbeslutning i stortinget er sterkt førende for strategivalg. Ved manglende delfinansiering av forprosjektet i mai 2022 og kun finansieringsbeslutning ved nasjonalbudsjett desember 2022 er det besluttet en alternativ gjennomføringsstrategi, se Figur 3. Totalentreprenør inkl. prosjekteringsgruppe kontraheres samlet for tidlig involvering og forprosjekt gjennomført i samspill.

Figur 3 Alternativ gjennomføringsstrategi – forenklet

3.1.1 Detaljert gjennomføringsstrategi for prosjektutviklingsfasen

Detaljert gjennomføringsstrategi for prosjektutviklingsfasen iht. hovedgjennomføringstrategien fremkommer av Figur 4. Figuren viser overordnet plan for hovedprosessene med beslutningspunkter og milepæler for fasen til beslutningsporten (HBP) for neste fase.

Figur 4 Gjennomføringsstrategi for prosjektutviklingsfasen

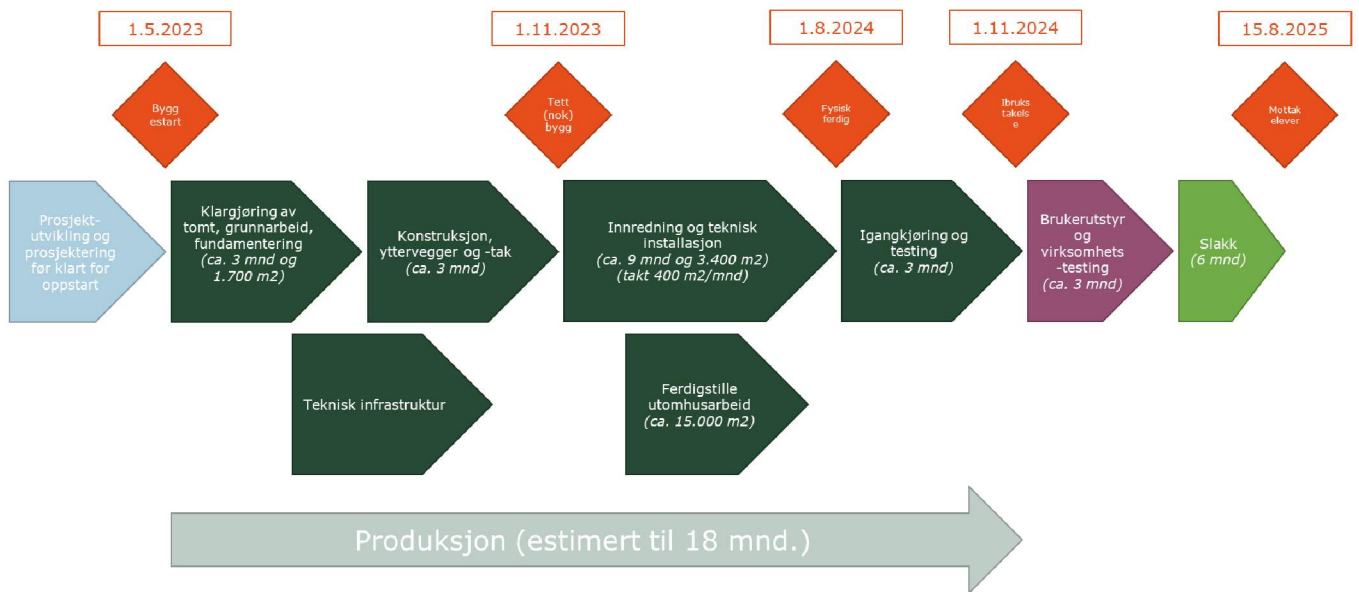
Kvalitetssikret forprosjektrapport er grunnlaget for beslutning om videreføring eller ikke av prosjektet til neste fase; gjennomføringsfasen.

Beslutningspunkter i fasen:

- **BP1:** Beslutning om valg av skisseprosjekt og rammer, samt videre utvikling av prosjektet.
- **BP2:** Beslutning om igangsettelse kontrahering ENT, etter Finansieringsvedtak i stortinget des. 2023.

3.1.2 Gjennomføringsplan fase 4 gjennomføringsfasen

Prinsipiell gjennomføringsplan for gjennomføringsfasen. Strategien er tilpasset de spesielle vær og naturforholdene i området / regionen.

Figur 5 Prinsipiell gjennomføringsplan for utførelsesfasen

3.2 Strategier for prosjektstyring

Prosjektstyringsstrategiene skal sikre at prosjektet til enhver tid har god oversikt over økonomi- og fremdriftsstatus, prognose for sluttkostnad og likviditet, usikkerhet, samt kommunikasjon slik at prosjektet får en mest mulig optimal og hensiktsmessig gjennomføring.

3.2.1 Strategi for styring av usikkerhet

Prosjektleder er ansvarlig for prosjektstyringen i prosjektet. Styring av usikkerhet i prosjektet skal være en systematisk og kontinuerlig aktivitet integrert i prosjektstyringen. Prosjektet må gjennomføre felles usikkerhetsstyring som involverer byggherre, entreprenør og prosjekterende. Prosjekteier skal involveres i prosjektets behandling av de største usikkerhetene.

Usikkerhetsstyring skal spesielt hensynta:

- usikkerhetsbildet i form av de mest kritiske usikkerhetsfaktorene (både muligheter og trusler) i forhold til realisering av prosjektets hensikt, mål og kritiske suksessfaktorer, ledsaget av en beskrivelse av hvilke strategier og tiltak prosjektet har eller planlegger å iverksette for å styre disse

- usikkerhet knyttet til prosjektets kostnader skal i tillegg beskrives numerisk ved å angi usikkerhetsspennet og forventningsverdi – dette krever at det utføres en usikkerhetsanalyse

Tabell 1 Hovedusikkerhet

Beskrivelse av usikkerhet	Strategiske tiltak
Uteblivelse/utsettelse av statlig finansiering for forprosjekt og investering.	Robust strategi og med mulighet for forskyvning iht. datoer for revidert nasjonalbudsjett og nasjonalbudsjett.
Prosjektets modenhet, prosjektering og tekniske løsninger	Utvikling av prosjektet skal mtp. usikkerhet og kostnad styres iht. prinsippet om design to cost ref. kap 3.2.3. Omfangsendringer utføres etter styrt prosess.
Leverandør markedet og markedssituasjonen	Store endringer i premisser skal hensyntas og kan om nødvendig føre til revidering av kontraktsstrategiprosessen.
Byggherreorganisasjon: (kontinuitet, kompetanse og kapasitet)	Strategisk fokus på riktige personer i riktige roller. Tilstrekkelig mandat hos byggherre til å bemanne prosjektet etter behov. Fokus organisasjon.

3.2.2 Kommunikasjonsstrategi

Ekstern

Det er kun prosjekt ansvarlig (PA) og prosjekteier (PE) som kommuniserer på vegne av prosjektet.

Prosjektet har utarbeidet en kommunikasjonsstrategi [1] for å styrke Sjunghatten FHS' omdømme, sikre dialogen med de ulike målgruppene, god intern kommunikasjon og samhandling på tvers i prosjektet. Prosjektet har et stort engasjement og godt omdømme i lokalmiljøet. Til tross for at prosjektet enda befinner seg på et tidlig forprosjekt har et lokalt og regionalt næringsliv, samt offentlige fond, skaffet til veie en egenkapital på 20 MNOK til prosjektet.

Et samlet Salten regionråd har gitt positiv tilslutning til prosjektet gjennom intensjon og økonomisk støtte, det samme har et enstemmig Nordland fylkesting.

SV, AP, SP, KRF, H og FRP i Nordland har alle enstemmige politiske årsmøtevedtak som støtter etableringen og ber regjeringen fatte et positivt vedtak for finansiering av skolen.

Prosjektet har skriftlige støtteuttalelser fra NAV Nordland, FFO, Sametingsrådet, Fylkesmannen i Nordland, Unge funksjonshemmede.

Intern

Det er etablert et felles prosjekthotell i sharepoint for sikker og effektiv kommunikasjon i prosjektorganisasjon. All dokumentutveksling og prosjektinformasjon skal utveksles via denne løsningen.

Prosjekteier gis tilgang til eget prosjektrum og «Dashboard» i sharepoint for effektiv tilgang til styringsdokumentasjon, hovedleveranser, månedsrapporter og lignende.

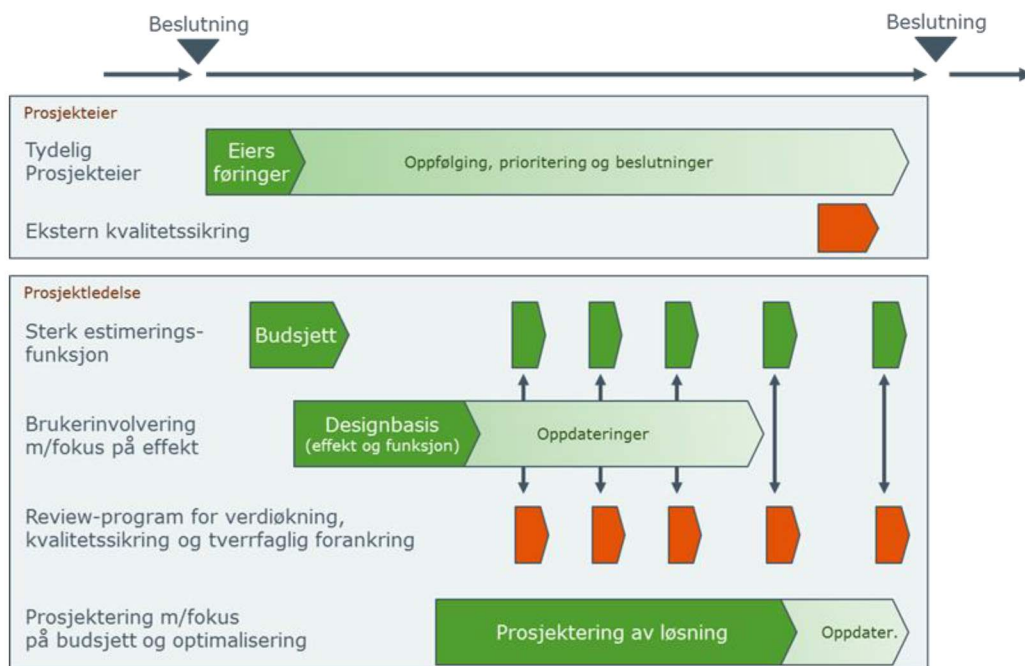
3.2.3 Overordnet arbeidsmetode: Design-to-Cost.

Prosjektomfanget styres etter styringsprinsippet om design-to-cost som er lht. beste praksis og anerkjente metode for verdistyrte prosjektutvikling og benyttet av prosjektledelsen (Marstrand) i utviklingen og gjennomføring av Politiets nasjonale beredskapssenter

Figuren nedenfor illustrerer den overordnede arbeidsmetoden for å oppnå design-to-cost i prosjektet hentet fra dokumentet «Plan for kostnadsestimering» med hovedprosesser, optimaliseringsområder, prinsipper for tilnærming og sentrale verktøy for styring.

Design-to-cost innebærer suksessiv utvikling av prosjektet og kontinuerlig måling av kostnadsnivået. Ved positive eller negative avvik justeres løsning eller brukerbehovet av en kutt- og plussliste. Dette er i sterk kontrast til tradisjonell prosjektutvikling hvor mål, behov, løsning og estimering gjennomføres i en sekvens slik at kostnadsestimatet kun blir et resultat av prosessen.

Prosjektledelsen må gjøre «verdi for pengene» til en del av prosjektkulturen. Det er avgjørende at premissdrivere/brukere/drift, arkitekt og entreprenør deltar aktiv i prioriteringsprosessene.

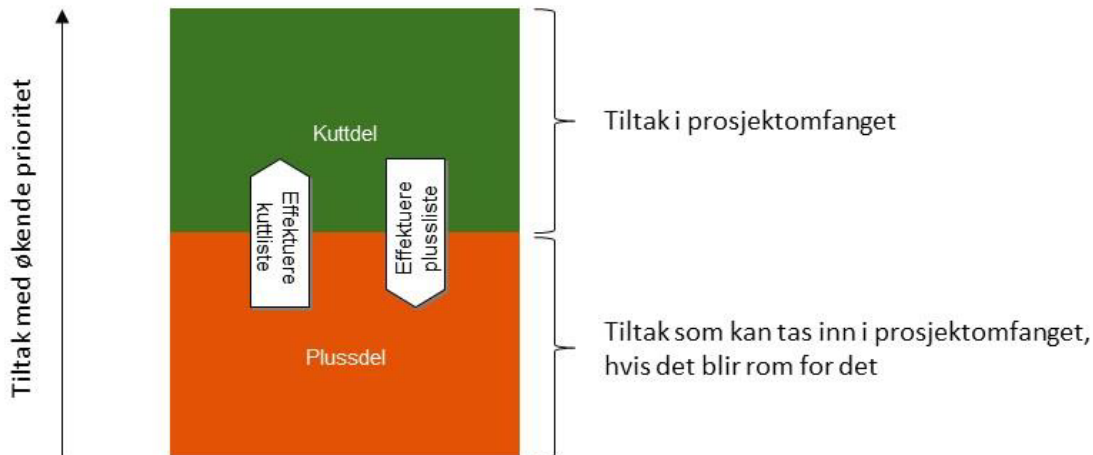

Figur 6 - Prinsipper som skal understøtte prosjektets "Target value Design" filosofi

Kuttliste / plussliste

Det skal i starten av neste fase etableres en kutt- og plussliste i samarbeid med prosjekteier, prosjektledelse og rådgivende ingeniører for den videre omfangs- og kostnadsstyring av prosjektet.
Kutt

Listen er delt i en kuttdel og en plussdel. Kuttdelen skal vise tiltak som er inkludert i prosjektomfanget. Plusdelen skal vise tiltak som er ønsket av brukeren, men som ikke er prioritert like høyt som tiltakene på kuttdelen. Elementene i listen skal være definert med reel pris, konsekvens og seneste beslutningstidspunkt. Figuren under illustrerer prinsippene ved kutt- og plusslisten.

Figur 7 Prinsippkisse av kutt- og plusslisten

Kuttlisen beregnes inn i prosjektets kostnadsestimat (prognosen), mens plusslisten er opsjoner. Prioriteringsrekkefølgen skal fremlegges prosjektstyret til godkjenning.

Prosjektets arbeidsmetodikk er basert på «Styring av vellykkede prosjekter med PRINCE2™» med de tilhørende PRINCE2-prinsippene:

- Kontinuerlig forretningsmessig forankring
- Lære fra erfaring
- Definerte roller og ansvar
- Styre i faser
- Avviksledelse
- Fokus på prosjektets leveranser
- Tilpasning til prosjektet og prosjektets omgivelser

Videre er prosjektets arbeidsmetodikk også basert på «verdistyrt prosjektutvikling veileder 2.0 2021.»

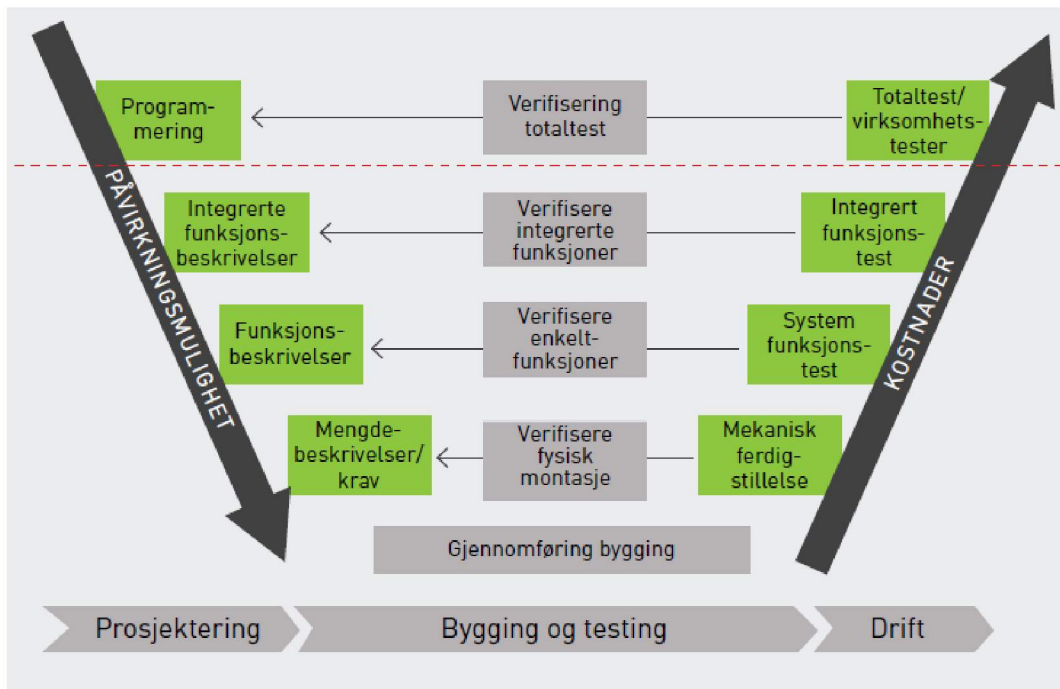
3.2.4 Systematisk ferdigstilling

Systematisk ferdigstilling er en ledelsesstyrt og strukturert prosess som starter allerede i planleggingsfasen og som varer frem til overtakelse. Prosessen skal sikre at prosjektet oppfyller alle funksjonskrav innenfor gitte tids-, kostnads- og kvalitetskrav. Hensikten er dermed å sikre at sluttproduktet faktisk er det eier har bestilt.

Tidlig fokus på systematisk ferdigstilling samt kontinuerlig arbeid gjennom prosjektets levetid skal bidra til:

- Effektiv testfase og overlevering
- Bedre kvalitet på bygg og installasjoner
- Involvering og opplæring av driftsorganisasjon
- Fornøyde brukere

For å sikre fokus på systematisk ferdigstilling gjennom prosjektforløpet, skal ekspertise på feltet bringes tidlig inn i prosjektet.

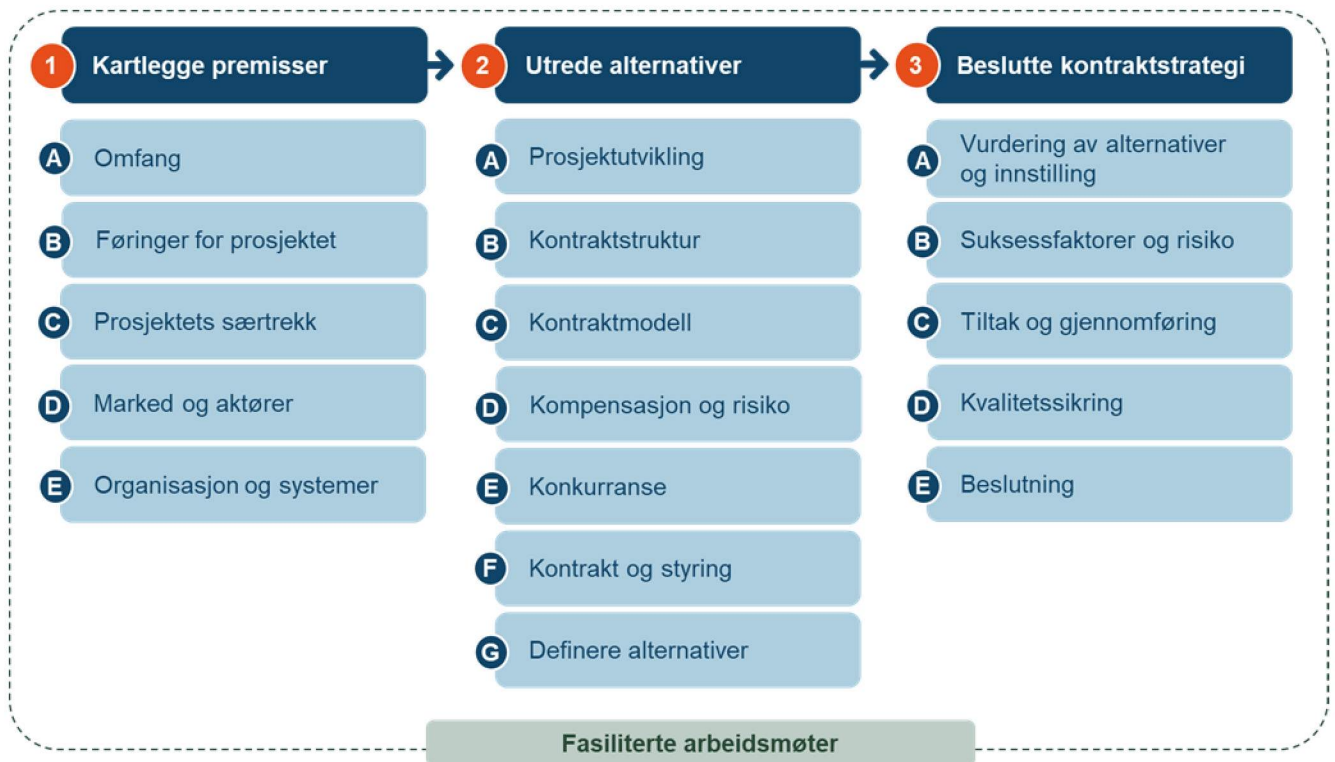

Figur 8 Modell for systematisk ferdig stillelse

3.3 Kontraksstrategi

Inngåelse av kontrakter og formelle bestillinger på vegne av prosjektet, utføres og loggføres av ansvarlig for anskaffelser (prosjektledelsen). Anskaffelser gjennomføres iht. gjeldende lovverket for offentlige anskaffelser.

Hovedkontraksstrategien er utarbeidet etter følgende trinnvise prosess og systematisk metode, se Figur 9 Kontraksstrategi prosess. Ved vesentlige endringer i premisser vil kontraksstrategien revideres iht. denne metoden.

Figur 9 Kontraktstrategi prosess

Basert på prosjektets premisser og utredede alternativer er det besluttet av prosjekteier at Sjunghatten folkehøgskole gjennomføres med en totalentreprise basert på en samspill i siste del av prosjektutviklingsfasen og gjennomføring basert på en fastprisavtale. Prosjekteringsgruppen kontraheres først for utarbeidelse av skisse og forprosjekt og tiltransporteres entreprenør. Strategien understøttes av den relative vurderingen av utredede alternativer og de avgjørende forhold.

Prosjekteringsgruppe

Prosjekteringsgruppe inkl. ARK vil bli kontrahert i oppstarten av utviklingsfasen. Basis for kontraktstrukturen er NS 8401. Anskaffelsen planlegges gjennomført som en åpen anbudskonkurranse. Basis for konkurransen er timepriser, organisasjon og gjennomføring. Den vesentligste del av tildelingen baseres på organisasjon og oppgaveforståelse.

Totalentreprenør

Anskaffelsen planlegges gjennomført som en konkurranse med forhandling. Basis for kontraktstrukturen vil være NS 8407. Basis for konkurransen er designbasis, funksjonskrav & timepriser, påslag, organisasjon og gjennomføring. Den vesentligste del av tildelingen baseres på tilbudt organisasjon og oppgaveforståelse. PG inkl. ARK forutsettes tiltransportert. Detaljering og beslutning av strategien for denne anskaffelsen vi oppdatere ilt neste periode.

Byggherreorganisasjon

Prosjekteier har anskaffet egne rådgivere for støtte til prosjekteier; Norconsult (direkteanskaffelse). Norconsult utførte også tidligere mulighetsstudie.

Prosjektledelsen utføres av Marstrand (anskaffet via åpen anbudskonkurranse av Fauske kommune. Stiftelsen må anskaffe prosjektledelse for gjennomføringsfasen).

Planarbeidet gjennomføres av Rambøll (direkteanskaffelse av Fauske kommune).

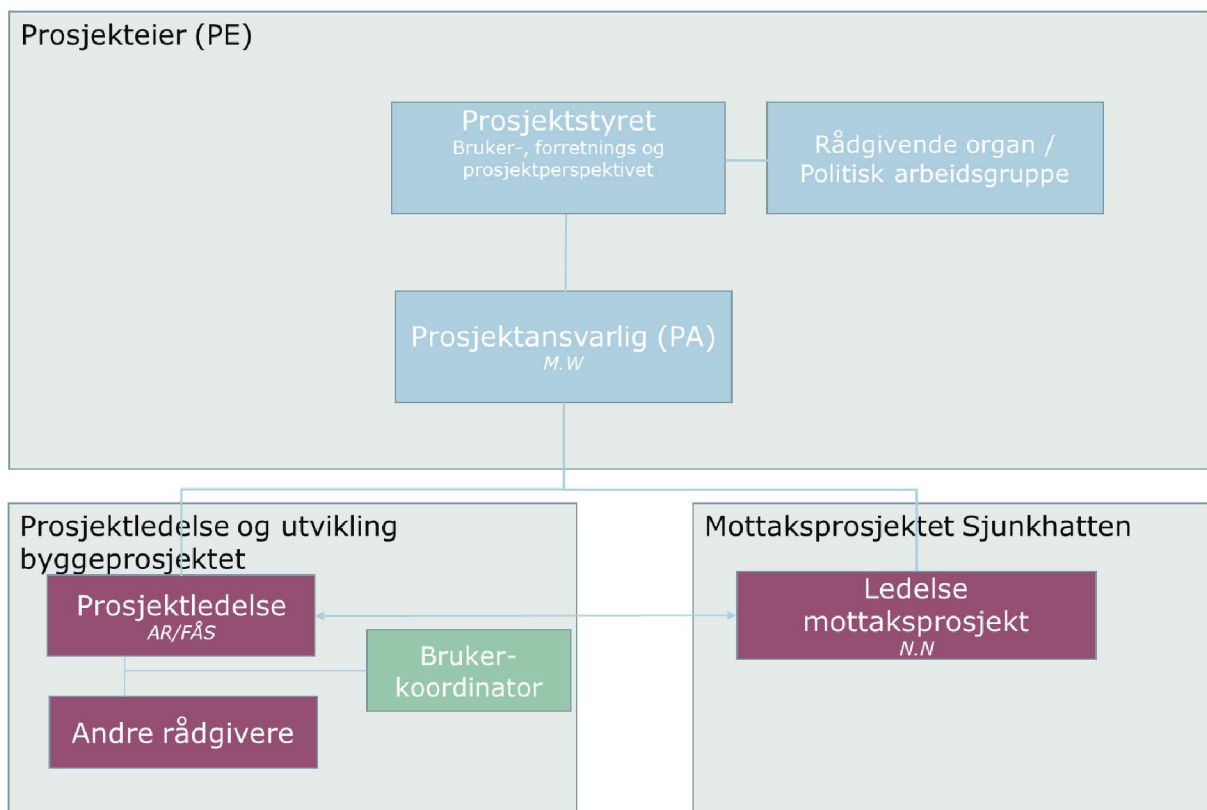
Øvrige anskaffelser av rådgivere, brukerutstyr, IKT etc. vil skje i form av en rekke innkjøp iht. gjeldende lovverk for offentlige anskaffelser. Strategier for nevnte anskaffelser vil utarbeides i neste fase.

3.4 Organisering og ansvarsdeling

3.4.1 Overordnet organisering av prosjektet

Roller og ansvar, her under mandatet til styringsgruppen, er gitt av dokumentet «Prosjektmandat Sjunkhatten folkehøgskole» [2] samt dokumentet «Prosjektmandat prosjekteier». Overordnet organisering av prosjektet med eier- prosjekt- og mottaksorganisasjon fremkommer av Figur 10.

Fauske kommune representert ved Fauna KF er prosjekteier frem til investeringsbeslutning og avsluttet forprosjekt hvor så opprettelse av stiftelsen Sjunkhatten folkehøgskole samt eier overføring til nevnte stivelse vil iverksettes.

Figur 10 Overordnet organisering av prosjektet

Prosjektansvarlig (PA)

Er utøvende prosjekteier og har som hovedoppgave å sørge for beslutninger og forankring på riktig nivå i eierorganisasjonene. PA er ansvarlig for ekstern kommunikasjon.

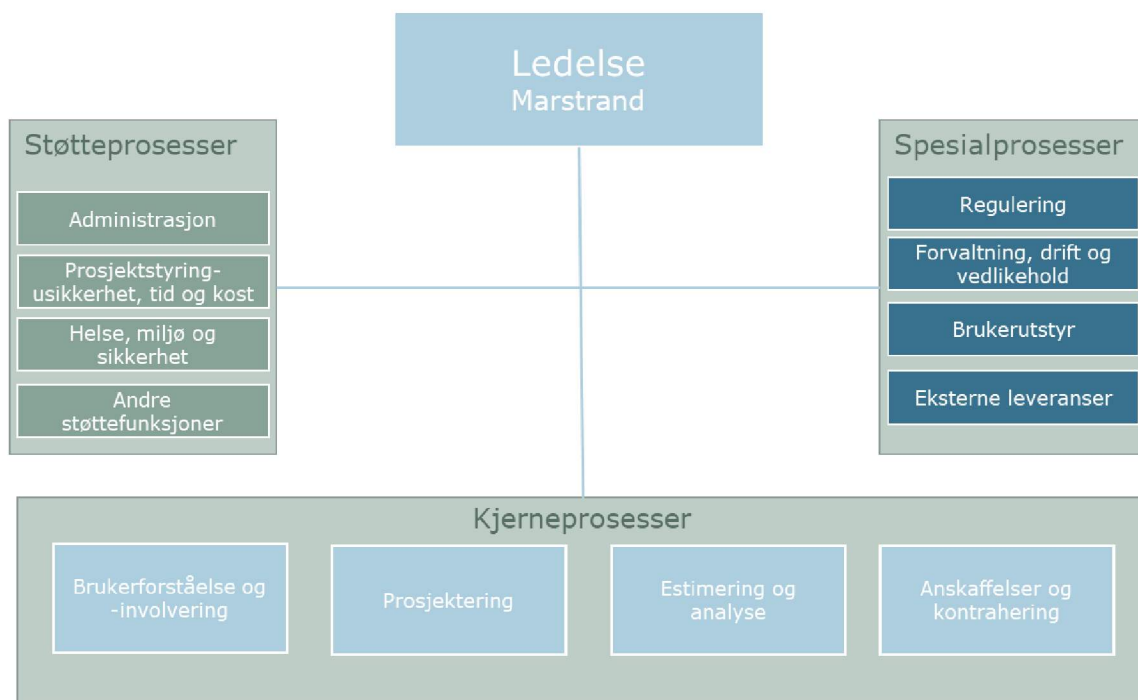
Prosjektleder byggeprosjekt (PL)

Ansvarlig for å levere helheten i prosjektet slik at effektmålene og suksesskriteriene oppnås iht. mandat. Styre prosjektet: fremdrift, økonomi, leveranser. Gjennomføre fasen iht. prosjekteiers føring og målsetninger.

Brukerkoordinator (BK): Ansvarlig for koordinering av brukergruppene. «singel point of contact».

3.4.2 Organisering i prosjektutviklingsfasen for byggeprosjektet.

Figuren under viser hvilke kjerneprosesser, støtteprosesser og spesialprosesser prosjektutviklingsfasen består av samt en anbefalt organisering av fasen. Prosjektet skal ha frihet og fleksibilitet til å tilpasse trengt kompetanse etter prosjektets.

Figur 11 Prosesser og organisering i prosjektutviklingsfasen

3.4.3 Rapportering

Prosjekteier involveres som følger i prosjektutviklingsfase:

- Månedrapport oversendes senest 10. hver måned til prosjekteier. Månedrapporten skal fokusere på fremdrift og kostnader, samt usikkerheter med tiltak og avvik fra planer. PL er ansvarlig for utarbeidelse av månedrapporten.
- PL holde PA løpende oppdatert om utviklingen. Det er avtalt møter hver 2. uke for løpende koordinering – tilpasses behov.
- Utvalgte leveranser sendes til godkjenning av prosjekteier; eksempelvis innstilling til kontraktsstrategi, designbasis, overordnet styringsdokument, osv. Styringsgruppen skal være beslutningsorientert og sammen med Prosjektansvarlig utarbeide en temabasert møteplan med hensikt å sikre prosjekteierforankring og beslutninger.

- Øvrige dokumenter (plandokumenter, rutiner, osv.) sendes til kommentar/innsjill.
- Alle styrende dokumenter tilgjengeliggjøres for prosjekteier i prosjekttrommet «[Teams](#)».

3.5 Særlig relevante strategier, konsepter og/eller planer

3.5.1 Kvalitetssikringsstrategi

Den samlede styringsdokumentasjonen har til hensikt å sikre kvalitet i prosjektet; og utgjør dermed prosjektets plan for kvalitetssikring.

Prosjektledelsen har det overordnede ansvaret for prosjektets kvalitetsledelse, samt for å påse at det etableres og gjennomføres kvalitetssikring tilpasset delprosessene.

Den enkelte prosessansvarlige skal arbeide i henhold til en omforent plan godkjent av prosjektleder, og har særskilt ansvar for kvalitetsledelse og gjennomføring av planlagte kvalitetssikringsaktiviteter innenfor sitt område. Ved oppstart vil følgende planer for hovedprosessene revideres/opprettes:

- Plan for etablering av designbasis og brukerinvolvering
- Plan for kostnadsestimering og design to cost (utarbeidet)
- Plan for tidsplanlegging og tidsplanbasis
- Plan for myndighetsprosesser
- Plan for systematisk ferdigstilling
- Plan for driftskonsept inkl. FDVU-estimat

I tillegg skal det etableres ulike planer og rutiner for støtteprosessene, herunder eksempelvis planer for anskaffelser, helse, miljø og sikkerhet, styring av usikkerhet, rapportering og styring.

Alle medarbeidere i prosjektet har ansvaret for å følge og kontinuerlig forbedre gjeldende styringsdokumentasjon med formålet å levere rett kvalitet.

Erfaringsoverføring fra referanseprosjekter

Aktiv bruk av referanseprosjekter for erfaringsoverføring er en viktig del prosjektets strategi. Dette brukes både for innsjill til strategi/prosess og til å finne gode løsninger for bygget og dets produkter. Iverksett og planlagt erfaringsoverføring er som følger:

- Det er gjennomført besøk/dialog hos følgende relevante folkehøgskoler:
  - Rønningen FHS
  - Fana FHS
  - Manger FHS
  - Lundheim FHS
  - Idrettskolen Numedal.
- [Ulobas UU-veileder fra 2013](#)

3.5.2 Forvaltnings- og driftskonsept

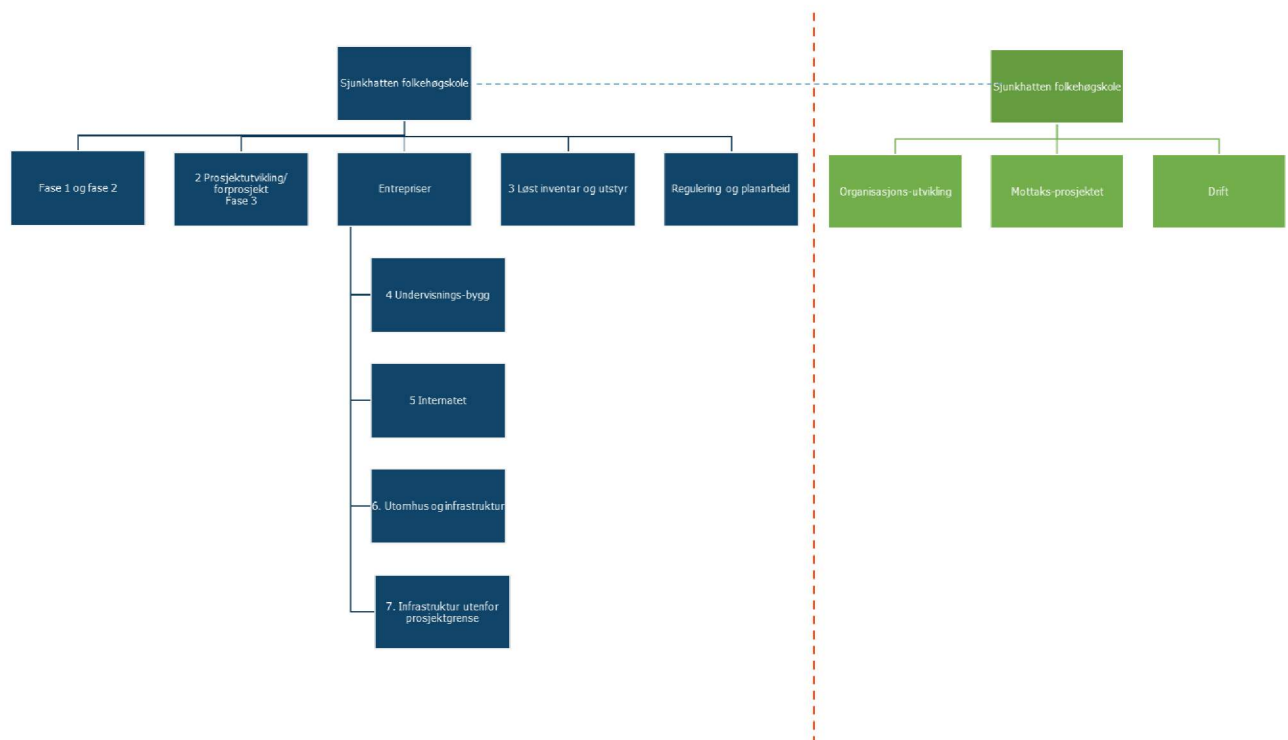
Folkehøgskolen skal driftes av stiftelsen Sjunghatten folkehøgskole iht. stiftelsens vedtekter og styringsinstruks. Drift planlegges gjennomført av egne ansatte samt at noen funksjoner vil løses i samarbeid med VHSS. Forvaltningskonseptet er mottaksprosjektets ansvar og leveranse, se Figur 12

4 Styringsbasis

4.1 Prosjektomfang

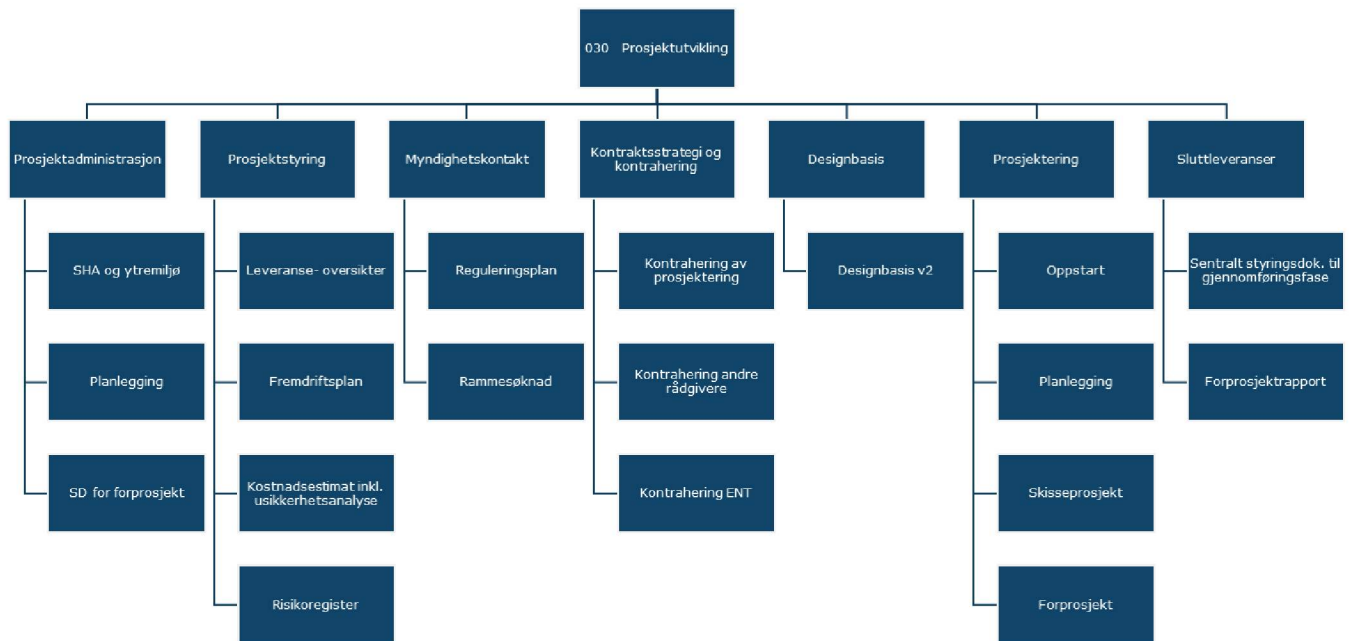
Figur 12 viser den helhetlige prosjektnedbrytningsstrukturen (PNS). PNS beskriver det samlede arbeidssomfanget som skal til for å kunne realisere effektmålene i prosjektet og er inndelt i følgende hovedområder: 1) Fase 1 og fase 2 (Konseptutviklingsfasen), 2) Prosjektutviklingsfasen, 3) Løst inventar og utstyr, 4) Undervisningsbygg, 5) internatet, 6) utomhus og infrastruktur, 7) infrastruktur utenfor prosjektgrense samt regulerings og planarbeid.

PNS utgjør grunnlaget for organisering, planlegging og budsjettering. Investeringsprosjektet omfatter elementene t.v. Arbeidssomfanget vil i prosjektutviklingsfasen modnes og prosjekteres til et «tradisjonelt» forprosjekt nivå

Figur 12 PNS for Sjunkehatten folkehøgskole

Figur 13 viser detaljert PNS for neste fase i prosjektet: Konseptutviklingsfasen.

Figur 13 PNS for prosjektutviklingsfasen

4.1.1 Designbasis

Dimensjoneringsgrunnlag: Folkehøgskolen dimensjoneres for 75 1. årselever både i undervisning og internatdelen av bygget med en reservekapasitet på 20 %, samt 10 2. årselever / assistenter. Dvs. at skolen skal kunne ha 90 samtidige 1. års elever. Skolen dimensjoneres for 6 elever med behov for borgerstyrerassistente.

Markedsmessige designpremisser:

- 35 av elevplassene skal kunne gi særtilskudd.
- Det må dimensjoneres en fleksibilitet i internat- og undervisningsbygget med tanke på varierende elevsammensetning, samt varierende ønske om enkelt og dobbelt rom – år mot år.

Kravene til prosjektet vil dokumenteres i designbasisen som utvikles fram til ferdig forprosjekt. Den samlede dokumentasjonen skal trekke linjer fra eiers føringer om effektmål via dimensjoneringsbehov til krav og designparametre for funksjon og areal, og består av følgende:

Designbasis 1.0 beskriver folkehøgskolens foreløpige dimensjoneringskriterier, funksjonsbehov og funksjonskrav med tilhørende arealprogram basert på eiers føringer, samfunns mål og effektmål.

Designbasis 2.0 beskriver folkehøgskolens dimensjoneringskriterier og kapasitet, funksjonsbehov og funksjonskrav med tilhørende arealprogram, IKT og brukerstyr samt krav til FDV.

Arbeidsomfanget vil deretter prosjekteres til skisseprosjekt- og forprosjektnivå.

Designbasis 1.0 fremkommer av vedlegg RFP Sjunghatten Folkehøgskole [3]

4.2 Kostnads-, budsjett og investeringsplan

4.2.1 Estimeringsbasis og kostnadsnedbrytningsstruktur (CBS)

Tabellen nedenfor viser en oppsummering av kostnadsestimatet med usikkerhetsanalyse dokumentert i estimeringsbasis [4]. Estimeringsbasis beskriver estimeringsmodell, metodikk, forutsetninger og usikkerhetsvurderinger.

Tabell 2 Basiskost, p50, p85 og std. avvik for Sjunghatten folkehøgskole

Kostnadselement	Jan 2022 MNOK inkl. mva.
Basiskost	204
Prosjekt kostnad (P50)	221
Kostnadsramme (P85)	251
Standardavvik	13%

Prosjektomfanget er definert i kap. 4.1. Designbasis v1 [3] danner grunnlaget for gjeldende kostnadsestimat. Kostnadsestimatet omfatter alle investeringskostnader for byggeprosjektet Sjunghatten folkehøgskole f.o.m okt. 2021 til og med komplettering første driftsår. Påløpte kostnader før okt. 2021 er ikke medtatt i estimatet, med unntak av kostnader til regulering og planarbeid. Estimaten omfatter ikke kostnader ifm. Opprettelse av stiftelsen Sjunghatten folkehøgskole, mottaksprosjektet til folkehøgskolen eller generelle prosjekteierkostnader.

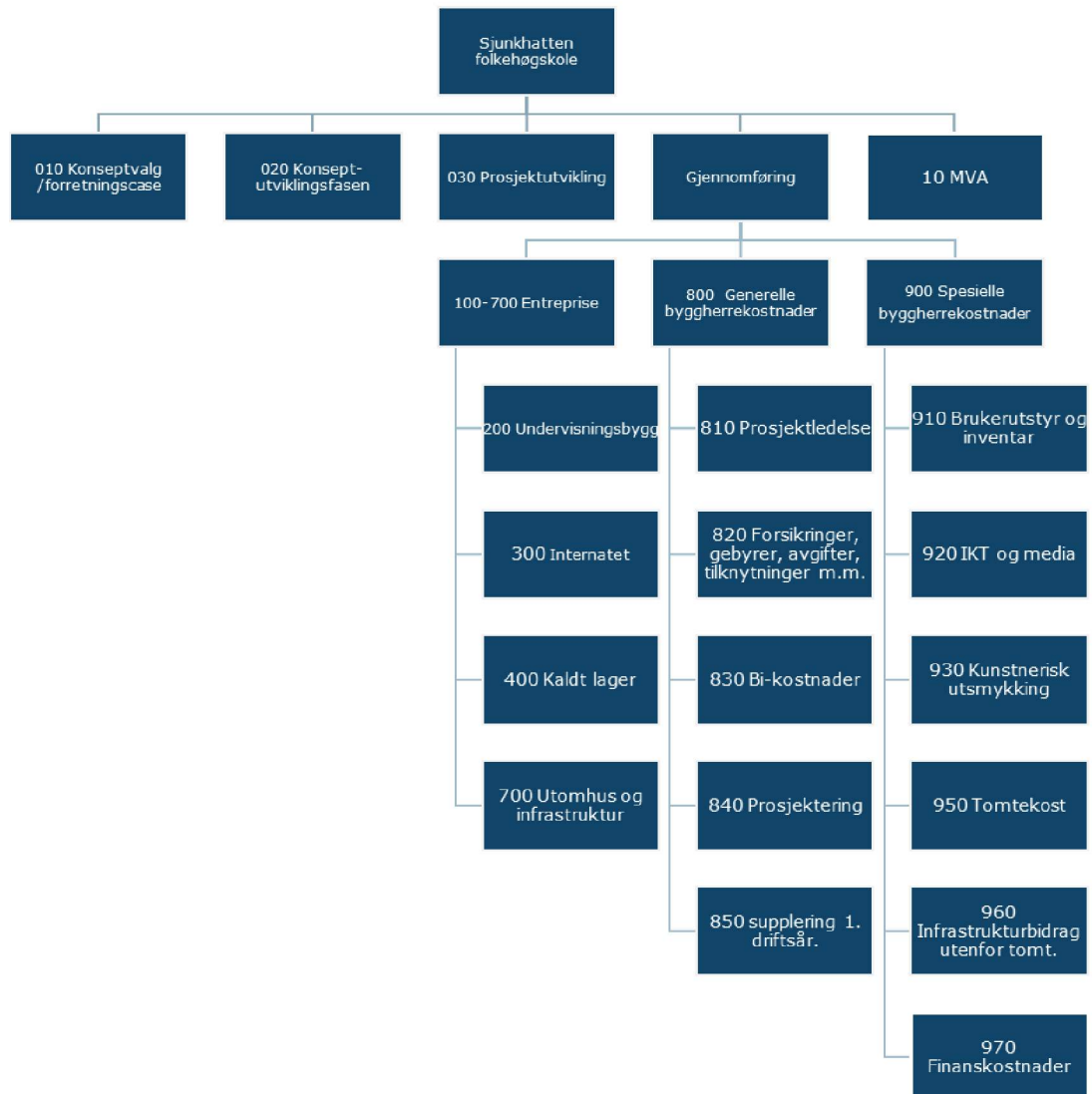
Øvrige sentrale forutsetninger

Prisnivå jan.22. Det er ikke estimert prisjustering frem i tid og tildelte midler (fra fylket og staten) forutsettes indeksregulert.

Det er forutsatt mva. på alle poster bortsett fra kostnader til kunstnerisk utsmykking. Det er forutsatt at prosjektet ikke får kompensasjon for inngående merverdiavgift. Endring av eierstruktur kan påvirke dette i vesentlig grad.

Estimatet forutsetter gjennomføringsplanen med forprosjekt fase q3 og q4 2022, oppstart gjennomføringsfase vår 2023 og mottak elever høst 2025.

Kostnadsnedbrytningsstrukturen til Sjunghatten folkehøgskole fremkommer av Figur 14 Kostnadsnedbrytningsstruktur for Sjunghatten folkehøgskole.

Figur 14 Kostnadsnedbrytningsstruktur for Sjunkhatten folkehøgskole

4.2.2 Investeringkalkyle

Investeringen forutsettes finansiert ved låneopptak (44 mill.), egenkapital fra kommune, fylke og næringsliv (ca. 40 mill.) og statlig investeringsstøtte (138 mill.) Beløpene forutsettes indeksjustert.

4.2.3 FDVU

Prosjektet har ikke kalkulert prosjektspesifikke FDVU kostnader, det er likevel utarbeidet et kostnadsestimat basert på erfaringstall og referanseprosjekter av prosjekteier.

Tabell 3 Driftskostnader Sjunkhatten folkehøgskole

Kategori	Mill. kr. Inkl. mva.
Lønn	14,0

Kategori	Mill. kr. Inkl. mva.
Mat	1,3
Avskrivninger	1,9
Andre driftskostnader	7,6
Sum kostnader	24,9

4.3 Tidsplan

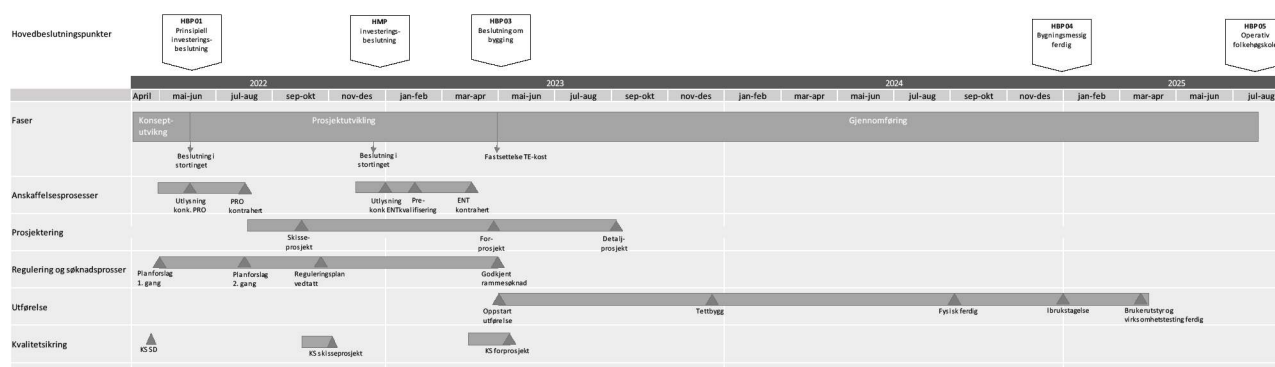
4.3.1 Tidsplanbasis

Tidsplanen og dets forutsetninger defineres og fremkommer av tidsplanbasis [5]. Planen inneholder oversikt over de viktigste aktiviteter og milepæler, kritisk linje, nødvendige myndighetsgodkjenninger etc.

4.3.2 Overordnet fremdriftsplan

Overordnet fremdriftsplan forutsetter stortingsvedtak: finansiering av forprosjektet i mai 2022, samt stortingsvedtak: finansiering av investeringsprosjektet i des 2022.

Det er forutsatt at prosjektet vil følge den integrerte tidsplanen i grove trekk selv om tidsplanen er utfordrende med tett tidsavstand mellom prosjektering, kontrahering ENT og oppstart bygging i prosjektutviklingsfasen. Det er videre stram fremdrift i gjennomføringsfasen fra oppstart grunnarbeider til tett bygg før vinter været setter inn. Etter tett bygg er det betydelig slakk i fremdriftsplanen frem til operativ folkehøgskole. Alternativer til tett bygg og vinterdrift kan vurderes for å redusere denne stramme fremdriften i overgangen mellom prosjektutvikling og gjennomføringsfasen.

Figur 15 Integrert tidsplan for prosjektet

Hovedmilepæler	Dato
Stortingsvedtak: Finansiering av forprosjektet.	20.05.22

Hovedmilepæler	Dato
Oppstart skisse og forprosjekt	05.08.22
Skisseprosjekt ferdig	01.10.22
Reguleringsvedtak	01.12.22
<i>Stortingsvedtak: Finansiering av investeringsprosjektet</i>	20.12.22
Kunngjøring kontrahering ENT	20.12.22
ENT kontrahert	01.04.23
Forprosjekt ferdig	30.04.23
Oppstart utførelse	01.05.23
Tett bygg	01.11.23
Mekanisk ferdig	01.08.24
Testing og igangkjøring ferdig	01.11.24
Brukerutstyr levert.	31.12.24
Operativ Folkehøgskole	14.08.25

4.3.3 Leveranser I neste faste: Prosjektutviklingsfasen

Prosjektutviklingsfasen etter stortingsvedtak i mai 2022 når prosjekteier har fattet beslutningen (HBP2) om å gå videre til prosjektutviklingsfasen. Fasen starter i juni 2022 og er planlagt gjennomført i perioden q3 2022 til q2 2023 men har en sentral avhengighet mot stortingsvedtak (finansiering av investeringsprosjektet) i des 22 og om denne faktisk kommer.

Arbeidet med planleggingen av fasen er definert i tidsplanbasisen.

Tidsplanen frem til oppstart utførelse i fasen er stram og følgende forhold antas å være de viktigste på kritisk sti:

- Kontrahering Prosjekteringsgruppe
- Kontrahering og kontrakt entreprenør med etablering av pris for gjennomføringsfasen
- Reguleringsvedtak / byggesaksbehandling
- Designbasis og prosjektering frem til forprosjektnivå.

4.4 Kvalitetssikring og SHA

4.4.1 Review-program

Dette programmet består av ulike typer gruppebaserte, tverrfaglige gjennomganger hvor formålet er verdiøkning, kvalitetssikring og tverrfaglig forankring. Eksempler på slike gjennomganger er:

- Reviews av designbasis
- Reviews av konsepter
- Usikkerhetsanalyser
- Review av innkjøpstrategi, planer og kontrakter
- Review av prosjekteringsplan
- Review av kostnads- og leieinntektsestimater
- Fagrevisjoner, verifikasjoner og kontroller relatert til Kvalitet og HMS/SHA

Aktivitetene tar utgangspunkt i fremdrifts-/leveranseplanen og vil foregå på hensiktsmessige tidspunkt. Det vil si at de ikke gjennomføres før grunnlag for gjennomgang er tilstrekkelig utarbeidet og ikke gjennomføres så sent at det blir vanskelig å implementere anbefalte tiltak fra gjennomgangen. Review-programmet bør ses på som en ekstern aktivitet for å få en mer objektiv vurdering av prosjektet. Aktivitetene munner ut i konklusjoner for beslutningsgrunnlag eller konkrete tiltak/løsninger som prosjektet får i oppgave å implementere.

4.4.2 Byggherrens SHA-plan

SHA-plan vil bli utarbeidet i neste fase. Prosjektet skal utpeke en koordinator for prosjektering for detaljprosjekteringsfasen ift. byggherreforskriften. Prosjektet skal bidra til god helse, et godt miljø og sikre arbeidsforhold, samt ta hensyn til omkringliggende omgivelser, både i planlegging, utbygging og drift av beredskapssenteret. Suksessfaktorer for å oppnå godt HMS-resultat er opplæring, informasjon, kommunikasjon, motivasjon, erfaringsutveksling og medvirkning.

5 Referanser

- [1] M. Winter, «Kommunikasjonstrategi Sjunghatten folkehøgskole».
- [2] «Prosjektmandat Sjunghatten folkehøgskole».
- [3] L. Gloppen, «RFP Sjunghatten Folkehøgskole,» AVEC.
- [4] F. Å. Solheim, «Estimeringsbasis,» Marstrand.
- [5] F. Å. Solheim, «Tidsplanbasis Sjunghatten FHS,» Marstrand.
- [6] Marstrand, «Prosjektmandat prosjekter».

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23775	
	Arkiv sakID.: 22/2395	Saksbehandler: Rune Reisænen
Sak nr.		Dato
048/23	Formannskap	30.05.2023

Avklaring vedrørende etablering av fritidsrenovasjon som pilotkommune

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Kommunedirektørens forslag til svar, som beskrives i saksframlegget, legges til grunn i Fauske kommunes svar til IRIS Salten.

Vedlegg:

15.05.2023

Fritidsrenovasjon og videre arbeid i pilotkommunene

1577110

Saksopplysninger:

Det er kommet en henvendelse fra IRIS Salten ang. videre arbeide med fritidsrenovasjon. Som kjent er Fauske, Gildeskål og Beiarn oppnevnt som pilot kommune i dette arbeidet.

I Henvendelsen fra Iris Salten heter det:

“Arbeidet med ny renovasjonsforskrift og planlegging av fritidsrenovasjon i pilotkommunene ble satt på vent i februar etter en del utfordringer som måtte løses.

Det ble avholdt et Eiermøte 20.02.21. hvor det ble diskutert hvordan vi skal komme videre i forskriftsarbeidet, og følgende punkter var det enighet om:

- *Politisk er det ønske om at Iris Salten IKS sender forskriften på høring.*
- *Dette løses gjennom en presisering av delegasjonen i selskapsavtalen.*
- *Bodø kommune og Iris Salten IKS blir enige om hvordan dette skal håndteres.*
- *Involvering i fra kommunene i fremtidige forskriftsendringer innarbeides i selskapsavtalen.*
- *Denne høringsrunden vurderes som en innspillrunde.*
- *Iris Salten IKS innarbeider innspill i forskriften og veileder for saksbehandling.*
- *Iris Salten IKS/kommunene sender felles forskrift på høring.*
- *Det utarbeides en pressemelding av Iris Salten i samarbeid med representantskapets leder som beskriver videre fremdrift i forskriftsarbeidet.*
- *Det er også et ønske om å skyve prosjekt fritidsrenovasjon til etter valget.*

Internt jobber vi videre med prosjekt fritidsrenovasjon med mål om å utarbeide en prosjektrapport som beskriver viktige punkter som må være avklart før saken går til kommunestyrene (lovkrav, utforming, gebyrstørrelse, fysisk plassering, veileder for unntak).

Det er gjort en henvendelse til administrasjon gjennom kommunedirektøren i Bodø kommune vedr. arbeid med delegasjon i selskapsavtalen, men tilbakemelding er ikke mottatt.

Ny forskrift vil nok ikke være vedtatt før vinteren 2023/2024 avhengig av utfordringene vi møter på ved innarbeidelse av endringene.

Pilotkommunene må også kontaktes for videre fremdrift i deres prosjekter.

Det er allerede gjort en del arbeid i forhold til fritidsrenovasjon i deres kommune, men det er noen

punkter vi ønsker å få avklart før vi fortsetter arbeidet med piloten.

- Skal arbeidet i deres kommune stoppes inntil vi har en godkjent forskrift på plass?
- Kan vi fortsette arbeidet med piloten i deres kommune i samarbeid med administrasjonen uavhengig av kommende valg?
- Dersom dere ønsker innføring av fritidsrenovasjon før ny forskrift er på plass, må det gjøres vedtak som hjemler for dette, i tillegg til vedtak om gebyr.

Som beslutningsgrunnlag til formannskap og kommunestyret vil Iris utarbeide en full rapport som beskriver prosjektet med lovhjemler, løsning, estetisk utforming, forslag til plassering (utarbeidet i samarbeid med kommuneadministrasjonen), gebyrstruktur, retningslinjer for behandling av søknad om unntak etc.

Før videre arbeid med pilot, er det behov for et avklaringsmøte. Fint om dere kunne gjøre en vurdering av punktene overfor i forkant av et slik møte, eventuelt gi en skriftlig tilbakemelding på punktene overfor. Vi tenker at et avklaringsmøte avholdes på Teams etter Påske.”

Saksbehandlers vurdering:

Spørsmålene som IRIS Salten lister opp må besvares. Administrasjonen har ikke svart på henvendelsen, men velger først å legge saken til politisk behandling med innstilling for forankring og avklaring.

IRIS Salten spør:

1) Skal arbeidet i deres kommune stoppes inntil vi har en godkjent forskrift på plass?

Forslag til svar:

Kommunedirektøren ser ingen hindring for at ikke Fauske kommune kan stille seg positiv til å være med som pilot. Dette arbeidet må uansett gjøres og gjennomføres. Dette vil gi større kunnskap om løsninger og hvordan man kan tilrettelegge for de ulike løsningene.

IRIS Salten spør:

2) Kan vi fortsette arbeidet med piloten i deres kommune i samarbeid med administrasjonen uavhengig av kommende valg?

Forslag til svar: Ja.

IRIS Salten spør:

3) Dersom dere ønsker innføring av fritidsrenovasjon før ny forskrift er på plass, må det gjøres vedtak som hjemler for dette, i tillegg til vedtak om gebyr.

Som beslutningsgrunnlag til formannskap og kommunestyret vil Iris utarbeide en full rapport som beskriver prosjektet med lovhjemler, løsning, estetisk utforming, forslag til plassering (utarbeidet i samarbeid med kommuneadministrasjonen), gebyrstruktur, retningslinjer for behandling av søknad om unntak etc.

Forslag til svar:

Fauske kommune ønsker ikke innføring av permanent fritidsrenovasjon før ny forskrift er på plass, med mindre dette gjøres ut ifra det piloten ender opp med av løsning lokalt og at dette kan bli et forsøk med en utprøving av løsning, men uten belastning av gebyr før forskriften og ordningen som sådan er ferdig besluttet.

Tilsvarende svar er fra Gildeskål kommune gitt på denne henvendelsen. De er positive til å fortsatt være med som pilot.

Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Fra: Bjørn Ove Moum <Bjorn.Ove.Moum@iris-salten.no>
Sendt: fredag 31. mars 2023 09:44
Til: Øyvind Nystadbakk; thomas.sorensen@beiarn.kommune.no; Andre Kristoffersen; Rune Reisænen; Marlen Rendall Berg; Geir Mikkelsen; Bjørn M. Pedersen; forire@gildeskal.kommune.no
Kopi: Carina Rist
Emne: Fritidsrenovasjon og videre arbeid i pilotkommunene

Hei.

Ang. videre arbeid med pilot-fritidsrenovasjon.

Arbeidet med ny renovasjonsforskrift og planlegging av fritidsrenovasjon i pilotkommunene ble satt på vent i februar etter en del utfordringer som må løses.

Det ble avholdt et eiermøte 20.2-21.2 hvor det ble diskutert hvordan vi skal komme videre i forskriftsarbeidet, og følgende punkter var det enighet om:

- Politisk er det ønske om at Iris Salten IKS sender forskriften på høring.
- Dette løses gjennom en presisering av delegasjonen i selskapsavtalen.
- Bodø kommune og Iris Salten IKS blir enige om hvordan dette skal håndteres.
- Involvering i fra kommunene i fremtidige forskriftsendringer innarbeides i selskapsavtalen.
- Denne høringsrunden vurderes som en innspillrunde.
- Iris Salten IKS innarbeider innspill i forskriften og veileder for saksbehandling.
- Iris Salten IKS/kommunene sender felles forskrift på høring.
- Det utarbeides en pressemelding av Iris Salten i samarbeid med representantskapets leder som beskriver videre fremdrift i forskriftsarbeidet.
- Det er også et ønske om å skyve prosjekt fritidsrenovasjon til etter valget.

Internt jobber vi videre med prosjekt fritidsrenovasjon med mål om å utarbeide en prosjektrapport som beskriver viktige punkter som må være avklart før saken går til kommunestyrene (lovkrav, utforming, gebyrstørrelse, fysisk plassering, veileder for unntak).

Det er gjort en henvendelse til administrasjon gjennom kommunedirektøren i Bodø kommune vedr. arbeid med delegasjon i selskapsavtalen, men tilbakemelding er ikke mottatt.

Ny forskrift vil nok ikke være vedtatt før vinteren 2023/2024 avhengig av utfordringene vi møter på ved innarbeidelse av endringene.

Pilotkommunene må også kontaktes for videre fremdrift i deres prosjekter.

Det er allerede gjort en del arbeid i forhold til fritidsrenovasjon i deres kommune, men det er noen punkter vi ønsker å få avklart før vi fortsetter arbeidet med piloten.

- Skal arbeidet i deres kommune stoppes inntil vi har en godkjent forskrift på plass?
- Kan vi fortsette arbeidet med piloten i deres kommune i samarbeid med administrasjonen uavhengig av kommende valg?
- Dersom dere ønsker innføring av fritidsrenovasjon før ny forskrift er på plass, må det gjøres vedtak som hjemler for dette, i tillegg til vedtak om gebyr.
Som beslutningsgrunnlag til formannskap og kommunestyret vil Iris utarbeide en full rapport som beskriver prosjektet med lovhjemler, løsning, estetisk utforming, forslag til plassering

(utarbeidet i samarbeid med kommuneadministrasjonen), gebyrstruktur, retningslinjer for behandling av søknad om unntak etc.

Før videre arbeid med pilot, er det behov for et avklaringsmøte. Fint om dere kunne gjøre en vurdering av punktene overfor i forkant av et slik møte, eventuelt gi en skriftlig tilbakemelding på punktene overfor.

Vi tenker at et avklaringsmøte avholdes på Teams etter Påske.

God Påske.

Vennlig hilsen

Bjørn Ove Moum

Adm. dir.

Iris Salten IKS

Tlf. dir. +47 926 12 463

Tlf kundesenter +47 75 50 75 50

FAUSKE KOMMUNE

SAKSPAPIR

	JournalpostID: 23/23733	
	Arkiv sakID.: 23/1403	Saksbehandler: Rune Reisænen
Sak nr.		Dato
049/23	Formannskap	30.05.2023

Søknad om erverv del av kommunal grunn gnr. 103, bnr. 849 -- Torggata 21.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Torggata 23 AS får kjøpe ca 30 m2 av kommunal tomt gnr. 103, bnr. 849.
2. Kjøper er ansvarlig for å gjøre nødvendige avklaringer med kabeleier om flytting av kabelboks og kabler i og rundt boksen, samt dekke alle kostnadene i forbindelse med flyttingen.
3. Før graving igangsettes skal det foreligge en geoteknisk vurdering av tiltaket.
4. Arealet selges for kr. 400,- pr. m2
5. Kjøper dekker samtlige omkostninger i forbindelse med salget.

Vedlegg:

04.05.2023	Søknad om grunnervelse	1546677
04.05.2023	Illustrasjon renovasjon A3 1-200	1546678
04.05.2023	E-post	1546676

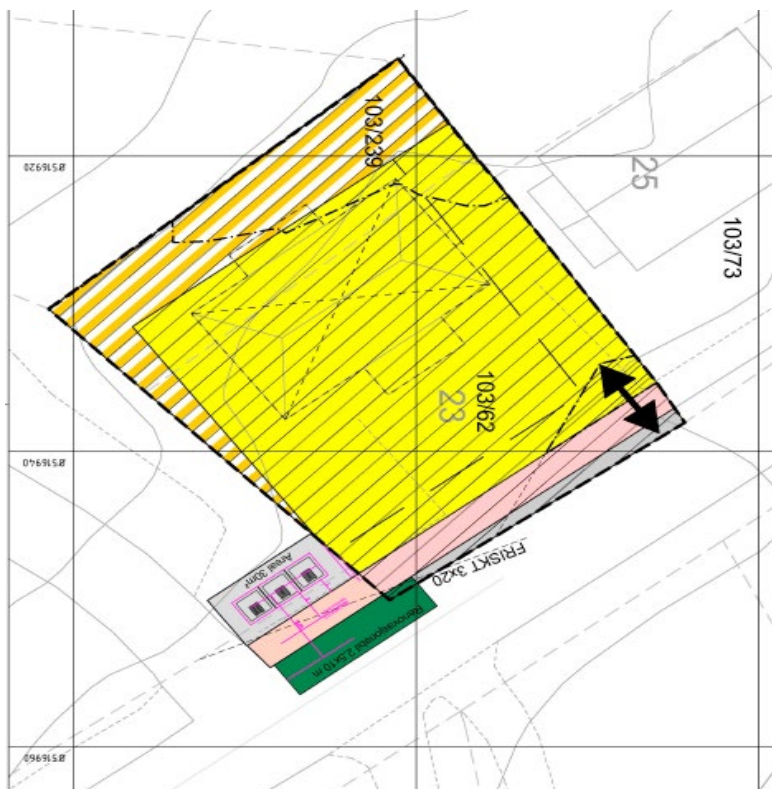
Sammendrag:

På vegne av Torggata 23 AS søkes det med dette om erverv av grunn for plassering av renovasjonsanlegg for Torggata 23. Arealet er innanfor gnr.103/ bnr.849 og tilstøtende del av Torggata, og er vist med grå farge i utsnitt i kart i saken og i vedlagt illustrasjon. Arealet er på 30,3 m².

Saksopplysninger:

Torggata 23 AS har utarbeidet en reguleringsplan for et leilighetsbygg for tomten Torggata 23. I den forbindelse har IRIS stilt krav om at det skal være nedfelt renovasjonsløsning for leilighetsbygget.

På grunn av tomtens størrelse og beskaffenhet har Torggata 23 ingen mulighet til å få plassert renovasjonsløsning på egen tomt, og fremmer dermed en søknad om kjøp av tilleggsareal for plassering av renovasjonsløsningen.

Kart: Grønn markering for renovasjonsbil, rosafarge illustrerer fortau og grått felt renovasjonsløsning.

Pågående planprosess har vært til offentlig ettersyn og utbygger venter nå på oppmåling av tomten, samt erverv av tilleggsareal for renovasjonsløsning før videre saksbehandling av plan.

Leilighetsbygget vil få 6 etasjer hvorav øverste etasje er tilbaketrukket. Leilighetsbygget vil inneholde 12 boenheter.

Forankring i kommunalt planverk:

Gjeldende plan er kommunedelplan for Fauske sentrum. Torggata 23 ligger i sone A. Her tillates 5 + 1 etasje hvor øverste er tilbaketrukket.

Saksbehandlers vurdering:

Omsøkte areal ligger mellom Torggata 23 og 21, pr. dato er det en liten plen på området, samt en kabelboks. Saksbehandler ser ingen hindringer med å selge dette arealet slik at utbygger får realisert byggeprosjektet. Det er også en god løsning som utbygger planlegger med tanke på lukt og ryddighet ved å etablere renovasjonscontainere som er nedgravd i bakken, istedenfor å ha 8 til 10 store rullecontainere stående opp etter veggen. Etableringen vil ikke være til hindring for de som kjører ned til den kommunale parkeringen ved administrasjonsbygget.

Ved et evt salg betaler kjøper alle omkostninger i forbindelse med fradeling og oppmåling av tomten. De må også dekke avklaring med kabeleier angående flytting og benyttelse av arealet, dekke alle kostnadene i forbindelse med flytting av kabelboksen som står på tomten, samt evt andre kabler og hindringer som måtte ligge i bakken.

Før gravearbeidet starter vil det bli stilt krav til geoteknisk vurdering av tomten/området.

Mindre arealer som skal bebygges har blitt taksert til rundt kr. 400 pr. m².

Arealet er lite, ca 30 kvm og det er ingen hensikt til å ta takst på et så lite areal. Prisen settes da til kr. 400,- tilsvarende det som tidligere slike arealer er solgt for.

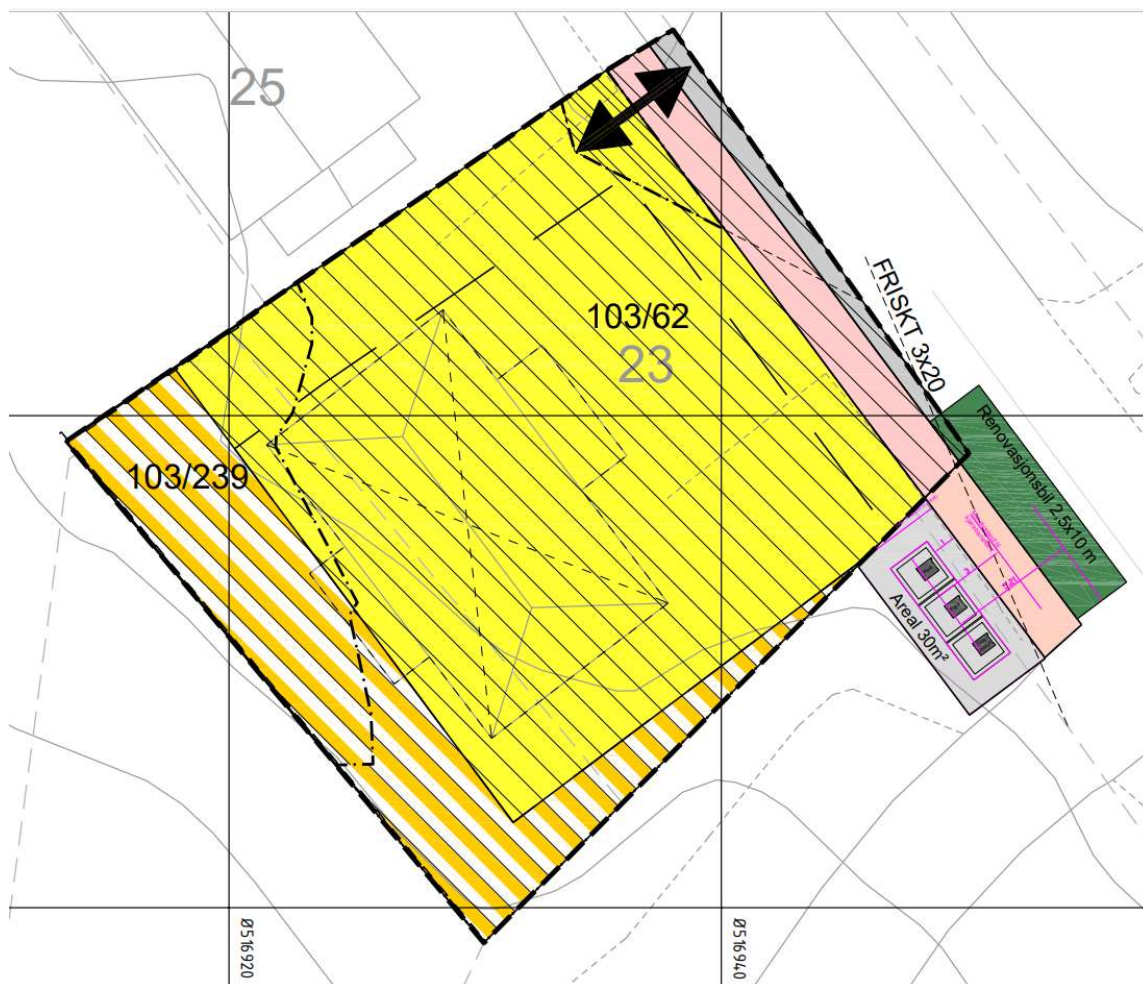
Ellen Beate Lundberg
kommunedirektør

Fauske kommune
Bygg og eiendomsavdeling

Dato 27.04.23

Søknad om ervervelse av areal til renovasjonsanlegg for Torggata 23 i Fauske kommune

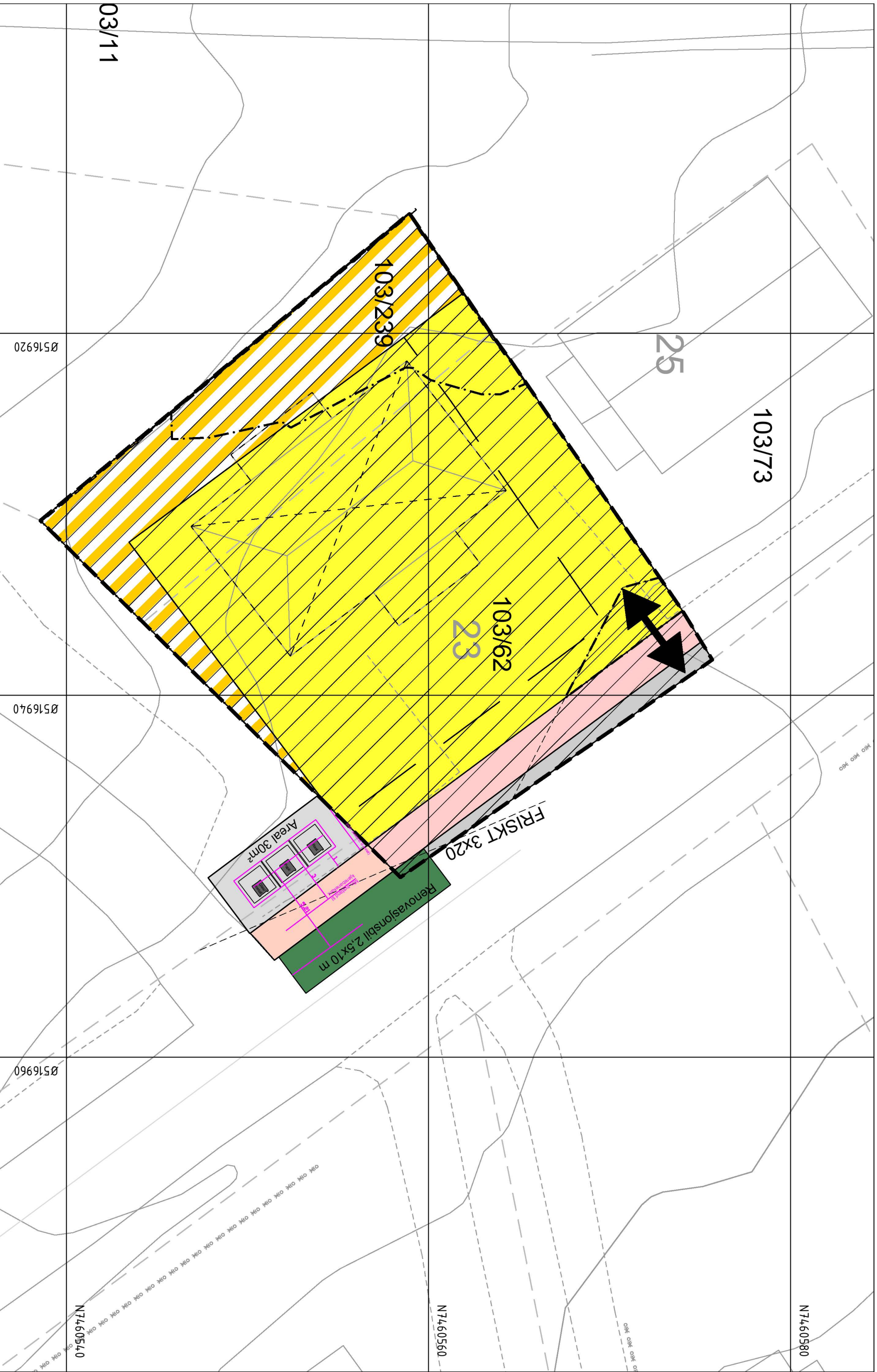
På vegne av Torggata 23 AS søkes det med dette om ervervelse av grunn for plassering av renovasjonsanlegg for Torggata 23. Arealet er innenfor gnr.103/ bnr.849 og tilstøtende del av Torggata, og er vist med grå farge i utsnitt under og i vedlagt illustrasjon. Arealer er på 30,3 m². Vedlagt er også kof-fil av begrensende linjer for arealet.

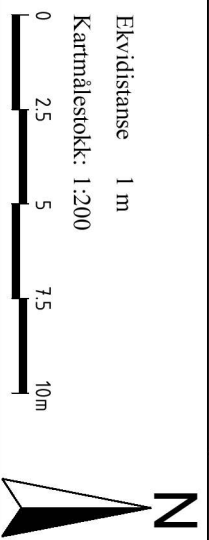
Med vennlig hilsen

Sidsel B. Urjell

Sidsel Brabrand Urjell
BGM Arkitekter AS

Kartopplysninger
 Kilde for basiskart: Infoland Ambia
 Dato for basiskart: 11.08.2020
 Koordinatsystem: UTM zone 33 basert på EUREF89/WGS84
 Høydegrunnlag: NN2000

**ILLUSTRASJON RENOVASJON FOR "TORGGATA 23
 FAUSKE KOMMUNE**
 DATO: 18.04.2023

Fra: Jan Ivar Karlsen
Sendt: torsdag 27. april 2023 13.36
Til: Rune Reisænen
Emne: Søknad om ervervelse av grunn for renovasjonsanlegg til Torggata 23, Fauske
Vedlegg: Søknad om grunnervervelse.pdf; Illustrasjon renovasjon A3 1-200.pdf; Grunnerverv for renovasjon.kof

---

Fra: Sidsel Brabrand Urfjell <sidsel@bgm.no>
Sendt: torsdag 27. april 2023 11:39
Til: Postmottak <postmottak@fauske.kommune.no>
Kopi: Jan Ivar Karlsen <jan.ivar.karlsen@fauske.kommune.no>; Ørjan Sletten <orjan.sletten@live.no>; Bengt Michalsen <bengt@bgm.no>
Emne: Søknad om ervervelse av grunn for renovasjonsanlegg til Torggata 23, Fauske

SØKNAD OM GRUNNERVERVELSE

Vedlagt er søknad om ervervelse av et areal til renovasjonsanlegg for planlagt tiltak på Torggata 23 i Fauske sentrum.

Det er vedlagt en illustrasjon der området er gråskravert og merket med «Areal 30 m²», samt en kofil med avgrensede linjer for arealet.

Med vennlig hilsen

Sidsel Brabrand Urfjell
Arealplanlegger | (+47) 90016396 | sidsel@bgm.no

BGM Arkitekter AS | www.bgm.no